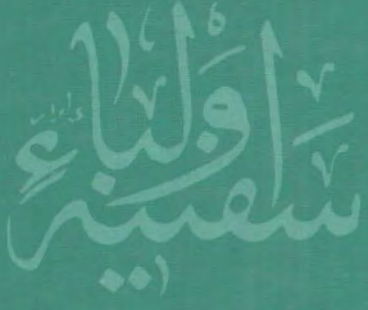
Osmânzâde Hüseyin Vassâf

SEFÎNE-İ EVLİYÂ

-5-

KİTABEVİ

KİTABEVİ • 290 - 5

Kapak
Minyatür

İç Düzen
Ali Çiftçi

Baskı ve Cilt
Çalış Ofset
Davutpaşa Caddesi No: 8
Topkapı - İstanbul

İstanbul, Nisan 2006

ISBN 975-6403-92-6 (Tk. No)
ISBN 975-6403-97-7 (5. Cilt)

©KİTABEVİ Çatalçeşme Sk. No: 54/A Cağaloğlu-İSTANBUL
Tel: (0212) 512 43 28 -511 21 43 • Faks: 513 77 26

Osmânzâde Hüseyin Vassâf

Sefîne-i Evliyâ

- 5 -

Hazırlayanlar
Prof. Dr. Mehmet Akkuş - Prof. Dr. Ali Yılmaz

KİTABEVİ

İÇİNDEKİLER

Halvetiyye'den
TARÎKAT-I ALİYYE-İ RAMAZÂNİYYE 13
Şeyh Ramazâneddîn-i Mahfî 13
Şeyh Ya'kûb Efendi 17
Şeyh Bekir Efendi 17
Şeyh Abdülgaffâr Efendi 17
Şeyh Abdülhalîm Efendi 18
Şeyh Abdullâh Efendi 18
Şeyh Celâleddîn Efendi 18
Şeyh Mahmûd Efendi 18
Kırımî Şeyh Murâd Efendi 18
Şeyh Ali Nakşî Efendi 18
Şeyh Hâfız Mustafa Şükrü Efendi 25
Şeyh Ya'kûb-ı Fânî 25
Şeyh Muhammed Efendi 26
Ömer Avnî Efendi b. Mustafa 26
Şeyh Yûnus-ı Bahrî Efendi 27

HALVETİYYE'NİN CİHÂNGÎR KOLU 31
Şeyh Hasan Burhâneddîn-i Cihângîrî 31
Şeyh Fethî-i Ümmî 35
Şeyh İbrâhîm Vehbî-i Nakî 35
Şeyh Muhammed Efendi 36
Şeyh İdrîs Efendi 36

Şeyh Kelâmî Mustafa Efendi 36
Kutbü'l-ârifîn Cenâb-ı Pîr-i sânî Hasan Burhâneddîn Cihângîrî-i Halvetî 37
Kutbü'l-âşıkîn eş-Şeyh Fethullâh Efendi 37
Şeyh Muhammed Dervîş 37
Şeyh Ali Efendi 37
Şeyh Mahmûd Efendi (Şeyh Ali Efendi'nin mahdûmu) 38
Şeyh İbrâhîm Hakkı Efendi 38
Şeyh Hacı Muhammed Zâhid Efendi (İbrâhîm Hakkı Efendi'nin mahdûmu) 38
Şeyh Rızâ Efendi 38
Şeyh Hâfız Ahmed Efendi 38
Ahmed Rızâ Efendi b. Seyyid Mustafa 38
Şeyh Seyyid Hâfız Resmî Efendi 39
Şeyh Hâfız Muhammed Cemâleddîn Efendi 39
Şeyh Eşref Efendi 39
Şeyh Hâfız İhsân Efendi 40

TARÎKAT-I ALİYYE-İ CERRÂHİYYE-İ HALVETİYYE 41
Şeyh Ali Alâeddîn Efendi 41
Şuhûdî Şeyh Muhammed Efendi 42

MUHAMMED NÛREDDÎN-İ CERRÂHÎ HAZRETLERİ 43
Şeyh Süleymân Veliyyüddîn Efendi 48
Şeyh Muhammed Hüsâmeddîn Efendi 48
Ser-tarîk-zâde Şeyh Seyyid Muhammed Emîn Efendi 48
Şeyh Seyyid Abdülazîz Efendi 49
Şeyh Yahyâ Efendi 49
Şeyh Abdüşşekûr Efendi 50
Şeyh Hacı İbrâhîm Efendi 50
Moralı Şeyh Muhammed Efendi 50
Şeyh Hacı Abdurrahmân Hilmî Efendi 50
Şeyh Muhammed Sâdık Efendi 51
Şeyh Hacı Mustafa Efendi 51
Şeyh Muhammed Efendi 51
Şeyh Muhammed Ârif Dede Efendi 51
Şeyh Seyyid Abdülazîz Zihnî Efendi 52
Şeyh Yahyâ Gâlib Efendi 53
Şeyh Muhammed Ziyâeddîn Yaşar Efendi 53
Şeyh Fahreddîn Efendi 53
Şeyh Nasrullah Efendi 56

Şeyh Seyyid Mustafa Yıldız Efendi 56
Şeyh Şâkir Muhammed Efendi 57

RAÛFİYYE-İ HALVETİYYE 59
Şeyh Seyyid Ahmed Raûfî Hazretleri 59
Şeyh Halef Muhammed Efendi 69

BUHÛRİYYE-İ HALVETİYYE 71
Şeyh Muhammed el-Buhûrî 71

HAYÂTİYYE-İ HALVETİYYE 71
Şeyh Muhammed Hayâtî Efendi 71

MISRİYYE-İ HALVETİYYE 73
Şeyh Muhammed Niyâzî-i Mısrî 73
Sinân Ümmî 98
Çelebi Şeyh Ali Efendi 101
Şeyh Muhammed-i Sahfî 101
Şeyh Ali Efendi 102
Ni'metî Şeyh Ahmed Efendi 102
Şeyh Zeyneddîn Efendi 102
Şeyh Ahmed Şemseddîn Efendi 103
Şeyh Muhammed Emîn Zâik Efendi 103
Şeyh Necât Efendi 104
Şeyh Hâfız İsmâîl Nazîf Efendi 104

ŞEYH MUHAMMED ŞEMSEDDÎN EFENDİ 105
Hulefâ-i Hz. Mısrî 120
Çelebi Şeyh Ali Efendi 120
Şînik-zâde Şeyh Muhammed Efendi 120
Şeyh Muhammed Kâsım Efendi 121
Şeyh Muhammed Sahfî Efendi 121
Şeyh Ahmed Efendi 121
Yahşı-zâde Şeyh Ahmed Efendi 122
Şeyh İshâk Hoca 122
Şeyh Bekir Efendi 122
Tablî-zâde Şeyh Ahmed Efendi 122
Kavalalı Şeyh Mustafa Efendi 122
Şeyh Azbî Mustafa Efendi 122

Şeyh Ahmed Efendi 124
Şeyh Abdurrahîm Efendi 124
Şeyh Sükûnî Muhammed Efendi 124
Şeyh Muhammed Dede Efendi 125
Şeyh Mustafa Efendi 125
Şeyh Seyyid Muhammed Çelebi 125
Şeyh el-Hâc Hasan Dede Efendi 125
Şeyh el-Hâc Muhammed Dede Efendi 125
Şeyh Ali Dede Efendi 125
Şeyh Muhammed Çelebi Efendi 125
İstanbullu Şeyh Ali Nazmi Efendi 125
Şeyh Mustafa Efendi 126
Şeyh Mustafa Efendi 126
Şeyh Ahmed Efendi 126
Emîr Kâsım-zâde Şeyh Muhammed Emîn Efendi 126
Şeyh Mahmûd Efendi 127
İyd-i Ekber Şeyh Muhammed Efendi 127
Şeyh Kâsım-ı Verdî Efendi 127
Şeyh Ahmed-i Gazzî 127
Şeyh Abdüllatîf Efendi 130
Şeyh Muhammed Ayn-ı Kebîr 130
Şeyh Mustafa Nesîb Efendi 131
Şeyh Mısrî Efendi 133
Şeyh Halîl Efendi 133
Şeyh Ahmed Efendi 133
Şeyh Ahmed Efendi 133
Şeyh Muhammed Dede 133
Şeyh Muhammed Es'ad el-Hafîd Efendi 134
el-Hâc Şeyh Abdüllatîf Efendi 134
Gül-âboğlu Şeyh Askerî Muhammed Efendi 140
Şeyh Kâşif Efendi Hazretleri 143

MEVLEVÎLER KISMININ ZEYLİ 151
Nahîfî Süleymân Efendi 151
Şeyh Galib el-Mevlevî 157
Sîne-çâk Yûsuf Dede 165
Şâhidî İbrâhîm Dede 166
Şeyh Muhammed Dîvânî Semâî Efendi 166
Şeyh İsmâîl-i Ankaravî 167

Muhammed Hâlet Saîd Efendi 172
Şeyh Hüseyin Âdem Dede Efendi 173
Şeyh Seyyid Muhammed Atâullâh Dede Efendi 173
Nâyî Şeyh Osmân Dede Efendi 175

(GALATA MEVLEVÎHÂNESİ'NDE ŞEYH OLANLAR) 179
İskender Paşa 179
Mesnevî-hân Mahmûd Dede Efendi 179
Şeyh Abdullâh Dede Efendi 179
Arzî Muhammed Dede Efendi 180
Ahmed Nâcî Dede 180
Çelebi Dervîş Efendi 181
Gavsî Ahmed Dede 181
Şeyh Sırrî Abdulbâkî Dede Efendi 182
Şeyh Muhammed Şemseddîn Dede Efendi 182
Şeyh Îsâ Dede 182
Şeyh Selîm Dede Efendi 182
Şeyh Abdülkâdir Çelebi 183
Şeyh Hüseyin Dede Efendi 183
Şeyh Ali Dede Efendi 183
Şeyh Nu'mân Bey 183
Şeyh Rûhî Dede Efendi 183
Şeyh Muhammed Dede Efendi 183
Şeyh Kudretullâh Dede Efendi 183

BEŞİKTAŞ MEVLEVÎHÂNESİ 185
Ağa-zâde Muhammed Hakîkî Dede Efendi 185
Şeyh Hasan Dede Efendi 185
Konyalı Yûsuf Dede Efendi 186
Şeyh Muhammed Memiş Dede Efendi 187
Şeyh Ahmed Dede Efendi 187
Şeyh Seyyid Muhammed Sâdık Dede Efendi 187
Şeyh Abdülehad Dede Efendi 187
Şeyh Ahmed Dede Efendi 188
Şeyh Yûsuf Dede Efendi 188
Şeyh Seyyid Kadri Dede Efendi 188
Şeyh Nazîf Ahsen Dede Efendi 188
Şeyh Hüseyin Fahreddîn Dede Efendi 193
Mehmed Nâzım Paşa 198

Avnî Bey 207

YENİKAPI MEVLEVÎHÂNESİ 229
Türbede Medfûn Çelebiyân:
Ebûbekir Çelebi b. Ferah Çelebi hazretleri 230
Post-nişînler:
Kemâl Ahmed Dede 230
Doğanî Ahmed Dede 232
Sabûhî Ahmed Dede 232
Ayşî Dede 233
Câmî Ahmed Dede 233
Kâri' Ahmed Dede 234
Nâcî Ahmed Dede 234
Pendârî Ahmed Dede 234
Seyyid Nesîb Yûsuf Dede 234
Ârifî Ahmed Dede 235
Mesnevî-hân Muhammed Dede 236
Safiyyullâh Mûsâ Dede 236
Küçük Muhammed Dede 237
Seyyid Ebûbekir Efendi 237
Seyyid Ali Nutkî Dede 237
Nâsır Seyyid Abdülbâkî Dede 238
Seyyid Receb Hüseyin Hüsnü Dede Efendi 239
Abdurrahîm Dede Efendi 239
Şeyh Osmân Salâhaddîn Dede Efendi 240
Ebu'l-Burhân Muhammed Celâleddîn Dede Efendi 242
Abdülbâkî Dede Efendi 248
Mevlevî bendesi Abdülbâkî 251
Muhammed Bahâeddîn Veled Çelebi 254

ÜSKÜDAR MEVLEVÎHÂNESİ 259
Nu'mân Dede Hazretleri 259
Muhammed Hüsâmeddîn Dede Efendi 262
Muhammed Sâdık Dede 263
Ali Dede 263
İsmâîl Hulûsî Dede 263
eş-Şeyh es-Seyyid el-Hâc Muhammed Emîn Dede 263
eş-Şeyh es-Seyyid Abdullâh Necîb Dede 264
es-Seyyid Hâfız Ahmed Ârif Himmetî Dede 265

eş-Şeyh es-Seyyid Muhammed Hasîb Dede 266
eş-Şeyh el-Hâc Muhammed Zekî Dede 266
Halîl Hâlid Dede 266
(Abdulkâdir Dede Efendi) 268
el-Hâc Ahmed Vesîm Paşa 269
İbrâhîm Fasîh Dede 269
Muhammed Şemseddîn Efendi 269
Ney-zen Azîz Dede 270
Ârif Dede 270
Ferruh Çelebi Efendi 270
Ahmed Celâleddîn Efendi (ve) Hüseyin Azmî Dede 271
Şeyh Seyyid Ahmed Remzî Dede (ve) Şeyh Süleymân Türâbî 275
Seyyid Velâyet Hazretleri 283

FÂTİH SOFULARI 285
Hacı Emîn Efendi 286
Ahmed Baba 286
Üveysî Rabbânî Yolu 287
Hacı Muhammed Nûrî Efendi 287
Süleymân Efendi 288

KÂSIMPAŞA MEVLEVÎHÂNESİ 293
Abdî Dede Efendi 293
Şeyh Ömer Şemseddîn Dede Efendi: 295

BA'ZI SİLSİLELER 297
Silsile-i Nûr-bahşiyye 297
Silsile-i Emîriyye 297
Silsile-i Şettâriyye 297
Silsile-i Çeştiyye 298
Silsile-i Sühreverdiyye 298
Silsile-i Kübreviyye 298
Silsile-i Kâdiriyye 298
Silsile-i Nakşıbendiyye 299
Silsile-i Halvetiyye 299
Silsile-i Medâriyye 299
Silsile-i Melâmiyye 300
Silsile-i Aşkıyye 300
Silsile-i Şettâriyye 300

Silsile-i Şinâviyye - Silsile-i Gavsiyye 300
Silsile-i Gazâliyye 300
İmâm Muhammed el-Gazâlî 301

1343 sene-i hicriyyesinde (1924-25) İstanbul ve bilâd-ı selâsede mevcûd tekâyâ ve zevâyâdan tarîkat-ı aliyye-i Mevlevî'ye mensûb olanlar: 305
Tarîkat-ı aliyye-i Rufâiyye'ye mensûb olanlar: 305
Tarîkat-ı aliyye-i Sa'diyye'ye mensûb tekâyâ: 306
Tarîkat-ı aliyye-i Bedeviyye'ye mensûb tekâyâ: 307
Tarîkat-ı aliyye-i Kâdiriyye'ye mensûb tekâyâ: 307
Bayrâmîler: 308
Sünbülîler: 308
Cerrâhîler: 309
Gülşenî: 309
Uşşâkîler: 310
Bayrampaşa Tekkesi 311

TERCEME-İ HÂL-İ ÂCİZÎ 313

ZEYL 323
Hulefâ-yı Âcizânem:
eş-Şeyh el-Hâc Ali Rızâ Zühdü Efendi 323
eş-Şeyh Muhammed Ömer Rüşdî Efendi 324
eş-Şeyh Ali Osmân Sıdkî Efendi 325
eş-Şeyh Ahmedî Hamdî-i Tevfîkî 325

Âsâr-ı Fakîr-ânem 327
I. HÜZZÂM İLÂHÎ: 331
II. CUMHUR HÜZZÂM İLÂHÎ: 332
III. ACEM-KÜRDÎ İLÂHÎ: 332

Hıtâmuhû Misk 333

KARMA İNDEKS (I-V) 343

Halvetiyye'den
TARÎKAT-I ALİYYE-İ RAMAZÂNİYYE

/6/ ŞEYH RAMAZÂNEDDÎN-İ MAHFÎ

Bir pîr-i muhteremdir. Silsile-i tarîkatları ber-vech-i âtîdir:

Hz. Şeyh Ahmed Şemseddîn Yiğitbaşı (*Kuddise sırruhû*)
Şeyh el-Hâc İzzedddîn-i Karamânî (*Kuddise sırruhû*)
Şeyh Kâsım-ı İnegölî (*Kuddise sırruhû*)
Şeyh Muhyiddîn-i Karahisârî (*Kuddise sırruhû*)
Hz. Şeyh Ramazâneddîn-i Mahfî

Velâdeti: 949 (1542)
Müddet-i Ömr: 76
Müddet-i meşîhatleri: 32
İrtihâli: 1025/(1616)

Maskat-ı re'sleri Afyonkarahisarı'dır. Ulûm-ı akliyye vü nakliyyeyi tahsîlden sonra tarîk-ı tasavvufa sülûk edip Şeyh Kâsım Çelebi'den terbiye-i tarîkat görüp, onun halîfesi Şeyh Muhyiddîn-i Halvetî Efendi'den mazhar-ı kemâl olmuştur. 994/(1586) senesinde İstanbul'u teşrîf buyurmuşlardır.[1]

Şeyh Muhyiddîn-i Karahisârî, Kâsım Çelebi halîfesidir. İsmi Vefâ Muhammed Çelebi'dir.

---

1. Bu Şeyh Kâsım Çelebi III. Cildde 225. sahîfede bahs olunan Kâsım Çelebi değildir. Bu zât İnegöl'de medfûndur. Tahkîki IV. Cildde dahi bi'l-münâsebe beyân olundu.

Ramazân Efendi, Kocamustafapaşa civârında Bezistânî Hâce Hüsrev Bey'in binâkerdesi olan hânkâh-ı şerîfte post-nişîn olmuştur. "Mahfî" mahlasından da anlaşılacağı üzere, müşârünileyh tarîk-ı tesettüre meyyâl olmağla zamânlarında kemâlleri nisbetinde şöhret bulmamışlardır; binâenaleyh tafsîli câmi' bir terceme-i hâli yoktur.

Hz. Sünbül, müşârünileyh hakkında eser-i kerâmet göstermiştir. Şöyle ki:

Hz. Ramazân'ın türbesinin olduğu yer evvelce bahçe hâlinde imiş. /7/ Hz. Sünbül bir gün buradan geçerken oturmuşlar, "*Buradan tevhîd kokusu geliyor.*" buyurmuşlardır. Halbuki Hz. Ramazân henüz bu mahalde bulunmuyorlardı ve hattâ âlem-i dünyâya kadem-zen olmamışlardı. Fi'l-hakîka bi'l-âhare buraya şeref verdiler.

Hilm ü vakâr sâhibi olup, erbâb-ı muhabbetin izz ü i'tibârına mazhar idi. Dâhili dâire-i kemâli olan birçok zevât vardır. İlm-i ta'bîrde yed-i tûlâsı var imiş.

O zamânın vüzerâsından Güzelce Mahmûd Paşa, Hz. Şeyh'e meftûn olanlardan idi. Sadr-ı a'zam Yemişçi Hasan Paşa'nın yed-i gadrinden kaçıp Ramazân Efendi'ye iltică etmekle dergâh-ı şerîfde, (وَمَن دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا)[2] sırrına mazhar olmuş idi. Sadr-ı a'zam, onun burada ihtifâ ettiğini haber alınca tevkîfi zımnında adamlar göndermiş ise de, Hz. Şeyh vermemiştir. Bir gün bi'z-zât gelmiş istemiş, ısrâr etmiş. Hz. Şeyh, "*Bizim dergâhımızda paşa yoktur, cümlesi derviştir. İsterseniz gelsinler, görünüz, hangisi ise alınız.*" diyerek emretmiş, gelmişler; bu miyânda Mahmûd Paşa abâ giymiş olarak bulunuyordu, Hasan Paşa, onu bu hâlde görünce, "*İşte budur.*" demeğe muktedir olamamış, savuşup gitmiştir. Tasarruf sâhibi bir mürşidin kemâli ne büyüktür.

Hz. Nasûhî halîfesi Hasan Efendi tarafından yazılmış bir eserde gördüm ki, 1011/(1602-03) tarihinde Yemişçi Hasan Paşa, ale'l-gafle hânkâha gelip Şeyh'e mülâkî oldu. Hz. Şeyh ise Mahmûd Paşa'ya, "*Hemen içlerinden çıkıp gidesin, Hak teâlânın hıfz u emânında olasın. Bize sorarlarsa doğrusunu söyleriz.*" buyurmuşlar. Mahmûd Paşa, Yemişçi Hasan Paşa ve etbâının önünden geçti gitti, hiç biri âgâh olmadı. Vezir ise, "*Pâdişahın makhûru olan Mahmûd Paşa sizde imiş. Burada saklanmış. Onun teslîmi fermân olunmuştur.*" demesiyle, Ramazân-ı Mahfî cevâbında, "*O şimdi sizin gözünüzün önünde buradan çıktı gitti; niçin tutmadınız.*" dedi. Hasan Paşa ise, teessüf-künân olarak avdete mecbûr oldu.

Ramazân Efendi son zamânlarında halktan münkatı' olup mücâhede ve müşâhedesini artırdı. "*Rızâ-i pâk*" (رضاء پاك) ve "*eş-Şeyhu'l-mücâhid*" (الشيخ المجاهد) terkîblerinin nâtık olduğu üzere, 1025/(1616) senesinde rûh-ı pür-fütûhu a'lâ-yı illiyyîne ulaşmağla vücûd-ı mübârekleri hânkâh-ı şerîfde ihzâr olunan medfen-i pâke defn olundu. /8/ Türbeleri vardır, hucurât ittisâlindedir. Fakat hâlen müşrif-i harâbtır.

2. "... Kim oraya girerse emniyette olur..." 3. Âl-i İmrân sûresi, 97.

Hakk-ı âlîlerinde söylenilmiş, türbede mevki'-i ihtirâma konulmuş olan levhalardan:

Habbezâ ârif-i bi'llâh şeh-i devrân-ı zamân
Mazhar-ı nûr-ı ilâhî bu Efendi Ramazân

Nice dem âh iderek gülşen-i irfân içre
Gül-i tevhîdin olup bülbülü itmiş efgân

Nefsi cû' u ataş-ı nâr ile ihrâkından
***Ramazân Mahfi** diyü tesmiye olmuş şâyân*

İtdi sâliklerini zikr-i Hudâ'ya teşvîk
Buldular "hû" diyerek cümlesi feyz-i Yezdân

Diğer:

Budur ol Hazret-i Sultân Ramazân-ı Mahfî
Vâris-i ilm-i Nebî vâkıf-ı esrâr-ı Hudâ

Mazhar-ı cûd u kerem menba'-ı eltâf u himem
Sünbül-i bâğ-ı İrem gonca-i gül-zâr-ı vefâ

Şems-i devlet ki doğup Karahisâr ufkından
İtdi ol şehri cemâliyle behişt-i a'lâ

Şeyh-i zî-şânı olan Karahisârî Muhyî
Eyledi sırrını takdîs ü makâmın a'lâ

Sâl-i târîh dokuzyüz ile doksanüçde
Emr-i pîrân ile İstanbul'u kıldı me'vâ

Abd-i dergâhının en âcizi bir sâhib-i hayr
Zât-ı vâlâlarına itdi bu dergâhı binâ

/9/ *Otuziki sene neşr eyledi ilm ü rüşdü*
Zâhir ü bâtın idüp hizmet-i şer'-i ulyâ

Hâşiye tarh kılup şerh-i akâyid üzre
Kal'a-i dîne meğer urdu esâs-ı ma'nâ [3]

Duysa ki ilmini âkıl olur idi mecnûn
Bilse ger aşkını Mecnûn olur idi Leylâ

Halvetî râhın idüp aşk ile bu Îsâ-dem
Feyz-i i'câz-ı kerâmet-şiyemiyle ihyâ

Ramazâniyye kolu nâmına mensûb olarak
Açdı bir yol ki sonu iyd-i visâl-i Mevlâ

Gerd-i hâk-i deri dermân-ı cefâ deryâ hôd
Rûze-dârân-ı gama sofra-i iftâr-ı safâ

'İrciî' emri ile binyigirmibeşde[4]
Rûh-ı âlîsi bulup izzet ile vasl-ı Hudâ

Ârifâ merhamet-efzâ-yı suâl-i zuafâ
Ey ki dânâ-yı kemâl-i keremin arz u semâ

Acz ü hırmân-ı hicâb ile dahîlin oldum
Beni dûr eyleme bâb-ı kereminden iclâ

Olsun iftâr-ı atâyân ile dil-sîr-i merâm
Hasta dil teşne-i aşk ismet-i bî-berk ü nevâ

Nâil-i feyz ide Mevlâ bizi lutfen keremen
Ramazân hürmetine eyleyelim iyd-i safâ

/10/ Dergâhın hîn-i inşâsında Sâî merhûmun söylediği târîhtir:

Hamdü li'llâh Murâd Hân-ı zamân
*Adl ile oldu şöhre-i âfâk**

*Kalb-i uşşâk gibi yanmış idi bu dergâh**
Şu'le-rîz olmuş idi misl-i çerâğ

3. Ba'zıları matbû' ilm-i akâid şerhini müşârünileyh yazmış zannederler. Halbuki o şerh Ramazân-ı Behiştî'nindir.
4. (ارْجِعِي إِلَى رَبِّكِ رَاضِيَةً مَرْضِيَةً) "Sen O'ndan, O da senden râzı olarak Rabbine dön." 89. Fecr sûresi, 28. (H)

Hacı Hüsrev-i Gulâm Hâce imâd
Böyle hayrâta buldu istihkâk

Yapdı bu câmii ki ehl-i safâ
Oldular hep ibâdete müştâk

Tekye-gâh u mesâkin fukarâ
Geldi bünyâd nice tâk-ı revâk

Çün tamâm oldu ***Sâî-i dâî***
Didi târîh "ka'betü'l-uşşâk"[5]
(كعبة العشاق) = (994 – 1586)

Hz. Şeyh'in, **Mahfî** mahlaslı ba'zı ilâhiyyât-ı ârifâneleri vardır:

Mahfî *bugün gözleyüp*
Girdi yola aşk özleyüp
Âşıkların cem' eyleyüp
Gitsin bugün ***"Hû Hû"*** *diyü*

(Halifeleri):

/11/ ŞEYH YA'KÛB EFENDİ

İstanbulludur. Ramazân Efendi hulefâsındandır. Ser-efrâz-ı ehlu'llâhtan idi. İlm ü irfânı yüksek, kerâmet-i irfâniyyesi bâlâ-ter idi. Bursa'ya me'mûr oldu. Karaağaç Mahallesi'nde zâviye te'sîs etti. 1058 (1648)'de terk-i hayât-ı müsteâr eyledi. Türbesi el'ân ziyâret-gâhdır. (*Kuddise sırruhû*)

ŞEYH BEKİR EFENDİ

Müşârünileyh Ya'kûb Efendi halîfesidir. Evliyâu'llâhtan idi. Bursa'da Za'feranlık Mescidi'nde irşâd-ı ibâd ederdi. 1077 (1866-67) senesinde göçtü. Hâlen kabirlerinde pertev-i nûr-ı rûhu âşıkları ihyâ eder. Mescid-i mezkûr kurbundadır. (*Kuddise sırruhû*)

ŞEYH ABDÜLGAFFÂR EFENDİ

Kânûnî Sultan Süleyman devri meşâyıhındandır. Mudurnuludur. Pederi Şeyh Muhammed Şâh'ın vefâtında genç bulunmakla İstanbul ve Edirne'de tahsîl-i ilm ede-

5. Bu manzûmenin vezninde hatâlar vardır. (H)

rek bi'l-âhare tâbi'-i hevâ vü heves olmuş idi. Bir gece rü'yâda pederinden vecî' bir dayak yediğini görmesiyle tevbe ve istiğfâr ile şeyh-i mükerrem Ramazân Efendi hazretlerine intisâb eyledi. Çalışarak ikmâl-i sülûk edip hilâfet aldı. Vatanına avdetle neşr-i feyz-i irfâna meşgûl oldu. Türbe-i münevveresi oradadır. (*Kaddesa'llâhu sırrahû*)

ŞEYH ABDÜLHALÎM EFENDİ

Hz. Pîr halîfesidir ve mahdûm-ı mükerremidir. Pederinin irtihâlînde câ-nişîni olmuş idi. "Ey Halîm ol pîri kıl cennet-mekân" (ای حلیم اول پیری قیل جنت مکان) (ibâresi) târîh-i irtihâlidir ki, 1062/(1652)'dir.

ŞEYH ABDULLÂH EFENDİ

Esmâr-ı Esrâr'da Hz. Pîr'den sonra bu zât (Abdülhalîm Efendi), ondan sonra Şeyh Abdullâh Efendi gösterilmiş ise de, Şeyh Abdullâh Efendi de Hz. Ramazân'ın halîfesi olup, onun târîh-i irtihâli, "*tevhîd-i Hudâ*" (توحید خدا) 1033 (1624) olduğuna göre, Hz. Pîr'i müteâkib bu zâtın seccâde-nişîn-i irşâd **/12/** olduğu ve Abdülhalîm Efendi'nin ta'kîb eylediği nümâyân olur. Abdullâh Efendi zâhir ve bâtın ulûmunda mütebahhir idi. Hz. Pîr'in karîninde defîn-i hâk- i rahmettir. (*Kaddesa'llâhu sırrahû*)

ŞEYH CELÂLEDDÎN EFENDİ

Hz. Pîr'in ikinci mahdûmu ve halîfesidir. Hânkâhda bir müddet seccâde-nişîn olup, hücre-gâh-ı bekâya çekilip gitti. Civâr-ı Hz. Pîr'de âsûde-nişîn-i rahmettir. (*Kaddesa'llâhu sırrahû*)

ŞEYH MAHMÛD EFENDİ

Hz. Pîr hulefâsındandır. Sadr-ı a'zam Ferhâd Paşa'ya çok himmeti taalluk etmiş bir şeyh-i kâmildir. (*Kaddesa'llâhu sırrahû*)

KIRIMÎ ŞEYH MURÂD EFENDİ

Hz. Pîr hulefâsındadır. (*Kaddesa'llâhu sırrahû*)

Sevdim seni ey Hazret-i Nakşî ez-cân
Himmet buyurup bizleri kıl sen şâdân

ŞEYH ALİ NAKŞÎ EFENDİ

Akkirmanlıdır. Ramazân Efendi halîfesi olan müşârünileyh Şeyh Murâd halîfesidir. Hâfız Hüseyn-i Ayvansarayî, onu, "*Doğrudan doğruya Hz. Ramazân'dan nâil-i hi-*

lâfet olmuştur." diye yazıyor ve Akkirman'a irşâda me'mûren i'zâm kılındığını te'yîd ediyor. İrtihâli 1065/(1655) senesine müsâdiftir. "Hasta" (خسته) târîh-i irtihâlidir. Akkirman'da zâviyesinde medfûn imiş. Oraları Rus istîlâsında herc ü merce uğradığından şimdi ne hâldedir, zâviye ve türbesi pâyidâr mı değil mi mechûlâttandır.

Bursalı Tâhir Bey, bu zâtın tamâm **Dîvân**'ını elde etmiş ve Ramazân Efendi Dergâhı kütübhânesine ihdâ eylemiş olduğunu beyân ve basılan dîvânın nâ-tamâm idüğini der-miyân etti. Ser-levhasında "Dîvân-ı Şâh-ı Nakşıbend" yazılması yanlıştır.

Terceme-i hâli, Sünbülîler bahsinde yazılan İbrâhîm Nakşî-i Sünbülî'ye isnâd olunan,

Eyâ sen sanma kim senden bu güftârı dehân söyler

/13/ nutku Ali Nakşî-i Akkirmânî'nindir. Tâhir Bey de bunu te'yîd etti.

Âsâr-ı kaleminden risâleleri de var imiş; **Manzûme-i Aynü'l-Hayât, Vâkıât, Bey'at-nâme** ve **Manzûme-i Gavriyye** isimlerindedir.

Bugün ol iyd-i ekberdir gelür meydâna âşıklar
Giyerler câme-i gül-gûn kıyarlar câna âşıklar
Başın top eyledi **Nakşî** *girüp meydâna aşk içre*
Salâdır cem' olup gelsün bugün dükkâna âşıklar

nutku nâil-i mertebe-i irşâd olmuş bir sâhib-i zamân idüğini gösteriyor. "*Salâdır.*" demesi, da'vettir. "*Dükkan*"dan maksad, dâire-i irşâdlarıdır. Tafsîli câmi', muhtasar bir kelâm-ı ârifânedir.

İrtihâlleri târîhi hakkında ihtilâfa ma'rûz kalmadım. Tâhir Bey, "târâc-ı Nakşî" (تاراج نقشی) = 1062 /(1652) diye yazmıştır. Her hâlde iki târihden birisi doğrusudur. *el-ilmü inde'llâh.*

Hazret-i Nakşî, **Dîvân**'ında der ki:

Tavâf eyle gelüp şeyhim Murâd'ı
Ki ansız âşıkın bitmez kanadı

Ana ikrâr idüp ümmet olanlar
Geçerler ra'd-veş anlar sırâtı

Nice İskender ü Hüsrevler anın
Eteğin yaslanup kem-ter ibâdı

Bir nutuklarını tahmîsi ile berâber dercediyorum:

Cemâlin vasfın ey dil-ber eğerçi tende cân söyler
Lebin esrârını aşkın velâkin râyegân söyler
*Ki nutkun emr-i hakdan "**men aref**"*[6] *sırrın ayân söyler*
Eyâ sen sanma kim senden bu güftârı dehân söyler
Veyâ terkîb olan unsur veyâ lahm-ı zebân söyler

Cemâlin hüsnünü tezyîn idüp bu hayme-i tende
Kemâl-i hikmetin göstermek içün sûret-i cânda
Yed-i kudretle yazdı ism-i fazlın şekl-i insânda
Yaratdı cümle eşyâyı özün pinhân idüp anda
Göründü nice bin yüzden velî kendi nihân söyler

/14/ *Kelâmu'llâhı vechinde bulanlar eyledi ezber*
Değildir Mushaf-ı hak zâhidâ sen bildiğin defter
Tarîk-ı aşkda elbette sana ma'lûm ider Haydar
Kimindir bunca cünbüşler kimindir nutk ider gevher
Özünden olmadın ârif ki senden özge kân söyler

*Bilenler sırr-ı mi'râc-ı Rasûl'e didiler "**illâ**"*
Velî echel olanlar bilmeyüp cismen sanur hâlâ
Bu bir sırr-ı ilâhîdir değildir herkese iclâ
Seni ol sana bildirmek murâdın kasd idüp Mevlâ
Anâsırdan kesüp bir don yüzünden tercemân söyler

Vücûdun hatların cânâ okusan bil ki sen ersin
Ne bilsün câhil-i nâdân senin kadrin ne gevhersin
Anadan doğma a'mâlar seni görmez ne enversin
Olar kim bilmedi nefsin "**aref**"den almadı dersin
Değildir Hakk'a ârifler özin bilmez yalan söyler

*Zihî Hâlık ki halk itdi bu halkı **kâf** ile **nûn**dan*
Gönülde gizli nutk eyler ki bilmezler anı kanden
Suâl ile anâsır perdesin çâk eyleyen cândan
Hayâl-i zıl yeter ibret görünen hayme-i tenden
Değildir nutk iden sûret derûnunda duran söyler

---

6. (من عرف نفسه فقد عرف ربه) "Nefsini bilen Rabbini de bilir." el-Aclûnî, **Keşfü'l-Hafâ**, c. II, s. 262. Bu sözün hadis tekniği açısından değerlendirilmesi ile ilgili olarak bkz. Ahmet Yıldırım, **Tasavvufun Temel Öğretilerinin Hadislerdeki Dayanakları**, Ankara 2000, s. 229. (H)

Vücûdun şehrinin râhın açan âşıklar ey **Nakşî**
Bulardır mevt varile göçen âşıklar ey **Nakşî**
***Halîlî** gibi varından geçen âşıklar ey* **Nakşî**
"Sekâhüm rabbühüm" hamrin içen âşıklar ey **Nakşî**[7]
İrer ma'şûkuna anlar mekândan lâ-mekân söyler

/15/ Nakşî-i müşârünileyhin yazma dîvânı Sultan Bâyezîd'te Kütübhâne-i Umûmî'de 4603 numaralıdır. Sûret-i mahsûsada tedkîk ve tetebbu' eyledim, neş'eye müstağrak oldum; ser-â-pâ vahdetten söylemiştir. Gâyet mühim bir dîvândır. İntihâb sûretiyle birkaç nutuk istinsâh eyledim, onları buraya dercediyorum. Tevhîdi, bu nutuklar pek ârifâne vâzıh bir sûrette beyân etmektedir.

Bul dilâ genc-i nihânı sen de serverlik budur
Şirk-i ahfâdan halâs ol gel dil-âverlik budur

Perde-i kesret-nümâdan seyr idüp bu vahdeti
Keşf-i râz itme sakın kim pîr-perverlik budur

Onsekizbin âlemin sırrın temâşâ eyleyüp
Sûret-i hakdan güzâr it sen de serverlik budur

Cur'a-i câm-ı elesti dest-i kudretden bugün
Nûş idüp ayılmasın kim haşre dek erlik budur

Bâb-ı aşkın mektebinden ders-i hakkı **Nakşiyâ**
Bî-hurûf (u) bî-nutuk oku ki rehberlik budur

* * *

*Hitâb-ı "**alleme'l-esmâ**" rumûzu sırr-ı insândır*[8]
Kitâb-ı nokta-i evvel hakîkat ehl-i irfândır

Lisân-ı ilm-i esrârın o kim fehm eylemez remzin
Görünür sûretâ ammâ velî ma'nâda hayvândır

Olar kim rû-yı dil-dârı temâşâ itdi her yüzden
Çıkarlar aradan anlar bu ma'nâ özge seyrândır

---

7. (وسَقَاهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا) "...Rableri onlara tertemiz bir içecek içirecektir." 76. İnsân sûresi, 21. (H)
8. (وعَلَّمَ آدَمَ الأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلاَئِكَةِ فَقَالَ أَنبِئُونِي بِأَسْمَاءِ هَـؤُلاَءِ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ) "Allah Âdem'e bütün isimleri öğretti. Sonra onları melekleri arz edip, 'Eğer siz sözünüzde sâdık iseniz şunların isimlerini bana bildirin.' dedi." 2. Bakara sûresi, 31. (H)

Binâ-yı dest-i kudretdir yıkılmaz bilmiş ol **Nakşî**
Libâsın tâzeler her dem akıllar bunda hayrândır

* * *

Kendi nefsin bilmeyen ol yâri bilmez kandedir
Almayan dilden haber dil-dârı bilmez kandedir

Reh-nümâ-yı âlemin şehrin temâşâ eylemek
Benzer ol a'mâya kim yolları bilmez kandedir

Kokmayanlar her seher çün bâğ-ı hüsnün güllerin
Sûretâ bülbül gibi gül-zârı bilmez kandedir

Ref' idüp kendin aradan olmayan cân içre cân
Da'visi bâtıldır anın varı bilmez kandedir

Levh-ı dilden silmeyen zulmet sehâbın **Nakşiyâ**
Şem'i görmez gözleri envârı bilmez kandedir

* * *

Fâris-i meydân-ı aşkız kim muhabbet bekleriz
Pâs-pânız intihâ-yı sırr-ı ser-had bekleriz

/16/ *Bâde-i aşk-ı ilâhî cânımız mest ideli*
Ol şarâb-ı lâ-yezâlî ile sohbet bekleriz

*"***Men aref***" dersin bu dil mülkünde ketm eyleyeli*
Ârif-i hakka'l-yakîniz künc-i vahdet bekleriz

Sırr-ı ahfâ mahv idelden mâ-sivâ-yı kesreti
Yâr ile tenhâ gönül mülkünde halvet bekleriz

*Tîğ-ı "***lâ***"dan feth olalı zâhidâ iklîm-i dil*
Fî-sebîli'llâh mücâhid bâb-ı rahmet bekleriz

Nakşiyâ *"***el-fakru fahrî***" câmını nûş ideli*[9]
Lâ-mekânın mestiyiz biz evc-i rif'at bekleriz

* * *

9. (الفقر فخرى) "Fakirlik iftihâr vesilemdir." el-Aclûnî, **Keşfü'l-Hafâ**, c.II, s.87; bkz. Ahmet Yıldırım, a.g.e., s. 402. (H)

Levh-ı dilden sil hicâbı ey gönül gel câna bak
Gir vücûdun içre cânâ aç gözün cânâna bak

*Bilmek istersen eğer sen "**küntü kenz**"in sırrını*[10]
Mekteb-i hüsnünde dâim okunan Kur'ân'a bak

Bir avuç hâk eylese gör zâtının mir'âtını
Gösterir dâim yüzünden kendüsin merdâna bak

Mîşe-zâr-ı âlem içre sanma herkes hâlidir
Ara dur her bir gönülde aç gözün Yezdân'a bak

Onsekizbin âlemin bilmek dilersen aslını
*Ârif ol âlemde **Nakşî** gel beri insâna bak*

* * *

İçmeyen la'lin şarâbın merd-i meydân olmadı
Düşmeyen zencîr-i aşka mest ü hayrân olmadı

Mülk-i Ken'ân içre cânâ bulmayan dil Yûsuf'un
Çâh-ı zulmet içre kaldı Mısr'a sultân olmadı

Geçmeyen benlik hicâbından o gâfiller gibi
Kaldı kesret içre âhir gitdi insân olmadı

Derd-i aşkın çâresin gel sorma andan kim dilâ
Defter-i uşşâk içinde derde Lokmân olmadı

*İçmeyen cânân elinden **Nakşi** kudret câmını*
Bilmeyüp öz nefsini hayvân olup cân olmadı

* * *

/17/ *Sun ey sâkî bize lutf it getir câm-ı musaffâyı*
Açılsun sâf olup diller içüp ol câm-ı sahbâyı

İdüp peymâneler devri bugün bezm içre ey sâlik
Açılsun bâde-i vahdet beyân it gel muammâyı

---

10. (كنت كنزاً مخفياً فأحببت أن أعرف فخلقت خلقا لعرفتهم فعرفونى) "Ben gizli bir hazine idim, bilinmek istedim ve mahlûkâtı yarattım. Ben kendimi onlara öğrettim, onlar da Beni bildi." el-Aclûnî, **Keşfü'l-Hafâ**, c.II, s.132; bkz. Ahmet Yıldırım, a.g.e., s. 98, 99. (H)

Güşâd eyle bu uşşâka nikâbı ref' idüp dilden
Cemâlin görsün âşıklar bugün gel kıl tecellâyı

Görüp hayrân u mest olsun gönül Mecnûn gibi âhir
Sunup la'lin şarâbından uyandır aşk-ı Leylâ'yı

Açup cân gözlerin göster cemâlin bunda sen cânâ
Ki görmez bunda görmezse yarın anda dil-ârâyı

Kemâl-i kudretin hakkı bu **Nakşî***'yi cüdâ itme*
Kalupdur kîl ü kâl içre ider bir kuru da'vâyı

Görülüyor ya, Hz. Nakşî, cihân-ı tevhîdde esrâr-ı cânânı elde etmiş bir şeyh-i rûşen-zamîrdir. Bu kadar dîvân mütâlaa ettim, onun kadar garîk-ı bahr-i tevhîd olarak söylenilmiş sözlere nâdiren tesâdüf eyledim. Mevki'-i bülendine hayrânım. Cenâb-ı Hak bizleri de, bâ-husûs bu abd-i ahkarı Hüseyin Vassâf kem-terini de o hafâyâ-yı beyândan âgâh ve her hâlde vâsıl-ı ila'llâh etsin. Âmîn bi-hurmet-i nebiyyyi'l-emîn.

Ali Nakşî Efendi bir gül-i ra'nâ-yı irfândır
Tarîk-ı Halvetî'de mürşid-i dânâ-yı devrândır

Hulûsî-zâde Nûri oldu meftûn şeyh-i irfâna
Anın hoş sözleri uşşâk-ı Hakk'a nây-ı cânândır

/18/ Ramazâneddîn-i Mahfî hazretlerinden yürüyen silsilede Nûreddîn-i Cerrâhî, Seyyid Ahmed-i Raûfî, Hasan Burhâneddîn-i Cihângîrî, Muhammed el-Buhûrî gibi eâzım yetişmiştir.

Halîfeleri Mestci-zâde Ali Efendi hazretlerinden gelen koldan Nûreddîn-i Cerrâhî, Seyyid Raûfî, Muhammed el-Buhûrî; diğer halîfeleri Şerbetçi Muhammed Efendi'den Hasan-ı Cihângîrî zuhûr etmiştir. (*Kaddesa'llâhu esrârahüm*)

Pîr-i müşârünileyhin hânkâhında zamânımıza kadar seccâde-nişîn olan zevât-ı kirâm:

Şeyh Abdülhalîm Efendi (*Kuddise sırruhû*)(irtihâli: 1062/(1652),

Şeyh Abdullâh Efendi (*Kuddise sırruhû*) (irtihâli: 1033/(1624),

Şeyh Celâl Efendi (*Kuddise sırruhû*) (Ramazân Efendi-zâdedir),

Şeyh Hamîdî Muhammed Efendi (*Kuddise sırruhû*) (irtihâli: 1131/(1719),

Şeyh Mûsâ Şekûrî Efendi (*Kuddise sırruhû*). ("*Eyleriz her lahzada yüzbin hatâ – Rabbenâ yâ Rabbenâ fa'ğfir-lenâ*" onundur.)

Şeyh Osmân-ı Ma'nâ Efendi (*Kuddise sırruhû*),

Şeyh Muhammed Emîn Efendi (*Kuddise sırruhû*) (irtihâli: 1179/(1765-66),

Şeyh Muhammed Kâsım Efendi (*Kuddise sırruhû*),

Şeyh Ahmed Nûreddin Efendi (*Kuddise sırruhû*),

Şeyh Abdülazîz Efendi (*Kuddise sırruhû*),

Şeyh Yahyâ Efendi (*Kuddise sırruhû*),

Şeyh Hüseyin Efendi (*Kuddise sırruhû*),

Şeyh Hâfız Mustafa Fevzî Efendi (*Kuddise sırruhû*),

Şeyh Hâfız Mustafa Şükrü Efendi (*Kuddise sırruhû*).

Azîzân-ı müşârünileyhim türbe-i Ramazân'da muntazır-ı iyd-i cemâl olarak yatıyorlar. (*Kaddesa'llâhü esrârahüm*)

ŞEYH HÂFIZ MUSTAFA ŞÜKRÜ EFENDİ

Hânkâh-ı Sünbülî hazîresinde medfûndur. Bu zât-ı muhterem pek edîb, halûk, âşık bir zât idi. Hz. Sünbül'de **/19/** pîş-kademlik ederdi. Hilâfeti Şeyh Rızâeddîn-i Sünbülî'dendir. 18 Zilhicce 1324 (2 Şubat1907) târîhinde âzim-i gül-zâr-ı cinân oldu. Çok mübârek bir şeyh-i kâmil idi.

ŞEYH YA'KÛB-I FÂNÎ

Meşâyıh-ı Halvetiyye'nin ser-bülendi umdetü'l-vâsılîn Şeyh Ya'kûb Efendi İstanbul'dan zuhûr edip, Hz. Ramazân'ın halîfesi Şerbetçi Şeyh Muhammed Efendi'nin hayli zamân hizmetinde bulunarak kâm-yâb olmuştur.

Bir gün riyâz-ı Yûsuf-ı güm-geştesin bulur
Ya'kûb-ı dil murâda irüp kâm-yâb olur

Şeyhinin câ-nişîni olup, Cihângîrî Hasan Efendi, Çamlıcalı Muhammed Efendi, Üçbaş şeyhi Muhammed Efendi ve Dervîş Muhammed Efendi neş'e-yâb-ı feyz olanlardandır. Bursa'da Ya'kûb Efendi tekkesi vardı ki, Karaağaç Mahallesi'ndedir.

Gitdi ukbâya meded Ya'kûb Efendi hû dedi

Ser-halka-i ehl-i tevhîd ü kırâat-i Kur'ân idi. Namâzda uzun sûreler okur, tesbîh namazı çok kılar, teheccüde ziyâde riâyet eylerdi. 1052 senesi Cemâziyelevvelinin onyedinci (12 Eylül 1642) Pazartesi günü irtihâl eyledi.

ŞEYH MUHAMMED EFENDİ

(Ya'kûb Efendi'nin) mahdûmu Şeyh Muhammed Efendi, pederinden müstefîz olanlardandır.

Nakl itdi bu cihândan Ya'kûb Efendi-zâde
(نقل ایتدی بو جهاندن یعقوب افندی زاده) = 1077 (1666-67)[11]

* * *

Hû idüp Ya'kûb Efendi-zâde rıhlet eyledi
(هو ایدوب یعقوب افندی زاده رحلت ایلدی) = 1077 (1666-67)

Ârif ü kâmil bir zât idi. **Bî-çâre** mahlaslı ilâhiyyâtı vardır.

Ey Hâlık-ı rabbü'l-enâm ey Râzık-ı hâss ile âmm
/20/ *Ey Mâlik-i yevmi'l-kıyâm senden meded senden meded*

***Bî-çâre**'ye kılsan atâ mahv ola küllî mâ-sivâ*
Fazlından ümmîdim Hudâ'm senden meded senden meded

Tarîkat-nâme'si vardır.

Muhammed Efendi'den sonra mahdûmu İbrâhîm Efendi'ye, ondan sonra İbrahim Efendi-zâde Muhammed Saîd Efendi'ye, ondan sonra Muhammed Saîd Efendi-zâde Muhammed Nûrî Efendi'ye intikâl etmiş; (Nûrî Efendi'nin) bilâ-veled vefâtında mahlûlden meşîhat, Ahmed Ziyâeddîn Efendi'ye, sonra oğlu Fahreddîn Efendi'ye, sonra oğlu Nâfiz Efendi'ye tevcîh olunmuş ise de, ahîren tekke yanmış, yeri kısmen yola gitmiş, civârdan arsasına tecâvüz edilip, el-yevm kısmen arsası mevcûd bulunmuştur. Kabirlerden nişân kalmamıştır.

ÖMER AVNÎ EFENDİ B. MUSTAFA

Hüsn-i hatta mazhar büyüklerdendir. Sâhib-i irfân bir zât-ı mu'teberdir. **Tuhfe-i Hattâtîn**'de Müstakîm-zâde hazretleri yazar ki:

"Târîhte keyfiyyet-i hâline zafer müyesser olmamıştır. Dolmabahçe civârında hayrı olan câmi' ve mektebi vakfiyyesine Küçük Evkâf'da bakılıp, onda hâlen nişancılık pâyesiyle mütekâid, reis-i erbâb-ı irfân, hâce-i cihân-ı hüsn-i hatt u inşâ-yı zamân diyü vasf olunup Tophâneli Mahmûd Efendi'den hüsn-i hattı tahsîl etti. Şeyh Hasan-ı Cihângîrî'den ahz-i tarîkat eylemiştir. Câmii civârında medfûndur. Rahmetu'llâhi aleyh."

11. Bu ibârenin hesaplanmasından 1076 çıkmaktadır. (H)

/21/ ŞEYH YÛNUS-I BAHRÎ EFENDİ

Zamânımızda İstanbul'da bulunan bu zât-ı şerîf herkesin nazar-ı dikkatini celb eder. Uzun boylu, beyaz sakallı, nûr yüzlü, siyah cübbeli, siyah amâmeyi hâvî Halvetî taclı bir pîr-i nûrânîdir.

1260/(1844) senesinde Köstendil'de Kalem Abdullâh Efendi sulbünden dünyâya gelmiştir. Ümmî-i âlimdir. Köstendil'de kibâr-ı meşâyıh-ı Ramazâniyye-i Halvetiyye'den ve veliyy-i kâmil Müderris Baba sülâlesinden Şeyh Ali Efendi'ye onaltı yaşında intisâb edip, otuz sene dâire-i feyzinde yaşamış ve nihâyet ikmâl-i sülûka muvaffak olarak tâc-ı Halvetî giymiştir.

Şeyh Ali Efendi'nin pederi Muhammed Âdil Efendi, onun pederi Şeyh Sâlih Efendi, onun pederi Müderris Baba'dır.

Şeyh Ali Efendi, Yûnus Efendi'de gördüğü feyz ve terbiye hasebiyle kendisine dâmâd edinerek onu şeref-i sıhriyyetine mazhar kılmış idi.

Köstendil'de tekkesi, onun yirmiden kadar halîfesi vardır.

Şeyh Yûnus Efendi, 1293/(1876)'teki Rus muhârebesi esnâsında Köstendil'den hicretle İştip'e gidip, iki buçuk sene Müderris Baba halîfelerinden Şeyh Sâdık Efendi Dergâhı'nda kalmış, 1296 (1879) senesinde Selânik'e gelip, burada otuz sene ihtiyâr-ı ikâmet buyurmuştur. Mahall-i ikâmeti Pinti Hasan Mahallesi'nde Kula Kahvesi civârında ve bir aralık Koca Kasımpaşa Mahallesi'nde idi. Merzâ-yı müslimîni liecli'ş-şifâ okumakla dem-güzâr olur ve te'mîn-i maîşet ederdi. Muhârebe-i ahîrede, Selânik'in sükûtunda İstanbul'a gelmeğe mecbûr olup, Ayasofya'da Sultan Murâd-ı sâlisin şeh-zâdegânı türbe-dârlığı uhdesine tevcîh olunmuştur. /22/ Elyevm Zincirlikuyu'da Ârif Efendi sokağında, dâmâdıyla berâber bir hânede mukîm iken, mübâdeleye tâbi' Rumların emlâkinden Fener'de bir hâne kendilerine temlîk edilmiştir. Tekkesi ve meşîhati yoktur. Ara sıra dergâhlara gider, meşâyıhla temâs eder. Fukarâ-yı sâbirînden olup, ehl-i keşf bir zât-ı âlî-kadrdir. Ne hâlinden kimse haber-dâr, ne de onun feyzinden hisse-dârdır. Kendisiyle mükerreren şeref-yâb oldum.

Bir gün türbe-i mezkûrede berâber bulunuyor idik. Kunduramı ve yeni aldığım ipekli ve kıymetli bir şemsiyyemi kapı dışında bırakmış idim. Oturduğumuz yerden görünmüyor idi. Kendi zevk-i vahdetten bir bahis açmış, anlatıyordu. Bu sırada kalbimi kundura ve şemsiyye işgâl etti. "*Oradan biri alırsa.*" diye endîşe-nâk oldum. Yûnus Efendi gözlerini açarak hiddetle, "*Evlâdım, aklını mâ-sivâdan çek, kalbindeki endîşeyi at, beni cân kulağınla dinle.*" buyurdu. Bir dakîka kadar gözlerini yumdu, bir heyecân geçirdi. Hicâbımdan kızardım, utandım; hâlimi hissetti. "*Benim ba'zı böyle garîb hallerim vardır, kalbimin haber verdiği bir şey'i sevdiklerimden saklayamam. Hoş gör.*" buyurdu. Kerâmet dedikleri bundan başka bir şey değil ya. Cidden ehl-i sülûk bir zâttır.

Bir gece Tâhir Ağa Dergâhı'nda Şeyh Behcet Efendi pederimizi ziyârete gelmiş idi. Behcet Efendi'nin ona çok hürmeti, muhabbeti vardır. Sâir tekkelerde müşârünileyhin bu derecede kadrini, kıymetini bilmezler. Fakat Behcet Efendi onun tasarrufuna kâni' ve velâyetine kâildir. Esnâ-yı zikr, hâlât-ı acîbe rû-nümâ oldu. Behcet Efendi şeyhlik makâmından kalkıp dervişleriyle bir safta zikr etti. Anladım ki, ona ta'zîm eyledi. "O *meydânda o var iken benim zikr /23/ idâresinde bulunmaklığım mugâyir-i edeb olur, mülâhazasına düştüm.*" dedi. Bu bir anlayıştır, bir görüştür. Fahr-i âlem (*salla'llâhu aleyhi ve sellem*) efendimiz hazretlerinin akl-ı beşerin ihâta edemediği ulviyyetini idrâk eden eâzım-ı ashâb olmakla berâber, ona beşeriyyeti sıfatıyla, "Ebû Tâlib'in yetîmi", "Deve çobanı" diyen Ebû Cehil dahi zuhûr etmiş idi. Bu bir kâbiliyyet-i isti'dâdiyyedir.

Bir gece Yûnus Efendi, fakîre işâret eyledi, kalktım. Fakîre sarıldı; fakîr de ona sarıldım, birlikte semâ' eyledik. A'zâ-yı vücûdunun her zerresi zikr-i lisân ve zikr-i kalbden hisse-dâr olmuş, tir tir titriyordu. Sinnen seksen yaşını geçmiş bir çağda onun cezbesine mütehayyir kaldım. Hâli fakîre de in'ikâs eyledi, gaşy oldum.

Ne bilür kadrini erbâb-ı kemâlin câhil
Varlığı ayn-ı hicâbdır anı görmez gâfil

Silsile-i tarîkatı:

Şeyh Ali Efendi: Sofyalı Bâlî Efendi koluna da nisbeti vardır. Selânik'te medfûndur.

Şeyh Hüseyin Efendi: Köstendillidir. Müderris Baba dervişidir. Ümmî idi. Fakat çok halîfesi vardır. Köstendil'de türbesi vardır.

Şeyh Hacı İsmâîl Zühdî Efendi: Hicâz'da kalmıştır.

Şeyh İbrâhîm Halîfe: İsmâîl Zühdî Efendi'nin pederidir. Köstendil'de medfûndur.

Şeyh Süleymân Efendi: Dobruca'da medfûndur.

Seyyid Bedreddîn Mustafa Efendi: Köstendil'de medfûndur.

Hacı Şâkir Muhammed Efendi: Samakov'da medfûndur.

/24/ Şeyh Abdullâh Efendi b. Fâzıl Ali Efendi: Nûreddîn-i Cerrâhî ser-tarîkı olup, Eyüp'te medfûn bulunan Şeyh Râşid Efendi Dergâhı'nda medfûndur.

Şeyh Fâzıl Ali Efendi: Köstendilli Ali Efendi'nin şeyhidir. Üsküdar'da Selâmî Dergâhı'nda medfûndur.

Şeyh Debbâğ Ali Efendi,

Şeyh İbrâhîm-i Rûmî,

Şeyh Mestçi Ali Efendi,

Onun şeyhi Hz. Pîr **Şeyh Ramazâneddîn-i Mahfî** (*Kuddise sırruhû*)

* * *

Tekkelerin ve türbelerin seddedildiği sırada hizmet-kârı olduğu türbe dahi seddolunmağla ve ahîren maâş olan 7 lira dahi kat' edilmekle zavallı müfrit bir zarûrete düşmüş ve mekteb muallimeliği eden kerîmesinin muâvenetine iftikâr eylemiş idi. Kerîmesi ise ince hastalığa dûçâr olduğundan vazîfe-i ta'lîmiyyesine devâm edememesi, dolayısıyla muallimelik maâşı dahi verilmemesi o zarûreti teşdîd eylemekte idi. Zavallı Yûnus Efendi, 1346 (1927-28) senesinde sinnen seksenaltıya kadem-zen olduğu bir sırada emr-i maîşet kendini pek tazyîk ediyordu. Miyânemizde hakîkî bir muhabbet cârî idi. Fakîr-hâneye gelir giderdi. Elimden geldiği kadar arz-ı hizmette bulunulur idi. 1346 senesi şehr-i Şâbânının onbeşinde (7 Şubat 1928) Berât gecesini müteâkib bir gün gelmiş, evlâd ü ıyâlim tarafından i'zâz olunmuş idi. Tesâdüfen bulunamadığıma müteessirim. Âdetâ irtihâlini îmâen sözler söylemiş, vedâ' eylemişti. Fakat evlâd ü ıyâlimin ziyâde teessürüne meydân vermemek üzere, "*İnşâa'llah yakında yine geleceğim, Ramazânda iftâr ederim.*" **/25/** buyurmuş idi. Halbuki avdetinden birkaç gün sonra, birkaç sâatlik hastalığı müteâkib rahmet-i Rahmân'a kavuşmuştur. Bir ay sonra haber aldım. Çok müteessir oldum. (*Rahmetu'llâhi aleyhim rahmeten vâsia.*)

Tam tarîkat terbiyesi görmüş, ehl-i sülûk idi. Ümmî olduğu hâlde âlim-i tarîkat ve vâkıf-ı hakîkat idi. Görüştüğüm ehl-i tarîkat arasında zamânen onun ka'bında bir zât hatırlayamıyorum; son postası olmuştur. Bi-hakkın mütesennin, müteşerri' âdâb-ı hakîkat ile müeddeb idi.

Uzun boylu, pamuk gibi beyaz sakallı, melîhu'l-veche bir zât idi. Herkese cebren şapka giydirildiği sırada başındaki tâcı çıkarmamış, destârını çıkararak o tâcın üzerine siyah satenden bir kılıf geçirerek onu giyerdi. Li-hikmetin zâbıta ses çıkarmazdı. Ekseriyyetle asâ-be-dest idi.

Fukarâ-yı sâbirînden idi. Tarîkat-ı Ramazâniyye'de zamânen ondan başka burada kimse kalmamış idi. Zannederim, onunla inkıtâ'-ı silsile vukûa gelmiştir.

Atınca kendini deryâ-yı aşka
Kavuşdu rahmet-i Rahmân'a Yûnus
Çıkup üç er *didi târîhi* **Vassâf**
Dalınca bahr-i bî-pâyâna Yûnus
"Kemâl-i Hakk'a mazhar" târîhidir
Ulaşdı âkıbet cânâna Yûnus
(كمال حقه مظهر) (1349 – 3 = 1346)

HALVETİYYE'NİN CİHÂNGÎR KOLU

/26/ ŞEYH HASAN BURHÂNEDDÎN-İ CİHÂNGÎRÎ

Meşâhîr-i meşâyıh-ı Halvetiyye'den kuvve-i kudsiyye sâhibi bir zât-ı âlî-kadrdir.
Velâdeti: 1000 (1592)[12]
İrtihâli: 1074 (1663-64)
Müddet-i Ömrü: 74 sene.

Şeyhi Bursalı Ya'kûb-ı Fânî'dir. 19. sahîfede terceme-i hâli yazıldı. (*Kuddise sırruhû*). Onun şeyhi Şerbetçi Şeyh Muhammed Efendi, onun şeyhi Hz. Pîr Ramazâneddîn-i Mahfî - *Kuddise sırruhu'l-âlî* -dir.

Hazret-i Kutb-ı Cihângîrî Hasan burhân-ı dîn
Mülk-i aşkın bir hüküm-rân-ı celîlü'ş-şânıdır
Merkad-i pür-nûrunun hâkinde var bû-yı kemâl
Sıdk ile her yüz süren müstağrak-ı rahşânıdır

An-asl Harput nevâhîsinden Perçenç[13] nâm mahalde dünyâya gelip sinn-i âlîleri bülûğa vusûlden sonra Der-saâdet'e gelmişlerdir.

Ramazân Efendi hazretlerine intisâblarından bahseden eserler vardır. Hz. Pîr'in irtihâlinde Hasan Efendi alâ-rivâyetin yirmibeş yaşında idi. Ba'dehû Bursa'da Şeyh Ya'kûb-ı Fânî'ye mürâcaat ve tecdîd-i bey'at edip, ondan müstahlef olarak katâr-ı evliyâya dâhil oldular.[14] 1067 (1857) senesinde İstanbul'a avdetle dört sene kadar

12. **Hadîkatü'l-Cevâmi**"de 970 (1562-62) diye muharrerdir. Bu hesâba göre 104 sene muammer olmuşlardır. Şeyh Hasan-ı Şa'bânî de Risâle'sinde 970 göstermiştir.
13. Bir eserde Perdeçenç diye yazılmış gördüm.
14. Bir eserde evvelâ Bursa'da Şeyh Ya'kûb-ı Fânî'ye intisâbı, sonra İstanbul'da Şeyh Ramazân-ı Mahfî'ye arz-ı nisbetle sekiz sene sülûk görüp 1020 (1611)'de hilâfet aldığı muharrerdir.

Eyüp'te Baba Haydar Zâviye-i Nakşıbendî'sinde zâviye-nişîn olarak, ba'dehû Tophâne'de Cihângîr Câmi'-i şerîfine nakl ile civârında bir zâviye inşâsına muvaffakiyyetle irşâd-ı ibâda başlamışlardır.

/27/ Sadede rucû' edelim:

Ramazân Efendi, Hasan Efendi'ye mazhariyyet-i müstakbelesini evvelce haber vermişti. Onun buraya gelmesi hususunda o haber âmil-i müessir olmuştur. Zâhir ve bâtın ulûmunda mütebahhirînden idi. Âşık, ârif bir veliyy-i kâmil ü mükemmil idi. Azîz Mahmûd-ı Hüdâyî hazretleriyle hem-sohbet oldukları gibi, azîz-i müşârünileyhin mükerreren Cihângîr'e gelip, kendileriyle görüşüp taltîf buyurdukları ve beynehümâda birtakım garâib esrâr cârî olduğunu okumuş ve işitmiş idim. Hz. Nasûhî ile Şeyh Îsâ Efendi arasında da vâki' olan hasta kerîme mes'elesinin müşârünileyhimâ arasında da vâki' olduğu ve Hz. Hüdâyî'nin de öyle bir fedâ-kârlık ettiği menkûldür.

Elyevm ba'zı dergâhlarda, "*Cihângîr usûlü tevhîd*" diye meşhûr olan usûl-i zikr, müşârünileyhin te'sîr-i hâl ile tertîb ettikleri bir şeydir. Alâ-rivâyetin fekk-i lenger etmek üzere bulunan bir geminin tayfası tarafından lahn-ı mahsûs ile demir zincirini çekmeleri, o mevki'-i bülendde Hz. Hasan-ı Cihângîrî'nin sâmia-i aşkına vâsıl olup, onların hazin hazin sadâları Hz. Şeyh'de vecd zuhûra getirmiş. Gemicilerin sadâ-yı hazînine uydurarak zikr-i şerîfe başlayıp neş'e-mend olmuş olmasından dolayı o usûl-i zikr vücûda gelmiştir ve zamânımıza kadar ittisâl peydâ etmiştir ki, bunun müteselsilen muhâfazası Hz. Şeyh'in kerâmeti ve erbâb-ı zikrin kıymet-şinâslığı eseridir.

/28/ Menâkıb-ı şerîfelerini hulefâsından Mustafa Nehcî Efendi yazmış ise de, müsâdif-i nazar-ı âcizî olmadı.

Sülûk-i Halvetiyye'ye âid bir risâlesi ve etvâr-ı seb'aya âid bir eseri vardır. "Cihângîrî" tesmiyesi Cihângîr'deki hânkâhından kinâyedir.

Yetmişdört yaşında iken, 1074 senesinde şehr-i Rabîülâhirin yirmiüçüncü Cumartesi gecesi veya o gün ba'de'l-asr (25 Kasım 1663) âzim-i gül-şen-serâ-yı cemâl oldular. Merkad-i münevverleri câmi'-i şerîf hazîresindedir. "Zamânın kutbu idi." diye şöhret buldular. Mükellef mezâr taşı var idi. Kitâbesi:

"*Kutbu'l-ârifîn Cihângîrî merhûm eş-Şeyh Hasan Efendi – kuddise sırruhû ve nefeana'll'ahu bi-şefâatihî – el-Fâtiha. Sene 1074*"

Bi'l-âhare Şeyh Cemâl Efendi tarafından üzerine türbe yapılmış ve mezâr taşı sanduka içinde kalmıştır.

Oldu Hasan Efendi cennetde de cihângîr
(اولدی حسن افندی جنتده ده جهانکیر) = 1074

* * *

Olmasa bir eksiği târîh-i kâmil fevtine
Rüşdiyâ *olur idi "kad mâte mevla'l-ârifîn"*
(قد مات مولی العارفین) = 1073 + 1 = 1074

İlâhiyâtından:

Bakdım hüsnün mushafına gördüm O'nun âyâtını
Anladım gördüm nûrunu okudum beyyinâtını
Varını mahv idüp Hasan yârin yolunda cümleten
Yok oldu gitdi aradan gördü şühûd-ı zâtını

Bu (Cihângîr) Câmi'-i şerîfin(nin) bânîsi Kânûnî Sultan Süleyman'dır. Cihângîr nâmındaki şehzâdenin nâmına olarak 967 (1559-60) senesinde yaptırmışlardır. Bu şehzâde, Halebü'ş-şehbâ'da vefât etmiş ve na'şı İstanbul'a nakl ve birâderi Şeh-zâde Muhammed'in Şehzâde Câmi'-i şerîfi hazîresindeki türbesinde defn olunmuştur.

Firdevs'i ide makâm Cihângîr'i Ol Celîl
(فردوسی ایده مقام جهانکیری اول جلیل) (970 - 1562-63)

târîhidir.

Hadîka'nın beyânına göre, bu câmi'-i şerîf târîh-i binâsından i'tibâren dört def'a yanmış, yapılmıştır. 1133 (1721)'deki tecdîden inşâsından sonra yanınca, 1238 (1822-23) târîhinde Sadr-ı a'zam Silâhdâr Ali Paşa müceddeden inşâsına muvaffak olmuş idi. Bir zamân sonra yeniden yapıldı ki, beşinci def'adır. Sultan Abdülhamîd-i sânî (devrin)de 1307/(1889-90) târîhinde müceddeden yapılmıştır.

Câmi'-i şerîf 1238/(1822-23) harîk-ı kebîrinde muhterik olmuş ve bâlâda yazdığım vechle o zamân sadr-ı a'zam bulunan Silâhdâr Ali Paşa tarafından ta'mîr olunmuş ise de, mürûr-ı zamân ile müşrif-i harâb olmağla devr-i Abdülhamîd Hân-ı sânî-de **/29/** yeniden gâyet metîn ve dil-nişîn bir sûrette inşâ olunmuştur.

Ebu'l-fütûh Süleymân Hân-ı Kânûnî
İdüp bu ma'bedi şeh-zâdesi içün inşâ

O şâh-zâdenin ism-i şerîfine nisbet
Konuldu nâmı Cihângîr Câmii hattâ

Cenâb-ı Şeyh-i mükerrem Hasan Efendi kim
Yegâne pîr-i reşâdet-semîr idi hakkâ

Virüp bu câya şeref yigirmi sâlinde
Makâmın itdi tamâm ellidört yıl ihyâ

Tarîk-ı feyz eser-i Halvetî'den irşâdı
Nice mürîde virirdi tesâff-ı ızz ü alâ

Mahall-i zikr ü ibâdet iken bu câ-yı latîf
Geçüp sinîn idüp evvel-i zât azm-i bekâ

Zamân zamân dahi beş def'a muhterik oldu
Hudâ'ya şükr bu kerre yine olundu binâ

Bak işte sâye-i Abdülhamîd-i Hânî'de
İmârı eskilerinden de oldu çok a'lâ

*Salât-ı hamsede her zikr akîbinde**
İdilsün ol şeh-i zî-şâna bunda hayr-duâ

*Şeyh şimdi şu altıncıdır didim târîh**
Becâ yapıldı metîn işbu câmi'-i ra'nâ
(بجا یاپلدی متین اشبو جامع رعنا) = 1307 (1889-90)

Bu manzûmeden câmi'-i şerîfin beş def'a muhterik olduğu, mükerreren yapıldığı anlaşılmakta olduğu gibi, Hasan Efendi hazretlerinin /30/ 1020/(1611) târîhinde, henüz yirmi yaşında iken Ramazâneddîn-i Mahfî hazretlerinin mazhar-ı feyz ü teveccühleri olduğu ve ellidört yıl mertebe-i irşâdda bulunduğu müstedeldir. Ya'kûb-ı Fânî'den ne târîhinde müstahlef olduğu gayr-i ma'lûm olup, manzûmede Ramazân-ı Mahfî ile nisbet esâs addolunmuştur. (İzâh edilmiş idi.) (*Kaddesa'llâhu sırrahû.*)

Nasûhî halîfesi Hasan Efendi **Risâle**'sinde görmüştüm ki: "Azîz Mahmûd-ı Hüdâyî hazretleri merhûm Hasan Efendi hakkında, "*Fukarâmızın her geceki kesbini Hasan Efendi ve fukarâsı elimizden alırlar.*" diye latîfe-güzâr olurlar imiş. Gâyet mücâhid bir zât imiş. İki def'a şeyhü'l-islâm olan Sâdık Efendi onlardan münîb olup tavr-ı sâbia dek görerek, sonra Fethî Efendi'ye, ikmâl-i sülûk ile müstahlef oldu.

Müşârünileyh Sâdık Efendi, Hasan-ı Cihângîrî'den çok acâibât nakl ederdi. Husûsan Fethî merhûmdan tefsîre ve esrâr-ı Kur'ân'a dâir çok müşkil nakl etmiştir. Halbuki Fethî Efendi, sûre-i Kevser'den yukarısını bilmezdi." diyor.

(Hasan Efendi'nin) adeden kırkdörde varan hulefâ-yı kirâmının ileri gelenlerinden ba'zıları:

ŞEYH FETHÎ-İ ÜMMÎ

Hasan Efendi'nin hem helîfesi hèm dâmâdıdır. Sûre-i Kevser'den yukarısını bilmediği hâlde esrâr ü müşkilât-ı Kur'âniyyeyi hall ü tefsîr ederdi. 1113 senesinde Recebin onüçüncü Cum'a gecesi (13 Aralık 1701) irtihâl-i dâr-ı naîm eylemiştir. "Fethullah Efendi" diye meşhûrdur. Hz. Şeyh'in câ-nişîni olmuşlardır. Yanında medfûndur.

Hasan-ı Cihângîrî irtihâllerinden bir gün evvel Fethî Efendi'yi bi'z-zât kendi postuna iclâs etmiştir. 39 sene burada meşîhati vardır. 1113 Recebinin ondördüncü günü Fethî Efendi'nin hafîdi posta geçti. 14 Muharrem 1113 (21 Haziran 1701)'te irtihâl etti. Hâric-i türbeye defn olundu, sonra Zâkir Ahmed Dede Efendi posta oturup bir buçuk sene irşâd-ı fukarâ ile meşgûl oldular ki, bu zât hicretin 1052/(1642) senesinde Cihângîr'de doğmuştur. İlâhiyyâta, terennümâta âşinâ bir merd-i rûşenâ idi. 1120 senesi Zi'l-hicce-i müberrâsında (Şubat 1709) Cuma gecesi beyne'l-ışâayn irtihâl etti. Türbe hâricinde medfûndur. Hâlen medfeni bî-nişândır. Kendisiyle hemsohbet olanlar birkaç ay zevk-ı sohbetinden mütezevvık olurlardı.

ŞEYH İBRÂHÎM VEHBÎ-İ NAKÎ

Hasan Efendi halîfesidir. Hekîmoğlu Ali Paşa Câmii'ne kalb olunan Abdâl Ya'kûb Zaviyesi şeyhi idi. Hizmet-i fukarâda iken, "nakşü'l-hayâl" (نقش الخيال) terkîbinin delâleti üzere 1122/(1710) senesinde irtihâl-i dâr-ı cinân eylemiştir. Hekimoğlu Ali Paşa Türbesi'nde, Abdâl Ya'kûb'un yanında defîn-i hâk-i gufrândır.

Güzel eş'ârı vardır. Bu, onlardandır:

Feyz-yâb oldu dil ü cân nefha-i cânâneden
Mest-i lâ-ya'kıl gibi dil bâde-i hum-hâneden

Keşf idüp vech-i cemâlin kıldı mir'âta nazar
"Lî-maa'llâh" sırrı zâhir oldu ol sad-pâreden[15]

Ey gül-i rû-yı atûf ü ma'den-i lutf u vefâ
Bir nefes zikrin ayırma bu dil-i pür-pâreden

15. (لى مع الله وقت لايسعنى فيه ملك مقرب ولانبى مرسل) "Benim Allah katında öyle bir halim vardır ki, benim o hâlime ne bir melek yaklaşabilir, ne de bir peygamber ulaşabilir." el-Aclûnî, **Keşfü'l-Hafâ**, c. II, s. 173, bkz. Ahmet Yıldırım, a.g.e., s. 79, 80. (H)

Tâ ki fazlına irişsün matlab-ı a'lâya dil
Şehd-i ulyâya iregör ref' kıl vîrâneden

***Vehbiyâ** zikr-i Hudâ'da bulunur derde devâ*
/31/ Mâye-i tevhîd ile sür mâ-sivâyı aradan

ŞEYH MUHAMMED EFENDİ

Çamlıcalıdır. Hasan Efendi halîfesidir. Mazanna-i kirâmdan idi. 1030 (1621)'da Hasan Efendi'den bey'at edip, 1039 (1629-30)'da Üsküdar'da hilâfetle neşr-i tarîkatla me'mûr edildi, hattâ Hasan Efendi der imiş ki: *"Eğer beni Muhammed Efendi kabûl etseydi hizmetini kabûl edip tarîk-ı terbiyeyi ondan alırdım."* buyururlar imiş. Hattâ kendine gelenleri Muhammed Efendi'ye gönderirler imiş. Zâhirü'l-keşfi's-sûrî ve ve'l-ma'nevî, bâhirü'l-kerâme bir zât-ı âlî-kadr imiş.

1104 Ramazânının ibtidâsında (Mayıs 1693) vefât etmiştir. Üsküdar'da Çavuşderesi'nde İdrîs Efendi Tekkesi'nde medfûndur.

ŞEYH İDRÎS EFENDİ

Muhammed Efendi halîfesidir. Mezkûr tekkenin şeyhidir. Orada medfûndur.

ŞEYH KELÂMÎ MUSTAFA EFENDİ

Şeyh Fethullah Efendi halîfesidir. Topkapı civârında Odabaşı çarşısında dergâhı var idi.[16] Mustafa Efendi, *"el-kesret"* (الكثرت) = 1151 (1738) senesinde irtihâl eyledi. Merkez Efendi Kabristanı'nda medfûn ve rahmet-i Hakk'a makrûndur.

Şu na't onundur:

Ben ol nâlende-şeydâ-yı hevâyım Yâ Rasûla'llâh
Garîk-ı bahr-i isyân-ı devâyım Yâ Rasûla'llâh

*Ne mümkin ola meddâhım **Kelâmî** gibi bir mücrim*
Heme-ân tâlib-i afv ü atâyım Yâ Rasûla'llâh

Cihângîr Câmi'-i şerîfinde Şeyh Cemâl Efendi tarafından tertîb olunan levhanın sûreti:

16. Bu dergâh meşîhati elyevm Şeyh Es'ad-ı Erbilî hazretlerinin uhdesindedir. Cum'a günleri yüzlerce ehl-i zikrin cilve-gâhıdır.

"Yâ Hz. Pîr Ramazâneddîn el-Mahfî (Kuddise sırruhu'l-celî) mahmiyye-i İstanbul'da Koca Mustafapaşa kurbünde kâin Bâzergân Hacı Hüsrev nâm sâhibü'l-hayrâtın binâ-kerdesi olan hânkâh-ı feyz-penâhda defîn-i hâk-i ıtır-nâk olan kıdvetü'l-meşâyıhı'l-izâm ve umdetü'l-evliyâi'l-kirâm kutbü'l-ârifîn ve pîşvâ-yı vâsılîn ve bürhânü'l-hakkı ve'd-dîn huccetü's-sıdkı ve'l-yakîn cenâb-ı Pîr Ramazân-ı Mahfî (Kuddise sırruhu's-sâmî) hazretlerinin mazhar-ı feyzi olup Cihângîr /32/ Câmi'-i şerîfine i'zâm buyurmuş oldukları matlau envâri'l-kerâmât ve menbau âsâri'l-ilhâmât mazhar-ı esrâr-ı sübhânî Cenâb-ı şeyhü'ş-şüyûh pîr-i sânî Hasan Burhâneddîn-i Cihângîrî-i Halvetî (Kuddise sırruhu'l-âlî) hazretleriyle ol vakitden beri bu makâm-ı âlîde seccâde-nişîn-i meşîhat olan zevât-ı kirâmın târîh-i iclâslarıyla müddet-i meşîhat ve târîh-i irtihâllerini mübeyyindir."

Hz. Pîr'in terceme-i hâllerini yazdım, târîhlerini tedkîk ile netîcesinden bahs ettim. Bu levhada bazı noktalarda mübâyenet vardır. Şeyh Ya'kûb-ı Fânî ve Şerbetci Muhammed Efendi tayyolunur ki yanlıştır. Bu cihet nazar-ı dikkate alınmalıdır.

Kutbü'l-ârifîn Cenâb-ı Pîr-i sânî Hasan Burhâneddîn Cihângîrî-i Halvetî:

Bidâyet-i meşîhati: 1020/(1611)
Müddet-i meşîhati: 54 sene, 3 ay, 23 gün
İrtihâli: 1074/(1663-64)

Kutbü'l-âşıkîn eş-Şeyh Fethullâh Efendi:

Bidâyet-i meşîhati: 1074/(1663-64)
Müddet-i meşîhati: 3 sene, 3 ay, 13 gün
İrtihâli: 1113/(1701)

Şeyh Muhammed Dervîş:

Bidâyet-i meşîhati: 1113/(1701)
Müddet-i meşîhati: 4 sene, 25 gün
İrtihâli: 1117/(1705)

Şeyh Ali Efendi:

Bidâyet-i meşîhati: 1117/(1705)
Müddet-i meşîhati: 23 sene, 8 ay, 9 gün
İrtihâli: 1140/(1727-28)

Şeyh Mahmûd Efendi (Şeyh Ali Efendi'nin mahdûmu):

Bidâyet-i meşîhati: 1140/(1727-28).
Müddet-i meşîhati: 58 sene, 10 ay, 12 gün.
İrtihâli: 1199/(1785)

Bu üç zât Karacaahmed civârında medfûndurlar.

Şeyh İbrâhîm Hakkı Efendi:

Mevlevî-hâne kapısında Kurşunlu Mihrâb Câmii önünde medfûndur.
Bidâyet-i meşîhati: 1199/(1785)
Müddet-i meşîhati: 8 sene, 3 ay, 3 gün
İrtihâli: 1207/(1792-93)

Şeyh Hacı Muhammed Zâhid Efendi (İbrâhîm Hakkı Efendi'nin mahdûmu):

Ramazân Efendi Hânkâhı'nda medfûndur.
Bidâyet-i meşîhati: 1207/(1792-93)
Müddet-i meşîhati: 30 sene, 12 gün
İrtihâli: 1238 (1822-23)

/33/ Şeyh Rızâ Efendi:

Hz. Mısrî'nin birâderinin Merkez Efendi'de kâin kabri yanında medfûndur.
Bidâyet-i meşîhati: 1244 (1828-29)
Müddet-i meşîhati: 2 sene
İrtihâli: 1246/(1830-31)

Şeyh Hâfız Ahmed Efendi:

Karacaahmed'de medfûndur.
Bidâyet-i meşîhati: 1246/(1830-31)
Müddet-i meşîhati: 16 sene, 8 ay, 1 gün
İrtihâli: 1263/(1847)

Ahmed Rızâ Efendi b. Seyyid Mustafa:

Karacaahmed'de medfûndur.
Bidâyet-i meşîhati: 1263/(1847)
Müddet-i meşîhati: 44 sene, 11 ay, 5 gün
İrtihâli: 1307/(1889-90)

ŞEYH SEYYİD HÂFIZ RESMÎ EFENDİ

Mustafa Efendi-zâdedir. 1307/(1889-90) senesinde post-nişîn olup, 1318/(1900)'de irtihâl-i dâr-ı naîm eylemiştir. Hilâfeti Hz. Sünbül Âsitânesi şeyhi merhûm Rızâeddîn Efendi hazretlerindendir. Burada onbir sene icrâ-yı meşîhat etmiş âşık, ehl-i hâl bir zât-ı âlî-kadrdir. Ehl-i cezbe idi.

Dergâh-ı şerîfin ihyâsına cidden hizmet etmiştir. Elyevm câmi'-i şerîf derûnunda görünen ve hiçbir dergâhda misline tesâdüf olunmayan elvâh-ı nefîse orasını meşher-i nefâis-i hutût hâline getirmiştir. Cidden pek büyük bir yâdigâr-ı kıymet-dârîdir.

Nahîfü'l-bünye, müzellef sakallı, buğday benizli, orta boylu idi.

Altmışbeş yaşında irtihâl-i dâr-ı bekâ eyledi. Ramazâneddîn-i Mahfî Dergâhı'nda imâmeti, Hz. Sünbül Hânkâhı'nda zâkirbaşılığı var idi. Hazîne-i Hâssa'ya devâm ile mümeyyizliğe kadar irtikâ etmiş idi. Ricâlu'llâhdan hayli zevât ile mülâkâtı vardır. Câmi'-i şerîf yeniden binâ olunup burada icrâ-yı âyîn-i tarîkat olunmağa başlanıldıkta erbâb-ı gaflet, "*Câmi'de bid'at ihtiyâr olunmaz, devrân ve zikir câiz değildir.*" diye da'vâlar açtılar. **/34/** Resmî Efendi ye's ü fütûra kapılmayarak uğraştı, onlara galebe etti. Her hafta zikr ü ibâdet ve icrâ-yı âyîn-i tarîkat ile dem-sâz oldu. (*Kaddesa'llâhu sırrahû*).

Hz. Hasan-ı Cihângîrî'nin türbesinde medfûn ve rahmet-i Rahmân'a makrûndur. Halîfesi yoktur. (*Kaddesa'llâhu sırrahû*).

ŞEYH HÂFIZ MUHAMMED CEMÂLEDDÎN EFENDİ

Hâfız Resmî Efendi'den sonra 1318/(1900) senesinde seccâde-i meşîhate câlis oldu. Hz. Pîr'in üzerine türbe inşâ eden bu zâttır. Ser-komiserlikte bulunmuş idi. Hüsn-i savta mâlik olup, alâ-rivâyetin Sultan Abdülazîz merhûmun nezdinde Kur'ân okur imiş. Pek nâzik ve halûk bir zât idi. Hz. Sünbül hânkâhı şeyhi Kutbî Efendi merhûmdan müstahlef idi. Türbede medfûndur.

ŞEYH EŞREF EFENDİ

Mûmâileyh Cemâl Efendi halîfesidir. Şeyhinin irtihâlinde meşîhat ona tevcîh olunmuş idi. 23 Kanûnıevvel 1337/(23 Aralık 1921) târîhinde irtihâl-i dâr-ı bekâ eyledi ve eslâfına hem-civâr oldu.

İfâde:

Cihângîr Dergâhı meşîhati evlâdiyyet değildir. Kudemâ-yı hulefâ-yı Sünbüliyye'ye meşrûtadır. Onun için bu şarta elyevm riâyet olunagelmektedir.

ŞEYH HÂFIZ İHSÂN EFENDİ

1289/(1872) senesinde İstanbul'da, Galata'da, Arap Câmii Mahallesi'nde doğmuştur. Pederi Erzurumlu Hacı Mustafa Efendi'dir. "Bahriyeli" ve "Canik" Vapuru süvârisi idi.

İhsân Efendi, ibtidâî tahsîlden sonra Fâtih dersiâmlarından Erzurûmî Müftî-zâde Ahmed Efendi merhûmun dersine devâm ile, 1319/(1901)'da icâzet almıştır. Tarîkat-ı aliyyeye nisbeti, 1307/(1889-90)'de Hz. Sünbül Hânkâhı şeyhi Rızâ Efendi merhûmdandır. Ondan arâkiyye giymiştir. /35/ Hilâfeti Hâfız Resmî Efendi merhûmdandır. Hilâfet cem'iyyeti Cihângîr'de dergâhda olmuştur. Galata Mevlevîhânesi şeyhi Ataâullâh Efendi merhûmdan da semâa me'zûndur. Hıfzı, kâyınpederi Yeni Câmi' imâmı Hâfız Edhem Efendi'dendir. Galatalı Hoca Selîm Efendi'den *vücûh* okumuştur.

Kordon Evkâf Veznedârlığı'nda, Nükûd-ı Mevkûfe Kalemi'nde yedi sene kadar bulunmuştur. Arap Câmi'-i şerîfinde Malak Hâfız merhûma onsekiz sene hitâbet vekâleti ve hâlen dahi imâmet ve hitâbet vekâleti uhdesindedir. 1337(1921) senesi Kânûnısânîsinde Eşref Efendi'nin yerine Cihângîr Dergâhı meşîhatine ta'yîn olunmuştur. Hüsn-i hizmeti, mesleğinde sadâkati görülmektedir.

İlm-i mûsikîye intisâbı olup, Galatalı Mûcib Bey'den ve Hacı Rif'at Bey'den feyz-yâb olmuştur. Hüsn-i savta mâliktir. Burada her ne kadar meşâyıh-ı Sünbüliyye icrâ-yı meşîhat ediyorsa da, yine Ramazâniyye usûlü üzere sûre-i Mülk okunur, kuûden kelime-i tevhîd çekilir, cumhûr ilâhîsiyle devrâna kalkılır. Hâfız Resmî Efendi Sünbülî şeyhi olduğundan, bu teselsül ondan tevellüd etmiş olduğunu Hâfız İhsân Efendi söyledi.

TARÎKAT-I ALİYYE-İ CERRÂHİYYE-İ HALVETİYYE

/37/- Şeyh Ramazâneddîn-i Mahfî (*Kuddise sırruhu'l-celî*),
Şeyh Mestci Ali er-Rûmî (*Kuddise sırruhu'l-celî*),
Şeyh Mestci-zâde İbrâhîm (*kuddise sırruhu'l-celî*): Ali er-Rûmî'nin oğludur.
Şeyh Debbâğ Ali er-Rûmî (*Kuddise sırruhu'l-celî*),
Şeyh Lofçalı Fâzıl Ali er-Rûmî (*Kuddise sırruhu'l-celî*),
Şeyh el-Ma'rûf Ali el-Köstendilî (*Kuddise sırruhu'l-celî*),
Hz. Pîr Nûreddîn Muhammed el-Cerrâhî (*Kuddise sırruhu'l-âlî*).

ŞEYH ALİ ALÂEDDÎN EFENDİ

Köstendillidir. Ulûm-ı akliyye vü nakliyyeyi hakkıyla tahsîl etmiş eâzım-ı ümmettendir. Köstendil'de müftü idi. İlm-i hadîste mütebahhir idi.

Eyüp Sultân Türbesi kapısında, müstakil bir türbede medfûn Dârü's-saâde Ağası Koca Beşîr Ağa, Medîne-i Münevvere'de Şeyhu'l-Harem iken bir vak'aya şâhid olmuştu. O da, Köstendil müftüsü; huzûr-ı saâdete gelip dâimâ tahkîk-i ehâdîs eder imiş. Beşîr Ağa, Der-saâdet'e avdetinde Sultan Ahmed Hân-ı sâlisin huzûruna kabûl olunarak, orada gördüğü ahvâl-i garîbeden bahs ederken, "*Efendim, Harem-i Şerîf'in geceleri kapıları kapandıktan sonra, bir mübârek zât muvâcehe penceresinin önüne doğru gelip, iki üç gecede bir muvâcehede bulunurdu. Bir müddet sonra avdet ederdi. Esnâ-yı avdette gözden nihân olurdu. Bu, merâkımı mûcib oldu. Bir gece mutarassıd idim, yine geldi, avdetinde karşıladım, kim olduğunu sordum. Köstendil Müftüsü olduğunu, tahkîk-i ehâdîs için huzûr-ı saâdete gelip gittiğini söyledi.*" dedikte pâdişâh, "*Bu zâtı İstanbul'a da'vet edelim, görüşeyim.*" diye ârzû-keş oldu. /38/ Şeyhu'l-islâm Efendi vasıtasıyla vukû' bulan da'vet üzerine Köstendil'den Der-saâdet'i teşrîf buyurmuşlardır.

Şeyhu'l-islâma mülâkâtında, pâdişâhın kendilerine maâş tahsîsi buyurduğundan bahs olundukta, bilâ-sebeb hukûk-ı beytü'l-mâlden maâş almak, mesleğine muvâfık gelmediğinden arz-ı i'tizâr ile tekrâr avdetine müsâade buyurulmasını ricâ etmiştir. Şeyhu'l-islâm keyfiyyeti hünkâra bildirdikte, "*İstanbul'da kalmaları ehass-ı âmâlimdir. Bir tekke meşîhatinin kendilerine tevcîhiyle burada bulunmalarının te'mîni lâzımdır.*" yolunda irâde zuhûr etmiş ve o sırada Üsküdar'da Selâmî Dergâhı meşîhati münhal olmak hasebiyle, meşîhat-i mezkûre der-hâl bâ-berât uhdelerine tevcîh olundukta, "*Mâdemki vaktin pâdişâhı böyle ârzû etti, şeyhu'l-islâmı da delâlet etti; ulü'l-emre itâat lâzımdır.*" diyerek kabûl buyurdular ve "*Burada kalmaklığımız mukadder imiş.*" dediler. Köstendil'de bulunan âilesini getirdiler, irşâd-ı ibâda başladılar. Ricâlu'llahdan nice kimseler meydâna çıkardılar. Ez-cümle Nûreddîn-i Cerrâhî, Seyyid Ahmed er-Raûfî ve Muhammed-i Şuhûdî gibi zevât-ı kirâm şâyân-ı kayd ü tezkârdır.

1143/(1730-31) târîhinde dâr-ı gurûrdan sarây-ı sürûra intikâl eyledi. Selâmî Dergâhı hazîresinde medfûndur. Zevce-i muhteremeleri Havvâ Hanım da yanlarında yatmaktadır.

Kasîde-i Münferice üzerine şerhi, **Ta'bîr-nâme** veyâ **Tarîkat-nâme**'si olduğu menkûldür.

Hz. Şeyh'in târîh-i irtihâlinin daha mukaddem olmasını tahmîn ediyorum. Bunda bir yanlışlık vardır.

/39/ ŞUHÛDÎ ŞEYH MUHAMMED EFENDİ

Babaeskilidir. Köstendil Müftüsü Ali Efendi'ye müntesibdir. İkmâl-i sülûktan sonra vatanında irşâd ile meşgûl oldu. 1126/(1714)'da irtihâl-i dâr-ı naîm eylemiştir. Taraf-ı sübhânîden, "Abdurrahîm-i Rahmânî" diye telkîb edildiği ilhâm olunmağla âsâr-ı mensûresinde, "Abdurrahîm" diye imzâ koymuştur. Mürşidinin kelimât-ı ârifânesini câmi' bir eseriyle tezkiresi ve "Şuhûdî" mahlaslı **Dîvân**'ı ve **Telvîhât-ı Sübhâniyye** isminde te'lîfi vardır.

/40/ MUHAMMED NÛREDDÎN-İ CERRÂHÎ HAZRETLERİ

(Mazhar-ı nûr-ı tecellî-i mübîn, ma'den-i feyz-i Hudâ Nûreddîn)

Velâdeti: 1083/(1672)
Müddet-i Ömrleri: 50 sene
İrtihâli: 1133/(1721)
Müddet-i meşîhati: 18 sene
Müddet-i kutbiyyeti: 4 sene

Şehriyyü'l-asıldır. İstanbul'da Cerrâhpaşa Câmi-i şerîfi pîş-gâhında "Yağcı-z. Konağı" denilmekle ma'rûf hânede 1071/(1660-61), diğer bir rivâyette 1083 senesi şehr-i Rebîülevvelinin onikinci gecesi (7 Temmuz 1672) bu âlem-i kevne mânend-i mihr-i münîr şa'şaa-pâş-ı tulû' oldular. Pederleri Mîrahûr Abdullâh Ağa nâm zâttır. Silsilelerinin ashâb-ı kirâmdan Ubeydetü'l-Cerrâh *(radıya'llâhu anh)* hazretlerine vusûlü hasebiyle "Cerrâhî" denilmiştir. "*Cerrahpaşalı olmasından kinâyettir.*" diyenler de vardır. Ekseriyyet rivâyet-i uhrâda müttefiktir.

Hengâm-ı sabâvetlerinde Kur'ân-ı Kerîm taallüm buyurdukları mekteb Cerrahpaşa Mektebi'dir. Hocaları Yûsuf Efendi olup, câmi'-i şerîf makberesinde makbûrdur. Hz. Nûreddîn-i Cerrâhî'nin büyük pederi ve büyük vâlideleri dahi ol mahalde medfûndurlar.

Hz. Nûreddîn tarîk-ı ilmiyyeye sülûk buyurmuşlardı. 1101/(1689-90) târîhinde henüz genç iken Mısır mevleviyyeti uhde-i aliyyelerine tevcîh buyurulmasıyla, Mısır'a azîmet üzere Üsküdar'da Tekkekapısı nâm mahalde dayıları bulunan ricâl-i devletten Hüseyin Efendi'nin konağında misâfireten sâkin olarak havânın müsâadesinde râkib olacakları sefînenin hareketine muntazır bulundukları hâlde, bir Pazartesi

gecesi, sâhib-i hâne karşılarında bulunan Selâmî Dergâh-ı şerîfine azîmet ve salât-ı ışâyı ba'de'l-edâ âyîn-i tarîkat-ı aliyyeyi temâşâ ârzûsunu izhâr etmekle, birlikte dergâh-ı mezkûra gitmişlerdir. Bâlâda terceme-i hâli geçen Köstendil müftüsü Şeyh /41/ Ali Efendi burada post-nişîn idi. Hz. Nûreddîn, şeyhin elini öptükte, "*Oğlum Nûreddîn, safâ geldiniz.*" diye nâmını zikr etmiş, büyük bir incizâb ve muhabbet hâsıl edip, esnâ-yı zikrde vecde gelmiş ve ba'dehû şeyhin ayaklarını öpüp, hizmetine kabûlünü istirhâm eylemiştir. Hz. Şeyh, kabûl buyurarak, "*Oğlum Nûreddîn, mâ-sivâdan tecerrüd edip tecdîd-i vudû' eyle.*" diye tenbîh eylemeleriyle Hz. Nûreddîn derhâl mevleviyyet fermânıyla nişânını Şeyhu'l-islâma teslîm etmek üzere kethüdâsına tevdî' ve her bir umûr-ı dünyeviyyesini ona sipâriş eyleyip, mâ-sivâdan ihtiyâr-ı tecerrüd ettiler. Mürşid-i müşârünileyh bir abâ, bir kemer ihsân edip, ba'de'l-vudû' halvete koydular. Erbaîn tekmîlinde, azîm bir cem'iyyet huzûrunda halvetten bi'l-ihrâc ilbâs-ı hırka vü tâc ile berâber icâze vermişler ve "*Oğlum, Nûreddîn İstanbul'a git, Karagümrük kurbunda, dört yol ağzında, Kethüdâ Cân-fedâ nâm merhûmenin binâ-kerdesi olan câmi'-i şerîf derûnunda, minberin cânib-i yemîninde Bakkal İsmâîl Efendi nâmında bir zât senin için bir hücre binâ eyledi. Onda ibâdetle meşgûl ol. Gerektir ki, senin için o civârda bir dergâh binâ olunur, irşâd-ı tarîkat eylersin ve pîr-daşlarından Süleymân Veliyyüddîn ve Muhammed Hüsâmeddîn efendiler maiyyetinde bulunacaklardır. Terbiyeleri senin yüzünden ikmâl olunacaktır.*" diyerek Fâtiha buyurmuşlardır.

Hz. Nûreddîn, şeyhinin emriyle pîr-daşlarıyla maan geldi, İsmâîl Efendi, hücre-i mezkûrenin miftâhını kendilerine teslîm ve emr-i Peygamberî ile binâ eylediğini beyân eylemiştir. 1115/(1703-04) senesinde, kudât-ı kirâm kapı kethüdâlarından Bekir Efendi'nin vukû'-ı vefâtı hasebiyle o civârda /42/ kâin konağı münhal kalmış idi. Dârü's-saâde Ağası Beşîr Ağa, Hz. Pîr'i rü'yâsında görmekle, mezkûr konağı mahlûlden satın almak hengâmında iken, o rü'yânın aynı Sultan Ahmed Hân'da da zuhûr etmekle, imâm-ı pâdişâhî Yahyâ Efendi'yi celb ile, rü'yâyı ta'bîr ettirmişler. Bunun üzerine, "*Konağı üçyüz altına satun alsunlar.*" diye bedelini Hz. Nûreddîn'e Yahyâ Efendi ile göndermişlerse de, parayı kabûl etmediler ve bir dergâh binâ buyursalar daha makbûle geçeceğini söylediler. Yahyâ Efendi nezdlerinden mufârakat sırasında elini öperken Hz. Nûreddîn'in Ali Efendi'ye intisâbı zamânında vukû' bulan hâlin aynı Yahyâ Efendi'de zuhûr etmekle hizmet-i aliyyelerinde kalmak ârzû etmiş ve getirdiği parayı yanındaki adam vâsıtasıyla taraf-ı sultânîye iâde eylemiştir. Bunun üzerine pâdişâh irâdesiyle konak alınıp yerine dergâh binâ olundu. Hz. Pîr, burada irşâd-ı ibâda başladı.

1129/(1727) senesinde sırr-ı kutbiyyetin kendilerinde tecellî eylediği menkûldür.

Olanlar bende-i dergâh-ı Nûreddîn-i Cerrâhî
Bulur zahm-ı derûna merhem-i behbûd-ı iflâhı

Silsile-nâme-i Cerrâhî'de manzûr-ı âcizânem olmuştur:

"Pîr-i müşârünileyh her sene îyd-i adhâda Edirnekapısı hâricinde Topçular câddesinde, Ser-tekke yâhud Hayrettepe[17] *nâm mahalde arafe günü ba'de salât-ı asr kıbleye müteveccihen kâimen tekbîr ve telbiye eyledikleri şu sûretle menkûldür:*

Hz. Pîr, 1129 senesi şehr-i Zilhiccenin dokuzuncu (28 Temmuz 1727) arefe günü ol mahalde defn-i hâk-i ıtr-nâk olan /43/ ekâbir-i ricâl-i Halvetiyye'den Nûreddîn Efendi-zâde Muslihuddîn Efendi hazretlerinin ziyâret-i aliyyelerine girip, mahall-i mezkûrda kâin namâz-gâhda salât-ı asrı ba'de'l-edâ kutbiyyet teveccüh etmesiyle ol anda huccâc-ı müslimînin cebel-i Arafat'ta cümlesini görmüş ve telbiyelerini işitmiş, kendileri de huccâca tebeiyyet ederek telbiye etmiştir. Bunun için her sene mahall-i mezkûrda âyîn-i şerîf icrâsı teberrük addolunmuştur."

Fukarâ-yı tarîkat burada toplanıp sûre-i Mülk kırâat ve salavât-ı şerîfe tilâvetle, kelime-i tevhîd çekerler. Ervâh-ı azîzâna ba'de'l-ihdâ ikindi namâzını kılarlar ve tekrâr sûre-i Mülk ve kelime-i tevhîd ve ism-i Celâl okurlar, hatm-i şerîf indirilür, duâdan sonra kâimen ve kıbleye müteveccihen üç def'a salât ü selâm getirilür ve üç def'a tekbîr ve üç def'a telbiye olunur."

Hz. Pîr'in velâdetleri Pazartesi gecesine müsâdif olduğu gibi, kutbiyyete mazhariyyetleri de Pazartesi gecesinde vâki' olmuştur. Mürşid-i âlîleri Ali Efendi'ye intisâbları Pazartesi gecesine müsâdif olmağla, hânkâhlarında elyevm Pazartesi günleri icrâyı âyîn-i tarîkat olunur.

Kızışdır halka-i tevhîdi yansun kalb-i âteş-nâk
Fetîl almaksa maksad koyma elden öyle misbâhı

Yanup sızlarsa sînen Yaradan râhında âh itme
Sarar heb merhem-i lutfuyla Nûreddîn-i Cerrâhî

Urefâ-yı müteahhirînden Cebbâr-zâde Ârif Beyefendi pek güzel söylemiştir.

Hânkâh-ı münîflerinin güşâdı 1115 sene-i hicriyyesindedir (1703-04). Peder-i mükerremleri Mîrahur Abdullâh Ağa bu sene irtihâl-i dâr-ı bekâ eylemekle, Edirnekapı hâricinde, "Dürrî-zâde Tarlası" demekle meşhûr kabristandaki **/44/** makbere-i mahsûsasına defn olunmuştur. Kâdirî-hâne şeyhi Abdurrahmân Efendi güzel bir târîh söylemiştir. Hz. Pîr'in bir hemşîreleri ile, iki mahdûm ve bir kerîmesi pederleri yanın-

17. Harb-i Umûmî-i ahîrde yaralanıp bi'l-âhare nâil-i rütbe-i şehâdet olan asâkir için burası şehîdlik ittihâz ve duvarla tahdîd olunmuştur.

da medfûndur. Vâlide-i azîzeleri Emîne Nesîme Hanım hânkâh-ı şerîf türbesinde makbûrdur. Târîh-i irtihâli 1118 Şevvâlinin yirmidördüncü Cum'a (29 Ocak 1707) günüdür. Hemşîreleri Hadîce Hanım 1128 senesi Muharreminin dokuzuncu günü (4 Ocak 1716) irtihâl eylediğinden vâlidesinin yanında ârâm-güzîndir. Birâderi Şeyh İbrâhîm Efendi, 1171(1757-58)'de irtihâl eylediğinden vâlidesinin cânib-i yesârındadır. Hz. Pîr'in halîle-i muhteremesi Fâtıma Zehrâ Hânım 1134 senesi şehr-i Şevvâlin yirmidördüncü günü (7 Ağustos 1722) irtihâl edip zevc-i mükerreminin yanındadır. Hemşîre-zâdesi Şeyh Hüsâmeddîn 1197/(1783)'de göçüp, civâr-ı pîrdedir.

Meşâyıh-ı Mısriyye'den İmâm Şernûbî, **Tabakâtü'l-Evliyâ** nâm kitabında pîr-i müşârünileyh hakkında şöyle yazar:

ومنهم سيدى نور الدين الجراحى ساكن استانبول العليا بأنى بعام خمسة عشر ومائة والف بعيش من العمر أربعة وأربعين سنة ومن كراماته أن الله تعالى يكرم عليه بدخول الجنة يوم موته ومن كراماته أن يطلع على مقامه فى الآخرة وهو فى الدار الدنيا ومنها أنه يسأل الله تعالى وهو فى عالم الغيب أن يكرم زواره له فاستجاب الله دعائه.[18]

İrtihâli:

Onsekiz sene meşgûl-i irşâd olduktan sonra 1133 senesinde şehr-i Zilhiccenin dokuzuncu Pazartesi günü (1 Ekim 1721) bu âlem-i fenâdan kişver-i bekâya mürg-ı rûh-ı lâhûtîleri bâl-güşâ oldu. Cenâze namâzı ba'de salâti'z-zuhr Fâtih Câmi'-i şerîfinde cemâat-i kübrâ ile edâ olunarak âsitâne-i aliyyeleri hazîresinde elyevm ziyâret-gâh olan türbe-i mukaddeseleri derûnunda defn olundu. **/45/** Cenâb-ı Hak, sırlarını takdîs buyursun. Âmîn.

Harîrî-zâde Seyyid Muhammed Kemâleddîn Efendi merhûm Hz. Pîr'in terceme-i hâlini, **el-Kavlü'l-Mübîn fî Usûli Şeyh Nûreddîn** nâmıyla yazmıştır. İzzî Süleyman Efendi **Târîh**'inde de mezkûr olduğunu, **Osmanlı Müellifleri** nâm eserde okudum.

Târîhi:

Geçdi tevhîd ile Nûreddîn Kutb el
(كجدى توحيد ايله نور الدين قطب ال)[19]

---

18. "Onlardan yüce İstanbul'da oturan efendim Nûreddîn el-Cerrâhî, 1115 senesine geldiğinde kırkdört sene yaşamıştı. Cenâb-ı Hakk'ın onu vefat ettiği gün cennete sokması Allah'ın ona ikrâm ettiği kerâmetlerdendir. Kerâmetlerinden bir başkası da, âhiretteki makâmına dünyada iken muttali olmasıdır. Bir başka kerâmeti de kendisi gayb âlemindeyken Cenâb-ı Hak'tan ziyâretlerine ikramda bulunması ve Allah'ın da bu duâyı kabul etmiş olmasıdır." (H)
19. Verilen ibâre eksiktir. (H)

Cenâb-ı şeyhin, **Mürşid, Dervîşân** ve **Risâle** isimleriyle üç eseri, **Evrâd-ı Kebîr'î** ve **Vird-i Sağîr'i** ve pek ârifâne yazılmış **İlâhiyyât'ı** vardır.

İlâhiyyât-ı ârifânelerinden:

Dil beytini pâk iden
Dervîşi Ankâ iden
Âlem-i lâhûta giden
Mevlâ zikridir zikri

Zikrden hâlet alan
Âşinâ-yı rûh olan
Ukbâda devlet bulan
Mevlâ zikridir zikri

Terk ehline karışan
Hem zevka irişen
Bahr-i ledünnü bildiren
Mevlâ zikridir zikri

Sürerler hep demini
.....[20]
Dervîşlerin muîni
Mevlâ zikridir zikri

Şeyh elini kim tutar
Ref'-i hicâb ol ider
Cânân iline gider
Mevlâ zikridir zikri

***Nûreddîn'i** diri kılan*
Tevhîd ile çerâğı yakan
Bi-hamdi'llâh tevfîk alan
Mevlâ zikridir zikri

Hulefâsı:

Yedi halîfesi vardır: Şeyh Süleymân Veliyyüddîn Efendi, Şeyh Hüsâmeddîn Efendi, Şeyh Muhammed Emîn Efendi, Şeyh Yahyâ Efendi, Şeyh Yûnus Efendi, Şeyh Mustafa Muslihuddîn Efendi, Şeyh Muhammed Efendi (*Kaddesa'llâhu esrârahum*).

20. Bu mısra metinde yoktur. (H)

/46/ ŞEYH SÜLEYMÂN VELİYYÜDDÎN EFENDİ

Vâris-i esrâr-ı tarîkat Şeyh Süleymân Veliyyüddîn Efendi, Hz. Pîr'in şeyhi tarafından kendisine devr olunan ve ikmâl-i sülûku emr edilen zevât-ı kirâmdandır. İstanbulludur. 1084/(1673) senesinde dünyâya kadem basıp 1108/(1696-97)'de yirmiiki[21] yaşında Köstendilli Ali Efendi'ye intisâb eylemiş, 1115/(1703-04)'te Hz. Nûreddîn tarafından istihlâf olunmuş olduğu gibi, 1133 senesi Zi'l-ka'desi ibtidâsı Pazartesi günü (27 Ağustos 1721) pîr-i müşârünileyh tarafından kendi seccâdelerine kâim-i makâmlık sûretiyle iclâs edilip otuzdokuz gün sonra Cenâb-ı Pîr'in dâr-ı cemâle intikâlinde Süleyman Efendi fi'len meşîhate geçerek yirmibeş sene irşâd-ı ibâd ile meşgûl olmuş ve 1158 senesi Ramazânının yirmiyedinci günü (23 Ekim 1745), hem Cum'aya, hem Kadir'e tesâdüf eden bir zamânda müteâzim-i dâr-ı bekâ olarak Hz. Nûreddîn'in ayak ucuna defn olundu. Müddet-i ömürleri 74 senedir. (*Kuddise sırruhû.*)

ŞEYH MUHAMMED HÜSÂMEDDÎN EFENDİ

"İkinci Şeyh Muhammed Efendi" diye meşhûrdur. 1158/(1745)'de âsitâne-i Pîr'de post-nişîn olup on sene neşr-i feyz-i tarîk eyledi. Mübârek bir zâttır. 1168 senesi Recebinin yirmiyedinci günü (9 Mayıs 1755) terk-i câme-i hayât-ı müsteâr eyleyip, Süleyman Efendi'nin yanına defn olundu. Müddet-i ömürleri 82'dir. (*Kaddesa'llâhu sırrahû*).

SER-TARÎK-ZÂDE ŞEYH SEYYİD MUHAMMED EMÎN EFENDİ

Ârif, âlim bir mürşid-i kâmildir. Dört sene post-nişîn oldu. 1172 senesi Şevvâlinin onuncu günü (6 Haziran 1759) bekâya rıhlet eyledi. Müddet-i ömürleri yetmişdört senedir. Eyüp Nişancası'nda Devâd Ağa Câmii ittisâlinde kendi binâları olan dergâh-ı şerîfde defîn-i hâk-i ıtır-nâktır.

Bu dergâh elyevm ma'mûrdur. "Ser-tarîk-zâde Tekkesi" (diye) ma'rûf olup, bir tomârda silsile-i tarîk-ı Cerrâhiyye'nin müşârünileyhden şu şekilde yürümüş olduğunu gördüm:

Ser-tarîk-zâde:

1. Moralı Muhammed Efendi, Şeyh Ahmed Efendi, Şeyh Muhammed Şâkir Efendi, Şeyh Latîf Efendi.
2. Etyemez Hâfız Mustafa Efendi.

21. Verilen tarihlere göre 24 yaşında olmalı. (H)

Mustafa Efendi'nin hulefâsı:

Şeyh Süleyman,
Şeyh Sa'deddîn Muhammed,
Şeyh Şâmî Muhammed,
Şeyh Ali,
Şeyh Mustafa,
Şeyh Ömer İsmâîl Hilmî,
Şeyh Vâiz Mustafa,
Şeyh Seyyid Ahmed,
Şeyh Mustafa.

Kırk sene ulûm-ı âliye tahsîl ve neşriyle me'lûf olup, Fâtih Câmi'-i şerîfinde tefsîr-i şerîf **/47/** ve Şeyh-i Ekber'in **Fusûs**'unu tedrîs eylemiştir. Kırkı mütecâviz hulefâsı olup, âdâb-ı sülûkta âsâr-ı şerîfesi vardır. Fâtih'te, Kumrulu Mescid ittisâlinde kütüphâneleri olup mahall-i mezkûrdaki dergâhda dahi vaz'-ı seccâde-i meşîhat eylemişlerdir. (*Kaddesa'llâhu sırrahû*).

ŞEYH SEYYİD ABDÜLAZÎZ EFENDİ

Meşîhat, Moralı Yahyâ Efendi'ye teveccüh ediyordu. (Fakat o), Mora'da bulunduklarından, âsitâne-i Pîr'de seccâde-nişîn (Abdülazîz Efendi) olmuştur. İki sene kadar meşîhatte bulunarak, Yahyâ Efendi'nin avdetine mebnî meşîhati ona terk ile 1174/(1760-61) senesinde Kâsımpaşa'da, hânesinde uzlet-nişîn olup, irtihâlinde Doymazdere Kabristanı'nda defn olunmuştur. Altmışdört sene muammer oldular. Muhammed Emîn Efendi hulefâsından idi. (*Kaddesa'llâhu sırrahû*).

ŞEYH YAHYÂ EFENDİ

Moralıdır. Hz. Pîr hulefâsındandır. 1174/(1760-61) senesinde âsitânede seccâde-nişîn oldu. On sene irşâd-ı ibâd ile iştigâl eylediler. Âhir vaktinde meşîhati mahdûmu Abdüşşekûr Efendi'ye kasr-ı yed edip, kırk gün sonra 1184 senesinde şehr-i Muharremin ikinci Pazartesi günü (28 Nisan 1770), esnâ-yı zikru'llâhta irtihâl-i dâr-ı naîm eylemiştir. Na'ş-ı münîfi Kâdirî-hâne şeyhi, Şerîf-i sânî tarafından gasl olunup, muvâcehe-i Hz. Pîr'de tabutuyla bir gece kalıp, ertesi gün Sultân Selîm Câmi'-i şerîfinde cenâze namâzı ba'de'l-edâ türbe-i Hz. Pîr'de Şeyh Süleymân Efendi'nin ayak ucunda defn olundu.

ŞEYH ABDÜŞŞEKÛR EFENDİ

Sâdâttandır. Âsitâne-i Pîr'de üç sene terbiye-i sâlikîn ile meşgûl olup, 1187 senesi Şa'bânının beşinci Cum'a günü (21 Ekim 1773) nâil-i ni'met-likâ oldu. Cenâze namâzı Fâtih'te kılınıp, türbe-i Pîr'de Hüsâmeddîn /48/ Efendi'nin yanında defn olundu. Müddet-i ömrü seksendokuz senedir.

Üsküdar'da Bandırmalı Tekkesi'nde medfûn Şeyh Yûsuf-ı Halvetî'nin hemşîrezâdesidir. (*Kuddise sırruhû*).

ŞEYH HACI İBRÂHÎM EFENDİ

Altı sene âsitâne-i Pîr'de seccâde-nişîn-i meşîhat oldular. 1193 senesi Zi'l-ka'desinin üçüncü Salı günü (12 Kasım 1779), âzim-i dâr-ı âhiret olup, civâr-ı Hz. Pîr'de defn olundu.

Evliyâu'llâhdan mübârek bir zât idi. "Mâte şâhu velâyet" (مات شاه ولايت) târîh-i rıhletidir[22]. Ser-tarîk-zâde Muhammed Efendi merhûmdan müstahlef idi. Yetmişdört sene muammer olmuşlardır.

MORALI ŞEYH MUHAMMED EFENDİ

Sâlik-i râh-ı Hudâ ve tesliyet-bahşâ-yı fukarâ idi. 1193/(1779) senesinde âsitâne-i Pîr'de şeyh olup, onaltı sene irşâd-ı sâlikîn ile uğraştı. 1196/(1782)'de harîk-ı kebîrde âsitâne muhterik olmağla dört sene mürûrunda himmet ü gayret edip, 1200/(1786) senesinde kadîmi vechle müceddeden inşâsına muvaffak oldu. Kendi için hazırladığı kabirde iki def'a erbaîn çıkardı.

Kerâmâtı menkûl bir zât-ı âlî-kadrdir. 1209/1794-95) senesinde terk-i dünyâ eyledi. Lahd-i mahsûsunda müstağrak-ı rahmet-i Yezdân'dır. Nice zamân sonra kabirleri açılmış, alâmet-i hayâttan şeb-nem gibi dür müşâhede olunduğu menkûldür. Altmışaltı sene muammer oldular. (*Kaddesa'llâhu sırrahû*).

ŞEYH HACI ABDURRAHMÂN HİLMÎ EFENDİ

Süleymân Veliyyüddîn Efendi'ye nisbeti olup, ikmâl-i sülûku Şeyh Muhammed Hüsâmeddîn Efendi merhûmdandır. Altı sene seccâde-nişîn olup, 1215/(1800-01) senesinde göçmekle muvâcehe-i Hz. Pîr'de, âğûş-ı mehd-i rahmette der-âğûş olmuştur. Müddet-i ömr-i şerîfleri yüzonbeş senedir. "Izhâr-ı Hak" (اظهار حق) târîhidir. (*kaddesa'llâhu sırrahû*).

22. Verilen ibârenin hesaplanmasından 1194 çıkmaktadır. "Şeh" yazılırsa istenilen târih elde edilir. (H)

/49/ ŞEYH MUHAMMED SÂDIK EFENDİ

Âsitâne-i Pîr'de sekiz ay post-nişîn oldu. 1216 Muharreminde (Mayıs-Haziran 1801) âzim-i dârü's-selâm olup, Ser-tarîk-zâde Dergâhı'nda defn olundu. Ahz-i tarîkatları Eğribozlu Şeyh Muhammed Efendi'dendir ki, Ser-tarîk-zâde'nin halîfesidir. "Âhirü'l-emr irdi mekâna" (آخر الأمر ایردی مکانه) târîh-i vefâtıdır[23].

ŞEYH HACI MUSTAFA EFENDİ

"Makarnacı" denilmekle meşhûrdur. Üç sene âsitânede post-nişîn oldular. 1219(1804)'te terk-i dünyâ eylediler (*Kaddesa'llâhu sırrahû*).

Civâr-ı Hz. Pîr'dedir. Müddet-i ömr-i şerîfleri doksanbir senedir. Şeyh Halîl Nizâmeddîn'den hilâfet almıştır. Bu zât da, Ser-tarîk-zâde'den müstahlefdir. "Hakk-ı hilâfet" (حق خلافت) târîh-i vefâtını müş'irdir.

ŞEYH MUHAMMED EFENDİ

"Kadı Emîn Efendi" diye meşhûrdur. Âsitâne-i Pîr'de bir sene meşîhati vardır. 1220 senesi Recebinde (Eylül-Ekim 1805) irtihâl eyledi. Civâr-ı Pîr'de müstağrak-ı nûr-ı vahdettir. Moralı Şeyh Muhammed Efendi halîfesidir. Yetmiş sene muammer olmuştur. (*Kaddesa'llâhu sırrahû*).

ŞEYH MUHAMMED ÂRİF DEDE EFENDİ

Şeyh Abdüşşekûr Efendi-zâdedir. Üsküdar'da Kapıağası nâm mahalde, 1164/(1741) senesinde tevellüd edip, bidâyet-i ahvâlde, hâcegân-ı Dîvân-ı Humâyûn'dan olup, tersânede havuz emînliği me'mûriyyetiyle evkât-güzâr iken, merhûm Muhammed Emîn Efendi'nin irtihâlinde Şeyhu'l-islâmın emriyle âsitâne-i Pîr'de seccâde-nişîn olmuştur.

Şeyh Abdurrahmân Hilmî Efendi halîfesi idi. 1233/(1818) senesinde dergâh-ı şerîfi ta'mîre muvaffak olup, me'mûren Ordu-yı Humâyûn'da bulundu. Onsekiz sene meşîhati vardır. 1238 senesi Şevvâlinin yirmibirinci Pazar günü (30 Haziran 1823) vefât eyledi. Civâr-ı Hz. Pîr'de medfûndur. "Câh-ı rıhlet" (جاه رحلت) târîh-i vefâtıdır[24]. Müddet-i ömrü altmışdokuz senedir. (*Kaddesa'llâhu sırrahû*).

---

23. Verilen ibârenin hesaplanmasından 1414 tarihi çıkmamaktadır. (H)
24. Verilen ibârenin hesaplanmasından anılan tarih çıkmamaktadır. (H)

/50/ ŞEYH SEYYİD ABDÜLAZİZ ZİHNÎ EFENDİ

Zâhir ve bâtını ma'mûr ricâl-i Halvetiyye'dendir. Otuzüç sene âsitâne-i aliyyede seccâde-pîrâ olmuş idi. Hânkâhın mükerreren ta'mîrine muvaffak olmuştur. Bir ta'mîr Sultan Mahmûd-ı sânî merhûmun zamânında, 1252/(1836)'da, diğer ta'mîr Sultan Abdülmecîd merhûmun zamânında, 1274/(1857-58) senesinde vâki' olup, o vakit emr-i ta'mîr hakkında şu târîh söylenilmiştir:

*Şâh-ı şâhân-ı cihân Abdülmecîd**
Neyyir-i burc-ı kerem mihr-i münîr

Pertev-i dergeh-i Nûreddîn'i
Hüsn-i i'mâr ile itdiği tevkîr

Hak ziyâ-güster ide saltanatın
Çeşm-i âlem ola adl ile karîr

Evliyâ menzilin itdi ihyâ
Ola sultân-ı rusül ana zahîr

*Söyledi **Sâmî** kulu târîhi*
Pîr dergâhı olundu ta'mîr
(بیر درکاهی اولندی تعمیر) = 1274 (1867)[25]

Her iki pâdişâh mükerreren hânkâha berây-ı ziyâret gelmişlerdir. Elyevm mahfil-i mahsûsu mevcûddur. Hz. Şeyh'in Haremeyn-i muhteremeyni ziyâret şerefine mazhariyyeti olup, 1269 senesi şehr-i Şevvâlinin yirmidördüncü Salı gecesi (31 Temmuz 1853) dervîşânı odasına da'vet edip, zikr ve tevhîd esnâsında ism-i Celâl zikrinde tekmîl-i enfâs-ı ma'dûde-i hayât eylemiştir. Civâr-ı Hz. Pîr'de medfûndur. (*Kaddesa'llâhu sırrahû*).

Esâmî-i hulefâsı:

Şeyh Râif Efendi, Şeyh Yesârî Ahmed Efendi, Şeyh Nûreddîn Efendi, Şeyh İsmâîl Efendi, Şeyh Sâdık Efendi Hamza-zâde, Şeyh Hakkı Efendi, Şeyh Saîd Efendi, Şeyh Yahyâ Gâlib Efendi, Şeyh Sahvî Mustafa Efendi, Şeyh Halîl Aşkî Efendi, Şeyh Âkif Efendi, Şeyh Hâfız Muhammed Efendi, Şeyh Sâlih Efendi.

25. Verilen ibârenin hesaplanmasından 1273 çıkmaktadır. (H)

Yesârî Ahmed Efendi'den yürüyen kolu: Şeyh Ali Rızâ Efendi, Şeyh Süleymân Efendi.

ŞEYH YAHYÂ GÂLİB EFENDİ

Abdülazîz Efendi-zâdedir. 1247/(1831-32) senesinde dünyâya gelip, yirmiiki yaşında seccâde-nişîn olmuş idi. Âlim, fâzıl bir şeyh-i kâmil sırasına geçip 1315/(1897-98) senesinde irtihâl-i dâr-ı naîm eyledi. Kırkbeş sene meşîhati vardır. Hânkâh kapısının yanında ayrıca bir türbede medfûndur. Bu türbenin bir tarafı türbe-i Pîr'e muttasıldır.

/51/ ŞEYH MUHAMMED ZİYÂEDDÎN YAŞAR EFENDİ

Abdülazîz Efendi-zâdedir. Yahyâ Gâlib Efendi'nin birâderi ve halîfesidir. Onbeş sene kadar icrâ-yı meşîhat edip, terk-i âlem-i nâsût eyledi. Birâderinin yanında medfûndur. Safvet-i kalbe mâlik kendi hâlinde bir zât idi. (*Kuddise sırruhû*).

ŞEYH FAHREDDÎN EFENDİ

Rızâeddîn Efendi-zâdedir ve ondan müstahleftir. Pederinin irtihâlinde câ-nişîni olmuştu. Tarîkına âşık, pîrine ve mesleğine sâdık bir zâttır.

Bu satırları yazdığım zamân husûle gelen şevk-ı azîm te'sîriyle Hz. Pîr'i ziyârete şitâbân olmuş idim. Pazartesi gününe ve yevm-i mahsûsa tesâdüf etmekle zikr-i şerîfte bulunarak, ba'dehû meydân odasında mûmâileyh Şeyh Fahrî Efendi ile görüştüm. Hz. Pîr'in menâkıbına bahsimiz intikâl edince:

"*İstanbullulardan kutub zuhûr etmemiş, meşâyıh-ı kirâmın kısm-ı a'zamı taşradan gelip, burada te'sîs-i tarîkat etmekle, İstanbullulardan bu şerefi kazanan olmamış*" diyenlere karşı Hz. Pîr, "*Nûreddîn-i Cerrâhî'yi gösteririz.*" dediler. "*Hay - (حی) ism-i şerîfi be-hisâb-ı ebced, 18 rakamını iş'âr eder ki, müddet-i meşîhatleridir.*" buyurdular. "*Tâc-ı şerîfin tepesinin rengini sarı olarak intihâb buyuran Hz. Pîr midir?*" dedim. "*Evet*" diye cevâp verdiler. "Hay" ism-i şerîfinin tecellîsini düşündüm, bu tavrın, reng-i nûru sarı olmağla, o tecellî te'sîriyle tâc-ı şerîflerinin renginin sarı olarak intihâbındaki hikmeti buldum.

Hz. Pîr efendimizin hîn-i irtihâllerinde, kırkdört yaşında, kara sakallı oldukları söyledilerse de, hesâbâta göre, **/52/** sinn-i şerîfleri elli olmak lâzım geliyor. Mısır mevleviyyetine ta'yîninde sinni onsekiz olduğu gibi, Şeyh Ali Efendi hazretlerine intisâbla altı yedi sene kadar dâire-i terbiyelerinde kalıp, ikmâl-i seyr ü sülûk ettikleri 1115/(1703-04)'te meşîhate ta'yîn olundukları esnâ-yı musâhabede teeyyâd etti. "Cerrâhî" denilmesi Ubeyde b. el-Cerrâh sülâlesinden olmasına mı, Cerrahpaşa'da ikâmetine mi mahmûl olduğunu sorduğumda, "*Kuvvetlisi Cerrahpaşalı olması cihetine*

nâzırdır, rivâyet-i uhrâ pek zaîfdir." dediler. "*Arefe günleri, el-ân Hayrettepe'ye gidiliyor mu?*" diye sordum. "*Gidiyoruz, orada ikindi namâzı kılar, ba'dehû sûret-i ma'lûmede icrâ-yı âyîn ederiz; fakat burada Nûreddîn-zâde* (Cild-i sâlis, sahîfe: 228) *hazretlerinin kabri vardı. Harb-i Umûmî'de askerde bulunduğum zamân, o civârı şühedâ mezarlığı yaparken, askerler o kabri, hâk ile yeksân etmişler. Büyük küfeki taşları dikili idi. Lahdin etrâfı taşla muhât bulunuyordu. Taşlar kaldırılmış, yeri dümdüz olmuş. Bursa meb'ûs-ı esbakı Tâhir Bey delâletiyle, o zamân Şeyhu'l-İslâm bulunan Hayrî Efendi ve Harbiye Nâzırı Enver Paşa merhûmlara ma'lûmât verdik. Hattâ bir arafe günü biz orada namaz kılarken Şeyhu'l-İslâm Hayrî Efendi müsteşârı Evliyâ Efendi ile geldiler, bizim ile namaz kıldılar, âyînde bulundular. Enver Paşa, Hz. Pîr'in lebbeyk-zen olduğu o kabir civârına bir namaz-gâh yapılmasını ve her sene Kurban Bayramı arefesinde umûm şühedânın rûhlarına ithâf-ı Fâtiha olunmak üzere bu merâsimin tevsîiyle umûmî bir şekle ifrâğını emr etmiş idi. İnkılâb* **/53/** *vukû' bulunca bu cihet mensî bir hâlde kalmıştır.*" *dediler. "Nûreddîn-zâde'nin mezâr taşında yazı var mı idi?*" diye sordum, "*Kalın, dört köşe küfeki taşından ma'mûl mezâr idi. Baş taraftaki taşın ortası oyuk olup, buradaki mermer levhanın mürûr-ı zamân ile düşmesi hasebiyle yazıdan eser görünmediğini*" söylediler.

Söz İmâm Şernûbî'nin Hz. Pîr hakkındaki şehâdetine intikâl eyledikte, "İmâm Şernûbî, Hz. Pîr efendimizden çok evvel gelip, aktâb-ı erbaadan İbrâhîm ed-Dessûkî hazretlerinin mazhar-ı feyzi olanlardan olduğunu ve nâil oldukları merâtib-i ulyâ te'sîriyle levh-ı mahfûzdan haber verip, 1320/(1902) senesine kadar gelecek aktâbın sûret ü zamân-ı zuhûrlarını haber verdiği sırada, Hz. Pîr efendimiz hakkındaki ma'lûmât-ı mahsûsasını **Tabakât**'ına yazdığını (Sahîfe: 44) ve bu cümle-i kerâmâtından olduğunu" söylediler ve kabr-i enverlerinin mahall-i isticâbet-i duâ olması ve âhirette nâil olacağı makâmâta muttali' bulunması ve cennetle tebşîr edilmesi cümle-i kerâmâtından olarak zikr edildiğini ilâve ettiler.

İmâm Şernûbî'nin ne büyük makâm sâhibi olduğuna delâlet eden beyânâtı makbûl ve mu'teber olduğu gibi Hz. Nûreddîn'in de ulüvv-i ka'b u kemâlâtının da bürhânı addine şâyândır. Hz. Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî dahi Dede Ömer-i Rûşenî ve İbrâhîm-i Gülşenî hazretlerini üçyüz sene evvel haber vermişti:

(دیدم رخ خوب گلشنی را ان چشم چراغ روشنی را)[26]

buyurmuştu.

/54/ Türbe-i şerîfelerinin muvâcehe penceresinin üzerine, (إذا تحيرتم فى الأمور فاستعينوا من إهل القبور)[27] hadîs-i şerîfini yazmışlardır ki, züvvâra çok güzel bir hitâb-ı

26. "Gülşenî'nin güzel yüzünü gördüm ki o Rûşenî lambasının gözü gibidir." (H)
27. "İşlerden bunaldığınızda kabir ehlinden yardım dileyin." el-Aclûnî, **Keşfü'l-Hafâ**, I, 85. (H)

celîl-i nebevîdir. Hz. Nûreddîn'in nâil olduğu kemâlât-ı ilâhiyye te'sîriyle nezd-i Celîl-i ilâhîde mazhar-ı mertebe-i nâz u niyâz olmuş ezze-i kirâmdan olması i'tibâriyle onun kabr-i enverini ziyâret ve dergâh= azamet-i ilâhiyyeden istid'â-yı merhamet ü re'fet eden ehl-i îmânın müsterîhu'l-hâl ve nâil-i sürûr u bâl olacağına işâret vardır. Hz. Nûreddîn'in ism-i şerîfi yâd olunsa gönül mühtez olur. Bâis-i iftihârımız bir pîr-i rûşen-zamîr-i tarîk-ı Halvetî'dir. İctihâd buyurdukları âlem-i tarîkatta bi'l-ittifâk pîr addolunmuş ve uluvv-i kerem ü himmetlerinin dâimâ ibzâli ehl-i aşk u muhabbet tarafından temennî edilmekte bulunmuştur.

El-hazer mürde kıyâs eyleme ehlu'llâhı
Sanma herkes gibidir rıhlet-i ehlu'llâhı

Türbe-i münîfe tevhîd-hânenin sağ tarafındadır. Orta yerde Hz. Pîr'in kabr-i enveri olup, civârında akrabâ vü taallukâtı ve şimdiye kadar güzerân eden meşâyıh-ı kirâmın merkadleri vardır. Hey'et-i umûmiyyesi i'tibâriyle gâyet mehîb ve rûhâniyyetli bir türbe-i şerîfedir.

Ey ârif-i esrâr-ı Hudâ Nûreddîn
Ey mazhar-ı tevfîk-ı hüdâ Nûreddîn

Ser-defter-i uşşâk-ı ilâhîsin sen
Ey zînet-i erbâb-ı velâ Nûreddîn

Açdın bize bir râh-ı sedâd-ı irfân
Ey kutb-ı zamân pîr-i safâ Nûreddîn

Sâliklere âşıklara feyz-âver olursun
Ey menba'-ı âsâr-ı vefâ Nûreddîn

Rahm eyle bu memlûkun olan **Vassâf'ına**
Bekler kerem ü lutfunu yâ Nûreddîn

/56/ Mülâhaza:

Âtîde arz eylediğim Şeyh Nasrullâh hakkında **Hadîkatü'l-Cevâmi**'de gördüğüm ma'lûmât, elyevm Yıldız Dede Dergâhı şeyhi Nûrî Efendi tarafından bildirilen tercüme-i hâliyle muvâfık düşmüyor. Nûri Efendi'nin dediğini yazdığım gibi, **Hadîka**'dan da biraz bahs edeyim:

"Yıldız Dede'nin ismi Necmeddîn'dir. Hîn-i fetihte Yıldız hamâmının yeri kilise imiş, kendisine temlîk olunmuş, o da hamâm yaptırmış, hamâmın külhanında vefât etmiş, oraya defn olunmuştur. Kabri fi'l-hakîka hamâmın arkasına müsâdiftir. Bu hamâmda bir kurna vardır ki, şeyh-i mûmâileyh yıkanırmış. El-ân alâmeti vardır. Merzâ burada yıkanır, hâceti olanlar teberrüken gusl ederler.

Aradan zamânlar geçmiş, Köstendilli Ali Efendi hulefâsından Seyyid Mustafa Dede, hamâm sâhibi Kemânkeş Muhammed Efendi'den aldığı müsâade ile, hamâm civârında sâkin olmuş. Sultan Mahmûd Hân-ı evvelin ibtidâ-yı cülûsunda rikâb-ı Humâyûn'a arzuhâl vererek burada keşfen kendine ma'lûm olan kabrin ihyâsını ricâ etmiş. Pâdişâh-ı nev-câh, ibtidâ-yı hayr olarak is'âf mes'ûlünü emr edip, kabir keşf olunmuş. İttisâlinde yeniçeri çorbacılarından onbeş bölük çorbacının hânesi satın alınarak bir mescid ve türbe ve iki hücre inşâ edilmiştir."

Hadîka'daki ma'lûmât burada bitti.

ŞEYH NASRULLAH EFENDİ

Nûri Efendi der ki:

İstanbul'da Bahçekapısı civârındaki Yıldız Dede tekkesinde medfûndur. Fâtih Sultân Mehmed ile İstanbul fethinde bulunan eâzım-ı sûfiyyedendir. Bu Yıldız Dede Tekkesi ve civârı Mûsevî milletinin ârâm-gâhı imiş. Bahçekapısına "Bâb-ı Cuhûd" derler imiş. Şeyh Nasrullah Efendi, yine o civârda medfûn Şeyh Muhammed-i Geylânî ile hîn-i fetihde bu kapı ve civârını istîlâ eden mücâhidîn-i İslâmiyyedendir. Şeyh Geylânî Arpacılar Câmii'nin altında medfûndur. Şeyh Nasrullah'ın merkadi mürûr-ı zamân ile gâib olup, âtîde tafsîl olunduğu üzere Abdülhamîd-i evvel zamânında meydâna çıkarılmıştır. Elyevm türbesi ma'mûrdur. Ricâl-i Bayramiyye'den olması me'mûldür. (*Kaddesa'llâhu sırrahû*).

/57/ ŞEYH SEYYİD MUSTAFA YILDIZ EFENDİ

Köstendilli Ali Efendi hulefâsındandır. Gerzelidir, orada dergâhı var imiş. Sultan Mahmûd-ı evvelin devrinde İstanbul'a gelerek Sarây-ı Humâyûn'da misâfir olmuş idi. Bu sırada Şeyh Nasrullah Efendi isminde bir zâtı rü'yâsında görür ve devr-i Fâtih'ten beri medfûn olduğu mahallin mürûr-ı zamân ile ma'rûz-ı tecâvüz olarak elyevm mezbele-gâh bulunduğundan, bundan tahlîsi teklîf eder. O da Bahçekapısı'nda elyevm Hamîdiyye Sebîli civârındaki mahalli ta'rîfen, rü'yâsını bi'l-vâsıta pâdişâh Sultan Mahmûd-ı evvele arzeder. Emr-i pâdişâhî ile kendisi ve bir mâ-beynci gelirler, rü'yâda gördüğü mahalli bulurlar. Buraları Hıristiyan mahallesi olup, bir Hıristi-

yan tâcirin konağı imiş. Bahçesinde dört-beş arşın kazdırırlar, lahd zuhûr eder. Bunun üzerine türbe yapılmasını pâdişâh emr eder.

Şeyh Mustafa Efendi bu esnâda memleketine azîmet için pâdişâhın müsâadesini temennî ederse de, pâdişâh, "*Memleketteki dergâhını başkasına devr etsin, keşf olunan mezârın civârına bir dergâh binâ olunup meşîhati kendisine tevcîh edeceğim.*" buyurur.[28] Azîmetine müsâade olunmaz. Bunun üzerine Mustafa Efendi burada kalır.

Sülâle-i tâhireden kaviyyü'l-azîme bir mürşid-i muhterem imiş. İrtihâllerinde bu dergâh-ı şerîfde defn olunmuşlardır. 1143/(1730-31) senesine müsâdiftir.[29]

Bu menkabeyi elyevm şeyh bulunan Nûreddîn Efendi nakl eylediler ki, kendisi Mustafa Efendi'nin yedinci batın evlâdıdır. Çarşamba günleri zikr-i şerîf âyîni icrâ olunur. Dergâh-ı şerîfin kapısı bâlâsında, "*Hânkâh-ı pîşvâ-yı vâsılîn Şeyh Mustafa*" manzûmesi yazılıdır. "Yıldız Dede Tekkesi" diye meşhûrdur. Zamânımızda mükemmelen ta'mîr ve tecdîd edilmiştir. Sene: 1343/(1924-25)

/58/ ŞEYH ŞÂKİR MUHAMMED EFENDİ

Meşâyıh-ı Cerrâhiyye'dendir. Fâtih'te Nişânî Muhammed Paşa Zâviyesi'nde, yol üzerinde medfûndur. Medfeninin tevsî'-i turuk münâsebetiyle yola gitmesi me'mûl-i kavîdir. Bu zâviyede meşîhati vardır. Etvâr-ı seb'a hakkında bir risâlesi ve bir de **Dîvân**'ı vardır. 1269/(1853)'da irtihâl-i dâr-ı naîm eylemiştir.

"Muazzez göçdü yâ hû Şeyh Şâkir bezm-i dîdâra"
(معزز كوجدى يا هو شيخ شاكر بزم ديداره)

târîhidir.[30]

28. (Bu dergah), 1189/(1775) senesinde Abdülhamîd-i evvel zamânında ta'mîr olunmuştur.
29. **Hadîkatü'l-Cevâmi**'de Şeyh Mustafa Efendi'nin irtihâli, 1166/(1753) gösterilmiştir. Yıldız Dede kurbunda defn olunduğunu yazıyor. Yerine halîfesi Seyyid Muhammed Dede şeyh olup, yirmidört sene meşîhatten sonra, 1190/(1776)'da irtihâl edip, şeyhi yanında vedîa-i hâk-i rahmet kılınmış, yerine akrabâsından Seyyid Ömer Efendi şeyh olmuştur.
30. Verilen ibârenin noktalı harflerinin hesaplanmasından 1266 çıkmaktadır. (H)

RAÛFİYYE-İ HALVETİYYE

/59/ ŞEYH SEYYİD AHMED RAÛFÎ HAZRETLERİ

Hz. Nûreddîn-i Cerrâhî ile pîr-daştır. 1068/(1658) senesinde Üsküdar'da zînet-sâz-ı âlem-i şuhûd olmuştur. Tarîkat-ı aliyye-i Ramazâniyye şuabâtından Raûfiyye kolunun müessisi olup, seyyidü'n-nesebtir. Köstendilli Şeyh Ali Efendi'den mazhar-ı feyz olmuşlardı. Üsküdar'da Salacak İskelesi ve Doğancılar yakınında Sinân Paşa Mescidi'nin imâmeti uhde-i ârifânelerinde idi. Sülâle-i tâhireden olduklarına dâir yedlerinde nakîbü'l-eşrâfın tasdîkini hâvî bir şecere-nâme olduğunu müşârünileyh söylerler imiş. Üsküdarlı oldukları mertebe-i hakîkatte olmayıp dâire-i ihtimâldedir. Bu cihetleri meşâyıh-ı Raûfiyye'den merhûm Servet Efendi söylemişlerdir.

Sinan Paşa, fâtih-i Yemen olan Sinan Paşa'dır. Üsküdar harîk-ı kebîrinde masûn kalmıştır. Burada imâmetten başka hitâbet de uhdelerinde idi. İbtidâ-yı emrde ulemâ-yı asrdan ulûm-ı akliyye vü nakliyyeyi tahsîl ile müstefîd olarak Üsküdar'da Kapı Ağası müderrisliğine ta'yîn olunmuşlardı. Muhabbet-i ezelî onu, bir mürşid-i kâmil taharrîsine sevk eyledi. Selâmsız'daki dergâh-ı münîfde Ali Efendi hazretlerine mülâkî olup, onun dâire-i feyzinde yetişti. O ne dâire-i feyz idi ki, pîrler yetiştirdi.

Ayvansarâyî merhûm yazıyor ki:

"Köstendilli Ali Efendi merhûmdan müstahlef oldukta, o civârdaki hânelerinde icrâ-yı âyîn-i tarîkat ederlerdi."

Bu hâne son harîk-ı kebîre kadar mevcûd idi. Müşârünileyhin ahfâdından Hıfzı Beyefendi sâkin idi. Bir gece fakîri da'vet eyledi. /60/ Gerçi zamânımıza kadar vakit vakit ta'mîr olunagelmiş ise de, şekl-i aslîsi muhâfaza edilmiş bir hâlde idi. Erbaîn için halvet-hânesi ve zikr-i şerîf için tevhîd-hâne vardır. Gâyet köhneleşmiş

olan bu binânın içinde bulunduğum müddetce bir ma'mûrede bulunduğumu hissediyordum.

Hz. Raûfî'nin vücûd-ı mukaddesine cilve-gâh olan o odalar, o tevhîd-hânenin her zerresinden sadâ-yı tevhîd sâmia-i ıttılâıma, bû-yı aşk u temcîd meşâmm-ı cânıma geliyordu. Tevhîd-hânenin mihrâbı köşede idi. Hazretin postu orada idi. Hattâ zamânında yanan büyük mumların bakıyyesi bile hüsn-i muhâfaza edilmiş, duruyordu. Burada akşam namazı ve gece usûlü yapmış idik. Hz. Şeyh'in rûhâniyyeti her hâlde bizim ile berâber idi. Tevhîd-hânenin kapısı bâlâsında gördüğüm bir levhadan âtîdeki ebyâtı istinsâh eylemiş idim:

Şümûs-ı lem'a-i nûr-ı hüviyyet ârif-i bi'llâh
O mahz-ı âb-ı rû feyz-i tarîkat mürşid-i âgâh

Sezâdır kutb-ı zînet olsa gavs-ı menzilet şânı
Şuyûhân zümresinde bî-bedel a'lâ'l-eâlî-câh

Kerâmet pîşe-i kenz-i rumûzdur nüsha-i zâtı
O kâmûs-ı hakâyıkdır müfessir hey'et-i efkâh

O nihrîr-i fazîlet lücce-i ilm içre müstağrak
İder enmûzec-i rüşd-i maânî nutkuna efvâh

Fuâdı hikmet-i âlem-nümâ mir'ât-veş keşşâf
Zamîri metn-i şârih câmi' olmuş hulku istifkâh

/61/ *Ki a'nî Hazret-i Şeyh-i Raûfî Ahmed ü Eşref*
Tavâf-gâh-ı melâik hânkâhı sâmiye dergâh

Siyâdetle nesîb-i pâk-vâlâdır eben-an-ced
Olurdu mâ-verâsın vasfa mu'ciz hâmemiz bi'llâh

Sezâdır âsitânı kible-gâh-ı sâlikân olsa
Gelen ehl-i dilân elbet olur bir remzle âgâh

Nikâb-ı zuhruf-âsâ dest-res bulsa melâik hep
İnerler Hızr-ı destâr-ı şerîfin burka'-ı aynâh

İden sıdk-ı Nasûhî üzre teşebbüs dâmen-i pâkin
Girüp hemm ü gamından ba'd-ez-ân hiç eylemez âvâh

Sitâyiş vasfını temdîh ne mümkin mû-be-mû ta'rîf
Yine ilhâm olur himmetle isti'dâdım ey va'llâh

Şebân-rûz vasf-ı şânın zikre teşbîh-i şumâr itsem
Ne dürlü medh idersem idemem bir şemme lâ va'llâh

Husûsan zâdegân âlî-cenâbın gûş-ı irfânda
İki cevher zümürrüd gûş-vâre mihr ile ol mâh

Kerâmât-ı himemle Hızr-mânend rehber ol nûra
Şeb-âsâ zulmet-i deycûr içinde dil bula hem-râh

Semâ'-âver olur meydân-ı kırtâs üzre devrânda
Fütûr gelmez kümeyt-i kilke dir lîk şeyhim illa'llâh

Kimine **Hâfız-ı** *dâî ider âmâl-i tasdî'dan*
Hemân maksad duâ-yı nutk-ı pâkindir olan dil-hâh

Merâm ancak cenâbından duâdır ey hümâ-vâye
Nüfûs-ı re'fetinle kâm-yâb oldum bi-hamdi'llâh

/62/ Bu manzûmeyi yazan Hâfız, Hz. Şeyh'in Beykoz'daki halîfesi Hâfız Muhammed Efendi merhûm olacak.

Tevhîd-hânenin olduğu mahal Doğancılar'da Kasap Sokağı'nda idi. 25 Rebîulevvel 1336 (9 Ocak 1917) târîhindeki harîk-ı kebîrde maa't-teessüf yanmıştır. Elyevm arsası mevcûddur. Hz. Şeyh'in cilve-gâhı olan bu makâm-ı mübârekin tu'me-i lehîb-i hân-mân-sûz olması bâis-i elemdir.

Burada irşâd-ı ibâd ile meşgûl oldular. Şöhretten müctenib, uzlete meyyâl evliyâyı mestûrînden idiler. Erbâb-ı aşk u muhabbet dâire-i feyzlerine dâhil olmak isterse dirîğ-ı himmet buyurmazlardı. O zamân pâdişâh bulunan Sultân Osmân Hân-ı sâlis Hz. Şeyh'in meftûn-ı kemâlâtı idi. Mükerreren ziyâret-i aliyyelerine şitâbân olmuşlardı.

Yirmi ve belki ziyâde halîfe yetiştirmişlerdir. En meşhûrları:

Şeyh Hâfız Muhammed Efendi: Beykoz'da el-ân tekkesi vardır. Orada medfûndur. Pazartesi geceleri icrâ-yı âyîn olmaktadır. İrtihâli: 27 Şevvâl 1208 (27.05.1794).

Şeyh İsmâîl Efendi: Yeniköy'de el-ân tekkesi vardır. Orada medfûndur. Salı geceleri icrâ-yı âyîn olunmaktadır.

Şeyh Kirişci Beşe: Silivri Kapısı'nın karşısındaki mezârlığın sağ taraf köşesinde medfûndur. "Kirişci Paşa" diye yanlış yazılmıştır.

Şeyh Arap İsmâîl Efendi: İstanbul kadısı idi.

Vezir Hüseyin Paşa: Sulehâdan, urefâdan bir zât idi. Târîhlerde terceme-i hâli mezkûrdur.

Şeyh Muhammed Halîfe: Karacaahmed'de medfûndur.

/63/ Şeyh Hasan Halîfe: Sinân Paşa Mescidi hazîresinde medfûndur.

Şeyh Süleymân Halîfe: Karacaahmed Mezâristânı'nda medfûndur.

Hz. Raûfî, mücâhede ve riyâzet ashâbından idi. Haremeyn-i muhteremeyni ziyâret emeliyle cânib-i Hicâz'a âzim olup, o havâlî-i mübârekede, 27 Zilhicce 1170/(11 Eylül 1757) târîhinde nefs-i nâtıkaları âlem-i illiyyîne pervâz eyledi. Üsküdar'da irtihâl eylediğinden bahs edenler de vardır. Ayvansarâyî merhûm, "*Sinan Paşa Mescidi hazîresinde medfûndur.*" diyor. Halbuki elyevm oradaki mezâr taşının müşârünileyh nâmına bi'l-âhare konulduğu menkûldür.

Mezâr taşının kitâbesi:

"Hüve'l-Hayyü'l-Bâkî!

Hâdimü'l-fukarâ merhûm ve mağfûr el-muhtâc ilâ rahmeti rabbihi'l-gafûr es-Seyyid eş-Şeyh Raûfî Ahmed Efendi'nin rûh-ı şerîfi içün el-Fâtiha."

Hz. Raûfî, eâzım-ı meşâyih-ı Halvetiyye'dendir. Raûfiyye-i Helvetiyye'nin pîri addolunmuştur. Zâhir ü bâtını ma'mûr ulemâ vü urefâdan idi. **Kurretü'l-Uyûn** isminde bir eseri, gayr-i matbû' **Dîvân**'ı olduğu gibi, 1160/(1747) senesinde te'lîf buyurdukları altmışaltı meclis üzerine müretteb, **Mecâlis** nâm te'lîf-i güzîni Galata Mevlevîhânesi kütüphânesinde mevcûd imiş.

Kurretü'l-Uyûn, sülûk-ı esmâ üzerine yazılmış bir eserdir. **Dîvân**'ını gördüm; mutasavvıfânedir. Bazı nutuklarını teberrüken yazacağım. İhtifâ-yı hayât meslekleri olmağla, şöhretleri yoktur. Raûfiyye nâmıyla zamânımıza kadar muttasıl olmuş tekkeler vardır. Sülâlesi elyevm bâkîdir. Elyevm ber-hayât Mustafa Bey, o gül-istân-ı nesebin bir gül-i ra'nâsıdır.

/64/ Müstakîm-zâde'nin Hz. Pîr hakkında söyledikleri târîhtir:

Yazıldı bir adîmü'l-misl târîh intikâlinde
Raûfâ kıl Raûfî'ye makâmın mesned-i me'vâ
(رؤفا قيل رؤفيه مقامن مسند مأوى) = 27 Zilhicce 1170

Târîh-i intikâllerinin Zi'l-hicceye tesâdüfüne, Zi'l-hiccenin ise Kurbân bayramına müsâdif olmasına göre, Hz. Şeyh'in Hicâz'da irtihâli, târîh münâsebetiyle de kesb-i kuvvet ediyor. Demek ki, Arafât'tan avdetten sonra, ihtimâl ki, Medîne-i Münevvere'ye azîmet sırasında vâki' olmuştur.

Hz. Nûreddîn'den sonra otuzyedi sene muammer odukları münfehimdir. Hz. Nasûhî zamânını da idrâk eylemiştir. Hem-civâr olmalarına göre sohbetleri de olsa gerektir.

Raûfî Seyyid Ahmed mürşid-i mümtâz-ı devrândır
Nesebde pâk-tînet bir gül-i sâdât-ı zî-şândır
Tarîkat gül-şeninde zînet-efzâ-yı mürîdândır
Hakîkat âleminde bahr-ı bî-pâyân-ı ummândır

Nutuklarından:

Ey şefâat âftâbı şâh-ı kevneyn-i ilâh
"Kâbe kavseyn"[31] ***"lî-maa'llâh"*** *oldu sana cilve-gâh*

Hâk-pâ-yı izzetinde âsumân âyetleri
Parmağında hâtem oldu seyr iden şems ile mâh

İsm-i âdem nakş-ı âlemden eser nâ-bûd iken
Zât-ı pâkin itmiş idi Hak cemâlin kıble-gâh

/65/ *Enbiyâ vü mürselînin seyyidi hem hâtemi*
Cümle âlem rahmetine nûr-ı vechinden güvâh

Gül-şen-i zahrındaki mihr-i risâlet ey hümâm
Fâtiha'yla hâtime cem' itdi sende ol ilâh

Ümmet içre bir fakîrindir ***Raûfî*** *âcizin*
Vir civâr-ı hazretinde ona bir seccâde-gâh

* * *

Es-salâtü ve's-selâm yâ nûr-ı ayn-ı asfiyâ
Salli ve sellim aleyk yâ Hâtimetü'l-enbiyâ

* * *

31. (فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى) "(Peygamber'e olan mesâfesi) iki yay arası kadar, yahut daha da yakın oldu. 53 Necm sûresi, 9. (H)

Hak isteyen merd hüner
Tevhîd içinde gizlidir
Mısr-ı hakîkatden haber
Tevhîd içinde gizlidir

Gönül yüzünü açmağa
Îmân çerâğın yakmağa
Minnetsiz uçmak uçmağa
Tevhîd içinde gizlidir

Zikru'llâhın her keresi
Gönül yüzünün sürmesi
Âşık murâda ermesi
Tevhîd içinde gizlidir

Deryâ-yı ummân cevheri
Hem burc-ı irfân serveri
Bâkî hayâtın kevseri
Tevhîd içinde gizlidir

İki cihânın bülbülü
Söyler hakâyıkdan dili
Olmak dilersen hâs velî
Tevhîd içinde gizlidir

Dâim sûret-i ismu'llâhı
Eyler tavâf arşullâhı
Ayân görmek vechu'llâhı
Tevhîd içinde gizlidir

Esrâr-ı tevhîd bî-gümân
Oldu ***Raûfî****'ye ayân*
Hakka'l-yakîn kavî bürhân
Tevhîd içinde gizlidir

* * *

Ey gâfil men-fi'l-beden ihsâna gel tevhîd ile
Aç gözünü al hisseden iz'âna gel tevhîd ile

Mevtin şarâbın içmeden cânın teninden uçmadan
Kabrin evine göçmeden îmâna gel tevhîd ile

İster isen bâkî naîm gül-şende olmağa mukîm
Hâzâ sırât-ı müstakîm meydâna gel tevhîd ile

Bulmak dilersen ger necât rûh-ı Rasûl'e vir salât
Uçmağa tahsîl it kanat cevlâna gel tevhîd ile

Kalma ayakda pür-kusûr kable'l-mecî yevmü'n-nüşûr
Hakk'a giden kurbân olur kurbâna gel tevhîd ile

Hamd eyleyüp ihsânına iriş şefâat kânına
Gir Halvetî meydânına devrâna gel tevhîd ile

Bu âtîde(ki) nutuk âyîn geceleri devrân için ayağa kalktıkta, sabâ ve uşşâk ve beste-nigâr nağamâtıyla, segâh ve dügâh karâr-gâhı yolunda beste-i mahsûsuyla cümleten okunur:

/66/ *Gündüzlerin sâim ol yatına geceler kâim ol*
Zikr eyle Hakk'a dâim ol uyana gel tevhîd ile

Dünyâ ondan göçmeğe ekdiğin varup biçmeğe
N'olduğun anda seçmeğe seyrâna gel tevhîd ile

Cânın evi dolmağa nûr çıksun derûnundan gurûr
Serinde bulmağa huzûr cevlâna gel tevhîd ile

Nefsiyle cânı tek iden kurtuldu cümle perdeden
Hak bilmeğe her zerreden irfâna gel tevhîd ile

Çalış **Raûfî** *lem'a al gitsün zamîrinden cidâl*
Gel vahdetin bahrına dal ummâna gel tevhîd ile

* * *

Doldu derûn savmile nûr
Geldi şükür mâh-i Receb
Kamu âlem buldu sürûr
Geldi şükür mâh-ı Receb

Ey gevher-i bahr-i vücûd
Eyle inâyet Yâ Vedûd
Etdi zuhûr envâ'-ı cûd
Geldi şükür mâh-ı Receb

Dil hastası buldu şifâ
Derd-i günâhıma devâ
Gül-şen-serâ doldu safâ
Geldi şükür mâh-ı Receb

Mü'minler erdi izzete
Tââtle ayru vuslata
Gark oldu nûr-ı vahdete
Geldi şükür mâh-ı Receb

Seyyid **Raûfî** *gözün aç*
Ceddin itdi anda mi'râc
Sen de giydin başına tâc
Geldi şükür mâh-ı Receb

* * *

Eyâ Rab-i teâlâ hasbiya'llâh
Beni kıl gül-şen-i zâtınla handân
İlâhî Kâdir ü Hayy ü Hüva'llâh
Beni kıl gül-şen-i zâtınla handân

Sana sâil olup geldim kapına
Kamu yokluk ile durdum tapına
İrişdin fazlın ile hazretine
Beni kıl gül-şen-i zâtınla handân

Bana ihsân idip lutfun atâ it
Fakîrindir bu hasta-dil şifâ it
Tesellîdir cemâlinden devâ it
Beni kıl gül-şen-i zâtınla handân

Mücerred kıl gide mutlak kamu
Heb gide cândan cihân-ârâ kala kalb
Bu fânî varlığı mahv eyle Yâ Rab
Beni kıl gül-şen-i zâtınla handân

Tecellî eyledikce kalbe her ân
Gönül arşında yansun kandîl-i cân
Kemâlinden alup rûhum çok ihsân
Beni kıl gül-şen-i zâtımla handân

Sana muhtâc olupdur cümle âlem
İçinde eşrefidir ibn-i Âdem
Raûfî'nin demine eyleyüp dem
Beni kıl gül-şen-i zâtımla handân

* * *

Uryân olup hevâdan pâk ol dâim sivâdan
Olmağa âşinâdan meydâna gel tevhîde

*Cân gözüyle cânân-ı meydâna gel tevhîde **
Arz eyleyüp ummânı merdâne gel tevhîde

/67/ *Su gibi sen de arın ak ola yüzün yarın*
Görmeğe Hak dîdârın dermâna gel tevhîde

Geç âlem-i memâtdan iç kevser-i hayâtdan
Cümle hicâb-ı Zât'dan sultâna gel tevhîde

Aç ol genc-i nihânı gör cân içinde cânânı
*Ol sırr-ı "**kün-fe-kân**"ı vicdâna gel tevhîde*[32]

***Raûfî** olup hayrân cân ü ciğeri büryân*
Ey dîdeleri giryân handâna gel tevhîde

* * *

Gönül mir'âtına şems-i inâyet
Tecellî eyledi el-hamdü li'llâh
Zuhûr itdikce ol nûr-ı hüviyyet
Tecellî eyledi el-hamdü li'llâh

Tarîkatda tutardım istikâmet
Bana telkîn idüp sâhib-i şerîat
Dilerken Hâlık'ından istiânet
Tecellî eyledi el-hamdü li'llâh

---

32. Bu ibare Kur'ân-ı Kerîm'de birçok âyette (كُن فَيَكُونُ) şeklinde geçmektedir. 2. Bakara sûresi, 117; 3. Âl-i İmrân sûresi, 47, 59; 6. En'âm sûresi, 73 ve başkaları. (H)

Hakîkat reh-nümâsıdır bil ey cân
Dil ü cân gül-şeninde mâh-ı tâbân
Derûnum şehrine bu gün o sultân
Tecellî eyledi el-hamdü li'llâh

Nübüvvet merkezi ol kutb-ı eflâk
Risâlet ma'deni ol sırr-ı **"levlâk"**[33]
İşâret eyleyüp gösterdi idrâk
Tecellî eyledi el-hamdü li'llâh

Hüviyyetden irişdi bana itmâm
Ana müştâkiken hep hâss ile âm
***Raûfî'ye** tarîkat oldu in'âm*
Tecellî eyledi el-hamdü li'llâh[34]

* * *

Cemâlin şem'ine Yâ Rab yanan dil mest ü hayrândır
/68/ *O dildir çeşme-i hayvân akar âbı firâvândır*

Çalışup dest-i himmetle habâisden dili pâk it
Bulup kîmyâ-yı Rahmânî ana âşık hezârândır

Kanı bir dîdesi açık kamu akrânını sâbık
Bu meydândan alan oldun o cân içinde cânândır

İki âlem kuyûdunu bugün kat' eyleyen ârif
Düğünün merkezin buldu beğim ol kutb-ı devrândır

Kemâlât isteyen âşık nazar kılsun bugün mâha
Terakkîde tenezzülde katî ibret nümâyândır

Kamer-veş sen dahi seyr it bu eflâk-ı maârifde
Görüp dil âsumânından alan mührü Süleymândır

---

33. (لولاك لولاك ما خلقت الأفلاك) "Sen olmasaydın, sen olmasaydın kâinatı yaratmazdım." el-Aclûnî, **Keşfü'l-Hafâ**, II, 164; bkz. Ahmet Yıldırım, **Tasavvufun Temel Öğretilerinin Hadislerdeki Dayanakları**, s. 121, 122. (H)

34. Bu nutk-ı şerîf Hz. Şeyh'in mazhar-ı tecellî-i Zât olduğuna ve kendisine tarîkat ihsân buyurulduğuna bürhân-ı azîmdir.

Dilinde gevher-i rahmet görürse münkirin aynı
Bugün vuslat sarâymda o âşık şâh-ı mârândır

Visâlin şehrine akan bugün ol bahr-ı bî-pâyân
*O yolun tâciri her ân tükenmez bir kâr-bândır**

Gönül bir katre-i mâsın derûnun gâyeti ummân
O deryâdan çıkan gavvâs bu gün şâh-ı süvârândır

Gönül gâyet bidâyetle irüp vahdet sarâyına
***Raûfî** pîrler içinde bugün pîr-i Horâsân'dır*

Bu son beyit Hz. Şeyh'in kemâlât-ı ârifânelerine delâlet ediyor. Hz. Raûfî halîm, selîm, mütevâzi', mahviyyet-perver, ihtifâyı sever bir zât-ı âlî-kadr imiş. Hz. Pîr, irtihâlinde yüziki yaşında idi. Muammerînden oldukları nümâyândır. (*Kaddesa'llâhu sırrahû*)

/69/ ŞEYH HALEF MUHAMMED EFENDİ

O asırda kubbe şeyhi bulunan ve elyevm Kâsımpaşa'da medfûn bulunan Halef Muhammed Efendi merhûm, Hz. Şeyh'in meftûn-ı kemâlâtı olanlardan idi. Bu zât, Bağdâdlıdır, tarîk-ı Kâdiriyye'den müstahleftir. Şeyh Süleymân Efendi-zâde el-Hâc Muhammed Emîn Efendi vefât eyledikte Kubbe Tekkesi'ne şeyh olmuş idi. 1179/ (1765-66) senesinde irtihâl eylemiştir. "Şeyhu'l-makbûlîn" (شيخ المقبولين) târîhidir.

Bu na't-ı şerîf onundur:

Gönülde âteş-i aşkın nihândır Yâ Rasûla'llâh
Velî nâr-ı muhabbet bî-emândır Yâ Rasûla'llâh

***Halef** kurbânın olsun bendegânından şumâr ile*
Senin kurbânın olmak ana şândır Yâ Rasûla'llâh

Servet Bey merhûm, Hz. Şeyh (Raûfî)'nin nazar-ı kîmyâ-eserine bürhân olarak şu menkabeyi nakl etmişlerdi:

İşte bu zât (Halef Muhammed Efendi), mübtelâ olduğu illetin te'sîriyle ayakta duramayacak derecede esîr-i firâş iken, bir gün Raûfî hazretlerini ziyâret iştiyâkının taht-ı te'sîrinde kalarak gitmeğe teşebbüs etmiş idi. Ahibbâsı her ne kadar gidecek

hâlde olmadığından ferâgat eylemesini teklîf etmişler ise de, mümkün değil ârzûsundan vazgeçiremedikleri cihetle çâr-nâ-çâr bir teskereye koyarak Kubbe Dergâh-ı şerîfinden Bahçekapısı'na indirmişler, kayıkla Salacak İskelesi'ne çıkarmışlar, koltuklarına girip birçok mihen ü meşakkatle, Hz. Raûfî'nin bulundukları dergâh-ı münîfe götürürler. O sırada Hz. Şeyh, dergâhın önünü süpürüyor imiş; Şeyh Muhammed Efendi, müşârünileyhi gördüğü gibi, koltuklarını tutanlara, *"Beni bırakınız, yalnız gideceğim."* der. Onlar da yalnız bırakırlar. Serbestce yürümeğe başlar. Hâzırûn, **/70/** bu hâline hayret ederler. Hz. Raûfî'nin Şeyh Muhammed Efendi'ye nazarının taalluku, ondaki marazı mahva sebeb-i müstakil olmuş idi. Hâki zer eden o nazar, nazar-ı kîmyâeser idi. Muhammed Efendi, Hz. Pîr'den sonra daha dokuz sene muammer olmuştur.

BUHÛRİYYE-İ HALVETİYYE

/71/ ŞEYH MUHAMMED el-BUHÛRÎ

Ramazâniyye şuabâtındandır. Şeyhi İbrâhîm Efendi b. Mestci-zâde Ali er-Rûmî, onun şeyhi Ali er-Rûmî, onun şeyhi Ramazâneddîn-i Mahfî - *kuddise sırruhû* -hazretleridir.

Edirneli olup, 1039/(1629-30) senesinde irtihâl-i dâr-ı bekâ eylemiştir. Harîrî-zâde'nin **Tibyân**'ında pek az ma'lûmât vardır. Başka bir eserde fazla ma'lûmât yoktur.

HAYÂTİYYE-İ HALVETİYYE

ŞEYH MUHAMMED HAYÂTÎ EFENDİ

Ramazâniyye şuabâtındandır.

MISRİYYE-İ HALVETİYYE

/72/ ŞEYH MUHAMMED NİYÂZÎ-İ MISRÎ

Eâzım-ı evliyâu'llâhtan bir pîr-i rûşen-zamîrdir. Gül-zâr-ı Halvetî'nin nâdir yetiştirdiği güllerdendir.

O bi'smi'llâh ile çekmiş alem-i erbâb-ı îmâna
Cemî'-i kudsiyâna muktedâdır Hazret-i Mısrî

Bütün erbâb-ı irfâna tasarrufda müsellemdir
Celîs-i taht-ı kutbiyyet-fezâdır Hazret-i Mısrî

Odur ol Mısri-i sâhib-zamân u nokta-i devrân
Gubâr-ı dergehi kuhl-i cilâdır Hazret-i Mısrî

Avâlim mülkünü itmiş ihâta nûr-ı sırrıyla
Anınçün Halvetî'de pîşvâdır Hazret-i Mısrî

Rızâ bâbı çü feth oldu hilâfet sırrıla ey şâh
Cemîan ehl-i aşka muktedâdır Hazret-i Mısrî

Hz. Mısrî'yi çok severim, ona büyük bir muhabbetim, şiddetli bir meclûbiyyetim vardır. İsm-i mübâreki her nerede yâd olunsa kalb-i fakîrânemde âdetâ âsâr-ı vecd zuhûra gelir. Cenâb-ı Hak, mazhar-ı şefâati buyursun. Mevliden Malatyalı, meskenen Bursalı, medfenen Limnili olup, pederi Malatya eşrâfından "Soğancı-zâde" demekle meşhûr ve tarîk-ı Nakşıbendî ricâlinden Ali Çelebi'dir.

1027 senesi şehr-i Rebîulevvelinin onikinci Cuma (9 Mart 1618) gecesi meydân-ı şuhûda kadem bastı. Malatya'da ulûm-ı ibtidâiyye vü âliyeyi tahsîl ile, ibâdât u ferâiz ve sünen ü nevâfile riâyâtı mütezâyid oldu. Tarîk-i ilmîden icâzesi vardır. Neşr-i ulûm ve va'z u nasîhate başladı. Muhabbetu'llâh gün-be-gün deryâ-yı zamîrinde temevvüce başladı. Hubb-ı dünyâdan münkatı' oldu. Malatyalı Şeyh Hasan Efendi nâmında bir zât ile dâimâ hem-sohbet olurlardı. İntisâb ile kisve-i tarîkata büründü. Biraz zamân sonra şeyhi irtihâli-i dâr-ı bekâ eyledikte Hz. Mısrî dâğ-dâr oldu. Zîrâ ziyâde muhabbet bağlamış idi. Şiddet-i tahassürün te'sîriyle seyâhate karar verdi. 1048/(1638-39) târîhinde, henüz /73/ yirmibir yaşında iken sahrâ-yı seyâhate çıktılar.

Gâyet zekî, fıtraten son derece müstaid bulunmağla, çok az zamânda ulûm-ı aklîyye vü nakliyyeden ve neş'e-i tarîkattan behre-mend olması ondaki isti'dâd-ı Hudâdâdın en büyük mahsûlüdür.

Diyarbakır-Mardin tarîkıyla Bağdâd'a vâsıl oldu. Buradaki eimme-i izâmı ve evliyâ-yı kirâmı, bâ-husûs gavs-ı a'zam cenâb-ı pîr Sultân Abdülkâdir-i Geylânî (*kuddise sırruhu'r-rabbânî*)'yi ziyâretle kâm-yâb oldu. Birçok zevât-ı kirâma mülâkî olup, Meşhed-i Kerbelâ'ya revân ve İmâm Hüseyin (*radıya'llâhu anh*) efendimizi ziyâretle müstağrak-ı fahr-i bî-pâyân olarak Bağdâd'a avdet eyledi. Dört sene ulûm-ı aliyye tahsîline devâm eylediler. Sonra Mısru'l-Kâhire'ye giderek burada defîn-i hâk-i gufrân olan mazanna-i fihâmı ziyâretle musâb oldular. Şeyhûniyye nâm mahalde tarîkat-ı aliyye-i Kâdiriyye meşâyıhından bir zâtın zâviyesine misâfir olarak şeyhinin nazar-ı dikkatini celb eylediler. O da şeyhine muhabbet hâsıl edip tecdîd-i bey'at ettiler. Bu sırada keşfi açılmağa başladı. Câmiu'l-Ezher'e devâm ile, hem tederrüs, hem de tedrîs ile iştigâl edip, eyyâm-ı mübârekede kürsüye çıkar, va'z ederler imiş. Bu sırada, lisân-ı Arab'ı fesâhatiyle, belâgatiyle elde ettiklerinden gâyet güzel Arapça konuşuyorlardı.

Hz. Mısrî irfâna kanâat etmiyor, iztiyâdına tâlib bulunuyor ve Hz. Hakk'a bu yoldaki münâcâtıyla tullâb-ı irfâna yol gösteriyorlardı:

Yâ Rab bize ihsân it vuslat yolunu göster
Sûretde koma cân it uzlet yolunu göster

Nefsimi hevâdan kes kalbimi riyâdan kes
/74/ *Meylimi sivâdan kes halvet yolunu göster*

Cândan sana tâlib kıl her tâate râgıb kıl
Bir pîre musâhib kıl hizmet yolunu göster

Ta'lîm idüp esmâyı bildir bize eşyâyı
*Duymağa '**ev ednâ**'yı hikmet yolunu göster*

Hâr içre biter gül-zâr zâr içre doğar envâr
Her şeyde tecellin var ru'yet yolunu göster

Sevdiğim ola vuslatda halvet bula halvetde
*Bu **Mısrî**'ye kesretde halvet yolunu göster*

"Mısrî" tahallusu Mısır'da bulunmalarından kinâyedir. İsimleri Muhammed, mahlasları Niyâzî'dir. Şiirde gâh Niyâzî, gâh Mısrî tahallus buyururlar. Hz. Mısrî o terâne ile dem-sâz ve şiddet-i riyâzet ü ibâdetle ser-efrâz oldu. Bu sırada bir gece âlem-i menâmda, cenâb-ı gavs-ı a'zam Abdülkâdir-i Geylânî (*kuddise sırruhu's-samedânî*)'yi görürler. Bakar ki, bir taht-ı muazzamda oturuyorlar, etrâfına huddâm ve kurenâsı toplanmışlar. Hz. Mısrî, kendi(sini) bunların arasında görünce, kemâl-i hicâbından nâşî taşraya çıkmağa yol aradığı sırada, Hz. Gavs nezd-i âlîlerine da'vet buyurup bir kese altun bahş eylemekle berâber, "*Nasîbin diyâr-ı Rûm'dadır, Mısır'da değildir.*" buyurmuşlardır. Bu rü'yâyı şeyhine anlattıkta, "*Hüsn-i ta'bîr nümâyândır.*" diye hemân hilâfet verip duâ etmiş.

Hz. Mısrî, Mısır'da ikâmetinin dördüncü senesinde, 1056/(1746) senesinde Dersaâdet'e muvâsalat buyurmuşlardır. İstanbul'da, Sultanahmed civârında Sokollu Mehmed Paşa Dergâhı'nda **/75/** ikâmetle erbaîn çıkarmışlardır. Hücreleri el-ân mahfûzdur. Oturdukları post teberrüken ziyâret olunur.

Hücrenin kapısındaki levhada:

Cenâb-ı şöhre-bahş-ı ümm-i dünyâ Şeyh Mısrî kim
Bu dergâh-ı şerîfi erbaîni eylemiş ihyâ
İdüp esmâ-i sıbteyn ile bâb-ı hücreyi tezyîn
Sezâdır âsitânı hâss u âmma olsa bu şeş-câ

kıt'ası yazılmıştır.

Tahtaları el-ân o zamân Hz. Mısrî'nin pâ-yı mübârekinin değdiği, göz yaşlarının döküldüğü tahtalardır. Buraya hem-civâr olan bir konakta mukîm sadr-ı esbak Halîl Rif'at Paşa merhûm odanın döşemesinin tecdîdine teşebbüs ettiği sırada Hz. Mısrî'yi âlem-i ma'nâda görüp, "*Gözlerimin yaşıyla yıkanmış olan tahtaları muhâfaza ediniz.*" diye emr ü ihtâr buyurmalarıyla, tahtaları muhâfaza şartıyla emr-i tersînine i'tinâ eylemiştir.

Şeyh Elîf Efendi, **Tenşîtu'l-Muhibbîn**'de yazıyorlar ki, şeyhu'l-ârifîn kıdvetü'l-muhakkıkîn Hz. Şeyh Mısrî en-Niyâzî (*kuddise sırruhû*) İstanbul'da, Yedikule civârında Hacı Evhadüddîn Dergâhı'nda bir hücrede i'tikâf buyurmuşlardır. Bu hücre el-ân hüsn-i muhâfaza olunur. Burada bilâhare Mesnevî-hân Hüsâmeddîn Efendi merhûm teberrüken oturmuştur.

Kasımpaşa'da pîr-i tarîk-ı Uşşâkî Hasan Hüsâmeddîn *-kuddise sırruhu'l-metîn-* efendimizin hânkâhlarında da müsâferetleri olup, burada teberrüken kazdırdıkları kuyu el-ân mevcûddur. Suyu li-hikmetin tatlıdır. İslâm, Hıristiyan merzâları gelirler, o sudan içerler, gözlerine sürerler. Göz ağrısına gâyet iyidir. Bu sudan alır götürürler. **/76/** "Şifâ Kuyusu Mısrî kapısı" diye şöhreti vardır. Muharrir-i fakîr, bu kuyunun tulumba vâsıtasıyla şadırvana îsâline delâlet ettim. Her yerde su çekilir, bu kuyunun suyu bitmez. Hz. Mısrî'nin eser-i kerâmetidir.

Bursa'da Âsitâne-i Mısrî şeyhi Muhammed Şemseddîn Efendi, "*Elde, âsârda, müşârünileyhin böyle bir kuyu hafr ettirdiğine dâir kayd yoktur.*" diyorlar. Lâkin zamânımıza kadar teselsül etmiş bir rivâyet vardır ve böyle bir kuyu kazdırmaları, Âsitâne-i Uşşâkî'de bulunmaları şeref-i zâtîlerine nakîsa verecek bir şey değildir. Vesîle-i rahmet olan şu eser-i hayrdan halkın yüzünü çevirmek Hz. Mısrî'ye karşı edilen hürmeti, okunan rahmeti kesre sebep olur. Şâyân-ı iltifât görülmemiştir.

Hz. Mısrî'nin âtîde îzâh olunacağı üzere, da'vet-i pâdişâhî üzerine İstanbul'a ikinci def'a teşrîfleri vâki' olmuştur. Buralardaki ikâmetleri hangi zamânlara âiddir, bilinemiyor; ilk teşrîflerinde Muhammed Paşa Dergâhı'nda ikâmetleri anlaşılıyor.

Hz. Mısrî, İstanbul'da bir müddet ikâmetten sonra, 1071 evâhiri ve 1072 evâilinde (Ağustos-Eylül 1661)) Bursa'ya bi'l-azîme, Câmi'-i Kebîr kurbundaki medresede meşgûl-i ibâdât u tâât olup, gördüğü rü'yânın te'sîriyle Uşak'a azîmet etmiştir.

Uşak'ta Sinân-ı Ümmî Elmalı[35] hazretlerinin halîfesi Şeyh Uşşâkî Zâviyesi'ne misâfir olup, Şeyh Sinân-ı Ümmî dahi, keşf-i hakîkatle Hz. Mısrî'yi taltîf etmek üzere Elmalı'dan Uşak'a gelip, "*Muhammed Mısrî isminde bir dervîş geldi mi?*" diye istifsâr(da) bulununca, "*Evet sultânım, geldi. Efendimize teslîm olmak için teşrîf-i âlînize* **/77/** *muntazırdır.*" diyerek Hz. Mısrî'yi o şeyh-i âlî-câha takdîm eyledi. Hz. Mısrî kemâl-i ta'zîm ile yed-i mübâreğini teslîm etti. 1057/(1647) senesinde tecdîd-i bey'at kıldılar. Birlikte Elmalı'ya gidip, dergâhda imâmet ve hitâbet ve tedrîs gibi hıdemât-ı nâfiada bulunup, ikmâl-i âdâb-ı sülûk eyledi.

Azîzinin müsâadesiyle memleketine gidip avdetinde dokuz sene şeyhine sadâkatle hizmet eyleyerek ilbâs-ı tâc u hırka olunup irşâda me'mûr oldular. Evvelâ 1066/(1656) senesinde Uşak'a gittiler.

Azîzleri, Hz. Mısrî hakkında, "*Bi-kudreti'l-Meliki's-Settâr, bizler görmez isek, sizler görürsünüz; bizim Mısrî Muhammed dervîş, câlis-i mansıb-ı kutb-ı kibâr ve mürşid-i pür-iştihâr olacaktır.*" buyurmuşlardı. Fi'l-hakîka öyle oldu.

35. Ümmî Sinan başkadır, dikkat buyurula.

Medhiyye-i Mısrî Niyâzî:

*Hazret-i Mısrî Niyâzî kâmilânın akranı**
Nutk-ı âlîsiyle cân bulmakdadır heb ârifân
Müstenîr ol himmet-i kudsiyyesiyle **Tâciyâ**
İlm ü irfân kânıdır hem iltecâ-gâh-ı cihân

Burada biraz tevakkufla Sinân-ı Ümmî'nin kim olduğundan bahs edelim.[36]

/81/ Hz. Mısrî, Uşak'ta ve ba'dehû (Afyon)karahisar'da bir müddet irşâd ile meşgûl olarak Bursa'yı teşrîf ve halkın ârzû ve istirhâmı üzerine, Şeker Hoca Mahallesi câmi'-i şerîfinde Cum'a geceleri icrâ-yı âyîn-i bihîn-i tarîkat eylemiştir. Beş vakitte namâzı cemâatle edâya muvâzabet ve Câmi'-i Kebîr'de ale'l-ekser Kur'ân-ı Kerîm tilâvet ve hasbeten li'llâh imâmet ve bazı def'a va'z u nasîhat eylerdi. Va'z ettikleri mahal, Bursalılarca mukaddes addolunduğundan Ramazân-ı şerîfde ve eyyâm-ı sâirede, nice âşıklar bu mahalde imrâr-ı evkât ederler. Bu abd-i âciz dahi, Bursa'ya her gittiğimde orada iki rek'at namaz kılar, duâ ederim. Cidden rûhâniyyet-i Hz. Mısrî orada müstevlîdir.

Hz. Mısrî bir müddet sonra teehhül eyledi. Bir erkek bir kız evlâdı dünyâya gelmiştir.

Bu sırada cemâl-i bâ-kemâl-i Muhammedî'yi müşâhede ile ve iltifât-ı celîle-i nebeviyyeye mazhariyyet ile kâm-yâb olarak şeref-şâyân buyurulan müsâade-i inâyet-i mu'tâde-i peygamberî ile, 1075/(1664-65) senesinde **Kasîde-i Bür'e**'yi tesbî' eylemiştir. Bunu mütâlaa edenler Hz. Mısrî'nin lisân-ı Arab'daki kudret-i ilmiyyesine ve garâmiyyâttaki mertebe-i ulviyyesine hayrân olurlar.

Ba'zı bed-hâhânın ilkâât-ı fâsideleriyle tekkelerde icrâ-yı âyîn men' olunmağla ehl-i tarîkat ziyâdesiyle mahzûn olmuştu. Vâiz-i meşhûr Vânî Efendi, ehl-i tarîkatın, bâ-husûs Hz. Mısrî'nin hasm-ı cânı kesilmiş ve Mevlevîhâneleri de seddettirmişti. Hâsıl olan ihtiyâc üzerine Sultân Mehmed Hân-ı râbi', Hz. Mısrî'yi İstanbul'a da'vet etti. Tarîkat-ı aliyye lehinde **/82/** Ayasofya'da va'z etmeğe me'mûr buyuruldu. Da'vete icâbetle gelip, câmi'-i şerîfde, pâdişâh-ı müşârünileyh ve ulemâ ve urefâ ve meşâyıh ve erkân-ı devlet hâzır olduğu hâlde kürsüye çıktı, edille-i muknie ile tarîkatın hak olduğuna ve âyîn-i ehlu'llâhın mugâyir-i şer'-i şerîf bulunmadığına dâir îrâd-ı hakîkat eyledi. Öyle mühim te'sîrler husûle getirdi ki, derhâl ber-sâbık icrâ-yı âyîn olunmasına müsâade edildi. Sene: 1086/(1675).

36. Sinân-ı Ümmî hakkındaki kısım Niyâzî-i Mısrî'nin anlatıldığı bu bölümün sonunda (**Sefîne** V, s.106'dan sonra) verilmiştir. (H)

Vânî Efendi, bir sebeple dûçâr-ı gazab olup, Bursa'ya nefy edildi. Müstakîm-zâde'nin şu kıt'a(sı) ne hoştur:

Vâni-i cânî gelince devlete
Eyledi âyîn-i Mevlânâ'yı red
Hazret-i Monla anı bir atdı kim
Ez-cüdâyîhâ şikâyet mî-kuned

Hz. Mısrî, 1086'da Bursa'ya avdetle yine irşâda devâm eyledi. Bir Cum'a gecesi zikr-i şerîf sadâsı o civârda menfiyyen sâkin bulunan Vânî merhûmun kulağına erişmiş; ertesi günü bir mecliste, "*Dün gece av'ave-i kilâbdan râhat uyuyamadım.*" demesi, Hz. Mısrî'nin sâmia-i ıttılâına erişince, "*Mahalleye yabancı bir kelb geldi, o gürültü onun üzerine idi.*" diye pek güzel bir cevâb-ı zarîfde bulunmuştur. Esteîzü bi'llâh, (وَلَا تَنِيَا فِي ذِكْرِي)[37] âyet-i kerîmesinin ma'nâ-yı münîfinde, "*Benim zikrimde vânî olmayınız.*" diye Vânî'ye telmîhde bulunan Hz. Mısrî'nin Vânî merhûma ne kadar iğbirâr-ı kalbî hâsıl ettiği nümâyândır.

Hz. Mısrî'nin şöhreti günden güne tezâyüd eyledi. 1080/(1669-70) târîhinde Bursa'daki dergâh inşâ olundu. Bir rivâyette Abdal Çelebi nâmında bir zât bu emr-i hayra delâlet etti. Müştâkân-ı aşk cem' olmağa başladı. Mürîdân arttıkça arttı.

Hz. Mısrî'nin tarîk-ı mükâşefede ve ilm-i münâzaradaki /83/ ihâtası şöhret buldu. Rusya ile harb zuhûr eyledikte enfâs-ı kudsiyyelerinden istifâde emeliyle Köprülü-zâde Fâzıl Ahmed Paşa, pâdişâh nâmına Edirne'ye da'vet etti. Üçyüz kadar mürîdânıyla maan orduya li-ecli'l-iltihâk Edirne'ye âzim oldular. Arz-ı hıdmet ederek avdet buyurdular.

1083/(1672) târîhinde ordumuz Kamaniçe seferinde iken ikinci def'a Edirne'ye geldiler. Câmi'-i Atîk'te (bir rivâyette Sultân Selîm Câmii'nde) va'z ederken kendilerinden hâlet-i garîbe ârızasıyla ba'zı kelîmât-ı acîbe zuhûr etti. Devletin emr-i idâresindeki yolsuzlukları ve muhârebât zuhûrunun millet ve devlet üzerindeki te'sîrât-ı elîmesini şerh ve tafsîl ile, pâdişâhı, erkân-ı hükûmeti ye'se düşürecek sözler söyledi. Hak söz acıdır, hoşa gitmediğinden, Edirne'de Hz. Şeyh'in devâm-ı vücûdu, sözlerinin hükûmet aleyhine ve orduda teşevvüşe bâis olacağı korkusu ile Hz. Mısrî'yi Rodos'a nefy ettiler. Fakat dokuz ay sonra Bursa'da li-ecli'l-ikâme avdetine müsâade olunmuş idi. Yine va'zda mesâil-i cifriyyeden bahs ile ba'zı vukûâttan haber vermesi hoşa gitmediğinden 1088/(1677) senesinde, bazı münâfıkların kurbân-ı iftirâsı olarak Limni'ye nefy olundu.

37. "... Beni anmakta gevşeklik göstermeyin." 20. Tâhâ sûresi, 42. (H)

Burada oniki (bir rivâyette onbeş veya yirmi) sene kaldı.[38] Zikr ü irşâd ile meşgûl oldu. Alâ-rivâyetin, "Aşık Yûnus'un kabri" diye bir kabir keşf eyledi. Köprülü-zâde Mustafa Paşa'nın delâletiyle ıtlâk olundu. Bursa'ya avdetinde, tekrâr Limni'ye geleceğini ve mahall-i kabrini keşf ü beyân etti.

/84/ 1104 Şevvâlinde (Haziran-Temmuz 1693), *"Taraf-ı Hak'tan sefere me'mûr olduk."* diye tekrâr Edirne'ye gelerek Sultan Selîm Câmi'-i şerîfine nâzil olmuşlar. Ziyâret-i aliyyelerine şitâbân olan cemâat-i uzmâya va'z ederken umûr-ı devlete müteallık havsalasız sözler sarf ve yine cifirden bahs etmekle yine menfiyyen Limni'ye i'zâm olunmuştur. Hz. Mısrî, bu def'a gazab-nâk idi. Bu gazabın te'sîriyle Edirne'de, hareket-i arz gibi ba'zı hâdisâtın vukûuna şâhid olan ve ehlu'llâhdan bulunan kimseler, müşârünileyhin teskîn-i hiddetine bâis olmağa çalışmışlardır.

Âdet-i Hakk'a muhâlif bir iş itmez yoksa
İtse seyr it o zamân kudret-i ehlu'llâhı
Zîr ü bâlâyı ider emrine münkâd ü mutî'
Virse bir abdine Hak rütbet-i ehlu'llâhı

Hattâ meşhûrdur, bir öküz arabasına bindirmişler, Gelibolu tarîkıyla Limni'ye sevk olunurmuş. O zamân Hz. Pîr Hasan Sezâî-i Gülşenî henüz küçük yaşta imiş. Şeyhi La'lî-i Gülşenî, *"Aman evlâdım, koş Hz. Mısrî'ye yetiş, arabasının önüne yat, afv dile, nazarlarını celâlden cemâle çevirmeğe çalış."* diye emredince, Hz. Sezâî yetişir, aldığı emir gibi hareket eder. Hz. Mısrî'de hâl değişir, fakat müsâdif oldukları yer İstanbul Mezarlığı yolunda imiş. Hz. Mısrî, *"Evlâdım bizim âsâr-ı celâlimiz bâkî kalsaydı, kudret-i ilâhiyye ile şehri zîr ü zeber eder idik."* diye bir mezâr taşını hiddetle sallayınca, li-hikmeti'llâhi taâlâ, Edirne'(de) zelzele olmuştur. Herkes havf u hirâs içinde kaldı. /85/ *"İltifâta, makâmât-ı aliyyeye sezâsın."* diye taltîfi, "Sezâî" tahallusuna sebep oldu. Inde'l-hisâb o zamân yirmidört yaşlarında bulunduğu anlaşılan Hz. Sezâî'ye duâlar etti. Ehl-i İslâm'ın saâdetini temennî eyledi, yola revân oldu. Hükûmet tarafından Azbî Çavuş isminde bir muhâfız yanına terfîk olunmuştur.

Edirne'de vâli Kaymakam Osmân Paşa idi. Hz. Şeyh'e karşı âsâr-ı şiddet göstermiş idi.

Azbî Çavuş, Hz. Mısrî'ye refâkat ettikçe kemâlâtına meftûn olup, arz-ı nisbet etmiş ve emrine münkâd olmuştur. Sâdıkâne hizmet yüzünden nâil-i kemâl olup hilâfet almıştır. Erenköy'de Merdiven karyesindeki Bektaşî Dergâhı'nda seccâde-nişîn olmuştu. Orada medfûndur. Terceme-i hâli yazılacaktır.

38. 86. sahîfedeki mektûbdan onsekiz sene olduğu tahakkuk eyledi. Rivâyetlerin hükmü sâkıttır.

Hz. Mısrî'nin tekrâr Limni'ye nefy olunmasına bir takım sebepler vardır:

Birincisi, Bursa'ya avdetinde istikbâline şitâbân olmadık kimse kalmamış; tabl, kudüm çalarak, evrâd ü ezkâr ile karşılanmış, fakat bu hâl hükûmetin nazar-ı dikkatini celb eylemiş idi. *İkincisi*, Hak sözü söylemek zamânı gelirse söylemekten çekinmezdi; ne pâdişâh, ne erkân-ı hükûmet, hiç birinden pervâ eylemezdi. *Üçüncüsü*, vahdet-i vücûda ve ba'zı mertebe-i hakâyıka dâir söylediği sözler ehl-i zâhirin havsalasına sığmıyordu. Mugâyir-i dîn farzolunan akvâl-i şerîfesiyle kendini ithâma kalkışanlar bulunuyordu. Nitekim âtîde bir kısmı tafsîl olunacaktır. *Dördüncüsü*, onun kemâlini, şöhretini istirkâb edenler çok ziyâde idi.

Erbâb-ı kemâli çekemez nâkıs olanlar
Rencîde olur dîde-i huffâş ziyâdan

/86/ *Beşincisi*, celâli cemâline gâlib idi. Şedîdü'l-hâl idi. Bi'l-farz Sadrazam Köprülü Mustafa Fâzıl Paşa'ya yazdığı âteşîn mektûb celâline delâlet eder:

"Ey Köprülü-zâde! Mısrî'yi tağlît için kütüb-i evliyâyı zabt u halel ile doldurdun. Bugün bâb-ı ferâsete bir mikdâr baktım. Tamâm mütâlaa ve müşâkele ve mümâsele ile doldurup, Hasan Efendi ile göndermişsin.

Ey Köprülü-zâde! Bâb-ı ferâsetin bir nev'i vardır. Onu ehlu'llâh yazmamışlardır. Odur ki, nûr-ı ferâsetle bir şeye ârif ve muttali' olsa, onu izhâr etmekte mahzûr var mıdır, yok mudur? Olduğu sûrette zarar kendisine midir, dostlarına mıdır, yâhûd düşmânlarına mıdır? Zarar kendisine ise, velev ba'de-zamân ise, onun izhârını terk eder. Kendüye "Câhil imiş, eşek imiş, ahmak imiş." derler. İzhâr etmez, ikinci kendüye izhâr etmekte nef'i var, lâkin dervîşlerine zarar var; bu dahi velev ba'de-zamân ise de, terk-i tağyîr ve ta'yîbi kabûl eder.

Üçüncü odur ki, izhârında kendisine nef'i vardır; dostlarına dahi. Yâhûd nef' ve zarar mücerred düşmânlarına olur; ârif onu izhâr etmekte iki veche nâzırdır: Kâmil olan, düşmâna gelen zararı kayırmaz, izhâr eder. Ammâ ekmel olan ârif de, dosta gelecek zararı nice kayırırsa, düşmâna gelecek zararı dahi öyle kayırır. Zîrâ düşmân kalıcak, ârif terakkîden kalır. Dost ile düşmân iki ayak gibidir. Düşmân giderse bir ayak ile kalır. Bir ayak ile hod menzile varılmaz. Bu hâli her ârife Allâhu azîmü'ş-şân vermemiştir. Her peygamber bir kemâl ile fahr eylemiştir. Mısrî Efendi dahi düşmânlarıyla fahr eyler. Onsekiz sene habsde olduğuna fahr u şükr eyler.

İlâhî, sen şol fazl u minen sâhibisin ki, hadd ü pâyânın yoktur. Cemî' cevâhir ü araza ve ecnâs-ı envâ'-ı efrâda şumûlü bir katresine noksân getirmez. Cümle usâtın cürmünü bir katresi mahv eder. Ben şumûl ü hıtâb sâhibiyim ki, cürmüme hadd ü pâyân yoktur. Beni

afv eyle /87/ bî-nihâye fazlın ile. Hâl ehline ma'lûmdur. Ma'zûr ola. Ve's-selâmu alâ meni'ttebea'l-hüdâ.

Hâdimü'l-fukarâ Muhammed-i Mısrî."

* * *

Hz. Mısrî'yi zincîr ve bukâğı altında terk-i hayât ettirdikleri mervîdir. Alâ rivâyetin, Nübüvvet-i Haseneyn hakkında yazdıkları risâlenin mazmûnunu avâm tabakası kavrayamadığından dedi-kodu tevessu' etmiş ve bu gürültü esâsen iki sene kadar ortada çalkanmıştır. Bunun üzerine Şeyhu'l-islâm Tiryâkî Feyzullâh Efendi, Hz. Mısrî-i Niyâzî'nin katline fetvâ verip, fakat bundan bi'l-âhare ferâgatle gûyâ mesmûmen irtihâl-i dâr-ı naîm eylemiştir.

Bursalı İsmâîl Hakkı hazretlerinin, şeyh-i müşârünileyh aleyhinde yazılan bir mektûbunu gördüm. Diyor ki:

"Zamânımızda, Bursa'da Şeyh Mısrî nâmında bir müfsid zuhûr edip, nübüvvet-i Hasaneyn'e kâil olup, nice bin âdemi derece-i ilhâda ve belki mertebe-i küfre eriştirdikte Şam'da ba'zı ehl-i ilhâd te'vîli husûsunda risâle yazıp Bursa'ya irsâl etmiştir. Bu dahi ke'l-evvel bâtıldır. Zîrâ evliyâda nübüvvet-i örfiyye olmasını ve icmâ'-ı ümmeti ve belki nass-ı sarîhi nefy-i müstelzem olan ibâret ısgâ olunmaz. Gerek onda te'vîl ola, gerek olmaya. Zîrâ te'vîl-i zaîf ile teevvül olunsa belki ifsâd fi'l-arz hâsıl olur ve küfr ü îmân birbirine tedâhül bulur ve bir kimse ihtilâl-i âleme bâis ve akâid-i nâsı ifsâda sebep olup, bid'at-i fâhişeyi dâî olsa tesvîl ve tezvîrine nazar olunmayıp katl olunur. Nitekim emr-i da'vâ-yı nübüvvet iki sene müstemir olduktan sonra Şeyhu'l-islâm Tiryâki Feyzullâh Efendi, Şeyh Mısrî'nin katline fetvâ verip, mesmûmen intikâl-i dârü'l-cezâ' eyledi ve bu asr ehlinin ihtilâl-i dîni şol dereceye geldi ki, Karabaş Ali Efendi ve Şeyh Mısrî'nin ilâ-hâza'l-ân etbâına ruhsat verip, /88/ hâlleri üzere terk etmişlerdir ve bunlardan sonra dahi eşrât-ı sâatten olan nice deccâllar zuhûr edip, her biri zen-i dünyâyı kendine tezvîc için hîle vü mekrini tervîc etmektedir. Binâen-alâ-hâzâ hâlen etrâf-ı bilâdda olan küffâr ü eşrâr istîlâ-ı tâm ve hücûm-ı âmm üzeredir."

İsmâîl Hakkı merhûm, bu şerhi, (Niyâzî-i Mısrî'nin) Hasaneyn efendilerimizin nübüvvetleri hakkında yazmış olduğu risâle üzerine yazmıştır. Bu risâle ahîran 1271/(1854) târîhinde Hasan Rızâ Efendi tarafından tab' edilmiş idi.

Mülâhaza:

Hz. Mısrî ve İsmâîl Hakkı merhûm büyük adamlardır. Beynlerinde cârî olan bu sözler mülâtafe kabîlinden addolunur. Ancak dikkat edilecek bir nokta vardır: İsmâîl Hakkı'nın ibtidâ-yı hâlinde, Hz. Mısrî müntehâda idi. İsmâîl Hakkı hazretleri, henüz talebelik hayâtındaki bir sinde iken ne Karabaş-ı Velî'nin vahdet-i vücûd mes'elele-

rine, ne de Hz. Mısrî'nin te'vîlât âlemine yanaşacak, henüz bu meydânda at oynatacak bir çağda değildi. Sonraları kendi de vahdet-i vücûda kâil olup, sözlerinde zâhiri bile muhâfaza edemez bir hâle gelip, o da nefy ve iclâ olunduğu gibi, tarîk-ı te'vîlde eserler yazmış, ilm-i zâhir ulemâsına ta'n-endâz olmuş, akla hayâle gelmez tevcîhât-ı kelâmiyyede sâhib-i meydân olduğunu âleme i'lân etmiştir. Bâlâdaki yazıları ibtidâ-yı hâlinde yazılmış şeydir. Buraya nakilden /89/ maksad-ı fakîrânem, aleyhinde icâle-i efkârda bulunmak değildir. Hâşâ iki velî arasına girilmez. Bir eserinde gördüm, onda da Hz. Mısrî'ye gâyet mülâyim bir lisân ile hitâb ediyor:

Gel bu sırrı Mısriyâ fâş eyleme
Hân-ı hâssı âmmeye aş eyleme

Açma Yûsuf yüzünü a'mâlara
Çeşm-i nâ-bînâları yaş eyleme

Nûn içinde gizle bu gevherleri
Virme nâdâna anı taş eyleme

*"**Bâ**"-yı bi'smillâhdan tâ "**mîm**"e dek*
*"**Sîn**"i tut bu yüzleri fâş eyleme*

Her yolun bir sâliki var lâ-cerem
Vâsılı mahcûba yoldaş eyleme

İsm-i a'zam vechine nâzır isen
Halkın ayaklarını baş eyleme

*Ne ile tutdun taayyün **Hakkıyâ***
Noktayı anınla kardaş eyleme

Görülüyor ya, bu sözlerinden Hz. Mısrî'nin kemâline uluvv-i mertebesine îmân izhâr ediyor ve onun açık sözlerinin halk üzerindeki te'sîrâtından korkuyor, mestûrînden olmasını tavsiye eyliyor. Bi'l-münâsebe arz ettim, Hz. Mısrî'nin intikâli 1105/(1693-94) senesindedir. İsmâîl Hakkı merhûmun intikâli 1137/(1724-25) senesindedir. Demek arada otuziki senelik bir fark vardır. Mısrî'nin intihâ-yı makâmı zamânında Hz. Hakkı ibtidâ ve vasat hâlde idi. Onun için ta'rîzât-ı kelâmiyyesini hiç şüphe etmem, Hz. Mısrî hoş görmüştür.

Nübüvvet-i Hasaneyn mes'elesi:

Kibâr-ı meşâyıh-ı Şa'bâniyye'den Şeyh Ömerü'l-Fuâdî hazretleri, **Levâyihu'l-Envâr Şerhi**'nde der ki:

"Ulemâ-i kâmilîne ma'lûm olsun, urefâ-yı kâmilîn ve fuzalâ-yı vâsılîn /90/ tahkîk ve tedkîklerinde nübüvveti ikiye ayırırlar; nübüvet-i ta'rîfiyye, nübüvvet-i teşrîiyyedir ki, ehline ke-mâ-kân ma'lûm ve ma'rûzdur. Veliyy-i kâmil ü sâdık nübüvvet-i ta'rîfiyyeye vâsıl olur. Lâkin nübüvvet-i teşrîiyyeye vâsıl olmaz. **Şerh-i Akâid**'de, i'tikâdât bâbında, "Velî derece-i nübüvvete vâsıl olmaz." dedikleri nübüvvet-i teşrîiyyedir, nübüvvet-i ta'rîfiyye değildir. Velînin bu vechile vusûlü mücerred irfân-ı kâmil ile değildir; illâ amel-i şerîat-ı Muhammediyye ve tâat ü ibâdet-i hamdiyye kuvvetiyle ve bu hâlde devâm ve istikâmetle vâsıl olur. Bu ecilden ârif ve sâdıklar, fenâ-yı ma'nevî ve bekâ-yı ma'nevî-i hâlî ve bi-hasebi'l-bâtın mevt-i ma'nevî kemâl bulduktan sonra fenâ-yı sûrî olan ve zâhirî hükmüyle âlem-i sûret ve vücûd-ı küllîden âlem-i bekâya vâsıl olunca aslâ amel-i şerîatı ve hâl-i ibâdeti terk etmez."

Merhûm Şeyh Şuayb Şerefeddîn-i Gülşenî'ye, "*Mezkûr risâle hakkında ne dersiniz?*"diye soruldukta, "*Oğlum Hz. Mısrî efendimizin murâd-ı âlîleri anlaşılamamıştır. Müşârünileyhin murâdları nübüvvet-i ta'rîfiyyeye nâzırdır. Nübüvveti teşrîiyye ve ta'rîfiyye ile ayırmayanlar, i'tirâzda kalmışlardır. Hasaneyn efendilerimizden ziyâde, haktan hakîkatten haber veren olmadı. Hz. Mısrî'nin risâlesi mu'teberdir.*" buyurup, şu hikâyeyi nakl buyurdular:

Tarîkaten Mevlevî, sîreten Bektaşî olan Kahyâ-zâde Ârif Molla'ya bazı muârızlar gelmiş, "*Hz. Mısrî'nin nübüvvet-i Hasaneyn hakkındaki beyânına ne dersiniz?*" diye sormuşlar. "*Ben Hz. Hasandeyn'in de, fazla olarak Hz. Fâtıma'nın da nübüvvetlerine kâilim. Zîrâ,* "Hasaneyn bendendir. Ben de onlardanım. Fâtıma benden bir parçadır." *buyurdu. Ayrı gayrı yoktur. Şecere-i nübüvvetin dalları aslından fer'dir, i'tirâz götürmez.*" cevâbını vermiştir.

Bir gün Müstakîm-zâde'nin **Dîvân-ı Hz. Ali Şerhi**'ni mütâlaa ediyordum. 29. sahîfesinde okudum ki:

"Sûfiyye-i kirâm derler ki: Nübüvvet Hak Taâlâ'nın zât ve sıfât ve esmâ ve ahkâmından haber vermektir. Eğer siyâset ile me'mûr ise nübüvveti teşrîiyyedir ve eğer değil ise, nübüvveti ta'rîfiyyedir ki, kendisinden mukaddem gelmiş olan şerîatı ta'rîf ve te'yîd ve takviyesidir. Nasıl nebî ol peygamberdir ki, min-tarafi'llâh ona gelen ve hattâ mutazammın olduğu şerîatla kendi âmil ola. Eğer ol şerîatı âhara teblîğ ile me'mûr olursa rasûldür. (s.86) Hasaneyn'e isnâd olunan nübüvvet ta'rîfiyyedir. Onların nübüvvetleri teşrîiyye olmadığından kat'-ı nazar-ı vücûhla te'vîli mümkin olduğu mütebahhirîne ayândır. Şühûd-ı mahall-i teşnî' değildir, buyurulmuştur."

/91/ Şeyh Abdüllatîf Gazzî hazretlerinin **Vâkıât**[39] nâm eseri vardır. Millet Kütüphânesi'nde Pertev Paşa merhûmun kitapları miyânında, 341 numaradadır. Onda aynen şu satırları okudum:

Bir sûfî, Şeyhu'l-islâm (*sellemehü's-selâm*) hazretlerine varıp, "*Efendim, Hasaneyn peygamberdir.*" *diyenlerin cezâsı nedir ve şer'ân ne iktizâ eder?*" diye istiftâ eyledi. Şeyhu'l-islâm efendi, ârif ve kâmil idi. "*Hz. Mısrî'den gayri her kim söyler ise şer'an katl olunur.*" buyurdu. "*Ammâ Mısrî (kuddise sırruhû) söyler ise, onun kelâmında bir hikmet vardır ve bir sırr-ı mektûma mebnîdir. Zîrâ Mısrî'nin ilm-i zâhirde dahi kemâlâtı Nil ve Fırat mânendidir. Seyyidü'l-enâm Hz. Muhammed (aleyhi's-selâm)'ın hâtemü'l-enbiyâ olduğunu Mısrî bizden iyi bilir. Bu takdîrce, elbette,* 'Hasaneyn peygamberdir.' *demesinde bir hikmet vardır. Onlar kâmillerdir. Biz onlara dil uzatmağa kâdir değiliz.*" diye sûfîyi iskât buyurdular.

Bursa'da Hânkâh-ı Hz. Mısrî şeyhi Muhammed Şemseddîn Efendi'den istîzâhıma aldığım cevâb-nâmede, "*Bursa hâkimi merhûm Âsım Molla ile olan mübâhasemiz esnâsında vârid-i hâtır olan şu,* (أشهد أن لاإله إلا الله و أشهد أن محمدا رسول الله وأن الحسن و الحسين سبطاه رسولان من رسول الله.)[40] *Burada,* (من الله)[41] *demenişlerdir. Ahkâm-ı şer'iyyeyi halka tebliğe cedleri tarafından me'mûrlardır, demek olur.*" demiştim de pek hoşuna gitmiş idi. Allah rahmet eylesin, vefâtına kadar dergâha devâm ederdi.

Yine **Vâkıât**'ta Şeyh Emîn Efendi'(nin), Gazzî-zâde'ye şöyle buyurduğunu okudum: "Mısrî ile Hakkı'yı mı soruyorsun? Hakkı, Mısrî'ye değil, **/92/** belki Gazzî'ye muâdil olur. Mısrî nerede, Hakkı nerede? Mısrî'nin bir nutku, Hakkı'nın cemî'-i âsârıyla vezn edilse Mısrî'ninki râcih gelir. Zîrâ Mısrî âşıkân-ı şâtırândandır. Hakkı sâlikân-ı zâhidândandır." buyurmuşlardır.

Hakkı merhûmun **Vâridât-ı Kübrâ**'sında, bir gün, "*Sen peygambersin.*" demişler, o da, "*Evet peygamberim, ammâ sâhib-i şerîat değil, nübüvvet-i ta'rîfiyye ile peygamberim.*" demiş.

Müşârünileyh Emîn Efendi hazretleri, buyuruyor ki: Kendi nübüvvetini böyle te'vîl ettiği hâlde, Hz. Mısrî'nin risâlet-i Hasaneyn mes'elesini ne için te'vîl etmemiş? (*Kaddesa'llâhu esrârahum*).

---

39. **Vâkıât** isminde bir eser daha vardır ki, Bursa Mevlevî Şeyhi Muhammed Efendi'nin muhibbânından Râkım Efendi'nin eseridir. Hz. Mısrî-i Niyâzî hakkında yazılmıştır. "**Tuhfetü'l-Asrî fî-Menâkıbi'l-Mısrî** nâm eser bu **Vâkıât**'ın mahv u isbât tarîkıyla yazılmış nüshasıdır. Abdüllatîf Efendi'nin yazdığı **Vâkıât** başkadır." diye Bursa'da âsitâne-i Mısrî şeyhi Muhammed Şemseddîn Efendi, sûret-i mahsûsada îzâhâtta bulundular.

40. "Allah'dan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in O'nun rasûlü olduğuna şehâdet ederim. Hz. Peygamber'in iki torunu olan Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin Allah Rasûlü'nün iki elçisidir." (H)

41. "Allâh'ın Rasûlüdür." (H)

Yine **Gülzâr-ı Mısrî**'ye dercettiğim ve kendi hatt-ı destiyle muharrer **Mecmûa**'sından istihrâc eylediğim bir makâlesi vardır. Bunda, "*Nübüvvet ikidir: Biri teşrîiyye, diğeri ta'rîfiyyedir. Ta'rîfiyye bu ümmetten münkatı' olmaz.*" diyorlar.

Sûret-i kat'iyyede anlaşılıyor ki, (İsmâîl Hakkı), bidâyet zamânlarında Hz. Mısrî'ye mütecâviz olmuşlardır. Yoksa kendileri de aynı hakîkate vâsıl olunca aynı sözleri söylemiştir.

Kibâr-ı meşâyıh-ı Şa'bâniyye'den Çerkeşî Mustafa Efendi hazretleri, **Risâle fî Tahkîki't-Tasavvuf** nâm eserinde diyor ki:

"Emr-i irşâd, Cenâb-ı Hakk'ın inâyet-i ezeliyye ve cezbe-i rabbâniyyesidir ki, bir kulunu ef'âlen ve sıfâten ve zâten kendine cezb edip, nice müddet kasr-ı cemâlinde mihmân ve taht-ı visâlinde sultân kıldıktan sonra, tekmîlen li'l-irşâd, makâm-ı beşerîye inzâl ve irsâl edip, tavâif-i selâse ki, küffâr, avâm, havâstır; küffârı küfürden îmâna, avâmmı ma'sıyyetten tâata, havâssı mâ-sivâdan vuslata da'vetle me'mûr ve taraf-ı Rabbânîden hilâfetle mansûr olurlar. Bu abd, enbiyâdan ise, 'nübüvvet-i teşrîiyye' ve evliyâdan ise 'nübüvvet-i ta'rîfiyye'ye dâhil olur."

Hakîkat nasıl tecellî-nümâ-yı zuhûr oluyor? İbret!

/93/ İrtihâli:

Limni'de menfî bulundukları son zamânlarında, bir gün mürîdlerine hitâben (söylediği) "*Niyâzî* (نیازی), *ebced hesâbında yetmişsekizdir. Bizim sinnimiz buna resîde olmuştur, vakit tamâmdır.*" buyurmuşlardır. 1105 senesi şehr-i Recebinin yirminci (17.03.1694) Çarşamba günü vakt-i duhâda terk-i dağdağa-i hayât eylediler. Na'ş-ı münîfleri, elyevm üzerine türbe yapılan mahalde kendi ârzûları vechile defn olundu. (*Tayyeba'llâhu serâhu ve ceale'l-cennete mesvâhu*)

Tezkire-i Safâî'de deniliyor ki:

"Ol mîve-i nahl-i kerâmet, hurşîd-i ufk-ı hidâyet Limni'de câmi'-i şerîf köşesinde sâim u kâim ve seccâde-nişîn, müteveccih-i kıble-i mihrâb-niyâz iken târik-i savmaa-i cihân ve vâsıl-ı rahmet-i Rahmân olmuştur."

Fâtih Millet Kütüphânesi'nde 1048/2109 numarada muharrer olan **Tezkire-i Safâî**'de, Hz. Pîr hakkında deniliyor ki:

"Muhyiddîn-i Arabî hazretleri, **Ankâ-yı Mağrib** nâm te'lîf-i latîfinde bu ibârâtı işâret etmekle Mısrî'nin rütbe-i refîasını yüzlerce sene evvel keşfen buyurmuşlardır:

سيأتى رجل من هذه الطريقة العلية كان اسمه موافقاً لاسمنا هو المحمد المصرى الملاطى البصلى و هو يصير وارثاً لعرفانى[42]

Tarîkatda reîsü'l-evliyâsın Hazret-i Mısrî
Zamânın kutbusın feyz-intimâsın Hazret-i Mısrî

Tasavvuf gül-şeninde bülbül-i hoş-gû-yı irfânsın
Hakîkat mülküne bir reh-nümâsın Hazret-i Mısrî

Ne âlî sözlerin vardır ki insânı ider medhûş
Ukûl-ı âdeme hayret-fezâsın Hazret-i Mısrî

Gönül ez-cân u dil sevdi seni yâ Hazret-i Mısrî
Şebistân-ı edebde muktedâsın Hazret-i Mısrî

Gönül mühtezz olur nâm-ı şerîfin yâd olundukda
Ferah-bahşâ-yı erbâb-ı velâsın Hazret-i Mısrî

Gece gündüz tavâf eyler mübârek türbeni rûhum
Dil-i **Vassâf** *a dâim zev-fezâsın Hazret-i Mısrî*

Hz. Mısrî, kümmelîn-i ehlu'llâhdan bir zât-ı kerîmü's-sıfâttır. İlm ü irfânıyla mümtâz, meslek-i müstesnâsıyla ser-efrâz olmuştur. Tahkîkte ferîd, ma'rifette vahîd idi. Zamân geçtikçe, âsârı tetebbu' olundukça kadr ü kıymeti artmış. Ba'zan hasebü'l-îcâb vâki' olan rumûzât-ı beyâniyyesi zâhir-bîn olanları hayrette bırakmıştır. **/94/** Onlar bu hayretleriyle dalâlette kalmışlar, urefâ-yı kirâm ise o sözlerdeki dekâyık-ı tasavvufiyyeyi idrâk ile bahr-ı irfâna dalmışladır.

Zât-ı Hak'da mahrem-i irfân olan anlar bizi
İlm-i sırda bahr-ı bî-pâyân olan anlar bizi
Ey **Niyâzî** *katremiz deryâya saldık biz bugün*
Katre nice anlasun ummân olan anlar bizi

diye meydân okuyan o ma'den-i irfân için vâdî-i temdîhde söz söylemeğe kendimde cür'et bulamıyorum.

42. "Bu yüce tarîkattan bir adam gelecek, ismi ismimize uygun olacak; bu isim de Muhammed el-Mısrî el-Malâtî el-Basalî'dir. Bu kişi benim irfânıma vâris olacaktır." (H)

İrtihâlleri üzerine söylenmiş manzûmelerden:

Kutb-ı âlem Hazret-i Mısrî Efendi menzilin
Tekye-gâh-ı arsa-i me'vâda ihrâz eyledi
Düşdü çâr-etrâfa mâtem didiler târîhini
Rûh-ı Mısrî mahfil-i âlîye pervâz eyledi
(روح مصری محفل عالیه پرواز ایلدی) = 1109 – 4 =1105

Bu târîh Bursalı Belîğ Efendi'nindir.

* * *

Kutb-ı sipihr-i irfân gavs-ı zamâne Mısrî
Rıhlet idüp fenâdan mülk-i bekâya göçdü
*Ayak çeküp yudu el bu meclis-i cihândan**
Cennetde kevser içdi hûr-ı cinânı koçdu
Pervâz idince Adn'e didim ***Nazîm*** *târîh**
*Cân-ı azîz-i Mısrî bir kumru gibi uçdu**
(جان عزیز مصری بر قمری کبی اوچدی)[43]

* * *

Seng-i mezârında:

Mazhar-ı feyz-i tarîkat kâşif-i sırr-ı ilâh
Mürşid-i ehl-i hakîkat ârif-i pür-intibâh

Ömrünü takvâ vü zikru'llâh ile itdi tamâm
Câ-yı ârâyiş değildir bildi kim bu hânkâh

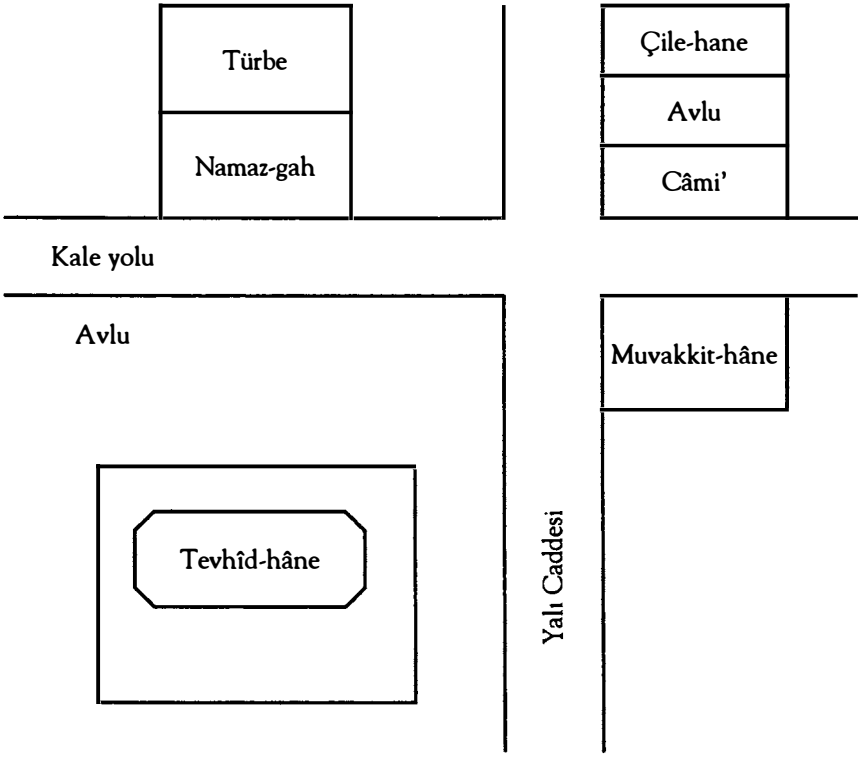
Tekye-gâh-ı âlemi mısr-ı teni terk eyleyüp
Âlem-i lâhûta gitdi şevk ile bî-iştibâh

/95/ *Dâi-i pür-şevkı* ***Hâsib*** *söyledi târîhini*
Eyleye Mısrî Efendi kasr-ı Adn'i cây-gâh
(ایلیه مصری افندی قصر عدنی جایکاه)

Limni, Yunânîlerin eline düştüğünden, türbe-i şerîfeleri elyevm ne hâldedir ma'lûm değildir. Miralay mütekâidlerinden ve urefâ-yı Nakşıbendiyye'den Hasan Rı-

43. Bu ibârenin hesaplanmasından 1106 çıkmaktadır. (H)

zâ Bey, Limni'de hayli zamân bulunmakla, âsitâne ve türbenin musattah resmini çıkartmış, bu fakîre göstermiş idi. Bir sûretini buraya naklediyorum:

İtdin bize de keşf ü beyân Hazret-i Mısrî

Lutf eyle bize himmetini eyleme mahrûm
Feyz ü keremin ola revân Hazret-i Mısrî

Sen menba'-ı esrâr-ı velâyet oldun
Lutfundan olur cümle ayân Hazret-i Mısrî

Şemsî kulunun leyl ü nehâr senden ümmîdi
Ey hâli ile kâli yamân Hazret-i Mısrî

Kabr-i şerîflerinin üstü açıktır. Mezâr taşı vardır. Kendileri ayağında bukâğı ve zincîr olduğu hâlde defnini vasiyet etmiş ve öylece defn olunmuştur. Mezâr taşında zincîrin resmi vardır. Gören bir zât böyle ta'rîf etti.

Tevhîd-hânenin üstü kubbe ile mestûrdur.

Ey kutb-ı cihân gavs-ı zamân Hazret-i Mısrî
V'ey ârif-i esrâr-ı nihân Hazret-i Mısrî

Sen vâkıf olup ilm-i ledünnî-i Hudâ'ya
/96/ İtdin bize de keşf ü beyân Hazret-i Mısrî

Lutf eyle bize himmetini eyleme mahrûm
Feyz ü keremin ola revân Hazret-i Mısrî

Şems kulunun leyl ü nehâr senden ümîdi
Ey hâli ile kâli yamân Hazret-i Mısrî

Bursa'da Mısrî âsitânesi şeyhi Muhammed Şemseddîn Efendi'nindir.

Sultan Abdülmecîd merhûm Selânik'e giderken fırtına münâsebetiyle vapur Limni'ye ilticâ ettikte uzaktan gördüğü kubbeyi, "*Neresidir?*" diye sormuş; maiyyetindeki zevâttan biri ehl-i tarîk olup, vukûfu i'tibârıyla arz-ı îzâhât ederek ser-güzeştini anlatınca Hz. Mısrî'nin kabrini ziyârete müştâk olmuş ve Limni'ye çıkmıştır.

1260/(1844) senesinde Hz. Pâdişâh'ın Selânik'e giderken Limni'ye uğraması(nın), Kuşadalı İbrâhîm Efendi hazretlerinin tavsiyesi üzerine vukû' bulduğunu çok kimselerden işittiğini Bursa'da Mısrî Âsitânesi şeyhi Şemseddîn Efendi de fakîre yazmıştır. Bilâhare Limni'ye Yahyâ Bey'le kurban gönderilmiş, hapsi için nutk-ı âlîleri hîn-i tefe'ülde çıkmış, sene 1275/(1858-59)'tir.

Hz. Mısrî makhûren ve âdeten pranga-bend olarak terk-i hayât etmiş ve müsebbiblerine bed-duâ eylemiş ve az vakitte cümlesi perîşân olmuş idi. Hâkân-ı müşârünileyh türbeye dâhil olup eslâfının irtikâb eylediği hatîayı ta'mîren makâm-ı tardiyyede tazarrua başlamış ve Hz. Mısrî'nin rûhâniyyâtına hitâben, "*Ey Hz. Mısrî, kıymetini takdîr edemeyen kimselere bed-duâ eylemişsin, ahlâfın bir kabâhati yok. Bizlere hüsn-i nazar-ı feyzinin münceli olduğu kalbime ilhâm olunmadıkça türbenden dışarı çıkmam.*" diye feryâd etmiş, Kur'ânlar **/97/** okunmuş, rûh-ı şerîfine ihdâ edilmiş; Abdülmecîd merhûma in'ikâs vâki' olup mesrûren ve münşerihan türbeden çıkmıştır. Türbe ve nevâhîsinin mükemmelen ta'mîrini emretmiş ve az vakitte i'mâr kılınmıştır.

IV. cildde, 64. sahîfede terceme-i hâlini yazdığım Ali Efendi, o zamân pâdişâhın maiyyetinde Selânik'e gidenler meyânında olduğundan aynen meşhûdâtını nakl eylemiş idi. Hattâ Bursa'daki hânkâh-ı şerîflerini dahi ta'mîr ettiklerine, kapısı bâlâsındaki şu târîh şâhiddir:

Dergeh-i Mısrî'ye girmez dîv ü şeytân gâviye
Hiç anılmaz münâfık yerleridir hâviye

Bâreka'llâh hûb u zîbâ tekye-i Mısrî-i dîn
Olsun a'dâsı hemîşe ser-nigûn hâviye

Mü'minîn eyler imâret istemez ehl-i nifâk
Hâşa li'llâh fırkateyn olsun mu yâ hû sâviye

Halvetî vü Kâdirî dergâhıdır olma cüdâ
Çirk-i şirki def'e kâdir derd-i kalbe dâviye

Zâikâ sahfi lisânından didim târîhini
Devr-i Hân Abdülmecîd'de vüs'a buldu zâviye
(دور خان عبد المجيده وسعه بولدى زاويه)

Bu manzûme meşâyıh-ı Mısriyye'den ve şuarâ-yı hicviyyeden Şeyh Zâik merhûmundur. Hz. Mısrî'nin a'dâsına karşı güzel söylenmiştir.

Hz. Mısrî'yi çok severim. Onun ism-i şerîfi yâd olundukça gönlüm cûş u hurûşa gelir. Âsâr-ı âliyesi kütüphâne-i irfâna şeref verir. Cidden eâzımdandır. Hz. Şeyh-i Ekber efendimizin lisânımızda tercemânıdır.

/98/ *Ben halk içre âyîneyim her kes bakar bir ân görür*
Her ne görür kendin görür ger yahşı ger yaman görür

buyuruyor. Mir'ât-ı mücellâ-yı hakîkat olmuşlar; inkâr ile bakanlar inkâra, ikrâr ile bakanlar ikrâra nâil olmuşlardır. Onların felsefe-i tasavvufiyyeleri, neş'e-i zevkıyyeleri çok yüksektir. Vahdet-i Zât'tan söylerler. Ba'zan makâm-ı farktan şu yolda terennüm-sâz olurlar:

Zulmet-i hecrinde bîdâr olmuşum Yâ Rab meded
İntizâr-ı subh-ı dîdâr olmuşum Yâ Rab meded

Gül-şen-i vaslın nesîmin irgürüp bâd-ı sabâ
Andelîb-i bâğ-ı gül-zâr olmuşum Yâ Rab meded

Kalmışın zindân-ı cisın içre bu gün tenhâ garîb
Bu kafesde rûz u şeb zâr olmuşum Yâ Rab meded

Şol şarâbı kim bana sundu anı rûz-ı" elest"
Ol zamândan mest ü hüşyâr olmuşum Yâ Rab meded

Her nere varsam yakar bu cânımı aşk âteşi
Yana yana küllü pür-nâr olmuşum Yâ Rab meded

Bu **Niyâzî** *düşdü varlık çâhına Yûsuf gibi*
Al elim kurtar ki nâ-çâr olmuşum Yâ Rab meded

Ba'zan şiddet-i aşk-ı Muhammedî ile nağme-perdâz olurlar:

Zuhûr-ı kâinâtın ma'denisin Yâ Rasûla'llâh
Rumûz-ı ***"küntü kenz"****in mahzenisin Yâ Rasûla'llâh*

Beşer denen bu âlemde senin sûretle şahsındır
Hakîkatde hüviyyetde değilsin Yâ Rasûla'llâh

Vücûdun cümle mevcûdâtı nice câmi' olduysa
Dahi ilmin muhît oldu kamusın Yâ Rasûla'llâh

Dehânın menba'-ı esrâr-ı ilm-i ***"min-ledünnî"****dir*[44]
Hakâyık ilminin sen mahremisin Yâ Rasûla'llâh

/99/ *Cihân bâğında insân bir şecerdir gayriler yaprak*
Nebîler mîvedir sen zübdesisin Yâ Rasûla'llâh

Şefâat kılmasan varlık **Niyâzî***'yi yoğ iderdi*
Vücûdu zahmının sen merhemisin Yâ Rasûla'llâh

Bu nutk-ı münîf ve na't-ı şerîfi sûret-i basîtada okuyup geçmemelidir. Her beytinde bin hakîkat mündemicdir. Uluvv-i kadr-i Muhammedîyi ta'yînde rûhen yükse-

44. (قَدْ بَلَغْتَ مِن لَّدُنِّي عُذْرًا .) "... Doğrusu, tarafımdan (dilenecek son) özre ulaştın (bu son özür dileyişin)." 18. Kehf sûresi, 76. (H)

lip acze düşeni, bu sultân-ı irfân için, "*Fahr-i âlemden sonra sâhib-i şerîat bir nebî geleceğine kâni'dir.*" demek ne büyük cinâyettir.

Hz. Mısrî, vahdet-i vücûd zevkine dalarak o deryâdan dürr-i güherler çıkarıyor ve buyuruyor:

Ey bu cümle kâinâtın aslını bir cân iden
Âdem'i kudretle ol câna sevüp cânân iden

Alleme'l-esmâ ile hem tâc-ı "kerremnâ" ile
Arş-ı a'lâda melekler cem'ine sultân iden

Vech-i âdemle cihân fânûsunu tenvîr idüp
Künh-i zâtına o vechi huccet ü bürhân iden

Evvelin âdem sonun hâtem kılup bu âlemin
Hâtemi Mahmûd-ı cennet zübde-i insân iden

Nokta-i pergâr-ı âlem Ahmed-i zâtın kılup
Sırrını kutb-ı hakîkat mazhar-ı Rahmân iden

Enbiyâ vü evliyâ hep mazhar-ı envâr-ı Hak
Mustafâ'da her şuûnun cem' idüp bir şân iden

/100/*İsm ü resmi mahv iken bu âciz ü bî-çârenin*
Nâmını **Mısrî** *virüp dillerde ad u sân iden*

Hz. Mısrî, cân u dilden âşık-ı sâdık olanları bezm-i irfâna da'vet ediyor ve diyor ki:

Kim ki candan geçmez ise de'n bize yâr olmasun
Âr u ırzıyla gelüp âşıklara bâr olmasun

Remz-i Hakk'a mahrem olmak değmenin kârı değil
Kim dilerse aşk ile yâr olsun ağyâr olmasun

Cümle efkârın hurûfun cem' idüp tevhîd ile
Nokta-i vahdetde haşr ol gayrı efkâr olmasun

Ey **Niyâzî** *hâl-i aşkı herkese fâş eyleme*
Sırr-ı Hak'dır ana bîgâne haber-dâr olmasun

Hz. Şeyh'in bunca kemâline karşı çektiği âlâmı düşündüm. Edirne'de Kaymakam Osman Paşa'nın müşârünileyhe ettiği ezâ, cefâ hâtırıma geldi, tüylerim ürperdi. Fakat bu âlem âlem-i ibtilâdır. Her Mûsâ'nın bir Firavun'u olacağını teemmül edince teselli buldum. Çekilen çileler âsâr-ı kemâlden olduğundan, rütbe-i ma'neviyyede daha ziyâde yükselmelerine sebep olmuştur.

Devre-i Arşiyye nâm eseri münâsebetiyle,
***Devre-i Arşiyye**'den her kim haber-dâr olduysa*
*Ol bilür ancak **Niyâzî** ilm ü irfânın benim*

buyuruyorlar. Hulâsa-i kelâm Hz. Mısrî, gül-istân-ı irfânda bir andelîb-i hoş-elhândır. Urefâ-yı sûfiyye arasında müşârün bi'l-benândır.

/101/ Mektûbât-ı aliyyelerinden:

Halîfeleri Şeyh Ahmed-i Gazzî'ye yazmışlardır:

"İnşâa'llâhu taâlâ Bursa'da izzetlü ve fazîletlü oğlum Ahmed Efendi hazretlerine bi'l-hayr. Limni'den Bursa'ya:

İzzetlü ve fazîletlü veled-i mükerremim huzûrlarına bî-had selâmlar ve hayr-duâlar takdîminden sonra hâtır-ı şerîfleri suâl olunur. Bu taraf ahvâlimizden suâl olunursa, el-hamdü li'llâhi taâlâ sıhhat ve âfiyet üzereyiz. Cümle ihvân ile duâ-yı bi'l-hayrlarına müdâvim bilüp nokta-i şükûku tard u hakkeyleyip tarîkat-ı aliyyenin muktezâsı üzere amelden hâlî olmayıp, ihvân ile hüsn-i muâşereti efdal-i a'mâl bileler. Bizim tarîkımızda oniki esmâyı câmi' olan kalbin devleti keşf ü kerâmet değildir, ancak hüsn-i muâşeret-i ihvândır. Bundan efdal bir hulk ve bir amel bunlar katında yoktur.

İzzetli Şinik-zâde(?) Çelebi'ye selâmımızı tebliğ edip, onlar ile bir hoşca geçinmeniz matlûbumuzdur ve oğlumuz Kâsım Çelebi-zâde'ye selâmlar olunur ve birâderine ve oğluna selâmlar eder, tebliğ edesiniz.

El-Fakîr efkarü'l-verâ
Hâdemü'l-fukarâ Muhammed el-Mısrî"

Mezkûr mektûbun hâmiş sûreti:

"Cümle dervîşâna selâm olunur, tebliğ edesiniz. Tarîkat-ı aliyyenin ameline müdâvemet üzere olalar ve bizim Bekir hulûs üzere selâm edip, dest-i şerîfinizi bûs ederler ve bizim Kavala şeyhi dahi hulûs u muhabbet birle selâmlar eder; kabûlü ricâ olunur. Bunlar dahi mestûr ve gayr-i mestûru'l-esâmî olan cümle-i dervîşâna selâmlar ederler; tebliğ edesiniz ve bunda olan ihvân selâmlar ederler, kabûlü mercûdur."

/102/ Diğer mektûb:

"Mısrî'nin her şey'i yağma oldu, ancak görünür bir cesedi kaldı ki, içi dolu yılandır. Mısrî'yi şimdiden sonra isteyen, muhabbet ehli ise gönülde arasun. Ma'rifet ehli ise sözlerinde arasın, bulur. Dervîşânın cümlesinden, erkeğinden, dişisinden Mısrî hoş-nûddur. Evvelden ikrârı olanlardan biz ayrı değiliz, her ne kadar uzak isek. İnkârı olanlar bizi göremez, her ne kadar yakında olsak. Eğer hakîkî âşinâlık ise, gönüle uzak yakın birdir. Ve's-selâm alâ meni't-tebea'l-hüdâ."

Diğer mektûb:

"Mu'cizât-ı enbiyâ ve kerâmât-ı evliyâyı ve cemî'-i havârik-ı âdeyi ba'de'z-zevk hemeûst bilâ-te'vîl kabûlüne yetişen urefâ vü zurefânın ayakları altında Mısrî'nin yüzü topraktır. Te'vîl yükünün altına giren çıkamaz. Meşhûr meseldir ki, zirva te'vîl kabûl etmez. Zirva zirvedan ola ki, zirve her şey'in a'lâsı demektir. Bu hakîkat dahi cemî' ulûmun zirve ve a'lâsıdır. (رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا)[45] bu alemdir ki, gayr-i mahsûstur ve ism-i ayn-ı müsemmâ olduğuna ba'de'l-ilm aynen zevkını ve kalbden himmetini ve dilde zikrini iksârının ve niyyet ile, keyfiyyet-i mahsûsa ile hareket-i a'zâsının, hattâ eldeki kalemin te'sîrinin ve eşyâ birbirinin aynı olduğunun aynıyla müşâhedesini Allah müyesser eyleye. Âmîn.

Benim cânım! Hangi bir çanağa dokunsan, kendi sadâsından gayri sadâ vermez. Bizim gayri bildiğimiz yoktur, ma'zûr ola ve bundan gayri ma'rifete dahi işgâ etmeyiz ve cemî'-i kümmelîn "ba'de-zevkın heme-ûst"da karâr etmişlerdir. Zîrâ nefsü'l-emrde karâr yok ise de, dâirenin /103/ nokta-i sâniyesi nokta-i evvele yetişemeyince dâire tamâm olmaz. Zîrâ cemî' maârif-i nücûm bu şemsü'l-maârifitir. Allâh taâlâ size ve bize zevkını müyesser eyleye. Âmîn, yâ Muîn bi-hurmeti seyyidi'l-mürselîn.

Efkarü'l-verâ hâdimü'l-urefâ
Muhammed el-Mısrî"

Birâder-i mükerremi Şeyh Ahmed Efendi'ye[46] gönderdikleri mektûbun sûretidir:

"Gözüm nûru birâderim Ahmed Efendi hazretlerine,

Hezâr iştiyâk ile selâmlar ve duâlar iblâğından sonra i'lâm olunur: Benim cânım, ne hâlde ve ne âlemdesiniz? Elemde ve ceza' u feza'dasınız, yâhûd derd içinde dermân bulup, gece karanlığında gün bulanlar gibi, sen de bulup, hasta gönlün sağ olup, yediğin yürekte

45. "... Rabbim ilmimi artır." 20. Tâhâ sûresi, 114. (H)
46. Şeyh Ahmed Efendi, Merkez Efendi Kabristânı'nda medfûndur. Demirden türbesi vardır. Kabristânın Haliç tarafında duvar yakınındadır. "Birâder-i Hz. Mısrî Ahmed Efendi, 1114 (1702-03)" yazılı taşı mevcûddur. (IV. Cild, 177. sahîfe).

yağ olup her dağ üstü bâğ oldu mu? Karındaşım, nefsini bildin mi, Rabbini buldun mu? Alâmet vardır. Yetmişiki millete bir gözüyle bakıp, cümle halk ile bir uğurdan barışıp, esteîzü bi'llâh, (فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ اللّٰه)[47] *zâhir oldu mu?*

Cemâlini nice yüzden göreyim diyen diller
Şikest âyîneler gibi pâre pâre gerek

Karındaşım! Çünki bu arsa-i bî-nişân ve lâ-mekân illerine geldik. Kudret yularıyla yedildik. Çıka geldin, gözünü açtın, kendini bir ulu hengâme içinde buldun. Ol kesrete aldanmayıp, izini izlemeyip, geldiğin kapıyı bulagör. Yokluk yolunda bî-nişân ü lâ-mekân illeri ki, vatan-ı aslîdir, ulaşagör ki, (حب الوطن من الإيمان)[48] *oldur. Yolunu yitürdün ise, bilene sor. Şöyle ki, yüzünü eşiklerine koy, ya'nî yüzünü sür, hizmetlerine sa'y eyle, hizmetlerinden ayrılma, derdine dermân onlarda bulunur. Kâmiller bahîl olmazlar. Tek hemân /104/ tâlib ü râgıb ol. Âşık-ı sâdık ol. Azıcık yokluk ile gelürsen,* (مالا عين رأت)[49]*'e mazhar olursun. Dürr-i yetîmlerini ve cevâhirlerini ki, babası oğluna göstermeğe kıyamazdı, senin eline teslîm ederler. Tek sen sözlerini anlamağa liyâkat kesb eyle. Cümle riyâzât, cümle müşâhedât ki, vardır, bunları işlemek lezzet değildir. Belki insân-ı kâmil sözünü anlamağa liyâkat kesb etmek içindir. Eğer bir kimse onların sözlerini anlaya, onun irfânı ayn-ı mücâhededir. Benim karındaşım, münâsıb bir söz söyledim. İbârât söyleyebilecek zerâfetim yok. Kerâmet bilecek velâyetim yok. Karpuz gibi bir top düzdüm, önüne yuvarladım. Çevgân elinde, hemân her nereye çekersen ve her nereye çalarsan, ol semte gider, muhâlefet etmez. Ammâ sen çevgânı elinden bırakıp onu kapasın ki, asıl maslahat oldur. Sene: 1068 (1658)*

Efkaru'l-verâ hâdimü'l-fukarâ
eş-Şeyh Muhammed el-Mısrî"

Inde'l-hisâb bu mektûbu kırkbir yaşında iken yazdıkları ve daha o zamân medâric-i a'lâ-yı irfânda pervâz ettikleri nümâyândır.

Mescid ü meyhâneyi fark eylemem ben zâhidâ

Merhûm Şerefeddîn Efendi hazretleri, Cenâb-ı Mısrî'nin bu beyitindeki rumûzâtı şöyle ta'rîf buyurmuşlardı: Mescid ile meyhânenin şerîatta farkı vardır. Şerîatta mescid mahall-i ibâdet, meyhâne ise mahall-i isyândır. Tarîkatta mescid mazhar-ı cemâl, ya'nî Hakk'ın cemâl yüzüdür, meyhâne celâl yüzüdür. Lâkin hakîkatte farkı yoktur.

47. ".. Nereye dönerseniz Allâh'ın vechi (zâtı) işte oradadır..." 2. Bakara sûresi, 115. (H)
48. "Vatan sevgisi îmandandır." el-Aclûnî, **Keşfü'l-Hafâ**, c. I, s. 345. (H)
49. "Gören hiç bir gözün olmadığı..." Ahmed b. Hanbel, **Müsned**, 2, 313, 370. (H)

Hz. Mısrî, ehl-i hakîkat olduğundan öyle söylemiştir. Çünki, (فاينما تولوا فثم وجه الله) beyân-ı ilâhîsine göre her nereye teveccüh etseniz Hakk'ın yüzüdür, gerek mescid, gerek meyhâne.

Âsâr-ı Aliyyeleri

1. **Mevâidü'l-İrfân Avâidü'l-İhsân:** Yetmişbir mâide üzerine müretteb ve gayr-i matbû' Arabiyyü'l-ibâre bir eser-i kıymet-dârdır.
2. **Devre-i Arşiyye:** Üç bâb bir hâtime üzerine müretteb mühim bir eserdir.
3. **Şerh-i Esmâ-i Hüsnâ:** Te'sîs buyurdukları şu'be-i Halvetiyye'nin esmâsını şerhdir.
4. **Risâle-i Eşrâtü's-Sâat:** Türkçe ve gayr-i matbû' bir eserdir. İlm-i cifirden istihsâl olunmuş birçok hakâyık-ı müstakbeleye rumûzu câmi'dir ve çok ehemmiyetlidir.
5. **Es'ile vü Ecvibe-i Hz. Mısrî:** Türkçe ve matbû'dur. En mühim mesâil-i sûfiyyeyi câmi'dir.
6. **Risâle-i Tevhîd:** Merâtib-i tevhîd-i ilâhîye dâir ve gayr-i matbû'dur.
7. **Câmiu'l-Künûz Şerhu'l-Bürde:** Tesbî'-i **Kasîde-i Bür'e**'dir. Arabiyyü'l-ibâredir. Hz. Mısrî'nin kemâlât-ı âşıkânesine mir'ât-ı mücellâdır.
8. **Tefsîr-i Sûre-i Yûsuf:** Türkî ve gayr-i matbû'dur.
9. **Risâle-i Mebde' ve'l-Meâd:** Türkî ve gayr-i matbû'dur.
10. **Risâletü'l-Hızriyye:** Türkî ve gayr-i matbû'dur.
11. **Dîvân-ı** belîğu'l-beyânları: Türkî ve matbû'dur.
12. **Risâle-i Mısrî:** Gayr-i matbû'dur.
13. **Tefsîr-i Fâtiha:** Arabiyyü'l-ibâre ve gayr-i matbû'dur.
14. **Risâle-i Vâhide:** Gayr-i matbû'dur.

Fâtih'te, Millet Kütüphânesi'nde Râşid Efendi kitâbları miyânında, 1218 numaralı kitâb, Hz. Mısrî'nin el mecmûasıdır. Pek kıymet-dâr bir mecmûa-i nefîsedir. Ziyâret olunmağa şâyândır. 438 numaralı mecmûa dahi Hz. Pîr'in ba'zı âsârıyla alâkadârdır.

(Yine) Fâtih'te Millet Kütüphânesi'nde Râşid Efendi kitâbları meyânında 492 numaralı yazma eserin nâmı, **Vâridât-ı Ârif-i İlâhî Şeyh-i Kâmil Niyâzî** olup, üzerine, "**Risâle-i Mısrî-i Niyâzî**" yazılması yanlıştır. Çünkü bu eser, Hz. Mısrî'nin değildir. Şeyh Nûreddîn-zâde kolundan gelen Şeyh Mısrî Abdulhâlık Efendi'(nin)dir. Pâdişâh-ı zamân tarafından sorulan suâller üzerine zamân zamân yazdıkları mektûbât-ı celîleden ibârettir. Büyük bir eserdir. İkinci bir nüshası olmayan nâdire-i irfândır.

İlâve:

Fransız müsteşriklerinden Lui Masignon Hallâc-ı Mansûr'un meslek-i felsefîsi âşıklarındandır. Hallâc hakkında yazdığı ve tab' u neşrine muvaffak olduğu iki cild eserinin II. cildinin 440. sahîfesinde Hz. Hallâc'a neş'e-i tevhîdde alâka-dâr olan Hz. Mısrî-i Niyâzî hakkında bir bahs-i mühimmi vardır. Bunun Mehmed Ali Aynî Bey tarafından bir tercümesi icrâ olunmuş idi. Bursa'da Mısrî Hânkâhı şeyhi Muhammed Şemseddîn Efendi'ye bir sûretini göndermiş idim. Yazdığı mufassal cevâb-nâme şâyân-ı mütâlaa vü istifâde olup, bir arada cem' ettiğim mektûbâtı meyânındadır.

Lui Masignon, Hz. Mısrî'nin, Mansûr-ı Bağdâdî için 970 beyitten mürekkeb bir manzûmesinden bahs eder. Mısrî (Dergâhı) şeyhi diyor ki:

"Cenâb-ı Mısrî'nin böyle bir eseri yoktur. Limni'ye seyâhatimde böyle bir **Mansûr-nâme** *gösterdiler. Tedkîkâtımda bu eserin Hz. Mısrî'nin olmadığını öğrendim. Mürîdî-i Aydınî nâm zâtın, -Mısrî-i Niyâzî değil - Dervîş Niyâzî nâm mechûlü'l-hâl zâtın,* **Mansûr-nâme-i Hallâc** *nâm eserine nazîresi imiş. Bursalı Tâhir Bey* **Osmanlı Müellifleri***'nin II. cildinin ikinci kısmının 415. sahîfesinde, Mürîdî-i Aydınî nâm zâtın terceme-i hâlinde bahsi vardır. Mısrî-i Niyâzî'nin* **Mansûr-nâme***'si yoktur."*

/106/ Tuhfetü'l-Asrî fî Menâkıbi'l-Mısrî diye matbû' ve mufassal bir menâkıbnâme sâha-ârâ-yı âlem-i matbûât olmuştur. Mutâlaasını tavsiye ederim.

Medhiyye-i âcizânem:

Zulmet-i tende nümâyân hilâlin Mısrî
Bizlere oldu hilâl-i îd-i visâlin Mısrî

Mazhar-ı tâmm-ı inâyâtısın ey Hazret-i Pîr
Niam-ı Hazret-i Rabbü'l-müteâlin Mısrî

Sen gibi nâdire-i ma'rifete hayrânuz
Bizi dil-şâd ide ihsân-ı nevâlin Mısrî

*Himmet-i kudsiyene âşık oldu gönül**
*Lâyık-ı medh u senâdır senin hâlin Mısrî**

Mazhar-ı feyzin olursa ne şeref **Vassâf***'a*
Feyz-bahş itdi hakîkatde makâlin Mısrî

/77/ SİNÂN-I ÜMMÎ[50]

Konya mülhakâtından Elmalı'dandır. Kibâr-ı evliyâu'llâhdandır. Rütbe-i kemâline, Hz. Mısrî gibi, bir sultânın ona bende olması delâlet eder. Ümmî ta'bîri, hazmen li-nefsihî isti'mâl olunmuş bir şeydir; ümmî-i âlemdir. **Kutbu'l-Maâlî** isminde mensûr bir eseri, müretteb ve matbû' bir **Dîvân**'ı vardır. 1075/(1664-65)[51] senesinde Elmalı'da irtihâl eylemiştir. Orada medfûndur.

Demek ki, Hz. Mısrî'nin müşârünileyhe intisâbından i'tibâren onbir sene dâire-i feyzlerinde kaldığı müstedeldir.

Askerî ve Kâşif Efendiler dahi, Hz. Şeyḫ'in ecell-i hulefâsındandır. Onların terceme-i hâllerinden de bi'l-âhare bahsolunacaktır.

/78/ Sinân-ı Ümmî'nin nutuklarından:

Yâ Rabbi lutf eyle bana bi-hakk-ı nûr-ı Mustafâ
Cümle işim ayân sana ey Âlim-i sırr u hafâ

Sensin Alîm ol İlâh sensin Hakîm pâdişâh
Senden gelir ey ulu şâh sad-hezârân derde şifâ

* * *

Şerîat sâhibi sultân tarîkat sâhibi merdân
Meded kıl yâ veliyya'llâh şefâat yâ Rasûla'llâh
Ma'rifet sâhibi merdân hakîkat sâhibi sultân
Meded kıl yâ veliyya'llâh şefâat yâ Rasûla'llâh

Bu nefsim zulmeti çokdan beni dûr eyledi Hak'dan
Halâs eyle bu tuzakdan elim tut düşdüm ayakdan
İnâyet şerbetin Hak'dan yetişdir bahr-ı mutlakdan
Meded kıl yâ veliyya'llâh şefâat yâ Rasûla'llâh

***Sinân Ümmî** helâk oldu ki yoldan çıkdı dâll oldu*
Özü hem bî-mecâl oldu dahi bî-perr ü bâl oldu
Ki ömrü pây-mâl oldu büküldü kad menâl oldu
Meded kıl yâ veliyya'llâh şefâat yâ Rasûla'llâh

* * *

50. Bu kısım /77/. Sayfadan gelmiştir.
51. Bursa'da Mısrî Hânkâhı şeyhi Muhammed Şerefüddîn Efendi, "1069 (1658-59) târîhi doğrusudur." dedi; bu târîh yanlıştır.

Gel kul isen kulluk eyle hasbeten li'llâha bak
Onsekizbin âlemi var eyleyen Allâh'a bak

Ger Halîl olmak dilersen bekle hıdmet kapusın
Kara donlu Ka'be'yi yapan Halîlu'llâh'a bak

Yok iken bu yır ü gök arş u kürsî nefs ü cân
*Evvel âhir bir olan "**küntü kenzu**'llâh'a bak*

/79/ *Gör ki senden gördüler anın münezzeh zâtını*
Gör Muhammed Mustafâ'yı ayn-ı zâtu'llâha bak

Gizli râzı gün gibi fâş eyledim anlayana
Mürşid-i kâmil yüzünden sırr-ı ehlu'llâha bak

Tıfl-i ma'nâ zikr-i kalbinden olur ayne'l-yakîn
Ahsen-i takvîm yüzünden gel bu vechu'llâha bak

Dört kitâbın ma'nisin keşf eyleyen tevhîd imiş
Oku gel ümmü'l-kitâbı sen kelâmu'llâha bak

Âlem-i kübrâyı bilmez cân iline girmeyen
Gir gönül iklîmine seyr eyle arşu'llâha bak

Mü'minin kalbin Hudâ kendüye mir'ât eyledi
Gel n affâ eyle kalbi sen bu beytu'llâha bak

Yok ile nefsin vücûdun bir ider tevhîd-i zât
*'**Şâbb-ı emred**'in yüzünden gel cemâlu'llâha bak*

Enbiyâdan mu'cize oldu bu kerâmet evliyâ
*Ey **Sinân Ümmî** gözün aç sen bu zikru'llâha bak*

* * *

N'eylerim cân u cihânı bana Rahmân'ın gerek
*Tâ ezel '**kâlû belâ**'da ahd ü peymânın gerek*[52]

Bülbülüm âh u figânımdan murâdım her nefes
Ol gül-istânın bağında nûr-ı Yezdân'ın gerek

Bahr-ı mutlak kuşu idim bunda pervâz eyledim
Bir kanadım açdığımdan bahr-ı ummânım gerek

/80/ *Pâdişâh-ı lâ-yezâlin şem'ine pervâneyim*
Aşka fermân olduğumdan yine ol hânım gerek

Ben muhabbet denizinden nûş iderdim akl ü cân
Bu **Sinân Ümmî** *gerekmez bana erkânım gerek*

* * *

Ey cismine cân isteyen gel mâh-ı kevnden al haber
Ey kâmil îmân isteyen gel doğru dînden al haber

Ey ilm ü irfân isteyen bir zerreden kâr isteyen
Ey hükm-i Kur'ân isteyen ***'kâf'*** *ile* ***'nûn'****dan al haber*

Bir mürşide vir özünü gafletden aç gel gözünü
*Özle özlüğü izini sen yine senden al haber**

Al tevhidi dilden dile ola ki cânın yol bula
Sen şehrini sorma ele ayne'l-yakînden al haber

*Ten fenâdır eyle fenâ her giz kurma nefse binâ**
Gir bâtının esrârına ilm-i ledünden al haber

Ol ma'den-i sıdk u safâ ya'nî Muhammed Mustafâ
Geldi cihâna hoş safâ buldunsa andan al haber

Gaflet seni bağlamasun dünyâya cân ağlamasun
Bân mülkünü dağlamasun çeşm-i bâtından al haber

*Nefs ü câna olan kuvâ vahdet bulursa hoş ridâ**
Budur sülûka intihâ ins ile cinden al haber

Ey tâlib-i vahdet olan Rahmân'ını ârzû kılan
Gel hazrete vuslat bulan **Ümmî Sinân***'dan al haber*[53]

52. (. أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَى شَهِدْنَا .) "... 'Ben sizin Rabbiniz değil miyim?' (demişti). Onlar da, 'Evet (Rabimizsin), buna şâhidiz.' dediler..." 7. A'râf sûresi, 172. (H)

/106/ (Mısrî Dergâhı):

Hz. Mısrî'nin Bursa'daki hânkâhı Câmi'-i Kebîr'in karşısında, sokak içindedir. Hâlen müşrif-i harâbdır. Kapısı bâlâ(sı)nda:

Ümm-i dünyânın güzîde mefhar-ı asrı budur
Şekker-istân-ı hakâyık Dergeh-i Mısrî budur

yazılıdır. Burada zamânımıza kadar post-nişîn olan zevât-ı kirâm:

Mahdûm-ı Hz. Mısrî Şeyh Ali Çelebi Efendi (*kuddise sırruhû*),
Şeyh el-Hâc Muhammed Sahfî Efendi (*kuddise sırruhû*),
Şeyh Ali Efendi b. Muhammed Sahfî Efendi (*kuddise sırruhû*),
Şeyh Ahmed b. Ali Efendi (*kuddise sırruhû*),
Şeyh Zeyneddîn b. Ahmed Efendi (*kuddise sırruhû*),
Şeyh Ahmed Şemseddîn b. Zeyneddîn Efendi (*kuddise sırruhû*),
Şeyh Muhammed Emîn Zâik Efendi b. Zeynelâbidîn Efendi (*kuddise sırruhû*),
Şeyh Necât b. Zâik Efendi (*kuddise sırruhû*),
Şeyh İsmâil Nazîf b. Ahmed Şemseddîn Efendi (*kuddise sırruhû*),
Şeyh Muhammed Şemseddîn Efendi b. İsmâîl Nazîf Efendi (*kuddise sırruhû*).

ÇELEBİ ŞEYH ALİ EFENDİ

Mahdûm-ı Hz. Mısrî olup, zâhir u bâtını ma'mûr erlerdendir. Pederinin câ-nişîni oldu. Velâdeti 1075/(1664-65), irtihâli 1125/(1713)'tir. Yirmi sene post-nişîn olup, elli sene muammer olmuştur. Bursa'da, hânkâhın harîminde vâlide ve hemşîrelerine karîndir. (*Kaddesallâhu sırrahû*)

***Râsimâ** gûş eyleyince fevtine târîh için*
Didi Mısrî-zâde'ye gül-zâr-ı cennet ola câ
(مصری زاده یه کلزار جنت اوله جا)[54]

/107/ ŞEYH MUHAMMED-İ SAHFÎ

Bursa'da Şehâbeddîn Mahallesi'nde nice zamân tahsîl-i ulûm-ı zâhirî ve kitâb bey' u şirâsıyla iştigâl etmiştir. Bundan dolayı "Sahfî" (tahallus) eylediler. Hz. Mısrî'den ahz-i feyz edip, nâil-i hilâfet olarak hânkâh-ı şerîfde seccâde-i irşâda câlis ol-

53. "Sinân Ümmî" yerine, "Ümmî Sinân" da buyurdukları vâki'dir.
54. Bu ibârenin hesaplanmasından 1129 çıkmaktadır. (H)

muştur. 1146/(1733-34) senesinde terk-i hayât-ı müsteâr eyledi. Bursa'da Âsitâne-i Hz. Mısrî'de medfûndur. (*Kaddesa'llâhu sırrahû*).

İlâhî cilve-gâh-ı Şeyh Sahfî'yi cinân eyle
(الهي جلوه كاه شيخ صحفي ئي جنان ايله = 1146)

İlâhiyâtından:

Şarâb-ı aşk ile sekrân bize Mısrîliler dirler
Safâ-yı mâyede sûzân bize Mısrîliler dirler

Diğer:

Dilâ sen mantıku't-tayrı özü insân olandan sor
Dilersen "küntü kenzen" remzini erkân olandan sor

Âsâr-ı Aliyyesi:

1. **Zeyn-i A'yâd**: Hz. Bayram-ı Velî'nin, "*Çalabım bir şâr yaratmış / İki cihân arasında*" nutku şerhidir.
2. **Şerh-i Gazel-i Eşref-zâde**: "*Tecellî şevk-ı dîdârın beni mest eyledi hayrân*" gazeli(nin şerhi)dir.
3. **Şerh-i Gazel-i Mısrî-i Niyâzî**. İsmi **Keşfü'r-Rumûz fî Halli'l-Künûz**'dur. "*Müşkilim var Hak dostları eyleyin güşâd*"
4. **Manzûme-i Mi'râciyye.**
5. **Mecmûa-i İlâhiyyât.**

ŞEYH ALİ EFENDİ

Muhammed Sahfî Efendi'nin mahdûmudur. Pederinin irtihâlinde Hânkâh-ı Mısrî'de câ-nişîn oldu. Feyzi pederindendir. Otuzdört sene şeyh olup, 1180/(1766-67)'de irtihâl eyledi. Hânkâhda pîr-zâdeye karînen medfûndur.

/108/ NİʼMETÎ ŞEYH AHMED EFENDİ

Ali Efendi-zâdedir. 23 sene meşîhati vardır. İrtihâli 1203/(1788-89)'tedir. Semâ'-hânenin kapısı karşısında medfûndur. (*Kuddise sırruhû*)

ŞEYH ZEYNEDDÎN EFENDİ

Ahmed Efendi-zâdedir. 29 sene meşîhati vardır. İrtihâli 1232/(1817)'dedir. Hicâz'da beyne'l-Haremeyn vefât etmiştir. Bursa'da hem reîsü'l-kurrâ, hem reîsü'l-hattâtîn idi. (*Kuddise sırruhû*)

ŞEYH AHMED ŞEMSEDDÎN EFENDİ

Zeyneddîn Efendi-zâdedir. 1217/(1802)'de doğmuş, otuzbeş sene meşîhat etmiş, 1267/(1851)'de irtihâl eylemiştir. Dergâhın harîminde, Şeyh Ahmed Efendi karîbindedir. (*Kuddise sırruhû*)

ŞEYH MUHAMMED EMÎN ZÂİK EFENDİ

Zeyneddîn Efendi-zâdedir. 1208/(1793-94)'de doğmuş, otuzyedi sene meşîhat etmiş, 1269/(1853)'da irtihâl-i dâr-ı bekâ eylemiştir. Urefâ-yı şuârâdandır. Hicivde fevka'l-âde mütehassıs idi. Hânkâhın avlusunda medfûndur.

Kitâbe-i seng-i mezârı:

Bu dergâh-ı şerîfe hıdmeti makbûledir zannım
Ki hıdmet bitmeyince çekmedi pâyin bu mihverden

Fedâ-yı hâk-pâ-yı âl ü evlâd eyleyen cismin
Hüseynî'ye çıkar Mısrî yolında hubb-i Hayder'den

Güher mühmel şu söz târîh-i fevti ihtirâzdır
*Sızupdur Zâik-i bî-şükr Mısr-ı hüner-hardan**
(صيزوبدر ذائق بي شكر مصر هنر خردن)

Noktalı noktasız ayrı ayrı 1269'u iş'âr eder.[55]

Dîvân'ı beyne'ş-şuarâ makbûldür. Hânkâh-ı Mısrî için söylediği târîh 97. sahîfededir.

Gazeli:

Nâz iderse çeşm-i mest ü bî-karâra nâz ider
Saff-ı müjgânı ser-â-ser hûşyâra nâz ider

/109/*Vech-i cânân âb u âteşle olursa rû-be-rû*
Gösterir yüz dürlü sûret âb u nâra nâz ider

Cûy-bâr-ı ye's olur hatt-ı çemen üzre revân
Gül-şen-i hüsn-i kühen-tarzı bahâra nâz ider

55. İbarenin hesaplanmasından verilen tarih çıkmamaktadır. (H)

Feyz-i nef'i reşha-pâk olursa nûk-i kilkime
Tavr-ı şi'rim Örfi-i sâhib-vakâra nâz ider

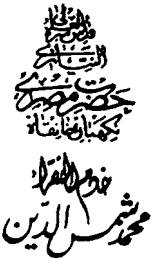
Görmedim **Zâik** *gibi küstâh-ı cür'î hilkati*
Hem güneh-kâr-ı kavî hem Kird-gâra nâz ider

ŞEYH NECÂT EFENDİ

Zâik Efendi-zâdedir. 1236/(1821)'da doğmuş, yirmibeş sene seccâde-nişîn olmuş, 1294/(1877)'te irtihâl eylemiştir. Pederinin kabrinde karîn-i rahmettir. (*Kaddesa'llâhu sırrahû*).

ŞEYH HÂFIZ İSMÂÎL NAZÎF EFENDİ

Şeyh Ahmed Şemseddîn Efendi-zâdedir. 1253/(1837)'te doğmuş, 1305 (1887-88)'te irtihâl eylemiştir. Pederiyle bir kabirde âsûde-nişîn-i rahmettir (*Kuddise sırruhû*).

برديه

ŞEYH MUHAMMED ŞEMSEDDÎN EFENDİ

Şeyh İsmâîl Nazîf Efendi-zâdedir. Bursa'da 26 Şa'bân 1283/(30 Kasım 1869) (yevm-i perşembe) târîhinde zînet-sâz-ı mehd-i şuhûd olup, zamân-ı tahsîl hulûlünde mekteb-i Rüşdî'ye devâm ile, şehâdet-nâme (almış), pederinden ve şeyhinden ve Münzevî Dergâhı şeyhi Vahyî Efendi[56] hazretlerinden tahsîl-i ulûm eylemiş ve akâid ve tasavvuf okumuştur. İhtilâs-ı vakt ettikçe hey'et ve hikmet gibi fünûnun mütâlaasına da rağbet eylemiştir.

Bu beyit, târîh-i velâdetleridir:

Velâdet târihim Şemsî ne hoş ni'me't-tesâdüfdür
Gelürken âleme rûhum muhibb-i âl-i beyt geldi
(کلور کن عاله روحم محب آل بیت کلدی)

(22 Kânûn-ı evvel 1282 ve 3 Kânûn-ı sânî 1867, ba'de'l-fecr kable't-tulû')

Tarîkaten nisbeti Atinavî Dergâhı bânîsi Şeyh Mustafa Lütfullâh Efendi'yedir ki, onun şeyhi pederi Ali Rızâ Efendi, bunun şeyhi Ahmed Bedreddîn Efendi olup, Hz. Merkez Kabristanı'nda birâder-i Hz. Mısrî Ahmed Efendi kabri civârında medfûndur ve İmâm Mûsâ Kâzım'ın otuzdördüncü batın oğludur.

Mısrî Şeyhi Şemseddîn Efendi bir mektûbunda, "*Ahmed Bedreddîn Efendi'ye kadar bir veyâ iki şeyh daha arada vardır.*" diyor.

/110/ Ahmed Bedreddîn Efendi'nin şeyhi Muhammed Tâhir Efendi, onun şeyhi Ahmed Emîr Efendi, onun şeyhi Ali Efendi, onun şeyhi Hasan Efendi olup, Hz. Mısrî halîfesidir.

---

56. Terceme-i hâli Nakşîler faslında geçti.

Şemseddîn Efendi baba tarafından neslen Hz. Mısrî halîfesi Şeyh Muhammed-i Sahfî ahfâdındandır. Vâlidelerinin ceddi Sa'dî Dergâhı şeyhi Haydar Efendi dolayısıyla tarîk-ı Sa'dî'nin de neş'esini hâmildirler.

1310/(1893) senesinde ikmâl-i sülûka muvaffak olarak hânkâh-ı şerîfte seccâde-i irşâda oturmuşlardır. Bursa meşâyıhının içinde erbâb-ı kalemden, müellifînden, şuarâdan, urefâdan, zurefâdan olmak i'tibârıyla mümtâz bir sîmâdır.

Pınarbaşı Câmi'-i şerîfinin hatîbi ve Câmi'-i Kebîr'de devr-hândır. İsmâîl Hakkı ve Çarşamba Dergâhlarında meşîhat vekâletinde bulunmuşlardır.

Dergâh-ı Mısrî'nin vâridâtı kâfî olmadığından Düyûn-ı Umûmiyye idâresine müdâvemetle te'mîn-i maîşet yoluna da bi'l-ıztırâr sâlik olmuşlardı. Bu münâsebetle yazarlar ki:

"Dergâhın vâridâtı cüz'î olmak münâsebetiyle, (الكاسب حبيب الله)[57] *muktezâsınca eslâf-ı kirâmımızın her birinin kedd-i yemîn ile geçindikleri gibi, fakîr de Düyûn-ı Umûmiyye Dâiresi'nde ihtiyâc oldukça gider, mevki'-i kitâbette bulunurdum. Aldığım maâş ile hem kendimizin, hem de dergâhın ihtiyâcına sarf ederdim. Gerçi bu nev' meşgûliyyet mâni'-i mütâlaa oluyorsa da, oraya buraya âb-rû dökmekten ise bu iştigâl müstahsen göründü. Bir kısım münkirîne sebeb-i ta'n olan atâlet-i dervîşânenin* **/111/** *aslı olmadığını göstermek ve ihvâna çalışma husûsunda numûne-i imtisâl olmak üzere sa'y ettim. Birkaç senedir çekilen zarûret sırasında birçok dergâhlar mesdûd olduğu hâlde, lutf-ı Hak ile, hânkâh-ı Mısrî'yi leyâlî-i mübârekede ve eyyâm-ı mahsûsada açtım ve it'âm-ı fukarâya çalıştım. El-Minnetü li'llâh."*

Uzunca boylu, nahîfü'l-bünye, ela gözlü, buğday benizli, kır sakallı, tâmmü'l-a'zâ bir zât olup, usûl-i âyîn-i tarîkat-ı Mısriyye üzerinde ba'zı muhdesâtı vardır.

Tetebbüât-ı mahsûsa ve kudret-i fikriyye ve sünûhât-ı şi'riyyesi te'sîriyle eserleri vardır:

1. **Gül-zâr-ı Mısrî**. Gayr-i matbû'dur.
2. **Yâdigâr-ı Şemsî**. İki cilddir. Cild-i evveli Abbas Halîm Paşa'nın Bursa vâliliği zamânında tab' edilmiştir. Bursa'daki meşâyıh-ı sâlife vü lâhıkanın terâcim-i ahvâline dâir mühim eserdir.[58]
3. **Zeyl-i Yâdigâr**, nâm-ı diger **Bahâr-ı Şemsî**. 1260/(1844-45)'tan sonra gelen hulefâ-yı tarîkat, ulemâ-yı şerîat ve şuarâ-yı tabîatın terâcim-i ahvâlini hâvîdir.

57. "Kazananı Allah sever." (H)
58. Bu eser, (Prof. Dr.) Mustafa Kara ve Kadir Atlansoy tarafından hazırlanarak günümüz alfabesiyle yeniden basılmıştır. (Uludağ Yayınları, Bursa 1997). (H)

4. **Tuhfetü'ş-Şemsiyye (İftihâr-ı Şemsî)**, nâm-ı diger **Kitâb-ı Kıstâsü'l-Müstakîm**. İftirâk-ı ümmete bâis olan *tevellâ* ve *teberrâ*dan ve şeref-i Ehl-i Beyt'ten bâhistir.
5. **Tarîkat-nâme-i Şemsî**. Usûl ü fürû'-ı tarîkat-ı Mısriyye'ye dâir olup, esmâ-i seb'a ve fürûât ve sâir esmâ-i şerîfenin meânîsiyle merâtibine âiddir.

/112/6. **Ber-güzâr-ı Şemsî**. Vahdet-i vücûd, tabîat, cem', sa'y, ahlâk, dervîş, insân, şeyh nedir onu beyân eder.

7. **Tashîhât-ı Şemsiyye (Ayâr-ı Şemsî)**. Târîhî yanlışlıkları tedkîk ve beyân eder bir eserdir.
8. **İbret-nümâ-yı Şemsî (Çeşme-sâr-ı Şemsî)**. Bir hayli makâlâtı câmi'dir.
9. **Güftâr-ı Şemsî (Eş'âr-ı Şemsî)**. Âsâr-ı manzûmeyi hâvî dîvândır.

Mütebâkî âsârı:

10. **Âsâr-ı Şemsî**.
11. **Esmâr-ı Şemsî.**
12. **İhtiyâr-ı Şemsî**.
13. **Ezhâr-ı Şemsî**.
14. **Envâr-ı Şemsî**.
15. **Mesâr-ı Şemsî**.
16. **Nigâr-ı Şemsî**.
17. **Efkâr-ı Şemsî**.
18. **Pâzâr-ı Şemsî**.
19. **Cûy-bâr-ı Şemsî.**
20. **Mûsikâr-ı Şemsî**
21. **Mürg-zâr-ı Şemsî**.
22. **Şeh-süvâr-ı Şemsî**.
23. **İğbirâr-ı Şemsî**.
24. **Karâr-ı Şemsî**.
25. **Dil-fikâr-ı Şemsî**.
26. **İnkisâr-ı Şemsî**.
27. **Gûş-vâr-ı Şemsî**.
28. **İ'tizâr-ı Şemsî**.

Manzûmelerinden:

Avâlim nûra gark oldu bu şeb Fahr-i cihân geldi
Risâlet tahtının şâhı habîb-i Müsteân geldi

Bütün mahlûku Allâh'ın sevindi şâd-mân oldu
Hayât-ı kâinât cân-ı cenân eşbâha cân geldi

İmâmü'l-enbiyâ şâh-ı rusül nûr-ı ilâhîdir
Münevver oldu âlemler hayât-ı câvidân geldi

Melâz-ı müznibîn cümle usâtın dest-gîridir
Vücûdu âleme rahmet şefî'-i âsiyân geldi

Muhammed Mustafâ Ahmed Habîbu'llâh Rasûlu'llâh
Nebîler hâtemi peygamber-i âhir-zamân geldi

Dahîlin dergeh-i âl-i abâya **Şemsî-i Mısrî**
Gelirken âleme rûhum muhibb-i hânedân geldi

* * *

Sînede yokdur tahammül eyleyem ihfâ-yı aşk
Şîşe-i sabrım kırıldı eyledin ifşâ-yı aşk

Âlem-i ma'nâda cismim aşk ile tahmîr olup
/113/*Âlem-i sûretde oldum lâ-cerem me'vâ-yı aşk*

Mebdeim aşkdır meâdım aşk olmuşdur benim
Katre olsam da ne gamdır merciim deryâ-yı aşk

Aşka nisbetle avâlim bir avuç toprak-misâl
Zâhidâ sığmaz ukûle vüs'at-i sahrâ-yı aşk

Aşk-ı cânândan harâb oldum harâb oldum harâb
Şemsiyâ *rüsvâ-yı aşkım* **Şemsiyâ** *rüsvâ-yı aşk*

Bir na'tından:

Cemî'-i enbiyânın efdali sensin bilâ-şübhe
Şeref-yâb oldu nûrun ile âdem Yâ Rasûl'llâh

Cihânı zulmet istîlâ idüp halk cehle düşmüşdü
Kudûmünle münevver oldu âlem Yâ Rasûla'llâh

Bu halvet-hâne-i Hak'da tecelliyyât-ı külliyye
Sana ihsân olunmuşdur dem-â-dem Yâ Rasûla'llah

Beşer lafzı mecâzendir hakîkat sırr-ı Mevlâ'sın
Hüviyyetde mükerremsin mufahham Yâ Rasûla'llâh

Günâhım hadden aşmışdır ümîdim sende kalmışdır
Büyükdür şefkatin aslâ şek itmem Yâ Rasûla'llâh

* * *

Bâb-ı Haydar'da gedâdır **Şemsi-i Mısrî** *fakîr*
Şehr-i ilmim bâb-ı Haydar merci'-i küldür Alî

* * *

Nokta-i tevhîde bak itme nazar sağ u sola
Ol zamân dil-hânesi aşk-ı ilâhiyle dola

/114/**Şemsi-i Mısrî** *o kimse feyz-i Mevlâ'yı bula*
*Kim ki '***mâ-zâğa'l-basar***' sultânının tıflı ola*[59]

* * *

Mısriyâ *şol feyz-i akdes nûru oldu dâyesi*

* * *

Cümle eşyâ sırr-ı Hak'dır eyleme çûn ü çerâ
Şems-i Mısrî *bendesinin zikri eyva'llâh olur*

Hz. Mısrî hakkındaki medhiyye-i fakîrânemi ber-vech-i âtî tahmîs eylemişlerdir:

Muhibb-i hânedân-ı Mustafâ'sın Hazret-i Mısrî
Bütün müsterşidâna pîşvâsın Hazret-i Mısrî
Ledün ilmini ârif sırr-ı 'bâ'sın Hazret-i Mısrî
Tarîkatda reîsü'l-evliyâsın Hazret-i Mısrî
Zamânın kutbusun feyz-intimâsın Hazret-i Mısrî

Bilâ-şek mazhar-ı nûr-ı tecelliyyât-ı Rahmân'sın
Füyûzât-ı Muhammed hem Alî ile nümâyânsın
Fedâ-yı hâk-pâ-yı Hazret-i Şâh-ı şehîdânsın
Tasavvuf gül-şeninde bülbül-i hoş-gû-yı irfânsın
Hakîkat mülküne bir reh-nümâsın Hazret-i Mısrî

59. (مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى) "Göz (gördüğünde) şaşmadı ve (onu) aşmadı." 53. Necm sûresi, 17. (H)

Mübârek nutkunu her kim iderse gûşuna menkûş
Bilür esrâr-ı tevhîdi dimez bir söz olup hâmûş
Geçer benlikden ol tâlib hakîkatla olur bî-hûş
Ne âlî sözlerin vardır ki insânı ider medhûş
Ukûl-ı âdeme hayret-fezâsın Hażret-i Mısrî

Sevenler bahtiyâr oldu seni Yâ Hazret-i Mısrî
Bu yolda vakf idüp cân ü teni Yâ Hazret-i Mısrî
Kerem kıl feyz-yâb eyle beni Yâ hazret-i Mısrî
Gönül ez-cân u dil sevdi seni Yâ Hazret-i Mısrî
Şebistân-ı edebde muktedâsın Hazret-i Mısrî

Muhibbim bendeyim **Şems***'im dahîl-i zevrak-ı Nûh'um*
Ezelden tâ ebed pîrim füyûzâtınla meftûhum
Senin vasfında **Vassâf***'ı idüp tahmîs memdûhum*
Gice gündüz tavâf eyler mübârek türbeni rûhum
Dil-i **Vassâf**'a dâim zevk-fezâsın Hazret-i Mısrî

Muhammed Şemseddîn-i Mısrî ile meyânemizde muhabbet-i samîmiyye cârîdir. Dâimâ muhâbere **/115/** ederiz. Cenâb-ı Hak feyz ü irfânını müzdâd eylesin.

Gül-şen-i aşka hezâr Hazret-i Şemseddîn'e
Şeyh-i pür-feyz ü vakâr Hazret-i Şemseddîn'e
Arz-ı ta'zîm iderek aşk niyâz it **Vassâf**
Lutf u ihsânı taşar Hazret-i Şemseddîn'e

Bir tahmîsinden:

Âdeme olmaz saâdet Hakk'a kurbiyyet gibi
Feyze bâis var mıdır sâlik içün hıdmet gibi
Ma'nevî lezzet olur mu ârife sohbet gibi
Halk içinde mu'teber bir nesne yok devlet gibi
Olmaya devlet cihânda bir nefes sıhhat gibi

Hz. Mısrî-i Niyâzî'nin bekâyâ-yı izâmının Limni'den Bursa'ya nakli hâtır-ı fakîrâneme geldi, Şeyh Muhammed Şemseddîn Efendi'ye yazmış idim. İzmir'de meşâyıh-ı Mısriyye'nin ser-bülendi Ali Efendi dahi İzmir'e naklini düşünmüş, Şemseddîn Efendi Hz. Pîr'den bir işâret-i ma'neviyye olmak şartıyla İzmir'e değil, Bursa'ya nakline taraf-dâr olduğunu cevâben bildirdiler. Bakalım zuhûr ne yüzden tecellî edecek.

Ricâl-i resmiyye-i zamândan ve erkân-ı Hâriciyye'den bir zât ile bir husûsta görüştüğümde, "*Böyle bir teşebbüs hükûmetin meslekine göre kat'iyyen muvâfık değildir. Zîrâ bekâyâ-yı ızâmın nakli içün Hâriciyye Vekâleti'nin teşebbüsü lâzım. Lâ-dînî olan bir hükûmetin Hâriciyye Vekâleti böyle bir teşebbüste bulunamaz. Bi'l-farz bulunsa da nakli imkânı olsa, meselâ Bursa'ya nakli içün Mudanya'ya gidildikte halk bunu istikbâl ve ta'zîm derdine düşecek, ictimâ' olacak; buna ise hükûmet kat'iyyen müsâade etmez. Vazgeçmek evlâdır.*" dedi.

Şeyh Şemseddîn Efendi, Bursa'daki kütüphânelerdeki âsârın tahrîr-i esâmîsine de me'mûr olup, bu hizmeti hüsn-i îfâ eylemiştir. Vilâyet Târîh Encümeni'nde dahi hıdemât-ı hasenesi mesbûk olmuştur.

Muhammed Şemseddîn'in Mektûbları:

"*Ârif-i hakâyıkı'l-yakîniyye, vâkıf-ı dekâyıkı'l-ledünniyye efendim,*

23 Cemaziye'l-evvel 1345/(29 Kasım 1926) târîhli kerem-nâme-i fâzılâneleri ve taltîfât-ı bî-gâye ile mâlî inâyet-nâme-i ârifânelerini dest-i iftihâra alarak kirâmen mirâran mütâlaa ve her mütâlaasından birçok istifâde-i mâddiyye ve istifâde-i ma'neviyyeye nâil oldum. Evvel ü âhir iltifâtlarınıza müstağrak buyurarak haddimin fevkındaki hüsn-i nazarınıza arz-ı teşekkürler ile berâber, "men ânem ki, men dânem" muktezâsınca ben kendimin hangi dereceye kadar ne olduğumu bildiğimden hüsn-i zannınız iktizâsı üzere hakk-ı nâcizânemde gösterilen teveccühe lâyık olmadığımı bilirim. Maa-mâ-fîh her dâim arz ettiğim vechle kendi mir'ât-ı hakîkıyyenizde yine aks eden kendi hakîkatinizdir, derim. Evet, bu suâle zannederim nihâyet 97. suâl lafzının hesâb-ı ebcedîsine kadar irtikâ edecektir. Nasıl etmesin ki, Cenâb-ı Pîr-i dest-gîrim,

"*Müşkili çokdur Niyâzî'nin velî biri de bu*"

buyuruyor. Hz. Pîrim böyle derler. Müşkilinin çokluğundan bahs buyururlarsa bu abd-i âcizin milyonlarla müşkili olduğuna şübhe edilir mi? Gerçi Hz. Pîr'in bunu böyle söylemesi fakîr gibi bilmediğinden değil ya, işte, vesîle-i muhabbet olsun veyâhûd beyne'l-ihvân ihtiyâr içün olsun diye böyle buyurmuşlar. Âh bu fakîr-i pür-taksîrin bir müşkili hallolsa yerine bini çıkar. Ne ise Hak erenler hall-i müşkil eyleye.

Geçenki arîzalarımın birinde arz etmiştim, 1171/(1759) târîhinde yazılan bir **Dîvân-ı** *Pîr'de, yine ammim Zâik Efendi merhûmun hattıyla olan dîvânda bu nutuk şöyle muharrerdir:*

"*İlim bahr-i vücûd-ı esdâf anın dür-dânesiyim ben*
Maârif-kenz ü dil vassâf anın dür-dânesiyim ben"

İlim bahrı hakkındaki mütâlaa-i vâkıfâneleri pek ârifânedir. Zannederim rûhâniyyet-i pîr bunu yazarken kalemlerini harekete getirmiş. Bizde tekemmülde değildir, tekellümde hitâb-ı gaybetin, hitâb-ı gaybın vâsıtası murâd olmak gerektir. Nasıl ki, şecerden (إِنَّنِي أَنَا اللَّهُ)[60] sadâsı gelmiştir. Şu hâlde "küntü" ile sem'an ve basaran ve lisânen sırrına mazhariyyetini îmâ ettikleri fikrindeyim. "Ne Mısrîyim, ne mehdîyim." kelâm-ı âlîlerinde bu zannı te'yîd ediyor gibi geliyor. Size tuhaf bir şey'i hatırlatayım. İnşâallâh hîn-i mülâkâtımızda takdîm edeceğim eser-i âcizîde **İğbirâr-ı Şemsî***'yi yazmakta ne kadar haklı olduğumu tasdîk buyuracağınızdan şübhem yok.*

Sivâsîlerden Nazîmî mi, Nazmî mi, bir zât var, Tâhir Bey merhûm onun terceme-i hâlinde biraz işâret etmiş geçmiş. İşte o zâta mensûb bir ihtiyâr şeyh efendiyle oğlunu geçen sene İstanbul'da görüştüm. Zannım Yûsuf Efendi nâmında olacaktır. Bosna'dan otuz sene evvel Bursa'ya gelmiş, birkaç gün bizde kalmıştı. Onda bir kitâb gördüm, mensûr bir şey idi. Şurasına burasına bakarken, Hz. Mısrî Efendi hakkında garaz-kârâne, daha doğrusu câhilâne demeyeyim ammâ, gayr-i vâkıfâne bir şeyler yazılmış gördüm. Hattâ hâmişinde de urefâdan bir zât olacak, tenkîd etmiş. Nazmî Efendi bunda çok haksızlık etmiştir. Zîrâ Hz. Mısrî'yi gerek zamânının urefâsı ve gerek kendisinden sonra gelen bi'l-cümle meşâyıh-ı kirâm ve fuzalâ-i mutasavvife onun büyüklüğünü tasdîk etmiştir, diye yazmış.

İşte o kitabda Nazmi Efendi diyor ki:

Mısrî Efendi, mehdîlik da'vâsına kalkmış, gittim kendisiyle görüştüm, ilzâm ettim. Ertesi gün ilâhî söylemiş, "Ne mehdîyim, ne İsâ'yım." diye mehdîlikten vaz geçti, diyor. Haniya şu anlayış yok mu? Ne diyeyim, bilmem. Zavallı sâye-i Mısrî'de kendisini teşhîr etmek istemiş. Böyle garaz-kârlar düşünmüyorlar ki, kendisinin zuhûrundan beşyüz sene evvel Cenâb-ı Şeyhu'l-Ekber ve üçyüz sene evvel Hz. Yûnus, aşk-nâmesinde **Dîvân***'ında sarâhatle işâretle bahs ediyorlar.* **Tezkire-i Safâî***'de tafsîlâtı olduğu vechle, Hz. Muhyiddîn, ismiyle resmiyle beyân ediyor. Âşık Yûnus da, Mısrîcileyin, "Çağırırım dost dost." diyor. Sonra ilmi, fazlı âsârından ma'lûm olan bir zâtın ve "Hâtemü'n-nebiyyîn" âyetini görmeyecek kadar ve mehdinin de eimme-i isnâ-aşarın onikincisi olduğunu fark etmeyecek derecede zâhil olamayız, d emiyorsa ne acâib ahvâldir.*

Niyâzî taht-ı yâ'da nokta oldu
Ali'nin sırrına olalı mahrem

Bu beyit fakîre kalırsa tekmîl-i **Dîvân***-ı mübâreklerinin muhteviyyâtını câmi'dir. Çünki mazhar-ı kül olduklarını beyân buyuruyorlar. Mehdînin ism-i Hâdî'ye mazhar ve bir mürşid-i kâmil olduğunu anlayamayan Nazmî Efendi bî-çâresi, kabaca temsildir, topal eşekle kervana karışıyor demektir. Her ne ise bu nutk-ı mübârekten bahs olunurken bu hâtıra geldi.*

60. "Ben Allâh'ım." 20. Tâhâ Sûresi, 14. âyetinin başlangıç cümlesi.

Ne güzel şerh buyurmuşsunuz, biraz daha tafsîlât verilse, ya'ni diger beyitler de ikmâl edilse, pekalâ Cenâb-ı Salâhaddîn-i Uşşâkî'ye pey-rev olmuş olursunuz. Fakîrde altı-yedi kadar nutk-ı âlîlerinin şerhi vardır. Salâhaddîn hazretlerinin iki, Hz. Sezâî'nin bir, Hz. Nasûhî'nin bir, Ced merhûmun bir, Mustafa Aczî Ağa'nın bir, iki mi üç mü Kemâleddîn Sabrî'nin şerhleri vardır. Bu da onların meyânına gi(re)r, mecmûamızı tezyîn eder. Hattâ bu bende onların alt tarafına yazacağım ya, ikmâle himmet buyur(ur)lar ise daha hoş olur. Nâtamâm yazmaktan ise, tamâmı daha güzel olur.

Mektûbumun vusûlü gecesi rûhâniyyet-i Hz. Pîr'e tevessül ettiğiniz, inşâallâh muvaffakiyyet-i Hızır'dır.

Harîk, Uzunçarşı'nın en mu'tenâ ve en zengin mahallini mahv etti. Sâat dokuzdu, artık uyuyamadım. Zîrdeki manzûme zuhûr etti, fakîr de el defterime geçirdim, sâat onbir idi. Kuturak Hanı'nın kapısının alt tarafından Tuzpazarı'nın bir kısmına kadar yaktı. Ne yapalım, kazâu'llâh, her ne ise, Hâfız-ı Hakîkî celâlinden muhâfaza buyursun.

Birâder-i âcizî ellerinizden öper. Lutfiye Hanım bacı aşk-ı niyâz eder. Çocuklar destbûs ederler. Âile-i muhteremelerine, gerek onların gerek bizim hâne halkı hürmetler, ihtirâmlar eylerler. Mahdûm-ı âcizî ve kerîmelerim kezâ ellerinizden öper. Fakîr ise nev-cihân-ı âlîlerinin niyâzıyla arz-ı ihlâs ederim efendim. 29 Cemâziye'l-evvel 1345/(05 Aralık 1926)

el-Fakîr
Mehmed Şemseddîn el-Mısrî"

Hakk-ı âlîlerindeki temennî doğrusu ya, hani birisi evlenecekmiş, fakat aklı bir şeyi idrâk etmezmiş gibi davranarak, alacağımız kız nasıl olsun suâline "Eh" demiş, "Kaşı gözü kara olsun da, kendisi ne kadar beyâz olursa olsun zarar etmez, hoş görürüm." demesine dönmüş. (إذا تم الفقر فهو الله)[61] sırrına mazhariyyetinizi ba'de'l-fenâ bakâ-i küllî ile nâil-i tecellî olmanızı ne güzel taleb buyurmuşsunuz. Cenâb-ı Hak cümlemizi tecellî-i cemâliyyesine mazhar buyursun. Evvel ü âhir yazdığım vechile müsveddesiz ne çekerse mektûb öylecedir. Artık ibâresinde ma'nâsındaki yanlışlıkları hüsn-i niyyetime bağlarsınız.

Fâil-i mutlak Hudâ'dır hikmetinden yok suâl
Zevk u mihnet bu cihânda oldu rü'yâya misâl

Kimi zevk-ı ma'nevîye daldı kimi sûriye
Bir dakîka gibidir geçmekde olan mâh u sâl

61. "Allah dışındaki her şeyden tecerrüd anlamında fakr tamam olunca, işte o zaman Allah'a ulaşılır." (H)

Ma'nevî zevkı dadanlar zâhire meyl eylemez
Zevk-ı sûrî oldu âtî kaldı fikrinde hayâl

Doğru bir yol ister isen ol muhibb-i hânedân
Ehl-i Beyt-i Mustafâ'ya ittibâ' it imtisâl

Olma mağrûr bu fenâda mâla câha nakşına
Zulme râzî olmaz Allâh eyler elbet pây-mâl

Bir harîk itdi zuhûr çârşûda Allâh def' ide
İşte mahv oldu bir ânda bunca mâl ile menâl

***Şemsi-i Mısrî** Hudâ'ya it tevekkül bul safâ*
Ol mukârin ehl-i hâle bulasın feyz ü kemâl

(Sâat: 11)

Bizim es'ile, zannım sekseniki beyit olarak takdîm edilmişti. Biraz daha ilâve edildi. Artık bunların sırası ba'dehû tertîb edilecektir:

*"**Küntü kenz**"in sırrı ile "**men aref**"de nükte ne*
*Hem "**elest**" bezminde kavl-i "**neam ü belâ**" nedir**

Fahş ü münkerden salâtdır men' ider iksîr-i zikr
Cümleten ahlâkı câmi' âyet-i kübrâ nedir

A'zam-ı âyât-ı Kur'ân hangi âyetdir aceb
Ehl-i isyânı mübeşşir âyet-i ircâ nedir

Enbiyâ mı efdal oldu evliyâ mı yoksa kim
Gavs u efrâd ile aktâb Hakk'a reh-nümâ nedir

Yer döner gökler döner ecrâm döner her şey' döner
*Var mıdır âyetde delîl var arz-ı "**dehâhâ**" nedir[62]**

İşte Kur'ân-ı Kerîm'de var işârât-ı fünûn
Lîk bildir hey'et ü hikmetle tıb kîmyâ nedir

62. (وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَٰلِكَ دَحَاهَا) "Bunun ardından yeri düzenleyip döşedi." 79. Nâziât sûresi, 30. (H)

Dîn dimek ahlâk dimekdir hüsn-i ahlâkdır behişt
Sû-i ahlâkdır cehennem it beyân bana nedir

Her ne var Kur'ân'da emr-i Kibriyâ nâfi' bütün
Her nevâhîde mazarrat müctemi' hayfâ nedir

Benzeyor Hakk'ın sıfâtından sıfât-ı âdemî
Böyle halk olmakda gâye maksad-ı Mevlâ nedir

*"**Lâ tesübbu'r-rîha**"[63] zîrâ nefes-i Rahmân'dan o*
*Dindi "**ed-dehru hüva'llâh**"[64] bunda muammâ nedir*

*Oldu Mûsâ'ya şecerden "**ene Rabbuke**" hitâb[65]**
*Yâ "**ene'l-hak**" diyu insândan gelen sadâ nedir*

Gâh ibâdât gâh umûr-ı dünyevîde virilen
Hîle-i şer'iyye vardır diye bu fetvâ nedir

Bir hakîkat bahrinin gavvâsı lâzımdır ki ol
Çıkara deryâ-yı ma'nâdan o ki dür-dânedir

Hall-i müşkil eylesün Hak ism-i Hâdî-i zahîr
İntizârım lutf-ı Rahmân'dan gelen ihsânadır

Oldu doksanyedi beyt ile müsâvî-i suâl
Arz-ı kâlâ itmeyin zann-ı gâyem istiânedir

Ufak tefek, saçma sapan âsâr-ı âcizânemin esâmîsini müş'ir manzûmeyi bilmem yazdım mı? Yazdım ise bir daha gözlerinizi yormuş olacağım, yazmadın ise tenezzülen okuyarak beyitlerde esere âid îmâlar muvâfık mıdır, değil midir, iş'ârımızı temennî ederim:

Hâlıkım Rabbim Efendim Kird-gârımdır benim
Şâfiim Peygamberim âlî-tebârımdır benim

Lutf idüp yazdırdılar mevlûd-i pâk-i Ahmed'i
*Bâis-i izz ü saâdet ol **mesârımdır** benim*

---

63. "Rüzgâra sövmeyiniz." Bkz. Ahmet Yıldırım, **Tasavvufun Temel Öğretilerinin Hadislerdeki Dayanakları**, s. 81.(H)
64. "Zaman, işte o Allah'dır." (H)
65. (. . إِنِّي أَنَا رَبُّكَ) "Şüphesiz ben senin Rabbinim..." 20. Tâhâ sûresi, 12. (H)

Bir de manzûmen yazıp mi'râc-ı Fahr-i âlemi
Serde tâcımdır gönülde hem **Nigâr**'ımdır benim

Mevlid-i Şâh-ı Velâyet oldu manzûm bir eser
Hubb-ı Haydar kalbim içre **Müşg-bâr**'ımdır benim

Mevlid-i Fahrü'n-Nisâ'yı eyledim peyrev ana
Dürr-i deryâ-yı nübüvvetden **Nisâr**'ımdır benim

Yazmışım sıbteyn-i pâk-i Ahmed içün mevlidi
Hamse-i Ebrâr *olan bu* **Bahtiyâr**'ımdır benim

Mu'cizât u hârika hakkında yazdım bir eser
İşbu **Âsâr** *her zamânda gam-güsârımdır benim*

Medh-i Kerrâr'ı tazammun eyleyen iki na't
Şerhidir **Esmâr** *u* **Efkâr** *âşikârımdır benim*

Hazret-i Şâh-ı Şehîd-i Kerbelâ'nın hâlini
Yazmışım ez-cân u dil **Envâr** *varımdır benim*

Tuhfetü'ş-Şemsiyye'*nin kıstâsı nâm-ı diğeri*
Hakk-ı Ehl-i Beyt'dedir bu **İftihâr**'*ımdır benim*

Münkirîne karşu te'lîf eyledim bir muhtasar
Feyz-i deryâ-yı Nebî'den **Cûy-bâr**'*ımdır benim*

Pîr-i vâlâ-şânımın nâmına yazdım menkabe
Bâğ-ı aşka bülbülüm ol **Gül-izâr**'*ımdır benim*

Bursa'da mevcûd tekâyânın yazup ahvâlini
Cümle ihvân-ı tarîka **Yâdigâr**'*ımdır benim*

Yâdigâr'*a zeyl yazup eslâfı tahrîr eyledim*
Müstefîd olur okuyan çün **Bahâr**'*ımdır benim*

Meslek-i Mısriyye üzre bir fütüvvet-nâmede
Yazmışım **Esrâr**-*ı kalbi hûşyârımdır benim*

Muhtelif mevzûa dâir cem' u te'lîf eyledim
Oldu bir hayli makâlât **Ber-güzâr**'*ımdır benim*

İntihâb itdim geçen şâirlerin eş'ârını
Zevkıma gitmiş eserler **İhtiyâr**'ımdır benim

Hayli ebyât ü mesârı' cem' ile tertîb idüp
İşte meydân-ı edebde çün **Bâzâr**'ımdır benim

Bursa'dan geçmiş bütün şâirleri cem' eyledim
Bâğ-ı dilde açılan **Ezhâr** *hârımdır benim*

Hayli ibretler bulup cem' eyledim bir nev eser
Atşı râfi'dir ki zîrâ **Çeşme-sâr**'ımdır benim

Eyledim tashîh rivâyât-ı sakîmi aczle
Mihekke urdum hâlisâne çün **Ayâr**'ımdır benim

Muhtasar târîhleri derc eyleyüp te'lîfime
Vâkıât-ı mâziyi **Ezbâr** *hârımdır benim*

Hayder-i Kerrâr'a ta'n itmiş adûlar sad-hayf
Redd ider bu ta'nı yazdım **Dil-fikâr**'ımdır benim

Gâh gıbta gâh hasedden zemm iden eslâf içün
Yazmağa bâdî vü bâis-i **İğbirâr**'ımdır benim

İhtilâfâtdan nümûne cem' idüp yazdım bunu
Gayret-âmîz olduğiçün **İ'tikâr**'ımdır benim

Üç aded mecmûada tesbît ü tahrîr eyledim
Mürg-zâr'ım **Şâh-vârım Mûsikâr**'ımdır benim

Bursa'da meşhûr olan Câmi'-i Kebîr'in hakkına
Eyledim tahrîr zîrâ **İ'timâr**'ımdır benim

Vakt ü hâli oldu hâkî itdim **İhzâr** *nâm ana*
Redd-i vâiz eyleyüp **Izhâr** *şiârımdır benim*

Bursa'da mevcûd makâbirde kim medfûn ise
Yazmışım çünki nihâyet ol **Karâr**'ımdır benim

Yazmışım doksanyedi beyit ile muğlak suâl
Çok zamândır dildeki **Izmâr** *kârımdır benim*

Geldi bir dîvân vücûda lutf-ı Hak'la **Şemsi'den**
Sâye-i Mısrî'deki **Eş'âr** *zârımdır benim*

Kendi haklarındaki yoklukta varlık, fenâdan sonra bekâ temennîsini okuduktan sonra o gece fakîr de şöyle bir şey yazdım, daha müsvedde defterindedir:

Hakk'a karşu yokluk oldu dervişin sermâyesi[66]
Yokluğun Hak varlığıyla varlık oldu gâyesi

Hakk'a vuslat aşkla mümkin olup yok başka yol
Aşk-ı cânândır cemâl-i âşıkın pîrâyesi

Aşkla bezm-i ezelde tîneti tahmîr olup
Ârifin aşk-ı ilâhî oldu çün kim mâyesi

Âşıkın ma'şûka karşu rütbe-i kurbiyyeti
Aşka merbûtiyyeti artdıkca artar pâyesi

Bende-i âl-i abâyım çâker-i Âl-i Rasûl
Şemsi-i Mısrî*'nin anlardır dü-âlem vâyesi*

28 Cemâziye'l-evvel 1345/(5 Aralık 1926)
Yevm-i Cumartesi, sâat: 12.

Hâdimü'l-fukarâ Muhammed Şemseddîn
Nigeh-bân-ı Hânkâh-ı Hz. Mısrî en-Niyâzî (Kuddise sırruhu'l-âlî)
BURSA"

* * *

"Nazar-gâh-ı kâmilânelerine,
Ma'rûz-ı dervîşânedir.

16 Teşrîn-i sânî târîhli ikinci bir taltîf-nâme-i vefâ-kârîleri dâîlerini pür-şevk u sürûr eyledi. Ale'l-husûs mürşid-i âgâh-dil Mustafa Sâfî Efendi hazretlerinin hakk-ı dervîşânemdeki teveccüh ve iltifâtlarına ne derece minnet-dâr kaldığımı ifhâm edemem. Teşekkürler eder, himmetlerini nazarlarını niyâz eylerim. İyi kötü her ne ise, fakîrden zuhûr eden bu gibi sözler işte böyle zevât-ı âliyenin fakîre olan teveccüh-i ma'neviyyeleri âsârı olduğuna şübhe etmem. Söyleyen yine onlardır, ben kimim ki, zerrece söz söyleyeyim.

66. *Hakk'a karşu yokluk oldu âşıkın ser-mâyesi.*

Cenâb-ı pîr-i dest-gîrimin Âsitâne-i Uşşâkî'de kuyusu olduğu ve orada erbaîn çıkardıklarını işitmiştim. Hattâ bir iki def'a da ziyâretleriyle müşerref oldum. Nutk-ı âcizîyi tahmîsiyle tekrâr ale't-tekrâr iltifâta sezâ-vâr buyurmanız mûcib-i menn ü şükrân-ı bî-şumâr oldu. Hz. Pîr efendimizin birâder-i âlîlerine yazdıkları mektûb peder-mânde olarak mevcûddur. Ancak Cenâb-ı Mısrî'ye ma'nen müncezib olan Tâhir Ağa Dergâhı'nda medfûn urefâ-yı meşâyih-ı Uşşâkıyye'den ârif-i bi'llâh Salâhaddîn el-Uşşâkî hazretlerinin **Vâridât-ı** *Hz. Pîr'den bir kısmını şerh buyurmuşlardır. Fakîrde bir iki tânesi vardır. Bunlardan başka mevcûd ise onların istinsâhıyla irsâline inâyet buyurulur ise çok teşekkür ederim.*

Gelelim Hakkı merhûma; buna dâir evvelce bazı ma'rûzâtta bulunmuştum. Gerek Karabaş-ı Velî, gerek Hz. Pîr hakkındaki bu lafları, haydi diyelim gençlik münâsebetiyle söylemiş, yazmış; pek a'lâ Şam'da iken ihvânına yazdığı mektûbunda **Mevâidü'l-İrfân-ı** *âlîsindeki sözlerine ne diyelim? Kendi ayarında değil. Ma'nevî şöyle dursun, mâddeten çok fevkinde ulemâ Cenâb-ı Mısrî'ye intisâbla müftehirdirler: Ez-cümle İshâk Hocası Ahmed Efendi, Ahmed-i Gazzî, Ayn-ı Ekber Muhammed Efendi, Câmi'-i Kebîr imâmları, Gelibolu müftüsü, ceddim merhûm. Bunlar o zamânın mütebahhirîninden, âdetâ Bursa'da neşr-i ulûm-ı zâhire vü bâtına eden fuhûlîndendir. Ne ise, büyüklerin arasına girmek haddimiz değilse de mensûbîn-i Mısriyye'den olduğumuz içün tabîîdir ki, gönlümüz kırıktır. Hattâ taş atana ekmekle mukâbele etmek meslek-i Mısrî olduğundan onbeş sene kadar bervech-i hasebî İsmâîl Hakkı Dergâhı'nda hizmette bulundum. Belki aralarındaki iğbirâr mündefi' olur dedim. Burada bir mes'ele vardır azîzim. Nihâyet-i hâlinde mâdemki bu dakîkaya vâkıf olmuş, Sa'deddîn-i Taftazânî gibi bir bir yazmalı. Bu bahis benim evvelce anladığım gibi değilmiş. Mısrî'nin iddiâsı muhık imiş; mes'ele şöyle imiş, diye tavzîh etmiş olsa idi hoş olmaz mı idi. Eğer sahîh ise Cenâb-ı Pîr'in İmâm Hasan (aleyhi's-selâm) efendimize ittibâen mesmûmen şehîd olmuş demektir. Bu sözleri nerededir? Mecmûu geçmiş midir? Bu bir rekâbet netîcesidir. Hattâ mecmûasının birisinde, Hz..... şeyhi Osmân-ı Atpazârî'nin karşısında gâyet mütevâzıâne oturmuş. Şeyhi de..... anladım ki, şeyhim Mısrî'den mertebeten büyüktür. (Tuhaf şey, Hz. Mısrî..... böyle vaz'iyyeti küçüklüğünde îmâ etsin. (Mısrî gibi bir balçığı her bir ayak..... başka büyüklük aranır mı? Şu sözlerinde de Mısrî'nin avanesini..... İşte bu avane yukarıda isimlerinin ba'zısını yazdığım fuzalâdır. O sultân-ı velînin teveccühüyle olmuştur, diyor. Eser-i firâzeye de biraz atıyor. Hz. Mevlânâ ile şüyûh-ı selâseyi ölçtüğünde de ötekiler..... Tarîk-ı Celvetî'den başka Hakk'a yol yoktur, diyor. Haniya..... istiyor. Her ne ise, ne diyelim? Olmuş bitmiş bir işler. Evet, evâhir-i ömrüne yakın hattâ bütün mertebesini ihrâzını da musır, Hz. Pîr'in müşkilim var nutkunu suâllerine cevâblar yazmışlar, bir taraftan Mısrî'nin aleyhinde diğer cihetten de bir tecellî.* (اللهم أرنا الحق حقاً و ارزقنا اتباعه)[67]

67. "Allah'ım! Bize hakkı hak olarak göster ve ona tâbi olmakla bizi rızıklandır." (H)

Mektubunuzu aldığım ve..... bir zuhûrât oldu. Kusûrunu tashîh ve mektûbumun da nasıl doğduysa öyle..... nazar-ı müsâmaha ile görmenizi ricâ ile maa'l-ihtirâm aşk u niyâz ve takdîr.....

Melâz-ı sâlikân-ı Mısrî penâh-ı âcizân-ı Mısrî
Muîn-i bendegân-ı Mısrî.....

Senin feyz ü kemâline hasûdân itdiler gıbta
Alî'nin sırrına mahrem.....

İmâmeyn aşkına kıldın fedâ-yı cân ile cismin
Cihânda şöhret ü şânın.....

Ne bilsün kadrini zerrâk riyâ-kâr müddeî zâhid
Alî'nin kadrini.....

Hüseyn'i sevmeyenlerdir seni her kim ki sevmezse
Muhibb-i Ehl-i Beyt'sin sen.....

Senin dergâhına hizmet benimçün mahz-ı ni'metdir
İdersin feyzine.....

Niyâzı kuluyum bâb-ı niyâzda durdu **Şemseddîn**
Senin dergâhın olmuştur bana dârü'l-emân Mısrî

22 Teşrîn-i sânî[68]

/117/ Hulefâ-i Hz. Mısrî

ÇELEBİ ŞEYH ALİ EFENDİ

Âsitâne-i Pîr'de seccâde-i irşâda oturmuş idi. Zâhir ü bâtını ma'mûr evliyâu'llâh-dandır.

ŞİNİK-ZÂDE ŞEYH MUHAMMED EFENDİ

Bursa'da Mahkeme-i Şer'iyye başkâtibi idi. Bi'l-külliyye terk-i me'mûriyyet ile ahz-i bey'at eyledi. Hz. Mısrî'nin ahass-ı hulefâsındandır. Âsitâne-i Mısrî'de bir müddet vekâleti vardır. Bu vekâlet zamân-ı Hz. Mısrî'dedir. Bir aralık mahdûm-ı Hz. Pîr'e

68. Sayfanın kenarının kopmuş olmasından dolayı satır sonuna gelen bazı kısımlar okunamadı. (H)

de vekâleti mevzû'-ı bahistir. 1109/(1697-98) târîhinde irtihâl-i dâr-ı bekâ eyledi. Pınarbaşı Kabristanı'nda îyd-gâha karîb çınâr-ı kebîr civârında defîn-i hâk-i gufrândır. (*Kaddesa'llâhu sırrahû*)

ŞEYH MUHAMMED KÂSIM EFENDİ

"Eâzımü'l-mekârim yâr-ı dâim" diye mevsûf olan bu zâtın pederi Yahyâ, onun pederi Kâsım-ı Eyyûbî'dir. 1044 Rabîinde (Temmuz 1634) dünyâya gelmiştir. "Verdî" diye meşhûrdur. Bursa'da Çelebi Sultan Mehmed Medresesi'nde talebeden olup, Ahmedbey Mahallesi imâmı idi. Hz. Mısrî'ye meftûn olup hizmetini câna minnet bildi. Ziyâret ede ede ona nisbet hâsıl eyledi. **Tuhfetü'l-Mısrî**'de menâkıbı vardır. Aksakzâde Zâviye'sine şeyh olmuş idi. 1135 Cemâziye'l-âhirinin âhir haftası Çarşamba gecesi (Haziran 1722) nısfü'l-leylde 91 yaşında irtihâl eyledi. Cenâzesinde meşâyıh-ı kirâm-ı zamân hâzır olup, Ayasofya'dan Fâtih'e kadar götürülmüş, orada namâzı ba'de'l-edâ Eyüp'e nakl olunmuş idi. "Mahzu'n-nûr" (محض النور) târîhidir. İstanbul'da Eyüp'te Yahyâ-zâde Tekkesi'nde vasiyeti mûcibince medfûndur. (*Kaddesa'llâhu sırrahû*)

İlâhiyyâtından:

Abd-i Rabbim Rabb-i ubbâd olmazam
Mürşidim hak mâ-sivâyı bilmezem

Rûh-ı kudsü bana söyler dil ile
Verdiyâ ben bâkiyem yıl olmazam

ŞEYH MUHAMMED SAHFÎ EFENDİ

Bursa'da Şehâbeddîn Mahallesi'nde nice zamân tahsîl-i ulûm-ı zâhirîde bulundu. Kitâpçılıkla iştigâl eylerdi. Bu münâsebetle "Sahfî" diye şöhret buldu. Elyevm âsitâne-i Mısrî'deki Şeyh Şemseddîn Efendi bunun sülâlesindendir. **/118/** 1144/(1731-32) târîhinde terk-i hayât-ı müsteâr eyledi. Bursa'da âsitâne-i Hz. Mısrî'de medfûndur. Terceme-i hâlinin tafsîli yazılmış idi.

ŞEYH AHMED EFENDİ

Hz. Mısrî'nin hem birâderi, hem halîfesidir. 1068/(1658)'de Cenâb-ı Mısrî'nin müşârünileyhe yazdığı mektûbu bâlâda derc etmiş idim. İstanbul'da Merkez Efendi Kabristanı'nda medfûndur. İrtihâlleri 1114/(1702-03) târîhinde olduğu mervîdir.

Meşâyıh-ı Mısriyye'den Ahmed Bedreddîn Efendi de bu civârda medfûndur.

YAHŞI-ZÂDE ŞEYH AHMED EFENDİ

Zâhir ü bâtını ma'mûr erlerdendir. Kütahyalı olup orada Halvetî dergâhında medfûn imiş.

ŞEYH İSHÂK HOCA

Efâzıl-ı ulemâdan ve eâzım-ı urefâdandır. Terceme-i hâlî **Gül-deste**'de vardır. **Gül-zâr-ı Mısrî**'ye de derc olunmuştur. 1120/(1708) târîhinde Bursa'da irtihâl-i dâr-ı naîm eyledi. Deveciler Kabristanı'nda medfûndur.

ŞEYH BEKİR EFENDİ

Bursalı olup, mübârek bir zât imiş.

TABLÎ-ZÂDE ŞEYH AHMED EFENDİ

Şuarâ-yı be-nâmdan ve fuzalâ-yı zevi'l-ihtirâmdandır. Fenârî Ahmed Paşa Dergâhı'nda post-nişîn olmuş, 1116/(1704-05) târîhinde irtihâl eylemiştir. Yeniyer, nâm-ı diğer Mar'â Mezarlığı'nda medfûndur.

KAVALALI ŞEYH MUSTAFA EFENDİ

Asrının ferîdlerinden idi. Kavalalıdır. "Kavala Şeyhi" denilmekle ma'rûf idi. (*Kaddesa'llâhu sırrahû*)

ŞEYH AZBÎ MUSTAFA EFENDİ

Mevliden Kütahyalıdır. Hz. Mısrî Edirne'den Limni'ye iclâ olunurken, hükûmet tarafından onun muhâfazasına ve Limni'ye îsâline me'mûr edilmişti. Esnâ-yı râhda müşârünileyhin kemâlât-ı ârifânesine muttali' olunca, onun esîri olup hıdmet-kârından daha sâdıkâne arz-ı hıdmet etmiş ve bilâhare intisâb ederek nâil-i feyz ü kemâl olmuştu. Hz. Mısrî'nin irtihâlinden sonra Limni'den İstanbul'a gelerek Bektaşî ricâlinden ba'zı kimselerle muhabbet edip, bu sırada Erenköy civârında Merdiven /119/ köyünde kâin dergâhın meşîhati kendisine tevcîh olunmuştur. "Azbî" diye şiirde tahallus ettiği gibi, mürşid-i mükerremi Mısrî-i müşârünileyhin **Dîvân**'ını ser-â-pâ tahmîs eylemiş ve bu dîvân 1284/(1867-68) târîhinde Matbaacı Rızâ Efendi tarafından tab' u neşr edilmiş ise de elyevm nüsah-ı matbûası mefkûddur. Ayrıca bir de dîvânı vardır. Rengîn eş'ârı vardır.

Azîzinin irtihâlinden sonra 55 sene daha muammer olarak, 1160/(1747) târîhinde irtihâl-i dâr-ı naîm eylemiş ve mezkûr dergâh hazîresinde medfûndur; ziyâret eyledim. "Müteveccihü'r-rûhâniyye" (متوجه الروحانيه) târîh-i vefâtıdır[69].

Bilen anlar hayır söyler ya bilmez anlamaz söyler
Rumûz-ı nutfeden söyle beyân olsun nice ma'nâ

Bu güfte dahi kendilerinindir, teberrüken naklolundu:

Ne safâdan kederim var ne cefâdan hazerim
Düşmeni dost bilirim ikisini bir severim
Kimsenin hayrı ile şerrine yokdur nazarım
Bir kuru laklakadır elde olunca hünerim

Ne alandan haberim var ne satandan haberim
Serserî kevne gelelden beri sersem gezerim

Gâh olur kendi özüm âlem içinde bulamam
Gâh olur hâl ile nâzımı hiç söyleyemem
Ne Alî'yim ne velî'yim ne deliyim bilemem
Bir pula mâzi vü müstakbeli virsen dilemem

Ne alandan haberim var ne satandan haberim
Serserî kevne gelelden beri sersem gezerim

Bahs-i ilme gelicek kîl ile kâl eyleyemem
Her ne dirlerse diyem hakkı cidâl eyleyemem
Ne belâdır başıma kayd-ı zevâl eyleyemem
Bir dahi tevbe idüp arz-ı kemâl eyleyemem

Ne alandan haberim var ne satandan haberim
Serserî kevne gelelden beri sersem gezerim

Âh-ı Âzbî gibi bir derd-i derûnum diyemem
Gâh olur sâmit olup sohbet-i cân eyleyemem
Yâri idrâk idüp fark-ı adû eyleyemem
Her ne dirlerse disün kimseyi zemm eyleyemem

69. Bu ibârenin hesaplamasından verilen tarih çıkmamaktadır. (H)

Ne alandan haberim var ne satandan haberim
Serserî kevne gelelden beri sersem gezerim

/120/ ŞEYH AHMED EFENDİ

Bursa'da Câmi'-i Kebîr imamı idi. Sulehâ-yı ümmetten bir zât idi.

ŞEYH ABDURRAHÎM EFENDİ

Câmi'-i Kebîr'de imâm-ı sânî idi. Sâhib-i kerâmet bir zâttır. 1114/(1703-04)'te katlden kurtulmuştur. Ahmed-i Gazzî'nin dâmâdıdır. Vefâtı 1135/(1722-23)'tedir. "Sandâlî-zâde" diye ma'rûfdur.

ŞEYH SÜKÛNÎ MUHAMMED EFENDİ

Mudurnuludur. Ulemâdan idi. Gelibolu'ya müftü olmuştur. Hz. Mısrî'nin emriyle bir aralık Bursa'da Kâsım Subaşı Zâviyesi'nde irşâd-ı ibâd ile meşgûl olmuşlar, sonra Gelibolu'ya gitmişlerdir. Gelibolu'da da irşâd-ı ibâd ile meşgûl oldular. Ziyâret kasdıyla Bursa'ya geldiler, 1103/(1692) târîhinde terk-i hayât-ı müsteâr eylemişlerdir. Deveciler Kabristanı'nda medfûndur.

Târîh-i vefâtı:

Cenâb-ı Sükûnî Şeyh Muhammed Efendi
Ki genc idi ilm-i ledünn ile derûnu
Revân oldu Firdevs-i a'lâ-yı ünse
Koyup vahşet-âbâd-ı dünyâ-yı dûnu
Didim sâl-i fevtine târîh **Tâlib**
Ola sâkin-i arş rûh-ı Sükûnî
(اوله ساكن عرش روح سكونى)

Te'lîfâtı:

Dürre isminde, **Kasîde-i Bür'e**'ye nazîre ve buna **Gurre** nâmıyla şerhleri.

Mevlânâ Câmî ile Mevlânâ İsâm aralarındaki ta'rîzâta **Fevâid-i Aliyye** nâmıyla yazdıkları **Faysal-nâme**.

Seksenbeş beyitli Arabiyyü'l-ibâre medhiyye-i nebeviyye.

ŞEYH MUHAMMED DEDE EFENDİ

Sâlih Dede'nin oğludur, Bursalıdır. Mesnevî-hân idi. Cenâb-ı Mısrî ile latîf mâcerâları vardır. Ehl-i hâl bir zât idi.

ŞEYH MUSTAFA EFENDİ

Bursa'nın Arap Mahallesi sâkinlerinden idi. Hz. Pîr'e karâbeti vardır. İstanbul'da Fâtih'de Âşıkpaşa Tekkesi'nde medfûndur.

ŞEYH SEYYİD MUHAMMED ÇELEBİ

"Sandalî-zâde" demekle meşhûrdur. Azîzinin hizmetini câna minnet bilip, gece gündüz gözleri önünden ayrılmazlarmış.

ŞEYH el-HÂC HASAN DEDE EFENDİ

Kasap esnâfından ve sulehâdan olup, gece gündüz azîzinin hizmetine vakf-ı cân etmiştir.

/121/ ŞEYH el-HÂC MUHAMMED DEDE EFENDİ

Bursalıdır. "Gümüş Ayak" diye meşhûrdur.

ŞEYH ALİ DEDE EFENDİ

Bursa'da Veled-i Enbiyâ Câmi'-i şerîfi kayyımı olup, Hz. Pîr Bursa'ya geldiğinde en evvel onun hânesinde misâfir olmuştur. Sulehâ-yı ümmetten idi.

ŞEYH MUHAMMED ÇELEBİ EFENDİ

Cenâb-ı Şeyh'in berberi olup, Limnilidir. Vesvese-i dünyâyı kalbinden çıkarmağa muvaffak olmuş erlerdendir.

İSTANBULLU ŞEYH ALİ NAZMİ EFENDİ

Fenn-i mûsikîde mâhir ve emsâli nâdir bir azîzdir. "Derviş Ali" demekle şehîr idi. Hz. Şeyh'in zâkirbaşısı idi. "Sûretü'l-Furkân" (سورة الفرقان) (1128) târîh-i vefâtıdır İstanbul'da Hekimoğlu Ali Paşa Câmi'-i şerîfi şadırvanı kurbunda medfûndur. Gazeliyyâtı vardır.

Yeter ma'mûr oldun bir zamân vîrâne ol gönül
Hudâ'ya âşinâ ol gayriye bî-gâne ol gönül

ŞEYH MUSTAFA EFENDİ

Câmi'-i Kebîr ser-müezzini olup, "Kara Oğlan" denmekle meşhûrdur. Mûsikîde mahâret-i kâmilesi vardı. Hz. Pîr'le mâ-cerâsı ibret-nümâdır.

ŞEYH MUSTAFA EFENDİ (1129/1717)

Câmi'-i Kebîr ser-müezzinidir. "Ak Hâşiyeli" denmekle meşhûrdur. Fenn-i mûsikîde mâhir olduğu gibi, sesi de gâyet güzel imiş. Selîs ifâdeye muktedir, müderrisînden bir güzîde-i zümre-i zâkirân ü fırka-i sâlikân idi. Elli sene salât-ı subhu cemâatle kılmıştır. Azîz Limni'de iken hânkâhda vekâlet etti. Pınarbaşı'nda mevlevî-hâne karşısında medfûndur.

ŞEYH AHMED EFENDİ

Hz. Pîr'in hıdmet-i dâimesinde bulunup, bu da berber-i hâssı idi.

EMÎR KÂSIM-ZÂDE ŞEYH MUHAMMED EMÎN EFENDİ

Sülâle-i sâdat-ı kirâmdandır. Hâlisü'l-fuâd ve ulûm-ı mütenevviadan müstefâd bir zât-ı kerîmdir. "Seyyid" mahlasıyla ma'rûf olup, müretteb **Dîvân-ı İlâhî**'leri vardır. 1134/(1722)'te ism-i "Hû" ile hatm-i enfâs eyleyip, Bursa'da Şeyh Hüsâmeddîn Efendi Dergâhı altındaki Mısrî Tekkesi Kabristanı'na defn olunmuştur.

Târîh-i irtihâli:

Şeyh Efendi bezm-i Adn'e "Hû" ile buldu vusûl
(شيخ افندي بزم عدنه هو ايله بولدي وصول)

/122/ İlâhiyyâtından:

Cânâna virüp cânı cânân olalım âşık
Bu râh-ı hakîkatde bürhân olalım âşık

Sıdkile eğer mü'min tutar kese sivâ savmın
Gel îyd-i visâle kurbân olalım âşık

Aşkile olup zinde dostu bulalım dilde
Gel ilm-i ledünnîde Lokmân olalım âşık

ŞEYH MAHMÛD EFENDİ

Kastamonu'da Boyabat kasabasında pâ-nihâde-i mehd-i vücûd olup, müddet-i medîde tahsîl-i ulûm ile istikmâl-i kemâl eyledikten sonra hıdmet-i Şeyh'e dâhil ve hilâfete nâil olup, emr-i Şeyh'le neşr-i tarîk için memleketine avdet eylemişti. Hz. Mısrî'nin Limni'de civâr-ı rahmet-medârındaki Mahmûd Efendi, Şeyh Mahmûd Efendi bu zât olsa gerektir. Azîzinin Limni'de ziyâretine gelmiş olması melhûzdur. Kabri el-ân mevcûddur.

IYD-İ EKBER ŞEYH MUHAMMED EFENDİ

Eskişehirlidir. 1135/(1723)'te irtihâl eylemiştir. Bursa'da Emîr Sultân Câmi'-i şerîfinin Azâbkapısı civârında medfûndur. **Fevâid-i Zümrüdiyye** nâmıyla, Hz. Mısrî'nin **Kasîde-i Bür'e**'si üzerine şerhi vardır.

ŞEYH KÂSIM-I VERDÎ EFENDİ

Emîn Yahyâ b. Kâsım-ı Eyyûbî'dir. 1044/(1634-35)'te doğmuştur. Cemâziye'l-âhir 1135 (Mart-Nisan 1722) "mahzu'n-nûr" (محض النور) târîh-i irtihâlidir. 91 sene muammer olmuştur. Akbıyık Zâviyesi'nde şeyh idi. Eyüp'te Yahyâ-zâde Tekkesi hazîresinde medfûndur. Bunun tafsîli yukarıda geçmiştir. (s.117)

ŞEYH AHMED-İ GAZZÎ

Kuds-i şerîf tevâbiinden Gazze kasabasında 1054/(1644) senesinde dünyâya gelip, henüz küçük yaşında iken ulûm-ı zâhireyi tahsîl ile, onsekiz yaşında iken muhaddis olmuş, Mısır'da Câmiü'l-Ezher'de yedi sene Şeyh Ahmed-i Beşîşî'den ulûm-ı âliye tahsîlinde bulunmuş ve orada neşr-i ulûm etmiştir. Onsekiz kerre hacca gittiği gibi, evlâd-ı vüzerâdan olduğu mervîdir. Şeyh-i müşârünileyhin emriyle 1087/(1676)'de Bursa'ya hicret edip Câmi'-i Kebîr'de tedrîs-i ulûmla iştigâl etti. Molla Fenârî Medresesi müderrisliği uhdesine tevcîh olundu. Reîsü'l-muhaddisîn oldu.

1094/(1683)'te tekrâr hacca azîmetinde esnâ-yı râhda ba'zı ahvâl ü esrâr zuhûra geldi. Bidâyeten münkir-i tarîkat iken, bunun üzerine, 1103/(1691-92)'te Hz. Mısrî'ye mürâcaatla ahz-i inâbet etti, bir sene sonra nâil-i hilâfet oldu. Hz. Üftâde ve şeyhinin işâret-i ma'neviyyesiyle 1114/(1702-03) senesinde Bursa'da güzel bir dergâh inşâ eyledi ki, Bursalı /122/ Belîğ Efendi şu târîhi söylemiştir:

Bu hayrâtın ki bânîsi Cenâb-ı Ahmed-i Gazzî
Fazîletle vücûdu âsumân-ı ilm-i mâhîdir

Esâsından binâ itdi bu zîbâ tekyeyi çûn kim
Anın her gûşesi erbâb-ı tevhîdin penâhıdır

Tamâm itse aceb mi dest-i himmetle bu âsârı
Muhakkak Şeyh Mısrî'nin ana feyz-i nigâhıdır

Şerefdir çıksa ayyûka sadâsı anda tevhîdin
Müselsel okunan şâm u seher zikr-i ilâhîdir

Misâli gelmemişdir bu ibâdet-gâh-ı vâlânın
Zuhûr itmiş var ise ol dahi sun'-ı ilâhîdir

Arak-rîz oldu sanma devr ile a'zâ-yı uşşâkı
Çıkan hep âteş-i tevhîd ile âb-ı günâhıdır

Didi itmâmını gördükde târîhin **Belîğ-i zâr**
Bu tekye kudsiyân-ı âsumânî cilve-gâhıdır
(بو تكيه قدسيان آسماني جلوه كاهيدر)

Süleyman Efendi nâmında bir zât tarafından yazılan bir terceme-i hâlleri elime geçti, mütâlaasıyla şeref-yâb oldum.

Ahmed-i Gazzî, cidden eâzım-ı ulemâ vü urefâdandır. Pederleri Şeyh Müferricü'l-Kâdirî, onun babası Şeyh Îsâ nâm zâttır. Gerek Câmi'-i Kebîr'de, gerek Câmiü'l-Ezher'de beş def'a Kur'ân-ı azîmü'ş-şânı tefsîr ile hatm etmiş idi. Ulûm-ı zâhire vü bâtınada yektâ-yı zamân ve mağbût-ı cihân olmuşidi. Bir **Tefsîr**'i, bir de **Mîzânü'l-Akâid**'i ile **Ta'lîkât-ı Gazziyye**'si vardır, gayr-i matbû'dur. Âsâr-ı sâiresi de varmış, fakat gayr-i ma'lûmumdur.

Kıble-nümâ-yı Ka'betü'l-Uşşâk nâm eserde mütâlaa-güzâr-ı âciz-ânem olduğuna göre, 1120/(1708) senesinde Acem seferi fütûhâtından kırk kese akça gazâ malı hediye gelmiş, fakat kabûl etmeyip cümlesini Câmi'-i Kebîr'in ta'mîrine sarf eylemiştir. Hâlâ minberde asılı olan dört sancak Hz. Gazzî'nindir. Bi'l-âhare bunlar tecdîd edilmiştir. Dâire-i Kübrâ ricâlinden olduğu müttefakun aleyhdir. Âsitânelerinde kırk sene inzivâ edip çıkmamış, çok kerâmâtı görülerek, **Kerâmât-ı Gazziyye** diye bir mecelle-i kebîre yazılmıştır.

1150/(1737-38) senesi âzim-i dâr-ı bekâ ve nâil-i ni'met-i likâ olduklarına müsâdiftir. Kabr-i âlîleri dergâh-ı şerîf derûnundadır. Lehü'l-hamd mükerreren ziyâretle şeref-yâb oldum. Orada gördüğüm bir levhadan şu beyitleri istinsâh eyledim:

/124/*Fahr-ı râh-ı Halvetî Şeyh Ahmed-i Gazzî ki ol*
Merd-i âlem pîr-i pür-nûr iftihârü'l-vâsılîn

Mürşid-i ashâb-ı memlûk zâhid ü takvâ-şiyem
Mazhar-ı feyz-i ilâhî iftihârü's-sâlikîn

Nahl-i bûstân-ı tarîkat necm-i burc-i âfitâb
Şems-i râh-ı istikâmet iftihârü'z-zâhidîn

Fahr-ı Râzî-menkabet allâme-i devr-i cihân
Pîr-i meydân-ı kerâmet iftihârü'l-ârifîn

İlm-i tefsîr ü ehâdîsin İmâm-ı A'zam'ı
Nûr-bahşâ-yı teselli iftihârü'l-fâzılîn

Milk-i Adn'e göçmeden kâtib mülâkî olmadan
Türbe-bânî şu azîzi iftihârü'l-kâmilîn

Asâ-yı şerîfleri sandûkalarının yanında mahfûzdur.

İrtihâlleri târîhlerinden:

***Âh**-ı dil-sûzu çeküp dilden didim târîhini*
Kabrini nûr ile memlû eyleye Rabbü'l-ibâd
(قبريني نور ايله مملو ايليه رب العباد) = 1156 – 6 = 1150

Diğer:

Harf-i cevher-dâr ile Hâlis didim târîhini
Ahmed-i Gazzî naîm-i Adn'e göçdü Hû ile
(احمد غزي نعيم عدنه كوجدي هو ايله)

Diğer:

Bâm-ı cevher çıkdı üç er didiler târîhini
Kutb-ı Bursa Şeyh Ahmed azm-i ukbâ eyledi
(قطب برسا شيخ احمد عزم عقبي ايلدي) 1153 – 3 = 1150

Sandûkalarının önündeki levhada şu ma'lûmât mündericdir:

"Şeyh Ahmed el-Gazzî, Gazze'de tevellüd eyledi. Onsekiz yaşında muhaddis olup, otuz sene Câmiü'l-Ezher'de neşr-i ulûm eyledi. Onsekiz kerre haccetti. Reîsü'l-muhaddisîn olup, işâretle Bursa'ya geldi. Hz. Mısrî'den hilâfet aldı. Bursa'da bu âsitâneyi binâ eyledi. Beş def'a tefsîr-i şerîf tedrîs ile Kur'ân-ı Kerîm'i hatm etti. Zâhir ü bâtını ma'mûr idi. 1150 senesi Şevvâlinin altıncı (27 Ocak 1738) Pazartesi gecesi irtihâl-i dâr-ı bekâ buyurdu azîzim.

Cârûb-keş-i Dergeh-i Şeyh Ahmed el-Gazzî
Eşref-i Rûmî-zâde es-Seyyid Ali Sırrî

ŞEYH ABDÜLLATÎF EFENDİ

Müşârünileyhin evlâdından Şeyh Abdüllatîf Efendi hazretleri zamânında bir takım ahvâl-i garîbe zuhûr etmiş idi. Pederinin irtihâlinden evvel 1143 veya 1147 senesi şehr-i Recebin onunda (19 Ocak 1731 veya 6 Aralık 1734) kırk yaşında iken şehîden âzim-i dâr-ı ukbâ oldu. Zâhir ü bâtını ma'mûr erlerden idi. Dünyâya aslâ rağbet etmemiştir. Âsitâne-i Gazzî hazîresinde taltîf-i **/125/** Hudâ'ya mazhardır, ziyâret ettim. **Gül-deste** ta'bîr olunur **Vefeyât-ı Ervâh-ı Kudsiyye** nâmında eseri vardır.

ŞEYH MUHAMMED AYN-I KEBÎR

Bursaviyyü'l-asıldır. Velâdeti Bursa'da Kaya Pazarı'nda târîh-i hicrînin 1055/(1645) veya 1056/(1646) senelerinde vâki' olup, Vânî'den, Tefsîrî'den ve İshâk Hoca Ahmed Efendi'den tekmîl-i mevâddeyleyip, tekrâr Çömez Ali Efendi'den **Hikmetü'l-Ayn** ve **İsbât-ı Vâcib'**i itmâm eyledikten sonra, **Cüz'iyyât'ı** maa'l-cem'u'l-havâşî tekmîl müyesser olup, ba'dehû İstanbul'a gelerek yine tedrîs ile iştigâl etmiştir. Mevâlî-i izâmın ekseri şâkirdidir. Ba'dehû yine Bursa'ya gidip, anda tedrîse meşgûl iken, bir gece âlem-i ma'nâda Hz. Mısrî Efendi'yi müşâhede edip, *"Ey Ayn-ı Ekber! Nice bir kışr-ı zâhirdesin, biraz da lübb-i kıbâb-ı ma'nâya gel."* diye işâret buyurduklarından, ertesi günü Ulu Câmi' kürsüsünden dahi ayn-ı ma'nâyı keşf edince bî-ihtiyâr Mısrî'nin hânkâhlarına varıp, (10)97/(1686)'de irâdet ve inâbet ve nefes-i sânîye gelince etvâr-ı seb'ayı dördüncü dâireye dek, ki makâm-ı mutmainnedir, seyr ü müşâhede ve vefâtlarından sonra Kâsım Efendi hazretlerinden tecdîd-i bey'at ve etvâr-ı seb'ayı bi-tamâmihâ onlardan gördük diye lisânlarından bu fakîr ber-vech-i âtî istimâ' ettim. Hakkâ ki, bir merd-i âlim ü kâmil ve fâzıl u âmil-i müteverri' ve müttakî ve âdâb-ı şer' u tarîkata mürâî idi. Vaktini ulûm-ı nâfiaya hasr edip mevâddı âhara havâle eder idi. Müddet-i vâfire ülfet olunmadıkça fazîleti ma'lûm olmaz idi. Mestûru'l-hâl bir zât-ı sütûde-sıfât idi.

Vâfir tahrîrâtı vardır. Ez-cümle **Şemâil-i Şerîfe**'yi Türkî nazm etmiştir. Bir eser-i bî-nazîrdir.

On sene mikdârı bu fakîr şeref-i sohbetleriyle teşerrüf etmiştir. Husûsan Bursa'da Kâsım Efendi ve Ayn-ı Ekber Muhammed Efendi ve Hz. Emîr türbe-dârı Seyyid Reşîd Çelebi ile kırk gün kırk gece sohbet olmuştur ki, kâbil-i ta'bîr değildir.

Orta boylu, kebîrü'l-ayn ve'r-re's, sâhibü's-sekîneti ve'l-vakâr, dâimü'l-murâkabe ve'l-huzûr idi. Pür-aşk u şevk, tâ-be-sabâh bîdâr ve kesret-i bükâdan ağrıklı idi.

Ba'dehû (11)33/(1721) senesinde Kâsım Efendi İstanbul'a gelip, "*Ayn-ı Ekber efendimiz ne âlemdedir?*" diye suâl ettiğimde, beşâşeten buyurdular ki: "*Oğlum, Hasan'ım! Muhammed Ayn-ı Ekber, cümle berzahlardan halâs oldu, müşkili kalmadı, emâneti kendilerine teslîm ettik.*"

Merhûm Ayn-ı Ekber Efendi, ızhâr-ı hârık-ı âde vü kerâmeti sevmezler idi. Kendiliğinden kendinden zuhûr ederse mağmûm olur idi.

Vefâtları 1134 senesi aşr-ı Zi'l-hiccesindedir (21 Ağustos 1722). Kâsım Efendi'den yedi mâh mukaddem vefât edip hâlen Bursa'da medfûndur. (*Kaddesa'llâhu sırrahû*)

(Hz. Nasûhî halîfesi Şeyh Hasan Efendi risâlesinden aynen)

ŞEYH MUSTAFA NESÎB EFENDİ

Gazzî-zâdedir. Zâhiren pederinden, bâtınen Hz. Mısrî'den feyz-yâb olmuştur. 1135/(1723) senesinde Bursa'da tevellüd eylemiştir ve müşârünileyh Abdüllatîf Efendi'nin oğludur.

Bir gece beyne'n-nevm ve'l-yakaza Hz. Mısrî zuhûr etmiş, "*Abdest al.*" buyurmuş. Abdest aldıktan sonra huzûruna da'vetle oniki ismi telkîn etmiş ve "*Halîfemsin.*" buyurmuş. "*Ceddine söyle, böyle yapsın, zîrâ vakit dardır.*" buyurup gâib olmuş. Hazret, bu rü'yânın dehşetinden gözünü açmış, kendisini odanın ortasında kıbleye müteveccih oturur bulmuş. Sabâh yakın olmağla tecdîd-i vudû' için dışarı çıkmış. Ceddi Cenâb-ı Gazzî de odasından çıkarak karşılaşmışlar, "*Oğlum, âbdest al da gel.*" buyurmuş, o da abdest almış, büyük pederinin huzûruna varmış. Rü'yâda gördüğü gibi aynıyla kendisine oniki esmâyı telkîn ederek hilâfet vermiş. "*Oğlum, o gördüğün azîzim ve senedim Hz. Mısrî'dir, bu nutukları azm-i âhiret etmemize delîldir.*" buyurmuşlar. Fi'l-hakîka Hz. Gazzî bir müddet-i kasîreden sonra âlem-i bekâya göçmüştür.

Mustafa Nesîb Efendi pek mübârek bir zât idi. Ulûm-ı şettâ ve tasavvufda mâhir idi. Zâhir ü bâtını ma'mûr idi. Pederinden zâhir ü bâtın ulûmunu almıştır.

Aşk-nâme isminde bir kitâbı ve bir **Dîvân**'ı ve tarîkat-ı aliyye sülûkuna dâir **Tezyînü'l-Makâmât ve Tebyînü'l-Merâtibât** nâmında diğer bir eseri ve **Kâdî Beyzâvî Tefsîri**'ne ta'lîkâtı vardır.

Hz. Gazzî'nin irtihâlinden sonra 51 sene Âsitâne-i Gazzî'de post-nişîn oldu. 1202 sene-i hicriyyesinin Muharreminin onsekizinci günü (30 Ekim 1787) terk-i câme-i hayât eylediğinden na'ş-ı şerîfleri âsitâne hazîresinde rahmet-i rahmân'a tevdî' olunmuştur.

/126/ Târîhi:

Çok cevher itdim îsâr buldum tamâm
Şeyh Mustafâ Efendi İrem'de buldu mesken
(شیخ مصطفی افندی ارمده بولدی مسکن)

Şu na't müşârünileyhindir:

Sûziş-i nâr-ı muhabbet cânıma itdi eser
Mevt-i kalb-i cân ile âmâde geldim Yâ Rasûl

Bâb-ı lutfundan şefâat-cû olupdur bu **Nesîb**
Bî-tekellüf zât-ı pâke sâde geldim Yâ Rasûl

Bir nutku:

Şâh-ı şâhân-ı velâyetdir gürûh-ı Halvetî
Kevn-i aşkda zü'l-kerâmetdir gürûh-ı Halvetî

Cümle uşşâk-ı turuk bir bülbül-i şeydâsıdır
Anda bustân-ı letâfetdir gürûh-ı Halvetî

Zât-ı mutlak maksadıdır anların rûzân şeb
Ma'den-i zât-ı hüviyyetdir gürûh-ı Halvetî

Cânib-i Hak tâlibânına cilâdır cümleten
Mûsıl-ı zevk-ı hidâyetdir gürûh-ı Halvetî

Âsitân-ı dil-güşâdır Halvetî'ye sür yüzün
Ey **Nesîb** *sâhib-selâmetdir gürûh-ı Halvetî*

ŞEYH MISRÎ EFENDİ

Reîsü'l-ulemâ idi. Mısrî tahallusunun sebebi, pederi muhaddisînden Mısrî Efendi olmasındandır. Bir gün eyyâm-ı taallümünde, Şeyh Ahmed-i Gazzî hazretlerinin ziyâretine gitti. Azîz-i müşârünileyh, "*Allah Teâlâ sana cemî' ulûmu keşf eylesün.*" diye duâ etti. Bi-izni'llâh cümle ulûm kendine müsahhar oldu. Hattâ tefsîr okurken bilâ-mütâlaa bilâ-kitâb tedrîs edip, "*Bu inâyet bana Hz. Azîz'dendir.*" buyururlarmış. 1198/(1784)'de irtihâl-i dâr-ı naîm eyledi. Bursa'da Mevlevî-hâne karşısında medfûndur. (*Kaddesa'llâhu sırrahû*)

ŞEYH HALÎL EFENDİ

Kemter Ali Efendi mahdûmu olup, "Nasûhî-zâde" denmekle meşhûrdur. Şeyh Ahmed-i Gazzî halîfesidir. Kibâr-ı evliyâu'llâhdan, zâhir ü bâtını ma'mûr erlerdendir. Bursa'da Nasûhî Zâviyesi'nde şeyh idi. Kurb-ı tekkede meşâyıh merâkidindedir. (*Kaddesa'llâhu sırrahû*)

ŞEYH AHMED EFENDİ

"Kütükçü-zâde" diye meşhûrdur. Ahmed-i Gazzî hulefâsındandır. A'lemü'l-ulemâ ve aslahu's-sulehâdan bir veliyy-i kâmildir. Bursa'da Pınarbaşı'nda **/127/** medfûndur. Bir tenhâ hücrede kütükler vaz' edip, onların her birini birer adam farz eyleyip, berâ-yı mümârese ders ta'lîm edermiş. Hattâ kütüklerin her birine şürekâsından birinin ismini verip, bu yolda çok çalışmıştır. Gençliğinde bu hâli müşâhede olunduğuna mebnî, "Kütükçü" ta'bîr olunmuş ve fakat sonraları ferîd-i zamân olmuştur, rütbe-i velâyete kadem basanlardandır. (*Kaddesa'llâhu sırrahû*)

ŞEYH AHMED EFENDİ

"Sûfî-zâde" derler. Şeyh Ahmed-i Gazzî hazretlerinin mazhar-ı feyzi olanlardandır. Kemâl-i zühd ü salâh ile ârâste bir zât-ı şerîf olup, mazanna-i kirâmdandır. Yüz yaşında 1217/(1802-03) senesinde göçtü. Emîr Sultân civârında medfûndur. (*Kaddesa'llâhu sırrahû*)

ŞEYH MUHAMMED DEDE

Makâm-ı cem'e vâsıl olmuş bir meczûb-ı Hudâ idi. Ahmed-i Gazzî müntesiblerinden olup, kerâmâtı görülmüştür. 1188/(1774)'de irtihâl-i dâr-ı naîm eyleyip Pınarbaşı Kabristânı'nda medfûndur. (*Kaddesa'llâhu sırrahû*)

ŞEYH MUHAMMED ES'AD el-HAFÎD EFENDİ

Gazzî-zâde Şeyh Mustafa Nesîb hazretlerinin mahdûmu olup, 1192/(1778) senesinde irtihâl-i dâr-ı naîm eylemiştir. Câmi'-i Kebîr'de imâmeti var idi.

el-HÂC ŞEYH ABDÜLLATÎF EFENDİ

Müşârünileyh Es'ad Efendi'nin mahdûmudur. Ârif-i bi'llâh bir mürşid-i dil-âgâh-dır. Gurre-i garrâ-yı vücûdu 1191/(1777) senesinde Bursa'da tulû' etmiştir. Henüz bir yaşında iken pederleri irtihâl etmekle, büyük pederi Mustafa Nesîb Efendi'nin taht-ı terbiyesinde perveriş-yâb olmuştur. Sinn-i âlîleri beşe resîde oldukta taallüme bed' edip, dokuz yaşına bâliğ olasıya kadar mebâdî-i ulûmu iyiden iyiye tahsîl eylemiştir.

/128/ Büyük pederleri bir cum'a günü Abdüllatîf'i alıp türbe-i Hz. Gazzî huzûruna getirerek orada kendisine bey'at ettirmiştir. Bir müddet sonra Mustafa Nesîb Efendi iritihâl eyledikte Abdüllatîf Efendi, onbir yaşında yetîm kalmıştır. Tekkenin meşîhati âhara geçmemek için ehl-i hayrdan bir zât Abdüllatîf'i alıp İstanbul'a getirerek Beşiktaş'ta Neccâr-zâde Şeyh Muhammed Sıddîk Efendi'nin himmet ü muâvenet-i mahsûsasıyla, tekkenin meşîhati evlâdiyyet üzere te'sîs ve Abdullatîf'e tevcîh ettirilip, sinnen kemâle resîde olasıya kadar vekâleten idâresi takarrur eylemiş ve tahsîline devâm etmek üzere Bursa'ya avdet etmiştir.

Fuzalâdan Hoca Hüseyin Efendi'den ulûm-ı âliye ve fıkh-ı şerîfden **Kudûrî** okumuş ve Hoca Seyyid Ahmed Efendi'den ilm-i kırâat ve **Halebî** taallüm ve Seyyid Nûh Efendi'den Fârisî ve sâire tederrüs eylemiştir. Sinn-i âlîleri onbeşe erdikte Üftâde-zâde Şeyh Mustafa Efendi'ye teslîm olup seyr ü sülûka başlamış, yedi sene bu yolda sa'y-i tâm üzere bulunmuştur. Ba'dehû tarîk-ı Celvetî vü Kâdirî'den me'zûn olup, Narlı şeyhi Bedreddîn Efendi'nin dâire-i feyzine girdiler. Bu zât tarîk-ı Halvetî'den Yiğitbaşı Ahmed Efendi kolundandır. Bir müddet sonra icâzet aldılar, yine ulûm-ı zâhirîyi tekmîle hasr-ı evkât ederek Hacı Bekir Efendi nâm zâttan üç sene mütemâdiyen ilm-i usûl-i tefsîr ü hadîs okutmuştur. Derse devâm etmekle berâber her gün, şeyhi Bedreddîn Efendi'nin huzûruna varırdı. Feyz-i sohbet ve hüsn-i nazar-ı mürşid-ânelerine mazhar olurdu. Bedreddîn Efendi, Abdüllatîf'i tarîk-ı Mısrî üzere sülûktan dahi mücâz kıldı.

/129/ Bedreddîn'in şeyhi Sadrî Efendi meşhûr âlim Şeyh Murâd-ı Nakşıbendî hazretlerine mülâkî olarak, ondan feyz-i Nakşıbendî'ye mazhar olduğundan, Bedreddîn'de mütecellî olan bu feyzden de Abdüllatîf Efendi hisse-dâr olarak hatm-i hâcegân-ı Nakşıbendî'den izin almıştır. Kümmelîn sırasına geçmekle isti'dâdı yüz göstermeğe başladı. 1213/(1798-99) senesinde henüz yirmiiki yaşında iken Bursa'da Câmi'-i Kebîr'de tedrîs-i ulûma başladılar ve bu sırada Âsitâne-i Gazzî'de post-nişîn oldular.

1216/(1801-02)'da Üftâde-zâde'den teberrüken tarîk-ı Celvetî'den me'zûn oldular. Cemî'-i Esmâ'yı tekmîl ile icâzet aldıktan sonra irşâd-ı nâsa başlayıp, şöhretleri artmağa başladı.

İlm-i tefsîrde behresi ziyâde idi. **Fütûhâtu Kenzi'l-Kur'ân** ismindeki eserlerini yazmağa başladılar ki, Fâtiha tefsîridir. Gayr-i matbû'dur. Lutf-ı Hak'la elime geçti, okudum. Birçok yerlerini istinsâh ettim, çok istifâde eyledim.

Bu aralık İstanbul'a gelerek ahibbâsından Kal'a-zâde halîfesi Ahmed Efendi merhûmun konağına misâfir oldular. Eyüp Sultân Câmi'-i şerîfinde defeâtla va'z buyurdular. Ehl-i aşka hazîne-i irfândan bir hayli cevâhir bahş eylediler. İstanbul'a teşrîfleri şuyû' bulunca herkes fevc fevc meclis-i sohbetine cân atmağa başladılar. Keyfiyyet, Şeyhu'l-İslâm Samânî-zâde Ömer Hulûsî Efendi merhûmun mesmûu olmağla meclis-i mahsûslarından zevk-yâb olarak İstanbul'da kalmasını ârzû edip, Fâtih'de Otlukçu yokuşunda münhal bulunan tekkenin meşîhatini Abdullatîf Efendi'ye **/130/** tevcîh eylemiştir. Fakat işâret-i ma'neviyye üzerine Hz. Abdüllatîf'e Bursa'ya avdet görünmekle bi'l-ıztırâr mecbûr-ı avdet olarak yine şeyhi Bedreddîn'e mülâkî olmuştur. Bir müddet sonra Bedreddîn'in ve Hoca Bekir Efendi'nin âlem-i bekâya irtihâlleri vukû' buldu. Bu sırada tefsîr-i şerîf hitâma ermiş idi. Hz. Abdüllatîf,

شربت الحب كأسًا بعد كأ س
و ما نفد الشراب و لا رويت [70]

Neş'esine mazhar olarak yine bir şeyh-i kâmil bulmak sevdâsıyla İstanbul'a geldiler. Meşhûr âlim Hoca Neş'et Efendi'ye mülâkî oldular ki, terceme-i hâlini **Nakşıbendîler** faslında tafsîlen yazmış idim.

Abdüllatîf Efendi, yine bir işâret-i ma'neviyye üzerine Bursa'ya avdetle Hoca müşârrünileyhin şeyhi Bursalı Emîn Efendi hazretlerine mülâkî oldular ve aradıklarını bularak ulûm-ı âliye-i ma'neviyyeyi bu zât-ı muhteremden tahsîl ettiler. Üç sene mütemâdiyen hıdmet-i şerîfelerinde bulundular. Ba'dehû erbaîne girdiler. Emîn Efendi İstanbul'a gelerek bir sene kadar ikâmetten sonra avdet ettikte mâ-beynlerinde esrâr zuhûra geldi. Tarîk-ı Nakşıbendî'den tekrâr me'zûniyyet aldılar. 1228/(1813)'de Emîn Efendi terk-i âlem-i nâsût eylediler.

Hz. Emîn ile 13 sene kadar bulundular. Huzûr-ı âlîlerinde bulunduğu zamân hakâyıka müteallık ne kadar söz cereyân eylediyse cümlesini zabt ederek bir eser-i mühim vücûda getirmişlerdir.

---

70. "Kâse kâse içtim sevgiyi, ne şarap tükendi ne de kandım." (H)

Bir gün azîzinin huzûrunda, "Azîzim Hz. Üftâde ile Hz. Hüdâyî (*kaddesa'llâhu esrârahumâ*) beyninde cereyân eden kelimât-ı sohbet-i gâyât bi'l-âhare Hz. Hüdâyî tarafından cem' u tahrîr olunmuş /131/ ve **Vâkıât** nâmıyla bir eser vücûda gelmiş, "*Müsâade buyurulursa şimdiye kadar beynimizde cereyân eden esrâr-ı sohbet ma'rifeti kulunuzda cem' u tahrîr edeyim.*" yolunda istîzân-ı keyfiyyet etmiş ve Abdüllatîf'in kadir-şinâslık ve hakîkat-perverlik vâdîsinde gösterdiği şu hareket cenâb-ı Şeyh'in memdûhu olmakla, **Vâkıât** nâmıyla beşyüz büyük sahîfeden mürekkeb te'lîf-i güzîni vücûda getirmişlerdir. **Vâkıât**'ın hitâm-ı tahrîri, Hz. Şeyh'in irtihâlinden üç sene sonra, ya'nî 1231/(1816) senesine müsâdifdir ki, bu sırada kırk yaşına ermişler idi.

Dâimâ tahsîl, dâimâ tedrîs ü irşâd yegâne mesleği idi. Kırkbeş yaşında 1236/(1820-21) senesinde Haremeyn-i muhteremeyni ziyâret etmiştir. Dergâh-ı şerîf merci'-i hâss u âmm olmuş idi. Her gelen tâlibin gönlünü tatyîbe çalışır, kimseyi mahzûn bırakmak istemez idi. Ale'l-ekser dergâhdan çıkmaz, inzivâ ederdi. Alîlü'l-vücûd ve nâzik-mizâc idi.

Gâyet halîm, selîm, mütevâzi', mahviyyet-perver olup vâridât-ı ilâhiyyeye mâlik idi. Âsârında zâhir ü bâtın ilimleri tecellî ederdi. Mücâhede ve riyâzeti pek sever. Ale'l-ekser gündüzleri sâim, geceleri kâim idi. Arapçayı bir münşî-i Arap gibi bilir, yazar; Fârisîyi lisân-ı mâder-zâdı gibi anlar idi. **Mesnevî**-i şerîfden ba'zı ebyât-ı latîfe îrâd buyurur, gâyet ârifâne bir sûrette şerh eylemişlerdir. Türkçede iktidârı, bâlâ-ter idi. Gâyet açık yazar, kesik ibâre ile tebyîn-i hakîkate meyl ederdi. Herkesin muhabbet-i kâmilesini kazanmış bir insân-ı kâmil idi.

/132/ Âlem-i bekâya intikâlleri 13 Şa'bân 1247/(17 Ocak 1832) târîhine müsâdifdir. Muharrir-i fakîr, müşârünileyhe çok irtibât-ı kalbî hâsıl edenlerdenim. O sebeble bu târîhi söyledim:

"Zevk-ı tâm" târîhidir ey yâr-ı cân
Rütbe-i Abdüllatîf oldu ayân
(ذوق تام) = 1247

Diğer:

Hazret-i Abdüllatîf'dir zînet-efzâ-yı cinân
Nâtıku'l-Kur'ân idi bir rehber-i sâhib-emân

Âsitân-ı feyzine dâhil olan erbâb-ı dil
Vâdi-i takdîr de izhâr-ı acz eyler hemân

Şeyh Emîn-i pür-füyûzun bezminin hayrânıdır
Nükte-i çûn u çirâyı anlamış ol yâr-ı cân

Halvetî gül-zârının bir bülbül-i hôş-gûyudur
Ârif-i esrâr-ı vahdet mürşid-i âlî-beyân

"Zevk-ı tâm" târîh-i rıhletidir ol hazretin
*Dâimâ **Vassâf**'ının kalbinde nûrudur ayân*

Bir târîhte mezkûr dergâhda secde-nişîn olan Fazlî Efendi-zâde Şeyh Vahdî Efendi, Şeyh Abdüllatîf Efendi hazretlerinin zamânını idrâk eylemiş bir ihtiyâr Bursalıdan naklen söyledi:

Şeyh Abdüllatîf Efendi bir gün hânkâhında **Mevlid**-i şerîf okutmuş, ekâbir ü a'yân u meşâyıh-ı zamân ve hattâ o zamân Bursa'da mukîm Şerîf Abdülmuttalib hazretleri de o meclis-i şerîfde hâzır bulunmuştur. Cem'iyyet dağıldıktan sonra Abdüllatîf Efendi irtihâl-i dâr-ı cemâl eylemiştir. **Mevlid**-i şerîf okunduğu gün Şa'bânın ondördüncü günü ve akşamı ise leyle-i Berâta müsâdifdir. Bursa'da irtihâllerinin şuyûu herkesi ağlatmıştır. Ertesi gün cenâzeleri hâzırlanmış, Şerîf Abdülmuttalib dahi bulunmuştur. Hz. Şeyh'in hîn-i gaslinde yardım etmiş ve kabre bi'z-zât kucaklayıp indirmiş, **/133/** nezdinde sakladığı gubâr-ı saâdetten baş ucuna serpmişlerdir.

Öyle bir sâhib-fazîletdir ki ol Abdüllatîf
İlm ü irfân çeşmesinden yıkanup olmuş nazîf

*Arz-ı ta'zîmât ile **Vassâf**'ı fahr itmekdedir*
Hazret-i Abdüllatîf'in dâfini olmuş Şerîf

(*Kaddesa'llâhu sırrahû*)

Âsârı:

1. **Fütûhâtü Kenzi'l-Kur'ân**: Beşyüz doksanüç mes'eleden bâhis Fâtiha tefsîridir. Hakâyıkı câmi' bir eserdir.
2. **Zübdetü'l-Beyân**: Sûre-i Nisâ'dan sûre-i Nahl'e kadar tefsîrdir.
3. **Mecmau'l-Bahreyn**: Fıkıhdan olup gâyet mu'teberdir.
4. **Hâşiye-i Dürer**: Âdâb-ı dîniyyeye müteallıktır.
5. **Ravzâtü'l-Müflihûn**: Terâcim-i ahvâle dâirdir.
6. **Pertev-i Envâr**.

7. **Menâkıb-ı Evliyâ.**
8. **Zâirü'l-Kuds.**
9. **Kerâmât-ı Ahmed-i Gazzî:** Gâyet büyük bir kitâbdır.
10. **Mergûbü's-Sâlikîn.**
11. **Şerhu Miftâhu'l-Gayb:** Aslı Sadreddîn-i Konevî'nindir. Pek mühim bir eserdir. Lisân-ı havâs üzre yazılmıştır.
12. **Nâsih u Mensûh:** Usûl-i tefsîre dâirdir.
13. **Hulâsatü'l-Vefeyât – Kıble-nümâ-yı Ka'betü'l-Uşşâk:** Bursa'daki ehlu'llâh'ın terâcim-i ahvâlini hâvîdir.
14. **Tercemetü'l-Cânibi'l-Garbî fî-Halli Müşkilâtı İbni Arabî:** Mühim eserdir.
15. **Vâkıât:** Tafsîli geçti.

/134/16. **İhtisâr-ı Furûk-ı Hakkî:** İsmâîl Hakkî hazretlerinin **Furûk** nâm eserinin muhtasarıdır.

17. **Mecmûa-i İlâhiyyât:** Na't ve kasâid-i ilâhiyyâta dâir vâridât-ı mahsûsalarını hâvîdir.
18. **Temhîdül-Makâmât.**
19. **Rûhu'l-Kuds.**
20. **Risâletü'z-Zeyniyye fî-Mesleki'l-Aliyye.**
21. **Andelîb-i Uşşâk fi's-Semâ'.**
22. **Risâletü'l-Ayârâti ve't-Ta'bîr.**
23. **Risâletü'l-Cihâd.**
24. **Kerâmâtü'l-Evliyâ.**
25. **Reddü'z-Zenâdika.**
26. **İrşâdü Ehli's-Sülûk**
27. **Mecmûatü'l-Fevâid.**
28. **Mecâlis.**
29. **Vakâyi-ı Baba Paşa.**
30. **Tercemetü'z-Zahîra.**
31. **Dürretü'l-Beyzâ fî-Beyâni Mevlidi'n-Nebiyyi'l-Mücteba.**

Câmi'-i Kebîr ve Orhan Kütüphânelerine hayli âsâr ihdâ buyurmuşlardır.

Âsâr-ı kıymet-dârları fazl u irfân ve tahkîk u îkânlarına dâldir. Şu kadar var ki, nasılsa tab'ına himmet olunamadığından fazl u kemâlleri nisbetinde şöhret-yâb olamamışlardır.

Bursa'ya her azîmetimde be-heme-hâl hânkâh-ı irfân-penâhlarına rû-mâl olurum. Tevhîd-hâne ve müştemilâtını ehl-i dîn ve muhibb-i erbâb-ı yakîn Reşîd Bey is-

minde bir zât esbâbını te'mîn ederek yeniden inşâya muvaffak olmuşlardır. Türbe-i şerîfeleri tevhîd-hâneye muttasıldır ve fevkânîdir.

1318/(1900-01) senesinde istediği manzûmeyi levha hâlinde türbelerine takdîm eylemiştim:

Hazret-i Abdüllatîf'dir şârihu Ümmi'l-Kitâb
Mazhar-ı sırr-ı velâyet olduğu bî-irtiyâb

Öyle bir zât-ı mekârim-perverin ahvâlini
Arz içün cildler dolar kâfî değildir bir kitâb

Bâ-husûs ilm-i hadîsde kudreti bâlây idi
İlm-i tefsîrde dahi ol nisbet üzre bil savâb

/135/*Ârif-i sırr u hikemdir bunca âsârı delîl*
Gâfil olma bir oku âsârını ol hisse-yâb

Gaflet izhâr eyleyüp hürmetsiz olma kabrine
Bir vücûd-ı âliye târâm-gehdir bâ-nikâb

Öyle bir sâhib-fazîletdir ki ol Abdüllatîf
Çeşme-i irfândan nûş ile olmuş neş'e-yâb

Arz-ı ta'zîmât ile **Vassâf** *zâir ol hemân*
Hazret-i Abdüllatîf'in kabrini ol kâm-yâb

Âlim ü fâzıl hem âmil mürşid-i kâmil idi
Böyle bir zâtı ziyâretle olursun kâm-yâb

Ey Hudâ-yı lem-yezel senden recâ eyler kulun
İşbu abdin hürmetine kıl ziyâretle müsâb

Evlâdı:

Muhammed Saîd, Atâullâh ve Ahmed Hasîb isminde üç oğlu; Zeynep, Zehrâ ve Hüsniye nâmında üç kerîmesi olup, Zehrâ Hanım'dan zürriyetleri bâkî kalmıştır. Zehrâ Hanım'dan İncirli Dergâhı şeyhi Ziyâeddîn ve Gâlib Efendiler vücûda gelip, Şeyh Ali Sırrî Efendi, Gâlib Efendi'nin oğludur.

Bu dergâh Vefîk Paşa'nın zamân-ı vilâyetinde meşâyıh-ı Rufâiyye'den İstanbullu Şeyh Muhammed Fazlî Efendi'ye tevcîh olunup, mahdûmları Şeyh Vahdî ve Ferdî Efendiler bir müddet icrâ-yı âyîn eylemişler ise de, Ali Sırrî Efendi bi'd-da'vâ hak kazanarak seccâde-i meşîhate oturmuştur.

Güzel ta'lîk yazar hüsn-i hâl ashâbından idi. Ana tarafından Eşref-zâde Rûmî hazretlerine, baba tarafından Ahmed-i Gazzî hazretlerine silsile-i nesebi muttasıldır. İstanbul'da Salkımsöğüt'te Aydınoğlu /136/ Dergâhı'nda icrâ-yı meşîhat eden Gazzî Efendi merhûma müntesib idi. Esnâ-yı zikirde "Hû" ism-i şerîfini yâd ederek terk-i hayât-ı müsteâr eylemiş idi (1322/1904). Civâr-ı Hz. Şems'de medfûndur. Tafsîli **Kâdirîler** faslında geçti.

Bu dergâh Sırrî Efendi'den sonra sönmüştür. (Sırrî Efendi'nin) iki mahdûmu vardır; biri mekteb muallimi, diğeri avukat kâtibidir. Âlem-i tasavvufla alâka-dâr olamamışlardır. Bir hemşîreleri vardır.

/137/ GÜLÂBOĞLU ŞEYH ASKERÎ MUHAMMED EFENDİ

Hz. Mısrî'nin pîr-daşıdır. Sinân-ı Ümmî hazretlerinden müstahlefdir. Kütahya kurâsından Zemha karyesinden olup, Afyonkarahisar'ında Çavuşlar Sultân Mezârlığı'nda medfûndur.

Gayr-i müretteb bir **Dîvân**'ı ve seyr ü sülûka dâir manzûme-i ârifânesi olup, gayr-i matbû'dur. Mütâlaa ile şeref-yâb oldum.

Dîvân'ında:

Mürşidimdir Pîr Sinân Ümmî azîzim aşkına
Pâdişâhım bizi bizden lutf idüp itme suâl

buyururlar.

Dîvân'ları ser-â-pâ hakâyıka müteallık olup o zamânın şîvesinin lisânen düzgün söylenmiş sözleri câmi'dir.

Fahriyyesinden:

*"**Küntü kenz**"in sırrını fâş eyleyen irfân menem*
Bâd-ı aşk ile temevvüc eyleyen ummân menem

***Askerî** zâtım gül-istânında bülbüldür menem*
Gül-şen-i gayb-ı amâda ol gül-i reyhân menem

* * *

Mekânım yok mekân içre mekânsız lâ-mekân oldum
İrişdim şâna şân içre nişânsız bî-nişân oldum

Sıfâtımdır sıfâtu'llâh ki rûhum rûh-ı Rûhu'llâh
Ben ol enfâs-ı kudsîyim kamu cânlara cân oldum

* * *

*"**Küntü kenz**"in mazharı sultânı buldum çok şükür*
Kâinâtın rehberi burhânı buldum çok şükür

* * *

Nûş idüp dil-dâr elinden cân-fezâ-yı câm-ı aşk
Sâfi-i ehl-i safâyız îş ü işret bizdedir

* * *

Andelîb-i bâğ-ı kudsüz zârdır gam-zârımız
Tâzedir solmaz açılmaz dâimâ gül-zârımız

Mazhar-ı irfân-ı Hak'dır sîret-i insânımız
Kenz-i mahfî nûrunun âsârıdır izhârımız

Gelmişiz çün kân-ı aşka şâh-ı kevneyn aşkına
Cânla baş oynamakdır dost yolunda kârımız

Ka'be-i râh-ı visâl eyledik azm-i sefer
Şîr-i Yezdân-ı Aliyyü'l-Murtazâ ser-dârımız

/138/***Askeriyyâ** ehl-i hâle sırrımız günden ayân*
Ehl-i kâle mahrem olmaz gizlidir esrârımız

* * *

Kalmadı inkârımız ikrâra irmişlerdeniz
Terk idüp ağyârı biz dil-dâra irmişlerdeniz

*"**Küntü kenz**"in sırrına mahrem olupdur cânımız*
***Askerî** vahdet ilinde yâra irmişlerdeniz*

Ne güzeldir:

*Benim ey **Askerî** şimdi o vakt-i "**lî-maa'llâh**"da*
Melek mürsel nebî sığmaz bir özge âlemi vardır

* * *

Aşk-ı Hak meydânının merdânesidir gönlümüz
Zât-ı matlû' şem'inin pervânesidir gönlümüz

* * *

Bûy-ı vuslat âşıka gül-zâr-ı kudretden gelür
Ebr-i rahmet sâdıka enhâr-ı kudretden gelür
Ârifin nutku hüve'l-Hak'dır inan mü'min isen
Söylediği her sözü güftâr-ı kudretden gelür

* * *

Meskenim zâhid sorarsan dâimâ mey-hânedir
Kim riyâdan hâlidir gerçi eğer hum-hânedir
Aklımız başdan alup ol mest ü hayrân eyleyen
*Sâki-i bezm-i "**elest**"in sunduğu peymânedir*

* * *

Biz bezm-i elest sâkî-i peymâne-i aşkız
Ferzend-i cihân zübde-i rindâne-i aşkız

Nûş eylemişiz bezm-i ezel câm-ı safâyı
*Biz ehl-i harâbâtız mestâne-i aşkız**

Hem-sohbet olup mey-gedede pîr-i mugâna
Her subh u mesâ sâkin-i meyhâne-i aşkız

Cân virmek içün gelmişiz ol yâr yolunda
*Meydân-ı "**ene'l-hak**"da çü merdâne-i aşkız*

Mahv eyleyüben varlığımız şem'-i cemâle
Yandık bütün hep şevkla pervâne-i aşkız

Hem mevc-i muhabbet denizi atdı kenâra
*Ummân-ı "**fe-ahbabtü**"de dür-dâne-i aşkız*

Mâil değiliz âlem-i nâsût-ı fenâya
Lâhût-ı bekâ mülküne şâhâne-i aşkız

Mesken idinüp tutdu bekâ sidre-i cânda
Şol kâf-ı hakîkatde biz ol lâne-i aşkız

Mecnûn-sıfatız vâdi-i hayretde dem-â-dem
Sevdâ-yı ser-i zülfle dîvâne-i aşkız

Gönlümüz olup kenz-i hafî gencine mahzen
Ten oldu harâb şöyle ki vîrâne-i aşkız

/139/*Dil buldu sivâdan idinüp tecrid-i yektâ*
Dir **Askerî** *şimdi hele ferdâne-i aşkız*

* * *

Şimdi irfân vaktidir takvâya hâcet kalmadı
Zevk-ı vicdân vaktidir ferdâya hâcet kalmadı

Ehl-i vahdetden olanlar ilm-i tevhîd dersini
Gizli irfân buldular fetvâya hâcet kalmadı

*"***Lî-maa'llâh***" bâdesi çün cânı ser- mest eyledi*
Doldu dil peymânesi sahbâya hâcet kalmadı

Hamdü li'llâh sûfiyâ aldık müsemmâdan haber
Zâta mazhardır gönül esmâya hâcet kalmadı

*İtdi şems-i ehadiyyet burc-ı hazretden tulû'**
Leyl-i firkat zâil oldu aya hâcet kalmadı

Kande kim kılsam nazar hak âlemine olur ayân
Berzah u bâtındaki rü'yâya hâcet kalmadı

Ravza-i bâğ-ı behiştdir cümle âlem ârife
Askeriyyâ *cennet-i me'vâya hâcet kalmadı*

ŞEYH KÂŞİF EFENDİ HAZRETLERİ

Hz. Mısrî-i Niyâzî ile pîr-daşdır. Sinân-ı Ümmî Elmalı hazretlerinin hulefâsındandır. Karahisârlıdır. Kütahya'da, bir rivâyette Karahisar'da Tavşanlı• karyesinde medfûndur.

Pek âşık, o mertebe muhterem bir zât-ı âlî-kadrdir. 1074/(1663-64) senesinden sonra teşehhür etmiştir.

Kâşifü'l-Esrâr isminde bir risâlesi, bir de müretteb **Dîvân'ı** vardır; gayr-i matbû'dur. Her ikisini meşâyıh-ı Uşşâkıyye'den Şeyh Muhammed Tevfîk Emîn Efendi, yüzon yaşını mütecâviz bir sinde iken istinsâh eylemiş, ahibbâdan birinin vâsıtasıyla mütâlaasına muvaffakiyyet elvermiş idi.

Kâşifü'l-Esrâr risâlesi tabaka-i âliyede yazılmış bir eser-i kıymet-dârdır. Bunda aşk hakkındaki bahsin bir kısmını nümûne olarak teberrüken yazıyorum:

"Aşk mâdde-i vücûddur, aşk iskât-ı kuyûddur, aşk âyîne-i cemâl-i Hak'dır, zât-ı vücûd-ı mutlaktır, aşk cevher-i lâ-mekândır, aşk asl-ı zemîn ü âsumândır, aşk şevk-i tûtî-i cândır, aşk zevk-ı lezzet-i şekker-şândır, aşk der-i tecelliyât-ı (كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْن)[71]; aşktır şuûnât-ı (كان الله و لم يكن معه شيئ و هو إلا علا ما عليه كان)[72]; aşktır kemâlât-ı Ehad; aşktır sırr-ı bünyân-ı Ahmed; ne evvel ne âhir ibârâtına sığar; **/140/** ne zâhir işârâtına sığar; belki "evvel aşk, âhir aşk, bâtın aşk, zâhir aşk" demek mahzâ ıstılâhdır. Nitekim (العشق أصل الكائنات از وی عیان ذات و صفات)[73]. Aşk dedikleri, "ayn", "şîn", "kâf" değildir. Terkîb-i hurûf ile bilinir. Sanma ki, cümle kemâlât-ı ilâhiyye ve şuûnât-ı kevniyye ondan zâhir olmuştur. Aşktan gayri yok, aşk îmân-ı kâmilden ibârettir. Aşk cümlenin metbûudur; cümle mevcûdât ona tâbi'dir. (العشق هو الله)[74] kelâm-ı kibârdır."

Dîvân'ından:

Fâş oldu dilâ âleme âvâz-ı muhabbet
Her zerrede çalındı tırâbâz-ı muhabbet

Keşf eyledi mahbûb nikâbı kereminden
Gösterdi bize nâz ile bir râz-ı muhabbet

Âfâka dolup velvele-i kûs-ı ***"ene'l-Hak"***
Mansûr ile pür oldu nev-âğâz-ı muhabbet

Elbette korum pâyine ben başımı aşkın
Her dem olurum serv-i ser-efrâz-ı muhabbet

Uşşâka müdâm emr ile kılmakda nevâziş
Lutf u keremi bendeye gammâz-ı muhabbet

Keşf eylese esrârını aşkın n'ola kâşif
Kalbi doludur nükte-i ibrâz-ı muhabbet

* * *

71. "... O, her an yeni bir ilâhî tasarruftadır." 55. Rahmân sûresi, 29. (H)
72. "Hiç bir şey yokken Allah vardı, O olduğu hal üzere yücedir. " el-Aclûnî, **Keşfü'l-Hafâ**, c. II, 130-131; bkz. Ahmet Yıldırım, a.g.e., s. 90, 91. (H)
73. "Aşk kâinâtın aslıdır, zât ve sıfat onda ayândır." (H)
74. "Aşk, işte o, Allah'dır. (H.)

Mey-i zevkın nice biz bunda humârın çekelim
Câm-ı zevkın getir ey sâki ki varın çekelim

Saklamış duhter-i zevkı harem-i meygedede
Feleğin anda varup gizli nigârın çekelim

Sûfiyâ halvetine girmek içün dil-dârın
Sücce-i câm ile evrâd-ı hezârın çekelim

Pîr-i meyhâne kerâmetle açarmış gözler
Tûtiyâsız alalım çeşme gubârın çekelim

***Kâşifâ** meyle halâs eyle vücûdun gamdan*
Nice bir arz-ı vakârın dahi yarın çekelim

* * *

*Derûn-ı derdin yeter ben gayri dermân istemem**
Ârif-i derd olduğumdan özge irfân istemem

Gelmişim bezm-i ezelden derdine âşık olup
Cânıma cânân bilüp ben gayri cânân istemem

Ka'be-i vaslında cânâ cânı kurbân eyledim
Hacc-ı ekberde yeter cân özge kurbân istemem

Mürşidim nûr-ı Hudâ'dır bende-i fermânıyım
Râh-ı vahdetde dem-â-dem dilde fermân istemem

/141/*Vahdet-i Hakk'a ezel îmân u ikrâr eyledim*
***Kâşifâ** şimdi ebed teksîr-i îmân istemem*

* * *

Dil mi var gencîne-i râz-ı nihânım olmaya
Cân mı var âşufte-i emr-i ayânım olmaya

Bir mekân hâlî değil emr ü sıfâtın olmadık
Görmedim bir nesne âlemde kim anın olmaya

***"Mâ-vesi'anî"** hükmünü gönlümde ızhâr eyledin*[75]
Var mı bir âşık dili kim âşiyânın olmaya

75. (ما وسعنى سمائى ولاأرضى ولكن وسعنى قلب عبدى المؤمن) "Ben göklere ve yere sığmadım, fakat mü'min kulumun kalbine sığdım." el-Aclûnî, **Keşfü'l-Hafâ**, c. II, s. 195; bkz. Ahmet Yıldırım, a.g.e., s. 240. (H)

Onzekiz bin âlemi bir dilde peydâ eyledin
Nice mümkin rûh-ı ârif lâ-mekânın olmaya

Bî-nişândır zât-ı pâkin akl idrâk eylemez
Zevk-ı rûhânî kanı zevk-ı nişânın olmaya

Kâşifâ tevhîd-i zevka irmek istersen eğer
Şöyle nâ-bûd ol ki asla ad u sanın olmaya

Müşârünileyh hazretleri **Dîvân**'ına şeyhinin irtihâline dâir Es'ad Efendi nâm zâtın yazdığı manzûmeyi derc ile berâber, ona pey-rev olarak, kendileri de nazmen izhâr-ı teessür buyuruyorlar ki, her ikisini de mücerred bir hâtıra-i târîhiyye olarak derc eyliyorum:

Bulmadı dest-i ecelden bir kişi ey dil rehâ
Seyr idüp bir iki gün âhir kılar azm-i fenâ
Gâfilin dünyâ mekânıdır ki bilmez gayri câ
Âkıl olan melce-i bâkîye eyler ilticâ

Ol sebebden itdi rıhlet Hak ile bâkî ola
Gitdi dünyâdan Sinân Ümmî vedâ olsun ana

Tâlib olmuşdu cemâlin görmeğe bây u fakîr
Tavk-ı tesbîhinde nice ârif olmuşdu esîr
Terk idüp varın nice vâiz müderris şeyhdir
Dest-bûs içün azîmet eyler idi o emîr

Ol sebebden itdi rıhlet Hak ile bâkî ola
Gitdi dünyâdan Sinân Ümmî vedâ' olsun ana

Gül-sitân-ı zikr içinde olmuş idi andelîb
Zevk ile nûr-ı şuhûda irse gam mı ol habîb
Rû-be-rû mezkûr u zâkir bir vücûd-ı dil-firîb
Sûret-i cismiyle oldum diyu dünyâda karîb

Ol sebebden itdi rıhlet Hak ile bâkî ola
Gitdi dünyâdan Sinân Ümmî vedâ' olsun ana

/142/*Azm-i sûy-ı vahdet idüp Hak ile oldu vahîd*
Cism ü cismânîde görmez gayr-i Hakk'ı ol ferîd
Zevk-ı rûhânîde her dem çağırup ***"hel min-mezîd"***[76]
Cümle etvârında ef'âlinde olmuşdu saîd

Ol sebebden itdi rıhlet Hak ile bâkî ola
Gitdi dünyâdan Sinân Ümmî vedâ' olsun ana

Bende-i hâki idi hep tâlibân-ı ma'rifet
Pây-dâr olsun n'ola erbâb-ı fakr u meskenet
Dest-bûsunda bulurlar idi her dem meymenet
Anın içün her cevâbından olupdu meymenet

Ol sebebden itdi rıhlet Hak ile bâkî ola
Gitdi dünyâdan Sinân Ümmî vedâ' olsun ana

Es'adâ *cehd eyleyüp isrine eyle iktidâ*
Bulasın dünyâ vü ukbâda bekâ-ender-bekâ
Nice yıllar sa'y idüp medh eylesen bî-intihâ
Binde bir vasfın beyân itmekde dil hayrân ola

Ol sebebden itdi rıhlet Hak ile bâkî ola
Gitdi dünyâdan Sinân Ümmî vedâ' olsun ana

Kâşif Efendi hazretlerinin:

Dest-i gamdan bu fenâda bulmadı bir dil amân
Ehl-i Hakk olan velîler tutmadı bunda mekân
Kâmil olanlar bilürler kim fenâdır bu cihân
Âlem-i ukbâdadır cânı bekâ-yı câvidân

Rıhlet itdi kutb-ı Hak pîrim rızâ-yı müsteân
Merkad-i pâkine açılsun anın bâb-ı cinân

Gelmeyiserdir cihâna böyle bir pîr-i ayân
Her nefes vuslatda idi Hakk'ıla ol bî-gümân
Yoluna cân virse gam mı mâr u mûr(u) ins ü cân
Zîre olmuş idi cân içinde sultân-ı cihân

76. (يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَأْتِ وَتَقُولُ هَلْ مِن مَّزِيدٍ) "O gün cehenneme, 'Doldun mu?' deriz. O da, 'Daha var mı?' der." 50. Kâf sûresi, 30. (H)

Rıhlet itdi kutb-ı Hak pîrim rızâ-yı müsteân
Merkad-i pâkine açılsun anın bâb-ı cinân

Seyr-i sırrı her nefesde vahdet-i cânân idi
Cümle âlem cism idi ol rûh-ı cism ü cân idi
Sûretâ cismi ve-lâkin ***"men-aleyhâ fân"*** *idi*[77]
"Küllü nefsin zâikatü'l-mevt" *hôd burhân idi*[78]

Rıhlet itdi kutb-ı Hak pîrim rızâ-yı müsteân
Merkad-i pâkine açılsun anın bâb-ı cinân

Zikr-i tevhîd idi kârı cümleten şâm u seher
Vahdet-i cânân idüpdü cismile câna eser
Arada hâil olan ancak vücûd idi meğer
Terk idüp varını kıldı sû-yı ukbâya sefer

Rıhlet itdi kutb-ı Hak pîrim rızâ-yı müsteân
Merkad-i pâkine açılsun anın bâb-ı cinân

/143/*Gam değil nefs-i nefîsi olsa o zât eşrefin*
Kalbi pür idi dem-i Hak'la o cism-i eltafın
Dilden ihrâc eyledi varın fenâ-yı ez'afın
Kâşifâ *kadri bilinmezdi o pîr-i a'rafın*

Rıhlet itdi kutb-ı Hak pîrim rızâ-yı müsteân
Merkad-i pâkine açılsun anın bâb-ı cinân

Şu fahriyyelerini de teberrüken yazdım:

Mahzen-i dür-dâne-i esrâr olan anlar bizi
"Men araf" *nûruyla pür-envâr olan anlar bizi*

Bende-i fermân-ı aşkız âsitân-ı Hak'dayız
Âsitân-ı aşka hıdmet-kâr olan anlar bizi

Kahr u lutfu dil-berin minnet gelür cânımıza
Gül ile gül hâr ile hem-hâr olan anlar bizi

77. (كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ) "Her şey yok olacaktır." 49. Hucurât sûresi, 26. (H)
78. (كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ .) "Her nefis/canlı ölümü tadacaktır..." 3. Âl-i İmrân sûresi, 185. (H)

Münsabığdır sıbğatu'llâh ile cism ü cânımız
Rengimiz içre muvâfık yâr olan anlar bizi

Hâb-ı gafletden uyandı kalbimiz irfân ile
Giceler tâ subha dek bîdâr olan anlar bizi

Sırr-ı vahdet rûşen oldu gayr-i Hakk'ı görmeyiz
Kendiliğin kendide bî-zâr olan anlar bizi

*Her nefesde biz "**ene'l-Hak**" söyleriz tevhîd ile*
Keşf-i aşkın dârına ber-dâr olan anlar bizi

Gül gibi hoş-bûyumuz âfâka doldu nutkıla
Bülbül ü pür-âteş ü pür-zâr olan anlar bizi

Gayb-ı mutlak gibi mestûruz mezâhirde yakîn
*Cilvemizde **Kâşif**-i esrâr olan anlar bizi*

Bu satırları (s. 118-125 ve 137-143) yazan ümerâ-yı mümtâze-i bahriyyeden Ahmed Râsim Bey kardeşimdir. **Sefîne-i Evliyâ**'da onun da yazısı bulunmayı vesîle-i şefâat addettiğimden tevâzuuna rağmen, bu ibâreyi fakîr söyledim, kendine cebren yazdırdım. Cenâb-ı Hak ondan râzı olsun.

MEVLEVÎLER KISMININ ZEYLİ

/144/ NAHÎFÎ SÜLEYMÂN EFENDİ

İstanbulludur. Yeniçeri Ocağında yazıcı idi. Sonra hâcegân sınıfına geçmiştir. Bir müddet hıdmet-i devlette bulundu. 1100/(1688-89) târîhinde Acem diyârına sefâretle gitmiş olan Muhammed Paşa maiyyetinde bulunmuştur. **Tezkire-i Sâlim**'de uzun uzadıya tafsîlât vardır.

İrân'da iken edebiyyât-ı İrâniyye'deki dehâsına üdebâ-yı Acem hayrân olmuşlar ve noksanları ondan ikmâl etmişlerdir. 1131/(1719)'de Engürüs elçisi maiyyetiyle o havâliye gidip, İstanbul'a avdetinde Şıkk-ı sânî Defter-dârlığıyla tekâüdü icrâ olunmuş ve doksan yaşında 1151/(1738-39) târîhinde irtihâl-i dâr-ı naîm eylemiştir. Bu hesâba göre târîh-i velâdetleri 1061/(1651) senesine müsâdifdir.

Şuarâ-yı zamândan ve urefâ-yı Mevleviyyân'dandır. Kime arz-ı nisbetle intisâb ettikleri ma'lûm değildir.

Kabr-i enverleri Topkapı hâricinde Maltepe Hastahânesi yolu üzerinde, sol tarafdadır. Mezâr taşında Müstakîm-zâde merhûmun şu manzûmesi muharrerdir:

Göçdü dünyâdan bu zât-ı pâk-i mevsûfu'l-kemâl
Rahmet-i Hak cânına olsun nisâr u lâyiha

Kim gelürse kabrine târîh-i fevtin okusun
Bu Süleymân-ı Nahîfî ruhuna el-Fâtiha
(بو سليمان نحيفى روحنه الفاتحه) = 1151

Kibâr-ı evliyâu'llâhdan, kırk sene oruç tutup, Hızır ile dâimâ mülâkî olduğu eserinden anlaşılan Süleymân Nahîfî hazretleri Müstakîm-zâde, müşârünileyhin akrabâsından imiş. Bu târîh de onundur:

O kâmil dil olunca pür-güşâ yazdı kalem târîh
Süleymân-devletin mûr-ı Nahîfi uçdu me'vâya
(سليمان دولتك مور نحيفى او جدى مأوايه) = 1151[79]

/145/ Evliyâ-yı mestûrînden olup, şiddet-i savm u riyâzetin te'sîriyle nehâfet-i fevka'l-âdeye dûçâr olmasından veyahut idrâk-ı maâlî vâdîsindeki kemâl-i aczinden dolayı Nahîfî tahallus etmiş olsa gerektir. Pek mühim ve kıymet-dâr eserleri vardır:

Hılyetü'l-Envâr, Mevlid-i Nebevî Manzûmesi, Mesnevî-i şerîfin nazmen tercemesi, **Kasîde-i Bürde**'yi Arabî, Fârisî ve Türkî lisânlarıyla tahmîs. **Bânet Suâd** kasîde-i meşhûresini tahmîs, Câmî'nin üç na't-ı meşhûresini tahmîs ve sâir nice âsârı vardır.

Kasîde-i Mudariyye tercemesi ve tahmîsi, **Haber-i Âhiret, Âsaf-nâme, Dîvân**'ı gayr-i matbû' olup, eş'ârı gâyet üstâdânedir. İbnü'l-Emîn Mahmûd Kemâl Beyefendinin kütüphânelerinde vardır. Lutfen iâre buyurdular, âtîdeki eş'ârı seçdim, yazdım. Yine mîr-i müşârünileyhin kütüphânesinde, müellif hattıyla muharrer **Kasîde-i Bür'e** ve **Bânet Suâd** tahmîslerini görmek şerefine mazhar oldum.

Pederlerinin ismi Abdurrahmân'dır. Menâmda Hz. Hâlid b. Zeyd (*radıya'llâhu anh*) ve Hz. Câbir delâletiyle hâk-pâ-yı hâcet-i ridâ-yı Hz. Risâlet-penâhî'ye rû-mâl olup, mazhar-ı iltifât-ı âli'l-âl olduğunu kendi hattıyla muharrer eser-i mezkûrda yazıyor. Hz. Hâlid'in türbesinde iki hılye-i saâdet görmüş. Bunda Hz. Câbir'den menkûl ehâdîs-i şerîfeyi doğrudan doğruya kendisinden tahkîk eylediğini de ilâve ediyor.

Tarîk-ı Mevleviyye'ye nisbetini şu kıt'a ile beyân ediyor:

Aceb mi hâlet-efzâ-yı dil-i inhâb-ı aşk olsam
Bu gül-zârın menem bir andelîb-i hâlet-engîzi
***Nahîfî**'yim n'ola rû-gülden istimdâd-ı feyz itsem*
Senin bir bende-i nâçîzinim yâ Şems-i Tebrîzî

* * *

/146/Vakt-i iftâr temâşâ-yı cemâlinle senin
Âşıka her gice gûyâ şeb-i Kadir oldu

* * *

Ey taht-ı melâhatde şeh-i hûbânım
Vey burc-ı letâfetde meh-i tâbânım
*Aşkınla **Nahîfî** gice gündüz ağlar*
Bî-çâreye rahm eyle ne var sultânım

* * *

79. Verilen târih ibâresinden 1141 çıkmaktadır. (H)

Bezm-i visâlin oldum mahmûr-ı iftirâkı
Def'-i humâra lutf it bir himmet ile sâkî

Ömründe görmedi Kays Ferhâd çekmedi hiç
Ben gördüğüm belâyı ben çekdiğim firâkı

Pür-sûz-ı tâb-ı hecrim bu yâd ilde şimdi
Lerzende eyler âhım bu kâh-ı nüh-revâkı

Ben zâr u nâ-tüvânı bî-tâb u tâkat itdi
Cânânım iftirâkı yârânın iştiyâkı

Biz hem-reh-i sabâyız uşşâk-ı bî-nevâyız
Azm idüp İsfahân'a kesb idelim Irâk'ı

Kuhl-i cilâ iderler şevkıla hâk-pâyım
Bu hüsnle görenler sâkî-i sîm-i sâkı

Bî-derd-i aşk olanlar kadr-i visâli bilmez
İtme harîf meclis-i her-şahs-ı bî-mezâkı

Bin sa'y idersen olmaz maksûdun üzre işret
Kâbil olursa eyle bir zevk-ı ittifâkı

Şâyestedir **Nahîfî** *bu nazm-ı dil-güşâya*
Selmân olursa teslîm tahsîn iderse Bâkî

* * *

Yine bir gonca-i gül-zâr-ı hüsne andelîb oldum
Yine feryâd ü efgân eylemekde bî-şekîb oldum

Gözümden sakınur oldum o mâh-ı âlem-ârâyı
Belâ-yı aşkı gör kim kendime kendim rakîb oldum

Benimle guft u gû-yı hüsn Leylâ ile Âdem yok
Gel ey Mecnûn ki ben şehr-i muhabbetde garîb oldum

Ser-â-pâ sînem itdim dâğ dâğ-ı şu'le-i hasret
Çemen-zâr-ı gamma hoş-kâr-ı tarh-ı nakş u zîb oldum

Nahîfî *şâm-ı bahtım rûşen oldu şem'-i rûyundan*
Bu şeb tâ subha dek zânû-be-zânû-ı habîb oldum

Hz. Mevlânâ'nın gazelini tahmîs:

Ey hüsnü viren revnak bu günbed-i devrâna
Şem'-i ruhuna uşşâk bin cân ile pervâne
Mâhiyyet-i dîdârın bilsem nedir eyâ ne
ماهست نمیدانم خورشید رخت یانه [80]

Bu ayrılık oduna cânım nice bir yana

Âh-ı dil-i nâlâna olsa ne aceb bî-had
Hicrân-ı elemi itdi derd-i dilimi müşted
/147/Vaslınla müdârâ kıl rahm it bükâ-yı gül-had
مردم ز فراق تو مردم همه میداند [81]

Aşk odu nihân olmaz yandıkca irer câna

Her gamzesi itmekde tîr ol nigehi câzû
Nâvek-i fiken işve ol çeşm-i siyeh her mû
Tâkat nice mümkindir Yâ Rab çekilür mi bu
صد تیر زند بر دل آن ترك كمان ابرو [82]

Fitnelü ala gözlü çok uyhudan uyana

İtsem n'ola hayretle her lahzada vâveylâ
Leylâ bana rûz itdi rûz itdi bana Leylâ
Gark itse aceb âfâkı bu benim başım seyli
سودای رخ لیلی شد حاصل ما خیلی [83]

Mecnûn gibi vâveylâ oldum yine dîvâne

Neşr olmada zülfünden bir nefha-i zîbâ-dem
Ol nefhaya dil-beste cinn ü melek ü âdem
Bir gıbta ile düşdü mülk-i hüsne mâtem
از نافه شد بوچین یکسر همه کی عالم [84]

80. "Güneş gibi olan yüzün ay mıdır, yoksa bir şey midir bilmiyorum?" (H)
81. "Senin ayrılığından dolayı öldüğümü, bütün insanlar biliyor." (H)
82. "Kaşı yay gibi olan o Türk güzelinin gönlüne yüz ok attılar." (H)
83. "Leylâ'nın yanağının sevdâsı, aynen hayâlimdeki gibi hâsıl oldu." (H)
84. "Bütün âlem ceylanın göbeğinden misk topluyor." (H)

Her vakt-i seher yili zülfüne kılur şâne

Tâ ki elem devri tâ ki bu gam-ı cân-gâh
Dil nutkuna hasret-keş cân vaslına havâtır-hâh
İtmekde **Nahîfî**-*veş hasretle dem-â-dem âh*
از لعل لبت ملا افتاده جدا ناگاه [85]

Hakdır ki gözüm döker yâkûtla dür-dâne

* * *

Biz bugün meydân-ı aşkın bî-ser ü sâmânıyız
İbn-i vaktiz zevk u şevkıla muhabbet kânıyız
Âsitân-ı Mevlevî'de âlemin sultânıyız
Hazret-i Monlâ-yı Rûm'un kuluyuz kurbânıyız

* * *

Ey Hâlık-ı Yektâ-yı adîmü'l-eşbâh
Cûyende-i lutf u keremin bende vü şâh
Mahrûm ola hâşâ der-i ihsânından
Bir kul ki diye sıtk ile Allâh Allâh

Dâhiliye nâzır-ı esbakı Memdûh Paşa'nın gazel-i Nahîfî'yi tahmîsi:

Bir şeb ki hayâlindi benim yâr u penâhım
Düşdüm yola feryâd ile Allâh güvâhım
Aşk illerine çıkdı nihâyet ser-i râhım
Göz gördü gönül sevdi ey yüzü mâhım*
Kurbân olayım var mı benim bunda günâhım

Gamzen dile zahm açmağa mâil mi değildir
Bir kimse ki cellâd ola kâtil mi değildir
Âlem sana cân virmeğe kâil mi değildir
Âşıklığıma şâhid-i âdil mi değildir
Evzâ'-ı hazînimle garîbâna nigâhım

Hûn oldu ciğer gûşe-i firkatde gamımla
Dil niceye dek ağlaya cevr ü siteminle
Aç gonca gibi gönlümü gül-hadd-i feminle
Memnûn-ı visâl eyle beni gel kereminle
Yansun hased âteşlerine baht-ı siyâhım

85. "Senin yakut gibi olan dudağının etkisinden dolayı Molla ansızın kendinden geçti." (H)

Kânûn-ı derûnumdan olup aşk-ı şerer-gîr
Cân şu'le-i cevvâleyi eyler bana zencîr
Sad-Kays'ın ider dâğ-ı dilim kabrini tenvîr
Ey seng-i dil itmez mi senin kalbine te'sîr
Hârâları hâkister iden âteş-i âhım

***Fâik** gibi ey şûh melâmet-zededir dil*
Zann itme felekden ki felâket-zededir dil
Sen âfete meyl ideli âfet-zededir dil
Bir bağrı yanık âşık-ı hasret-zededir dil
Ağlatma **Nahîfî** kulunu cevr ile şâhım

Müstakîm-zâde merhûmun **Tuhfe-i Hattâtîn** nâm eserinden:

"Şehr-i bedr evâil-i hâlinde:

*Atâ-yı fazlına tâlib **Nahîfî**-i şeydâ*
Ridâ-yı lutfuna muhtâc o bende-i bîmâr

diyerek, sülüs ve neshi nâm-daş câmiü'l-Kur'ân Hâfız Osmân merhûmdan temeşşuk ile icâzet-yâb olup kalem-i ta'lîkte dahi hoş-nüvîs idi. Yeniçeri Kalemi hulefâsından olup,

***Nahîfî** bir zamân mısr u safâ-hân idi meşhûrun*
Diyâr-ı Beç'de bilsem şimdi gurbetle nedir hâlin

meâli üzre diyâr-ı İrân ve canib-i Engürüs'e sefîrân-ı İslâm'la me'mûriyyet ve bu tarîkla seyr ü seyâhat edip, terceme-i **Mesnevî**-i şerîf dîbâcesinde tasrîhleri üzre avdet-i hacc-ı şerîfde Konya'da tarîka-i Mevleviyye'ye intisâb ve küleh-keş-i âlî-cenâb olmuştur. Kazasker Ârif Efendi merhûmun halîlesini, sadr-ı sâbık Ali Paşa-yı şehîdin tenbîhi üzre tezevvüc ve iki sene mürûrunda tatlîk edip ve bundan mâ-adâ teehhül eylemedi. Defterî-i Şıkk-ı Sânî ve sinîn-i sinni doksanı mütecâviz iken 1151'de vefât edip, Topkapı hâricinde Sarı Abdullâh Efendi mezârı ile Kâdî-zâde Şeyh Muhammed merkadi miyânında münâsib hâli olmakla defîn-i türbet olmuştur. Bu beyit ile bu fakîrin mazbûtudur:

O kâmil dil olunca pür-güşâ yazdı kalem târîh
Süleymân-devletin mûr-ı Nahîfî uçdu me'vâya
(سليمان دولتك مور نحيفى اوجدى مأوايه)[86]"

86. Bu târih ibâresinin hesaplanmasından 1141 çıkmaktadır. (H)

Terceme-i mezbûreden mâ-adâ âsâr-ı latîfesi **Tezkire-i Sâlim**'de mufassalan ifâde olunmuştur. **Risâle-i Hızriyye** ve sâir âsârı ve **Dîvân**-ı eş'ârı olup, tab'-ı şi'rîlerine **Vekâlet-nâme**'sinde Seyyid Vehbî îmâ ve bâlâda mezkûr teehhüllerine işâret edip demiştir:

Kemâlât ile şimdi câ-nişîn-i ârif olmuşdur
Müsellem hüsn-i hatt u nazm u nesr u fazl u irfânı
Halâvet var sözünde pîridir şâirlerin şimdi
*Söze gelse şeker çiğner sanur gûş eyleyen anı**

/149/ ŞEYH GÂLİB el-MEVLEVÎ

Ricâl-i Mevleviyye arasında mümtâz sîmâlardandır. **Semâ'-hâne-i Edeb**'de muharrer terceme-i hâlini iktibâsen yazmağı münâsib gördüm:

"Ser-nâme-i mecmûa-i şuarâ, hurşîd-i dîdâr-ı envâr-ı mevâhib, a'nî bihî eş-Şeyh Muhammed Es'ad Gâlib hazretleri İstanbul'da Mevlevî-hâne Yenikapısı nâm mahalde 1171/(1757-58) târîhinde, Mustafa Reşîd Efendi gibi bir zâtın sulb-i pâkinden kadem-nihâde-i âlem-i hestî olmuştur. Velâdetine,

Târîhi imiş Gâlib-i zârın "eser-i aşk"
(اثر عشق) = 1171

ve "cezbetu'llâh" (جذبة الله) cümleleri târîhdir. Hz. Gâlib, Mevlevî ibn-i Mevlevî'dir. Çünki ceddi Muhammed Efendi için, Ârif Ahmed Dede'den ahz-i inâbetle zâhirü'l-kerâme bir zât-ı âlî oldukları gibi, pederleri Mustafa Reşîd Efendi dahi Mûsâ Dede'den telebbüs-i külâh-ı Mevlevî eylemiştir.

Şeyh Gâlib, esnâ-yı tufûliyyette vâye-mend-i ulûm u fünûn olup, pederlerinden **Şâhidî** manzûme-i ma'rûfesini okumuş ve II. cildde 95. sahîfede bahs eylediğim Hoca Süleymân Neş'et Efendi merhûmdan **Mesnevî** taallüm etmiştir. "Es'ad" mahlasını müşârünileyh Neş'et Efendi vermiştir.

Neş'et didi pîrân zebânımdan idüp gûş
*Mahlas ana **Es'ad** ne saâdet bu ne şândır*

Yirmialtı yaşında iken **Hüsn ü Aşk**'ı yazmıştır ki, manzûm bir eserdir. Şiir âleminde yeni bir çığır açan Şeyh Gâlib'in nâm-ı bülendi bu sebeble âleme yayılmıştır.

Üdebâ-yı kirâmdan Recâî-zâde Ekrem Bey merhûm, müşârünileyh hakkında diyorlar ki:

"***Hüsn ü Aşk** şâiri kimdir?*" diye bana böyle bir suâl îrâd eden bulunsa, "*Evreng-i bülend-i hayâlin sultân-ı ebed-nişîni bir dâhîdir.*" cevâbını vermekte tereddüt etmem.

Tarz-ı selefe tekaddüm itdim
Bir başka lugat tekellüm itdim

/150/ da'vâsı nasıl teslîm olunmaz ki, o lehce-i hâssü'l-hâs beyânı ile istînâsı hâsıl edilmedikce şâiri bi-hakkın anlamak mümkün değildir."

Üdebâdan Cenâb Şahâbeddîn Bey der ki:

"Şeyh Gâlib, ne Fuzûlî kadar yanık bir bülbül-i muhabbet, ne Nedîm gibi bürehne-dil bir rind-i sevdâ-perest, ne de Nef'îler ve hattâ Nazmîler, Sâmîler derecesinde metîn ü mukâvim bir şeh-suvâr-ı elfâz olmamakla berâber, bizim büyük şâirlerimizden biridir.

Şeyh Gâlib, Nedîm gibi bîhûş-ı huzûzât bir sadr-ı a'zamın peymâne-i sefâhatinde devrân parlamış değildi. Dede'nin dest-i perestişi ancak sâye-zâr-ı i'tikâfda ma'bûd-ı eâzıma müteveccih kalmıştı. Maa-mâ-fîh Şeyh'in tasavvurâtında bir tâzelik vardır. Sanki şâirin hayâl-i tasavvuf-nişîni ser-çeşme-i tevhîdde bir tarâvet-i dâime buluyordu."

Süleymân Nazîf Bey der ki:

"Şeyh Gâlib'in meziyyât-ı edebiyyesini ahlâfı olan eslâfımız takdîr edememişti. Bunu en evvel keşf ü i'lân eden üstâd Ekrem'dir."

Muallim Nâcî merhûm der ki:

"Hz. Şeyh tabîat-i şâir-âne ashâbının fevka'l-âde yaradılmışlarından ma'dûddur. Bize göre Şeyh Gâlib, pek büyüktür. Eşher-i âsârı olan **Hüsn ü Aşk**'ı galattan, haşivden sâlim olmamakla berâber pek parlak parçaları hâvîdir. Lisânımızda **Mesnevî** tarzında yazılmış eş'âr-ı eslâfın en güzellerindendir."

/151/ Ahmed Hikmet merhûm der ki:

"Şeyh Gâlib merhûm, reng ü âheng, hayâl-i muhâl ve tezâd u iğrâk şâiridir. Bülbülden ziyâde gülün meftûnudur. Aşktan fazla hüsne mâildir. Hassâs (çok hisli) olmaktan ziyâde hayâlîdir."

Hüsn ü Aşk'ı Ebuzziyâ Tevfîk Bey merhûm tarafından tab' olunmuş idi. Bi'l-âhare Tâhirü'l-Mevlevî Beyefendi tarafından da sene-i ahîrede tab' u neşr edilmiş idi.

Urefâ-yı Mevleviyye ve üdebâ-yı lisâniyyemizden Muhammed Bahâeddîn Veled Çelebi Efendi, Şeyh Gâlib hakkında yazdığı bir makâle-i mufassalada[87] bi-hakkın medhiyye-hân olmuştur.

Mecmûa-i Muallim'in 15. sahîfesinde Nâcî merhûm, müşârünileyh hakkında terâne-senc-i medh oldukları sırada, Şeyh'in mahlası Es'ad idi. Zamânında zuhûr eden yâve-gû Es'adlardan temeyyüz maksadıyla "Gâlib" tahallus etmiş, evâil-i hâlinde "Hüznî" tahallus ederdi.

Surûrî nâm şâir ta'rîzen:

Bilmem ey menhûs adın Es'ad mıdır Gâlib midir
Zâtını ta'rîf kıl kimsin kime mensûbsun
Gerçi dirsin şâirâna ben tagallüb eyledim
Pîş-i erbâb-ı sühanda gâlibâ mağlûbsun

demesiyle, Şeyh Gâlib cevâbında:

Mağrûrluğun olmada günden güne efzûn
Şâyeste idi mahlasın olsaydı Gurûrî
Gâlib görünen Es'ad'a menhûs diyorsun
Hüznî'yi unutdun mu ne yapdın a Surûrî

buyurmuştur.

/152/ Hz. Şeyh'in enîsi ve perverdesi Esrâr Dede, **Tezkire-i Şuarâ-yı Mevleviyye**'sinde buyuruyor ki:

"Hz. Gâlib Dede efendimiz, isti'dâd-ı hârıku'l-âdesi iânetiyle ulûm u fünûn-ı müteaddideden vâye-gîr idi. Hâlbuki babasından yalnız Şâhidî Dede manzûme-i lugaviyyesinden başka Fârisîye ve ilm-i şi're âid kimseden bir şey taallüm eylememişti. Fakat neş'e-i asliyye-i Mevleviyye ve mâye-i kadîme-i evleviyyeleriyle bülegâ-yı asra tefavvuk etmiş idi. Tertîb-i dîvân eylediği zamân yirmidört yaşında bulunuyordu. Sonra diyâr-ı Rûm'da lisân-ı Türkî üzre, bir misli daha görülmeyen **Hüsn ü Aşk**'ı te'lîf eylemiştir.

Fârisî şiirlerinde Şevket ve Sâib'i tetebbu' etmiştir. Türkçe şiirlerinde hayâlât-ı gâmızası ve rengîn ta'bîrâtı görülürse de, âsârı hakkıyla okunursa kendi ihtirâ' eyle-

87. **Hak Gazetesi** 121 numaralı ilâvesi.

dikleri şîve-i cedîd ve vâdî-i ferîdden ayrılmamış ve şuarâ-yı Rûm'un eslâf ve ahlâfını sebk ederek fusahâ-yı asrı ve bülegâ-yı dehri hayretlerde bırakmıştır.

Veled Çelebi der ki:

"Hz. Şeyh'in mekteb ve medresede uzun uzun tahsîline dâir bir kayd görmüyoruz. Halbuki Trabzonî Şeyh Ahmed Kösec hazretlerinin **es-Sohbetü's-Sâfiye** nâmındaki hakâyıktan bir eserlerine gâyet fasîh ü belîğ bî-ayb u kusûr bir Arapça ile câ-be-câ hâşiyeler yazmıştır. Bu hâşiyeleri Yenikapı Mevlevîhânesi'nde bulunan kendi hatt-ı destiyle vücûda gelmiş mecmûasından bi'n-nefs mecmûama nakl eyledim. Mebâhis nihâyetlerinde, "Mevlevî bendesi Es'ad Gâlib" diye imzâları vardır. Kezâlik Hz. Sîne-çâk'ın **Cezîre-i Mesnevî**'sine neş'e-i sûfiyâne ile bir şerh yazıp, **Mesnevî** şârihlerine bir nümûne **/153/** göstermiştir. Bu iki eseri Sütlüce'de el'ân mevcût olan hânesinde Hz. Sîne-çâk'ın hâb-gâh-ı ebedîsine baka baka yazmıştır."

Seyyid Ebûbekir Çelebi'nin evâhir-i meşîhatlerinde Konya'ya gidip, Çelebî-i müşârünileyhin sohbetiyle müşerref olmuş ve avdetinde Yenikapı Mevlevî-hânesi şeyhi Seyyid Nutkî Ali Dede'nin esnâ-yı meşîhatlerinde 1200/(1785-86) senesinde yirmidokuz yaşında matbah-ı ibtidâya ikrâr vermiştir. Tekmîl-i çille-i mukannene ile hücre-i intihâya duhûllerine değin kelâm-ı mevzûn söylememesini ba'zılar sedd-i sünûhâta haml etmişlerdir.

1204/(1791-92) senesinde Sütlüce'(de), Yûsuf-ı Sîne-çâk'ın kabri civârında tedârik eylediği hânede ikâmet eylediler. 1205 senesi Şevvâlinin dokuzuncu (11 Temmuz 1791) Cumartesi günü, destâr-ı gîsû-dâr-ı meşîhatle, Galata Dârü'l-Mev(levî)si'nde mesned-nişîn-i irşâd olmuştur.

Esrâr Dede, Hz. Şeyh'in yâr-ı gârı ve enîs-i gam-güsârı idi; 1211/(1796-97)'de irtihâl eyledi. Şeyh Gâlib, bunun hakkında mersiyye yazmış idi.

Sultân Selîm-i sâlis Şeyh Gâlib'e mu'tekid ve eş'ârına dil-rubûde idi. Saraydan Mevlevîhâne'ye gelirdi. Burada İskender Paşa Kütüphânesi vardır: Orada buluşurlar imiş. Bir gün kemâl-i samîmiyyet ü muhabbetinden, Şeyh Gâlib'in dizine başını koymuş, o da menâkıb-ı Hz. Pîr'den bahs ediyormuş. Selîm-i sâlis, "*Hz. Mevlânâ'nın zamânımızda da câri bir kerâmeti var mıdır?*" diye sorunca, "*Amân pâdişâhım! Hiç şübhe etme, koca bir halîfe-i rûy-i zemîn, Cenâb-ı Mevlânâ'nın miskîn bir dervîşinin dizine başını* **/154/** *koymuş, bundan büyük bir kerâmet-i câriye olur mu?*" demesi Selîm-i sâlisi ağlatmıştır.

Selîm-i sâlis Şeyh Galib'in **Dîvân**'ını yazdırmıştır ve ol mertebe tezyîn ettirmiştir ki, yalnız teclîd ve tezhîbine 3000 altın sarf olunduğunu eserler yazıyor.

Hâce-i irfânım **Mesnevî**-hân Muhammed Es'ad el-Mevlevî, bir gün derste zevk-ı inzivâdan bahsettiği sırada Şeyh Gâlib'den bir misâl getirdiler:

Hz. Şeyh'in şöhreti fevka'l-âde şâyi' olunca, "*Hazret! Mevlevîhâne'ye şitâbân olanların adedi çoğaldı, dergâhdaki dedelerin hizmetten şikâyetleri çoğaldı. Biz bu gürültüye tâkat getiremiyoruz, hizmetten dolayı sohbetinizden kaldık. Amân efendim, siz bilirsiniz, bir çâre bulunuz, istirhâm ederiz.*" diye arz-ı hâl ettiler. Bunun üzerine Şeyh Gâlib, "*Siz bana, 'Yâ Hz. Muâviye' diye bir levha yazdırıp, çerçeveletip getiriniz.*" emrini verdi. Onlar bu emri infâza müsâraat kıldılar, levhayı getirdiler, Hz. Şeyh'e gösterdiler. Kapının yanını göstererek, "*Şimdilik şuraya koyunuz.*" buyurdular. Dervîşler, maksatlarıyla bundaki hikmeti te'lîf edemediler. Fakat zuhûr edecek netîceye müterakkıb oldular. Âyîn günü ber-mu'tâd şeyh odası ulemâ, urefâ, meşâyıh, ağniyâ, ahibbâ ile doldu. Ulemâ sınıfı o levhanın kapı yanında perde olmasını hoş görmediler, "Hz. Rasûlu'llâh (*salla'llâhu aleyhi ve sellem*) efendimize vahiy kâtibliği etmiş bir zât-ı âlî-kadrin ve şeref-i sıhriyyete mazhar olmuş bir sahâbî-i celîlin, ism-i şerîfini münâfî-i hürmet bir yere atmış, bu adam Râfizîdir." zannına düşüp dergâha gelmez oldular. Şuyûu üzerine **/155/** ricâl-i ilmiyye dahi tekkeye gitmek, Şeyh Gâlib ile görüşmek istemediler. Şimdi iş meşâyıhın kesr-i rağbetine teveccüh edince, o levhayı odada postunun olduğu yerin üstüne, bir mevki'-i hürmete ta'lîk eyledi. Gelen meşâyıh, "Allah Allah, hânedân-ı Hz. Fahr-i âleme hıyâneti sâbit olmuş, Haseneyn-i ahseneyne ve Cenâb-ı Ali'ye tertîbât-ı mahsûsada bulunarak ümmet-i Muhammed'in yüreğinde iltiyâm bulmaz bir yara açmış olan bir zâlimin ismini böyle i'tinâ-yı mahsûs ile yazdırıp baş ucuna ta'lîk etmesi, hânedân-ı Ehl-i Beyt'e karşı demek ki, izhâr-ı âsâr-ı buğz etmekte olmasına delîl-i bâhirdir." mütâlaasını yürüterek onlar da gelmez oldular. Ağniyâya gelince, onlara, "*Efendim, tekkenin şuna ihtiyâcı var, agniyânın sarf-ı nakdîne-i himmet etmesi lâzım geliyor. Lutf ediniz, bir çâresine bakınız.*" teklîfine, "*Para isteme benden, buz gibi soğurum senden.*" nazariyyesiyle mukâbele ederek onlar da ayaklarını kestiler. Ekâbir geldikçe intifâ' ümmîdine düşerek dergâha şitâbân olan fukarâ-yı züvvâr, gelenlerin azalmasıyla emellerini suya düşmüş görünce, artık rağbet etmez oldular. Dergâhın izdihâmı bu sûretle zâil oldu. O zamân Hz. Şeyh, dervîşleriyle kendi âleminde zevk-ı ma'nevî sürmeğe ber-sâbık devâm eylediler.

Şeyh Gâlib, 42 sene muammer olmuştur. Pek genç iken âlem-i fenâya vedâ' eylemiştir. İrtihâli âlem-i edeb ü irfânı sarsmıştır. Herkes ağlamıştır. İrtihâlleri 1213 sene-i hicriyyesi şehr-i Recebinin yirmiyedisine (4 Ocak 1799) leyle-i Mi'râca müsâdifdir.

Menkûldür ki, vefâtında pederi Mustafa Reşîd Efendi ber-hayât idi. Oğlu gasl olunurken, "*Evlâdımı bir daha* **/156/** *göreyim.*" diye mugassile gidip gördüğünde, ak sakalından yaşlar akıtarak, "*Âh oğul! Bu tahtaya o kara sakal yaraşmıyor.*" diye ric'at etmiştir.

Dergâh-ı şerîfin havlısında İsmâîl-i Ankaravî hazretlerinin türbesinde ayak ucunda defn olunmuştur. (*Kaddesa'llâhu sırrahû*)

29 Hazîran 1328/(1912) târîhinde müşârünileyhin tezkâr-ı nâmı için dergâhda bir ihtifâl tertîb edilmiş idi. Bu ihtifâle hulefâ-yı Mevleviyye'den Mehmed Ziyâ Beyefendi delîl olmuş ve gazetelerle üdebâ-yı kirâm mütâlaa-nâmeler neşr etmişler idi. Hattâ o zamân sâha-i matbûâtta **"Hak"** nâmıyla bir gazete vardı. Bu bir nüsha-i fevka'l-âde neşr etmiştir. Bunda zamânımız üdebâsı ve bâ-husûs Veled Çelebi taraflarından, Hz. Şeyh'in fazâil-i edebiyye ve kemâlât-ı ârif-ânesine dâir makâleler münderic idi. Bir nüshasını hıfz ediyordum, bir hâtıra olmak üzere kitâbımıza telsîk olunmuştur. Merbût resim dahi o nüshasının merbûtu idi. Hz. Şeyh'in irtihâli leyle-i Mi'râca müsâdiftir. İhtifâl o gün tertîb edilmiş idi. Esâsen o leyle-i mebrûkenin mukaddes olması i'tibâriyle kalbler envâr-ı Muhammediyyeye cilve-gâh olmak münâsebetiyle Cenâb-ı Şeyh'e olan tevessülât-ı ma'neviyye bu vesîle-i cemîle ile bir kat daha revnakdâr olmuş idi. Dergâhın içi dışı öyle dolmuştu ki, zannederim öyle bir kalabalığı henüz kimse idrâk etmemiştir. İhtifâlât-ı azîme ile **Mevlid**-i şerîf okundu. Enderûn efendilerinden biri kürsüde ve herkes velâdet-i Muhammediyyeyi musavvir ebyât okunduğu bir sırada, ayakta olduğu hâlde Hz. Şeyh'in el'ân kimse tarafından **/157/** tanzîr edilemeyen şu na't-ı şerîfini okumuştur. Herkes ağlayarak kemâl-i edeb ü hürmetle dinlemiştir:

Sen şâh-ı rusûl fahr-i mümeccedsin efendim
Dîvân-ı ilâhîde ser-âmedsin efendim
Menşûr-ı ***"le-amrük"****le müeyyedsin efendim*[88]
Bî-çârelere devlet-i sermedsin efendim

Sen Ahmed ü Mahmûd u Muhammed'sin efendim
Hak'dan bize sultân-ı müeyyedsin efendim

Hutben okunur minber-i iklîm-i bekâda
Hükmün tutulur mahkeme-i rûz-ı cezâda
Gül-bâng-i kudûmün çekilür arş-ı Hudâ'da
Esmâ-yı şerîfen anılur arz u semâda

Sen Ahmed ü Mahmûd u Muhammed'sin efendim
Hak'dan bize sultân-ı müeyyedsin efendim

88. (لَعَمْرُكَ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ) "Ey Muhammed! Senin hayâtına kasem olsun ki, onlar sarhoşlukları içinde bocalayıp duruyorlardı." 15. Hicr sûresi, 72. (H)

Tâbiş-dik-i ervâh-ı mücerred güherindir
Mâliş-geh-i ruhsâr-ı melik hâk-ı derindir

Âyîne-i dîdâr-ı tecellî nazarındır.
Bûbekr Ömer Osmân u Alî yâr-gârındır

Sen Ahmed ü Mahmûd u Muhammed'sin efendim
Hak'dan bize sultân-ı müeyyedsin efendim

Bir gün ki dalup bahr-i gama fikrete gitdim
İlden yetürüp kendimi bî-hûdluğa yetdim
İsyânım anup âkıbetimden hazer itdim
Bu matlaı yâd eyledi bir seyyid işitdim

Sen Ahmed ü Mahmûd u Muhammed'sin efendim
Hak'dan bize sultân-ı müeyyedsin efendim

Ol dem ki nebîlerle velîler kala hayrân
*"**Nefsî**" diyu dehşetle kopa cümleden efgân*
Ye's ile usâtın olıcak hâli perîşân
Destûr-ı şefâatle senindir yine meydân

/158/*Sen Ahmed ü Mahmûd u Muhammed'sin efendim*
Hak'dan bize sultân-ı müeyyedsin efendim

Ümmîddeyiz ye'sle âh eylemeyiz biz
Ser-mâye-i îmânı tebâh eylemeyiz biz
Bâbın koyup ağyârı penâh eylemiyiz biz
Bir kimseye sâyende nigâh eylemeyiz biz

Sen Ahmed ü Mahmûd u Muhammed'sin efendim
Hak'dan bize sultân-ı müeyyedsin efendim

Bî-çâredir ümmetlerin isyânına bakma
Dest-i red urup hasretile dûzaha kakma
Rahm eyle amân âteş-i hicrânına yakma
*Ez-cümle kulun **Gâlib**-i pür-cürmü bırakma*

Sen Ahmed ü Mahmûd u Muhammed'sin efendim
Hak'dan bize sultân-ı müeyyedsin efendim

Mevlid-i şerîfin hıtâmında türbe-i şerîfe önünde ba'zı zevât, müşârünileyhin fezâil ve kemâlât-ı irfâniyye vü edebiyyesine dâir nutuklar îrâd ettiler. Rûh-ı şerîfine Fâtihalar ihdâ olundu. Her sene bu merâsimin yapılması tasavvur olunmuş ise de, Hz. Şeyh'in zamân-ı hayâtında bile ihtifâya, istitâra olan meylin netîce-i ma'neviyyesi olarak tekerrür etmemiş, yalnız bir def'a ile iktifâ olunmuştur.

Gâlib Dede'nin el yazısı:

Fikr-i sebzân-ı perî-sûretle pürdür sînemiz
Rû-nümâdır kişver-i Keşmîr'den âyînemiz

Lâ-mekân pervâz-ı fakrız kim hümâ-yı himmete
Bâl ü perdir rîze rîze hırka-i peşmînemiz

Sâye-i zülfün muhalleddir harâb-ı la'line
Vâye-dâr-ı mihr-i mahşerdir şeb-i âzînemiz

Pür-safâ-âyîneyiz âyîne-i zırhız velî
Bezm ü rezme âşinâdır sûret-i dîrînemiz

Baht-ı hûn-âlûdede kesme sabûh-ı şefkatin
*Çeşmin olmuşken bî-himmet mey-i dûşînemiz**

Şâh-ı istiğnâ-yı aşkız nîstî mülkünde biz
Gevher-i fakr ile mâl-â-mâldir gencînemiz

Âdemiz âlemde âdemde tılısm-ı hayretiz
Gufl-i endîşeyle feth olmaz der-i gencînemiz

Subh-ı enfâs-ı füyûz şems olup âyîne-dâr
*Kalmamışdır çerhıla **Gâlib** gubâr-ı kînemiz*

(Reşâd Fuâd Beyefendi tarafından ihdâ edilmiştir.)[89]

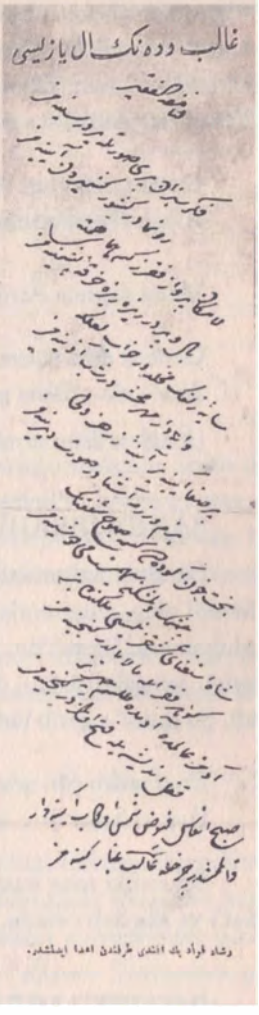
89. Gâzelin başında "nemekahû lene'l-fakîr" şeklinde bir not vardır. Bu not Reşâd Fuâd Bey'e ait olmalıdır. (H)

Gâlib Dede'nin medfûn olduğu türbe.

Gâlib Dede'nin sandukası.

(Gâlib Dede'nin el yazısı)

SÎNE-ÇÂK YÛSUF DEDE

Şeyh Sinâneddîn Yûsuf-ı Sîne-çâk hazretlerinin, Şeyh Gâlib'in terceme-i hâli sırasında ism-i mübârekleri geçmiş idi. Bu zât-ı muhterem Yenicelidir. Birâderi Hayretî ile berâber İstanbul'a gelip, ârzûsuyla Konya'ya giderek Âsitâne-i Hz. Mevlânâ'da tekmîl-i hıdmetten sonra Kuds-i şerîf Mevlevîhânesi'ne şeyh olmuş idi. Burada hıdmet-i fukarâda iken, li-zarûretin İstanbul'a avdetle, Sütlüce'de birkaç gün ikâmetle, "insân-ı şîrîn-kâr" (انسان شیرینکار) terkîbinin delâleti vechile 953/(1546) târîhinde ir-

tihâl-i dâr-ı bekâ eylemiştir. Kabr-i münevverleri Sütlüce'de Sa'dî Dergâh-ı şerîfinin kapısı yanındadır. Üzeri açıktır, demir parmaklıkla muhâttır. Her zamân ziyâretle kâm-yâb olurum. Eâzım-ı Mevleviyyân'dandır. Müretteb ve pek makbûl **Dîvân**'ı ve **Yûsuf (u) Zelîhâ**'sı vardır.

Erbâb-ı tabîat bizi Yûsuf bilür ammâ
Ashâb-ı hased gözüne ey dost Sinân'ız

Mezâr taşında Ârifî merhûmun şu beyti mahkûktur:

Garîbim derd-nâkim Sîne-çâk'im
Sirâr-ı rûh-ı pâkim gerçi hâkim

(*Kaddesa'llâhu sırrahû*)

ŞÂHİDÎ İBRÂHÎM DEDE

Bu zât-ı muhteremin de ismi geçti. Seyyidü'n-nesebdir. Pederi es-Seyyid Sâlih Efendi olup, müşârünileyh Muğla'da mevlevîhâne şeyhi idi. Tarîkaten şeyhi, Dîvânî Muhammed Efendi'dir. Onu ziyâret kasdıyla Afyonkarahisarı'na gelip, birkaç râhatsızlığı müteâkib âzim-i dâr-ı cinân oldu. Şeyhi nezdinde medfûndur. Lugaviyyûndan idi. Şu mısra'-ı garîb târîhidir:

Ez-çi neden çûn nete niçün çerâ
(از چه ، نه دن ، چون ، نته نیچون ، چرا) = 957[90]

Sekseniki sene muammer olmuştur. **Tuhfe-i Şâhidî** ve manzûm **Gülşen-i Vahdet**'i ve sâir âsârı vardır. Urefâ-yı kirâmdandır. (*Kaddesa'llâhu sırrahû*)

/160/ ŞEYH MUHAMMED DÎVÂNÎ SEMÂÎ EFENDİ

Şâhidî merhûmun şeyhidir. Evlâd-ı Mevlânâ'dan olup, **Dîvân-ı Kebîr**'i Acem'den getiren bu zâttır. Onun için "Dîvânî" tahallus etmiştir. Âsitâne-i Hz. Pîr'de post-nişîn oldu. Sonra terk edip Karahisâr'da Mevlevîhâne binâ ve onda azm-i bekâ eylemiştir.

Bir aralık sakal ve bıyığı traş etmiştir. Cenâb-ı Pîr'in **Mesnevî**-i şerîfde, cild-i evvelde bahs eylediği Cavlakîler gibi bir hâli ihtiyâr eylemiştir. Maksadı halktan teset-

90. Verilen ibârenin bu şekliyle hesaplanmasından 962 çıkmaktadır. Ancak, "neden", (ندن) şeklinde yazılırsa 957 eder. (H)

türden ibâret olduğuna şübhe yokdur. Sultân Selîm-i evvelin ziyâdesiyle mazhar-ı hürmet ü ta'zîmi olmuş eâzımdandır.

Bekâ mülküne çekdi askerin Sultân-ı Dîvânî
(بقا ملکنه چکدی عسکرین سلطان دیوانی)

târîhidir ki, 936/(1529-30) senesini müş'irdir. Şuarâ-yı sûfiyyedendir.

Virmez vücûd gayriye ayn-ı zuhûru gör
Te'sîr-i sırr-ı gayret-i ism-i Gayûr'u gör
*Bak sûz-ı sînesine semâ pîrin**
Feth-i fütûh-ı hâsıl-ı mâ-fi's-sudûru gör

İstanbul'a teşrîflerinde Galata Mevlevîhânesi'nin olduğu mahalde henüz tekke inşâ olunmuş idi. Burada sâkin olmuşlar, **Hadîkatü'l-Cevâmi'**in beyânına göre, orada bir servi ağacı dikmişler ve yakın zamâna kadar pâyidâr olmuştur. Tekkenin binâsı altmışbir sene evveldir; burada ikâmetlerini **Hadîkatü'l-Cevâmi'** ilk şeyh olarak telakkî ediyor.

Mısır'a teşrîfleri ve İbrâhîm-i Gülşenî hazretlerini mahbesden kurtarması mes'elesini **Sefîne**'mizin **İbrâhîm-i Gülşenî** kısmında okumak lâzımdır. Eâzımdan bir zât-ı âlî-kadr idi. (*Kaddesa'llâhu sırrahû*)

/161/ ŞEYH İSMÂÎL-İ ANKARAVÎ

Galata Mevlevîhânesi şeyhi idi. Şeyh Gâlib Dede onun türbesinde medfûndur. Bu zât hakkında Bursalı Mehmed Tâhir Bey, sûret-i mahsûsada terceme-i hâl yazmıştır. Ekâbir-i Mevleviyye'den fâzıl, ârif bir zâttır. Ulûm-ı mütedâvileyi maskat-ı re'sleri olan Ankara ulemâsından ba'de't-tahsîl tarîkat-ı aliyye-i Bayramiyye'ye intisâb ile meşgûl-i ilm ü ibâdet oldukları esnâda gözlerine ârız olan hastalığın tedâvîsi içün, bâ-işâret-i ma'neviyye Konya'ya azîmetle cümle-i kerâmât-ı Cenâb-ı Mevlânâ ile ber'-i tâmma nâil ve bu sebeble tarîkat-ı feyz-refîk-ı Mevlevî'ye dâhil olarak çilleyi ikmâle âyîn-i meslek-i Mevlânâ'yı telakkî ve istihsâle muvaffakiyyetten sonra, "er-rusûh" (الرسوخ) kelimesinin delâlet ettiği 897/(1492) târîhinde İskender Paşa tarafından Galata Mevlevîhânesi'nde post-nişîn olan Kâsımpaşa Mevlevîhânesi bânîsi Abdi Dede Efendi yerine ta'yîn olarak Der-saâdet'e gelip, ilâ-âhiri'l-ömr tedrîs ve terbiye ile dem-güzâr oldular ki, Vecdî ve Cevrî gibi urefâ-yı şuarâ bu âvân-ı feyz-iktirânda perveriş-yâb-ı kemâl olan tâlibîn-i irfânın mütemeyyizlerindendir.

Zamân-ı âlîlerinde âyîn ü erkân-ı mutasavvıfe hakkında zuhûr eden i'tirâzâta karşı müdâfaa-i fâzılâne vü ârifânede bulunan irfân ashâbının yegânelerindendir. Hattâ bu husûsa dâir ârif-i esrâr-ı ilâhî Azîz Mahmûd-ı Hüdâyî hazretlerinin, (رسخ الله القوى قدم إقدام الرسوخى فى مقابلة المقابلين وشحذ سيف أبحاثه فى حسم عروق إشكال المعاندين)[91] ibâresiyle musaddar olan takdîr-nâmelerine mazhar olmuşlardır.

Mesnevî-i şerîfin yedinci cildi olmak üzere, o târîhlerde meydâna çıkan **/162/** cüz'ü de eczâ-yı şerîfe-i Mesneviyye'den zannıyla ayrıca şerh etmişlerse de, her nasılsa bu bâbda zuhûl ettikleri fâzıl-ı şehîr Cevdet Paşa merhûmun resâil-i mevkûteden **Mekteb** gazetesinin 8 Haziran 1311/(20 Haziran 1895) târîh ve 30 numaralı nüshasıyla münteşir cevâb-nâmelerinden müstebân olmaktadır.

Yenikapı Mevlevîhânesi şeyhi merhûm Ebu'l-bürhân Celâleddîn Dede Efendi hazretleri buyururlar ki:

"Şârih-i **Mesnevî** *İsmâîl-i Ankaravî hazretleri üçüncü cildin şerhi mukaddimesinde üçüncü cildi kalb-i* **Mesnevî** *kılmak için ibtidâ-yı* **Mesnevî**'*deki 18 beyt-i şerîfi bir cild i'tibâr ederek mecmû'-ı* **Mesnevî**-*i şerîfin bu tertîb ile yedi cild olduğunu îzâh u beyân buyurmuşlar ise de, bu da hiçbir delîl ve esere müstenid değildir. Belki sonradan yedinci cild olmak üzere Hz. Pîr'e izz ü isnâd olunan kitâb-ı ma'hûdu mecbûren kabûl ve şerh eylemesiyle merdûd ve menkûz olduğu erbâb-ı tedkîk nezdinde muayyendir."*

Hâce-i irfânım Muhammed Es'ad el-Mevlevî hazretleri, suâlim üzerine fakîre buyurmuşlardı ki:

"Oğlum! Yedinci cild yoktur. **Mesnevî**-*i şerîf altı cilddir. Altıncı cildin ibtidâsında,*

یشکش می آرمت ای معنوی
جلد سادس در تمام مثنوی
شش جهت را نورده زین شش صحف
کی یطوف حوله من لم یطف [92]

buyurmuşlardır. Bu muhakkaktır, yedinci cild yoktur. Yedinci cild diye ortada mütedâvil eser, İdrîs-i Bitlîsî'nin olup, Hz. Pîr'in değildir. Hz. Şârih Ankaravî, o zamân uzayan dedi-koduya nihâyet vermesi için pâdişâh tarafından cebren müşârünileyhe, ya'nî İsmâîl-i **/163/** *Ankaravî'ye şerh ettirilmiştir. Buna şerh denilmez, te'vîl nâmı verilir. Müşârünileyh cebr ü tazyîk ile bunu te'vîl etmiştir."*

91. "Allah, karşılananları karşılarken Rusûhî'nin adımlarına kuvvet versin. Düşmanlarının vücutlarındaki damarları kesmede söz kılıcını keskinleştirsin." (H)

92. "Ey Ma'nevî! **Mesnevî**'yi tamamlayan altıncı cildi sana hediye getirdim. Bu altı kitap altı cihete nur saçıyor, tavaf etmeyen bunu tavaf etsin" (H)

Hz. Şârih, kerâmât-ı kevniyye ve maârif-i ma'neviyyeye sâhibdir. **Sefîne-i Mevleviyye**'de tafsîlât vardır.

1041/(1631-32)'de irtihâl-i dâr-ı naîm eylediler. Elyevm ziyâret-gâh olan türbe-i şerîfeleri ma'mûrdur. Şeyh Gâlib'in türbe penceresi yanında, taşa mahkûk şu beyit okunur:

*Râh-ı Mevlânâ'da ey **Gâlib** budur şeyhu'ş-şuyûh*
Hazret-i Şârih Rusûhî kıdve-i ehl-i rusûh

"Hıtâm" (ختام) târîh-i irtihâllerini müş'irdir.

Mecmû'-ı âsârını Tâhir Bey yirmiiki kadar yazmış ise de, Hâfız Hüseyn-i Ayvansarâyî, eserinde, "*Büyük-küçük kırkaltı parça te'lîfi vardır.*" diyor.

Bu rubâî müşârünileyhindir:

Bu tekye bizim tekye-i işret-gedemizdir
Dervîşleriz Hazret-i Âdem dedemizdir
Mesken ezelî Cennet idi bizlere ammâ
Dûr eyleyen andan bizi Havvâ anamızdır

* * *

*Gel **Rusûhî**'nin sözün dinle semâa hâzır ol*
(کی تکون بین اهل العشق من اهل الشرف)[93]

Ma'lûm olabilen âsârı:

1. **Şerh-i Mesnevî-i Şerîf** el-müsemmâ bi-**Mefâtîhi'l-Ebyât**. Matbû'dur.
2. **Şerh-i Fusûsu'l-Hikem**. Matbû'dur.
3. **Hall-i Müşkilât-ı Mesnevî**.
4. **Şerh-i Kasîde-i Tâiyye-i İbn-i Fâriz**.
5. **Şerh-i Kasîde-i Münferice**. Matbû'dur.
6. **Minhâcü'l-Fukarâ**. Matbû'dur.

/164/ 7. **Şerh-i Heyâkili'n-Nûr** el-müsemmâ bi-**İzâhü'l-Hükm**.

8. **Huccetü's-Semâ'**. Semâ' ve devrân hakkındadır.
9. **Câmiu'l-Âyât**.
10. **Tefsîr-i Sûre-i Fâtiha** el-müsemmâ bi'l-**Fâtihatü'l-Gaybiyye**.

93. "Aşk ehli arasında şereflilerden olmak için Rusûhî'nin sözünü dinle de semâa hazır ol." (H)

11. **Simâtü'l-Mûkınîn fî-Şerhi'l-Elfâzi'l-Arabiyyeti'l-Vâkıati fî-Dîbâceti'l-Mesnevî.**
12. **Misbâhu'l-Esrâr.**
13. **er-Risâletü't-Tenzîhiyye fî-Şe'ni'l-Mevleviyye.**
14. **Şerh-i Ehâdîs.**
15. **Şerhu Nakşi'l-Fusûs** el-müsemmâ bi-**Zübdeti'l-Fuhûs.**
16. **el-Fâtihatü'l-Gaybiyye.**
17. **Şerhu Mâ-vakaa fî-Kitâbi'l-Mesnevî mine'l-Ebyâti'l-Arabiyye.**
18. **Miftâhu'l-Belâğa ve Mısbâhu'l-Fesâha.** Edebî, mühim bir eserdir.
19. Müretteb **Dîvân.**
20. **Nikâbü'l-Mevlevî fî-İntihâbi'l-Mesnevî.**
21. **Minhâcü's-Sâlikîn.**
22. **Tarîkat-nâme.**

Şeyh Gâlib, Hz. Şârih'e şu sûretle medhiyye-hân oluyorlar:

Ey kâşif-i esrâr-ı nihân Hazret-i Şârih
Rû-pûş-ı tecellî-i ayân Hazret-i Şârih

Bâ-nûr-ı yakîn sâlik-i etvâr-ı hakîkat
Sâhib-kadem-i keşf ü beyân Hazret-i Şârih

Olmuş lakabın ilm-i ledünnîde **Rusûhî**
İrfân ile memdûh-ı cihân Hazret-i Şârih

Var şerhine hem **Mesnevî-i** *Pîr'de îmâ*
Hem her sühanın mahrem-i cân Hazret-i Şârih

Hem-nâm-ı zebîh olduğunu eyledi icrâ
Zemzem gibi bu nutk-ı revân Hazret-i Şârih

Vasfın bu vilâyetde velâyetle değil mi
Ser-menkabe-i Mevleviyân Hazret-i Şârih

Var ise senin cevher-i tahkîklerindir
Reşk-âver-i yem gıbta-i kân Hazret-i Şârih

Te'vîline tevfikma hayrân olur âdem
Pür-fazl u hüner nâdire-dân Hazret-i Şârih

Hakkâ ki şerîatda tarîkatda mükedder
İtmek ile ref'-i halecân Hazret-i Şârih

Her beyt birer meh-rû anın pertevi şerhin
Eyler nice dilde lemeân Hazret-i Şârih

/165/*Müşkil komayup* **Mesnevî**-*i Pîr'de hakkâ*
Halleyledi bî-rayb u gümân Hazret-i Şârih

Başdan başa yâkût u zümürrüdle komuşdur
Cân ka'besine seng-i nişân Hazret-i Şârih

Geçdi nice devrân dahi el'ân yine sensin
Ser-kâfile-i nükte-verân Hazret-i Şârih

Tafsîl ider icmâlini tafdîl ider el-hak
Anlar bunu rindân-ı zamân Hazret-i Şârih

Sultân-ı semâînin idüp dergehin ihyâ
Tâ arşda itdi devrân Hazret-i Şârih

İskender ü Hızr âb-ı hayât isteyen âşık
Gel bundadır itme cevelân Hazret-i Şârih

Diğer:

Merhabâ ey muktedân-ı âşıkân-ı Mevlevî
Şeyh İsmâîl şârih kahramân-ı ma'nevî

Meşrebindir çeşme-i irfân u feyzin maksemi
Kalb-i pâkin vâris-i mîrâs-ı genc-i **Mesnevî**

Mazhar-ı Hızr-ı hayât odur ger istersen delîl
Olduğudur tekye-i İskenderî'de münzevî

Muhbir-i fazlından itsün bâde-i tahkîki nûş
Zanniden efsâne câm-ı bî-nefâz-ı hüsrevi

Dir gören mecmûa-i esrârını budur hemân
Tâmmetü'l-kübrâda cem' olan kibâr-ı Kübrevî

Mesnevî'nin yek-be-yek şerh eyleyen ebyâtını
Arş-ı a'lâsında olmuş çarhı aşkın müstevî

Ayru düşmez zerresi metnin sevâd-ı şerhine
Sâye salmış gûyiyâ ol âftâbın pertevi

Süllem-i ebyâtı tatbîk eyleyüp âyâta hep
Her sözü olmuş delîl-i tâm bürhân-ı kavî

Himmetin Hızr eyleyüp ey reh-nümâ-yı sâlikân
Koyma bî-kes Gâlib-i güm-geşte râh-ı kec-revi

Hz. Şârih'in üzerine yapılan türbe ahşâbdan idi. Şeyh Gâlib'in ahibbâsından ve hulefâ-yı Mevleviyye'den Hâlet Saîd Efendi, hâl-i hâzırda görülen türbeyi inşâ etmiştir ki, her tarafı tâm kârgîr ve mermerden masnû'dur. Nitekim bâlâdaki resimde görülür. Kapının yanındaki sebîl ve fevkına kütüb-hâne ve kapının yanındaki türbeyi onun eser-i hayrı olmak üzere âsâr kayd eder.

İkmâl-i inşâât 1235 senesi Cemâziye'l-evvelinin yirmibirinci (7 Mart 1820) Çarşamba /166/ gününe müsâdif olmakla, 29 Cemâziye'l-âhir 1235/(13 Nisan 1820) Perşembe günü bi'l-umûm turuk-ı aliyye meşâyıhı da'vet olunarak türbe-i muallâ-yı Hz. Şârih önünde hatm-i şerîfden sonra şerbetler içilerek pilav, zerde yenilerek ve sebîlden sebîl-hâneden şerbetler tevzî' olunarak resm-i güşâdı icrâ olunmuştur.

MUHAMMED HÂLET SAÎD EFENDİ

Hulefâ-yı Mevleviyye'den olup Sultân Mahmûd Hân-ı sânî devrinde târîh-i Osmânî'de yer tutmuş ve Konya'da i'dâm olunarak cesedi türbe-i Hz. Mevlânâ civârında ve ser-i maktûu da İstanbul'da Galata Mevlevîhânesi'nde kapının yanındaki türbede Kudretullâh Efendi'nin ayak ucunda defn olunmuştur. Orada bir taş vardır.

İzzet bu mısrâ'-ı tâm târîh-i mâtem efendi
Hâlet Saîd Efendi pîrâna hem-dem olsun
(حالت سعید افندی بیرانه همدم اولسون)

11 Rebîu'l-evvel 1338/(4 Aralık 1919)

Tevkiî-i Dîvân-ı Hümâyûn idi. Hayât-ı siyâsiyyesi **Cevdet Târîhi**'nde tafsîlen vardır. Âsitâne-i Pîr'de Muhammed Saîd Hemdem Çelebi tarafından nâil-i icâzet olmuş ve destârlı sikkeye nâiliyyetle şeref bulmuştur.

Hâlet Saîd Efendi'nin, bu mevlevîhânenin sokak üstünde bir kütüphânesi vardır. Kütüb-i nefîse ile tezyîn olunmuş idi. Bu kütüphânenin kitâbları ahîren Süleymâniye Kütüphâne-i umûmîsine nakl olunmuştur. Sene: 1346/(1927).

* * *

Hz. Şârih'in yanındaki sandukalarda "Şeyh Îsâ Efendi (sene: 1185/1771-72)", "Şeyh Hüseyin Efendi (sene: 1197/1783)" ve "Şeyh Selîm Efendi (sene: 1191/1777)" yazılarından zevât-ı müşârünileyhin medfûn oldukları müstebân olur.

ŞEYH HÜSEYİN ÂDEM DEDE EFENDİ

Antalyalıdır. Hz. Şârih'in hizmetinde bulunup mazhar-ı feyz oldu. Rıhletinde zâviye-nişîn olarak Hicâz'dan avdetinde Mısır'da irtihâl etti. Orada mevlevîhânede defn olundu. "Şehin-şâh-ı ârifân" (شهنشاه عارفان) târîhidir (1063/1653). Âsâr ve eş'ârı vardır.

Sükût itsem safâlanmaz açılsam bana râm olmaz
Kıyâmet kopmayınca kıssa-i aşkım tamâm olmaz

*Görünce bildim **Âdem** ben anın keyfiyyet-i hâlin*
Olur gâhî safâ-yı câm-ı mey ammâ müdâm olmaz

/167/ ŞEYH SEYYİD MUHAMMED ATÂULLÂH DEDE EFENDİ

Galata Mevlevîhânesi şeyhi idi. Pederi mezkûr mevlevîhâne şeyhi Seyyid Muhammed Kudretullâh Efendi; onun pederi Yenikapı Mevlevîhânesi aşçıbaşısı Sahîh Ahmed Dede; onun pederi Ömer Dede ki, Yenikapı Mevlevîhânesi şeyhi Ebûbekir Efendi'nin birâderidir.

Hulefâ-yı Mevleviyye'den Ziyâ Bey tarafından zabt u tahrîr edilen terceme-i hâline nazaran 1258 sene-i hicriyyesinde (1842), Kulekapısı Hânkâh-ı münîfinin harem dâiresinde tevellüd etmiştir. Pederleri dergâh-ı mezkûr post-nişîni zurefâ-yı asrdan Seyyid Muhammed Kudretullâh Efendi'dir.

Mahallesi mektebinde tahsîl-i ibtidâî vü rüşdîyi ikmâl ettikten sonra Bâyezîd Câmi'-i şerîfinde, sudûrdan Kasîdecizâde Süleymân Efendi merhûmun halaka-i tedrîsine devâm ile tekmîl-i nüsah ederek icâzet almıştır. Câmi' dersini ikmâl ettikten sonra husûsî muallimler vâsıtasıyla irfân u fazîletini tezyîde ihtimâm eylemiştir. Müşârünileyh bir taraftan ulûm-ı edebiyye-i şarkıyyeyi tahsîl eder, diğer cihetten Fransızca ve Almanca öğrenmeğe gayret ederdi. Felsefe ve ulûm-ı ictimâiyyeye dâir Avrupa'da neşr edilen eserleri celb ve tetebbu' eylerdi. Hendeseye merâkı vardı. İlm-i mûsikîde üstâz idi.

Pederleri Muhammed Kudretullâh Efendi'nin irtihâli 1288/(1871) senesine müsâdifdir. Atâullâh Efendi, onu istihlâf etmiştir ki, o zamân tamâm otuz yaşında idi. Kırk sene kadar seccâde-pîrâ-yı meşîhat oldular. Müddet-i ömrleri yetmiş seneye bâliğdır. İlm-i mûsikîdeki behresi hasebiyle, âyîn ve sâirenin notaya alınmasında himmet-i fevka'l-âdeleri olmuştur. Kânûn'çalmaktaki ve udda kemâli bâlâ-ter idi. Mukâbele günleri mutribde okunan âyînleri büyük bir rikkatle ta'kîb eder, /168/ gerek usûlde gerek nağamâtta hissettiği kusûrları ve düşüklükleri ba'de'l-mukâbele lâzım gelenlere nâzikâne, ârifâne bir sûrette ihtâr ederdi.

Hatt-ı nefîs-i ta'likteki meleke-i müktesebesini pederlerinin himmet-i üstâdenesiyle tezyîde bezl-i makderet etmiş idi. Dergâh-ı âteş-bârının matbah-ı bâlâ-yı tâkında mermer üzerine mahkûk ve menkûş kıt'a-i târîhiyye müşârünileyhin hatt-ı destidir.

Atâullâh Efendi pederinden mevrûs servete aslâ mağrûr olmamış ve bütün hayâtını gınâ-yı kalb içinde geçirmiştir. Her biri bir merd-i kâmil ü ârif için medâr-ı şeref ü mübâhât olan meâlî-i ahlâkın timsâli idi. Etvâr-ı mahviyyet ü tevâzu' ve ziyâretine varanları kadrince taltîf ve teşvîk gibi mezâyâ-yı ulviyyesi bâ-husûs fart-ı nezâketi herkesce ma'lûm ve müsellemdir.

Müddet-i ömründe ve mecâlis-i sohbetinde ayağını uzatmış veyâhûd tevâfuk etmeyen vaz' u tavrda bulunmuş değildir. Şeyh dâiresinin semâ'-hâneye nâzır köşesinde oturur, mukâbele günleri ziyâretine varan ricâl-i meşâyıh ve muhibbânı samîmi bir nezâket ve tevâzu' ile karşılar ve zemîn ü zamâna göre mübâhase ve musâhabede bulunurlardı.

Yenikapı Mevlevîhânesi şeyhi merhûm Celâleddîn Dede Efendi hazretleri, "*Atâullâh Efendi'nin sohbeti kadar rûh-nüvâz, şeyh-âne bir sohbet tasavvur edemem.*" buyururlar imiş.

İrtihâllerinden onbeş-onaltı sene evvel Mekteb-i Sultânî'de tahsîlde bulunan yegâne semere-i fuâdının ve bi'l-âhare refîka-i muhteremesinin zıyâı hasebiyle sıhhati muhtel, fikri perîşân olmuş ve bu perîşânî-i fikr /169/ ü endîşe dimâğına da sirâyet ederek, gözlerine karasu târî olarak, mevcûdiyyet-i mâddîyyesinden büsbütün ferâgat etmiştir. Bu illetle ma'lûl olduğu hâlde mütâlaa ve tetebbu'dan hâlî kalmamış ve vefâtından birkaç gün evvel Türkçe bir lugat tahrîr ve istinsâhına başlamış idi. Zevâhir-i eşyâyı uzaktan âdetâ gölge gibi görür, yakından ise gözlük takmadan kitâb ve sâire okuyabilirdi. Âyîn günleri semâ'-hâneye, dedegândan biri koltuğuna girmiş olarak gelirlerdi.

Müşârünileyhin evâhir-i hayâtında Âsitâne-i Mevlânâ'da Çelebi Abdülhalîm Efendi tarafından, Veled Çelebi, Galata Mevlevîhânesi meşîhati vekâletine ta'yîn ve bi'l-âhare Veled Çelebi, Konya'da Âsitâne-i Hz. Pîr'e me'mûr olunca, yerine hâlen şeyh olan Ahmed Dede Efendi'yi asâleten ta'yîn etmiş olması, Atâullâh Efen-

di'nin bu sûretle ve cüz'î bir maâşla infisâl etmesi kendisine pek girân gelerek âzdedil olmuş ve bu hâlini bir lisân-ı tazallum-kârî ile ba'zı ahibbâsına söylemiştir. Bu teessür kalbine dokunarak, 9 Ramazân 1328 ve 10 Eylül 1326/(22 Eylül 1910) Cum'a gecesi sekte-i kalbiyyeden tekmîl-i enfâs-ı ma'dûde-i hayât ile semâ'-hâne-i ılliyyîne intikâl etmiştir.

Vefâtından üç-dört gün evvel ahibbâsından Refîk Bey'e, kendisinde Üsküdârî Kâzım Paşa merhûmun **Makâlîd-i Aşk**'ı bulunup bulunmadığını sormuş; mûmâileyh de mevcûd olup takdîmine hâzır olduğunu ve fakat ne için bu eseri ârzû ettiklerini sorması üzerine, "*Orada vak'a-i şehâdet-i İmâm Ali hakkında güzel bir mersiyye vardır. Ma'lûm ya İmâm Ali, Ramazânın onunda nâil-i rütbe-i şehâdet olmuşlardır.*" rumûzuyla nasıl bir merd-i dil-âgâh ve şeyh-i pâk-tînet ve âşık-ı Ehl-i /170/ Beyt-i Rasûlullâh olduklarını son deminde bile izhâr ve isbât buyurmuşlardır.

Cenâzesi Tophâne'de, Kılıç Ali Paşa Câmi'-i şerîfine ihtifâlât-ı lâyıka ile götürülüp namâzı ba'de'l-edâ dergâha getirilerek pederlerinin lahdinde vedîa-i rahmet-i Sübhâniyye kılınmıştır. (*Kaddesa'llâhu sırrahû*)

NÂYÎ ŞEYH OSMÂN DEDE EFENDİ

Geliboluludur. Berây-ı tahsîl İstanbul'a geldi. Galata Mevlevîhânesi şeyhi Gavsî Ahmed Dede hazretlerinin dâire-i irfânına girdi ve kesb-i kemâl eyleyerek müşârünileyhe dâmâd oldu. Ney-zenlikte kemâli ve mûsikîde fevka'l-âde ihtisâsı vardı. Kayınpederinin irtihâlinde Mevlevîhâne'de ney-zen başı idi. Onun yerine nâil-i meşîhat oldu. Otuzüç sene icrâ-yı reşâdet eyledi.

Ma'lûm ve meşhûr olan **Mi'râciyye**'nin nâzımı ve beste-kârıdır. IV. Cildde 46. sahîfede sebeb-i tanzîmini yazdığım **Mi'râciyye** yüzünden şöhreti artmıştır. **Mi'râciyye**'deki san'at-ı şi'riyye ve kudret-i âşıkâne ne kadar yüksek ise, meşher-i makâmât ve mahzen-i terennümât u nağamât olması i'tibâriyle de o mertebe yüksektir. Birçok dergâhlarda ve leyle-i Mi'râca müsâdif günde Şeh-zâde Câmi'-i şerîfinde okunurdu. Bunu hakkıyla okuyacak mûsikî-şinâslar nedret peydâ eyledi. Elyevm Hz. Sünbül hânkâhında ve merhûm Sultân Reşâd Hân'ın eser-i vakfı olarak Yenikapı Mevlevîhânesi'nde her sene okunmaktadır.

Nâzım-ı manzûme-i **Mi'râciye** *Osmân Dede*
Eylemiş vakf-ı vücûd-ı zât Cenâb-ı Ahmed'e

Ârif ü kâmil idi ol bülbül-i bâğ-ı habîb
Âkıbet pervâz idüp gitdi makâm-ı Es'ade

Cân u dilden arz-ı hürmet eyle **Vassâf** *dâimâ*
Mahzen-i aşk u kemâldir Hazret-i Osmân Dede

/171/ 1142/(1729-30) senesinde irtihâl-i dâr-ı naîm eyledi. Vefâtına söylenen târihler:

Osmân Dede göçdü ola sırrı bâkî
(عثمان دده كجدى اوله سرى باقى)
Değişdi bâkî ile devr-i fânîyi Dede Osmân
(دكشدى باقى ايله دور فانى بى دده عثمان)

Ravzatü'l-İ'câz ve manzûme-i **Mi'râciyye** cümle-i âsârındandır. Güzel eş'ârı vardır. **Mi'râciyye**'sinin ilk beyiti:

Evvel Allâh adını yâd idelim
Dil dil olmuş dilleri şâd idelim

Şemsî-i Sîvâsî'nin, "*Vâsıl olmaz kimse Hakk'a cümleden dûr olmadan*" nutkuna güzel bir nazîresi vardır. İlk ve son beyitleri:

*Âşık-ı Hak "**irciî**" emriyle me'mûr olmadan*
Anlamışdır Hakk'ı Hak nûruyla mestûr olmadan
* * *
***Nâyi-i** bî-çâre bir sevdâ ile olmuş harâb*
Hacc-ı mebrûr itmek ister Beyt-i Ma'mûr olmadan

Kabri, Şeyh Gavsî Ahmed Dede merhûmun kabri yanındadır.

Müşârünileyhin hüsn-i hatta da hizmeti ve nisbeti vardır. Müstakîm-zâde, **Tuhfe-i Hattâtîn**'de (nüsha-i matbûa, sahîfe: 297) bahs eder:

"İstanbulludur. Pederi İbrâhîm nâm zât olup, Süleymâniye Dârü'ş-şifâsı'nın reîsü'l-huddâmı olup, hâccü'l-haremeyndir. Osmân Efendi, hüsn-i hatt-ı sülüs ü neshi Nefes-zâde İsmâîl Efendi'den ve hatt-ı ta'lîki Gavsî Ahmed Dede Efendi'den taallüm eylemiştir. Onsekiz sene ney-zenbaşılık hizmetiyle müşerref olarak Gavsî Dede merhûmun musâharetiyle de kâm-revâ olmuştur. Gavsî Dede merhûmun, "teslîm-i hakkâniyyet" (تسليم حقانيت) 1109/(1697-98) târîhinde, rıhletinde makâmına câ-nişîn olmuş idi. Sened-i hadîs-i şerîfde onların me'hazları, ba'de bu'din bu fakîre (ya'nî Müstakîm-zâde Süleymân Sa'deddîn Efendi'ye) dahi me'haz ol-

muştur. İrtihâl edince ferzend-i ercümendleri Şeyh Sırrî Abdülbâkî Dede Efendi menâzile-gîr-i makâm-ı mukâbele olmuştur. Seyyid Hüseyin Vehbî merhûmun şu târîhi ne güzeldir:

Osmân Dede göçdü ola sırrı bâkî

(عثمان دده كوجدى اوله سرى باقى) = 1142

Merhûm Osmân Dede'nin şi'r ü inşâ tarafı dahi sâir fezâil ü maârifi gibi müsellem olup, nice âsâr-ı bisyâra muvaffak olmuştu. Ez-cümle **Mi'râciyye'**leri güfte vü beste kendi eserleridir."

(GALATA MEVLEVÎHÂNESİ'NDE ŞEYH OLANLAR)

Bi'l-münâsebe Galata Mevlevîhânesi'nde şimdiye kadar icrâ-yı meşîhat eden zevât-ı kirâmı yazmağı münâsib gördüm:

İSKENDER PAŞA

Bu dergâhın bânîsidir. 921/(1515)'de maktûlen vefât etmiştir. Kanlıca'da câmi'-i şerîf hazîresinde medfûndur (*Rahmetu'llâhi aleyh*). Dergâhın binâsı 897/(1492)'dedir. Sultân-ı Dîvânî Semâî Muhammed Dede ilk şeyh olandır. (160. sahîfede bahsi geçti.)

MESNEVÎ-HÂN MAHMÛD DEDE EFENDİ

955/(1548) târîhinde post-nişîn olmuştur. Bir müddet sonra irtihâl eyledi.

Ba'de'z-zamân tekke harâb olmuş ve bi'l-âhare Halvetî zâviyesi ittihâz edilmiş iken bi'l-âhare Abdi Dede şeyh oldu.

/172/ ŞEYH ABDULLÂH DEDE EFENDİ

Mahmûd Dede'den sonra bir müddet Galata Mevlevîhânesi'nde icrâ-yı meşîhat etti. Buraya şârih-i **Mesnevî** İsmâîl-i Ankaravî hazretleri ta'yîn olununca Abdi Dede, Kâsımpaşa'da mâlik olduğu bostânda bu mevlevîhâne binâsına muvaffak olarak orada seccâde-pîrâ-yı meşîhat oldular.

Şeyh Âdem Dede Efendi (166. sahîfede tercemesi geçti.), müşârünileyhi istihlâf eyledi. Şu târîh vefâtını müş'irdir:

Âdem Dede raks eyleyerek irdi cinâna
(آدم دده رقص ايليه رك ايردى جنانه)

ARZÎ MUHAMMED DEDE EFENDİ

Galata Mevlevî şeyhi oldu. Oniki sene meşîhati vardır. 1075/(1664-65) senesinde irtihâl-i dâr-ı naîm eyledi. Müstakîm-zâde'nin söylediği târîh:

Selefden imtiyâzın fikr iderken dil didi târîh
Takarrubda visâl-i Hazret'e Arzî beş artıkdır
(تقربده وصال حضرته عرضى بش آرتقدر)[94]

Müstakil türbesi vardır.

AHMED NÂCÎ DEDE

Arzî Dede'den sonra seccâde-i meşîhate câlis olmuşlardır. 1042/(1632-33)'de tevellüd etmiştir. Bursalıdır. Erbâb-ı san'at ü hırfetten idi. Bursa Mevlevîhânesi'nde Şeyh Zihnî Sâlih Dede'ye intisâb ederek mazhar-ı feyz olmuştur.

Hadîkatü'l-Cevâmi'da Galata Mevlevî şeyhi Âdem Efendi'den inâbe ettiği muharrerdir. Âdem Dede ile hacc-ı şerîfe gidip, avdette şeyhinin Mısır'da irtihâline mebnî İstanbul'a gelerek Arzî Dede'nin hizmetinde bulunmuş ve 1071/(1660-61)'de Beşiktaş Mevlevîhânesi meşîhatine ta'yîn olunmuş ise de, 1073/(1662-63) târîhinde Kırım Muhârebesi'nde ordû-yı Osmânî ile arz-ı hıdmete gittiğinde yerine Yûsuf Dede nasb edilmiş, 1075/(1664-65)'de İstanbul'a avdetinde Galata meşîhatinde **/173/** bulunan Dervîş Çelebi'nin yerine tekrâr makâmına ik'âd olunmuştur. 1082/(1671-72) senesinde Konya'dan gelen emir üzerine meşîhati ref' olunarak bir müddet o hâlde kalmış, fakat mürûr-ı zamân ile tekrâr taltîf ve ikrâm olunmak lâzım geldiğinden Yenikapı Mevlevîhânesi'ne ta'yîn buyurulmuştur.

Meşâyıh-ı fâzıladan idi. Şiirde "Nâcî" tahallus eylemiştir.

Nâya âheng itdi mutrib devr idüp câm-ı şarâb
Mevlevîler gibi girdiler semâa her habâb

İlm ü fazlı ve kemâl-i edebi var idi. İlm-i akâidde, hikemiyyât-ı İslâmiyye'de, edebiyyât-ı Türkiyye vü Fârisiyye'de yed-i tûlâsı vardır. Fâtih'de **Mesnevî**-i şerîf okutur

94. Bu ibârenin hesaplanmasından verilen tarih çıkmamaktadır. (H)

ve erbâb-ı isti'dâda yol açardı. Muhammed Ziyâ Beyefendi, müşârünileyhin fazâil-i ilmiyyesinden uzun uzadıya bahs etmektedir.

Son zamânlarında ihtiyârlığı vesîlesiyle meşîhati Kâri' Ahmed Dede'ye bıraktılar. Kendileri gûşe-i inzivâya çekildiler.

ÇELEBİ DERVÎŞ EFENDİ

Nâcî Ahmed Dede'nin gaybûbetinde, bir aralık Galata Mevlevîhânesi'ne şeyh olmuşlardı.

GAVSÎ AHMED DEDE

Gavsî Ahmed Dede Efendi şehrîdir, Ahmed-i Bîcân neslindendir. Ahmed-i Bîcân ma'lûm olduğu üzere Yazıcı-zâde Muhammed Efendi hazretlerinin birâder-i mükerremleri olup, **Ahmediyye** sâhibidir.

Bursa'da Mevlevî şeyhi Sâlih Dede'den ve Galata şeyhi Arzî Dede'den mazhar-ı feyz olmuş ve Galata Mevlevîhânesi'ne şeyh olmuştur. Meşîhate ta'yîni 1083/(1672-73) târîhine müsâdifdir. Müddet-i meşîhati yirmialtı senedir. İrtihâli 1109/(1697-98)'dadır. 170. sahîfede bahs eylediğim Nâyî Osmân Dede'nin kayınpederidir.

İrtihâli târîhi:

/174/Ahmed ola âzim-i huld-i berîn
(احمد اوله عازم خلد برين)

Diğer:

Devrân kodu Ahmed Dede'siz tekyemizi hayf
(دوران قودی احمد دده سز تكيه مزی حيف)[95]

Müretteb dîvânı vardır.

Nutuklarından:

Hüsn-i zâhir hüsn-i bâtın cümlesi yektâ imiş
Hatt-ı ru'yet aks görmek dahi bî-hemtâ imiş

95. Bu ibârenin hesaplanmasından 1104 çıkmaktadır. "Dede" kelimesi (ده دده) şeklinde yazıldığı takdirde tarih doğru çıkar. (H)

Mi'râciyye sâhibi Osmân Dede câ-nişînî olmuştur ki, terceme-i hâli bâlâda yazıldı.

ŞEYH SIRRÎ ABDULBÂKÎ DEDE EFENDİ

Pederini (Gavsî Ahmed Dede) istihlâf eyledi. Yirmiiki sene meşîhati vardır. 1164/(1751)'de göçtü. "Teveccüh-i rif'at" (توجه رفعت) târîhidir·

Cihândan gitdi Sırrî adı bâkî kaldı dünyâda
(جهاندن كتدى سرى باقى قالدى دنياده)
Bâkî Dede devr eyleyerek gitdi bekâya
(باقى دده دور ايله يرك كيتلاى بقايه)

Pederi yanında medfûndur. (*Kaddesa'llâhu esrârahum)*

ŞEYH MUHAMMED ŞEMSEDDÎN DEDE EFENDİ

On sene kadar Galata Mevlevîhânesi meşîhatinde bulundu. Hicâz'a gidip yolda vefât eyledi ki, 1174/(1760-61) târîhine müsâdifdir.

ŞEYH ÎSÂ DEDE

Meslek-i kuzâtı terk ile birâderi Muhammed Şemseddîn Efendi yerine seccâdenişîn oldu. Onbir sene meşîhati vardır. Bu esnâda Mevlevîhâne yandı (1179/1765-66). Sultân Mustafa Hân-ı sâlis ihyâ eyledi. Îsâ Efendi, 1185/(1771-72) senesinde irtihâl-i dâr-ı naîm eyledi.

Döne döne vardı rûhânîlere Îsâ Dede
(دونه دونه واردى روحانيلره عيسى دده)[96]

târîhidir.

ŞEYH SELÎM DEDE EFENDİ

Îsâ Dede'nin enişîtesidir. Altı sene meşîhatten sonra güzer-gâh-ı âlemden yürüdü gitti. "Meskemü'd-dur" (مسكم الضر) târîhidir (1191/1777). Oğlu Sâdık Dede, Kâsımpaşa Mevlevîhânesi'ne şeyh oldu.

96. Bu ibârenin hesaplanmasından verilen târih çıkmamaktadır. (H)

ŞEYH ABDÜLKÂDİR ÇELEBİ

Selîm Dede'den sonra şeyh oldu. Mısır Mevlevî şeyhi idi.

/175/ ŞEYH HÜSEYİN DEDE EFENDİ

Konya aşçıbaşısı idi. 1192/(1778)'de irtihâl eden Şeyh Abdülkâdir Dede'nin yerine post-nişîn oldu. Dört sene meşîhati vardır. Türbede medfûndur. 1196/(1782) târîh-i irtihâlidir.

ŞEYH ALİ DEDE EFENDİ

Bakkâl-zâde'dir. 1197/(1783)'de şeyh oldu. 11 Safer 1201/(2 Aralık 1786)'de meşîhati ref' edildi.

ŞEYH NU'MÂN BEY

Üsküdar Mevlevîhânesi şeyhi idi. Ali Dede'nin yerine şeyh oldu. Bir müddet sonra terk-i meşîhat eyledi. (Yerine) Abdullâh Dede nâmında bir zât şeyh oldu. Fakat henüz seccâde-i meşîhate oturmadan terk-i fenâ eyledi ki, 1205/(1790-91) târîhine müsâdifdir. 224. sahîfede tafsîlât vardır). Bundan sonra Hz. Şeyh Gâlib Dede zînet-efzâ-yı meşîhat oldular ki, terceme-i hâli tafsîlen bâlâda yazıldı.

ŞEYH RÛHÎ DEDE EFENDİ

Şeyh Gâlib'den sonra şeyh oldu.

ŞEYH MUHAMMED DEDE EFENDİ

Beşiktaş Mevlevîhânesi şeyhi Yûsuf Efendi'nin dâmâdı idi. Yûsuf Efendi irtihâl edince oraya nakl-i meşîhat ettiğinden 16 Şevvâl 1234/(8 Ağustos 1819) târîhine kadar icrâ-yı meşîhatle irtihâl-i dâr-ı bekâ eyledi.

ŞEYH KUDRETULLÂH DEDE EFENDİ

Terceme-i hâliyle tezyîn-i sahîfe eylediğim Seyyid Atâullâh Efendi merhûmun pederidir. Ulemâ vü urefâ-yı sûfiyyeden ve hukemâ-yı İslâmiyye'den bir zât-ı âlî-kadr idi. Galata Mevlevîhânesi'nde ellialtı sene seccâde-pîrâ-yı meşîhat oldular. 1288/(1871) senesinde irtihâl-i dâr-ı naîm eylediler. Kapının yanındaki müstakil türbede medfûndur. Burada, terceme-i hâli Nakşıbendiler faslında yazılan Şeyh

Âgâh Ağa hazretleri de medfûndur. Atâullâh Efendi'yi bi'l-âhare pederinin kabrinde vedîa-i hâk-i mağfiret eylediler. (*Kaddesa'llâhu esrârahum)*

* * *

Müşârünileyh Kudretullâh Efendi'den sonra mahdûm-ı mükerremleri Seyyid Atâullâh Efendi seccâde-i reşâdete câlis olmuşlardır ki, bahsi tafsîlen geçti. Ondan sonra Üsküdar Mevlevîhânesi şeyhi Huccetullâh Muhammed Bahâeddîn Veled Çelebi Efendi buranın meşîhatine ta'yîn olunup, Konya'da Âsitâne-i Mevlânâ'da Çelebilik makâm-ı bülendine terfî' edilince, yerine Üsküdar Mevlevîhânesi şeyhi, urefâ vü hukemâ-yı İslâmiyye'den Ahmed Dede Efendi hazretleri ta'yîn edilmiştir, 1343/(1924-25) senesinde. El'ân icrâ-yı meşîhat buyuruyorlar ki, onbeş seneyi tecâvüz eylemiştir. Her ikisinin terceme-i hâlinden âtîde bahs olunacaktır.

Bu Mevlevîhâne hâl-i hâzırda pek harâbdır. Sultân Abdülmecîd Hân merhûmun zamânında güzelce ta'mîr olunmuş ve semâ'-hânesi gâyet zarîf bir tarzda ihyâ edilmiş ise de, mürûr-ı zamân ile hâl-i harâbîye yüz tutmuştur. Civârı gâyet kıymet-dâr olmak hasebiyle dergâhın vâsi' arâzisinden bir kısmının fürûhtuyla esmân-ı hâsıladan, buranın ez-ser-i nev ihyâsı mümkinâttan iken, Ahmed Efendi'nin bu cihete meyli olmaması, Evkâf İdâresi'nin ise i'mâr-ı tekâyâya ve ihyâ-yı cevâmia hâl-i hâzırda lâ-kaydî bir hâl-i esef-i iştimâl içinde bulunması hasebiyle yıkılmağa mahkûmdur.

Ecânib dâima âyîn günleri ekseriyyetle gelirler. Müsteşrikler şeyh efendi ile mülâkâta hâhiş-ker olurlar. Fakat bir harâbe-zâr içinde kalırlar. Ne mefrûşâtı kalmış, ne de soğuktan tahaffuz edecek şeklini muhâfaza etmiştir. Binânın her tarafı ağlıyor. Bir Amerikalı burasını şekl-i hâzırıyla ihyâ teklîfinde bulunmuş, ancak gelecek huzzârdan duhûliyye almak sûretiyle karşılık te'mînine rağbet-kâr olmuş ise de, buna da muvâfakat edilmemiştir. An-karîb ma'mûr olmasını temennî ederim.

BEŞİKTAŞ MEVLEVÎHÂNESİ

Bânîsi Ohrili Hüseyin Paşa'dır. Bostancıbaşılıktan vezîr olmuştur. 1029/(1620)'da sadr-ı a'zam, 1030/(1621)'da azl; def'a-i sâniyede sadr-ı a'zam olup, 1131/(1718)'de[97] i'dâm olunmuştur. Yahyâ Efendi Dergâhı'nda medfûndur. Mevlevîhâne'nin binâsı 1031/(1622) târîhine müsâdifdir.

AĞA-ZÂDE MUHAMMED HAKÎKÎ DEDE EFENDİ

İlk şeyh olan bu zât-ı şerîfdir. Hilâfeti Bostân Çelebi zamânındadır. Gelibolu Mevlevî şeyhi idi. Paşa burasını ihyâ edince müşârünileyhi ricâ ile meşîhate getirmiş idi. Paşanın katlinden müteessir olup, tekrâr Gelibolu'ya giderek kendi binâsı olan mevlevîhânede tekmîl-i enfâs-ı ma'dûde-i hayât eylemiştir. "Sâatü'l-karâr" (ساعة القرار) târîhidir (1063/1653).

Eş'ârı vardır:

*A gönül neylersin bu fânî cihânı**
Kalur sanma sana bu mülk-i fânî

***Hakîkî** gâfil olma kim hazer kıl*
Ecel bir gün gelir virmez amânı

ŞEYH HASAN DEDE EFENDİ

Hasan Dede ikinci şeyhdir. Sekiz sene meşîhati vardır. 1071/(1660-61)'de irtihâl-i dâr-ı naîm eyledi.

---

97. Bu târihde yanlışlık olmalıdır. 1031 olması gerekir. (H)

Nâcî Ahmed Dede üçüncü şeyhdir. Üç sene meşîhati vardır. 172. sahîfede terceme-i hâli yazıldı. Hz. Mevlânâ'nın

هر بنده که آزاد شود شاد شود
من شاد از آنم که ترا بنده شدم [98]

beytini tercemeten söylediği şu rubâî hoştur:

Bir bende ki âzâd ola elbette olur şâd
Ammâ ki senin benden olan bende olur şâd
Lutf eyle eyâ pâdişeh-i mülk-i şefâat
***Nâcî** kulunu eyle şefâat ki ola şâd*

KONYALI YÛSUF DEDE EFENDİ

Konya'dan gelip burada şeyh olmuştur. 1014/(1605-06)'te dünyâya gelmiş, 1080/(1699-70)'de vefât eylemiştir. 66 sene muammer oldular.

/178/ Konya'dan İstanbul'a vusûlünde Galata Mevlevîhânesi'ne ney-zenbaşı oldular. Sultân Murâd-ı râbi' Enderûn'a aldı. Sultân İbrâhîm'in cülûsunda Enderûn'u terk etti. Beşiktaş Mevlevîhânesi'nde uzlet ettiler, sonra şeyh oldular. İrtihâllerine kadar burada kaldılar. Mu'cizât-ı nebeviyyeye dâir onbin beyitli **Ravzatü'n-Nûr**'u ve bir **Dîvân**'ı vardır. Urefâ-yı Mevleviyye'den, âşık-ı sâdık-ı nebevî idi. *(Kaddesa'llâhu sırrahû)*

Târîhler:

Azîz-i tekye-i mısr-ı hüdâ ola Dede Yûsuf
(عزیز تکیهٔ مصر هدا اوله دده یوسف) = 1081/(1670-71)

Gitdi Yûsuf Dede'miz câh-ı fenâya dönerek
(کتدی یوسف دده مز جاه فنایه دونه رك) = 1090/(1679)

Mevlevî Yûsuf Dede rûhiçün el-Fâtiha
(مولوی یوسف دده روحیجون الفاتحه) = 1049/(1639)

Didiler hep rahmetu'llâhi aleyh
(دیدیلر هب رحمة الله علیه) = 1094/(1683)

98. "Her köle hürriyetine kavuşunca sevinir, ben ise sana köle olduğum için sevinirim." (H)

Oldu Yûsuf Dede'miz mısr-ı naîm içre azîz
(اولدی یوسف دده مز مصر نعیم ایچره عزیز) = 1080/(1669-70)[99]

ŞEYH MUHAMMED MEMİŞ DEDE EFENDİ

Eyüplüdür. Ellialtı sene meşîhati vardır. 1136/(Haziran 1724)'da irtihâl eyledi. Sene-i mezkûre selh-ı Şevvâlinde irtihâl eylemesi hasebiyle, "Şehr-i Şevvâli'l-mübârek" (شهر شوال المبارك) târîhi hüsn-i tesâdüf eseridir. Orada medfûndur.

Şi'rinden:

İdermiş bahs-i hoş-bû-yı hatmla Sünbülî Gülşen
*Ana var ise bu ol müşkîn-i târdan kaldı**

ŞEYH AHMED DEDE EFENDİ

Müşârünileyhin mahdûmudur. Pederinin yerine geçmiştir. Kırkbir sene meşîhatten sonra 1177/(1763-64)'de irtihâl-i dâr-ı cinân eyledi.

Târîhi:

Döndü Ahmed Dede lâhûta bu mihnet-gededen
(دوندی احمد دده لاهوته بو مهنتکده دن)[100]

ŞEYH SEYYİD MUHAMMED SÂDIK DEDE EFENDİ

Ahmed Dede'nin kerîme-zâdesidir. Onbeş ay meşîhati vardır. Konya'da şeyh oldu. Yirmi yaşında iken irtihâl eyledi. Konya'da medfûndur. 1178/(1764-64) târîh-i irhâlidir.

ŞEYH ABDÜLEHAD DEDE EFENDİ

"Tokat Şeyhi" derler. Onüç ay meşîhatten sonra irtihâl eyledi.

Tekmîl kıldı devrin Abdülehad Efendi
(تکمیل قیلدی دورین عبد الاحد افندی) = 1180/(1766-67)[101]

---

99. Yazarın yukarıda verdiği bilgiye göre, Yûsuf Dede'nin vefat târihi 1080'dir. Ancak yukarıdaki diğer tarih ibârelerinin hesaplanmasından bu rakam çıkmamaktadır. (H)
100. Bu ibârenin hesaplanmasından 1173 çıkmaktadır. (H)
101. Bu ibârenin hesaplanmasından 1189 çıkmaktadır. (H)

/179/ ŞEYH AHMED DEDE EFENDİ

Dört sene icrâ-yı meşîhatle 1185 Muharreminde (Nisan 1771) hâb-ı ebedîye daldı. Trablus'tan gelmiştir.

ŞEYH YÛSUF DEDE EFENDİ

Ahmed Dede'nin oğludur. Âbid, zâhid bir zât idi. **Mesnevî**-i şerîfe Arabça bir şerh yazmıştır. "Hânkâh-ı tevhîd" (خانقاه توحيد) târîh-i iclâsıdır (1160/1747)[102]. Kırksekiz sene icrâ-yı meşîhat eyledi. Cemâziye'l-evvel 1232/(Mart-Nisan 1817) yevm-i Perşembe irtihâl târîhir.

ŞEYH SEYYİD KADRİ DEDE EFENDİ

14 Zi'l-hicce 1234/(4 Ekim 1819)'te şeyh oldu. Evvelce Yenikapı Mevlevîhânesi'nde hücre-nişîn idi. Ermenek şeyhizâdedir. Bu dergâh Sultân Selîm-i sâlis zamânında ta'mîr olunmuş idi. 33 sene meşîhati var idi. Şeyh Osmân Salâhaddîn Dede Efendi'nin mürebbîsidir. Gâyet ciddî, vakûr, âdâb-ı şerîat ü tarîkatla müeddeb idi. 231. sahîfede îzâh olunduğu üzere, bi'l-âhare na'şı nakl olunmakla Üsküdar Mevlevîhânesi'nde medfûndur. Ahmed Ârif Himmetî Dede'nin şeyhi idi.

ŞEYH NAZÎF AHSEN DEDE EFENDİ

Meşhûr âlim Şeyh Nazîf-i Mevlevî'dir. Mora Yenişehri'nin Oganlı karyesindendir. Muhaddisînden Hacı Halîl Efendi'nin oğludur. Onun pederi Mahmûd Efendi'dir. 1208/(1793-94) târîhinde zînet-bahş-ı âlem-i dünyâ olmuştur.

Gâyet zekî, müstaid idi. Hengâm-ı tufûliyyetinde tahsîl-i ilme sâlik olup, muhayyirü'l-ukûl netîceler elde etmiş idi. Çalışa çalışa ulûm-ı â'liye vü âliyeyi elde etti. Yenişehir'de Horasânî eâzım-ı ulemâdan Azîz Efendi Medresesi'ne müderris oldu.

Altmışbir yaşına kadar ta'lîm (ü) tedrîs ile meşgûl oldu. Henüz küçük yaşında Mevlevîliğe muhabbetle intisâb etti. Hicâz'a gidip geldiğinde, mezkûr medresenin yanında bir mevlevîhâne inşâsına muvaffak oldu. /180/ 1269/(1852-53) senesinde Muhammed Saîd Hemdem Çelebi'den destâr-ı gîsû-dâr ile mezkûr mevlevîhâneye şeyh oldular.

---

102. Bu târih yanlış veya eksik olmalıdır. Hemen arkasından 48 yıl şeyhlik yaptıktan sonra 1232 senesinde vefat ettiği belirtildiğine göre, noktalı harflerin hesaplanmasıyla çıkan bu târihin 1184 olması gerekir. (H)

Hz. Mevlânâ'dan i'tibâren gelen silsile-i tarîkatları:

Hz. Mevlânâ, Hüsâmeddîn Çelebi, Sultân Veled, Ulu Ârif Çelebi, Muzaffer Çelebi, Cemâleddîn Çelebi, Abdülkâdir Çelebi, Ahmed Efendi, Sultân-ı Dîvânî Muhammed Efendi, Mustafa Efendi, Hızır Şâh Efendi, Muhyî Efendi, Müstebân Çelebi, Muhammed Efendi, Mustafa Efendi, Ârif Çelebi, Âdem Dede Efendi, Abdülhalîm Çelebi, Müstebân Çelebi, Ârif Çelebi, Ebûbekir Çelebi, Hasan Emîr Dede, Süleymân Efendi, Muhammed Saîd Hemdem Çelebi, Şeyh Nazîf-i Mevlevî.

Küstüm Suyu'nun üzerine mürûr u ubûru teshîl maksadıyla hasbeten li'llâh bir köprü inşâsına çalıştılar.

1270/(1854) târîhinde Beşiktaş Mevlevîhânesi meşîhati uhde-i ârifânelerine tevcîh olunmakla İstanbul'a geldiler. Dokuz sene kadar burada icrâ-yı meşîhat buyurdular. 1278/(1861-62) senesinde yetmişbir yaşında irtihâl-i dâr-ı cemâl eylediler. Eslâfının yanında defn olundular. (*Kaddesa'llâhu sırrahû*)

Âlim, şâir, nazîf, zarîf idi. Meydân-ı suhan-sâzîde, vâdî-i şi'r ü edebde üstâd idi. Ekâbir-i Mevlevî'dendir. Müretteb bir **Dîvân**'ı, seyr ü sülûka dâir bir eseri vardır. Her ikisi matbû' olup, kütüb-hâne-i irfânı tezyîn eder âsârdandır.

Yenişehir muhîti Bektaşîlik ihâtasına ma'rûz kalmak hasebiyle, te'sîr-i muhît ile, Hz. Nazîf'de bidâyeten ba'zı mertebe lâubâlîlik zuhûr etmiş ise de, ilm ü irfânı galebe çalarak şeh-râh-ı hakîkate sâlik olmuşlardır.

Eş'ârından:

Hakîkat şehrine kesdirme yoldan gitmek istersen
Tarîk-ı aşka gel bâb-ı Nazîf-i Mevlevî'den gir

* * *

Biz mâ-sivâyı hiçe sayan Mevlevîleriz
Yâr ile cânı câna katan Mevlevîleriz

Zevk-ı kudûm ü nây ve safâ-yı semâ'la
Tîr-i niyâzı arşa atan Mevlevîleriz

Deryâ-yı zâtı mevc-i sıfâtıyla bir görüp
Mecrâ-yı kesreti kapatan Mevlevîleriz

Mevc-i suverde za'fla çün bir âgâh olup
Ma'nâda havz-ı feyze batan Mevlevîleriz

Devrân-ı lutf-ı Hazret-i Monlâ'da ey **Nazîf**
Kevn ü mekânı hiçe satan Mevlevîleriz

* * *

/181/**Zâhidâ** *Hak için ol şâhın ki cûd-ı ekmeli**
Ahmed-i Muhtâr'a vahy itdi Kitâb-ı Münzel'i
Mevlevîyim Ahmedîyim Haydarîyim ben belî
Bana besdir bir Hudâ vü bir Nebî vü bir velî

لاإله إلا هو الله العلى المنجلى
لا نبى إلا محمد لا فتى إلا على

Meclis-i rûz-ı ezelde çünki ikrârım budur
Dîn ü îmânım budur gönlümde esrârım budur
Zinde oldukca vücûdum dilde ezkârım budur
Cân fedâ itdikde hem âhirki güftârım budur

لاإله إلا هو الله العلى المنجلى
لا نبى إلا محمد لا فتى إلا على

Cûylar taşlar ağaçlar kûhlar hâmûnlar
Nüh-felek cinn ü melek bahr ü semek nev'-i beşer
Sâkinân-ı arş u ferş ü necm ü şems ü kamer
Hep lisân-ı kâl ü hâl ile bu beyti zikr ider

لاإله إلا هو الله العلى المنجلى
لا نبى إلا محمد لا فتى إلا على

Ma'ni-i hükm-i Rasûl'ü çünki iz'ân eyledim
Dildeki cem'iyyet-i vehmi perîşân eyledim
Mezheb-i irfânımı âfâka i'lân eyledim
Ey Muhammed ümmeti ben böyle îmân eyledim

لاإله إلا هو الله العلى المنجلى
لا نبى إلا محمد لا فتى إلا على

/182/*Milletim ehl-i hakîkat hâlikın Rabbim Hudâ*
Mezhebim râh-ı muhabbet şart-ı îmânım fenâ
Kıblem ebrû-yı Muhammed'dir imâmım Murtazâ
Dîn-i İslâm âşkârâdır ne lâzım ihtifâ

لاإله إلا هو الله العلى المنجلى

لا نبى إلا محمد لا فتى إلا على[103]

Bende-i Âl-i Abâ'yım Haydarîyim Haydarî
*Ey **Nazîf** bu yolda kurbân eyledim cân u seri*
Hâsılı ber-muktezâ-yı meşreb-i Peygamberî
*İ'tikâdım böyle "**nahnü kasemnâ**"dan beri*[104]

لاإله إلا هو الله العلى المنجلى

لا نبى إلا محمد لا فتى إلا على

* * *

Mushaf-ı sırr-ı Hudâ'dır sûret-i cânânımız
Fehm iden ma'nâsını oldu vâkaf-ı esrâr-ı Zât

Rûy u zülfü sûre-i Nûr u Duhân tefsîridir
*La'l-i âlinden kinâyetdir **Nazîf** âb-ı hayât*

* * *

Derd-i elem-i cevr ile nây eyleyüp efgân
Esrâr-ı Hudâ söylemede âşıka her ân
Ey dil olayım dirsen eğer mazhar-ı irfân
*Allâh için "**Allâh**" diyelim "**Hû**" diyelim Hû*

Duydun mu aceb nâydan esrâr-ı Ali'yi
*Bildin mi **Nazîf** nükte-i hubb-ı ezelî'yi*
Ârif olayım dirsen eğer sırr-ı hafîyi
*Allâh için "**Allâh**" diyelim "**Hû**" diyelim Hû*

Gâyet rengîn bir gazel:

Dilâ hâlât-ı vaslı hem-dem-i cânân olandan sor
Tahassür âteşin pervâne-veş sûzân olandan sor

Görüp hâl-i perîşânım beni bî-hûde ta'n itme
Bu emri bir de gel mülk-i dile sultân olandan sor

---

103. "O, apaçık ve yüce olan Allah'tan başka ilâh yoktur. Muhammed'den başka peygamber, Ali'den başka yiğit yoktur."

104. (. نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُم مَعِيشَتَهُم فِي الحياة الدنيا .) "... Biz dünyâ hayâtında onların geçimlerini kendi aralarında taksim ettik. " 43. Zuhruf sûresi, 32. (H)

Azîz-i mısr-ı vuslat sûziş-i fırkat nedir bilmez
Anı tenhâ-nişîn-i külbe-i ahzân olandan sor

Seher zevkın ne bilsün hufte-gân-ı pister-i gaflet
Füyûzât-ı sabâhı haste-i hicrân olandan sor

Reh-i vuslatda cânâna dilersen cân nisâr itmek
Nazîf tîğ-ı aşka ser virüp kurbân olandan sor

Tâhirü'l-Mevlevî birâderimizin:

Ne bilsün zevk-ı tîğ-ı gamze-i dil-dârı gâfiller
Onu pîş-i nigâh-ı yârda kurbân olandan sor

Suûdu'l-Mevlevî birâderimizin:

Suûd'a sorma yâ hû în ü ânı bûd u nâ-bûdu
O bî-câsûzları bî-akl u bî-irfân olandan sor

Muharrir-i fakîrin:

Hakâyık sırrını nâ-mahremâna sorma bilmezler
Anı her hâlde yâre mahrem olmuş ârifândan sor

Şeyh Nazîf Efendi merhûmun Hüseyin Fahreddîn Efendi isminde bir necl-i necîbi ve Avnî Bey nâmında bir dâmâd-ı mükerremi vardır.

/183/ Pederinin irtihâlinde Hüseyin Fahreddîn Efendi yedi-sekiz yaşında idi. Altı sene sonra mevlevîhânenin olduğu yerde bir saray yapılmağa başlandı. 1283/(1866-67) târîhine müsâdifdir. Sultân Azîz'in devr-i saltanatı idi. Elyevm muhterik Ortaköy sarayının mahalli mevlevîhâne idi. Koca boğaz içinin sevâhilinde saray yapılacak yer intihâb olunamayıp da mevlevîhânenin olduğu mahalde bunun inşâsına kıyâm eseri cinnet olduğu gibi, Anadolu, Rumeli muhtâc-ı umrân iken milyonlarca lira sarfıyla bu râdde saray inşâsı pek abes bir iş idi, nişâne-i sefâhet idi.

Mevlevîhânenin Maçka'ya naklini takdîr ederek Maçka'da yapılan mevlevîhâne 1286/(1869-70) senesinde hitâm buldu. Beşiktaş Mevlevîhânesi'nde medfûn ezze-i kirâmın kabirlerine dokunulmadı. Üzerine saray binâ olundu. Türbe mahalli mahfûz kaldı. Sandûkalarıyla muhâfaza edildi. Yalnız Şeyh Nazîf'in cesed-i şerîfi Maçka'ya nakl ve defn olundu. Beş sene sonra Maçka Mevlevîhânesi'nin olduğu mahalle elyevm mevcûd esliha depo(su)nun inşâsı takarrur edince, buradan da mevlevîhânenin

nakli lâzım gelip, Eyüp'te Bahâriye'deki mevlevîhâne inşâ olundu. Bî-çâre Şeyh Nazîf'in cesedi ikinci def'a kabrinden çıkarılıp Bahâriye'ye nakl edildi.

Fakat mevlevîhâne mahalline inşâ olunan Ortaköy Sarayı'nda Sultân Abdülazîz ve ahlâfı ârâm edemediler. Orası dillerde destân olan zînet ve ihtişâmına bedel baykuş yuvası misâli oldu. Meşrûtiyyet'i müteâkib meb'ûsân (u) a'yân dâiresi ittihâz edildi. İçinden çıkan nagehânî bir ateş /184/ o muhteşem sarayı yaktı, mahv etti. Alt katında mevki'-i hakârette bırakılan ızzze-i kirâm hazerâtının te'sîrât-ı ma'neviyyeleri cümlesinden olduğuna şübhe edilmemelidir.

Bahâriye Mevlevîhânesi'nin hitâm-ı inşâsıyla resm-i güşâdının icrâsı 18 Rebîu'l-evvel 1294/(2 Nisan 1877) Çarşamba gününe müsâdifdir.

ŞEYH HÜSEYİN FAHREDDÎN DEDE EFENDİ

Hüseyin Fahreddîn Dede Efendi, yirmidört-yirmibeş yaşına resîde olmuş ve seccâde-i meşîhate revnak vermiş idi. 1271 senesi Muharreminin onuncu (3 Ekim 1854) günü kadem-nihâde-i âlem-i şuhûd olmuştur. İsm-i âlîsinin "Hüseyin" tesmiyesi bundan mütevelliddir. Beşiktaş Mevlevîhânesi'nde gehvâre-i zîb-i şuhûd oldu.

Pederinin irtihâlinde yedi-sekiz yaşında idi, nisbet-i ibtidâiyyesi pederindendir. Pederinin irtihâlinde Karahisâr Mevlevî şeyhi Kemâleddîn Çelebi Efendi'den sonra, Mısır Dârü'l-Mevlevîsi şeyh-i kâmili Azmî Dede (Elyevm Galata Mevlevî şeyhi Ahmed Efendi'nin pederi)'den tecdîd-i inâbet eyledi. Konya'da âsitânede post-nişîn Sadreddîn Çelebi merhûmdan destâra nâil oldu ve meşâyıh sırasına geçti. 1289 senesinin Rabîu'l-evvelinin onbeşinde (23 Mayıs 1872) Yenikapı Mevlevî şeyhi ârif-i maârif-i ilâhî Osmân Salâhaddîn Dede Efendi hazretlerinin kerîme-i muhteremeleri Fâtıma Aliye Hânım ile izdivâcı vukû' buldu. Hasan Nazîf, Fatıma Mü'mine, Fâtıma Fasîha ve Fâtıma Ruşeynâ isminde dört evlâdı dünyâya geldi.

Hüseyin Fahreddîn Efendi, Beşiktaş Rüşdîsi'nden bâ-şehâdet-nâme neş'etle Dehlevî İskender Efendi'den Fârisî, Fransızca ve kayınpederinden Arabî ve vüzerâ-yı urefâdan ve eâzım-ı ricâlden Sâmî Paşa merhûmdan /185/ **Mesnevî**-i şerîf okumuştur.

Hilm ü tevâzuu, meclis-ârâlığı, etvâr-ı asîlânesiyle temeyyüz etmiş ricâl-i Mevleviyye'den idi. Reftârı, tarz-ı telebbüsü, usûl-i maîşeti pek kibârâne idi. İnsan güzeli idi. Gâyet mütenâsibü'l-a'zâ olup, sarı sakallı ve gâyet güzel gözlü, temiz özlü idi. Yanağının sol tarafında bir beni vech-i tâbânına revnak-fezâ idi. İlm-i mûsikîde behre-i külliyye sâhibi olup, Beşiktaş Mevlevîhânesi ney-zenbaşısı Sâlih Efendi ile ney-zen Yûsuf Paşa'dan ney taallüm etmiş, Zekâî Dede'den Mûytâb-zâde Ahmed Efendi ile Yağlıkçı-zâde Ahmed Efendi'den **Mi'râciyye**'nin tekmîl bahsini geçmiş ve Yenikapı Mevlevî şeyhi Celâleddîn Efendi merhûmdan hisse-yâb-ı terennüm olmuştur.

Acemaşîrân makâmında âyîn-i şerîfi, peş-rev ve semâı ve sâir makâmâttan dahi şarkı ve bestesi vardır.

Menâkıb-ı Mevlânâ'yı nazmen yazmışlar, bu eserlerini okuduğum zamân kendilerine ta'zîmen manzûme-i âtîyi inşâd ve takdîm etmiş idim:

Okudum menkabe-i Hazret-i Mevlânâ'yı
Arz-ı takdîs iderim câme-i evlânâyı

Nâzım-ı muhteremi Şeyh Hüseyin Fahreddîn
Mevlevî gül-şenine bülbül-i şeydâ-yı nevîn

Ârif ü âlim ü fâzıldır o zât-ı âlî
Gül-sitân-ı edebin neyyir-i pür-iclâli

Aşk u irfânı ile cümleye mümtâz olmuş
Beyne'l-uşşâk-ı hakîkatde ser-efrâz olmuş

Peder-i muhteremi Şeyh Nazîf-i meşhûr
Menba'-ı ilm ü kemâlât idi el-hak mebrûr

Mazhar-ı ilm-i ledün mahrem-i sırr-ı takdîr
Vâkıf-ı sırr-ı hakîkat idi ol şeyh-i şehîr

Nâil-i feyz-i şerîfi olup ol necl-i necîb
Andelîb-i edeb-istân idi ol zât-ı edîb

Rehber-i Mevleviyân nûr-ı kulûb-ı uşşâk
Mahzen-i hilm ü kerem hazret-i şeyh-i âfâk

/186/*Mevlevî mektebinin hâce-i pür-esrârı*
Mesnevî *âleminin tûtî-i hoş-güftârı*

Hılye-i zevkını tasvîr idemezler şuarâ
Bâb-ı medhinde düşer acze edîb ü bülegâ

Meclis-i sohbetine cân atan erbâb-ı garâm
Vecd ü hâletle olurlardı bütün mest ü müdâm

Şems-i feyzinden alır neş'eyi ashâb-ı tarîk
Râh-ı gurbetde mürîdâna odur şeyh-i şefîk

Zevk-ı medhiyle safâ buldu onun **Vassâf'ı**
Nûr-ı feyziyle münevver ola kalbi sâfî

Ol meded-res bana yâ şeyh Hüseyin Fahreddîn
Pîrinin aşkına sen eyle beni feyze karîn

Hüseyin Fahreddîn Efendi koleraya tutuldu, ânî olarak hastalandı. 21 Ramazân 1329 ve 1 Eylül 1327(13 Eylül 1911) târîhine müsâdif Perşembe günü irtihâl-i dâr-ı cinân eyledi. Na'ş-ı münîfi Eyüpsultan'a nakl ile namâzı ba'de'l-edâ Bahâriye Dergâhı'nda, peder-i ekreminin kabri yanında vedîa-i rahmet-i Rahmân kılındı. (*Kaddesa'llâhu sırrahû*)

Sultân Mehmed Reşâd Hân'ın müşârünileyhe hürmet ve teveccühü vardı. 1326/(1910) senesinde mevlevîhâneyi mükemmelen ta'mîr eyledi. Resm-i güşâdının hîn-i icrâsında bi'z-zât hâzır bulundu. Vükelâ, a'yân ve ricâl-i devlet dahi hâzır oldu.

Merhûm Çarşamba günleri **Mesnevî**-i şerîf okuturlardı. Hîn-i irtihâlinde ellisekiz yaşında idi. Mevlevîhânenin yevm-i mahsûsu Çarşambadır.

Münîr İsmetî merhûmun:

Aşk-ı Mevlânâ ile gitdi Hüseyn-i Mevlevî
(عشق مولانا ایله کتدی حسین مولوی)[105]

Üsküdarlı Tal'at Bey'in:

Vâsıl ola cemâle vâsıl ola cemâle
Gitdi Hüseyin Efendi dergâh-ı Zü'l-celâle
(کتدي حسين افندی درکاه ذو الجلاله) [106]

Merhûm-ı mûmâileyh (*kuddise sırruhû*) hazretlerinin dervîşânından ve dergâh-ı mezkûr hücre-nişînânından Manisalı İbrâhîm Zuhûrî Dede Efendi hazretlerinin söyledikleri târîh:

105. Bu ibârenin hesaplanmasından 1298 çıkmaktadır. (H)
106. Bu ibârenin noktalı harflerinin hesaplanmasından 1313 çıkmaktadır. (H).

/187/ Zuhûrî Dede'nin:

Ser-be-kef geldi **Zuhûrî** *söyledi târîhini*
Dâr-ı cennetde Hüseyn olsun Ali'nin hem-demi
(دار جنتده حسين اولسون علينك همدمى) 1329[107]

târîhleri mazbuttur.

Bu târîh, kasîdesiyle berâber levha hâlinde dergâh-ı mezkûr sema'-hânesindeki türbede medfûn bulunan Hz. Hüseyin merhûmun sanduka-i mübârekesine dayalıdır.

Bahâriye Mevlevîhânesi post-nişîni Reşâd Penâhî b. Nazîf-i Mevlevî'nin, Hüseyin Fahreddîn Dede Efendi'nin (*Kaddesena'llâhü bi-esrârihî*) vefâtına târîhi:

Cenâb-ı mürşid-i âlî-himem sultân-ı zî-şânım
Efendim dest-gîrim fahr-i dînim merd-i âlî-câh

Hezâr-ı bezm-i vahdet gonca-i bâğ-ı Bahâriyye
Kemâli gâye-i sâlik cemâli reşk-i mihr ü mâh

Kelâm-ı feyz-i Mevlânâ-yı Rûmî remz-i lâhûtî
İder bir nazra-i merdânesi bin zâhidi âgâh

Azîz-i evliyâ kutb-ı celîl-i asfiyâ bî-şek
Gören dirdi cemâl-i bâ-kemâlin vecd'ile "Allâh"

Şehîden leyle-i Kadr içre gitdi gayb-ı ıtlâka[108]
Emîrü'l-mü'minîne oldu vâsıl aşk ile hem-râh

Gelüp bir "pâk" târîh-i güzîn ile hazrete **Bâkî**
Hüseyn-i Mevlevî lâhût-ı Hakk'a gitdi ey vâh
(حسين مولوى لاهوت حقه كيتدى ايوالله) + (باك)[109]

Muallim el-fakîr el-hakîr el-Mevlevî
El-muhtâc ilâ füyûzâti'l-**Mesnevî**
Abdülbâkî

107. Bu ibârenin hesaplanmasından 1227 çıkmaktadır. (H)
108. Koleradan vefât ettiklerine ve târîh-i vefâtları mâh-ı mübârek Ramazânın "leyle-i Kadr" olması, Allâhu a'lem, muhtemel bulunan yirmibirinci gecesine tesâdüf eylediğine işârettir ki, Emîrü'l-mü'minîn Hz. Ali b. Ebû Tâlib (*aleyhi's-selâm*) de o gece vefât eylemişlerdi. (Li-muharririhî)
109. Bu ibârenin hesaplanmasından 1325 çıkmaktadır. (H)

Raûf Yektâ Bey'in **Nevsâl-i Osmânî**'de müşârünileyh hakkında mühim bir makâlesi olduğu gibi, Muhammed Ziyâ Bey'in de yazdığı terceme-i hâl kemâl-i hürmetle mütâlaa olunmuştur.

Şiirde **Fahrî** tahallus eden müşârünileyhin eş'ârından:

Dehre gelmekden ne da'vâdır ne gavgâdır garaz
Hüsn-i rûy-ı yârı her yüzden temâşâdır garaz

Ey tabîb-i cân-ı dil maksad cemâlin görmedir
Sanma derd-i aşkıma senden müdâvâdır garaz

Kûy-ı yâra gitmeye maksûd bir dîdârdır
Cüst-u-cû-yı tavrdan nûr-ı tecellâdır garaz

Yâr kendin görmeğe âyîne îcâd eylemiş
Sûret-i îcâd-ı âlemden bu ma'nâdır garaz

***Fahriyâ** ma'lûmudur erbâb-ı irfânın bu râz*
Lafz-ı Mevlânâ'dan ancak Zât-ı Mevlâ'dır garaz

* * *

Serîr-i bezm-gâh-ı fakrı her bir câna virmezler
Değil her câna ya hû belki her cânâna virmezler
Efendi umma sen âb-ı hayât-ı bâdeden hisse
Anı insâna tahsîs itdiler hayvâna virmezler

Edîb-i muhterem Mahmûd Kemâl Beyefendi, gazelin dördüncü beyitini takdîr ve tekrâr buyururlar:

عشق و دل کردند باهم اتفاق
آتشی افروختند از افتراق

سوختندم در کمال احتراق
سوختن خواهم الی یو التلاق

چون کشم این درد همای لایطاق
چون زیم یا رب درین غمخانه طاق

کو حریفی همچونی دور از نفاق
تا کم تفسیر حال زین مشاق

سینه خواهم شرحه شرحه از فراق
تابویم شرح درد و اشتیاق [110]

/188/ Kerîmesi Fasîha Hânım'ın irtihâlinde söylediği mersiyeden:

بیا ساقی با آن می خوشوار
له دارم از ردش روزار

پیاپی بنده تاکه مستم کند
دمی اضطرابم رها میدهد

چون القصه یك روز خسته فتاد
که بیمارئ وی نکرد امتداد

فصیحه ازین تنای رخت برد
دو نخل امیدیش ما را سپرد [111]

Mahdûmu Hasan Nazîf Efendi dahi pek genç iken dûçâr olduğu derd-i nâ-pezîrden halâs olamamış, şarâb-ı mevti nûş eylemiştir. (*Kaddesa'llâhu esrârahum*)

MEHMED NÂZIM PAŞA

Müşârünileyh Hasan Nazîf Efendi'den ahz-i feyz eden Hacı Râtîb Bey'le hemsohbet olarak 1336/(1917-18) senesinde câ-nişîn-i Hz. Mevlânâ Çelebi efendi tara-

110. "Aşk ve gönül birbiriyle ittifak edip, ayrılıktan bir ateş yaktılar.
Beni tam manasıyla yaktılar. Bû't-telâk gününe kadar yanmak istiyorum.
Dayanılmaz saâdet kuşunun derdini nasıl çekerim. Bu gam yüklü dünyada nasıl yaşarım.
Nifaktan uzak ney gibi bir dost!
Ayrılıktan parça parça bir gönül isterim. Tâ ki, iştiyâk derdini sana anlatabileyim." (H)

111. "Güzel içimli içkiyle gel sâkî. Ben zamanın geçmesinden şikâyetçiyim.
Bir dem beni azar azar ıstırabımdan kurtarıyor.
Sonunda bir gün hasta oldu ve hastalığı uzun sürmedi.
Fasîha Hanım, iki çocuğunu bize bırakarak bu dünyâdan intikâl etti." (H)

fından destâr-ı teberrükle taltîf buyurulmuş urefâ-yı Mevleviyye ve şuarâ-yı sûfiyyeden idi. İrticâlen söyledikleri târîhdir:

Çille çıkarup hücre-i feyyâzına girdim
Pîrim bana "destâr-ı mukaddes" dirdi
(پیرم بکا دستار مقدس دیردی) = 1336[112]

Üsküdar'da Süleymân Ağa Mahallesi'nin Şeyh Câmii semtinde sâhib-i vakf Yağlıkçı Hüseyin Ağa ahfâdından Akşehir Kaymakâmı Şâkir Efendi'nin oğludur. Üsküdar'da 1265/(1849)'te tevellüd etmiştir. İbtidâî Rüşdî tahsîlinden sonra Arabî ve Fârisîde vukûf hâsıl etmiş, tasavvuf ve edebiyâtta behre-i külliyye sâhibi olduğu gibi, Şeyh Osmân Şems-i Kâdirî'nin hem-bezm-i irfânı olmuş idi.

Sadr-ı esbak Midhat Paşa'nın kitâbet-i husûsiyyesinde, o zamân **Takvîm-i Vekâyi'** ser-muharrirliğinde; Adana, Konya, Haleb mektûbçuluklarında; dört sene sonra İstanbul'da müteşekkil Muhâcirîn Komisyonu mektûbçuluğunda; ba'dehû Mersin, Kayseri mutasarrıflıklarında; Diyarbakır, Konya, Sivas, Selânik vâliliklerinde bulunmuştur.

17 Kânûn-ı evvel (1)926 târîh-i resmîsine, 11 Cemâziye'l-âhir 1345 sene-i hicriyyesine müsâdif Cuma günü irtihâl edip, Kadıköy'de Ca'ferağa Câmi'-i şerîfinde namâzı ba'de'l-edâ Üsküdar'da Karacaahmed'de şâir Nedîm merhûmun kabri civârında defn olunmuştur. (*Rahmetu'llâhi aleyhi rahmeten vâsia*)

İrtihâline dâir târîhler:

Üsküdar Mevlevî şeyhi Ahmed Remzî Dede Efendi söylemişlerdir:

Mazhar-ı feyz-i Hudâ şâir-i Hassân-inşâ
Merd-i rûşen-dil idi Hazret-i Nâzım Paşa

Aşk-ı Hak hubb-i Nebî matmah-ı enzârı idi
***Mesnevî** dersine hem-vâre olup dîde-güşâ*

Oku âsârını gör meslek-i irfân ne imiş
Remz-i güftârı ider sırr-ı ulûmu ifşâ

Millet ü memlekete sıdk ile hıdmet iderek
Halk bin kerre dimiş zâtına "binler yaşa"

112. İbârenin hesaplanmasından 1372 - 38 = 1334 çıkmaktadır. (H)

Âmid ü Konya Selânik Haleb ü Sivas'a
Oldu vâlî giderek feyz-i adâlet-bahşâ

Seksene yetmiş idi sinni idince rıhlet
Nâil-i mağfiret olmaz ne dimekdir hâşâ

Eyleye mertebe-i vasl ile mesrûr u be-kâm
Mâlik-i mülk-i bekâ pâdişeh-i keyfe yeşâ

Rütbe-i kurbuna **Remzî** *didi târîh-i güher*
Câh-ı dünyâya vedâ' eyledi Nâzım Paşa
(جاه دنیایه وداع ایلدی ناظم پاشا) = 1345

Üsküdârî şâir Safvet Bey'in manzûmesidir:

Asra pîrâye-i irfân idi Nâzım Paşa
Dehre ser-mâye-i iz'ân idi Nâzım Paşa

İlm ü irfânına âsârı şehâdet eyler
Fâzıl u kâmil-i devrân idi Nâzım Paşa

Herkese hüsn-i nazar hiss-i vefâ besler idi
Mâlik-i pâkî-i vicdân idi Nâzım Paşa

Varını bezl ile meşhûr-ı cihân olmuş idi
Lutfu her ferde fırâvân idi Nâzım Paşa

Meclisi olmuş idi nükte-verân-ı zurefâ
Çünki ser-halka-i rindân idi Nâzım Paşa

Kalbi mâlikdi tehâlükle umûr-ı hayra
Şevk ile hayra şitâbân idi Nâzım Paşa

Pek büyük hıdmeti sebk itmiş idi bu vatana
Sâhib-i azm ü himem-kân idi Nâzım Paşa

Bende-i hâssı idi Hazret-i Mevlânâ'nın
Hâk-pâ-yı reh-i sultân idi Nâzım Paşa

Nazm u nesri ki fesâhatle ser-â-pâ memlû
Nükte-gû pîr-i sühandân idi Nâzım Paşa

Âşık-ı Celle Celâl olmuş idi tâ ezelî
Vech-i ma'şûkına hayrân idi Nâzım Paşa

Mâdih-i zât-ı Nebî Âl-i Rasûlü's-sekaleyn
Pey-rev-i Hazret-i Hassân idi Nâzım Paşa

Âkıbet "Hû" diyerek gitdi kavuşdu yâre
Cân-fedâ âşık-ı cânân idi Nâzım Paşa

Şöhreti şiirdedir. **Şeyh Gâlib Dîvânı** hacminde, **Mecmûa-i Eş'âr**'ında mutasavvıf-âne, hakîm-âne, âşık-âne münâcât, nuût, kasâid, gazeliyyât, kıtaât miyânında şûhâne ve Nedîmâne parçalar vardır.

Âsâr-ı Matbûası:

1. **Muhâtaba.** Üç def'a tab' olunmuş güzîde bir eserdir.
2. **Takaddümü'l-Hâs Tercümesi.** Aslı Hz. Ahmed er-Rufâî'nindir.
3. **Ahd-i Şehriyârî.** Mensûrdur.
4. **Terceme-i Esrâr-ı Tevhîd.** Aslı Fârisî ve Şeyh Abdülkâdir-i Belhî'nindir. Manzûmdur.
5. **Kerbelâ.** Vak'a-i dil-sûza dâirdir, mensûrdur.
6. İbnü'l-Fârız'ın **Yâiyye, Mîmiyye, Râiyye** kasîdelerinin şerhi. Pek ârifâne bir eserdir. 1328/(1910)'de tab' olunmuştur.
7. **Tasavvuf** gibi ba'zı resâil-i mevkûtede eş'ârı neşr olunmuştur.

Paşa'nın uykusu pek olup, seher-hîz idi. Salât-ı fecri ba'de'l-edâ evrâd-ı Mevleviyye ve ism-i Celâl'i muvâzabetle îfâ eder ve bir özr-i şer'î-i kavî olmadıkça terk etmezdi. Vezâif-i ubûdiyyeti ke-mâ-hiye-hakkuhâ icrâda tekâsülü tecvîz etmemekle tasannu' ve riyânın düşmen-i bî-emânı idi. Tarîkatına ve pîr-i celîline irtibâtı pek kavî olup, bu husûs ekser eş'ârında görülür.

Olur pîş-i nazarda cilve-ger her ârzû **Nâzım**
Tecelliyyât-ı feyzâ-feyz-i Mollâ der-pey oldukca

* * *

Nâzım *oldum cebhe-sâ-yı feyz-i Mevlânâ-yı Rûm*
Hamdü li'llâh ru'yet-i dîdâr-ı envâr eyledim

Şeyh Gâlib el-Mevlevî'ye nazîresi:

Göründü mevkib-i heybet-nümâ-yı subh-gâhîler
Seher ki zâhir oldu mevc-i cûşân içre mâhîler
Nümâyân oldu iklîl-i ferâgatle miyâhîler
İki câniblerinde hayl-i şemsîlerle mâhîler

Seher gördüm gelirler dâr-ı uşşâka külâhîler
Şeref-yâb-ı tecelliyyât-ı aşk olmuş ilâhîler

Zuhûrâtı dil-i âgâh ehl-i hâlden bîrûn
Tecelliyyâtı feyz-i âlem-i iclâlden bîrûn
Füyûzâtı safâ-yı neşve-i abdâldan bîrûn
Bütün hâlât-ı cân-efzûdu kîl ü kâlden bîrûn

Seher gördüm gelirler dâr-ı uşşâka külâhîler
Şeref-yâb-ı tecelliyyât-ı aşk olsun ilâhîler

Kimi gitmiş diyâr-ı hüsne dâr-ı yârdan gelmiş
Kimi Mansûr-ı aşka pey-rev olmuş dârdan gelmiş
Kimi mesvâ-yı Bâzü'l-eşheb-i tayyârdan gelmiş
Kimi dönmüş dolaşmış mecma'-ı ebrârdan gelmiş

Seher gördüm gelirler dâr-ı uşşâka külâhîler
Şeref-yâb-ı tecelliyyât-ı aşk olsun ilâhîler

Hikâyât-ı lisân-ı hayreti hâmûş söylerler
Füyûzât-ı şuhûdu bî-zebân u hûş söylerler
Makâmât-ı cünûn-ı aşkı cûşâ-cûş söylerler
Tecelliyyât-ı pey-der-peylerin bî-hûş söylerler

Seher gördüm gelirler dâr-ı uşşâka külâhîler
Şeref-yâb-ı tecelliyyât-ı aşk olsun ilâhîler

Geçüp bir hatvede menzil-geh-i encâm ü gâyâtı
Bidâyetde ayânen ru'yet itmişler nihâyâtı
Dolaşmışlar cenâh-ı feyz ile arz u semâvâtı
Gelüp dergâh-ı Mevlânâ'da bulmuşlar kemâlâtı

Seher gördüm gelirler dâr-ı uşşâka külâhîler
Şeref-yâb-ı tecelliyyât-ı aşk olsun ilâhîler

Kemâlât ehli olmuş her biri sûretde sîretde
Görürler vâcibi âyîne-i kesretde vahdetde
Taayyün pertevin mahv eyleyüp zıll-i hüviyyetde
Reh-i nâ-refte bulmuşlar tarîkatda hakîkatde

Seher gördüm gelirler dâr-ı uşşâka külâhîler
Şeref-yâb-ı tecelliyyât-ı aşk olsun ilâhîler

Nümâyân hâllerinden cûşiş-i aşkın hücûmu var
Safâ-yı mahz içinde ne hümûmu ne gumûmu var
Münîri müstenîri âftâbı var nücûmu var
Münevver dillerinde aşk-ı Mevlânâ-yı Rûm'u var

Seher gördüm gelirler dâr-ı uşşâka külâhîler
Şeref-yâb-ı tecelliyyât-ı aşk olsun ilâhîler

Bulundum hıdmet-i dergâh-ı Mevlânâ'da kâm aldım
Miyân-ı zümre-i uşşâka girdim nîk-nâm aldım
Bu hizbin sûretinde âyne-i kalbe tamâm aldım
Huzûra yaklaşup baş kesdiler **Nâzım** *selâm aldım*

Seher gördüm gelirler dâr-ı uşşâka külâhîler
Şeref-yâb-ı tecelliyyât-ı aşk olsun ilâhîler

Safâ-yâb-ı semâ'-ı hayretiz aşk-âşinâyız biz
Bütün erbâb-ı aşka necm-i nevvâr-ı hüdâyız biz
Muallâ dergeh-i sultân-ı aşka cebhe-sâyız biz
Sitiğnâ-meşrebiz âzâde-i kayd-ı sivâyız biz

Seher gördüm gelirler dâr-ı uşşâka külâhîler
Şeref-yâb-ı tecelliyyât-ı aşk olsun ilâhîler

Mutasavvıf-âne ve ârif-âne bir hitâbesi:

Lisân-ı aşkı söyle sâmit ol yek-pâre âzân ol
Beyân-ı cânı dinle âşnâ-yı hâlet-i cân ol

Makâl-i sıhhat îkân-sûz-ı cân u şânı ışğâ it
Meâl-i nükte-i irfânı anla ehl-i îmân ol

Maânî-dân-ı râz-ı hikmet ol keşf-i hakâyık kıl
Hakîm ol illet-i elvânı teşhîs it müselmân ol

Oku üstâd önünde nüsha-i esrâr-ı lâhûtu
Sebak-hân-ı kitâb-ı nâtık ol hem-râz-ı merdân ol

Gönül derdin dil-âgâhâna sor tedbîr-i dermân it
Şifâ-yı kalbi öğren dest-râz-ı nabz-gîrân ol

Hevâ-dâr-ı şuûn-ı tünd-bâd-ı rûz-gâr olma
Bulanma her has ü hâşâk ile cûyâ-yı ummân ol

İlâc ol dâ-i kalbe pây-mâl-i derde derd olma
Yetiş derd ehlinin imdâdına her derde dermân ol

Tarîk-ı hakkı bul isr-i hakîkat-bîni ta'kîb it
Harîf ol ehl-i hâl ü dânişe reh-yâb-ı îkân ol

Ulüvv-i kadrin idrâk eyle mümtâz-ı halâyıkdan
Çalış bil kendini hayvân-ı nâtık kalma insân ol

Nazar kıl meslek-i mebrûr-ı hak-bînân-ı eslâfa
Halefden ahz-i feyz it kâbil-i irşâd u irfân ol

Ledünniyyâtı ilm-i zâhirinle eyleme tatbîk
Miyân ü hâl ü kâli anla yâr-i nükte-bînân ol

Ledünniyyâtı sırr-ı kâinâtı felsefiyyâtı
Tefehhümse murâdın tâbi'-i i'câz-ı Kur'ân ol

* * *

Öyle zevka mahrem ol kim ıztırârı olmasun
Öyle meyle neş'e-yâb ol kim humârı olmasun

Tâbişinden gark-ı envâr olduğun nûr-ı cemâl
Bir şeb-i yeldâda olsun kim bahârı olmasun

Goncalar neşgufte olsun bülbül olsun nağme-sâz
Gül-şen olsun da hazâniyle bahârı olmasun

Öyle deryâda seyâhat eyle kim bî-keyf ü kem
Olsun ammâ mevc-i girdâb u kenârı olmasun

Âleminde öyle âlem cây-gâh it kim anın
İnfiâli ıztırârı inkisârı olmasun

Mutrib-i aşkın yeter âheng- hâmûşânesi
Bezm-i samtın mûsikârı nâle-kârı olmasun

Her emelden insilâh itmiş hezârı gönlümün
Ey felek lâyık mıdır bir gül-izârı olmasın

* * *

Yıkılmış yapılmış hâne-harâbız
Ma'mûr olsak da bir olmasak da bir

Ber-â-berdir bize safâ vü keder
Mesrûr olsak da bir olmasak da bir

İftihâr idecek elde nemiz var
Mağrûr olsak da bir olmasak da bir

Zülfüne bağlıyız hâk-i derinden
Mehcûr olsak da bir olmasak da bir

Medâr-ı tesliyet günâhımız var
Me'cûr olsak da bir olmasak da bir

Nefs ile cihâd-ı ekber eyleriz
Mansûr olsak da bir olmasak da bir

Hazret-i Mollâ'nın kelb-i deriyiz
Meşhûr olsak da bir olmasak da bir

Paşa merhûm müstecmi'-i mahâsin-i ahlâk bir zât-ı sütûde-sıfât idi. Civân-merd ve sahî-meşreb olup her nerede bulunsa, hânesine, "Nâzım Paşa Oteli" derlerdi. Mersin'de Kayseri'de, Haleb'de âyende vü revende, bilen bilmeyen, paşanın mihmânı

olurdu. Fukarâya ihsânı mebzûl olup, hâssaten kimseye hâlini arz u ifşâ edemeyen afîf ve sabûr düşkünleri bulup gizli gizli muâvenette bulunmaktan pek çok zevk duyar ve mahzûz olurdu.

Memleket ve millete alâkası nâ-kâbil-i ta'rîfdir. Halkın dûçâr olduğu ıztırâbâttan fevka'l-had müteessir olurdu. Diyârbakır vâlîsi iken ester-süvâr olarak mülhakâtı devr ü teftîş esnâsında söylediği bir manzûme pek güzel sölenmiştir.

Manzûme şudur:

Zamânın germ ü serdinden zebûn u bî-karâr oldum
Cihânın bunca derdinden vakitsiz ihtiyâr oldum

Otuz yıl mülkü seyr itdim hemân fart-ı teessüfle
Sirişk-i halkı gördükce hazîn ü eşk-bâr oldum

Dolaşdım fart-ı ibretle bu bî-sâhib memâlikde
Bütün halkı mehâlikde görüp zâr u nizâr oldum

Ahâlî fakr ile bî-tâb hükûmet ise yağmâ-ger
Harâbîyi görüp yer yer sıkıldım dil-fikâr oldum

Perîşân eylemiş halkı usûl-i cevr ü istibdâd
Duyup her gûşeden feryâd rehîn-i i'tibâr oldum

Mezâlimle yazık büldân harâb-ender-harâb olmuş
Umûmen halkı aç üryân görüp girye-nisâr oldum

/189/ AVNÎ BEY

Yenişehr-i Feneri eşrâfından ve mîrü'l-ümerâdan Bekir Paşa'nın oğludur. 1242/1826-27) târîhinde Yenişehir'de doğdu. Pederi, Sâmî Paşa'nın Tırhala mutasarrıflığında kethüdâlık hizmetinde bulunduğundan Avnî Bey, fâzıl-ı müşârünileyhe intisâb ve ilm ü irfân iktisâb eyledi. Paşa'nın Vidin vâliliğine ta'yîninde kitâbetle maiyyetinde istihdâm ve rütbe-i râbia tevcîh olundu. Ser-kâtibi Mustafa Paşa'nın Bağdâd vâlîliğinde dîvân kâtibliği ile de Bağdâd'a azîmet etti. Avdetinde Şeyh Nazîf-i Mevlevî'ye dâmâd oldu. Adliyye me'mûriyetlerinde bulundu.

Beyâz sakallı nûrâniyyü'l-vech bir zât idi.

15 Zi'l-hicce 1301/(5 Ekim 1884) târîhinde irtihâl-i dâr-ı bekâ eyledi. Vasiyeti mûcibince Bahâriye Mevlevîhânesi'nde dergâhın içinde, zevcesinin merkadine defn olundu. **Dîvân**-ı eş'ârı matbû' ise de pür-hatâ vü noksândır. Eş'âr-ı Fârisiyyesi de eş'âr-ı Türkiyyesi gibi mertebe-i bâlâ-terîndedir. Mutasavvıfâne şiir söyleyenlerin en mümtâzlarındandır. Emsâli arasında da nevâdirden ma'dûddur.

Buraya kadar olan ma'lûmâtı urefâ-yı üdebâdan İbnü'l-Emîn Mahmûd Kemâl Beyefendi'den aldım.

Muallim Nâcî merhûm müşârünileyh hakkında, **Mecmûa-i Muallim**'in onbeşinci nüshasında yazar ki:

> "Avnî Bey ile birinci def'a olarak Yenişehir Fenârî'de görüşmüş idim. Bir nâdire-i irfân idi. Musâhabetinden çok istifâde ettim. Lisân-ı Fârisî ile olan tevaggulü cihetiyle ekseriyâ edebiyyât-ı Îrâniyyenin en müntehablarını mevzû' edip, **Mesnevî**'nin en âlî beyitleri dem-be-dem lisânından işitilirdi. Hz. Mevlânâ hakkında kalbi pek kuvvetli bir hiss-i takdîs muhâfaza etmekte idi."

/190/ Eş'âr-ı mutasavvıfâneden mütelezziz olurdu. İrtihâli üzerine Üsküdarlı Tal'at Bey şu târîhi söylemiştir:

Hayf bir günde iki şâir-i hoş-gû gitdi
Birisi Hazret-i Hilmi biri mîr Avnî
Yazılır cümleye târîh gelir bir gün olur
Kodular âh iki şâhir kevni
(قودیلر آه ایکی شاهر کونی) = 1301[113]

Tercümân-ı Hakîkat gazetesinde şu satırlar okunmuştu:

"Avnî Bey asrın yetiştirdiği üdebâmızın, şuarâmızın ser-âmedânından idi. Hakîkaten, "zübdetü'l-ahkâb" denmeğe lâyık idi. Sühan-verân-ı Osmâniyye'den bir vücûd-ı nâdir idi. Türk ve Acem edebiyâtında mümtâzlardandır. Avnî'nin gaybûbeti gibi bizce nâ-kâbil-i izâle bir elem ancak âsârının tab' u neşriyle ta'dîl olunabilir. Alafranga şiir tanzîminin aleyhinde bulunurlar imiş."

*Kalb-i tabîb vuslata gelmez ise merhamet**
*Allâh rahmet eyleye bîmâr-ı hasrete**

Öyle mest it bizi ey sâki-i rûh-efzâ kim
Hûşyâr olmayalım subh-ı kıyâmetde bile

Üdebâ-yı asrdan Süleymân Nazîf Beyefendi, **Peyâm-ı Sabâh**'ın 12 Hazîran 1338/(1918) târîhli nüshasında münteşir makâlelerinin[114] bir kısmında, "*Eş'ar-ı müteahhirîn Avnî Bey'în iki büyük defteri dolduran muazzam* **Dîvân**'*mı tanzîm ve mukaddimesini tahrîr hizmetini hafîdi uhde-i iftihârıma lutfen tefvîz etti. Bir taraftan de bu ekmel külliyyâtı mütâlaa ile ihyâ-yı eyyâm u leyâlî ediyorum.*" *dedikten sonra, "Geçen gün fuzalâ-yı eviddâdan* **/191/** *birkaç zât fakîr-hâneye şeref vermişlerdi. Avnî Bey merhûmun Midhat Paşa'ya olan bir kasîdesini birlikte okuduk. Bu güne kadar kasâidi mümteniü't-taklîd zannolunan Nef'î'ye ba'zı yerlerde, koca Yenişehirli tefevvuk bile etmiş. Meselâ Nef'î'nin misl-i şâyi' derecesinde iştihâr etmiş olan bir mısrâmı, tek bir kelimesini tebdîl ile, şu yolda tazmîn ediyor:*

Bir sevâb itdin ki hôşnûd eyledin Peygamber'i
Belki Allâh'ı bile va'llâhu a'lem bi's-savâb

113. İbârenin hesaplanmasından bu rakam çıkmamaktadır. (H)
114. Mahfil risâle-i mu'teberesi bu makâleyi aynen 25. nüshaya derc etmiştir.

Bu beyit Nef'î'nin:

Tîğine n'ola yemîn eylerse rûh-ı Murtazâ
Bir gazâ itdin ki hoşnûd eyledin Peygamber'i

beytiyle karşılaştırılırsa, Avnî Bey'in derece-i muvaffakiyyeti anlaşılır.

* * *

Veled Çelebi, **Hak** gazetesindeki makâlesinde, "*Avnî Bey'in en sahîh külliyyâtı ki, ancak nezd-i dervîşânemde mevcûddur, bi'l-cümle şuarâ-yı kadîme devâvînînden müstağnî kılacak derecede envâ'-ı eş'ârın en bâlâterînini hâvîdir. Bilirsiniz ki, bu da ricâl-i Mevleviyyedendir.*" buyuruyorlar.

Suûdü'l-Mevlevî Beyefendi birâderimizin Avnî Bey merhûma dâir olan makâlesi:

"Dîvân-ı muazzamının yeniden tertîb ve tanzîm buyurulmakta olduğunu tebşîr ve "eş'arül-müteahhirîn" diye tavsîf ve takdîr olunan ve huzûr-ı pîr-i a'zamla müşerref olduğu hâlde meşhûr **Kubbe-i Hadrâ Kasîdesi**'ni vücûda getiren şâir-i azîmü'l-iktidâr Avnî Beyefendi merhûmun, /192/ ilk eserini bundan takrîben yirmibeş sene evvel **Maârif** risâlesinde görmüş ve meâlini anlamak isti'dâdını hâiz olmadığım hâlde, şimdi de keşf ü ta'yîninden âciz bulunduğum bir hiss-i garîb ilcâsıyla merhûma daha o vakit fevka'l-âde bir incizâb ve irtibât peydâ eylemiştim. Binâenaleyh tâ o zamândan beri Avnî Bey'e taalluk eden her sözü dinlemek ve her lahza müşârünileyhden bahs eylemek isterim. Hayâl meyâl tahattur ediyorum ki, ilk def'a okuduğum o şi'r-i garrâ-yı Avnî:

Hırâmân ol ki nahl-i tûr reftâr itdi sansunlar
Yine mihr-i tecellî arz-ı dîdâr itdi sansunlar

Nikâb-ı turradan bir vechle arz-ı cemâl it kim
Hicâb-ı "len-terânî" reşş-i envâr itdi sansunlar

Cemâlin seyr iden ehl-i tenâsuh Mısr-ı hüsn içre
Zuhûr-ı Yûsuf'u Allâh tekrâr itdi sansunlar

O rütbe zâhir ol kim şâhid-i halvet-geh-i lâhût
Cemâlin sûretin insânda izhâr itdi sansunlar

Kıyâmetler koparsın tal'atın ey mihr-i istiğnâ
Kazâ şems-i sabâhu'l-haşri bîdâr itdi sansunlar

*Tekellüm itsün ey **Avnî** o mahbûb-ı Mesîhâ-dem*
Duyanlar Rûh-ı Kuds meyl-i güftâr itdi sansunlar

gazeli idi. İstiğrâb ü isti'câba şâyândır ki, elyevm Avnî Bey'in âsârını okumak şöyle dursun, nâmını işitmemiş ve memleketimizde böyle bir dâhî-i şi'r ü irfânın vücûdundan haber-dâr olmamış, meşâhîr-i üdebâya bi'z-zât tesâdüf ettim. Üstâd Nazîf, pâye-i bülend-i Avnî'yi ta'yîn ile o meşâhîre müfîd ve ibret-âmîz bir ders vermiş oldular. Muhibbân-ı Avnî'yi zât-ı meziyyet-şinâsîlerine minnet-dâr ettiler. Lisân-ı kalemi elsine-i sühan-perverânı hayrân eden bu büyük ârif-i Mevlevî'nin, rivâyete göre, lükneti var imiş. Müşkilât ile ifâde-i merâm edermiş. Şu hâlde zâde-i tab'-ı derrâki olan:

Lükneti var sanma sen ey bî-vukûf
Ayrılamaz tatlı dilinden hurûf

/193/ beyitinin satr-ı evveli, müşârünileyhi bilmeyenlere, satr-ı sânîsi ise zât-ı şâirânesine bir vasf-ı mümeyyiz addolunabilir.

Dirîğ o sırr-ı dil-ârâyı böyle bilmez idim
Belâ-yı âlem-i bâlâyı böyle bilmez idim

Dem-i visâlde mahcûb-ı nâz kıldı beni
Tabîat-ı dil-i şeydâyı böyle bilmez idim

Leb-i nigârını telh-kâm-ı merk itdi
Kerâmet-i dem-i Îsâ'yı böyle bilmez idim

Mücerribân-ı umûrun kelâmı gerçek imiş
Yalan didikleri dünyâyı böyle bilmez idim

Tamâm-ı nâire-i aşk imiş cihân **Avnî**
Muhît-i berk-i tecellâyı böyle bilmez idim"

* * *

Üstâd-ı kerîmim Muhammed Besîm Beyefendi, Hz. Avnî'nin kemâlât-ı ârifânesine meftûn olanlardandır. Bir zamân delâlet-i âcizânemle **Mahfil**'de neşr olunan mütâlaa-nâmesinde, müşârünileyh hakkında şu sözleri söylüyor:

"Yenişehir Fenârî Avnî Bey merhûm ki, tertîb-i vecîz-evsâfında andelîb-i gül-şenî-râz, pervâne-i âteşîn-pervâz, vâkıf-ı nükte-i encâm u âğâz, bir şâir-i rahmânî-âvâz denilmekle ahrâ bir zekâ-yı muallâ-yı müstesnâdır. Edebiyyât-ı milliyyemiz, âlem-i fikrimize iktirân etmiş olan vücûd-ı kıymet-dârıyla ile'l-ebed iftihâr etse sezâdır.

Mebânî-i mecâziyye ile maânî-i hakîkiyye iblâğ ve ifâzasında en âlî muvaffakıyyet gösteren mutasavvıfîn-i şuarâmızın bi-hakkın ser-âmedânındandır. Efâhım-ı vüze-

râdan Mısırlı merhûm Abdurrahmân Sâmî Paşa gibi bir hakem-i fâzıla intisâb ile kendisinden telemmüz ve eâzım-ı meşâyıhdan Şeyh Nazîf-i Mevlevî (*kuddise sırruhû*) gibi bir mürşid-i kâmile dâmâd olmakla berâber hânumân-ı hânkâh ve feyz-i nigâhından tefeyyüz etmiş olan Avnî Bey'in zevk-ı sühan-sâzîdeki mi'mârî-i tab'-ı bedîi o kadr-i **/194/** feyyâzını nakşdır ki, bi'l-farz şekl-i zâhirde enzâr-ı mütâlaiyyet bir kasr-ı nüzhet-fezâ veyâhûd bir gül-şen-serây-ı tarab-efzâ sûretinde ibdâ' ve ihdâ eylediği menâzir-bînânın nukûş u butûnuna veya ta'bîr-i digerle butûn-ı nukûşuna nazar-ı im'ân ile bakılsa o heyâkil-i nûrun, ya yıldızlara kavuşmuş bir timsâl-i ka'be-i ulyâ, yâhûd zemîne müheyyâ-yı in'ikâsı beyt-i ma'mûr-ı semâ olduğuna insânın hükmedeceği gelir. Nevâ-yı hakîkati perde-i mecâza nefh ve ibdâ' etmekte ve hüsn-i ezele nikâb-ı sûrî teberku' ettirmekte kendisinin ka'bına takarrub, değme ârif-i serâir-i sühanın kârı değildir sanırım.

Menâkıb-ı ebrâra âid kütüb-i mu'teberede silsile-i celîle-i hâcegânın mücerred âdâb-ı sünnet ve esrâr-ı tarîkatı cem' ve telfîkdaki mazhariyyet-i mebrûrelerine telmîhan muhıkkî olduğu üzere hâcegân-ı müşârünileyhimden bir zât-ı azîzü'l-vücûd buyurmuş ki, eğer ser-defter-i hâcegân-ı izâm Hz. Abdülhâlık-ı Gücdüvânî mürîdânından birisi ol vakt mevcûd olaydı, Hallâc-ı Mansûr ber-dâr olmazdı.

Şimdi fakîr dahi fart-ı acz ü noksânımla o zât-ı kerîmin kelimât-ı şerîfesinden mülhem ve müstefîz olarak derim ki:

Urefâ-yı bendegân-ı Hz. Mevlânâ'dan Avnî Bey merhûm, eğer Cenâb-ı Mansûr ile hem-asr ve hem-sohbet olmuş olsaydı, dünyâyı henüz teşrîf etmemiş olan Hz. Mevlânâ'nın tâk-ı arş-ı berîndeki rûh-ı muallâsından ma'nen istinâre ederek, sâye-i kudsiyye-i Hz. Mevlânâ'da tahte'l-ma'nâ yine mezâmîn-i hakîkat-meknûn olmak üzere o ser-dâr-ı cezbe-dârâna iâre ve ihdâ edeceği ta'bîrât-ı mecâziyye ile kendisini kurtarır, ya'nî ber-dâr olması için zâhir-i şer'-i ekreme zerîa-i muhıkka verdirmezdi.

Avnî Bey merhûmun lisânımızdaki sânihâtı ile mütesâviyyü'l-mezâyâ eş'âr-ı Fârisiyyesi de vardır ve bu haysiyyetiyle bunlar bülegâ-yı Acemin de takdîr ü istihsânından **/195/** başka söz bulamayacağı bedâyı'dandır. Hâsılı sânihât-ı âliyesinin kısm-ı küllîsi rûh-ı hakîkatle meşhûn ve ebyât ü mesârının her birinde başka başka reng ü râyıha ile rumûz-ı lâhûtiyye rû-nümûn ve meknûndur. Sırf zevk-ı mecâza ve san'at-ı sûrî-i şi're inhisâr edebilecek âsârı külliyyât-ı eş'âri arasında yüzde beş derecesini bile geçmez. Maa-hâzâ bunlarda da kudret-i üstâdânesi ve selâmet-i tab'-ı nezîh-ânesi incilâ-pâş olur durur.

Sânihâtı nazar-ı im'ân ile tedkîk ve mukâyese edilse kendisinin fahrü'l-vâsılîn şâir-i ilâhî Muhammed Şîrîn-i Mağribî'nin bi-hakkın hem-neş'e ve hem-inânı olduğu münkeşif ve müncelî olur.

Müşârünileyh Mağribî (*kuddise sırruhû*) mükâşefât-ı ârif-ânesini lisân-ı Fârisî ile teblîğ eden ve ez-cümle:

ظهور تو ز منست ووجود من از تو

فلست تظهر لولای لم أکن لولاك [115]

Bedîa-i muhıkkânesinin mübdi' ve bî-adîli bulunan urefâ-yı sûfiyye eâzımından bir şâir-i hakâyık-âgâhdır. Hâsılı şi'r ü irfân-ı millîmiz, Avnî Bey merhûm gibi bir nâdire-i mevhûbe ile münevver ve şehrimizin bir semt-i bahâr-ender-bahârı kendisinin gunûde-i rahmet olan na'ş-ı mübârekinin türâb-ı anberîniyle müzehher iken hayf-sad-hayf ki, henüz ne şeref ü kadriyle mütenâsib bir terceme-i hâli kütüb-hâne-i millîmizde mevcûd, ne de sânihât-ı âliyesini câmi' külliyyât-ı âsârı verese-i mevcûde adem-i istitâına nazaran himmet-i umûmiyye ile intibâ'-pezîr-i vücûd olabilmiştir.

Terceme-i hâlden ziyâde bir rûh-ı mahmûdü'l-âkıbeye ihdâ olunan Fâtiha'nın bârgâh-ı icâbete şitâb etmiş temevvücât-ı nûrâniyyesinin ma'kes-i savtı /196/ sayılmak lâzım gelen şu birkaç satır kelimât-ı kem-terâneyi ta'kîben müşârünileyhin matbû' ve gayr-i matbû', Türkî ve Fârisî sânihât-ı aliyyesinden tezyîn-i hâfıza eden delîl-i müddeâ ba'zı ebyâtu mesârının ihdâsına müsâraat olundu. Hüve'l-Müsteân."

Hâk-râh-ı bendegân-ı Hz. Mevlânâ
Besîm

* * *

Nûr-ı dü-serâsm ki mazâhirde nihânsm
Bâtında hafî sûret-i zâhirde ayânsm

İ'râz-ı mekân cevher-i zâtınla muayyen
Ammâ yine müstağnî-i imkân u mekânsm

Zühhâda tesellî viren esrâr-ı cinânsm
Uşşâka tecellî iden envâr-ı cinânsm

Nûrunla görür iki gözü cân u cihânm
Yâ cân-ı cihânsm ya cihân-i dil ü cânsm

Manzûra nigâh-efgen ü nâzırlara manzûr
Hem âyine hem mıskala hem âyine-dânsm

İ'dâd-ı kesîr keserât içre dem-â-dem
Mânend-i ehad nâşir-i sırr-ı sereyânsm

115. "Senin zuhûrun benden, benim varlığım sendendir. Ben olmasam sen olmazsın, sen olmazsan ben olmam." (H)

Bu câzibe-i aşk ile ey kulzum-ı vahdet
Enhâr-ı şuûnâta medâr-ı cereyânsın

* * *

Lebimden vasf-ı güftârımla rûhu'llâh olur peydâ
Dilimden yâd-ı rûyımla tecellî-gâh olur peydâ

Gönül bir âftâb-ı âsumân-ârâ-yı diğerdir
Ki her bir zerresinden sad-hezârân mâh olur peydâ

Mesîh-âsâ sipihre çıksa farzâ Yûsuf-ı matlab
Yine ihvân elinden mesleğinde çâh olur peydâ

Ben ol âteş-revim kim haşre dek berk-ı figânımdan
Garîbân-ı beyâbân-zâr-ı aşka râh olur peydâ

Sen ey **Avnî** *müheyyâ eyle bir çeşm-i hakîkat-bîn*
Cemâl-i şâhid-i bezm-i emel nâgâh olur peydâ

* * *

Cehlimi bilmeyecek mertebe câhil değilim
Bilirim rütbe-i noksânımı kâmil değilim

Terk-i esbâb-ı salâh itdiğime ta'n itme
Nideyim kesb-i salâh itmeğe kâil değilim

Fart-ı za'f ile o bî-tâkat-i kem-nâmım kim
İttihâd-ı nefs ü rûha da hâil değilim

Öyle bî-dâr-ı gamım kim elem-i hasretden
Ser-be-hâb-ı adem olsam dahi gâfil değilim

/197/*Alima'llâh garazım bir yola hâk olmakdır*
Âlemin devlet ü ikbâline mâil değilim

Bilirim ilmini tahsîl merâmın ammâ
Avniyâ *sevmediğim ilm ile âmil değilim*

Kubbe-i Hadrâ-yı Hz. Mevlânâ'yı görmediği hâlde görmüş gibi vasf ediyor. Görmemesi zâhire müteallıktır. Yoksa o bülbül-i irfânın basr-ı basîretine her hâkîkat nümâyândır:

Bâr-gâh-ı âsumân mı Kubbe-i Hadrâ mıdır
*Yâ fezâ-yı lâ-mekânda çetr-i "**ev ednâ**" mıdır*

Şeş cihetden rûz u şeb kerrûbiyân eyler tavâf
Mescid-i Aksâ mıdır yâ Ka'be-i ulyâ mıdır

Sâhasında rûşenâ kandîller mi berk uran
Yâ nücûm-ı âsumân-ı âlem-i ma'nâ mıdır

Gül-şen-i vahdet mi etrâfında yâ huld-ı berîn
Anda her bir nahl-i rûz-efrûz bir tûbâ mıdır

Hem melâik bendedir hem evliyâ müştâkdır
*Çâker-i hâk-i derîn bir **Avnî**-i şeydâ mıdır*

* * *

Gül gibi kâffeten çâk-i girîbân olalım
Râh-ı yâre dökülüp hâkle yeksân olalım

Elleri gözleri bağlı bir alay müştâkız
Sözümüzle varup ol âfete kurbân olalım

Girye-bâz olmada cûlar gibi cûş eyleyelim
Cüst-ü-cû itmede cûlar gibi giryân olalım

Dûd-ı feryâd ile a'lâm-ı siyeh-fâm açalım
Cünd-i ervâh-ı şehîdân gibi pûyân olalım

Virelim cânımızı yâr eğer eylerse kabûl
Ger belâ-yı gama dek kâdirne cünbân olalım

Cenâb-ı Hak, sırrını takdîs eylesin. Bizleri de onun vâkıf olduğu hakâyık-ı tevhîdden hisse-yâb buyursun. Avnî Bey merhûm cidden ve hakîketen eâzımdandır. Onun neş'e-i beyânı gibi zevk-efzâ bir ârif az gelmiştir.

Gazel:

Aks-i ruhsârı idince şu'le-zâr âyîneyi
Reşk-i hurşîd-ı tecellî kıldı yâr âyîneyi

Şâd-merg oldum öperken sîneni amınâ dirîğ
İtdi âhım son nefesde pür-gubâr âyîneyi

Huld içinde cünbüş-i tûbâ kıyâmet-hîz olur
Eylesen dil-dâra ferşi reh-güzâr âyîneyi

Aksini gördükce ey Yûsuf-likâ yâd it beni
Kim bu ümmîd ile kıldım yâdigâr âyîneyi

*Görmedin sırr-ı safâ-yı sâğarı âyînede**
Câmi'-i meyle rû-ber itdin hezâr âyîneyi

Bir perî özler ki dil şevk-ı cemâli eylemiş
Tâ kıyâmet mübtelâ-yı intizâr âyîneyi

Hep safâ-yı gerdenindendir hayâlât-ı dilim
Eyleyen sînâbdır sûret-i nigâr âyîneyi

***Avniyâ** timsâl-i feyzidir bu nazmın kim dimiş*
Vechi var eylerse tab'ın şerm-sâr âyîneyi

Gazel:

هر چه در دائره کون و مکانست توبی
وانچه در عالم پیدا و نهانست توبی

آن قدیمی که تغیر ناپزیرست ز حدوث
وانکه تابود یکی بود وهمانست توبی

کافران پت پرستند وتوبی قبله شان
زانکه سری که بزناربستند توبی

آنکه مستور بهر پرده پندار شده است
وانکه موجود بهر ظن و مانست توبی

آنکه مسجود بهر جا وعیان در همه جاست
وانکه مذکور بهر حرف وزبانست توبی

جز بهستئ تو در هیچ مکان هستی نیست
آن وجودی که عوالم همه آنست توبی

آنکه از حاضری اش نام و نشان م شده است
وانکه غائب شده در نام ونشانست توبی

تو نه جانی ونه جسمی ودلستی اما
آن حقیقت که بجسم ودل وجانست توبی

عونئ بیدل مردم همه مفتون تواند
سبب فتنه درین بزم جهانست توبی[116]

* * *

Avniyâ bâtıl itse de inkâr
Ehl-i Hakk'a güvâhdır Allâh

* * *

Âşıklara ol gün ki tecellî idecekdir
Dîdâr bana sûret-i cânânda görür senden

* * *

Ahibbâ şîve-i yağmâda mebhût eyler a'dâyı
Hudâ göstermesün âsâr-ı izmihlâl bir yerde

* * *

Rû-yı mir'âta bakan çâk-ı girîbân eyler
O perî kendi kendi tecellâsma mecbûr gibi

* * *

Kâşki bir gün bakup tasvîrine ey hôd-perest
Sûret-i esbâb-ı aşkım eylese hayrân seni

Gazel:

جان در وجودم زده برستان که جان کجاست
نام و نشان دودیده که نام ونشان کجاست

116. "Kevn ü mekânda olan her şey Sensin. Dünyada gizli ve âşikâr ne varsa Sensin. Hudûstan değişiklik kabul etmeyen, kadîm olan Sensin. Biri var idiyse o da Sensin. Kâfirlerin, putperestlerin kıblesi Sensin. Uğruna zünnâr bağladıkları da Sensin. Perdeyle örtülü olan her şey zanna sebep olur. Her zan ve şek ise Sana ulaşmaya sebeptir. Her yerde secde edilen, her yerde ayân olan Sensin. Her sözde ve dilde zikr olunan da Sensin. Hiçbir yerde Senin varlığından başka varlık yoktur. Bütün alâmetlerin gösterdiği varlık da Sensin. Şu anda isim ve şanları olanlar da ve isim ve şanları unutulup gitmiş olanların rabbi Sensin. Sen ne cânsın, ne cisimsin, ne de gönülsün. Ancak, hakîkatta cisim de can da Sensin. Ey âşık Avnî! İnsanların hepsi Sana meftundur. Cihan meclisindeki bu çeşitliliğin sebebi de Sensin." (H)

بالله بحیرتم که جهانی ز بیخودی
پویان جهان که جهان در جهان کجاست

آن مومیان ببین که میان نیست جزمیانش
افتاده درمیان که میان درمیان کجاست

از بسکه مست باده فرط ظهور شد
سر شته آسمان که بدهر آسمان کجاست

عمان خروش کرد که عمانم آرزوست
آب روان روان شده کاب روان کجاست

بر دست داشت مشعله کاروان خویش
وانکه روانکه مشعله کاروان کجاست

عونی مان مدار که یعقوب جویدش
یوسف دوران که یوسف کنعانیان کجاست [117]

* * *

Kıt'a:

درین زمین بلا از سهام قوس قضا
بهر طرف که شتابی امان نخواهی یافت
بیر تا بقیامت که در سفر باشی
نشان ز منزل این کاروان نخواهی یافت [118]

* * *

117. "Cân benim vücudumdadır ama can nerededir? İki gözümde nâm ve nişan vardır. Nâm ve nişan nerededir?
Bi'llâhi kendisinden geçmiş bir dünyada hayretteyim. Dünyayı dolaşan, kat' eden, dünya nerededir?
O ince belli güzele bak ki onun belinden başka yoktur. O bele düşmüş ama bel nerededir?
Aşırı içkiden öyle sarhoş oldu ki, dünya baştan başa döndü. Dünya nerede o nerede.
Ummân, denizi arzu ediyorum diye coştu. Akan su ise, nerede akan su diye sordu.
Kendi kervanının meşalesini elinde tutuyordu. Ve o giden kervanın meşalesi nere diyordu.
Avnî! Onu Ya'kup arar zannetme. Ken'an ilinin Yusuf'u nerede?" (H)

118. "Bu imtihân dünyâsında gökkuşağı okları. Nereye gitsen, bunlardan kurtuluş yok. Kıyamete kadar yolculuk yapsan bile bu kervanın izinden bir alâmet bulamayacaksın." (H)

Her çend ki âteş-zen-i dâğ-ı elemimdir
Ey mâh-ı şeb-tâb-ı gamın mültezemimdir
Hâssiyyet-i dîdârına kurbân olayım kim
Nâ-bûd kühen nakş-ı vücûd-ı ademimdir

Gazel:

تا که آن مهر دلارام در آید بسماع
ماه بذارد و اجرام در آید بسماع

بت من ر بکلیسا نماید دیدار
دیر مسجد شود اصنام در آید بسماع

کی شود آنکه شبی ماه پری پیکر من
در کنارم بود جام در آید بسماع

خط وابروت رباعیت که چون خوانندش
حیزد از مرقد خیام در آید بسماع

ار از کعبهٔ رخسار تو خیزد پرده
بایزید از ره بسطام بر آید بسماع

چهره بنمای که ارواح درافتد بسجود
بسماع آی که اجسام در آید بسماع[119]

* * *

منظور عالمی وناه از تو بیخبر
در چشمی وسپید وسیاه از تو بیخبر

119. "O, gönül alan sevgili semâa kalkınca, ay (şeyh) durdu da diğer gök cisimleri (müridler) semâa başladılar.
Benim sevgilim eğer kilisede görünürse orası cami olur, putlar semâa gelir.
Benim ay gibi güzel vücutlu güzelim yanında olursa kadeh bile semâa kalkar.
Kaşın ve gözün senin rubâîni okursa, Ömer Hayâm bile mezarından kalkıp semâa geçer.
Eğer senin Ka'be gibi olan yüzünden örtü kalkarsa Bâyezîd-i Velî Bistâm yolundan semâa kalkar..
Yüzünü göster ki ruhlar secdeye kapansın. Semâa başla ki cisimler de semâa başlasın." (H)

خورشید و ماه رچه نشان رخ تواند
خرشید بی نشان ز تو ماه از تو بیخبر

هرکس نشان تست و نشان از تو بینشان
عالم واه تست واه از تو بیخبر

فریاد و آه بهر تو دارد دلم ولی
فریاد بی اثر ز تو آه از تو بیخبر

در جستجوی یار چنان رو که عونیا
پاید براه باشد وراه از تو بیخب [120]

* * *

Sipihrin bâis-i devr-i çep-endâzın bilen yokdur
Bu lu'bet-gâh-ı dîrîn gerdişin râzın bilen yokdur

*"**Ene'l-hak**" mevc urur hulkûm-ı abdu'llâhdan ammâ*
Ne zîr-i perdededir sırr-ı âvâzın bilen yokdur

Nazîri misli var dirlerse Allâh bir kabûl itmem
O sultân-ı serîr-i hüsnün enbâzın bilen yokdur

Ne iksîr-i saâdetler türâb olmakdadır bunda
Dirîgâ kendi âlî-kadr-i mümtâzın bilen yokdur

Sühan tâ çend-i bed' ü hatm aşk-ı bî-ser ü benden
Bu bâzâr-ı gamın encâm u âğâzın bilen yokdur

*İdüp müştâkı ihyâ sonra mahv-ı nâz ider **Avnî***
O şûhun maksad-ı çeşm-i füsûn-sâzın bilen yokdur

* * *

120. "Âlemin manzûru senden habersiz. Gözdeki ak ve kara senden habersiz.
Ay ve güneş sanki senin yüzünden birer numûnedirler. Güneş senden habersiz, ay senden habersiz.
Herkeste senden bir nişan vardır, ama nişan da senden habersiz. Dünya senin şahidindir ancak şahid senden habersiz.
Gönlümdeki feryâd ve âh senin içindir. Ama feryâd da, âh da senden habersiz.
Sevgiliyi ararken öyle git ki ey Avnî! Bunun için yola girmen gerekecek ama yol senden habersiz."(H)

سر کشیدند ز میدان بلاصد عیان
سرمایه بود که در رهذر یار افتاد
مشلی نیست که سربسته و نشاده بماند
ره طرّه تو بود که دشوار افتاد [121]

* * *

Çeşm-i irfânız görünmez çehre-i devlet bize
Mihr-i evc-i himmetiz hurşîddir huffâşınız
Avniyâ Erjeng-i îcâd içre itmezdik zuhûr
Nakşımızdan olmasa hoş-nûd eğer nakkâşımız

Rubâî:

Lâyık değil idi gerçi ey mihr-i Vedûd
Ferdâ-yı sabâh haşre tâ'lîk-ı şuhûd
Ki anda da va'dim eylemezsen incâz
Seyr eyle nedir kıyâm-ı yevmi'l-mev'ûd

* * *

Âdem eğer olmasaydı mihrâb-ı sücûd
Şeytân olamazdı der-i Hak'dan matrûd
Bu âlem-i hayr u şerde va'llâh bi'llâh
Âdem'dir olan rehzen-i İblîs-i anûd

Beyit:

Tabîbim benden i'râz itme dermân istemem senden
Murâdım pâyine yüz sürmedir cân istemem senden

* * *

Dokunma ey nesîm-i âh-ı dâğ-ı kalb-i mecrûha
Bu bâğın gülleri perverde-i hûn-ı ciğerdir hep

* * *

او ستادان خرد مصقله میزدند
ن آیینهٔ اوهام همانست که بود
غنجه بند ریبان تراکس نشاد
آن معمای دلارام هما نست که بود [122]

---

121. "Belâ meydânında baş çekdiler. Bu apaçık bir sermâye idi ki sevgilinin eline düştü. Hiçbir mesele yok ki sonunda halledilmemiş olsun. Ancak senin saçının düğümü ki zor düştü." (H)
122. "Akıl hocaları vehimler âyînesinin pasını gideriyorlar. Senin yakanın bağının goncasını kimse açmadı. O gönül rahatlatan muamma neyse odur." (H)

Gazel:

Sücûd-hâh-ı perestişdir ol sanem her gâh
Ne işleyem nideyim lâ ilâhe ila'llâh

Seninle söyleşiriz ey hıdîv-i kişver-i nâz
O bâr-gehde ki yeksân olur gedâ ile şâh

Şehîd-i hançer-i gamzen düşünce hâk üzre
Gelir firâz-ı felekden sadâ-yı tâbe serâh

Şarâb-ı aşkda bir neş'e mündemicdir kim
Kemîne katresini içse şîr olur rûbâh

Nihâyet-i hatarât-ı tarîk-ı me'mendir
Tevakkuf eyleme **Avnî** *aleyke avnu'llâh*

Avnî Bey'in hikemiyyâtından:

Merâmı men' iden esbâb-ı istihsâldir bunda
Hümânın mânî'-i perdâz-ı perr ü bâldir bunda
Ne mümkindir ifâkat haste-i aşk-ı ciğer-sûza
Ki Îsâlar da bîmâr u perîşân-hâldir bunda

* * *

Ebrû-yı işâretle bilmeziz böyle girdik
Bu kıble-i mestûreyi mihrâb da bilmez

* * *

Yem-i vâhidde tâ oldukca emvâc-ı aded peydâ
Olur her mevc-i a'dâd içre bir bahr-i ehad peydâ

* * *

Nazîri misli var dirlerse Allah bir kabûl itmem
O sultân-ı serîr-i hüsnün enbâzm bilen yokdur

* * *

Nizâ'-ı mes'ele-i tal'atındadır yoksa
Vücûd-ı mihr-i ezel câ-yı ihtilâf değil

* * *

Efendi umma sen âb-ı hayât bâdeden hisse
Anı insâna tahsîs itdiler hayvâna virmezler

* * *

Cânım sıkıldı nây-ı vücûdumda dem-be-dem
Mânend-i nağme perde-birûn olmak istiyor

* * *

Nâr-ı cahîme atma günâh-kâr isem beni
Âteş-nişîn-i şerm ü hicâb olduğum yeter

* * *

Biz ki çeşm-endâz-ı mir'ât-ı vücûduz dem-be-dem
Vech-i âlem-gîr-i nâ-meşhûddur meşhûdumuz

* * *

Her dem ki biz Allâh diyüp secde-güzârız
Dîdârına mahrem olacak bir dem içündür

* * *

Perde çekdi basar-ı ru'yete berk-ı hayret
Sana imkân-ı nigâh olmadı hasret hasret

* * *

Avnîyâ *terbiyet-i nefsin içündür tâat*
Yoksa Allâh'a ne tâat ne ibâdet lâzım

* * *

Öyle me'yûs-ı tesellâyım bu hasret-gehde kim
Mûcib-i şâdî olur hulyâda gelmez hâtıra

* * *

Dil-dâde değil bir dil-i şeydâ mütehayyir
Envâr-ı tecellâsına Mûsâ mütehayyir

Kimden sorayım hâlet-i dîdârını yârin
Dil mahv-ı nazar çeşm-i temâşâ mütehayyir

Bir nakşa esîriz ki temâşâ-yı ruhundan
Âyîne-i lâhût ser-â-pâ mütehayyir

Mahşerde bakup çeşmine ol mest-nümâyın
Hâşâ ola Allah taâlâ mütehayyir

Mahşerde bakup bir bana bir sûret-i yâre
Avnî *ola Mecnûn ile Leylâ mütehayyir*

* * *

Hiç kimse benim şerh idemez derdimi yâre
Ey zahm-ı dil-i hûn-şode zahmet sana kaldı

* * *

Bir nesîm-i âh kim bâğ-ı hayâlimden geçer
Perde-i halvet-geh-i lâhûtu bâz eyler bana

* * *

Nukûş-ı mümkinâtın ihtilâfı ayn-ı vahdetdir
Hurûf-ı muhtelif inşâda bir ma'nâya tâbi'dir

* * *

Bu deyr-i Ka'be-şekl Ka'be-i vahdet esâs içre
Ne küfr anlandı dil-hâhımca ne İslâm keyfimce

* * *

"Feyz ü kemâl-ittisâf el-Hâc Hüseyin Vassâf Beyefendi huzûruna,

el-Ma'rûz,

20 Saferü'l-hayr 1347/(7 Ağustos 1928) târîhli itifât-nâmelerine bugün cevâb yazabiliyorum, efendimiz kusûr görmezsiniz. El-muahhir huva'llâh. O irfân-nâmeyi almış ve derc ü ihdâ buyurulan gazel ve nezâirini mütâlaa ile müstefîd olmuştum. Bir nazîre de fakîr yazmak istedim, kendimi yokladım, bî-feyz ü sünûh kâlıb-ı bî-rûh kalmışım. Ne nazm-ı eş'âr ne iktidâr-ı güftâr var. Berây-ı mütâlaa kütüb-hânemiz müdâvimlerinden, bâğ-ı edebin bir bülbül-i gûyendesi ve Hz. Gavs'ın bir gül-i nev-resîdesi Âsaf Halet Bey oğlumuz, bir nazîre der-hâl yazmış idi. İşte o gazeli taştîr edebildim, takdîm eyliyorum. Âsaf Bey yazıyor, o gazelleri yazan Nazîre Hânım kerîmemize de ayrıca teşekkür ederek mütehassir-âne takdîm-i tahiyyât-ı sâfiyât eylerim, azîzim. 18 Rabîu's-sânî 1347/(2 Ekim 1928). ed-Dâî Ahmed Avnî"

"Nâle-i neyle bugün pek bî-karâr oldum yine"
Perde-bîrûnluk idüp bî-teng ü âr oldum yine

Âh devrân eyledi bezm-i semâı târ u mâr
"Ney hamûş oldu fakat ben nâle-kâr oldum yine"

"Nây Mevlânâ-yı Rûm'u şerh-i derdi aşk ider"
Şerh-i derde mânia la'net-nisâr oldum yine

Ân-be-ân hâl-i cüdâyîden hikâyâtı ile
"Duyduğum ân nefhasın zâr u nizâr oldum yine"

"Kopdu âhım: Âteşest în bâng-i nây ü nîst bâd!"
Mahv-ı hestî eylemişdi hayf-vâr oldum yine

Nûrumu nâr eyledi devrân safâmı ber-hevâ
"Düşdü âteş gönlüme âteş-nisâr oldum yine"

"Gûyiyâ mey nâle cân-ı sûz-ı neyden muhterik"
Yandım Allâh aşkına mest-i humâr oldum yine

Âb-ı âteş-nâk-i aşkın câm-ı feyzi nerdedir
"Yandı sînem şârib-i leyl ü nehâr oldum yine"

"Geldi meyden mest iden "**biş-nev**" sadâsı gûşuma"
Yâd idüp bezm-i elesti girye-bâr oldum yine

Bâb-ı kudsiyyet-meâb-ı aşka hâcet var mıdır
"Dergeh-i Mollâ'ya düşdüm hâk-sâr oldum yine"

16-17 Rabîu's-sânî 1347/2 Teşrîn-i evvel (Kasım) 1928

* * *

"Urefâ-yı kemâl-ittisâf el-Hâc Hüseyin Vassâf Beyefendi'ye:

Hazret! Taltîf-nâmenizi almıştım. Bursa ve havâlîsinde seyâhat edilmiş, her hâlde **Sefîne**-i nefîse hamûlelerle avdet buyurulmuştur. Hîn-i mülâkâtta istifâde ve istifâza olunur. Bizim Ali Âsaf şübhesiz dâhil-be-safdır. İster tezkireye, ister **Sefîne**'ye, işte terceme-i hâli yâhûd numûne-i kâl ü hâli, (الديك الفصيح فى البيض يصيح)[123] sözü pek doğrudur. Şu gazeli de takdîm edeyim. Mütebâkî sohbet va'd-i âlîleri vechle teşrîfinize kalsın. Azîzim. 7 Cemâziye'l-evvel 1347/(21 Ekim 1928)

Âşık-ı sohbet-i ihvân

Ahmed Avnî"

Terk-i nâm u şân idüp şöhret-şiâr oldum yine
Nâgehân âlûde-i nâmûs u âr oldum yine

Bâğ-ı ünnîdin gül-i sad-bergini itdim fedâ
Hâli seyr it dîde-i ağyâra hâr oldum yine

Yâda geldi bezm-i insân üns-i bârân-ı vefâ
Iztırâbımdan adîmü'l-ıstıbâr oldum yine

"Ez-cüdâyîhâ şikâyet"dir makâm-ı hâl-i dil
Şerha şerha sîne pür-gam nâle-kâr oldum yine

123. "Güzel sesli horoz, daha yumurtadayken öter." (H)

Tâc-ı fahrım aldılar devlet yeter fakrım bana
Sâye-i Mollâ'da mağbût-ı kibâr oldum yine

Olmak isterken gönül kayd-ı alâyıkdan halâs
Ben niçün dil-beste-i zülf-i nigâr oldum yine

Ârifân bezminde remzî himmet-i Vassâf ile
Arz-ı şükrân eylerim hâtır-güzâr oldum yine

Cemâlü'l-Mevlevî birâderimize:

Gül-şen-i hâtırda mı mîrim fidân-ı batıcân
Dolu yutmak istemez zîrâ merâklı bağ-çevân

Bendegân-ı Cenâb-ı Mevlânâ'dan edîb-i fazîlet-perver Besîm Beyefendi hazretlerine takdîm:

Avnî ki ser-efrâz-ı kibâr-ı şuarâdır
Levh-ı dili âyîne-i ilhâm-ı Hudâ'dır

Mefhûm-ı dehâ-tâb-ı cebînînde pedîdâr
Nazmında temâsîl-i hikem şa'şaa-zâdır

İ'câz ona bir mevhibe-i münzel-i Kur'ân
İlhâm ona bir âşık-ı ferhunde-likâdır

Tab'ımca benim zemzeme-i dil-keş-i tesnîm
Şi'rindeki âheng-i safâ-bahşa fedâdır

Üstâd-ı semâ-kevkebe kim tâb-ı hayâli
Reşk-âver-i hurşîd-i bahâr olsa revâdır

İrfân u edeb mekteb-i feyzinde sebak-hân
Bâbında nehiy muntazır-ı lutf u atâdır

Mir'ât-ı mücellâ-yı zamîrinde dem-â-dem
Esrâr-ı hafâ-hâne-i Hû cilve-nümâdır

Her bahs-i tasavvufda o üstâd-ı muhakkık
Bir kudret-i külliyye ile ukde-güşâdır

Bir hâver-i hikmetdir onun tab'-ı bülendi
Füshat-geh-i efkârı da mağbût-ı fezâdır

Âfâk-ı maânîye cebîninden akan nûr
Elvâh-ı maâlî Yaradan tâb-ı dehâdır

Her nüktesi bir dürr-i girân-mâye-i tahkîk
Her mısraı bir mevce-i deryâ-yı safâdır

Virmiş ona şevk-ı ebedî nağme-i "biş-nev"
Bî-gâyet olan vecdine bâis o nevâdır

Mânend-i ney cezbe-fezâ kilk-i bülendi
Bir hâlet-i kudsiyye ile nağme-serâdır

İtmez mi şu hâkîleri cûşân u hurûşân
Te'sîri ki vecd-âver-i sükkân-ı semâdır

Mahsûs ona lutf u kerem-i Pîr ile el-hak
Bir başka safâ başka nevâ başka edâdır

Bir mazhar-ı hakdır ki o pîr-i hikem-âmûz
Hâk-i derine ins ü melek nâsıye-sâdır

Ey tâlib-i ihsânı o müncî-i celîlin
Neyl-i emelin çâresi teslîm ü rızâdır

Gencîne-i idrâk olamaz bahs-i hakîkat
Dîvâne-i esrârı gürûh-ı ukalâdır

Ey aklı iden bedreka-i Ka'be-i maksûd
İdrâkin o yollarda mesâîsi hebâdır

Bir başka revişdir bu ki aklın ona karşı
Evzâı cehûl-âne telakkîsi hatâdır

Ta'zîm ile gel dergeh-i Mollâ'ya dahîl ol
Öğren o nasıl merkez-i iclâl ü alâdır

Bir kerre iren sıdk ile ikbâl-i dühûle
Bir mûr-ı hakîr olsa da bî-havf u recâdır

Kim girse olur nâil-i hestî-i müebbed
Mahkûm-ı fenâ varsa o dergehde fenâdır

Hep müftekırız himmet-i kudsiyye-i pîre
Emrâzına rûhun nigeh-i lutfu şifâdır

Her savt kerâmet eseri arş-ı hüdâdan
Bir müjde-i kudsî ile uşşâka nidâdır

Lutfuyla be-kâm olmayanın sem'ine efsûs
Âvâze-i erbâb-ı hüdâ yâ esefâdır

Bak rütbe-i irşâdına çeşme dil ü cândan
Hâssıyyeti her nazrasının selb-i amâdır

Her himmetinin gâyesi âsîb-i kazâdan
Dervîş-i meded-hâhına te'mîn-i rehâdır

Bin câna değin cezbe-fezâ neşve-i hikmet
Ser-mest-i mey-i aşkına ihsân-ı Hudâ'dır

Ummânı görür katre-i nâçîz ile hem-hâl
Her kim ki o deryâda safâ-yâb-ı senâdır

Te'sîr-i garâmıyla yanan ehl-i kemâle
Medlûl-i fenâ devlet-i uzmâ-yı bakâdır

Reşk itse felek merkadinin hâkine çok mu
Her zerresi bir şems-i ezel-tâb-ı hüdâdır

Pür lem'a-i hakdır o büyük arş-ı hakîkat
Cebriyle metâf olsa bu hâliyle sezâdır

Memdûhum olan Hazret-i Avnî ki müsellem
Bir hak ile şâyeste-i tebcîl ü senâdır

Lutfuyla mübeşşerdir onun işte bu yüzden
Levh-ı dil-i tâbendesi bî-reng-i sivâdır

Ey şâir-i ulvî hükemânın üdebânın
Kâmetleri hürmetle huzûrunda dü-tâdır

*Ummân-ı tasavvufdur o **Dîvân**-ı celîlin*
Her hikmeti bir gevher-i bî-misl ü bahâdır

Bî-tâb u hakîr olsa da en sâf u samîmî
Âvâze-i tekrîm-i cinânım bu sadâdır

Taksîrini afv eyle ki hayrân-ı kemâlin
İclâline bir vâsıf-ı âzâde-riyâdır

Yağsın dilerim nûr-ı Hudâ kabrine her ân
Son sâniha-i kilk-i nizârım bu duâdır

Tokâdî-zâde Şekîb - İzmir

YENİKAPI MEVLEVÎHÂNESİ

Biraz da Yenikapı Mevlevîhânesi'nden bahs edelim. Orası İstanbul'da Mevlevî âsitânesidir. Hayli eâzım-ı Mevleviyye'ye cilve-gâh olmuştur.

/198/ Sa'yi meşkûr olsun, urefâ-yı Mevleviyye'den Muhammed Ziyâ Beyefendi, 1329/(1911) senesinde bu mevlevîhânenin müessisleri ve sûret-i te'sîsi ve zamânımıza kadar gelen meşâyıh-ı kirâm-ı Mevleviyye'nin terceme-i hâlleri hakkında gâyet güzel bir eser yazmış ve tab' ettirerek kütüb-hâne-i irfâna yâdigâr eylemiştir. Me'hazım bu eserdir. Fakat ondaki tafsîlâtı aynen buraya nakl etmek, hem bî-lüzûm, hem de eser-i fakîr-ânemin mevzûuna muvâfık değildir. O eserin mütâlaası müştâkân-ı ma'rifeti dil-sîr eder. Hulâsatü'l-hulâsa olarak nakl edeceğim ki, bu mevlevîhânenin sergüzeşti ile **Sefîne**'miz tezeyyün etmiş olsun.

Bu hânkâhın bânîsi Yeniçeri kâtibi Muhammed Efendi b. İskender'dir. **Sefîne**'mizin dördüncü cildinde 174. sahîfesinde bu zât-ı muhteremden bahs ettim. Tafsîl-i hayâtı, eser-i mezkûrun 35 ve 36. sahîfelerinde vardır.

Muhammed Efendi, Kemâl Ahmed Dede'ye müntesibdir. Hicâz'a giderken Konya'ya uğramış, Hz. Pîr-i dest-gîr efendimizi şeref-i ziyârete mazhar olmuş eızzedendir. Selâmetle ziyâret-i Haremeyn'e muvaffak olur. "Avdet edersem İstanbul'da bir mevlevîhâne binâ edeyim." diye ahd ü nezr etmiş ve avdetinde binâsına muvaffak olmuş ve makâm-ı meşîhati azîzine teslîm eylemiştir.

Muhammed Efendi'nin vefâtı 1056 Rebîu'l-evveline (Nisan-Mayıs 1646) müsâdifdir. Topkapı'da Pazar Tekkesi'nde medfûn olduğu mervîdir. Ziyâ Bey bunu târîh ile tevfîk edemiyor. Birçok delîller emârelerle meşgûl oluyor.

Dergâhın târîh-i güşâdı, 1006 senesi Receb-i şerîfinin gurresi olan ve nevrûz-ı sultânîye müsâdif bulunan Pazartesi gününe (9 Şubat 1598) müsâdifdir. **/199/** "Bâb-ı rızâ" (باب رضا) târîhidir.

Şeyh Gâlib Dede merhûmun şu beyitindeki rumûz-ı beyâniyye pek hoştur:

Bu şehre müjde-i feth-i cedîddir **Gâlib**
Yenikapı'da göründü kemâl-i Mevlânâ

Muhammed Efendi merhûm vakıflar te'sîs ederek büyük hıdemât arz eylemiştir.

Yenikapı'da yapdı Yazıcı Bey Mevlevîhâne 1006

"Bâb-ı Şeyh Kemâl" (باب شیخ کمال) dahi târîhidir. Resm-i güşâdında, (ilk şeyh) Kemâl Ahmed Dede kürsîye çıkarak **Mesnevî**-i şerîf takrîr eylemiştir. 1144/(1731-32)'te Sadr-ı a'zam Hekîmoğlu Ali Paşa zamânında ta'mîr ve 1188/(1774)'te türbe tevsî' edilmiştir. 1200/(1786), 1232/(1817) ve 1281/(1864-65)'de dahi ta'mîr edildi.

Türbede Medfûn Çelebiyân:

EBÛBEKİR ÇELEBİ b. FERAH ÇELEBİ HAZRETLERİ

Meşhûr Kadızâde'nin mekr ü ığvâsıyla Sultân Murâd Hân-ı râbiin fermânıyla Konya'dan Der-saâdet'e getirilip ve ol vakt Sadr-ı a'zam Bayram Paşa'nın konağında mukîm iken irtihâl ederek (1052/1642-43) ve Sabûhî Ahmed Dede Efendi tarafından Bayram Paşa'nın konağından alınıp türbeye defn edilmiştir.

Abdulehad Çelebi-zâde Veled Çelebi, Alâeddîn Çelebi, Hacı Zeynelâbidîn Çelebi, Ebûbekir Çelebi, zamânımız ecille-i ricâl-i Mevleviyye'sinden Veled Çelebi'nin pederi Necîb Çelebi.

Post-nişînler:

KEMÂL AHMED DEDE

(İlk şeyh) Kemâl Ahmed Dede Akşehirlidir ve Şeyh Sinâneddîn-i Mevlevî evlâd-ı kirâmından Şeyh İzzeddîn Dede'nin oğludur. Bidâyeten Hüsrev Çelebi hazretlerine intisâb etmiş ise de, müşârünileyhin 969/(1561-62)'da irtihâline mebnî mahdûmu Ferah Çelebi hazretlerine arz-ı inâbet eylemiştir. 1000/(1591-92) târîhinde İstanbul'a gelip, elyevm Yenikapı Mevlevîhânesi'nin olduğu mahalde bir çınâr /200/ ağacı varmış, onun koğuğunda altı-yedi sene kadar imrâr-ı hayât eylemiştir ki, bu çınar ahîren çürümüş, kurumuş, yerine duvar çekilmiştir. İsmi geçen bânî Muhammed Efendi tarafından Kemâl Ahmed Dede'de görülen ba'zı âsâr-ı mükâşefât ü acâibât üzerine dergâhı binâ ile meşîhatini müşârünileyhe tevcîhe muvaffak olmuştur. Kemâl

Ahmed Dede, kendine vücûd verenlenden olmadığı ve mestûrînden bulunduğu cihetle ale'l-ekser ömrünü mutfak hizmetinde geçirir.

Ziyy-i meşâyıhdan hoşlanmaz imiş. Çelebi Efendi, kendi destârını ihdâ edince sarmağa mecbûr olmuştur. Bir gün kürsî-i irşâdda **Mesnevî**-i şerîf takrîr ederken irtihâline işârâtta bulunmuş ve vecd ü hâlât ile semâ' ederek önce sabâha kadar ibâdât ve evrâd ü ezkâr ile meşgûl olmuş sabâhleyin tecdîd-i vudû'dan sonra terk-i semâ'-hâne-i âlem eylemiştir.

Velâdeti: 966/(1558-59).
Müddet-i meşîhati: 4 sene.
İrtihâli: 1010/(1601-02). Bir rivâyete göre irtiḥâli 1026/(1617)'dır.

Âşık-âne eş'ârı olup, "mîr-hâned" (میر خواند) târîhinin terceme ettiği gibi **Menâkıb-nâme-i Mevlânâ**'yı kısmen ve nazmen yazmıştır. (*Kaddesa'llâhu sırrahû*)

Menâkıb-nâme'den:

Ey gönül bâğında olan göz gözü
Ya'ni Mevlânâ buyurdu bu sözü

Dir idi başımda iken ol kamer
Gün gibi görsem namâz itsem seher

Sûre-i Kevser okurdum ağlayup
Sûziş-i cândan ciğerler dağlayup

Hak bana nâ-gâh tecellî eyledi
Ben kulun ol şâha teslîm eyledi

Şöyle kim bî-hûd özünden mest-vâr
Kendimi başdan çü oldum âşkâr

Geldi bir âvâz gördüm hakkı çün
Ey Celâleddîn celâlim hakkiçün

Cehdi koy yeter mücâhid ol yürü
Şimdiden giru müşâhid ol yürü

/201/ Türbe-i şerîfede medfûndur. Müşârünileyh vaktiyle mevlevîhâne mahallinde ikâmeti esnâsında civârdaki çemen-zâra oyun-bâzlar toplanırlar imiş. Kadın-erkek, çoluk-çocuk ictimâ' ederler imiş. Hz. Şeyh oyuncuları oradan koğmuş, burası

Mevlevîlere cilve-gâh olacak, diye izhâr-ı kerâmet buyurmuş olduğunu hâce-i irfânım Muhammed Es'ad Dede Efendi merhûm nakl buyurmuşlardı.

DOĞANÎ AHMED DEDE

Kemâl Ahmed Dede'den sonra şeyh olmuştur. Konya Aksarayı'ndan ve ağniyâdan bir zâttır. Konya'da Bostân Çelebi hazretlerinden mazhar-ı feyz olmuştur. 1010/(1601-02)'da Yenikapı Mevlevîhânesi'ne şeyh olmuştur. Kadızâde isminde bir kimse müşârünileyhe izhâr-ı adâvet etmiş idi. Çünki Sultân Murâd-ı râbi' Hz. Şeyh'in meftûn-ı kemâli idi. Pek mübârek bir zât idi. 1040/(1630-31)'ta irtihâl eylediler. Kemâl Ahmed Dede'nin yanında ârâm-güzîndir. (*Kaddesa'llâhu sırrahû*)

SABÛHÎ AHMED DEDE

İstanbulludur. Bidâyeten tarîk-ı Bektâşî'ye intisâb eylemiş ise de, bi'l-âhare hidâyet-i ilâhiyye yetişip, Konya'da Bostân Çelebi hazretlerinden mazhar-ı feyz olmuştur. Orada çileyi tamâm ederek ve tahsîl-i ilm ü kemâl eyleyerek sâhib-i irfân olmuşlardır.

Müretteb **Dîvân**'ı vardır. Şâm Mevlevîhânesi meşîhatinde iken, **İhtiyârân-ı Mesnevî**'yi te'lîf etmiştir. Hâlât-ı garîbesi müşâhede olunmuş ricâl-i Mevleviyye'dendir. 1040/(1630-31)'ta Yenikapı Mevlevîhânesi meşîhatine geldiler. Onsekiz sene meşîhati vardır. Şuarâdan Nef'î, Fehîm, Nâilî gibi zevâtın üstâd-ı ma'rifetidir.

Şu gazel müşârünileyhindir:

دولت وصلت میسر شد مرا هنام عید
شد مبارك بر من از فضل خدا ایام عید /202/

شد صباح عید از خورشید رویش مستجاب
هر دعایی کز سر اخلاص کردم شام عید

شته ام زان نرس مخمور روز عید مست
نیست کسرا همچون کیفیتی ازجام عید

قطره های اش خونین صبوحی شام وصل
جمع طفلا نند لون بوش در ایام عید [124]

124. "Bayramda bana vuslat devleti nasîb oldu. Bayram günleri, Cenâb-ı Hakk'ın fazlıyla bana mübârek oldu.

AYŞÎ DEDE

(Sabûhî Ahmed Dede'nin) "Ayşî" diye tahallus eden bir mürîdi vardır. Mükemmel **Dîvân**'ı olup, eş'ârı pek neş'elidir. Meselâ:

*N'ola hoş olsa dil **Ayşî** ki mihr-âsâ bu bezm içre*
Ana câm-ı safâ dest-i Sabûhî'den virilmişdir

* * *

Hazân olmaz bu gül-zârın dırahtı gülleri solmaz
Bu bezmin hâli olmaz bâdeden câm-ı dil-efrûzu

*Güzeller seyr-i gül-zâra çıkar uşşâk ile **Ayşî***
Bu şehr-i işret-âbâdın budur âyîn-i nevrûzu

1060/(1650)'de Şâm'da mey nûş ile ser-mest-i bezm-i bekâ olmuştur.

CÂMÎ AHMED DEDE

Hâcegândan bir zâtın oğludur ve İstanbulludur. Sabûhî Dede'den mazhar-ı feyz olup, 1058/(1648)'de şeyhine halef olmuştur. Mürşid-i kâmil ü mükemmil idi. Konya'da âsitâne-i Pîr'e rû-mâl olarak Haremeyn-i muhteremeyne, oradan Şâm'a, Şâm'dan Mısır'a seyâhatle İstanbul'a avdet buyurmuşlardır. Yirmidört sene icrâ-yı meşîhatle, 1082/(1671-72)'de irtihâl-i dâr-ı naîm eyledi. (*Kaddesa'llâhu sırrahû*)

Fârisî lisânı üzere nazmı vardır:

کعبهٔ مردان نه از آب و لست
طالب دل شو که بیت الله دلست
قبلهٔ عارف بود نور وصال
قبلهٔ عقل مفلسف شد خیال [125]

/203/ Hadîkatü'l-Cevâmi', müşârünileyhin Medîne-i Münevvere'de irtihâlini yazıyor.

Bayram akşamları ihlasla yaptığım her dua, bayram sabahında senin yüzünün güneşinden müstecâb oldu.
Bayram günü Senin o mahmûr gözünden sarhoş olmuşum. Bayram gününün kadehindeki keyfiyet hiçbir şeyde yoktur.
Ey Sabûhî! Visâl akşamındaki kanlı gözyaşı damlaları, bayram sabahı çocukların giymiş olduğu gül renkli elbiseler gibidir." (H)

125. "Yiğitlerin Ka'besi topraktan ve çamurdan değildir. Gönüle tâlib ol ki, orası Allah'ın evidir. Vuslatın nûru ârîflerin kıblesi idi." (H)

KÂRİ' AHMED DEDE

Kastamonuludur. Câmî Ahmed Dede'den mazhar-ı feyz olmuştur. Şeyhinin irtihâlinde câ-nişîni olmuş idi. Ârif ve fâzıl, hakâyık u dakâyık-ı **Mesnevî**'ye vâkıf bir şeyh-i kâmil idi. İnzivâya meyyâl idi. Sekiz sene meşîhati vardır. Sultân Murâd-ı râbi', Hz. Şeyh'i ziyârete gelirdi. 1090/(1679)'da irtihâl etmiştir.

Kutb-ı pâk Ahmed Dede rûhuna oku Fâtiha
(قطب پاك احمد دده روحينه اوقو فاتحه)

târihidir[126]. Türbede medfûndur. (*Kaddesa'llâhu sırrahû*)

NÂCÎ AHMED DEDE

172. sahîfede terceme-i hâli geçti. Yüzbir yaşında 1120/(1708)'de vefât eylediler.

PENDÂRÎ AHMED DEDE

Bolvadinlidir. Ulemâdan bir zâtın oğludur. Tahsîli Bursa'dadır. Bursa Mevlevî şeyhi Muhammed Ârif Efendi'ye intisâb ile Galata Mevlevî şeyhi Gavsî Ahmed Dede Efendi hizmetine dâhil olarak aşçıbaşı olmuş idi. Edirne Mevlevî şeyhi Muhammed Dede'den dahi müstefîd olarak nâil-i kemâl oldu. Nâcî Ahmed Dede'ye Yenikapı Mevlevîhânesi'nde vekâleten icrâ-yı meşîhat etmişlerdi.

SEYYİD NESÎB YÛSUF DEDE

Konyalıdır ve sâdât-ı kirâmdan Şeyh Ömer el-Konevî'nin mahdûmudur. Ulemâdan idi. Sadr-ı a'zam Siyâvuş Paşa'ya hocalık etmiştir. 1099/(1688))'da ashâb-ı fitnenin şerrinden Mısır'a gitmiş, Mısır Mevlevî şeyhi Kıbrıslı Siyâhî Mustafa Dede'den sikke-pûş-ı irâdet olmuştur. Şâm ve Ankara'da meşîhati vardır.

Takrîr-i mâânî-i **Mesnevî**'de iktidâr-ı azîmi var idi. Haremeyn'i ziyâret etmiş ve Mısır Mevlevîhânesi meşîhatine nâil olmuş idi. Sonra Konya'da Âsitâne-i Pîr'de ser-tarîk olup, 1123/(1711)'de Yenikapı Mevlevîhânesi'ne şeyh oldu. 1126/(1714)'da semâ'hâne-i bekâya urûc eylediler. Türbe-i şerîfede medfûndur. Ta'lîk yazıda kemâli vardı.

/204/ Şu gazelini pek severim:

Nâmûs u câhı çâha atan Mevlevîleriz
Dünyâ-yı dûnu hiçe satan Mevlevîleriz

126. İbârenin hesaplanmasından 1086 çıkmaktadır. (H)

Deh-rûze-kâr u bârını dehrin hebâ kılup
Peygûle-i fenâda yatan Mevlevîleriz

Ârâmımız semâ'ladır rûz-gârda
Girdâb-ı bahr-i aşka batan Mevlevîleriz

Telhî-i fâka itmekiçün nefsimiz helâk
Hân-ı vücûda zehr katan Mevlevîleriz

Biz ey **Nesîb** *devlet-i Monlâ-yı Rûm'da*
Dünyâ-yı dûnu hiçe satan Mevlevîleriz

Rişte-i Cevâhir nâmıyla bir eser-i mu'teberi vardır. İrtihâli hakkındaki târîh:

Geldi bir mısra' derûna feyz-i Mevlânâ ile
Arş ola rûh-ı **Nesîb**-*i Mevlevî'ye cilve-gâh*
(عرش اوله روح نسیب مولوی یه جلوه کاه) 1125+1=1126

Hulâsa-i kelâm:

Çok da mağrûr olma kim mey-hâne-i ikbâlde
Biz hezârân mest-i mağrûrun humârın görmüşüz

Bir gün eyler dest-i beste pây-gâh-ı cây-gâh
Bî-aded mağrûr-ı sadr-ı i'tibârın görmüşüz

diyen o ârif-i hakîkatin rûhuna Fâtihalar ihdâ ederek halefinin bahsine geçerim.

ÂRİFÎ AHMED DEDE

Yenikapı Mevlevîhânesi'nde Ahmed ismiyle şeyh olanların yedincisi olup, bunlara, "Ahâmide-i Seb'a" derler.

Ârifî Ahmed, Peçevî'dir. Peç, Macaristân'dadır. 950/(1543-44)'de Sultân Süleymân-ı Kânûnî tarafından feth olunmuştur. Burada Sultân Murâd-ı râbi'in Sadr-ı a'zamı Ahmed Paşa tarafından yaptırılmış bir Mevlevîhâne bile varmış, şimdi ise:

Ol hânkâhın yeller eser şimdi yerinde

der geçeriz.

Pederi tarîkat-ı Uşşâkiyye meşâyıhından Peçevî Mustafa Efendi nâm zâttır ki, o kasabada neşr-i tarîkata me'mûr olmuş idi. Ahmed Efendi mezkûr Mevlevîhâne şeyhi, fuzalâdan Musullu Hâfız Muhammed Efendi'den, Arap Halîl ve İbrâhîm Efendilerden mazhar-ı feyz olmuş, bir müddet /205/ o Mevlevîhâne'ye şeyh olarak halkın teveccüh ve rağbetini celb etmiştir. Burası elimizden düşmâna intikâl edince Filibe'de yapılan mevlevîhâne meşîhatine, ba'dehû 1126/(1714)'da Yenikapı Mevlevîhânesi meşîhatine geçmiştir.

Meşâyıh-ı Mevleviyye içinde bunun kadar dervîşi çok kimse gelmemiştir. 1137/(1724) senesinde irtihâl-i dâr-ı naîm eyledi. Türbede medfûndur.

Târîhi:

İlm-i Hak ârifi Ahmed Dede gitdi ey vâh
(علم حق عارفی احمد دده کیتدی ای واه)[127]

Eş'ârından:

Sultân-ı Dîvânî'ye:

Zât-ı pâkinledir ey Hazret-i Sultân-ı semâ'
Şeref-i dâire-i mecma'-ı dîvân-ı semâ'

Kereminden umulur Ârifî mahşerde dahi
İdesin dâhil-i cem'iyyet-i yârân-ı semâ'

MESNEVÎ-HÂN MUHAMMED DEDE

Konyalıdır. Ulûm-ı edebiyyede sâhib-i ihtisâs idi. Âsitâne-i Mevlânâ'da **Mesnevî-hân** idi. Teşehhürüne sebeb budur. Ârifî Ahmed Dede'nin irtihâlinde, 1137/(1724)'de Yenikapı Mevlevîhânesi meşîhatiyle be-kâm olmuştur. Burada halkın mazhar-ı teveccühü olup, 11 sene meşîhatten sonra 1148/(1735-36)'de gül-zâr-ı bekâya revân olmuştur. Türbede medfûndur.

SAFİYYULLÂH MÛSÂ DEDE

Trablusşâm tekkesi şeyhi Celâl Dede'nin oğludur. 1092/(1681)'de doğmuştur. Tahsîli pederindendir. Pederinin irtihâlinde yirmiiki yaşında idi. Mısır'a seyâhatle bir

127. Bu ibârenin hesaplanmasından 1142 çıkmaktadır. (H)

müddet iktisâb-ı füyûzât ederek Şâm'da Abdülganiyy-i Nablusî hazretlerinden hadîs okumuştur. 1120/(1708)'de Haleb Mevlevî şeyhi olup, onaltı sene bulundu. 1136/(1723-24)'da Kâsımpaşa Mevlevîhânesi'ne, 1144/(1731-32)'de Yenikapı meşîhatine ta'yîn buyuruldu. Burada onüç sene meşîhati vardır. Teveccüh-i âmmeye mazhar oldular.

Ferâizden **Ürcûze-i Cedîde** nâmıyla eseri vardır. Arapça gâyet rengîn eş'ârı vardır. 1157/(1744) senesinde eslâf-ı **/206/** kirâmı gibi bezm-i lâhûta revân olmuştur. Türbede defîn-i hâk-i rahmettir.

KÜÇÜK MUHAMMED DEDE

Onsekiz ay meşîhatten sonra 1159/(1746)'da hayât-ı bekâya vâsıl olmuştur. Türbede müterakkıb-ı envâr-ı rahmettir.

SEYYİD EBÛBEKİR EFENDİ

Kütâhyalıdır. Ricâl-i Halvetiyye'den Ahmed Efendi-zâdedir. 1117/(1705-06) senesinde dünyâya gelmiştir. Sâkıb Dede'den mazhar-ı feyz olmuştur. 1159 senesinde Yenikapı Mevlevîhânesi'ne şeyh oldular. 3 Receb 1189/(30 Ağustos 1775) târîhinde şarâb-ı mevti nûş eylediler. Gül-bang-keş-i sefer-i âhiret olup, müddet-i meşîhati otuz senedir. Galata Mevlevî şeyhi Atâullâh Efendi bu zâtın ahfâdındandır.

SEYYİD ALİ NUTKÎ DEDE

Ebûbekir Efendi'nin oğludur. 1176 Muharreminin beşinde (27 Temmuz 1762) Galata Mevlevîhânesi ittisâlindeki hânede kadem-zen-i meydân-ı semâ' oldu. Pederinin irtihâlinde ondört yaşında iken Yenikapı Mevlevîhânesi meşîhatine ta'yîn olundular. Feyzi, Sahîh Ahmed Dede'dendir. Tahsîl-i kemâlât eyleyip, câlis-i mertebe-i irşâd oldular. Şeyh Gâlib-i Mevlevî'nin mürşididir. Otuz sene irşâd ile meşgûl olup, 1219/(18/4-05)'de âzim-i gül-şen-serây-ı cemâl oldular. Türbede medfûndur. (*Kaddesa'llâhu sırrahû*)

Şeyh Gâlib'in söylediği târîh:

Hüzniyle **Es'ad** *didim târîhini*
"Hû" diyüp Mevlâ'ya döndü Şeyh Ali
(هو دیوب مولایه دوندی شیخ علی)

Şiirde "Memiş" tahallus eylemiştir.

Her kime derdim disem dirler tabîbe söyle sen
Korkarım andan dahi eyler nice azarlar

Ey aceb bu çeşm-i dil bir gün görür mü vuslatı
Yâre hâlim söyleyüp kılsam nice bin zârlar

Ger disem yârim senin derdinle mecnûndur **Memiş**
Yaksam aşkın ile bu sahrâ-yı dilde nârlar

NÂSIR SEYYİD ABDÜLBÂKÎ DEDE

Ebûbekir Efendi-zâde'dir. 1179/(1765-66)'da Yenikapı Mevlevîhânesi civârında pederlerinin hânesinde doğmuştur. Mûsikîye âşinâ idi. Ney-zenbaşı /207/ olmuş idi. Şiirde dahi sâhib-i ihtisâs idi. Isfahân ve Acem-bûselik makâmında iki âyîni vardır. Şevk-ı tarab âyîni de müşârünileyhindir. Mûsikîden **Edvâr Risâlesi** vardır. Eflâkî Dede'nin menâkıbını tercüme eylemiştir. 1219/(1804-05)'da Yenikapı Mevlevîhânesi meşîhatine nâil oldular. 1236 senesi Cemâziye'l-evvelinin yirminci (23 Şubat 1821), Cuma gecesi, sâat beşte bezm-i safâ-yı sûrî ile halaka-i uşşâk-ı lâhûtiyyeye iltihâk eylediler.

Dört çıkınca târîh olur:

Âlem-i lâhûta cân atdı bu dem Bakî Dede
(عالم لاهوته جان آتدی بو دم باقی ده ده)

Eş'ârından:

Cenâb-ı feyz-i Monlâ ile herkes bahs-i aşk itse
Hezârân nükteye bir nutku şâmil Mevlevîlerdir

* * *

Uşşâka yanma dil-bere resm-i vefâ gerek
Gûyâya nâle goncaya reng ü bahâ gerek

Cânâna mâ-cerâ-yı gam u hecri anma gel
Ey dil disen de dir kine bundan bana gerek

Âşık arar mı dağdağa-i kîl ü kâli lîk
Dil-ber hemîşe âşıka şefkat-nümâ gerek

Anlar mı hâl-i aşkı kelâm ile bir kişi
Bir yâre derd-i aşka hele âşinâ gerek

Nâsır humâr-ı aşka şarâbın ne nef'i var
Mümkinse gâhı bûs-ı leb-i dil-rubâ gerek

SEYYİD RECEB HÜSEYİN HÜSNÜ DEDE EFENDİ

Abdülbâkî Efendi-zâde Abdurrahîm Efendi'nin birâderidir. Abdülbâkî Efendi'nin irtihâlinde meşîhat, Abdurrahîm Efendi'ye teveccüh etmek lâzım gelirken, cezb ü istiğraktan da olmasına mebnî, 1236/(1820-21)'da Receb Hüseyin Dede'ye tevcîh olunmuştur. Dokuz sene meşîhati vardır. Pek muhterem, mübârek bir zât idi. Teverrüm edip, 1245 senesinde Ramazân evâhirinde (Mart 1830) tayy-i tomâr-ı hayât eyledi. Yirmisekiz yaşında idi. (*Kaddesa'llâhu sırrahû*)

/208/ ABDURRAHÎM DEDE EFENDİ

Ebûbekir Efendi-zâde'dir. 1183/(1769-70)'te zînet-sâz-ı mehd-i şuhûd olmuştur. Gâyet refîk ve müessir ve latîf bir sadâya mâlik ve tab'an mûsikîye pek ziyâde meyyâl idi. Kudûm-zenbaşılıkta bulunup, sevdâ-yı aşk-ı ilâhî ile muhît-i istiğrâka düştü. Birâderinin irtihâlinde Seyyid Muhammed Saîd Hemdem Çelebi tarafından Yenikapı Mevlevîhânesi meşîhatine ta'yîn olundu. Şiirde dahi ihtisâsı vardı. "Künhî" tahallus eylerlermiş.

Hallâk-ı cihân âleme kıldıkda tecellî
Her kimseyi bir hâl ile kılmış mütesellî

* * *

غواص شدم از دل دریای سخن را
بسیار کشیدم کهر شعر دهن را

در وقت تماشای جمالت که شوند مست
مشکل شده است وصف تو ارباب سخن را

میخوارهٔ عشقم ز قدحهای محبت
دل زنده ز امواج صفا خانهٔ تن را

در د امن صحرای محبت بر سیدیم
انداختم از دل هوس سیر چمن را

کنهی زره عشق سخنهای بوید
نه وصف بدخشان نه آهوی ختن را [128]

1247/(1831-32) senesinde nevâ-yı hayâtı dem-beste oldu. Türbede medfûndur.

Mahv oldu aşk-ı Hak'dan Abdurrahîm Efendi
(محو اولدی عشق حقدن عبد الرحیم افندی) = 1247
Abdurrahîm Efendi pîrâna hem-dem oldu

ŞEYH OSMÂN SALÂHADDÎN DEDE EFENDİ

Seyyid Nâsır Abdülbâki Dede merhûmun necl-i necîbi bir zât-ı muhteremdir. 15 Cemâziye'l-evvel 1235/(1 Mart 1820) târîhinde dünyâya revnak-fezâ olmuştur. Bidâyeten Beşiktaş Mevlevîhânesi şeyhi Kadrî Dede taht-ı terbiyetinde bulundular. On-bir yaşında iken Yenikapı Mevlevîhânesi meşîhatine ta'yîn edildiler. Hz. Zekâî-i Şa'bânî'nin dâmâdı Sâdık Dede (cild: 4, sahîfe: 119), ser-debbâğlık hizmetiyle mübâhî olup, Osmân Efendi'ye vekâlette bulundular ve terbiyelerine ihtimâm eylediler. **/209/** Bursalı Şeyh Emîn-i Nakşıbendî halîfesi, **Mesnevî**-hân-ı şehîr Hâce Hüsâmeddîn'(den) **Mesnevî**-i şerîf, Şehrî Ahmed Efendi'den ulûm-ı âliye vü â'liye ve ilm-i hakâyık, Evliyâ Hâce'den tefsîr ve hadîs ve fıkıh taallüm ile icâzet almış, ulemâ sırasına geçmiştir. Dergâh-ı şerîfde **Mesnevî** okutmağa ve **Fusûsu'l-Hikem** tedrîsine başlamış ve birçok zevât-ı fâzılayı mazhar-ı feyz ü irfân eylemiştir.

"Ebu'l-kemâleyn" diye şöhreti vardır. Eâzım-ı ulemâ ve efâhım-ı urefâdandır. Muhammed Ziyâ Bey, mufassalan ve mükemmelen terceme-i hâllerini yazmışlardır. Son zamânlarında harem dâiresinde inzivâ buyurdular. İrtihâllerine beş-on gün kala dâmâd-ı mükerremleri Bahâriyye (Mevlevîhânesi) şeyhi Hüseyin Fahreddîn Efendi hazretlerinin nezdine, berây-ı tebdîl-i hevâ gittiler. Hummâ-yı habîse hastalığından felâh bulamadılar. 18 Cemâziye'l-âhir 1304/(14 Mart 1887) târîhinde âlem-i cemâle âzim oldular. 69 yaşında bulunuyorlardı.

128. "Cân u gönülden söz deryâsının dalgıcı oldum. Böylece şiir mücevherinin ağzını açtım. Cemâlini seyr edenler sarhoş olduğundan senin vasfın söz erbâbı için zor olmuştur. Muhabbet kadehlerinden aşk meyini içmişim. Bu ten evindeki safâ dalgaları dipdiridir. Muhabbet sahrasının eteğine varınca, gönüldeki çemen seyrinin hevesini attım. **Künhî**, burada aşk yolunda sözler söyler. Ancak bu sözler, ne bedehşanın vasfıdır ne de huten ceylanının vasfı." (H)

Hânkâh-ı şerîfleri vükelâ ve vüzerâ, şeh-zâdegân ve urefânın ziyâret-gâhı idi. Cidden vücûd-ı mes'ûduyla iftihâr olunacak bir zât-ı kerîmü's-sıfât idi. Cenâze namâzı Hz. Hâlid *(radıya'llâhu anh)* Câmi'-i şerîfinde edâ olunarak ihtifâlât-ı azîme ile Yenikapı Mevlevîhânesi'nde türbe-i münîfede vedîa-i hâk-i rahmet kılınmıştır. Öyle bir kalabalığı İstanbul görmemişti, diye nakl edenlerden işittim.

Geldi bir gül-bang ile târîh-i târif gûşuma
Hû diyüp Osmân Efendi vardı Mevlânâ'sına
(هو ديوب عثمان افندى واردى مولاناسنه) = 1303 + 1 = 1304/(1886-87)

* * *

Sütlüce şeyhi Elîf Efendi merhûmun söylediği târîhlerdir:

مؤمنا نرا لایموتون گفت پیغمبر یا اخی
بلکه از دنیا بعقبی نقل فرمایند و طی

ریه ام مختار نه از مرکت الا از فراق
شد بحق پیر بزروار صلاح الدین حی [129]

* * *

اندرین ریه شنید از غیب تاریخش الیف
روح ختم العارفین در بزم جانان منبسط [130]

1304

Elîf Efendi, **Tenşîtu'l-Muhibbîn** nâm eserinde Osmân Salâhaddîn Efendi hazretlerinin terceme-i hâlini yazmıştır.

/210/ Vandet-i vücûda dâir risâlesi ve **el-Lisânü'l-Hamdiyye fî-mâ-halle bihi'l-Yeseviyye** nâmında bir eseri, **Mesnevî**-i şerîf hâşiyesi cümle-i te'lîfâtındandır. Fakat hâşiye, mevlevîhâne yangınında muhterik olmuştur. Bir de meşhûr Hoca İshâk Efendi'ye cevâben, (اوست و همه از دوست)[131] mes'elelerine dâir yazılmış mektûbu vardır.

Sultân Mehmed Reşâd Hân, müşârünileyhe müntesib idi. Türbe-i şerîfede medfûn ve rahmet-i Hakk'a makrûndur. *(Kaddesa'llâhu sırrahû)*

---

129. "Ey kardeş! Hz. Peygamber: "Mü'minler ölmezler, bu dünyadan, öbür dünyaya intikal ederler." dedi. (H)
Benim ağlamam ölümden değil, ayrılıktandır. Büyük Pîr Salâhaddîn, Hakk'a erdi, diri oldu." (H)

130. "Elîf, tarihini onun ağlayışından işitti. Âriflerin ölümüyle rûhları sevgilinin bezminde tutulmuştur." (H)

131. "Odur v e her şe y dosttandır." (H)

EBU'L-BURHÂN MUHAMMED CELÂLEDDÎN DEDE EFENDİ

Osmân Efendi'nin iki mahdûmu vardır. Biri Hacı Kemâl Efendi, dîğeri Muhammed Celâleddîn Dede Efendi'dir.

(Muhammed Celâleddîn Efendi), 8 Rebîu'l-evvel 1265/(2 Şubat 1849) târîhinde, mevlevîhânede kadem-zen-i âlem-i dünyâ oldu. Şehrî Ahmed Efendi'den pederlerinin icâzet aldığı gün bed'-i Besmele eyledi. 1277/(1861-62)'de Dâvûd Paşa Rüşdî-si'ne devâm ile **Molla Câmî**'ye kadar okudu. Bir müddet Fâtih'te câmi' dersine devâm ve Kocamustafapaşa'da, Küçük Efendi Tekkesi şeyhi meşhûr Hâfız Gâlib Efendi'den ve sâir esâtizeden iktisâb-ı ulûm eylediği gibi, pederlerinden **Mesnevî** ve Tunuslu Mustafa Efendi'den **Fütûhât-ı Mekkiyye** ve **Buhârî**-i şerîf okudular. Pederlerinden **Fusûs** tederrüs ettiler.

Yirmiiki yaşında iken pederlerine vekâleten meşîhati idâre ettiler. Pederlerinin irtihâlinde makâm-ı meşîhete revnak-fezâ oldular ki, târîhi Zi'l-hicce 1305/(9 Ağustos 1888), yevm-i Perşembedir.

Celâleddîn Efendi, Şeyh Mustafa Efendi'den tarîkat-ı Şâzeliyye'den de me'zûn oldular. Şeyh İmdâdullâh-ı Fârûkî hazretlerinin de bi'l-vâsıta mazhar-ı feyzi olarak tarîk-ı Çeştî'ye nisbet-dâr bulundular. Tarîk-ı Kâdirî'den de mazhar-ı feyz idiler.

Nahîfü'l-bünye ve gâyet marîz idiler. Mükerreren şeref-i iltifâtlarına mazhar oldum ve mübârek ellerini öptük. Asabiyyü'l-mizâc idi.

/211/ Müşârünileyh hazretlerinin mürîd-i hâlisi Muhammed Tâhirü'l-Mevlevî Bey kardeşimiz buyurdular ki:

Bir gün azîzim Muhammed Celâl Efendi hazretlerine, "*Efendim râbıtasız zikir râbıtasız oluyor, bana râbıta ta'lîm buyursanız.*" dedim. Uzun bir müddet sükût ettikten sonra, "*Oğlum, râbıta insân-ı kâmile olur; ben ehil değilim ki, bana râbıta ediniz, diyeyim. Murâkabe yapınız.*" buyurdular ki, bu söz Hz. Şeyh'in tevâzuuna ve derece-i kemâline delîldir. Edîb, zarîf, meclis-ârâ bir zât-ı âlî-kadr idi.

Mahdûmları Abdülbâkî Efendi'yi 1321/(1903-04) senesinde, Çelebi Abdülvâhid Efendi'nin müsâadesiyle vekîl ta'yîn ettiler. 1324/(1906-07) senesine kadar bir nisbet-i mütezâyide ile kesb-i şiddet etmek üzere tederrün-i rie vü hançere hastalığıyla muztarib ve meşgûl-i tedâvî oldular. Gedikpaşa tarafında bir konakta birkaç ay ikâmet buyurdular.

30 Rebîu'l-âhir 1326 ve 17 Mayıs 1324(29 Mayıs 1908), Cumartesi akşamı, Pazar gecesi tekmîl-i enfâs-ı ma'dûde-i hayât eyleyip, âzim-i cinân-ı âliyât oldular. (*Kaddesa'llâhu sırrahû*)

Hâl-i ihtizârlarında şu kıt'ayı eser-i sünûhâtları olarak söylemişlerdir:

Dil-hasteyim firâk-ı cemâlinle sevdiğim
Cismim hayâle döndü hayâlinle sevdiğim
Âh eylerim ümîd-i visâlinle sevdiğim
Cismim hayâle döndü hayâlinle sevdiğim

Bu ahîren bestelenmiştir.

Namâzı Kocamustafapaşa Câmii'nde edâ, duâsı türbe-i Hz. Sünbül önünde îfâ olunarak, ta'zîmât ile, mevlevîhânede pederinin yanında ihzâr olunan kabirde rahmet-i Rahmân'a mevdû' kılındı. Namâzını Sütlüce şeyhi Elîf Efendi kıldırmıştır.

Türbe-i şerîfede Çelebi Ebûbekir hazretleri önünde de duâ ve tezkiye edildi.

Eyledi üç nezr Mevlânâ tamâm
Cân fedâ itdi Celâleddîn cemâl-i dosta
(جان فدا ايتدى جلال الدين جمال دوسته) = 1322 + 3 =1326

* * *

Didi Dervîş İsmet hîn-i fevtinde bu târîhi
Celâl-i Mevlevî aşk ile buldu vuslatu'llâh'ı
(جلال مولوى عشق ايله بولدى وصلت اللهى)

Şeyhim Celâleddîn Efendi merhûmun târîh-i intikâli:

Hikmet-i Hazret-i Rabb-i Müteâl
Eylemiş âlemi bir câ-yı zevâl

Bu cihân yek-sere ber-dâr-ı fenâ
Anda imkân-ı bekâ emr-i muhâl

Nasıl olmaz ki esâsen hâdis
Görünen varlığı evhâm u hayâl

Şekl-i hestîde nümâyân oluşu
Güneşe nisbetile ayn-ı zılâl

Bunu terk itmeğe cân virmededir
Âşinâ-yı hak olan sâhib-i hâl

Burada ölme dirilmek dimedir
*Sırr-ı "**el-mevtü likâ**"dır buna dâl*[132]

İşte bir mürşid-i yektâ da idüp
Terk-i cân eyledi âheng-i visâl

Ona fikrimce hitâbı Hakk'ın
*"**İrciî**" emr-i değil lafz-ı taâl*

Reh-ber-i şâh-reh-i Mevlânâ
Fahr-i erbâb-ı hüdâ Şeyh Celâl

O tecellî-geh-i Mevlâ ki idi
Sînesi cilve-geh-i ism-i Celâl

O nigeh-bân-ı hakâyık ki idi
Dîdesi nâzır-ı envâr-ı Cemâl

O mürebbî-i hakîkat ki idi
Nükte-i vahdet içün zâtı meâl

Gıbta-bahş-ı urefâ ma'rifeti
Fazlı reşk-âver-i ashâb-ı makâl

Feyz-i himmetle olurdu nazarı
Hâdi-i gümreh-i vâdî-i dalâl

Bende-i muhlisine eyler idi
Hâl ü tavrı ile ta'lîm-i husâl

Müstefîd olmadılar re'yinden
Gitdi Allâh'a o fikr-i cevvâl

Kıymetin bilmedi kûteh-nazarân
Aldı ol hazreti Hak celle celâl

Rıhleti yakdı kulûbu gerçi
Cânı cânânına itdi îsâl

---

132. (الموت لقاء) "Ölüm (Allah'a) kavuşmadır." (H)

Rûz-ı dil-sûz-ı firâkı oldu
Dil-i mahzûnuma yevm-i ehvâl

Beni de nezdine celb it şeyhim
Yaşamak gayri virdi bana melâl

Ne içün böyle yetîmin kalayım
Eylemezdin beni aslâ ihmâl

Pâyini öpmüş iken kabrine âh
Olayım böyle revâ mı rû-mâl

Câ-yı ta'zîmin olan sîneme bak
Âteş-i firkat ile mâ-lâ-mâl

Vechini gâib iden çeşmimi gör
Dem-be-dem itmede îsâr-ı leâl

Feyz-i nutkun ile dil zinde iken
Şimdi cân hecrin ile mürde-misâl

Böyle hasretle güzâr eyleyecek
Devr-i ömrümdeki eyyâm ü leyâl

Meşhed-i enverin artık olacak
Bana bir bûse-geh-i istikbâl

Bendene âlem-i bâlâda dahi
Dest-gîr ol yine ey mürşid-i âl

Garka-i nûr-ı tecellî itsin
Seni eltâf-ı Hudâ-yı Fa''âl

Âlem-i akdes içinde olasın
Dâhil-i meclis-i peygamber ü âl

Yâd-ı hengâm-ı vefât olmak içün
Sana ey şeyh-i celîlü'l-ahvâl

İtdi şu mısraı **Tâhir** *tahrîr*
Aldı ol hazreti Hak celle celâl
(آلدی اول حضرتی حق جل جلال) = 1326

* * *

Gûş idüp neyden nevâ-yı "irciî"
İtdi şeyh-i Mevlevî azm-i cemâl
*Bendesi **Tâhir** didi târîhini*
Virdi cânın mürşid-i a'zam Celâl
(ویردی جانن مرشد اعظم جلال) =1326

* * *

Fikr-i likâ-yı yâr ile gitdi bakâya şeyhimiz
Sahn-ı fenâda eyleyüp kesb-i kemâl-i ma'nevî
Müş'ir-i irtihâlidir şu mısra'-ı güher-âheng
Mürtehil-i Cemâl'dir Şeyh Celâl-i Mevlevî
(مرتحل جمالدر شیخ جلال مولوی) = 1326

Dîvân-ı Humâyûn başkâtibliğinden mütekâid Hattât-ı ta'lîk-nüvîs İsmet Bey'in târîhi:

Cenâb-ı Şeyh Osmân-ı Velî'nin necl-i mes'ûdu
Yigirmüki yıl hüsn-i idâre itdi dergâhı
*Didi **Dervîş İsmet** hîn-i fevtinde bu târîhi*
Celâl-i Mevlevî aşk ile buldu vuslatu'llâhı
(جلال مولوی عشق ایله بولدی وصلت اللهی) = 1326

Meclis-i maârif esbak başkâtibi Halîl Edîb Bey'in târîhi:

Vâkıâ pîr ü cevân her kim olursa şübhesiz
Gün gelir arz-ı vedâ' eyler bu dâr-ı mihnete

İğtirâbı bir midir lâkin düşün feyz ehlinin
Âlemi târîk ider anlar uyûn-ı hasrete

Çekdi dünyâdan elin ol zümre-i pâkîzenin
Bir güzîde mefhari azm itdi kurb-ı hazrete

Dergeh-i bâb-ı cedîdin şeyh-i vâlâ-himmeti
Her gören meftûn idi cândan o kudsî sîrete

Mislini nâdir görür devrân bir öyle kâmilin
Rûh-bahş eylerdi enfâsı rumûz-ı hikmete

Eyledikce **Mesnevî**'*den cânları reyyân-ı feyz*
Sevk iderdi âlem-i ervâhı vecd ü hayrete

Gerçi zâhirde o takrîr ü huzûra hasretiz
Çeşm-i cân vakf-ı temâşâdır o vaz'-ı miknete

Sırrı bâkîdir ider ta'dîl-i hüzn-i iftirâk
Bir zamân irmez zevâl zîrâ zılâl-i himmete

Eylesün hem-bezm-i Mevlânâ Hudâ-yı Zü'l-celâl
Hayli müddetden beri müştâk idi ol devlete

Âsumân târîhine eyler **Edîb**'*in ser-fürû*
Gitdi dünyâdan Celâleddîn Efendi cennete
(کیتدی دنیادن جلال الدین افندی جنته) = 1326

/212/ Şiirde "Şeyhî" tahallus buyurmuşlardır. "Ahkarî" tahallus eden Dîvân-ı Muhâsebât reîsi merhûm Zühdî Bey'le müştereken söyledikleri gazelden:

Şeyhî: *Kûh u sahrâ-yı cünûnda ben ki cevlân eyledim*
Ahkarî: *Cûları te'sîr-i efgânımla giryân eyledim*

Ahkarî: *Öyle bir vâdî-i ye'se sâlikim ki reşk ile*
Şeyhî: *Kays ile Ferhâd'ı ol vâdîde hayrân eyledim*

Şeyhî: *Eyleyüp âzâde-i kayd-ı muhabbet gönlümü*
Ahkarî: *Vâkaf-ı esrâr-ı aşk-ı Zât-ı Sübhân eyledim*

Şeyhî: *Lâne-sâz-ı şâh-sâr-ı aşk olaldan bâz-ı dil*
Ahkarî: *Tâir-i kudsî gibi tâ arşa tayrân eyledim*

Ahkarî: **Mesnevî**'*den terbiyet-yâb-ı füyûzât eyleyüp*
Şeyhî: **Şeyhiyâ** *tıfl-ı dili bir merd-i meydân eyledim*

* * *

Âşık hemîşe nâle vü âh eylemek gerek
Yârin yolunda cismi tebâh eylemek gerek

Cân virmeyince şâhid-i aşk eylemez zuhûr
Başını fedâ-yı Arabda kâh eylemek gerek

Düşdü hevâ-yı dâne-i ruhsâra mürg-ı dil
Pâ-best-i kayd-ı zülf-i siyâh eylemek gerek

Gönlüm asıldı kaldı ser-târ-ı perçeme
Girdi hatâya varsa günâh eylemek gerek

Şeyhî cenâb-ı ahkar-ı aşk-âşinâ gibi
Bir Mevlevî'yi hem-dem-i râh eylemek gerek

* * *

Ey mefhar-ı evvelîn olan Mevlânâ
Vey melce-i âhirîn olan Mevlânâ
Dervîşlerini hakîkate vâsıl kıl
Ey hâdi-i râh-ı dîn olan Mevlânâ

Mûsikîdeki behre-i külliyyesi, hele tanbûr çalmaktaki kemâlâtı cidden ve hakîkaten ziyâde idi. Nâyî Osmân Dede'nin Hicâz Âyîni'ni, dügâh makâm ve usûlünde besteleyerek tarab-hâne-i irfâna yâdigâr eyledi. Hulâsa-i kelâm Celâleddîn Efendi andelîb-i gül-istân-ı Mevlevî idi. Bâğ-zâr-ı bekâya uçtu gitti. Şeyh Abdülbâkî Dede Efendi gibi bir hayrü'l-halef bırakmış olması yârân u muhibbâna tesliyyet verdi.

/213/ Mevlevîhâne 5 Şevvâl 1324/(22 Kasım 1906) gecesi kazâen yandı. Şeyh Osmân Efendi merhûmun ve hâce-i irfânım Es'ad el-Mevlevî'nin binlerce kitâbları da tu'me-i lehîb oldu gitti. Sultân Mehmed Reşâd Hân'ın ulüvv-i himmetiyle eskisinden daha mükemmel bir sûrette yeniden inşâ edildi. Celâleddîn Dede Efendi'nin son zamânlarında Mevlevîhâne'nin yanması müşârünileyhi dâğ-dâr etmiş idi. İnâyet-i ilâhiyye ile mahdûm-ı mükerremlerinin zamânında ihyâsına muvaffakiyyet elverdi.

ABDÜLBÂKÎ DEDE EFENDİ

15 Ramazân 1300/(20 Temmuz 1883) Çarşamba gecesi zînet-efzâ-yı bezm-i şuhûd oldu. Celâleddîn Dede Efendi'nin necl-i necîbidir. Pederiden bed'-i Besmele etmiş, mevlevîhâne civârındaki kurrâ-hânede muallim Mûsâ Efendi'den teallüm-i Kur'ân ile (Dârü't-tahsîl) mektebe, sonra Dâvûd Paşa Rüşdîsi'ne devâm ile şehâdetnâme almıştır. Pederlerinden **Mesnevî** okuyup, 1318/(1900-01)'de kârî-i **Mesnevî** olmuştu. Kütübhâne-i Umûmî hâfız-ı kütübü İsmâîl Efendi'den maânî, kelâm, akâid, **Şifâ** ve **Buhârî**-i şerîf ve Şeyh Elîf Efendi'den **Mesnevî**-i şerîf ve ba'zı kütüb-i sûfiyye tederrüsle, 1324/(1906)'te **Mesnevî**-i şerîfden icâzet almıştır. Es'ad Dede merhûmdan da **Zevrâ** okudular.

Pederlerinin hastalığı esnâsında vukû' bulan mürâcaatı üzerine, Konya'dan Çelebi Abdülvâhid Efendi destâra me'zûn olmuş ve kırâat-i İsm-i Celâl'e ve mukâbele icrâsına salâhiyyet kazanmıştır. Pederinin irtihâlinde ise bi'l-isâle makâm-ı meşîhate revnak vermişlerdir. Elyevm Hânkâh-ı Mevlevî'de takrîr-i **Mesnevî** ile huzzârı müstefîz buyururlar. "el-Füyûzât" (الفيوضات) 1328 târîh-i meşîhatleridir.

İlm ü fazlı, edeb ü terbiyesi, her dürlü mehâsin-i ahlâkı, fart-ı tevâzuu i'tibâriyle cidden bâis-i iftihârımızdır.

Gâyet rengîn eş'ârı vardır:

Gözün aç var mı ey gâfil cihânda olmayan âşık
/214/Kuruldu aşk ile âlem zemîn ü âsumân âşık
Nedir bu hâl-i hayret-bahş pîr âşık cevân âşık
Hudâ âşık Rasûl âşık bütün kevn ü mekân âşık

Tecellî eyleyince hubb-ı zâtı vech-i âdemde
Şuûnât-ı cihân geldi vücûda hepsi bir demde
*Nihân olmuşken ey **Bâkî** nevâ-yı aşk nâlemde*
Aceb mi ben dahi da'vâ-yı aşk itsem bu âlemde
Hudâ âşık Rasûl âşık bütün kevn ü mekân âşık

Mahfil risâle-i mu'teberesinde ara sıra kıt'a, rubâî, gazel gibi âsâr-ı nefîseleri mütâlaa olunur. Sâhib-i dîvân bir şâir-i zî-şân olduklarına şübhe yoktur. Kemâlât-ı ilmiyeleri ve zevk-ı tasavvufîleri de yüksektir.

Nâyı dinle ihtizâr-ı kâse-i tanbûru gör
Nevbet-i hünkâr-ı aşk u hüsrev-i Mansûr'u gör

Âşıkân-râ fî salâtin dâimûnun remzini
"Dem"le ihtâr eyleyen nakkâre-i pür-şûru gör

Gerdiş-i pür-cûşunu ehl-i semâın seyr idüp
Cebraîl-i âsumân peymâ-yı dûr-â-dûru gör

Halka-i uşşâka gir bezm-i semâa dâhil ol
Âsumân-ı aşka pervâz eyle nûr-â-nûru gör

Gel semâ'-ı bâ-safâya cennet-i a'lâya bak
Sakf-ı merfûa nazar kıl hâne-i ma'mûru gör

Sîne-çâk-ı zevk-ı vasl ol vâdi-i tevhîdde
Mahz-ı aşk ol ne Kelîmu'llâh'ı gör ne Tûr'u gör

El açup raks eyledikçe âşıkân-ı sâdıkân
Sâki-i Kevser elinde kâse-i fağfûru gör

Hazret-i **Tâhir** *gibi üstâdımız varken bizim*[133]
Sâye-i Mollâ'da **Bâkî** *sîne-i mağrûru gör*

* * *

Ey âftâb zuhûr it nikâb-ı aşkından
Karardı ufk-ı ümmîdim ıtâb-ı aşkından

Gedâ-yı dergeh-i ihsân u iltifâtındır
Gönül nasîb arıyor işte bâb-ı aşkından

/215/*Görünce hikmet-i işrâkı nûr-ı çeşminde*
Güzelce ezbere aldım kitâb-ı aşkından

Hemîşe tâbiş-i rûyunla feyz-yâb oldum
Misâl-i zerre seng-i intisâb-ı aşkından

Derûn-ı sînede cûş eyliyor hakîkat-i mey
O rütbe mest ü harâbım şarâb-ı aşkından

Gönül didikleri bir nağme-i şikâyetdir
Kemâl-i sûz ile çıkmış rebâb-ı aşkından

Gören sanır ki visâlinle şâd u raksânım
Bu hâl bende senin ıztırâb-ı aşkından

Gamımla **Bâkî**-*i bî-çâre her zamân giryân*
Düşeni bu katreye rahm it sehâb-ı aşkından

* * *

Aks-i cemâl-i yâr dü-dîdem içindedir
Bir nev-resîde gonce ki şeb-nem içindedir

Endûh u gamla zâr u perîşân olan gönül
Mânend-i şâne kâkül-i perçem içindedir

133. Birinci cildde terceme-i hâliyle tezyîn-i sahâif eylediğim, Tâhirü'l-Mevlevî Beyefendi.

Nûr-ı visâli hâne-i kalbimde cilve-ger
Îmân çerâğı beyt-i mükerrem içindedir

Gördüm o meh-likâya bakup kendi zâtımı
Rûhum hemîşe nûr-ı mücessem içindedir

***Bâkî** safâyı gör ki süveydâ-yı kalbimin*
Arş-ı Hudâ vü Ka'be vü Zemzem içindedir

Mevlevî bendesi Abdülbâkî

Bâkî Efendi, Sultân Mehmed Reşâd Hân'ın mazhar-ı muhabbeti olmuş idi. Harb-i Umûmî zamânında Mevlevî Taburu'nun te'sîsinde hizmeti mesbûk olup, taburla Konya'ya, oradan Şâm'a gitmişti. Mükerreren Konya'ya gidip Hz. Pîr-i dest-gîri ziyârete muvaffak olduğu gibi, Şâm'da ezze-i kirâmı, ale'l-husûs Hz. Şeyhü'l-Ekber'i dahi ziyâretle müsâb olmuşlar ve Medîne-i Münevvere'ye giden hey'et miyânında bulunup, südde-i seniyye-i nebeviyyeye rû-mâl olmak saâdet-i uzmâsına da ermişlerdir. (*Tavvela'llâhu omrehû ve zâde'llâhu feyzehû*)

Hâce-i irfânım Es'ad Dede hakkında yazdığım esere takrîz ihdâ buyurmuşlardı ki, her bir satırı kemâllerine delâlet etmesi i'tibâriyle pek makbûl olmuştur.

Herkesi kendine bend itdi güzel ahlâkı
Şeyh-i pür-şân u şeref Hazret-i Abdülbâkî

/216/ Abdülbâkî Dede'nin şu rubâîsi pek hôştur:

Biz zerre-i hurşîd-i cihân-ârâyız
Kim hıdmet-i hünkârda pâ-ber-câyız
Peykiz döneriz bir güneş etrâfında
Manzûme-i şemsiyye-i Mevlânâ'yız

Gazel:

Sîne-i bî-kînemi her lahza nâlân isterim
Nây-ı Mevlânâ ile hem-bezm-i irfân isterim

İsterim sırr-ı tecellî âşikâr olsun bana
Ben temâşâ-yı cemâl-i yâri her ân isterim

Mâ-sivâdan pâkdir gönlüm misâl-i âsumân
Mihr-i vech-i yâri ben anda nümâyân isterim

Dîde-i hak-bîn içün her zerre bir âyînedir
Ru'yet-i cân içün karşımda insân isterim

Bahr-i vahdet mevc ursun dilde her ân u zamân
Aşkımı deryâ gibi bî-hadd ü pâyân isterim

Şeyhini dervîşini gördük bu fânî âlemin
Dest-gîr olsun bana bir pâk-dâmân isterim

Dergeh-i Monlâ'da **Bâkî** *kesb-i envâr itmeğe*
Şems-i Tebrîzî gibi bir mihr-i tâbân isterim

* * *

İbn-i Mevlânâ-yı Rûmî Hazret-i Abdülhalîm
Saldı cümle bendegânın hüzn ü ye's ü firkate

Gül-bün-i ra'nâ-yı bâğ-ı Mevlevî'yken hayf kim
Uğradı âlemde hep bâd-ı semûm-ı mihnete

Yıkdı nahl-i nâzenîn-i kâmetin tîr-i kazâ
Cümleten ahbâbını saldı zalâm-ı hasrete

Gûşe-gîr-i beyti'l-ahzân oldu ol şâh âkıbet
Bir nice âlâm ile düşdü diyâr-ı gurbete

Dergeh-i bâb-ı cedîde hasta hâliyle gelüp
Rûh-ı pâkin eyledi teslîm-i Rabb-i rahmete

Tâir-i gül-şen-serây-ı cennet oldu lâ-cerem
Cedd-i pâki rahm idüp aldı harîm-i kurbete

Çıkdı bir er söyledi târîhini **Bâkî** *hemân*
İbn-i Mevlânâ Halîm irdi şehîden vuslete
(ابن مولانا حليم ايردى شهيداً وصلته) = 1345 – 1 = 1344

El-fakîr el-hakîr muallim-i muhtâc-ı ta'lîm
Bende-i bendegân-ı Mevlânâ
Abdülbâkî

Rubâî:

Sen derd-i nihânımda nihânsın yâ Rab
Âhımda figânımda nihânsın yâ Rab
Her zerrede de rû-nümâ senin vechindir
Cânımda cihânımda nihânsın yâ Rab

Tekkeler kapatılınca şeyhlik ve dervîşlik sûretâ ilgâ olununca bu sadmeden mevlevîhâne dahi tabîatıyla müteessir olmuş ve Şeyh Abdülbâkî Efendi'ye yalnız tekkenin harem dâiresinde ikâmete me'zûniyyet verilip, hânkâhın şeyh dâiresi mekteb hâline konularak, semâ'-hâne ve türbe mühürlenmiş idi. Şeyh Abdülbâkî Efendi, bi-hasebi'z-zarûre bir zamânlar Millet Kütüphânesi'nde tedkîk-i kütüb ile meşgûl olmuş, fakat tahsîsât dûçâr-ı inkıtâ' olmasıyla Dârü'l-Fünûn'da edebiyyât-ı Fârisiyye müderrisliğine ta'yîn edilmiş idi.

Bir gazel-i âcizânem üzerine lutfen tanzîr buyurdukları âtîdeki gazel aslından yüz def'a daha güzel olup, bunda dûçâr oldukları mahrûmiyyeti, hıdmet-i ma'neviyyeden ne derecede müteessir oldukları mündemictir. Yazı kendi yazısı olup, bir hâtıra olarak buraya telsîk olundu:

Hz. Üstâd'a:

Nây-ı Mevlânâ gibi zâr u nizâr oldum yine
Derd ü firkatle mücessem âh u zâr oldum yine

Cüst -u- cû-yı mihr-i rûy-ı yâr idüp şeb-tâ-seher
Mâh-veş ben sâyir-i burc u medâr oldum yine

Göl göl itdim sînemi zahm-ı firâk-ı yârdan
Vakt-i sermâda acâyib nev-bahâr oldum yine

Hecr-i şemsü'l-aşkla mânend-i Mevlânâ-yı Rûm
Devr idüp gerdûne döndüm bî-karâr oldum yine

Gül-şen-i ümmîd şimdi gerçi bir vîrânedir
Ben o gül-şende hezâr-ı nağme-kâr oldum yine

İstemezdim söylemek sûz u güdâz-ı aşkımı
Âh bilmem ki neden bî-ihtiyâr oldum yine

Nerde tâc-ı devletin **Bâkî** *didim âyînede*
Kendimi kendim görünce şerm-sâr oldum yine

Mevlevî bendesi **Abdülbâkî**

/219/ MUHAMMED BAHÂEDDÎN VELED ÇELEBİ

Evlâd-ı Mevlânâ'dan Necîb Çelebi merhûmun oğludur. Necîb Çelebi, Yenikapı Mevlevîhânesi türbesinde medfûn ve rahmet-i Hakk'a makrûndur. Veled Çelebi, lugaviyyûndan ve fuzalâ vü urefâ vü şuarâ-yı zamândan bir edîb-i nükte-dândır.

Muhammed Bahâeddîn Veled Çelebi Efendi b. Mustafa Necîb Çelebi b. Abdurrahmân-ı Râbi' Çelebi b. Muhammed Bahâeddîn Çelebi b. Ahmed Çelebi b. Abdurrahmân-ı Sâlis Çelebi b. Bayram Çelebi b. Abdülhalîm-i Evvel Çelebi b. Abdurrahmân-ı Evvel Çelebi b. Ebûbekir Çelebi b. Ferruh Çelebi b. Hüsrev Çelebi b. Kâdî Paşa Muhammed Çelebi b. Cemâleddîn Çelebi b. Âdil-i Sâlis Çelebi b. Ârif-i Sânî Çelebi b. Âdil-i Ekber Çelebi b. Ulu Ârif Çelebi b. Sultân Veled b. Hz. Mevlânâ (*azzema'llâhu zikrahû ve kaddesa'llâhu esrârahum*).

Terceme-i hâlleriyle tezyîn-i sahîfe eylemek ârzûsunda bulunarak kendilerinden bi'l-vâsıta ba'zı mertebe ma'lûmât istedim. Aradan zamân geçtiği hâlde ricâmı is'âf buyurmadılar. **Sefîne**'mize zamânımız ricâlinin terâcim-i ahvâlini de yazmak mecbûriyyeti olduğundan, bu yoldaki mürâcaatımıza karşı âsâr-ı istiğnâ vü terâhî gösterilmesine diyecek sözüm yok; istediğim ne ihsândır, ne de sadakadır. Hem kendine, hem kendime vesîle-i rahmet olacak bir ma'lûmâtı **Sefîne**'ye dercden ibârettir. Ulu zevât, garaz ve ıvazdan hâlî olarak, "*Filân adam bizi eserine yazmak istemiş, uluvv-i himmetine müteşekkiriz, is'âf mes'ûlüne gayret-kâr olmak insâniyyeten lâzımdır.*" nazariyyesiyle şitâbân olmaları iktizâ eylerken, tarîk-ı istiğnâya sâlik olmaları, doğrusu nazar-ı iltifât ile görülmez. Mektûblar yazmak, posta ile alınması mefrûz cevâb-nâmenin zarfına bile tarafımdan pul yapıştırılıp o zâtı masrafa sokmamak ve ale'l-ekser vapur, şimendüfer masrafı ihtiyâr ile mahall-i ikâmetlerine kadar gitmek, zamân zâyî' eylemek gibi fedâ-kârlığa karşı hüsn-i mukâbele görmeyince mahzûn olmuyorum, dersem yalan söylemiş olurum.

Söylesem te'sîri yok sussam gönül râzî değil
Çekdiğim âlâmı bir ben bir de Allâh'ım bilir

Tezkire-i Fatîn'e zeyl yazmakla meşgûl eâzım-ı üdebâ-yı zamândan İbnü'l-Emîn Mahmûd Kemâl Beyefendi dahi aynı derd ile müteessirdir. Ba'zan bu bâbda **/220/** hasb-i hâl ederiz. Müşârünileyh asabiyyü'l-mizâc olduklarından, ziyâda mütehevvir

olurlar; "*Eserimde o gibilerin hâlini ahlâfa teşhîr edeceğim.*" diyorlar ki, hakları vardır. Zîrâ bizler, ne paralarından, ne eşyâlarından hiçbir şey isteyenlerden değiliz. Allah rızâsı için bir eser yazıyoruz. Cenâb-ı Hakk'ın o gibilere ihsân buyurduğu meziyyât-ı fâzılayı takdîr ile, onlardan eserlerimizde bahs etmek istiyoruz. Edilecek fedâkârlık suâllerimize doğru cevâb vermekten ibârettir. Yoksa indî olarak yazacağımız bir bahsin sıdka, kizbe ihtimâli olduğundan ahlâfa doğru ma'lûmât ile hizmet etmek isteriz.

Ehl-i istiğnâya yâ Rab vir biraz insâf sen

Her ne ise sadede rücû' edelim:

İstediğimiz ma'lûmâtı müşârünileyh, bir gün olur verirse onu derc ederiz. Kendisi hakkındaki ma'lûmât ve istitlââtım şundan ibârettir:

Târîh-i velâdeti 1284/(1867-68) olduğu Remzî Dede'nin **Târîhçe-i Aktâb**'da görülen şu beyitlerinden nümâyândır:

Bahâeddîn Veled sâhib-fazîlet
Odur seccâde-pîrâ-yı tarîkat

Binikiyüz ile seksendörtde dehre
Gelüp âsârı virdi dehre behre

Halîm-i evvelin sâbi' hafîdi
Kemâlât ehlinin şeyh-i ferîdi

Veled Çelebi'nin ilm ü edebe ziyâde meyli vardır. İyi tahsîl görmüştür. Bir zamân Bâb-ı Âlî'de Matbûât-ı Dâhiliyye Kalemi'ne devâm eylemiş, orada hayli müddet hizmetle mazhar-ı terakkî olmuştur. Bu sıralarda sahâif-i matbûâtta mühim makâleleri görülürdü. Tarîkaten nisbeti Bahâriyye Mevlevî şeyhi Hüseyin Fahreddîn Efendi'yedir. Galata Mevlevîhânesi meşîhati vekâleti uhde-i fâzılânelerine tevcîh edildi. Burada bir müddet bulundular. Sonra 169. sahîfede bahs eylediğim veçhile, Galata Mevlevîhânesi şeyhi Muhammed Atâullâh Efendi'nin yerine asâleten geçtiler. (Hâl-i hayâtında yerine âharının ta'yîni Atâullâh Efendi'nin bâis-i teessür ü irtihâli olmuştur.)

Burada Veled Çelebi, **Mesnevî**-i şerîf okuturlardı. Gider, dinler, müstefîd olurdum. Tâ ki Meşrûtiyyet devri geldi, Konya'daki Çelebi Abdülhâlîm Efendi İstanbul'a geldi. Burada gençliği **/221/** ve lâubâlîliği netîcesi çelebilikle gayr-i kâbil-i te'lîf ba'zı hâlâtı görülüp, devletçe çelebilikten azl ve İstanbul'da ikâmete me'mûr edilince, Veled Çelebi Konya'da, Âsitâne-i Pîr'de seccâde-nişîn-i meşîhat olmuşlardır.

Yine Remzî Dede'nin âtîdeki manzûmesinden Halîm Çelebi'nin infisâli 1328/(1910), tekrâr meşîhate iâdeten ta'yîni 1337/(1919) senelerinde olduğu Veled Çelebi'nin dokuz sene kadar çelebilik makâmında kaldıkları nümâyândır:

Halîm-i evvelin sânîsi geldi
Sene binikiyüz doksan bir idi

Cenâb-ı Vâhid'in mahdûmudur bu
Makâmda üç sene kaldıkda yâ hû

Vukû'-ı infisâli bâ-irâde
Bin üçyüz yigirmi sâli hem sekizde

Bin üçyüzle otuzyedi olup sâl
Tebeddül eyledi dünyâda ahvâl

Yine Abdülhalîm bâ-işâret
Makâm-ı ceddine geldi nihâyet

Yerlerine ise Üsküdar Mevlevî şeyhi Ahmed Celâleddîn Dede Efendi'yi getirmişlerdir ki, bahsi geçmiştir.

Veled Çelebi ilm ü irfân ile mümtâz ve beyne'l-üdebâ ser-efrâz olduklarından bu makâma revnak vermişlerdir. Pâdişâh-ı zamân Mehmed Reşâd Hân-ı hâmis merhûmun, Yenikapı Mevlevî şeyhi Osmân Efendi merhûma intisâb-ı kadîmi olmak ve Mevlevî bulunmak hasebiyle Veled Çelebi'nin devre-i meşîhati parlak olarak güzer eyledi; hattâ Konya'dan İstanbul'a da'vet-i pâdişâhî ile geldi. Topkapı Sarayı'nda Mecîdiyye Köşkü'nde pâdişâh nâmına misâfir edildi ve dâimâ huzûr-ı pâdişâhîye kabûl olunur ve hazret-i pâdişâh ile müsâhebât-ı tasavvufiyyede bulunurdu..

Pâdişâhın irtihâlinde Abdülhalîm Çelebi tekrâr Âsitâne-i Pîr'e çelebi olmak ümniyyesiyle müddeiyyâtına devâm ve şiddetle ikdâm ediyordu. İnkılâb-ı saltanatın te'sîrinden bi'l-istifâde muvaffak oldu, Veled Çelebi açıkta kaldı, Abdülhalîm Çelebi yine çelebi oldu.

Veled Çelebi, Âsitâne-i Pîr'de iken imzâsını şöyle atardı:

"*ed-Dâî el-Hakîr el-Fakîr İbn-i Hz. Mevlânâ eş-Şeyh Huccetu'llâh Muhammed Bahâeddîn Veled Hâdimü's-sâdâti'l-Mevleviyye fi'l-âsitâneti'l-kudsiyye.*"

Nitekim, Şeyh Gâlib'in terceme-i hâli sırasında aynen kitabımıza telsîk eylediğim **Hak** gazetesindeki makâle-i mufassalası zîrindeki imzâ bunun aynıdır. Bu makâ-

leyi okuyanlar Veled Çelebi'nin sâha-i edebiyyâtta ne mühim bir müdekkik-i ârif olduğuna hükm ederler. Cidden takdîr ve iftihâr olunur.

/222/ Ahmed Remzî Dede'nin kısm-ı mahsûsunda derc edeceğim makâlesinde, müşârünileyh Veled Çelebi hakkında, "*Siyâdet-penâh-ı edebî vü lugavî Veled Çelebi hazretlerinin ma'lûmât-ı mürşidânelerine*" ta'bîrini kullanması da, Mevlevîlik âlemindeki mevki'-i ihtirâmına delîldir.

Veled Çelebi, Erenköy'de bir köşke mâliktir. Trenle gelip gittikçe, vapurda bulundukça dâimâ nezdinde bir kitâb ile görülür. Mütâlaasız zamânı yoktur. Köşkünde mühim bir kütüphânesi vardır. Arabî ve Fârisî edebiyyâtına da vâkıf allâme-i zamândır. Vahdet-i vücûd zevkına mâlik olup, kudemâ-yı sûfiyyenin mesâlikini tedkîk etmiş ve her birinin felsefesi hakkında fikir edinmiş ve Hz. Monlâ-yı Rûm'un uluvv-i kadr ü kemâline hayrân olmuş bir zâttır. Dârü'l-Fünûn'da müderrisliği vardı. Bir aralık hükûmet-i milliyyeye arz-ı hıdmet emeliyle meşgûl olup, intihâbât-ı ahîrede meb'ûs olmuş ve hâlen, ya'nî bu satırları yazdığım sırada (Rûmî 1340 senesi) Ankara'da Meclis-i Umûmî'de îfâ-yı hıdmet etmekte bulunmuştur. İlmî, edebî, tasavvufî makâleleriyle ara sıra sahâif-i matbûât tezeyyün eder.

Gâyet rengîn eş'ârı vardır. Tarîk-ı feyz-refîk-ı Mevlevî'ye nisbetlerini şu manzûmeleriyle tebyîn buyururlar:

Bir yerde kim Cenâb-ı Celâl'in evi olur
Bî-şübhe anda nice velî münzevî olur

İki cihânda nâil-i âmâl olam diyen
Bi'llâhi merd-i âkıl ise Mevlevî olur

Yâ Rab nedir bu fart-ı tecellî bu nûr-ı feyz
Bu rütbe hangi mihrin aceb pertevi olur

/223/*Dünyâyı kapladı şeref-i pîr-i dest-gîr*
İnkâr iden bu hâleti dîv-i gavî olur

Bak **Mesnevî**'*ye var mı nazîri cihânda*
Tanzîr idilse **Mushaf** *eğer* **Mesnevî** *olur*

Biz Mevlevîleriz feleği hiçe satmışız
Her kâr u her muâmelemiz ma'nevî olur

Ben isr-i pâk-i Hazret-i Monlâ'yı tutmuşum
İnsân ise **Veled** *pederin pey-revi olur*

* * *

Biz sırr-ı aşkı ney'le duyan Mevlevîleriz
Jeng-i sivâyı mey'le yuyan Mevlevîleriz

İşrâk ider avâlim-i nâsûtu fikrimiz
Zîrâ ki **Mesnevî** *okuyan Mevlevîleriz*

Germî-i ülfete ısınup bezm-i yârde
Halk-ı zamâneden soğuyan Mevlevîleriz

Ebrû-yı yâr kıble-i ikbâlimiz bizim
Çünki imâm-ı aşka uyan Mevlevîleriz

Girmez **Veled** *kulağımıza kîl ü kâl-i halk*
Biz sırr-ı aşkı ney'le duyan Mevlevîleriz

Mehmed Hân-ı hâmis zamânında Harb-i Umûmî'de Filistin cebhesine cihâda giden Mevlevî taburlarının kumandanı idi. O zamân Konya'da çelebilik makâmında idi. Şâm'da hayli zamân ikâmet etmiş ve Câmi'-i Emeviyye'de **Mesnevî**-i şerîf okutmuş idi.

Medîne-i Münevvere'ye azîmetle Ravza-i ıtır-nâk-ı Seyyidü'l-kevneyn'e rû-mâl olmak saâdetine de ermiş erenlerdendir.

Orta boylu, buğday benizli, kır sakallı ve şiddet-i mütâlaa te'sîriyle gözlüklü, mütenâsibü'l-endâm nûr-ı ulviyyet ü necâbete mâlik, tarîk-ı hakîkate sâlik bir zât-ı kerîmü's-sıfâttır. (*Tavvela'llâhu omrehû*).

ÜSKÜDAR MEVLEVÎHÂNESİ

/224/ NU'MÂN DEDE HAZRETLERİ

Şeyh Ahmed Remzî Dede'den bu mevlevîhânenin safahât-ı târîhiyyesine dâir ma'lûmât istemiş idim. Talebim müşârünileyhin tetebbuına vesîle oldu, bir risâle vücûda getirdiler. Aynen buraya derc ediyorum ki, el-hak bir vesîka-i târîhiyyedir:

1205 senesi Rebîu'l-evvelinin beşinci günü (12 Kasım 1790) Galata Mevlevîhânesi'nin meydân odasında mün'akid Meclis-i Şer'-i Ahmedî'de tanzîm edilen vakfiyye mecellesinde beyân buyurulduğu vechile ol vakit Galata Mevlevîhânesi şeyhi bulunan umdetü'l-meşâyıhı'l-Mevleviyye dürretü'l-ukûdi'l-lü'lüiyye ârif-i esrâr-ı **Mesnevî** vâsıl-ı maârif-i ma'nevî sâhibü'l-hayrât ve'l-hasenât eş-Şeyhü'l-Celîl Nu'mân Beyefendi (Sahîfe, 135), ibnü'l-vezîr el-merhûm Yeğen Ali Paşa[134], medîne-i Üsküdar'da Rum Mehmed Paşa Mahallesi'de vâki', etrâf-ı erbaası Kahveci Halîl Ağa menzili ve horasancı dükkânı ve değirmen ve hallâç ve kürkçü dükkânları ve tarîk-ı âmm ile mahdûd menzilini Mevlevî zâviyesi olarak vakf etmiş ve tevliyyet ve meşîhati evvelâ kendi nefsine, ba'dehû evlâdına ve evlâd-ı evlâd-ı evlâdına batnen-ba'de-batn sağîr ü kebîr i'tibâr olunmayıp, herhangisi terbiye ve sülûk görüp erkân-ı Mevleviyye'yi icrâya kâdir ve yedinde hilâfet-nâmesi olursa ona ve ba'de'l-inkırâzı'l-evlâd hulefâsına şart kılmış ve hakk-ı âlîlerinde,

---

134. Müverrih Efdalüddîn Bey ile müverrih Hüsâmeddîn Efendi'nin tahkîkât ve ifâdelerine nazaran Yeğen Ali Paşa ikidir. Birincisi Yedekçi Mehmed Paşa'nın yeğenidir. Pederi Hasan Efendi nâmında bir zâttır. An-asl Hezârgradlıdır. Orada Mevsilî Ağa nâmında bir zâtın ahfâdındandır. Manisa muhassılı iken Aydın'da vefât etmiştir (1170/1756-57). Üsküdar Mevlevîhânesi bânîsi Nu'mân Dede Bey'in pederidir. İkincisi, Şehlâ Ahmed Paşa'nın yeğenidir. Pederi Hüseyin'dir. Cidde'de vefât etmiştir (1190/1776). Bunun da Nu'mân Bey isminde bir oğlu vardır.

(بانیٔ درگاه مولانا شده – شیخ کامل حضرت نعمان دده)[135]

/225/ denilmiştir.

Keçeci-zâde İzzet Molla merhûmun Galata Mevlevîhânesi meşâyıh-ı kirâmını ta'dâd eylediği manzûme-i târîhiyyesindeki,

Gelüp Bakkâl-zâde Konya'dan erzâk-ı himmetle
İkiyüzbirde iden câ-nişîni Mîr Nu'mân'ı

İkiyüzbeşde dergehden olup Nu'mân Beğ ma'zûl
Erenler yollamışlar nâmdaş şîr-i Yezdân'ı

Hemân bir günde ma'zûl oldu anı sanma sen züldür
Ber-â-berdir anın bin sâl sultânlıkla bir ânı

Virilmiş tekye Abdullâh Efendi nâm bir pîre
Gelürken anı Kütahiyye'de defn itmiş ihvânı

Gelüp **Gâlib Dede** *binikiyüzbeş âhiri içre*
O dergâh-ı şerîfe zâtı oldu şârih-i sânî

ebyâtından müstefâd olan Nu'mân Dede hazretlerinin Galata Hânkâhı meşîhati dört sene olup ba'de'l-azl kendi ihyâ-kerdesi Üsküdar Mevlevîhânesi'ne nakl buyurmuşlardır. Sandûka-i merkadlerindeki levha-i târîhiyyede mukayyed oniki sene müddet-i meşîhatinin dördü Galata, sekizi Üsküdar meşîhati müddetleri oldu. İrtihâlinin 1213/(1798-99)'de olmasından müstebân olur. **Sicill-i Osmânî**'de, "*Nu'mân Bey, Yeğen Ali Paşa'nın mahdûmudur. 1201/(1786-87)'de terk-i dünyâ ile Konya'ya çekilip Mevlevî oldu. Ba'dehû Galata Mevlevîhânesi şeyhi olup, 1204/(1789-90)'te infisâl etti. 1208/(1793-94)'de Üsküdar'daki hânesini tekke edip, 1213 Recebinin onaltısında (24 Aralık 1798) fevt oldu.*" denilmiş ise de Galata Mevlevîhânesi'nin infisâli, vakfiyyesinin 1205/(1790-91)'te Galata Dergâhı'nın meydân odasında Nu'mân Bey'in orada bi'l-fi'l şeyh bulunduğu zamânda tanzîminin delâlet-i sarîhası ve İzzet Molla'nın manzûmedeki beyânı vechile Galata'dan infisâli 1204/(1789-90)'te olmayıp, (120)5'te olduğu tezâhür etmekte bulunduğu gibi yevm-i irtihâlleri Receb-i şerîfin onaltısında olmayıp, hîn-i intikâlinde inşâd edilen manzûme-i târîhiyyedeki,

135. "Mevlânâ Dergâhı'nın bânîsi, kâmil şeyh Hz. Nu'mân Dede oldu." (H)

Şeb-i Mi'râcda ol mürşid-i kâmil göçicek
Eyledi cümle mürîdânını nâlân-ı giryân

beyitinin meâl ve muktezâsı tasavvufân u tesâdüfân-ı ma'neviyyeden olarak halef-i eşrefleri Galata şeyhi Gâlib Dede Efendi hazretleriyle maan 1213/(1798) **/226/** senesi Recebinin leyle-i mi'râc-ı bâhirü'l-ibtihâcında âric-i maâric-i ılliyyîn olmuşlardır (*Kaddesa'llâhu eesrârahumâ*)

Nu'mân Dede hazretlerinin târîh-i irtihâli:

Mürşid-i ehl-i tarîk Hazret-i Nu'mân Beğ kim
Hüsn-i hulkuna anın olmaya hadd ü pâyân

Tâlib-i râh-ı visâl-i Hak olan cânlara
Dest-gîr olup ana olmuş idi râh-ı revân

Âh bu hânkah-ı Mevlevi-hâne içre
Eylemişdi nice âyîn-i semâ' ü devrân

Şeb-i Mi'râcda ol mürşid-i kâmil göçicek
Eyledi cümle mürîdânını nâlân-ı giryân

"İrciî" emri ile cânib-i Hakk'a gitdi
Eyledi Adn'e kebûter gibi rûhu tayrân

Sanma bî-cân yatur makbere içre ol şeyh
Hırkaya çekdi serin dîdeden oldu pinhân

Dilerim Hak'dan ana rûz-ı cezâ oldukda
Hazret-i Pîr ile imdâd ide cümle pîrân

Menzil-i maksad-ı aksâsına yetdi gitdi
Eyledi anın içün matlabına tayy-i mekân

Ney ü âh *ile didim cevher-i târîh* **Münîb**[136]
Dünyeden azm-i semâ' eyledi Şeyh Nu'mân
(نی – آه) + (دنیه دن عزم سماع ایلدی شیخ نعمان)

27 Receb 1213/(4 Ocak 1799)

136. Bu zât Ayıntâblı (Antepli) olup, **Siyer-i Kebîr** mütercimidir. Eş'ârının pek o kadar metîn ve dilnişîn olmadığını İbnü'l-Emîn Mahmûd Kemâl Beyefendi söyledi. Dîvânı yoktur.

Üsküdar zurefâsı lisânında deverân eden:

Üsküdar'da vardır üç Nu'mân adı
Mevlevî vü Dünyevî vü Uhrevî

beyitinden maksad, **Sicill-i Osmânî**'nin beyânına göre; "Dünyevî"si, mukâtaât ve iltizâm ile meşgûl olan ve 1208/(1783-94)'de vefât eden Selânikli el-Hâc Nu'mân Bey; "Uhrevî"si, 1211/(1796-97)'de irtihâl eden Seyyid Muhammed Paşa-zâde Nu'mân Bey; "Mevlevî"si ise, ma'lûm olduğu üzere Yeğen Ali Paşa-zâde Nu'mân Dede Bey hazretleridir.

Târîh-i Cevdet'in 6. cildinin 108. sahîfesinde muharrerdir ki:

İttifâkât-ı garîbedendir, ol asrda eyyâm-ı sayfda, Üsküdar'da sâkin üç Nu'mân Bey var idi. Biri çavuşbaşılıktan ma'zûlen Edirne'de ve diğeri silahşörlüğü terk ile Galata şeyhi olup, ba'de'l-azl Üsküdar'da hânesini tekke ederek birkaç sene icrâ-yı âyîn eyledikten sonra orada fevt olup; biri dahi İsmâîl'de vefât eden Selânikli Nu'mân Bey'dir. Ol zamân ba'zı zurefâ mezkûr beyiti söyleyüp, Selânikli Nu'mân Bey'i kasd etmiştir ki, gûyâ riyâen tahsîl-i umûr-ı uhreviyyeye sâî olduğunu izhâr ederdi. Bunların vefâtlarından /227/ sonra zurefâdan birisi,

Üsküdar'da kalmadı dünyâ evi
Dünyevî ne uhrevî ne Mevlevî

demiştir."

MUHAMMED HÜSÂMEDDÎN DEDE EFENDİ

Nu'mân Dede'den sonra câ-nişîn oldu. Üç sene îfâ-yı meşîhatle 1216/(1801-02)'da irtihâl etmiştir. Bu zât, vakfiyyenin bir fıkrasında, "*Zâviye-i merkûmenin dâhiliyyesinde vâlidem Emîne Kadın ve sulbî oğlum Muhammed Hüsâmeddîn Efendi sâkinlerinden olup*" denilen Hüsâmeddîn Efendi vâkıf ve bânî-i dergâh Nu'mân Dede'nin oğlu mudur, yoksa mesmûât kabîlinden ba'zı zevâtın ifâdesi vechile Nu'mân Dede hazretleri ber-hayât iken mahdûmu vefât ederek Karahisâr Âsitânesi meşâyıhından Alâeddîn Çelebi'nin hemşîre-zâdesi Hüsâmeddîn Efendi midir? Bu cihet meşkûk ise de, merkadlerindeki levha-i târîhiyyede, "*Hz. Şeyh Muhammed Hüsâmeddîn Dede Efendi*" yazılı olup, çelebiliğe dâir bir işâret olmamasına nazaran Nu'mân Dede-zâde olması ağleb-i ihtimâldir. Nu'mân Dede hazretlerinin bu Hüsâmeddîn Dede'den sonra evlâd ve hulefâsından kimse kalmamıştır.

MUHAMMED SÂDIK DEDE

eş-Şeyh Muhammed Sâdık b. el-Hâc Ömer nâmında bir halîfesi var idiyse de, şeyh-i mükerremleri tarafından ihyâ-kerdeleri Üsküdar Mevlevîhânesi'ne icâre-i vâhide vakf edildiği ve İzmir'e mülhak Tire kasabasında vâki' Mahmûdlar Çiftliği'nin tesviye-i umûru zımnında orada bulunduğu 1207/(1792-93) târîhinde irtihâl eylemiştir. Tire'nin Arpacılar karyesi civârında, meşhûr Kaplan Suyu başında ve Kaplan Dede'nin merkadi civârında elyevm kabri mevcûd olup, seng-i mezârının kitâbesi şudur:

"Sâbıkan Galata Mevlevîhânesi'nde Şeyh olan Yeğen Ali Paşa-zâde eş-Şeyh Nu'mân Bey'in halîfesi merhûm ve mağfûr eş-Şeyh Muhammed Sâdık Dede. 1207"

ALİ DEDE

Hüsâmeddîn Dede Efendi'nin irtihâlinden sonra da 1216/(1801-02)'da kendilerine meşîhat tevcîh edilen ve bir sene îfâ-yı hıdmetle dergâh-ı bekâya âzim olan eş-Şeyh el-Hâc Ali Dede Efendi'nin terceme-i hâli meçhûldür.

İSMÂÎL HULÛSÎ DEDE

Ali Dede'den sonra iki sene meşîhati vardır. 1219/(1804-05)'da azm-i hânkâh-ı bekâ /228/ etmiştir. Erbâb-ı fazl u kemâlden olduğu Surûrî merhûmun şu kıt'a-i târîhiyyesinden müstebân olmaktadır:

Aceb mi kalsa tehî Üsküdar Hânkâhı
Yerin tutar yoğiken göçdü bâ-husûs Dede
Didi kederle ***Surûrî****-i muhlisi târîh*
Çekildi çille-i kabre dönüp Hulûsî Dede
(چکلدی چله قبره دونوب خلوصی دده) = 1220/(1815)

Türbede medfûndur. Sandûkasında yazılan târîh ile Surûrî'nin târîhi arasında bir sene fark vardır.

eş-ŞEYH es-SEYYİD el-HÂC MUHAMMED EMÎN DEDE

Hulûsî Dede'den sonra sekiz sene post-nişîn olarak 1227/(1812) senesinde irtihâl eylemiştir. Türbede medfûndur.

eş-ŞEYH es-SEYYİD ABDULLÂH NECÎB DEDE

Câ-nişîn-i meşîhat olup, yirmidört sene meşîhatte bulunarak kâm-bîn olmuştur. Mevlevîhânede mahfûz evrâk-ı resmiyyeye nazaran fa"âl, himmet-kâr bir zâttır. Nu'mân Dede hazretleri tarafından vakf edilen Mahmûdlar Çiftliği, her nasılsa Rumların yed-i gasbına geçtiğinden tahlîsi için hayli uğraşmış, fakat nâil-i emel olamamıştır. Zamân-ı meşîhatinde müşrif-i harâb bulunan dergâh, Sultân Mahmûd-ı Adlî tarafından Müşîr Ahmed Fevzî Paşa'nın delâletiyle ta'mîr edilmiştir ki, Pertev Paşa merhûmun söylediği târîh şudur:

Şehin-şâh-ı müeyyed Hazret-i Sultân Mahmûd Hân
Hak itmiş zâtını kutb-ı ser-âmed devr-i imkâna

Hemîşe pîşesi ihyâ-yı dîn ü devlet ü dünyâ
Ne câmi'ler ne dergehler ne yerler yapdı şâhâne

Ez-ân cümle bu zîbâ hânkâhı eyleyüp ma'mûr
Dil-i âşık gibi çokdan beru olmuşdu vîrâne

Misâl-i sâbit ü seyyârelerdir bunda âşıklar
Dönerler geh dururlar baş eğüp bir şems-i tâbâna

O şemsin şevkıdır çün zerre ser-gerdân iden yoksa
Nigâh u iltifât itmezler ansız çerh-ı gerdâna

Semâ' u zevk u şevk oldukca bu dergâh-ı vâlâda
Safâ-yı her-dem ihsân eyle yâ Rab şâh-ı devrâna

Müşîr-i hâssı Ahmed Fevzi Paşa oldu me'mûru
Ne devlet mazhar olmak böyle devlet böyle ihsâna

Biri cevherden a'lâ diğeri mümtâz ü müstesnâ
İki târîh yazdım ben de **Pertev** *müstemendâne*

Yine şâdân kıldı rûh-ı Mevlânâ'yı Mahmûd Hân
Yapıldı tarh-i zîb-efzâ bu a'lâ Mevlevîhâne
(ینه شادان قلدی روح مولانایی محمود خان)
(ییلدی طرح زیب افزا بو اعلا مولویخانه) = 1250/(1834-35)

Şeyh Abdullâh Necîb Dede Efendi'nin târîh-i irtihâli:

Merkez-i kutb-ı velâyet şeyh Abdullâh kim
Nûş idüp sahbâ-yı mevti oldu Firdevs'e revân

/229/Terki terk idüp fenâdan derd-i dâğ-ı aşk ile
Buldu şimdi Adn-ı a'lâda hayât-ı câvidân

*Gûş idince "**irciî**" emrin o zât-ı muhterem*
Didi eyva'llâh yâ Hû eyleyüp teslîm-i cân

Ayn-ı dikkatle nazar kıl ey gönül bu âleme
*"**Küllü şey'in hâlikün**"[137] tahtında dâhildir cihân*

*Cüst ü cû eyler iken **Sâib** iki mısrâ'la*
Mühmelinden rıhlet-i târîhini itdim beyân

Derd-i Mevlânâ ile gül-zâr-ı dehri terk idüp
Kıldı yâ Hû Mevlevî şeyhi Necîb azm-i cinân
(درد مولانا ایله کلزار دهری ترك ایدوب
قیلدی یا هو مولوی شیخی نجیب عزم جنان) = 1252/(1836-37)

es-SEYYİD HÂFIZ AHMED ÂRİF HİMMETÎ DEDE

Seccâde-nîşîn-i reşâdet olup, otuzdokuz sene meşîhatte bulunmuştur. Zamânında dergâh muhterik olup, ashâb-ı hayrâtın iânâtıyla meydân odası simât-hâne, matbahı müştemil bir dâire-i muhtasara dört hücre ve türbe-i şerîfe üzerine bir ism-i Celâl odası yapılmıştır. Muhibbân-ı hâlisü'l-cinân-ı Mevleviyye'den Âsım Molla Bey merhûmun bu hücre hakkındaki târîhidir:

Yapıldı feyz-i Mevlânâ ile bu hücre-i vâlâ
Makâm-ı zikr-i ism-i Zât-ı a'lâdır mürîdâna

Yâzup târîhini dervîş Âsım eyledi takdîm
Dil ü aşk ile Allâh di erenler gel bu meydâna
(دل و عشق ایله الله دی ارنلر کل بو میدانه) = 1285/1868-69

137. (. . هُوَ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ . .) "... O'nun zâtından başka her şey yok olacaktır..." 28. Kasas sûresi, 88. (H)

Ârif Himmetî Dede Efendi vakıf-nâme-i husûsîsinde münderic olduğu üzere, yüzelli cild kadar kütüb-i mütenevvia vakfına himmet ederek hücre-i mezkûrede inşâ eylediği camlı dolaba vaz' eylemiştir. Dergâh-ı şerîfin muhterik semâ'-hânesi teşebbüsât ü mürâcaât-ı mütevâliyyeye rağmen inşâ olunamamış ve ism-i Celâl hücresi semâ'-hâne ittihâz edilmiştir. Ahmed Ârif Himmetî Dede 1291 senesi Rabîu'l-âhirinde (Mayıs-Haziran 1874) târik-i tekye-gâh-ı fenâ ve âzim-i âsitâne-i bekâ olmuştur.

eş-ŞEYH es-SEYYİD MUHAMMED HASÎB DEDE

Himmetî Dede'nin oğludur. Beş sene meşîhati vardır. Âlem-i hestî vü mestîde ser-gerdân olmağla makâmına sezâ-vâr görülmemişti. Bi'l-âhare ta'yîn edilmiştir. 1297/(1880)'de irtihâl edip türbeye defn edildi.

ęş-ŞEYH el-HÂC MUHAMMED ZEKÎ DEDE

Hat ve Hattâtân mecmûasında mûmâileyh hakkında, "Zekî Dede aslı Bursalı ve Üsküdar Mevlevîhânesi'nin şeyhidir. Birçok nüsah-ı nefîse yazmıştır. Kâmil Paşa'nın kitâb-hâne-dârı ve fetvâ-hânede meşk hocası **/230/** idi. Kendüye göre mahsûs bir vâdî sâhibidir. "1297/(1880)'de vefât eyledi." deniliyor. Dergâh-ı şerîfde bir tevhîd-i şerîf kıt'asından başka yazısı yoktur. Zeki Dede'nin irtihâliyle artık temkîn peydâ etmiş olan Hasîb Efendi'ye meşîhât erzânî buyurulmuş ve beş sene kadar hizmette bulunarak 1304/(1886-87)'te irtihâl etmiştir. Şuarâ-yı Mevleviyye'den Üsküdarlı Tal'at Bey vefâtına kıt'a-i âtiye-i târîhiyyeyi yazmıştır:

Ecel bırakmadı gitdi Nesîb şeyhimizi
Cenâb-ı hânkeh-i Üsküdar'a hıdmet ide
Güherle hıdmetine düşdü böyle bir târîh
Riyâz-ı cennetі me'vâ ide Hasîb Dede
(ریاض جنتی مأوی ایده حسیب دده) = 1304

HALÎL HÂLİD DEDE

Hasîb Dede'nin vefâtında birâderi, mecâzîbden Rûhî Dede'nin oğlu Ârif Efendi'ye meşîhat teveccüh etmiş ise (de), sağîrü's-sin olduğundan Konyalı Halîl Hâlid Dede Efendi vekîl olarak îfâ-yı meşîhatle nâil-i hüsn-i şöhret olmuştur. İrtihâlinde Şeyh Azmî Efendi-zâde Ahmed Celâleddîn Dede Efendi hazretleri tarafından inşâ

buyurulan ve sandûkasında muallak bulunan târîh, merhûmun nasıl bir ârif-i kâmil olduğunu gösteriyor:

Üsküdar'ın Mevlevîhâne vekîl-i ârifi
İstikâmet ile ma'rûf idi bî-şekk ü nizâ'

Sâf-dil-i pâkîze-dâmen merd-i takvâ-ittisâf
Sîne-i bî-kînesinde nûr iderdi iltimâ'

Rind-meşreb hüsn-i sîret sâhibi ehl-i sülûk
Eylemişdi kendisinde zühd ile aşk ictimâ'

Aşk-ı Mevlânâ ile pîrâna ser pür-vecd ü hâl
Şevk ile eylerdi meydân-ı erenlerde semâ'

İtdi âheng-i kudûm-ı âhiret döne döne
"İrciî" âvâzını neyden idince istimâ'

Eyledi kat'-ı alâyık mâ-sivâdan bildi kim
Câ-yı âsâyiş değil dünyâ sudâ'-ender-sudâ'

Kayd-ı süflîden rehâ-yâb oldu pervâz eyleyüp
Mürg-ı rûhu âlem-i bâlâya itdi irtifâ'

Çâr-deh-i ma'sûm ile târîhini itmâm eyledim
Devrini ikmâl ile **Hâlid Dede** *kıldı vedâ'*
(دورینی اکمال ایله خالد دده قیلدی وداع) = 1320/(1902-03)

/231/ Târîh-i dîğer Üsküdarlı Tal'at Bey'indir:

Eyledi dergehimizden rıhlet
Dedemiz mürşidimiz bî-hengâm
Söyledik cevher ile târihini
Oldu **Hâlid Dede** *huldi-i makâm*
(اولدی خالد دده خلد مقام) = 1320[138]

138. Bu mısraın noktalı harflerinin hesaplanmasından 1210 çıkmaktadır. (H)

Türbede Medfûn Meşâyıh:

Esâmî-i Meşâyıh-ı Kirâm	Velâdet	Müddet-i Ömr	Tevcîh-i Meşîhat	Müddet-i Meşîhat	Târîh-i Rıhleti
eş-Şeyh Nu'mân Dede	1101/(1690)	101	1201/(1787)	12 sene	1213/(1798-99)
eş-Şeyh Ahmed Hüsâmeddîn Dede			1213	3 sene	1216/(1801-02)
eş-Şeyh el-Hâc Ali Dede			1216	1 sene	1217/(1802-03)
eş-Şeyh İsmâîl Hulûsî Dede			1217	2 sene	1219/(1804-05)
eş-Şeyh Muhammed Emîn Dede			1219	8 sene	1227/(1812)
eş-Şeyh Abdullâh Necîb Dede	1199/(1785)	53	1227	24 sene	1252/(1836-37)
eş-Şeyh Ahmed Ârif Himmetî Dede	1218/(1803)	75	1252	39 sene	1291/1874)
eş-Şeyh Muhammed Zekî Dede			1291	6 sene	1297/(1880)
eş-Şeyh Muhammed Hasîb Dede	1252/(1836)	52	1299	5 sene	1304/(1886-87)
eş-Şeyh el-Vekîl Halîl Hâlid Dede			1304	16 sene	1320/(1902-03)

Üsküdar meşâyıh-ı Mevleviyye'sinden mâ-adâ türbe-i şerîfede medfûn bulunan zevât-ı sâire:

(ABDULKÂDİR DEDE EFENDİ)

Beşiktaş Mevlevîhânesi saraya kalb edildiğinde ora meşâyıhından Abdülkâdir Dede Efendi, Ahmed Ârif Himmetî Dede'nin şeyhi olmak dolayısıyla na'ş-ı şerîfi Üsküdar'a nakl ile türbe-i şerîfeye defn edilmiştir.

Târîh-i irtihâli:

/232/Şeyh Abdulkâdir ibn-i Pîr-i pâk-i Ermenâk
Azm idüp dâr-ı sürûra itdi terk-i gam-gede

Post-ı dergâh-ı Beşiktaş otuzüç yıl tamâm
Cilve-gâh itmişdi Mevlânâ bu âlî-mesnede

Misli yok bir ehl-i takvâ ârif-i bi'llâh idi
Her revişde iktizâ eylerdi isr-i Ahmed'e

Nâd-i irci'dan idince tekye-i Adn'i makâm
Kıldı cümle bî-nevâ uşşâkını mâtem-zede

Rûh-ı pâki eylesün meydân-ı vuslatda semâ'
Aşk ile döndükçe ârifler bu fânî tekyede

Şeyh Kadrî göçdü târîh oldu fevt içün tamâm
Olsa da şâyeste-i tahrîr seng-i merkade

Sarf-ı makdûr itdim ey **Safvet** *bu târîhe dahi*
Göçdü hayfâ kadr-dân bir pîr idi Kadrî Dede
(کوچدی حیفا قدر دان بر پیر ایدی قدری دده)

İrtihâli: 15 Zi'l-ka'de 1267/(11 Eylül 1851) Çarşamba
Üsküdar'a nakli: 24 Zi'l-ka'de 1284/(19 Mart 1868) Çarşamba

Nâmı şimdi Bahâriye olan Beşiktaş Dergâhı'nın yevm-i mukâbelesi Çarşamba'dır. Tarîkat-ı celîle-i Celâliyye'nin cilve-i ma'neviyyesindendir ki, meşâyıh u dirvîşân-ı Mevlevî'ye mensûb oldukları dergâh-ı şerîfin mukâbele günleri irtihâl etmeleri kesîrü'l-vukû'dur.

el-HÂC AHMED VESÎM PAŞA

Sandûkası mermerden ma'mûl ve şu ibâre mahkûktur:

"*Kudemâ-yı vükelâ-yı devlet-i aliyyeden Şeyhu'l-vüzerâ kapudân-ı deryâ hulefâ-yı Mevleviyye'den Hâcı Ahmed Vesîm Dede Paşa'nın kabridir.*"

Velâdeti: 1240/(1824-25)
Vefâtı: 1328/(1910)

İBRÂHÎM FASÎH DEDE

Bursa Mevlevî şeyhi Şemseddîn Dede Efendi'nin mahdûmu es-Seyyid İbrâhîm Fasîh Dede Efendi de türbede medfûndur.

Tevellüdü: 28 Şa'bân 1313/(12 Şubat 1896).
İrtihâli: 6 Zi'l-hicce 1335/(23 Eylül 1917).

MUHAMMED ŞEMSEDDÎN EFENDİ

Kayseri Mevlevî şeyhi Süleymân Atâullâh Dede Efendi merhûmun mahdûmu Muhammed Şemseddîn Efendi, Zekî Dede merhûmun kabrinde medfûndur. Şeyh Ahmed Remzî Dede'nin birâderidir. Şuarâdan olup, terceme-i hâli **Mahfil Risâlesi**'nde neşr olunmuştur. (*Kaddesa'llâh esrârahum*)

/233/ Türbe-i Şerîfe Hâricinde Matbah ve Simât-hâne Pencereleri Pîş-gâhında Medfûn Bulunanlardan:

NEY-ZEN AZÎZ DEDE

Mevlevî dergehleri ser-neyzeni iken dirîğ
Âlem-i lâhûta pervâz itdi bu cân-ı azîz

Her dem eylerdi dil-i yârâna taksîm-i safâ
Bişnev ez-ney ders-i pür-feyzinden olmuşdu mecîz

Firkatiyle şerha şerha oldu şimdi sîneler
Çeşm-i cân-ı ehl-i ma'nâ hasretiyle eşk-rîz

Menzili ola tarab-gâh-ı makâm-ı sermedî
Kimseye câ-yı firâr olmuş mu çerh-ı pür-sitîz

Kemterîn-i Mevlevî İsmet didi târîhini
Göçdü yâ Hû aşk-ı Mevlânâ ile Dervîş Azîz
(کوچدی یا هو عشق مولانا ایله درویش عزیز)

29 Zi'l-ka'de 1323/(25 Ocak 1906)

ÂRİF DEDE

230. sâhîfede yazdığım Hâlid Dede'den sonra meşîhate asâleten Ârif Dede ta'yîn olunmuş ve altı sene kadar post-nişîn olmuş ise de, maa'l-esef tahsîl ve terbiyesi noksân ve mübtelâ-yı sû-i akrân olmağla Abdülhalîm Çelebi Efendi tarafından meşîhati 1326 senesinde ref' edilerek yerine Azmî Efendi-zâde Şeyh Ahmed Celâleddîn Dede Efendi ta'yîn olunmuştur.

FERRUH ÇELEBİ EFENDİ

Ahmed Celâleddîn Dede Efendi'nin terceme-i hâli âtîde müstakilen derc olunacaktır. Ondan sonra Üsküdar Mevlevîhânesi meşîhatine ta'yîn olunan zât-ı âlî-kadr olup, pederi Karahisâr Mevlevîhânesi şeyhi el-Hâc Kemâleddîn Çelebi Efendi'dir. Ferruh Çelebi, evvelce Kütahya Dergâh-ı şerîfi meşîhati vekâletinde bulunuyordu.

Peder-i âlîleri zamânında âsitâne-i Hz. Sultân-ı Dîvânî (*Kuddise sırruhu'n-nûrânî*) matbah-ı feyz-âşiyânesinde dâhil-i idâd-ı nev-niyâzân ve ikmâl-i çille-i merdân

ederek seyr ü sülûk görmüş ve **Mesnevî-i şerîf** ve **Dîvân-ı Kebîr** ve ehâdîs-i şerîfe mütâlaasıyla dem-güzâr olmuş dervîş-nihâd, âzâde-ser bir zât-ı salâh-mu'tâddır. Zamân-ı meşîhati Harb-i Umûmî hengâmesine müsâdif olmağla, Üsküdar Mevlevîhânesi birkaç def'a askerî işgâl altına alınarak gayr-i kâbil-i iskân bir hâle gelmişti. 1338/(1919-20)'de Karaman'da kâin hazret-i mâder (*kuddise sırruhâ*), dergâh-ı âlîsine tahvîl, meşîhati icrâ **/234/** edilmiş ise de, iki sene sonra terk-i meşîhatle memleketinde gûşe-güzîn-i inzivâ olmuştur.

Tab'ı mahviyyete meyyâl olup, meşâyıh-ı rusûmun meclislerinden ve dergâh cem'iyyetlerinden hâl-i tehâşîde idi. Kalben uyanıklardan olduğuna hüsn-i şehâdet eden ba'zı zevât-ı kirâmdan senâlarını işittim.

/237/ AHMED CELÂLEDDÎN EFENDİ (VE) HÜSEYİN AZMÎ DEDE

Galata Mevlevîhânesi meşâyıhı arasında isimleri geçti. Bu zât-ı muhterem, Gelibolu Mevlevî şeyhi Hüseyin Azmî Dede Efendi'nin mahdûmudur. 1270/(1854) târîhinde Gelibolu'da tennûre-pûş-ı vücûd olmuştur ki, peder-i mükerremi Hüseyin Azmî Dede Efendi bi'l-âhare Mısır Mevlevîhânesi'ne şeyh olup, birçok âsâr-ı Türkî ile orada vedâ'-ı semâ'-hâne-i fenâ kılmıştır. Onun pederi Şeyh Ali İzzet, onun pederi Şeyh Mustafâ el-Mevlevî'dir. Mısır Mevlevîhânesi meşîhatine Ahmed Celâleddîn Dede Efendi'nin büyük birâderi Muhammed Şemseddîn Efendi post-nişîn olmuştur. Harb-i Umûmî esnâsında irtihâl etti. Yerine mahdûmu Mustafâ Dede Efendi şeyh oldu.

Ahmed Celâleddîn Dede Efendi, Gelibolu'da ibtidâî tahsîlinde bulunarak pederlerine arz-ı nisbet eylemiştir. Pederlerinin Mısır'a azîmetinde berâberinde bulunup, ulûm-ı â'liye vü âliyeyi orada elde etmiş, fuzalâ vü hükemâ-yı İslâmiyye arasında mevki' sâhibi olmuştur.

Elsine-i selêsede inşâd-ı nazma kâdir bir şâir-i mâhirdir. Kavâid-i Arabiyyeye vukûf-ı tâmmı vardır. Hâfızasında birçok ehâdîs ve âsâr ve ale'l-husûs Mevlevî güftârı olup, meclis-i sohbetlerinde îcâb-ı hâle göre bahs etmek mu'tâdlarıdır. Ricâl-i Mevleviyye menâkıbına ve terâcim-i ahvâline hakkıyla vâkıf bir zâttır.

İ'lân-ı Meşrûtiyyet sırasında Üsküdar Mevlevîhânesi meşîhatine ta'yîn buyuruldular ve üç buçuk sene icrâ-yı meşîhat ederek, 1328/(1910) senesinde Galata Mevlevîhânesi meşîhati uhde-i ârifânelerine tevcîh olundu. Gerek Üsküdar'da, gerek Galata'da Veled Çelebi'ye halef olmuşlardır.

Galata Mevlevîhânesi'ne ta'yîninde Yenikapı Mevlevî şeyhi Abdülbâkî Efendi tarafından söylenen târîhdir:

Galata Dergehi'ne şeyh olup Ahmed Dede'miz
Oldu ihvân-ı safâ nâil-i aksâ-yı merâm
"Şeyh-i bâbü'l-fukarâ"dır ana târîh-i tâm
(شیخ باب الفقراء) = 1328

1298/(1881)'de Âsitâne-i Hz. Pîr'i ziyâret ettiği gibi, 1342/(1924) senesi îyd-i adhâsında İstanbul meşâyıh-ı Mevleviyye'siyle Ka'betü'l-uşşâkı ziyâret etmiştir. Esnâ-yı râhdaki sünûhât-ı âşıkânelerinden:

/238/*Habbezâ bir nesîm-i feyz-âver*
Dile oldu vezân-ı vakt-i seher

Ne nesîm-i seher misâl-i abîr
Eyledi cân meşâmmını ta'tîr

Mest olup bû-yı cân-fezâsından
Kûy-ı cânânının hevâsından

O hevâ ile çün olup cûşân
İtdi tennûr-ı dil hemân feverân

Vech geldi gönül sabâsından
Bî-karâr oldu cân safâsından

Yemm-i vecd ü garâm itdi hurûş
Kalmadı bende hiç fikret-i hûş

Aklını aldı şevk-ı Mevlânâ
Beni Konya'ya sevk itdi o hevâ

Konya şehri ki kûy-ı cânândır
Nüzhet-i kalb ü füshat-i cândır

Mübtelâ-yı firâk olan uşşâk
Zehr-i hecre arar durur tiryâk

Ana tiryâk vasl-ı dil-berdir
Kûy-ı cânâna aşk reh-berdir

Ravza-i pâkini ziyâret içün
Şedd-i rahl eyleyüp seyâhat içün

Bundan evvel ziyâret itmiş idim
Sene doksansekizde gitmiş idim

Dilerim ki be-avn-i Rabb-i Mücîb
Bu ikinci ziyâret ola nasîb

Âsitân-ı cenâb-ı pîrimize
Dû-cihân içre dest-gîrimize

Pâk niyyetle Konya'ya giderek
Varayım kûy-ı yâra âh iderek

Süreyim hâk-pâyine yüzümü
Açsun ol tûtiyâ benim gözümü

Hâkidir tûtiyâ-yı çeşm-i alîl
Nutk-ı cân-bahşıdır şifâ-yı alîl

Mesnevî'si ki mağz-ı Kur'ân'dır
Kâşif-i remz ü sırr-ı Furkân'dır

Benden esrâr-ı "bişnev"i gûş it
Anlayup sem'-i câna menkûş it

Aşk-ı Mevlâ'ya türbet-i Mollâ
Oldu hum-hâne-i şarâb-ı safâ

O şarâb-ı safâyı nûş eyle
Sonra deryâ gibi hurûş eyle

Kılma bülbül gibi dilin sürûd
Eyle pervâne-vâr mahv-ı vücûd

* * *

Şâh-ı iklîm-i bekâdır Hazret-i Monlâ-yı Rûm
Mazhar-ı feyz-i alâdır Hazret-i Monlâ-yı Rûm

Nüsha-i kübrâ-yı Zâtı hem şurûh-ı Mesnevî
Kâşif-i sırr u hafâdır Hazret-i Monlâ-yı Rûm

Âsumân-ı ma'rifetde şems-i tâbân şübhesiz
Nâşir-i feyz-i Hudâ'dır Hazret-i Monlâ-yı Rûm

Öyle bir imdâd-res pîr-i şefîk-ı rahım-kâr
Dest-gîr-i bî-nevâdır Hazret-i Monlâ-yı Rûm

Âsitânından ayırma gönlünü bir dem **Celâl**
Gerçi zâhirde cüdâdır Hazret-i Monlâ-yı Rûm

/239/ Ahmed Celâleddîn Dede Efendi ağır tabîatlı, sâhib-i vakâr bir şeyh-i kerâmet-âsârdır. **Mesnevî**-i şerîfi hakâyıkıyla ve dakâyıkıyla tedrîse muktedirdir. Üsküdar'daki mevlevîhâne civârındaki hânelerinde beytûtet ederler. Zamânımızda mâ-bihi'l-iftihâr hükemâ ve urefâ-yı meşâyıhdandır. Şöhretten müctenib ve inzivâya râgıbdır.

Uzuna karîb boylu, kumraldan beyâza dönmüş kısa sakallı, melîhu'l-vech bir zât olup, sikke-i şerîfeyi kaşlarının üstüne kadar indirmek mu'tâdlarıdır.

Remzî Dede, **Üsküdar Mevlevîhânesi** nâmıyla cem' ve telfîk eylediği bir risâlede müşârünileyh hakkında şu sözleri söylüyor:

"Peder-i büzürg-vârîlerinin meşîhati Mısır Hânkâhı'na tâhvîl eylediğinden, ulemâ-yı Kâhire'den tahsîl-i kemâlât-ı ilmiyye vü ma'neviyye etmiş, mahfûzâtı kesîr, ma'lûmâtı vefîr, ale'l-husûs menâkıb-ı ricâl-i Mevleviyye'ye bi-hakkın vâkıf edebiyyât-ı Arabiyye vü Fârisiyyede yed-i tûlâ sâhibi, mecma'-ı maârif-i tasavvufta yektâ, elsine-i selâsede şi'r ü inşâsı bî-hemtâ, fâzıl-ı mütebahhir bir merd-i dânâdır. 1328/(1910)'de Üsküdar Zâviyesi'nden Galata Âsitânesi'ne terfî' ve i'lâ buyurulup, elyevm o hânkâh-ı âlîde câ-nişîn, şârih-i **Mesnevî**, çeşme-sâz-ı feyz-i Mevlevî bir şeyh-i celîli'l-kadrimizdir. *Metteana'llâhu bi-fuyûzâtihî ve bi-tûli hayâtihî.*"

Dehre gelmekden ne sûret ne heyûlâdır garaz
Sûret-i mümkinde vâcibden tecellâdır garaz

Zâhirin bir bâtını her sûretin ma'nâsı var
Sûret-i elfâzdan bî-şübhe ma'nâdır garaz

Kûy-ı yârı cennet ü hûra değişmez ârifân
Âdem-i ma'nâne havvâ(dır) ne havrâdır garaz

Âlem ü âdem merâyâdır zuhûr-ı zâtına
Vech-i yârı ol mezâhirden temâşâdır garaz

Dîn ü mezheb maksad u matlab Hudâ'dır âşıka
Tâlib-i Hakk'a ne dünyâdır ne ukbâdır garaz

Zâkirin varsa murâdı zikrden mezkûrdur
Ârif-i bi'llâha esmâdan müsemmâdır garaz

Ma'rifet tahsîlidir Hakk'a hakîkatde **Celâl**
Hilkat-i insândan ancak bu ma'nâdır garaz

/240/ ŞEYH SEYYİD AHMED REMZÎ DEDE (VE) ŞEYH SÜLEYMÂN-I TÜRÂBÎ

Kayseri'de 1289/(1872) senesinde, mevlevîhânede tennûre-pûş-ı vücûd olmuştur. Pederi Kayseri Mevlevî şeyhi Süleymân Atâullâh Efendi'dir, onun pederi es-Seyyid Ahmed er-Remzî el-Mevlevî b. es-Seyyid Süleymân-ı Türâbî el-Mevlevî'dir ki, Konya'da âsitâne-i Pîr'de seccâde-nişîn merhûm Saîd Hemdem Çelebi'nin şeyhidir. Onun pederi ismi ma'lûm değildir. Ancak Konyalı olup sülâle-i tâhire-i Hz. Mevlânâ (*kuddise sırruhu'l-a'lâ*)'dan oldukları söylenmekte ve seyyid unvânını nakş-ı hâtemlerinde muhâfaza etmekte iseler de kendisince isbât-ı neseb husûsunda ihticâca sâlih bir vesîka bulunmadığı için kendi imzâ ve nakş-ı hâteminde ism ü mahlasıyla iktifâ edip öyle bir şeref-i ma'nevîleri var ise yazmamakla zâyi' olmaz fikrinde bulunur.

Vâlidesi cihetinden silsileleri an'anesiyle Şeyh İbrâhîm-i Tennûrî hazretlerine müntehî olan ve Kayseri'nin Gurm-zâde (?) denilen âilesindendir. Süleymân-ı Türâbî hazretleri Kayseri'de Seyyid Burhâneddîn Muhakkık-ı Tirmizî hazretlerinin türbe-i şerîfesinde medfûndur.

Târîhi:

***Çıkdı bir târîh-i mu'cem Hayretâ** dilden hemân*
Kutb-ı devrân Şeyh Süleymân eyledi azm-i cinân
(قطب دوران شیخ سلیمان ایلدی عزم جنان)

beyitinin delâleti vechile 1251/(1835)'dir.

Ahmed Remzî Efendi'nin tahsîli Kayseri'dedir. İbtidâî ve Rüşdî mekteblerinde okuduktan sonra, pederinden ve enişteşi Göncü-zâde Nûh Necâtî ve onun mahdûmu elyevm Kayseri müftüsü Ahmed Remzî Efendi ile mürîd-zâde Hoca Ali Efendi'dendir. Fevka'l-âde zekî ve müstaid olduğundan henüz genç yaşında Arabî, Fârisî lisânlarında sâhib-i ihtisâs olarak beyne'l-akrân bir mevki'-i mümtâz işgâl eylemişlerdir.

1310/(1892-93) târîhinde İstanbul'a gelerek bir sene kadar Dîvân-ı Muhâsebât'a devâm etmiş ise de tavzîf olunmadığından memleketine avdet etmiştir.

Gördük İstanbul'u da ba'z-ı havâlîsini de
Bâb-ı Âlî'sini de Ankara vâlîsini de

diye, o zamân terâne-senc olduklarını Mevlevî Tâhir Bey nakl eylediler.

/241/ Pederlerinden sikke-pûş-ı tarîkat olmuşlarsa da Yenikapı Mevlevîhânesi şeyhi Ebu'l-burhân Celâleddîn Dede merhûmdan semâ' çıkardıklarından âdât-ı Mevlevî'den olarak müşârünileyh tarafından da sikkesi tekbîrlenmiştir.

Kayseri'ye avdetlerinde **Muhâtaba** sâhibi urefâ-yı şuarâ-yı Mevleviyye'den Muhammed Nâzım Paşa mutasarrıf olarak bulunuyordu. Remzî Dede'yi Kayseri Mekteb-i İ'dâdîsi Ahlâk ve Ulûm-ı Dîniyye muallimliğine ta'yîne vâsıta olmuştur. Kayseri'de mevcûd talebe-i ulûmdan ba'zılarına da Mevlevîhâne'de sabâhları kavâid, **Pend-i Attâr, Gülistân, Bostân, Arûz-ı Câmî** ve **Mesnevî**-i şerîf tâlîm ve takrîriyle meşgûl oldular. İ'lân-ı Meşrûtiyyet'i müteâkib me'zûniyyetle berây-ı ziyâret Konya'ya geldiklerinden Çelebi Efendi, *"Zuhûrâta tâbi' olarak burada kalınız."* diye emretmekle, Kayseri'deki vazîfe-i me'mûriyyetini terk ile bir sene kadar Âsitâne-i Hz. Mevlânâ (*kuddise sırruhu'l-a'lâ*)'da müterakkıb-ı füyûzât u zuhûrât olarak kaldıktan sonra Kütahya'da kâin Argûniyye Mevlevîhânesi meşîhati vekâletine ta'yîn buyuruldu.

Orada bulunduğu dokuz mâh zarfında yine tedrîs ve Ramazân-ı şerîfde ba'de'l-asr **Mesnevî**-i şerîf takrîriyle evkât-güzâr oldular. Kemâlâtı günden güne şöhret buldukta Mevlevîler arasında bir mevki'-i mümtâz işgâline başladılar. Kastamonu Mevlevîhânesi'ne sûret-i ta'yîni Mesnevî-hân-ı şehîr hâce-i irfânım Es'ad Dede Efendi merhûm hakkında yazdığım terceme-i hâl ve menâkıb-ı âli'l-âle makâm-ı ta'rîzde fakîre hitâben yazdıkları mektûb-ı mufassalda bi'l-münâsebe şöyle beyân buyuruyorlar:

"Kütahya'da Argûniyye Mevlevîhânesi meşîhati vekâletinde iken Der-saâdet'te bulunan reşâdet-penâh Abdülhalîm Çelebi Efendi tarafından vukû' bulan da'vet üzerine İstanbul'a gelerek Kastamonu Mevlevîhânesi meşîhatine ta'yîn buyuruldum. "Remzî Dede hâdimü'l-fukarâ" (رمزی دده خادم الفقرا) tâm 1326/(1908) senesini müş'irdir[139] ki, emr-i ta'yîn **/142/** bu zamâna müsâdifdir. Kastamonu Mevlevîhânesi'nin selefden nakden kalan borcunu tesviyeye ve mevlevîhâneyi ta'mîr ve ihyâya muvaffak olduğu gibi, çelebilik makâmından şeref-vârid bir emir üzerine Haleb Mevlevîhânesi'nin tahkîkâtına giderek o hizmeti ba'de'l-îfâ o havâlî mevlevîhânelerinin tahkîk-i ahvâli emrolunur.

Bir münâsebetle Haleb, Ayıntâb, Urfa Kilisi, Hama, Humus, Şâm-ı Trablus, Lazkiye, Kudüs cihetlerinde icrâ-yı seyâhat ve makâmât-ı mübârekeyi ziyâret ve ba'z-ı ri-

139. Bu ibârenin hesaplanmasından 1327 çıkmaktadır. (H)

câl-i kümmelîn ile de mülâkât ve sohbet ederek altı ay sonra makâm-ı meşîhati olan Kastamonu'ya avdet eder. Bi'l-âhare Haleb Âsitânesi meşîhatine, "eş-Şeyh Ahmed Remzî e-Halebî" (الشيخ احمد رمزى الحلبى) cümlesinin delâlet ettiği 1332/(1914) senesinde ta'yîn olunmasıyla orasını dahi ez-ser-i nev ihyâya ve Mevlevîliğin o havâlîde indirâsa yüz tutan şân u şerefini i'lâya nâil oldular. Haleb'e vürûdlarından kırkbeş gün sonra peder-i âlîleri âzim-i sema'-hâne-i ılliyyîn olarak Kayseri'de Seyyid Burhâneddîn-i Tirmizî hazretlerinin türbe-i şerîfesi harîmine vasiyeti mûcibince defn olundular.

Harb-i Umûmî esnâsında İstanbul'dan Filistin cebhesine hareket eden mücâhidîn-i Mevleviyye meyânında ser-halka-i sınıf-ı mümtâz olarak bulunup Şam'a ve Medîne-i Münevvere'ye kadar âzim oldular. Südde-i seniyye-i Hz. Risâlet-penâhî'ye rûmâl olmak şerefine de mazhar oldular. O sırada yazdıkları na't-ı şerîf:

Aşk-ı ser-gerdân u âşık eyleyen dîdârına
Hüsnü de hayrân u meftûn eylemiş ruhsârına

Târ u mâr olmuş muhabbet zülfünün dil-bestesi
Vecd ü şevk üftâdedir bâb-ı şefâat-bârına

Lâ-yezâlî şâd-mânî câvidânî neş'eler
Câ-be-câ tefrîş idilmiş hâk-i arş-âsârına

Hurda bir kandîlidir tûr-ı tecellî-i kelîm
Dest-i hayret bir dehen Mûsâ-i cân envârına

Kubbe-i ulyâsının maksûresi arş-ı azim
Sidredir her gûşesi Cibrîl hıdmet-kârına

Mâ'ni-i Kur'ân tecessüm eylemiş olmuş herem
Hazret-i Hakk'ın habîbi Ahmed-i Muhtâr'ına

Cân atup gelmiş cinândan Bu'l-beşer bin şevk ile
Eylemiş evlâdını âmâde cân îsârına

/243/Ben neler gördüm der-i feyzinde **Remzî** *akl-sûz*
Sığmıyor kudsiyyeti şâirlerin eş'ârına

Şam'da birkaç sene kalarak Câmi'-i Emeviyye'de minâre-i beyzâ kapısı kurbunda **Mesnevî**-i şerîf okutup, Arapça takrîr etmesi yüzünden ulemâ vü urefâ-yı mahal-

liyyenin fevka'l-âde nazar-ı istihsânını celb ile ulviyyet-i celîle-i Hz. Mevlânâ'yı herkesin kalbinde isitikrâra muvaffak olduklarını Tâhirü'l-Mevlevî Bey nakl eylediler.

Haleb'in istîlâsında orayı terke ve İstanbul'a avdete mecbûr olmuşlardı. Bu sırada Üsküdâr Mevlevî şeyhi Ferruh Çelebi, Karaman Mevlevîhânesi'ne nakl ve Ahmed Remzî Dede dahi Üsküdâr Mevlevîhânesi meşîhatine ta'yîn olundular.

Tâhirü'l-Mevlevî kardeşimiz şu târîh-i ra'nâyı söylemiştir:

Üsküdâr'ın Mevlevî Dergâhı aldı feyz-i nev
Çünki oldu hâdim-i irşâdı bir zî-iktidâr

Çıkdı bir gül-bâng ile târîhi nây-ı sîneden
Remzi-i sâhib-kemâlât oldu şeyh-i Üsküdâr
(رمزی صاحب کمالات اولدی شیخ اسکدار) = 1338/(1919-20)

Emîn Hâkî-i Mevlevî'nin:

بارك الله زهی دولت بی ، ایانست
کرم وهمت ملای جلالی شانست

شیخ ما حضرت رمزی که بدین عصر و محیط
قطب اقطاب ولا عمده درویشانست

هر که ممنون شده اخوان بو تاریخش
بعد ازین جنت ما زاویهء نعمانست[140] 1338/(1920)

Burası, hucurât, oturulmayacak derecede harâb ve semâ'hâne ve türbe ise âlûde-i gubâr u türâb idi. Ahmed Remzî Dede'nin her gittiği yeri i'mâr etmek hâssa-i nâfi'ası îcâbından olarak evvel emirde semâ'hâne ve türbeyi tersîn ve tahkîm ve ta'mîr ve termîm etmiş ve hucurâtı mehmâ-emken temizletmiş idi. Senelerden beri muattal kalan semâ'hânede onbeş günde bir Cumartesi günleri icrâ-yı âyîn-i tarîkata başlanıldı. Yenikapı Mevlevîhânesi post-nişîni Abdülbâkî Dede Efendi bu târîh-i latîfi söy-

140. "Allah mübarek etsin. Ne güzel sonsuz bir devlettir. Kerem, cömertlik ve himmet Mevlânâ'nın vasıflarıdır.
Şeyhimiz Hazret-i Remzi bu asırda ve bu yerde kutbu'l-aktâb ve dervişlerin önde gelenidir. Kardeşlerden kim memnun olduysa onun tarihini söyle: Bundan sonra bizi cennetimiz Nu'mân'ın zâviyesidir." (H)

lemişlerdir ki, Suûdu'l-Mevlevî Beyefendi kardeşimiz i'tinâ ile yazmış, Medresetü'l-Hattâtîn'de tezhîb ve teclîd ile dergâhta mevki'-i hürmete asılmıştır.

/244/*Şeh-i aktâb Mevlânâ idüp himmet bu devrâna*
Füyûz-ı şems ile sahn-ı edeb döndü gülistâna

Zemîn ü âsumân kim cezbe-i aşkıyla döndükçe
Açıldı bâr-gâh-ı Mevlevî her ehl-i îmâna

Kadîmen Üsküdar'da Hazret-i Nu'mân-ı dil-âgâh
Binâ itmişdi dergeh nâm-ı pâk-i pîr-i zî-şâna

Zamân geçmekle ammâ ki harâba müşrif olmuşdu
Nasîb oldu yine ta'mîri ba'z-ı ehl-i irfâna

Hudâ-yı zü'l-atâ ecr-i mesâif eylesün ihsân
Bu yolda nakd ü cân îsâr iden merdân-ı meydâna

Husûsan Hazret-i Remzî Dede ol şeyh-i âlî-câh
Kemâl-i himmetiyle nâil oldu feyz-i pîrâna

Bu dergâh-ı şerîf-i Mevlevî kim oldu âbâdân
Semâ' itse becâdır mihr-i âlem müstemendâna

Nevâ-yı nây-ı Mevlânâ'dır anda sûr-ı İsrâfîl
Virir nûr-ı hayâtı mürdegân-ı ye's ü hicrâna

Görüp itmâmını **Bâkî** *semâ' itdim didim târîh*
Salâ yâ Hû güşâd oldu yine bu mevlevîhâne
(صلا یا هو کشاد اولدی ینه بو مولویخانه) 1340/(1921-22)

O zamân muharrir-i fakîr de manzûme-i âtiyeyi yazmış, bir eser-i hürmet olarak müşârünileyh Remzî Dede'ye takdîm eylemiştim:

Muazzam mürşid-i âlî Celâleddîn-i Mevlânâ
Ziyâ-pâş-ı hakîkatdir kulûb-ı ehl-i îmâna

Tarîk-ı feyz-i hakda reh-nümâ-yı âlem-i esrâr
Hakâyık âsumânında misâldir şems-i devrâna

Tarîkında yetişmişdir eâzım feyz-i lafzıyla
Husûsan Şeyh Ahmed Remzi pür-şân geldi meydâna

Bu zât-ı muhterem ki ârif-i ilm-i hakîkatdir
Mükerremdir mübecceldir vücûdu fer virir câna

Feyiz-bahşındadır hiç şübhe itme ol kerîmü't-tab'
Füyûz-ı şems-i Mevlânâ'yı bezl eyler semîmâne(?)

Ana Kur'ân-ı nâtık dinse lâyık cân-ı uşşâkdır
*Rumûz-ı **Mesnevî**'den bahs ider te'sîr kılar câna*

Edîb ü kânî' ü hoş-sohbet ü ehl-i muhabbetdir
Tarîk-ı Mevlevî'de bâis-i fahr oldu bir dâne

Virir ders-i maârif tâlibe ilm-i tarîkatden
Vücûd-ı mekremet-efzûdu zînet virdi devrâna

Gül-i gül-zâr-ı Mevlânâ kitâb-ı nâtık-ı Hak'dır
Anın her hâl ü kârı reh-nümâ erbâb-ı îkâna

Safâ-yı câna mazhar olmak istersen azîzim gel
Tabîb-i hâzık-ı ma'nâya koş sen olma bîgâne

Marîz-i derd-i aşka virmede dârû-yı vuslatdan
Dahîl-i bâb-ı ikrâmı olan tullâb-ı irfâna

Harîm-i feyzine dâhil olanlar hâline hayrân
Hayât-ı tâze geldi cân u dilden cümle ihvâna

Vücûdu zînet-efzâ olmasıyla Üsküdar halkı
Kemâl-i minnet arz eyler o şeyh-i sâhib-iz'âna

Harâb âsârı i'mâr eylemekdir hasleti cânâ
Nice eyyâm kapanmış kalmış idi mevlevîhâne

Bunu i'mâra sarf-i fikr idüp ol şeyh-i pür-himmet
Kemâl-i hüsn-i niyyetden irişdi avn-i Rahmân'a

Hudâ-yı müsteân ihsân buyurdu yümn ü tevfîka
Uluvv-i gayretiyle işbu dergeh döndü umrâna

Binüçyüzkırkda ta'mîr eyledi ol ârif-i bi'llâh
Gönül i'mârına mi'mâr-ı Hak'dır cümle yârâna

/245/Münâdîler nidâ kıldı derûn-ı hâne-i dilde
Güşâde oldu erbâb-ı kulûba mevlevîhâne

Umûm erbâb-ı aşk medyûn-ı şükrân oldu bî-şübhe
Cenâb-ı Remzi-i rûşen-zamîr yektâ-yı devrâna

Onun vasfında dindi andelîb-i bâğ-ı Mevlânâ
Rumûz-ı Hazret-i Monlâ'ya vâkıf şeyh-i zî-şâna

Hulâsa her ne dinse şân-ı âlîsinde lâyıkdır
Bu yolda arz-ı hissiyyât ider ol şeyh-i ekvâna

Muhibb-i hâlisi **Vassâf**-ı *kem-ter aşk u şevkından*
Olunur ehl-i aşka cân u dilden oldu pervâne

Bir müddet şeyh dâiresinin üstüne bir kat daha ilâvesine ve hucurâtın mükemmelen ta'mîrine ve bahçenin tarh ve tanzîmine de muvaffak olmuştur. Kaç senedir Ramazân-ı şerîfde Üsküdar'da ve Bâyezîd Câmi'-i şerîfinde ba'de'l-asr **Mesnevî**-i şerîf takrîr buyurmaktadır. Dünyâ-perestândan olmadığı ve devr-endîşân-ı ümmetten bulunduğu cihetle, Kayseri ahâlîsinden kendisini meb'ûs intihâb etmek isteyenlere beyân-ı i'tizâz etmiş ve gıyâbından ta'yîn olunduğu hâlde isti'fâ eylemiştir.

Gâyet zekî, şen ve şâtır, meclis-ârâ, fevka'l-âde kuvve-i hâfızaya mâlik, ihâta-i külliyye sâhibi bir nâdire-i hilkattir. Zarîf-âne ve nükte-perdâz-âne latîfeleri bezm-i sohbete revnak verir. Bir gün mevlevîhânede cem'iyyet münâsebetiyle kalabalık vardı; urefâ, zurefâ, ağniyâ ile dolu idi. Bi'z-zât kalkarak huzzâra, şeyh odasında sigara takdîmi sırasında, "*Efendim, şeyhler gerçi hâdimü'l-fukarâ olarak geçinirlerse de, ba'zan da hâdimü'l-ağniyâ oluyorlar.*" diye zerâfet-perdâzlık etmişler, huzzâr-ı meclisi tenşît eylemişlerdir.

Bir kandîl gecesi Yenikapı Mevlevîhânesi'nde idim. Ziyâde izdihâm vardı. Fransız mu'teberânı da gelmişler, Şeyh Abdülbâkî Efendi ile görüşmek istemişlerdi. Şeyhin nezdinde bulundukları sırada Fransızca söylemek isteyen ecânib, şeyh-i müşârünileyhin o lisân ile konuşmak istemediğini anladıkları gibi, içlerinden biri gâyet fasîh olarak Arapça söylemeğe başladı. O sırada Şeyh Remzî Efendi, Şeyh Abdülbâkî Efendi yanında idi. Derhâl o cevâb verdi ve Abdülbâkî Efendi'ye tercümân oldu ve bu tercümânlık pek yerinde idi. Eğer Arapça da konuşulmasaydı, gâyet çirkin olacaktı.

Remzî Dede, mülgâ Meclis-i Meşâyıh a'zâlığında ve Medresetü'l-İrşâd'da tasavvuf müderrisliğinde bulundukları gibi, elyevm Üsküdar vilâyeti müftüsünün taht-ı idâresindeki meclisde dahi tekâyâ umûruna me'mûren **/246/** a'zâ sıfatıyla bulunuyorlar, mükerreren Konya'ya giderek Âsitâne-i Hz. Pîr'e rû-mâl olmuşlar ve 1319/(1901-02) senesinde, Abdülvâhid Çelebi zamânında, onun emriyle Pîrî Paşa Zâviyesi Câmii'nde **Mesnevî** okutmuşlardır. Bu sırada Çelebi tarafından **Mesnevî** icâzet-nâmesi verilmiştir.

Remzî Dede'nin ilme, edebe, şi're ziyâde i'tinâsı vardır. Güzel bir kütüphânesi olup, âsâr-ı nâdire ile müzeyyendir.

Âsârı:

Üsküdar Mevlevîhânesi Risâlesi, manzûm **Kavâid-i Fârisî, Tuhfetü's-Sâimîn, Âyîne-i Seyyid Serdân, Ber-güzâr, Târîhce-i Aktâb, Gül-zâr-ı Aşk, Münâcât-ı Mevlânâ.** Bunlar matbû'dur, âtîdekiler gayr-i matbû'dur.

Kayseri'den Yetişen Şuarâ, Sadrüddîn-i Konevî hazretlerinin **Tebsîretü'l-Mübtedî ve Tezkiretü'l-Müntehî** tercümesi **Tekmiletü't-Tarîka Ma'rifetü'l-Hakîka, Dîvân** ve daha ba'zı âsâr.

Bursalı Tâhir Bey merhûm, **Osmanlı Müellifleri** nâm eserinde bahs olan âsârın elif-bâ tertîbiyle bir fihristini yapmıştır. **Mevzûât-ı Ulûm**'a da bir mükemmel fihrist yapıp kütüb-hâne-i dehre yâdigâr eylemiştir.

Yazdığını bilir, okuduğunu anlar urefâ-yı kirâmdandır. Hakâyık u dakâyık-ı tasavvufiyyeyi hakkıyla idrâk etmiş meşâyıh-ı Mevleviyye'dendir. Gâyet temiz giyinir, her yere gitmez, istitârı sever, rahîmü'l-kalb, vefâ-kâr, edîb, halûk bir zât-ı âlî-kadrdir.

Otuz sene evvel **Hazîne-i Fünûn** nâm risâle-i mevkûtede gördüğüm manzûmelerinden:

Nûr-ı kudsiyyetle enverdir külâh-ı Mevlevî
Efser-i şâhâne serverdir külâh-ı Mevlevî

Mültecâsın eylemez muhtâc aslâ kimseye
Öyle âlî sâye-perverdir külâh-ı Mevlevî

Zînet-i dünyâya rağbet itmesün ser-pûş iden
Doğrusu baş tâcı zîverdir külâh-ı Mevlevî

Gösterir erbâbına batınında arzu's-simsine
Âlem-i ma'nâda kişverdir külâh-ı Mevlevî

Âlem-i kübrâ olan müsterşidin fark-ı serin
Menzil-i taht itdi dâverdir külâh-ı Mevlevî

Zâhir ü bâtında yek-reng olduğundan sâliki
Mâ-sivâdan men'e pâverdir külâh-ı Mevlevî

Bende-i Monlâ-yı Rûm'un kadri âlî cümleden
Remziyâ da'vâma bâverdir külâh-ı Mevlevî

* * *

دل پریشانست بیسوی تو جانا بیا
با وجود تست جمعیت بیزم ما بیا
با تو رفت از انجمن ذوق و صفا و عافیت
یا زین اسباب جمعیت فرست و یا بیا [141]

/248/ SEYYİD VELÂYET HAZRETLERİ

Sadât-ı kirâmdandır. Pederi Seyyid Ahmed b. Seyyid İshâk b. Seyyid Alâeddîn b. Seyyid Halîl b. Seyyid Cihângîr b. Seyyid Muhammed b. Seyyid Hayât b. Seyyid Rızâ b. Seyyid Halîl b. Seyyid Mûsâ b. Seyyid Yahyâ b. Seyyid Süleymân b. Seyyid Fazl b. Seyyid Muhammed b. Seyyid Hüseyin b. İmâm Muhammed Bâkır b. İmâm Zeynelâbidîn b. İmâm Ali b. İmâm Hüseyin (*radıya'llâhu anhüm*).

855 sene-i hicriyyesinde (1451) Kirmâstî'de dünyâya zînet vermiştir. Âşık Paşa evlâdından Şeyh Ahmed ki, Zeyneddîn-i Hâfî halîfesidir, hazretlerinin kerîmesi Râbia Hâtûn'u 874/(1469-70)'te İstanbul'da tezevvüc eylemiştir. 880/(1475-76)'de Mısır'a azîmetle Şeyh Seyyid Vefâ b. Seyyid Ebû Bekir ile hem-sohbet olarak, ondan tarîkaten mücâz olup, Ka'be-i Mükerreme'de Şeyh Abdülmu'tî ile mülâkî olmuşlardır. Hz. Sünbül ve İshâk-ı Karamânî ile görüşmüştür. 886/(1481)'da peder ve vâlidesi irtihâl ettikte hânesinin bahçesine defn eylemiştir ki, elyevm türbedir.

Seyyid Velâyet'in üç haccı vardır. Sinn-i âlîleri yetmişüçe resîde oldukta, kırk gün kadar hastalandılar. 929 senesi Muharreminin evâsıtında (Aralık 1522) irtihâl-i dâr-ı naîm eylediler. Cenâzesi son derece kalabalık olmuştur. Eâzım-ı zamândan Müftü Ali Çelebi Cemâlî namâzını kıldırmıştır. Bir müddet sonra da haremi irtihâl eyle-

141. "Ey sevgili! Senin zülfün olmadan gönül perişandır, gel. Bizim meclisimizdeki cem senin varlığındadır, gel. Bu topluluktan zevk de safâ da âfiyet de seninle gitti. Ya bu topluluktan kurtul, ya da gel." (H)

miştir. Elyevm mevcûd olan türbede defîn-i hâk-i gufrândır. Harîk-ı kebîrde türbe, dû-çâr-ı hasâr olmuştur. (مرقد او محل غفران بود)[142].

Şakâyık'ta kerâmât-ı ârif-ânelerinden bahs olunuyor. Fâtih'de Âşıkpaşa'da türbesi meşhûrdur.

942/(1535-36)'de oğlu Dervîş Muhammed vefât eyledi. Türbede medfûndur. (*kaddesa'llâhu esrârahum*)

142. "Onun mezarı afv ve merhamet mahallidir." (H)

FÂTİH SOFULARI

/250/ Bunlar, şehrimizde bulunanlar bilirler, fes yerine beyâz ince dikişli tâkye giyerler, beyâz ve gayr-i muntazam sarık sararlar. Yüzlerine ustura sürdürmezler, sakallarını uzatırlar, bıyıklarını hemen dibinden denilecek derecede keserler, ale'l-ekser hacı yağı sürünürler, gözlerine sürme çekerler. Cübbeleri beyâzdır ve gâyet geniştir. Şalvar giyerler, kırmızı veyâ siyâh yemeni ve siyâh mest kullanırlar. Kendilerinden bîgâne olanlarla alış-veriş etmezler, yolda kendilerinden olmayana selâm vermezler. Hele fesli, kravatlı, kolalı gömlekli görürlerse başlarını çevirirler. O gibiler, ez-kazâ bunlara selâm verecek olsa işitmezliğe gelirler. Fâtih Câmi'-i şerîfinde çokça bulunurlar. Namâzda olanca kuvvetleriyle ta'dîl-i erkâna riâyetle edâ-yı salâta inhimâk üzere olurlar. Taylasân koyuverirler, ba'de's-salât ucunu sarıklarının arasına sokarlar. Bid'at-gâh farz ettikleri tekkelere gitmek, neûzu bi'llâh küfür derecesinde irtikâb-ı ma'sıyet sayılır. Teşbîhde hatâ olmazsa Selânik dönmeleri gibi, kendilerinden başkasından kız alıp vermezler. Kadınlarını siyâh yeldirme, beyâz kalın büyük bir başörtüsü, siyâh ve sık peçe ve mümkünse eldiven ile gezdirirler. Devâir-i resmiyyeye, hıdmet-i devlete girmek, mesleklerine münâfîdir. Ticâret ile iştigâl edecek, kedd-i yemîniyle geçinecek, tese"ül eylemeyecektir. Evlâdlarını başka mekteblere vermezler, ecnebî lisânı öğrenmek memnû'dur. Ancak Kur'ân, ilm-i hâl, mümkün olduğu kadar Arapça kâfîdir, şeyhlerinin mektebine gönderirler. Çocukları da aynen kendileri gibi kıyâfetle gezerler, Fâtih'e müctemian namâza getirirler. Saçlarını kendileri kazıtırlar, çocukların (saçlarını) sıfır numara makine ile kestirirler, şeyhleri **/251/** kulaklarına kadar uzatır; başkaları bunu yapamaz. Başka câmi'lere pek muztar kalırlarsa giderler. Zîrâ her imâma iktidâya pek heves-kâr değillerdir.

Kendilerine sorulsa, "*Zamân-ı saâdette ashâb gidişi bir mesleği ta'kîb ediyoruz, muhdesât, bideât bize uzaktır.*" (derler). (كل محدثة بدعة و كل بدعة ضلالة و الضلالة و صاحبها فى

النار)[143] hadîs-i şerîfi rehnümâ-yı hareketleridir. Turuk-ı aliyyeye şiddetle buğz ederler. Pîrler, evliyâlar, ricâl-i tarîkat nedir bilmek, onlara muhabbet etmek istemezler.

Bunların meslekleri tarîkat-ı aliyye-i Nakşiyye'den inşiâb etmiştir. İmâm Rabbânî hazretlerine nisbet-dârdırlar. Fakat bu nisbeti kendilerine sorsanız, onu da mâl etmek istemezler. Turuk-ı aliyyedeki usûl ü âdâb-ı sülûka yanaşmazlar hepsini bid'at addederler. Neş'e-i muhayyilelerini gizlerler, meydâna koymazlar. İmâm Birgivî'nin[144] **Tarîkat-ı Muhammediyye**'si onların mürşididir. İmâm-ı müşârünileyh turuk-ı aliyyeye dahl eylemiş olduğundan, bundan, ziyâde zevk-yâb olurlar. Zâhirlerini tamâmen sünnet-i seniyyeye ve ashâb-ı kirâmın sîretine tevfîk etmek isterler. Bu isteklerine muhâlif her şeyden kaçınırlar. Üveysî görünürler, Hz. Şâh-ı Nakşıbend'i bile taşraya çıkarırlar. "*Doğrudan doğruya Hz. Hak'tan ve Rasûl-i Rabb-i Mutlak'tan alıyoruz.*" derler.

Usûl-i telkînleri: Bir kimse şeyhlerine intisâb edecek olursa usûl-i telkînleri evvel emirde tedrîs-i zâhirî, "Ammâ sırf ulûm-ı dîniyyeye münhasır olarak" kazâya kalmış namâzı varsa ikmâl edecek, şeyhe teslîm **/252/** olacağı zamân kazâya kalmış namâzı bulunmayacak, üzerinde hukûk-ı ibâd nâmına bir şey olmayacak.

HACI EMÎN EFENDİ

Bu mesleği te'sîs eden Hacı Emîn Efendi'dir. Onun zamânında bu meslek pek gizli idi. "Sütçü" veya "Yoğurtçu Emîn Efendi" derlerdi. İnekleri vardı. Süt, yoğurt satar, geçinirdi. Daha evvel basmacılık edermiş. Emîn Efendi Laz idi. Tahsîl-i Arabî görmüş, cerbezeli bir pîr-i fânî idi. Fâtih'de Akdeniz tarafında Cuma günleri ba'de's-salât va'z ederdi.

Bu sofular o zamân şimdiki kadar çok değildi. Emîn Efendi pek gizli tutardı. Esnâ-yı va'zda şeyhlere, dervîşlere, pîrlere, ricâl-i tarîkata atar tutardı. Bâlâda tasvîr eylediğim kıyâfette gezer, beyaz cübbe giyer, celâli gâlib bir kimse idi. Ehl-i tarîkata dahl-endâz olmak hîn-i va'zda yegâne sevdiği şey idi. (Ona göre) hepsi zındık ehl-i cehennem idi.

AHMED BABA

(Hacı Emîn Efendi'nin) şeyhi Nakşıbendî ricâlinden Ahmed Baba nâm zâttır. Fâtih'de Sarıgüzel'e inerken yol üzerinde kabri vardır. "Hâfız Ahmed Efendi" diye yazar. Alâ-rivâyetin (Emîn Efendi) ondan sülûk görmüş, fakat o mesleği ictihâd ile pî-

143. "Sonradan çıkan her şey bid'attir, her bid'at dalâlettir, dalâlet ve onun sahibi ateştedir." İbn-i Mâce, Sünen, Mukaddime 7; Nesâî, Sünen, İdeyn, 22. (H)

144. Balıkesirlidir. Mat'ûnen 981/(1573-74)'de irtihâl eylemiştir (*Rahmetu'llâhi aleyh*).

rini de bir tarafta bırakmıştır. Ahmed Baba'nın silsile-i tarîkatı İmâm Rabbânî'ye müntehî imiş ve onun ahfâdından olup, pederi Fazlullâh Ma'sûm-ı Buhârî, onun pederinin pederi İmâm Rabbânî'nin kerîme-zâdesi imiş. "*Ahmed Baba, mübârek bir zât idi.*" diyenler vardır.

Üveysî Rabbânî Yolu

(Ahmed Baba'nın), mesleklerine "Üveysî Rabbânî" nâmını verdikleri, bu sofuların büyük azîzleri mûmâileyh Emîn Efendi ulemâdan idi. "*Mesleğimiz cezbe yoludur.*" derdi. "*Reîsimiz Cenâb-ı Cibrîl aleyhi's-selâmdır.*" der imiş. Diğer tarîkatlara benzememek için, "Pîrimiz" diyemiyor, "Reîsimiz" diyor. Emîn Efendi kendisine intisâb edeceklere o zamân **/253/** istihâre emr eder ve kendi de istihârede bulunur, gizli teveccüh eder, ondan sonra netîce-i hâle göre kabûl veyâ reddederdi. Kabûl ederse sâlikin isti'dâdına göre zikr, salât-ı selâm yâhûd müsebbihât-ı aşare veyâ kelime-i tevhîd hafiyyen telkîn ederdi. Tarîk-ı mücâhedeye teşvîk eylerdi. Dâimî sûrette İsm-i Zât-ı İlâhî'nin kalbe menkûş olmasını te'kîd ederdi. Sâliklerin her biri dersine devâm eder, birbirini dersinden haber-dâr eylemezdi.

Emîn Efendi, Hırka-i Şerîf civârında sâkin idi. Kısa boylu, beyâz uzunca sakallı, gür sesli bir zât idi. 1319/(1901-02) senesinde irtihâl eylemiştir. Fâtih Türbesi civârındaki mezarlıkta güzer-gâhda medfûndur. Mezâr taşında böyle yazılmıştır:

"*Fâtih Câmi'-i şerîfinde Cum'a günleri va'z eden ve* ***Mecâlis-i İrşâdiyye ve Necâtü'l-Mü'minîn*** *ve sâir risâlelerin müellifi meşhûr ulemâ-yı kirâmdan Oflu el-Hâc Muhammed Emîn Efendi'nin kabridir. Sene: 1319*"

Mecâlis-i İrşâdiyye Arabiyyü'l-ibâredir.

HACI MUHAMMED NÛRÎ EFENDİ

İstanbulludur. Genç yaşında irtihâl eylemiştir. Hacı Emîn Efendi'nin mahrem-i esrâr ve câ-nişîni olmuştu. Oldukça ilmi vardı. O da Emîn Efendi gibi telebbüs eder ve bi-aynihî hareket eylerdi. Fâtih'de câmi'-i şerîfde **Tarîkat-ı Muhammediyye**'yi ve İmâm-ı A'zam'ın **Fıkh-ı Ekber**'ini ve Atâullâh-ı İskenderânî'nin **Hikem-i Atâiyye**'sini ve hocasının **Mecâlis-i İrşâdiyye**'sini okuturdu. Cum'a günleri va'z eder, ikindiden sonra **Delâilü'l-Hayrât, Hızb-i A'zam** okuturdu.

/254/ Hacı Nûrî Efendi de şeyhlere, dervîşlere, tarîkatlara düşmân idi. Atar tutar, aleyhlerinde bulunur, tezyîf-kâr olurdu. Meslek-i hayâtiyyesi eser-i pâk-i Rasûlullâh'a zâhiren bâtınan tebaıyyet idi. **Delâil-i Hayrât** bastırır, satar, onunla geçinir idi. Usûl-i teslîkte, turuk-ı sâirede olduğu gibi rü'yâya i'tibâr etmez ve onunla dersi artır-

maz idi. Herkese ta'n-endâz idi. Devr-i Hamîdî'de Beşiktaş Muhâfızlığınca taht-ı tevkîfe bile alınmış idi. Sâhib-i saâdet efendimizden me'zûniyyet olmadıkça hiçbir kimse mücâz olamazdı.

Hacı Nûrî Efendi de, hadd-i zâtında mücâhid-i riyâzet-kâr iyi bir adam idi. Üç dört mücâzı vardır. Onlardan biriyle söyleşirdim. **Sefîne-i Evliyâ**'ya bunlar hakkında ma'lûmât derc edebilmek emeliyle dâimâ hem-hâl olup, ma'lûmât istihsâline çalışırdım. Zâten bu satırları ondan aldığım hakîkî tafsîlât üzerine yazdım.

Mûmâileyh, hânesinde mücâzlarına gizli ders okutur idi. Sabâh namâzından sonra işrâk vaktine kadar, ba'zan ba'del-asr üç dört kişi toplanır, zikr ederler imiş. Zikir, sünûhât üzerine olurmuş. O zât dedi ki, "*Ba'zan Türkçe zikr ederek Nûrî Efendi'ye ne sânih olursa o asl olurdu. Zikir, hafî-kalbî olurdu.* "Hû, Allâh, Hay", *ne zuhûr eylerse meşgûl olurduk. Cezbe ve harâret, şevk, aşk çok olurdu. Onunla berâber meclisin mehâbetine halel gelmezdi.*"

Dilinde çıban çıktı, seretân hastalığına mübeddel oldu. Son **/255/** nefesine kadar va'z ve nasîhat-ı irşâd ile meşgûl oldu. Sânihâtını yazardı. Akâid ve ahlâka dâir eserler yazmış ise de, ikmâline muvaffak olamadan zâyi' olmuştur.

İstihâresiz kimseyi kabûl eylemezdi. Zuhûra göre hareket ederdi. Mürîdlerinin mâddî ma'nevî hâline muttali' olmuş idi. İntisâb etmek isteyenlere, "*Bakalım, istihâre edelim, hakkınızda ne buyurulur.*" derler idi.

Orta boylu, sarı ve köse sakallı, beyâz yüzlü idi. Hastalandığı zamân Fâtih'de va'za Ürgüplü İbrâhîm Efendi'yi, Kâsımpaşa'ya Süleymân Efendi'yi, Üsküdar'a Hoca Seyfeddîn Efendi'yi me'mûr etmişti.

29 Şevvâl 1329 ve 8 Teşrîn-i Evvel 1327 (20 Aralık 1909) târîhine müsâdif Pazar günü irtihâl-i dâr-ı bekâ eyledi. Fâtih'de namâzı kılındı, vasiyeti mûcibince Edirnekapı hâricinde elyevm Şehîtlik civârında Sakızağacı'nda ihzâr olunan makberede vedîa-i hâk-i mağfiret kılındı. Mezâr taşında böyle yazıyor:

"(يا ناظراً بقبری متفکراً بحالی أمس کنت غداً تکون مثلی)[145]. *Cum'a günleri Fâtih Câmi'-i şerîfinde vâiz ve* **Delâilü'l-Hayrât** *hocası meşhûr ulemâ-i kirâmdan eş-Şeyh Şehrî el-Hâc Muhammed Nûrî b. Alî'nin kabridir.*"

SÜLEYMÂN EFENDİ

Erzurum civârındandır. Emîn Efendi'ye yetişmiştir. Nûrî Efendi ile arası iyi değildi. Fakat nasılsa irtihâlinde onun yerine geçmiş, Fâtih'te va'z eylemeğe etvâr ve ev-

145. "Ey kabrime bakıp benim hâlimi düşünen! Dün ben de senin gibi idim, yarın sen de benim gibi olacaksın." (H)

zâıyla çok kimseleri başına toplamağa muvaffak olmuştur. Orta boylu, kara sakallı; sakalı köseye meyyâl, /256/ saçları kulaklarına kadar uzun, ağzı büyük, sarığı kocaman, şahsen muhâtabında muhabbet ve hürmet hissi uyandırmaktan ziyâde heybet ve haşyet ilkâ eder bir vaz'iyyette bir adamdır. Va'z ederken mürîdlerinden biri kürsünün yanına bir mangal getirir, va'zın hitâmına kadar lâ-yenkatı' öd ağacı yakar, duman câmi'-i şerîfi doldurur. Sesi iridir ve kısıkçadır, çok bağırır. İlmi azdır, cerbezesi çoktur. Müftülükçe vâizlerin Ramazân-ı şerîfde câmi'lerde va'zını imtihâna tâbi' tutmasıyla, kendini imtihân etmek istemişler. Eline verilen Arapça bir eserin ibâresini doğru okuyamamış, bu sebeble geçen Ramazân-ı şerîfde va'z etmesine müsâade olunmamıştır. Bunun üzerine mürîdlerine emr etti, herkes Fâtih'de destereciler'deki hânesi ittisâlindeki mescidde toplandı. Câmie gelmediler. Fakat bu adamın mazhariyyeti vardır. Halkı başına toplayıcı bir hâli var ki, onunla eslâfından ziyâde mürîdâna sâhib olmuştur. Bu da herkese atar tutar, taassubu kavî, lisânı cerî bir zâttır.

Nûrî Efendi'nin mesleği ile bunun mesleği arasında büyük fark vardır. Nûrî Efendi'den kalan ihvânının çoğunu gücendirmiştir. Cum'a günü Fâtih Câmii yarıya kadar beyâz sarıklı mürîdânıyla dolar. Duâyı kalkar ayakta yapar ve mürîdânına, "*Âvâzınız çıktığı kadar 'âmîn' diye bağırınız.*" diye emr ettiğinden duâ ederken birkaç yüz kişinin bir ağızdan, "âmin" diye bağırması şimdiye kadar câmi'lerde, tekkelerde görülmüş âdetlerden değildir.

Süleymân Efendi'ye karîn olan bir zâttan da şu ma'lûmâtı alabildim:

/257/ Hânesi kurbundaki câmide Süleymân Efendi imâmet eder, yatsı ve sabâh namâzlarında mürîdân uzaktan yakından buraya şitâbân olur. Beş vakit namâz cemâatle edâ olunur. Müezzinlik yoktur. Terâvîhi iki rek'atte bir selâm vererek kıldırır. Câmi'-i şerîfde fesli bulunmadığından, hey'et-i umûmiyyesi zamân-ı saâdeti andırır. Terâvîh namâzında dört rek'atte bir muhtasar va'z eder.

O câmii iâne ile yapmıştır. Nâmına "Yeni Câmi" denilmiştir. Süleymân Efendi vaktiyle Tophâne Fabrikası'nda çalışırmış. Emîn ve Nurî Efendilerden ders görmüştür. Câmiin yanında bir mekteb vardır. Mürîdânın çocuklarını burada kendisi okutur. Mürîdlerinin cenâze namâzını o kıldırır. Tekbîr ve tehlîlin şiddetle aleyhindedir. Cenâze oldukça mürîdân çocuklarını da kabre kadar götürür. Nûrî Efendi'nin kabrinin civârı hayât-ı fâniyyeden güzerân eden mürîdânın ârâm-gâh-ı ebedîsidir.

Sabâh namâzına Eyüp'ten, Râmi'den cemâate gelen olur. Sakal mecbûrî, ustura ile tıraş memnû', senede bir def'a cemm-i gafîr Yûşa'ya giderler, teferrüc ederler.

Süleymân Efendi, çarşıdan ekmek almaz, hânesinde pişirtir. Kurbân bayramında mürîdândan evli olanlar kestikleri koyunun bir but veyâ kol, bir ciğer, bir başını; bekâr ise pirzolalık hediyyeten getirmek âdet olmuştur. Ba'zıları kurbân getirirler.

Hammama giderken peştemâlı vücûduna ziyâde sarmak, kendi yıkanmak, dellâka yıkanmamak esâstır.

Kürt isyânında, Şeyh Saîd mes'elesinde ve Erzurum hâdisesinde tevkîf olunanlar meyânında mûmâileyh dahi tevkîf ve Ankara'da İstiklâl Mahkemesi'nde muhâkeme olunmuş, on sene kale bendliğe mahkûm olmuştur. İstanbul Hâpishânesi'nde mevkûf bulunmaktadır. 5 Muharrem 1345/(15 Temmuz 1926).

/258/ Mütâlaa-i fakîr-ânem:

Bunların mesleğini takdîr edenlerdenim. Ancak ifrât-kârlıkları ve kendilerinden gayrisini fırak-ı dâlle ve ehl-i dalâletten addetmeleri afv olunmaz kusurlarındandır. Ulemâyı, meşâyıhı, urefâyı kendilerine izhâr-ı âsâr-ı buğz edecek bir vaz'iyyete düşürmeleri her hâlde mesleklerindeki ifrâtın mahsûlüdür. Dalâlette farz ettikleri insânların içinden ne eâzım yetişmiştir ve el-ân yetişmekte bulunmuştur. Onu takdîr etmiş olsalardı, dûr-endîş-âne hareketleriyle mahbûbu'l-kulûb olurlardı. Kıyâfetleri, riyâzetleri, mücâhedeleri nazar-ı iltifât ile görülmeğe şâyândır. Hele sâil olmamaları, bir maîşetle iştigâl eylemeleri, beş vakit namâz kılmaları, dâimâ tilâvet-i **Kur'ân** ve **Delâil** ile ve tasliye vü evrâd ile iştigâl etmeleri elbette hayırlıdır. Fakat halkın nazarında riyâya mahmûl olacak şeylerden de tevakkî lâzım gelir ki, Hak nezdinde mazhar-ı kabûl olsun.

Bir gün Bâyezîd'den tramvayla Fâtih'e gidiyordum, bu beyâz takyelilerden biri tramvaya girdi, bulduğu yerde diz çökerek oturdu. Cebinden **Delâilü'l-Hayrât**'ı çıkardı, tramvay Fâtih'e gelesiye kadar okudu. İslâmı Hıristiyanı, "*Bu ne iştir?*" diye baktılar, şaştılar kaldılar. Her şeyin yeri vardır. Bu gibi nevâfil ibâdât mestûren icrâ olunur. Hattâ zamân-ı saâdette namâzın sünnetlerini herkes evinde kılar, farza cemâate gelirler imiş; maksad riyâdan ictinâbdır. Böyle tramvayda alâ-melei'n-nâs **Delâil** okunması, o kimseyi, "kaba sofu", "ham sofu", "câhil sofu" dedirtmeğe ve bi'n-netîce nazar-ı İslâmiyyet'te sükûta sebeb olacak hâdisât-ı müessifedendir. Bir de dâimâ kendileriyle alış veriş **/259/** etmeleri, gayriye selâm vermekten ictinâbları, âharın cenâzesine gelmemeleri İslâmiyyet'te tefrikaya sebebdir. Reh-nümâları kâmil ve mükemmil olsa bu gibi noksânlar vukûa gelmezdi. İslâmiyyet'te vahdet vardır, tefrika yoktur. Tefrika ihdâs edenler mat'ûndur.

Bir de insân-ı kâmil olmak kıyâfeti düzmekle değil, "*dest-be-kâr dil-be-yâr*", ya'nî "*el kârda, gönül yârda*" olmakla, herkesin hâline göre idâre-i hâl ü kelâm etmekle ve muâmelât-ı cemîle-i insâniyyet-kâr-ânede bulunmakla ve riyâdan, halkın nefretini, kin ve gayzını müstelzim ef'âl-i gayr-i makbûleden ictinâbla ve herkesi kendinden yüksek bilmekle ve muhâtabında birçok fezâil-i memdûha arayıp bulmakla olur. Ve'l-

hâsıl zâhir i'tibâriyle iyi bir yola sâlik oldukları hâlde inkisâr-ı umûmîye ve kesr-i kadr ü şerefe sebeb olacak hâl ve hareketleri bi'l-ıztırâr bu satırları yazmağa nefsimde mecbûriyyet hissettirdi.

Zühd-i huşk makbûl değildir, şuûn-ı aşka vâkıf olmak lâzım gelir.

Tarîkat zâhidâ bir kisve-i nûr-ı ilâhîdir
Bi-hakk-ı Kibriyâ sen giymedin ammâ giyen giydi
Muhabbet bir hakîkat câmesidir sûfiyâ bi'llâh
Kabâ-yı zühd ü takvâyı ser-â-pâ çâk iden giydi

Ve's-selâm alâ men'ittebea'l-hüdâ.

Sefîne-i Evliyâ'da bunlar hakkında da ma'lûmât bulunsun diye ârzû ettim. Belki bir gün gelir, bunların mesleği hakkında bir zât dûçâr-ı merâk olur, bu satırları okursa merâkı mündefi' olup, fakîri hayr-duâ ile yâda inâyet-kârlık eder. Cenâb-ı Hak o gibilerden de râzı olsun.

KÂSIMPAŞA MEVLEVÎHÂNESİ

ABDÎ DEDE EFENDİ

Dergâhın bânîsidir. Galata Mevlevîhânesi şeyhi idi. Şârih-i **Mesnevî** İsmâîl-i Ankaravî hazretleriyle orada selef-halef olmuşlardı. "Abdullâh Dede", "Sırrî Abdî Dede", "Abdî Dede" diye de yâd olunur. 172. sahîfede müşârünileyhden bahs eyledim. Kâsımpaşa Mevlevîhânesi'nin bânîsidir. 1041/(1631-32)'de irtihâl-i dâr-ı naîm eyledi. Türbesinin üzeri açıktır. Mübârek bir zât idi.[146]

Sırrî Abdî Dede kıldı makâmında bürûz
(سری عبدی دده قیلدی مقامنده بروز)

târîhidir[147].

Sırasıyla Şeyh Olanlar:

İbrâhîm Dede. İrtihâli: 1048/(1638-39).

Kâsım Dede. İrtihâli: 1051/(1641-42).

Halîl Dede: Abdî Dede-zâdedir. İrtihâli: 1088/(1677-78).

Seyyid Muhammed Dede: Halîl Dede-zâdedir. Abdî Dede yanında medfûndur. İrtihâli: 1130/(1718).

---

146. Burada İ. Süheyl Ünver tarafından sonradan yazılmış şöyle bir not vardır (H):
"Türk târîhinin yazmadığı bir nokta:
Türk ta'lîk yazısının bizde kurucusu olarak da Public Library'den Türkçe ve Tevfik Fikret Kütübhânesi'ne oğlu Haluk eliyle intikâl eden Türkçe resimli **Şeh-nâme** yazısı bu zâtın. 18.IX.1971. Dr. İ. Süheyl ÜNVER"

147. Verilen ibârenin hesaplanmasından 978 çıkmaktadır. (H)

Sâlik Dede: Abdî Dede hafîdidir. İrtihâli: 1135/(1722-23). Abdî Dede'nin sülâlesi burada münkatı'dır.

Mûsâ Dede: On sene meşîhati vardır. 205. sahîfede yazdığım vechle Yenikapı Mevlevî şeyhi oldu.

Şemseddîn Efendi: Mûsâ Dede-zâdedir. 1174/(1760-61)'te Hicâz'da irtihâl eyledi.

Ali Dede: Arap-zâdedir. İrtihâli: 1181/(1767-68).

Diğer **Ali Dede**: "Hakîm Dervîş" diye meşhûrdur. Midillili idi. İrtihâli: 1190/(1776).

Muhammed Sâdık Dede: Galata Mevlevî şeyhi Selîm Dede'nin oğludur. Pederinin irtihâlinde oraya şeyh oldu. Birâderi **Mûsâ Dede** yerine geldi. 1197/(1783)'de mağdûren meşîhati ref' edildi.

Semâhat Dede: Edirne Mevlevî şeyhi idi. Mûsâ Dede yerine Kâsımpaşa Mevlevîhânesi'ne şeyh oldu.

Didi târîh-i vefâtın
Göçdü bu yıl kutb-ı arz
(كوچدى بو يل قطب ارض) = 1203/(1788-89)[148]

Şeyh Ömer Dede: 1201 senesi 23 Rabîu'l-evvelinde (13 Ocak 1787) meşîhati ref' edildi. Tekrâr Mûsâ Dede getirildi. 1202/(1788)'de Mûsâ Dede'den tekrâr meşîhat ref' edildi. Kâsımpaşa'da bir evde sâkin iken işrete meyli arttı. Nihâyet bu bezm-i işretten mey-gede-i aşk u muhabbete revân oldu. Yerine **Seyyid Muhammed Dede** geldi ki, Erzincan Mevlevî şeyhi idi. (Seyyid Muhammed Dede), 1210/(1795-96)'da birâderiyle Hicâz'a gitti, kâlıb-ı nâsûtu Mekke-i Mükerreme'de bıraktı. A'lâ-yı illiyyîne urûc etti.

Molla Dede: Bir müddet meşîhatte bulunup câm-ı mevti nûş eyledi.

Seyyid Ali Efendi: Seyyid Muhammed Efendi-zâdedir. 1211/(1796-97)'de şeyh oldu. 1243 senesinde irtihâl-i dâr-ı naîm eyledi. Târîhi: 2 Muharrem 1243/(26 Temmuz 1827) Perşembe.

Mâh-ı mâtemde yazup târîh-i hâlis eşkle
Kıldı hakkânî-i mahv fi'llâh vücûdu Şeyh Ali
(قيلدى حقانئ محو فى الله وجودى شيخ على)[149]

148. Bu ibârenin hesaplanmasından 1210 çıkmaktadır. (H)
149. Bu ibaredeki noktalı harflerin hesaplanmasından 1203 çıkmaktadır. (H)

Şeyh Ali Dede'nin birâderi Erzincan Mevlevî şeyhi Nazîf Efendi bu tekkede vefât eylemiştir. Târîhi: Cemâziye'l-evvel 1243/(Kâsım-Aralık 1827)'dir. Burada medfûndur.

Şeyh Ömer Şemseddîn Dede Efendi: Seyyid Ali Dede'nin oğludur. 1265/(1849)'te irtihâl eyledi.

Çerhalar yuf eyleyüp ben de didim şu mısrau
Er Şems-i Mevlevî'ye fücceten irdi zevâl

Şeyh Ali Efendi: Sinîn-i medîde icrâ-yı meşîhat eyledi. Âhir vaktinde makâm-ı hayrete düşüp, istiğrâkta kalmıştır.

Seyfeddîn Dede Efendi: Mûmâileyhin mahdûmudur. Elyevm post-nişîndir.

Mevlevîhâne 1252/(1836)'de ve 1312/(1894-95)'de mükemmelen ta'mîr edilmiştir. Bir altın kafestir.

BA'ZI SİLSİLELER

/261/ Silsile-i Nûr-bahşiyye

Nûr-bahşî tarîkı Necmeddîn-i Kübrâ hazretlerinden münşeib olur.

Necmeddîn-i Kübrâ, Radıyyeddîn Ali b. Saîd-i Lâlâ, Şeyh Şemseddîn-i Harakânî, Şeyh Abdurrâhmân-ı Asfarâî, Şeyh Alâüddevle-i Sümmânî, Şeyh Mahmûd-ı Müzdekânî, Şeyh Seyyid Aliyy-i Hemedânî, Şeyh İshâk-ı Ceylânî, Seyyid Muhammed Nûr-bahş-ı Buhârî (*Kaddesallâhu esrârahum*).

Silsile-i Emîriyye

Bursa'da defîn-i hâk-i gufrân olan Emîr Muhammed Şemseddîn-i Buhârî hazretleri bu tarîkın pîr-i sânîsidir. Nûr-bahş hazretlerine de nisbetleri olduğu gibi, bervech-i âtî silsile-i tarîkatları da başkadır:

Emîr Sultân Muhammed Şemseddîn-i Buhârî, Şeyh Seyyid Îsâ, Şeyh Seyyid Ali, Şeyh Seyyid Muhammed, Şeyh Hüsnî Hüseyin, Şeyh Hasan, Şeyh Muhammed Kâim el-Muntazır, Şeyh Hasan el-Askerî, Şeyh Ali Hâdî-i Takî, Şeyh Muhammed Cevâd-ı Nakî, Şeyh İmâm Ca'fer es-Sâdık, İmâm Muhammed Bâkır, İmâm Zeynelâbidîn, İmâm Hasan (*Radıyallâhü anhüm*).

Silsile-i Şettâriyye

Hz. Şâh-ı Nakşıbend efendimizin mürşidleri Seyyid Emîr Külâl, Şeyh Îsâ el-Hindî es-Sindî, Şeyh Ârif Şükür Muhammed, Şeyh Muhammed el-Gavs, Şeyh el-Hâc Huzûr, Şeyh Hidâyetullâh, Şeyh Muhammed el-Kâdî, Hz. Pîr Abdullâh eş-Şettârî, Şeyh Muhammed Ârif, Şeyh Âşık, Şeyh Muhammed Hudâ-kulu, Şeyh Ebul-Hasan

el-Harakânî an-Ebu'l-Muzaffer Mevlânâ Tûsî an-Ebû Muhammed-i A'râbî an-Muhammed-i Mağribî an-Ebâ-yezîd-i Bestâmî (*Kaddesallâhu esrârahüm*).

Tarîkat-ı Şettâriyye, tarîkat-ı aliyye-i Nakşıbendî'de mündemic kalmıştır. Türkiye'de ayrıca bir kolu yoktur.

/262/ Silsile-i Çeştiyye

Hz. Fahrül-enbiyâ aleyhi ekmelü't-tehâyâ, Hz. Ali (*Kerrema'llâhu vechehû ve radıya'llâhu anh*), Hasan-ı Basrî (*Radıyallâhü anh*), Hâce Abdülvâhid b. Zeyd (*Radıyallâhü anh*), Hâce Fuzeyl b. İyâz, İbrâhîm-i Edhem, Huzeyfetül-Mar'aşî, Emîneddîn Hebîretül-Basrî, Ebû İbrâhîm İshâk Uluvv-i Dîneverî, Ebû İshâk eş-Şâmî, Ebû Ahmed Abdâl-ı Çeştî, Ebû Muhammed-i Çeştî, Nâsırüddîn Ebû Yûsuf-ı Çeştî, Kutbeddîn Mevdûd-ı Çeştî, Şerîf ez-Zendenî, Şeyh Osmân-ı Hârûnî, imâmü't-tarîka seyyidinâ Şeyh Muînüddîn Hasan es-Seczî Çeştî (*Kaddesallâhu esrârahüm*).

Silsile-i Sühreverdiyye

Hz. Nûr-ı ayn-ı âlem (*Salla'llâhu aleyhi ve sellem*), Hz. Ali (*Kerrema'llâhu vechehû ve radıya'llâhu anh*), Hasan-ı Basrî (*Radıyallâhü anh*), Habîb-i A'cemî, Dâvûd et-Tâî, Ma'rûf-ı Kerhî, Seriyyü's-Sakatî, Cüneyd-i Bağdâdî, Mimşâd-ı Dîneverî, Ahmed Esved ed-Dîneverî, Muhammed-i Amûye, Kâdî Vecîhüddîn Ömer, Ziyâeddîn Ebu'n-Necîb Abdülkâhir-i Sühreverdî, imâmü't-tarîka Şihâbeddîn Ömer-i Sühreverdî (*Kaddesallâhu esrârahüm*).

Silsile-i Kübreviyye

Kurretül-ayn-ı uşşâk (*Salla'llâhu aleyhi ve sellem*), Hz. Ali (*Kerrema'llâhu vechehû ve radıya'llâhu anh*), Hasan-ı Basrî (*Radıyallâhü anh*), Habîb-i A'cemî, Dâvûd-ı Tâî, Ma'rûf-ı Kerhî, Seriyyü's-Sakatî, Cüneyd-i Bağdâdî, Ebû Alî Rûdbârî, Ebû Ali el-Kâtib, Şeyh Osmân el-Mağribî, Şeyh Ebul-Kâsım el-Cürcânî, Ebûbekr en-Nessâc, Ahmed-i Gazâlî, Şeyh Ebu'n-Necîb Abdülkâdir-i Sühreverdî, Şeyh Ammâr b. Yâsir, **/263/** Şeyh Rûz-behân-ı Baklî, imâmü't-tarîka Şeyh Ebu'l-Cenâb Ömer b. Muhammed Necmeddîn-i Kübrâ (*Kaddesallâhu esrârahüm*).

Silsile-i Kâdiriyye

Bâis-i îcâd-ı kâinât aleyhi ekmelü't-tahiyyât, Hz. Ali (*Kerrema'llâhu vechehû ve radıya'llâhu anh*), İmâm Hasan, İmâm Hüseyin, İmâm Zeynelâbidîn, İmâm Muhammed Bâkır, İmâm Ca'fer-i Sâdık, İmâm Mûsâ Kâzım, İmâm Mûsâ Ali Rızâ, Şeyh

Ma'rûf-ı Kerhî, Şeyh Seriyy-i Sakatî, Şeyh Cüneyd-i Bağdâdî, Şeyh Ebûbekr Muhammed b. Dülef b. Muhammed eş-Şiblî, Abdülazîz b. Hâris-i Temîmî, Ebul-Ferah Muhammed-i Tartûsî, Ebul-Hasan el-Hakkârî, Ebû Saîd el-Mahzemî, imâmü't-tarîka es-Seyyid Abdülkâdir-i Geylânî (*Kaddesallâhu esrârahüm*).

Silsile-i Nakşıbendiyye

Mahbûb-ı güzîn-i İlâhî (*aleyhi salavâtu'llâhi ve selâmuh*), Hz. Ebûbekr es-Sıddîk (*Radıya'llâhu anh*), Selmân-ı Fârisî (*Radıya'llâhu anh*), Kâsım b. Muhammed b. Ebûbekr es-Sıddîk, İmâm Ca'fer-i Sâdık, Bâyezîd-i Bestâmî, Ebul-Hasan-ı Harakânî, Ebû Aliyy-i Fâremedî, Ebû Ya'kûb Yûsuf-ı Hemedânî, Abdülhâlık-ı Gücdüvânî, Hâce Ârif-i Rîvgirî, Hâce Mahmûd İncîr-i Fağnevî, Hâce Aliyy-i Râmitenî, Hâce Muhammed Baba Semmâsî, Hâce Emîr Külâl, imâmü't-tarîka Hâce Bahâeddîn Şâh-ı Nakşıbend (*Kaddesallâhu esrârahüm*).

Silsile-i Halvetiyye

Seyyidü'l-evvelîn ve'l-âhirîn (*salla'llâhu aleyhi ve sellem*), Hz. Ali (*kerrema'llâhü vechehû ve radıya'llâhu anh*), Hasan-ı Basrî (*radıya'llâhu anh*), Habîb-i A'cemî, Ebû Süleymân Dâvûd b. Nasîrü't-Tâî, Ebul-Mahfûz ma'rûf Aliyy-i Kerhî, Seriyy-i Sakatî, Cüneyd-i Bağdâdî, Ahmed Mimşâd-ı Dîneverî, Muhammed-i Dîneverî, **/264/** Ömer Vecîhüddîn el-Kâdî, Ziyâeddîn Abdülkâdir el-Bekrî es-Sühreverdî, Ebû Reşîd Kutbeddîn-i Ebherî, Rükneddîn Muhammed Nehhâs-ı Buhârî, Şeyh Şihâbeddîn Muhammed-i Tebrîzî, Şeyh Seyyid Cemâleddîn-i Şîrâzî, İbrâhîm Zâhid-i Geylânî, Kerîmüddîn Ahî Muhammed b. Nûrül-Halvetî, pîr-i tarîkat-ı Halvetiyye Ebû Abdullâh Sirâceddîn Ömer b. Eş-Şeyh Ekmelüddîn-i Geylânî Lâhicî el-Halvetî (*kaddesallâhu esrârahüm*).

Şeyh el-Fânî Ahî Emre Muhammed el-Halvetî, Şeyh Hâcî İzzeddîn el-Halvetî, Şeyh Sadreddîn-i Hıyâvî, pîr-i sânî-i tarîkat-ı Halvetiyye eş-Şeyh es-Seyyid Celâleddîn Yahyâ b. es-Seyyid Bahâeddîn-i Şirvânî (*kaddesallâhu esrârahüm*).

Silsile-i Medâriyye

Hind'de münteşirdir.

Mahbûb-ı yegâne-i Hak (*aleyhi salevâtullâhi taâlâ ve selâmuh*), seyyidinâ Hz. Ebûbekr es-Sıddîk (*radıya'llâhu anh*), seyyidinâ Abdullâh Alem-i Berdâr, seyyidinâ Şeyh Yemînüddîn-i Şâmî, Şeyh Emînüddîn-i Şâmî, Şeyh Tayfûr-ı Şâmî, Şeyh Bedreddîn Şâh-ı Medâr (sene: 716/1316 velâdeti, sene: 840 irtihâli leyle-i Cum'a 18 Cemâziye'l-

âhir / 27 Aralık 1436, medfeni Hind'de Kemenfur nâm beldedir) (*kaddesallâhu esrârahüm*).

Silsile-i Melâmiyye

"Melâmetiyye" doğrusudur.

Mahbûb-ı güzîn-i Mevlâ (*aleyhi ekmelü't-tehâyâ*), Hz. Ebû Bekr es-Sıddîk, Cübeyr b. Mut'ım b. Nevfel es-Sahâbî, Şeyh Muhammed-i Müslim, Şeyh Ebû İyâz Mansûr-ı Kûfî, Şeyh Fuzeyl b. İyâz-ı Kûfî, Şeyh Feth b. Aliyy-i Mevsılî, Şeyh Ebû Hüseyin Selem b. Hüseyin Bârûsî, Şeyh Ebû Sâlih Hamdûn el-Kassâr (Bu zât silsile-i Melâmiyye'nin pîridir.) (*kaddesallâhu esrârahüm*).

Memleketimizde bu kol münteşir değildir. Melâmîlik umûm turuk-ı aliyyeye sirâyet eylediğinden müstakil bir koldan teselsül edememiştir.

/265/ Silsile-i Aşkıyye

Silsile-i Nakşiyye'de Bâyezîd-i Bestâmî hazretlerinden inşiâb ile yürümüştür.

Şeyh Bâyezîd Tayfûr-ı Bestâmî, Şeyh Ebû Mûsâ Düeylî, Şeyh Ebû Bekr-i Emnânî, Şeyh Ömer ed-Dirhemî, Şeyh Cemâleddîn-i Bestâmî, Şeyh Necmeddîn-i Bestâmî, Şeyh Kıvâmuddîn Hüseyin, Şeyh Ebû Yezîd-i Aşkî (*kaddesallâhu esrârahüm*).

Silsile-i Şettâriyye

Bâyezîd-i Bestâmî, Hâce Muhammed el-Mağribî, Ebû Muzaffer Mevlâ Tûsî (Bu zât Ebû Yezîd-i Aşkî'ye de mülâkî olup, silsile-i Aşkıyye'den hisse-dâr-ı feyz olmuştur.), Şeyh Ebul-Hasan Ali b. Ca'fer el-Harakânî, Şeyh Hudâkulu, Şeyh Muhammed Âşık, Şeyh Muhammed Ârif et-Tayfûriyye, Şeyh Abdullâh eş-Şettâr (*kaddesallâhu esrârahüm*).

Silsile-i Şinâviyye - Silsile-i Gavsiyye

Şeyh Abdullâh eş-Şettâr hazretlerinden münşeib olmuştur.

Silsile-i Gazâliyye

Şeyh Ebu'l-Hasan-ı Harakânî ve Ebu'l-Kâsım Ali b. Abdülvâhid hazerâtından, Şeyh Ebû Aliyy-i Fazl b. Muhammed el-Fâremedî'ye, ondan da Huccetü'l-İslâm Ebû Hâmid Muhammed el-Gazâlî hazretlerine feyz-i Muhammedî sereyân eylemiştir.

İMÂM MUHAMMED el-GAZÂLÎ

İmâm Gazâlî, eâzım-ı ulemâ-yı İslâmiyye'den ve efâhım-ı urefâ-yı sûfiyyedendir. Zamânında ulemâ ile urefânın arasında tekevvün eden beynûneti te'lîfe gayret etmiş, muvaffak olmuş, kudret-i ilmiyye ve kemâlât-ı irfâniyyesini herkese teslîm ettirmiştir. Vücûd-ı mukaddesleriyle iftihâr olunur. Kendilerine, "Huccetü'l-İslâm" lakabı bil-istihkâk beynel-İslâm tevcîh olunmuştur.

Külliyyetli ve pek mühim te'lîfâtı vardır ve beynel-ulemâ ziyâdesiyle makbûl tutulmuştur. Urefâ ve ulemâdan herkes kendilerine hürmet-i ta'zîmde bulunur.

Rûhu'l-Beyân'da, İsmâîl Hakkî el-Celvetî hazretleri müşârünileyh hakkında vak'a-i âtiyeyi nakl eder:

/266/ Aktâb-ı zamândan bir veliyy-i a'zam; kendisini huzûr-ı saâdet-i Muhammediyye'de görüyor. Büyük bir dîvân var. Hz. Mûsâ (*Aleyhi's-selâm*), Rasûl-i Ekrem (*salla'llâhu aleyhi ve sellem*) efendimiz hazretlerinin, (علماء أمتي كأنبياء بني إسرائيل)[150] buyurmuş olmasına karşı, sultânü'l-enbiyâ ve hikmet-nümâ-yı (وما ينطق عن الهوى)[151] efendimizden böyle buyurulmasının hakîkatini suâl etmiş ve "*Yâ Rasûlallâh ümmetinin ulemâsıyla enbiyâ-yı Benî İsrâîl neden teşbîh buyuruldu.*" istîzâhına karşı, "*Ulemâ-yı ümmetten birini ihzâr edeyim, bir görüşünüz. Hakîkat-i beyâniyyemi teslîm edersiniz.*" meâlinde cevâb-ı nebevî inâyet buyurulmuştur.

İşte o dîvân Hz. Mûsâ ile ulemâ-yı ümmet-i Muhammed'den bir zâtın murâfaası için teşekkül etmiş bir dîvân idi. Ulemâ-yı ümmetten İmâm Gazâlî, taraf-ı celîl-i nebevîden ihzâr buyurulmuş Hz. Mûsâ ile İmâm Gazâlî karşı karşıya gelince, Hz. Mûsâ, İmâm Gazâlî'ye ismini sormuş, o da, "*Muhammed b. Muhammed b. Muhammed b. Muhammed*" *cevâbını verince Hz. Mûsâ, "Ben size isminizi sordum, siz bana fazla olarak pederinizden i'tibâren ecdâdınızın isimlerini de saymağa başladınız."* diye istiğrâb âsârı gösterince İmâm Gazâlî, "*Ey Nebiyy-i zîşân Cenâb-ı Hak size,* (وما تلك بيمينك يا موسى)[152] *diye sordu; siz,* (قال هي عصاي)[153] *demekle iktifâ edecek yerde,* (أتوكأ عليها وأهش بها على غنمي ولي فيها مآرب أخرى)[154] *diye fuzûlî arz ve tafsîl-i cevâbda bulunmuştunuz. İşte ben de bu nazariyyenize ittibâan tatvîl-i cevâb eyledim.*" diye ma'rûzâtta bulununca Hz. Mûsâ, İmâm Gazâlî'nin mertebe-i irfânını takdîr edip huzûr-ı risâlette teslîm-i hakîkat buyurmuşlardır.

---

150. "Ümmetimin âlimleri İsrâil Oğullarının nebîleri gibidir." el-Aclûnî, **Keşfü'l-Hafâ**, II, 64. (H)
151. "O, kendi arzusuna göre konuşmaz." 53. Necm sûresi, 3. (H)
152. "Şu sağ elindeki nedir, ey Mûsâ?" 20. Tâhâ sûresi, 17. (H)
153. "O benim âsâmdır..." 20. Tâhâ sûresi, 18. (H)
154. "... Ona dayanırım, onunla davarlarıma yaprak silkerim, benim ona başkaca ihtiyaçlarım da vardır." 20. Tâhâ sûresi. 18. (H)

Hz. Mûsâ'ya karşı ulemâ-yı ümmet arasından temyîzi imâm-ı müşârünileyhin "Huccetül-İslâm" lakabına mazhariyyetini /269/ müstelzim ve vak'a-i müftehire bu olsa gerektir.

Terceme-i hâl-i âlîlerine gelince:

Zeyneddîn Ebû Hâmid Muhammed b. Muhammed b. Muhammed b. Ahmed et-Tûsî nâmıyla muanven olup, ekâbir-i fukahâ-yı Şâfiiyye'den bir zât-ı âlî-kadrdir. 450 sene-i hicriyyesinde (1058), Horasan'da Tus şehri civârında Gazâle karyesi'nde dünyâya revnak vermiştir. İbtidâ Tus'da Ahmed er-Râzkânî'den ve ba'dehû Nîşâbûr'da İmâmül-Haremeyn Ebu'l-Maâlî el-Cüveynî'den tahsîl-i ulûm ederek üstâdının hayâtında kesb-i şöhret ve te'lîfe mübâşeret etmekle, müşârünileyh tarafından tahsîn ve teşvîk olunmuş ve üstâdının vefâtında Nîşâbûr'u terk ile *Sürre-men-reâ* (Sâmerrâ)'ya azîmet ederek, vezîr Nizâmü'l-Mülk ile görüşmüş ve müşârünileyhin ikrâm ve ta'zîmine mazhar olmuştur. Huzûrunda meşâhîr-i ulemâ ile ettiği mübâhasât-ı ilmiyyede cümlesine tefevvuk ile derece-i ilm ü kemâlini isbât ettiğinden, 484/(1091) târîhinde henüz otuzdört yaşında iken Bağdâd'da Medrese-i Nizâmiyye'nin bir müderrisliğine ta'yîn olunarak dört sene tedrîs-i ulûm ile kesb-i iştihâr ettiler.

Şeyh Ebû Alî Fazl b. Muhammed el-Fâremedî hazretleriyle hem-sohbet olup, onun dâire-i feyzine girdi. 488/(1095)'de kâffe-i meşâgili terk ile gûşe-i zühd ü takvâya çekilmiş ve ba'dehû cânib-i Hicâz'a azîmet, ba'del-hac Şâm'da Câmi'-i Ümeyye'nin garb cihetindeki medresede tedrîs ile ba'del-iştigâl Kuds-i şerîfe gidip, ibâdet ve riyâzet île vakit geçirmiş ve oradan İskenderiye'ye giderek bir müddet kaldıktan sonra Sultân b. Taşkın'ın da'veti üzerine Mağrib'e gitmek üzere gemiye binmiş ise de esnâ-yı râhda sultân-ı müşârünileyhin haber-i vefâtını işitince yarı yoldan dönüp vatanına avdet etmiş idi.

Tus'ta bir müddet te'lîf ve tedrîs ile meşgûl olarak, ba'dehû Nîşâbûr'da Medrese-i Nizâmiyye müderrisliğini kabûl etmesi ibrâm olunmağla oraya azîmete mecbûr olmuş ve nihâyet bir müddet sonra terk-i hıdmetle vatanına dönmüş, mensûb bulunduğu tarîkat-ı aliyye-i sûfiyyeye mahsûs bir hânkâh ve yanında bir medrese /268/ inşâsına muvaffak olup bakıyye-i ömrünü burada ibâdet ü riyâzet ve irşâd u tedrîs ile geçirmiş ve 505/(1111-12) târîhinde ellibeş yaşında iken irtihâl-i dâr-ı naîm eylemiştir. (*kaddesa'llâhu sırrahû*)

Henüz genç yaşında nâil olduğu makâmât-ı âliye gıbta-fermâdır. Te'lîfât-ı kesîresi vardır. En meşhûrları:

1. **İhyâu'l-Ulûm**, 2. **el-Basît**, 3. **el-Vasît**, 4. **el-Vecîz**, 5. **el-Hulâsa**, 6. **el-Müsta'fî**, 7. **el-Münhal**, 8. **el-Müntehal**, 9. **Tehâfütül-Felâsife**, 10. **Mihekkü'n-Nazar**,

11. **Mi'yârül-İlm**, 12. **el-Makâsıd**, 13. **el-Meftûn bihî alâ Gayri Ehlihî**, 14. **el-Maksadül-Esnâ fî-Şerhi'l-Esmâi'l-Hüsnâ**, 15. **Mişkâtül-Envâr**, 16. **el-Münkızu mine'd-Dalâl**, 17. **Hakîkatül-Kavleyn** ve sâire.

Kendileri meslek-i sûfiyyûnun necm-i tâbânı olmağla felâsifenin efkârını red ve cerh yolunda mezkûr **Tehâfütül-Felâsife** kitâbını yazmış ve muâsırı bulunan meşhûr İbn Rüşd'ün, Endülüs'ten sorduğu suâle cevâben (İbn-i Rüşd) **Tehâfütü Tahâfüti'l-Felâsife li'l-Gazâlî** unvânıyla bir kitâb te'lîf ederek aksâ-yı şarkta zuhûr eden bir esere aksâ-yı mağribden cevâb vermiştir.

İmâm Gazâlî'nin Arabî, Fârisî ba'z-ı eş'ârı vardır.

Kıt'a:

هبنی صبوت کما ترون بزعمکم
و حظیت منه بالثم هذا زهر

إنی أعتزلت فلا تلوموا أنه
أضحی یقابلنی بوجه أشعری [155]

İrtihâli üzerine bir şâirin târîhi:

نصیب حجة إسلام ازین سرای شیخ
حیات پنجه و پنج و ممات پانصد و پنج [156]

Âlem-i İslâm'ın iftihâr ettiği eâzımdandır. Sûfiyyûnun mâ-bihi'l-iftihârıdırlar (*Kaddesa'llâhu esrârahum*).

155. "Farzedelim ki ben iddia ettiğiniz gibi birini sevdim ve ben ondan çiçek gibi bir öpücük aldım. Ancak beni, yüzünde bir ekşime ile karşılayınca da ondan ayrıldım. O halde niçin hâlâ beni kınıyorsunuz?" (H)

156. "Hüccetü'l-İslâm'ın bu dünyadan nasîbi 55 senedir. Ölümü ise 505 senesidir." (H)

/269/ 1343 sene-i hicriyyesinde (1924-25) İstanbul ve bilâd-ı selâsede mevcûd tekâyâ ve zevâyâdan tarîkat-ı aliyye-i Mevlevî'ye mensûb olanlar:

Dergâhın İsmi	Yevm-i Mahsûsu	Şeyhin İsmi
Yenikapı Mevlevîhânesi	Perşembe	Abdülbâkî Efendi
Bahâriye Mevlevîhânesi	Çarşamba	
Galata Mevlevîhânesi	Cuma	Ahmed Celâleddîn Efendi
Kâsımpaşa Mevlevîhânesi	Pazar	Seyfeddîn Efendi
Üsküdar Mevlevîhânesi	Cumartesi	Ahmed Remzî Efendi

Tarîkat-ı aliyye-i Rufâiyye'ye mensûb olanlar:

Dergâhın İsmi	Yevm-i Mahsûsu	Şeyhin İsmi
Üsküdar'da Rufâî Âsitânesi	Perşembe	Şeyh Hüsnî Efendi
Beşiktaş Ebulhüdâ Tekkesi		Şeyh Seyfeddîn Efendi
Aksaray Ebulhayr Tekkesi		Şeyh Şâkir Efendi
Üsküdar Çarşamba Tekkesi	Çarşamba	Şeyh Hayrullâh Efendi
Üsküdar Sandıkçı Tekkesi	Cumartesi	Şeyh Haydar Efendi
Beykoz Çayır Tekkesi		Şeyh Kâmil Efendi
Firuzağa'da Hocazâde Tekkesi	Cuma	Şeyh Resmî-zâde
Kulaksız'da Ma'rûfî Tekkesi	Pazartesi gecesi	Şeyh Tâhâ Efendi
Eyüp'te Hasîb Efendi Tekkesi	Pazartesi	Şeyh Şa'bân Efendi
Eyüp'te Şeyh Selâmî Tekkesi	Pazar	Şeyh Muhsin Efendi

Eyüp'te Sultân Osmân Tekkesi	Cuma	Şeyh Tal'at Efendi
Saîd Çavuş Tekkesi	Perşembe	Şeyh Hakkî Efendi
Yeşiltulumba'da Şeyh Halîm Tekkesi	Cuma	Vekîl Şeyh Cemâl Efendi
Topkapı'da Şeyh Süleymân Ef. Tek.	Cumartesi	Şeyh Cemâl Efendi-zâde
Hüsrev Paşa Tekkesi	Çarşamba	Şeyh Abbâs Efendi
Ümm-i Ken'ân Tekkesi	Cuma	Şeyh Ken'ân Efendi
Kılıççı Dergâhı	Pazar	Şeyh Ârif Efendi
/270/ Tarsus Tekkesi	Pazartesi gecesi	Şeyh Muhammed Efendi
Şehremini'de Ca'ferağa Tekkesi	Pazartesi gecesi	Şeyh Sâfî Efendi
Cerrahpaşa'da Bekâr Bey Tek.	Cumartesi	İhsân Efendi vekîli Şeyh Haydar Efendi
Sarrâc İshâk Dergâhı	Pazar	Şeyh Vahdî Efendi
Karababa Tekkesi	Salı	Şeyh Haydar Efendi
Âraste Tekkesi	Pazar	Şeyh Sâdık Efendi
Düğümlü Baba Tekkesi	Pazartesi gecesi	Şeyh Şihâb Efendi
Kartal'da Ma'rûfî Tekkesi	Cuma gecesi	Şeyh Yâsîn Efendi
Yakacık Rufâî Tekkesi	Rufâî Âsitânesi meşîhatine meşrûtadır.	
Tahtaminâre'de Sâlih Ef. Tekkesi	Pazartesi	
Şehremini'de Hulvî Efendi Tekkesi		

Tarîkat-ı aliyye-i Sa'diyye'ye mensûb tekâyâ:

Dergâhın İsmi	Yevm-i Mahsûsu	Şeyhin İsmi
Abdüsselâm Hânkâhı	Pazartesi	Şeyh Zâhir Efendi
Etyemez Dergâhı	Salı	Şeyh Hüsnî Efendi
Sancaktar Dergâhı	Pazar	Şeyh Sa'deddîn Efendi
Kadem Tekkesi	Salı	Şeyh Salâhaddîn Efendi
Hâcı Matrak Tekkesi	Salı	Şeyh İzzî Efendi
Eğrikapı'da Çakırağa Tekkesi	Cuma	Şeyh Hulkî Efendi
Kırımî Hâcı Hâfız Efendi	Cuma	
Hasîrî-zâde Tekkesi	Çarşamba	Şeyh Elîf Efendi
Taşlıburun Tekkesi	Perşembe	Şeyh Sa'deddîn Efendi
Balçık Baba Tekkesi	Cumartesi	Şeyh Hâlid Efendi
Üsküdar'da Fethî Efendi Tekkesi	Salı	Şeyh Şemseddîn Efendi
Hallâç Baba Tekkesi	Cuma	Şeyh Sa'deddîn Efendi
/271/ Kadıköy Mecîdiyye Dergâhı	Pazar	Şeyh Münîb Efendi-zâde

Kâsımpaşa Ciğerim Dede Tekkesi	Pazar	Şeyh Halîl Efendi

Tarîkat-ı aliyye-i Bedeviyye'ye mensûb tekâyâ:

Dergâhın İsmi	Yevm-i Mahsûsu	Şeyhin İsmi
Beylerbeyi'nde Şeyh Hüseyin Efendi Tekkesi	Cuma gecesi	Şeyh Nesîb Efendi
Çengelköy'de Bedevî Tekkesi	Cumartesi	Şeyh Siyâhî Efendi
Şeyh Hâmil Tekkesi	Pazar	Şeyh Hâmil-zâde Efendi
Kâsımpaşa'da Ebu'r-Rızâ Tekkesi	Pazar	Şeyh Nûreddîn Efendi
Kâsımpaşa'da Arab-zâde Tekkesi	Salı	Şeyh Enver Efendi
Eyüp'te İslâm Bey Tekkesi	Cuma	Şeyh İbrâhîm Efendi
Ağaçkakan Tekkesi	Çarşamba	Şeyh Niyâzî Efendi
Üsküdar'da Şeyh Sâdık Efendi Tekkesi	Pazartesi	Şeyh Ali Baba-zâde

Tarîkat-ı aliyye-i Kâdiriyye'ye mensûb tekâyâ:

Dergâhın İsmi	Yevm-i Mahsûsu	Şeyhin İsmi
Kâdirî-hâne Âsitâne Sucu-zâde Tekkesi	Salı	Şeyh Avnî Efendi
Kâsımpaşa'da Türâbî Dergâhı	Cuma	Şeyh Saîd Efendi
Kâsımpaşa'da Paşmakçı Dergahı	Cumartesi	Şeyh Cemâl Efendi
Budullu Tekkesi	Çarşamba	
Hâşimî Tekkesi	Çarşamba	Şeyh Süreyyâ Efendi
Debbâğ-hâne Tekkesi	Cuma	Şeyh Eşref Efendi
Altımermer'de Kâdirî Tekkesi	Cumartesi	Şeyh Nâcî Efendi
Hâkî Baba Tekkesi	Cuma	Şeyh Sa'deddîn Efendi
/272/ Remlî Dergâhı	Çarşamba	Şeyh İlhâmî Efendi
Şeyh Sırrî Dergâhı		Şeyh Abdullâh Efendi
Şeyh Edhem Dergâhı (Ceylânî)		Şeyh Hâlid-i Ulvî Efendi
Şeyh Muhyî Efendi Dergâhı	Perşembe	Şeyh Hayrullâh Efendi
Kabakulak Dergâhı	Çarşamba	Şeyh Hakkı Efendi
Haydar-hâne Dergâhı	Pazar	Şeyh İrfân Efendi
Keşfî Osmân Efendi Tekkesi	Cuma	Şeyh Muhammed-i Kemter Efendi
Olanlar Dergâhı	Pazar	Şeyh Hüsnî Efendi torunu

Taştekneler Tekkesi	Pazartesi gecesi	Şeyh Kemâleddîn Efendi
Geyik Baba Âgâh Efendi Tekkesi	Pazar	Şeyh Bahâeddîn Efendi
Körükçü Dergâhı	Pazar	Şeyh Sıdkî Efendi
Hekîmoğlu Ali Paşa Dergâhı	Cuma	Şeyh Müfîd Efendi
Gümüş Baba Dergâhı	Pazartesi	Şeyh İzzet-zâde
Kaygusuz Baba Dergâhı	Pazartesi	Şeyh Hâcı Rızâeddîn Efendi
Halîm-gülüm Dergâhı		Şeyh Hulûsî Efendi
Şeyh Hicâbî Tekkesi		Şeyh Hicâbî-zâde
Şeyh Nevrûz Tekkesi	Cuma gecesi	Şeyh Nevrûz Efendi
Yahyâ Kethüdâ Tekkesi	Çarşamba	Şeyh Sâmî Efendi
Bayrampaşa Tekkesi	Cuma	Şeyh Ali Efendi
Vânî Tekkesi	Pazar	Şeyh Niyâzî Efendi
Yarımca Baba Tekkesi	Cumartesi	Şeyh Muhammed Efendi
Kayalar Dergâhı	Cuma	Şeyh Ali Efendi
Büyük Piyâle Dergâhı	Cuma	Şeyh İbrâhîm Efendi
Avnî-zâde Tekkesi	Cumartesi	Şeyh Eşref Efendi
Kesmekaya Tekkesi	Cuma	
Kefevî Tekkesi	Cuma	Şeyh Edhem Efendi
/273/ Pişmâniyye Dergâhı	Çarşamba gecesi	Şeyh Ferîd Efendi
Üsküdar Kartal Baba Tekkesi	Salı	Şeyh Hulkî Efendi
Beylerbeyi'nde Kâzım Efendi Tekkesi	Cuma akşamı	Şeyh Kâzım Efendi
Eyüp'te Özbekler Tekkesi		Şeyh Muhammed Behlûl Efendi

Bayrâmîler:

Dergâhın İsmi	Yevm-i Mahsûsu	Şeyhin İsmi
Üsküdar'da Himmet-zâde Tekkesi	Salı	Şeyh Nâsih Efendi
Üsküdar'da Emekyemez Tekkesi	Pazartesi	Şeyh Azîz Efendi-zâde
Çarşamba'da Muhammed Ağa Câmii	Cuma	Şeyh Osmân Efendi
Bozdoğan Kemeri'nde Helvâyî Ya'kûb	Çarşamba akşamı	Şeyh Muhammed Tâhir Efendi

Sünbülîler:

Dergâhın İsmi	Yevm-i Mahsûsu	Şeyhin İsmi
Kocamustafapaşa Hânkâhı	Cuma	Şeyh Râzî Efendi
Merkez Efendi Dergâhı	Perşembe	Şeyh Nûreddîn Efendi

Fındıklı Tekkesi	Cumartesi	Şeyh Hâfız Efendi
Mîr-âhûr Tekkesi	Pazar gecesi	Şeyh Vahyî Efendi
Hâcı Evhad Tekkesi	Pazartesi	Şeyh Ya'kûb Efendi
Koruk Tekkesi	Çarşamba gecesi	Şeyh Nûrullâh Efendi
Şâh Sultân Tekkesi	Salı	Şeyh Burhân Efendi
Ferah-şâh Sultân Tekkesi	Çarşamba	Şeyh Mustafâ Efendi
Dragman Tekkesi	Perşembe gecesi	Şeyh Şerâfeddîn Efendi
Erdebîlî Tekkesi	Cuma	Şeyh Sırrî Efendi
Balat Tekkesi	Cuma	Şeyh Necmeddîn Efendi
Ağaçayırı Tekkesi	Pazar	Şeyh Rızâ Efendi
Arapkapısı Tekkesi	Pazartesi gecesi	Şeyh Mustafâ Efendi
Mi'mâr Tekkesi	Perşembe gecesi	Şeyh Mustafâ Efendi
İbrâhîmpaşa Tekkesi	Salı	Şeyh Hâfız Ahmed Efendi
/274/ Cihângîr Tekkesi	Pazar	Şeyh İhsân Efendi
Ramazân Efendi	Pazartesi	Şeyh Muhammed Efendi

Cerrâhîler:

Dergâhın İsmi	Yevm-i Mahsûsu	Şeyhin İsmi
Nûreddîn Cerrâhî Âsitânesi	Pazartesi	Şeyh Fahreddîn Efendi
Ser-tarîk-zâde Tekkesi	Pazar	Şeyh Hâşim Efendi
Durmuş Dede Tekkesi	Çarşamba	Şeyh Saîd Efendi
Yıldız Tekkesi	Çarşamba	Şeyh Nûrî Efendi
Çaylak Tekkesi		Şeyh Tevfîk Efendi
Karagöz Dergâhı	Çarşamba	Şeyh Hüsnî Efendi
Tımeşvar Tekkesi	Perşembe	Şeyh Hâşim Efendi
Yeniköy Tekkesi		Şeyh Yahyâ-zâde
Yekfûr Tekkesi[157]		Şeyh Raûfî Efendi
Üsküdar Ârif Dede Tekkesi(Cerrâhiyye'den)	Perşembe	Şeyh Fahreddîn Efendi

Gülşenî:

Dergâhın İsmi	Yevm-i Mahsûsu	Şeyhin İsmi
Mollaaşkî'de Gürcü Ali Efendi Tekkesi	Salı	Şeyh Muhammed Sâmî Efendi

157. Yeniköy ve Yekfûr Tekkeleri Raûfî Tekkeleridir. Fakat ahîren Cerrâhî'ye münkalibdir.

Uşşâkîler:

Uşşâkî Âsitânesi Kâsımpaşa'dadır. "Şemşîrli Tekke", "Perşembe Tekkesi" diye yâd edilir.

Dergâhın İsmi	Yevm-i Mahsûsu	Şeyhin İsmi
Uşşâkî Âsitânesi	Perşembe	Şeyh Mustafâ Sâfî Efendi
Hâlid Efendi Tekkesi (Samatya'dadır)	Cuma	Şeyh Şihâb Efendi
Fahrî Efendi Tekkesi (Aksaray'dadır)	Pazar	Şeyh Emîn Efendi
Mustafâ Efendi Tekkesi (Hırka-i şerif)	Pazar gecesi	Şeyh Hâcı Mustafa Efendi
Bedreddîn Efendi Tekkesi (Keçeciler)	Salı	Şeyh Hazmî Efendi
Hoca-zâde Tekkesi (Fâtih Haydar'da)	Pazartesi	Şeyh Cemâl Efendi

Şeyh Cemâl Efendi, hizmet-i askeriyye sırasında kolundan sakat olmuştur. Pederi Şeyh Muhammed'in müddet-i meşîhati pek azdır. Edirnekapı Mezârlığı'nda medfûndur. **/276/** Onun pederi Şeyh Hasan Efendi tuz satardı. Hilâfeti bu dergâh şeyhi Eşref Efendi'dendir. Hilâfetinde Tâhir Ağa Dergâhı şeyhi Ali Behçet Efendi rehberlik ettiğini söyledi. Hasan Efendi, dergâhı i'mâr ve ihyâya muvaffak olmuş kulûb-ı sâfiye ashâbından bir zât idi. Tahmînen 1320/(1902-03) senesi zarfında irtihâl eylemiş, Edirnekapı Mezârlığı'na defn olunmuştur. Şeyh Eşref Efendi, bu dergâh meşîhatinde çok zamân bulunmuş, sinnen sekseni tecâvüz etmiş ve Hz. Salâhî'nin mahdûmu Şeyh Ziyâeddîn Efendi'ye yetişmiştir. İrtihâli 1300/(1883) senesinden evveldir.

(Şeyh Cemâl Efendi), Orta boylu, kır ve uzunca sakallı, melîhu'l-vech bir zât idi. Hastalara okur ve ehl-i sülûk idi. Şeyh Behçet Efendi'nin nakline göre her gün Haydar Hamâmı'na gider, iğtisâl eder imiş. Tab'ında harâret gâlib olmağla iğtisâli âdet edinmiş idi. İrtihâlinde Edirnekapı hâricinde İbn-i Kemâl hazretlerinin kabri karşısındaki mezâristânda vedîa-i hâk-i rahmet kılınmıştır.

Harb-i Umûmî esnâsında bir tayyâreden atılan bomba bu dergâha tesâdüf etmekle, ne câm ne çerçeve nâmına bir şey kalmayacak derecede tahrîbât vücûda gelmiştir.

Azîzim Şeyh Mustafa Efendi'nin nakline göre bir zamânlar İstanbul'da Uşşâkî tekkelerinin adedi ondokuza bâliğ olmuş imiş. Hâlen altı tekke vardır. Üsküdar cihetinde ise hiç yoktur.

Ma'rifet iltifâta tâbi'dir
Müşterisiz metâ' zâyi'dir

Eslâf, dîne izhâr-ı muhabbet eder, mazhar-ı kemâl olmak için ehl-i ma'nânın dâire-i feyzine şitâb eylerler imiş. Ahlâf ise, dînden rû-gerdân oldu. Ehl-i ma'nâ ise, bir kat daha perde-i istitâra büründü.

/276/ Bayrampaşa Tekkesi

İstanbul'da Cerrâhpaşa civârında Haseki Câmii kurbunda câdde üzerinde bir dergâhdır. Bânîsi Sadr-ı a'zam Bayram Paşa'dır ki, rikâb-ı humâyûnda Bağdâd'a sefer ederken Urfa'da vefât eyledi. Na'şı İstanbul'a getirildi, türbesine defn edildi. Bu tekke Kâdiriyye şeyhlerine meşrûtadır.

Bayram Paşa'nın irtihâli:

Eyledi Bayram Paşa adn-ı a'lâyı makâm
(ايلدى بايرام پاشا عدن اعلايي مقام)

mısraının delâletine göre 1048/(1638-39) senesine müsâdiftir (*Rahmetu'llâhi aleyh*)[158].

O zamândan beri burada post-nişîn olan zevât-ı kirâm:

Malatyalı Şeyh Hamza Efendi.
Şeyh Mehdî Efendi.
Uryânî Şeyh Muhammed Efendi.
Ahlâtî Şeyh Mustafâ Efendi.
Şeyh Îsâ Efendi.
Bayrâmiyye'den Himmet-zâde Muhammed Emîn Efendi.
Mahdûmu Şeyh Es'ad Efendi:

Eyledi Seyyid Muhammed Es'ad'a huldü makâm
(ايلدى سيد محمد اسعده خلدى مقام) = 1202/(1787-88)[159].

- Şeyh Mustafa Efendi: "Müftü Baba" diye meşhûrdur. Kal'acık (Kalecik) müftüsü idi.

Düşdü bâ-feyz-i Hudâ târîh-i mısra' fevtine
Eyledi Müftî Baba el-hak o Firdevs'i mekân
(ايلدى مفتى بابا الحق او فردوسى مكان)
27 Cemâziyel-evvel 1206/(22 Ocak 1792)[160].

158. Verilen tarih mısraının hesaplanmasından 1040 çıkmaktadır. (H)
159. Verilen tarih mısraının hesaplanmasından 1181 çıkmaktadır. (H)
160. Verilen tarih mısraının hesaplanmasından 1208 çıkmaktadır. (H)

Müşârünileyhimden Es'ad ve Müftü Mustafâ Efendiler bu dergâh hazîresinde medfûndur.

Müftü-zâde Şeyh Muhammed Nûreddîn Efendi: Türbe-dâr-ı Hz. Sünbül idi. 17 Muharrem 1210/(3 Ağustos 1795).

Şeyh Muhammed Efendi.

Şeyh Mustafâ Efendi b. Nûreddîn Efendi: 1233/(1818)'de irtihâl eyledi. Burada medfûndur.

Şeyh İbrâhîm Efendi ki, "*Cici Burun*" diye meşhûrdur. Sünbüliyye'dendir. 1271/(1854-55'de irtihâl eylemiştir. Hüsn-i hâl ashâbından idi. Hânkâh-ı Hz. Sünbül'de Büyükkapı civarında medfûndur. Kâdirî-hânedeki **/278/ Silsiletü't-Tarâik**'te böyle muharrerdir. Bayrampaşa Dergâhı şeyhi idi. Bu İbrâhîm Efendi. Kâsımpaşa Hânkâhı şeyhi Cemâl Efendi merhûma da vekâlet eylemiş idi. Baba Efendi: Kibâr-ı meşâyıh-ı Kâdiriyye'dendir. Cild-i evvelde **Müştâkîler** bahsinde kitâbe-i seng-i mezârını yazdım. İrtihâli 1298/(1881)'dedir.

Mahdûmu Muhammed Ali Efendi dahi Baba Efendi'den sonra şeyh olmuştur. Her ikisinin kabri dergâh havlısındadır. (Muhammed Ali Efendi'nin) irtihâli 1309/(1891-92)'dadır.

Cerrâhpaşa hatîbi hulefâ-yı Kâdiriyye'den Ârif Efendi bir müddet burada vekâlette bulunmuş idi. Dergâh meşîhati ahîren Macûncu'da kâin Kelâmî Dergâhı şeyhi Es'ad Efendi-zâde Şeyh Ali Efendi'ye tevcîh olunmuş ise de hâlen hucurâtta muhâcir meskûn ve tevhîd-hâne müşrif-i harâbdır.

TERCEME-İ HÂL-İ ÂCİZÎ

/280/ Bu abd-i ahkar-ı rû-siyâhın işbu **Sefîne-i Evliyâ**'da yeri olmamak lâzım gelirse de, buna derc ettiğim bu kadar ezze-i kirâmın bir kıtmîri olarak saff-ı niâlde bulunmağı şeref-i azîm addederek, ba'zı ma'rûzâtta bulunmak cür'etini ihtiyâr eyledim. **Sefîne**'yi mütâlaaya tenezzül buyuran erbâb-ı şiyem ü mürüvvetin âcizleri hakkında lutfen istihsâl-i ma'lûmât ârzûsuna düşmesi ihtimâline karşı bir nebze ma'lûmât i'tâsı fâideden hâlî olmasa gerektir.

İsmim "Hüseyin", mahlasım "Vassâf", künyem "Osmân-zâde"dir.

Pederim Ürgüplüdür. İsmi Hacı Osmân Efendi, onun babası Ali Ağa'dır. Vâlidem Gürcü olup, ismi Fâtıma Emsâl Hânım'dır.

Pederim vaktiyle Mısır Vâlisi meşhûr Mehmed Ali Paşa ve oğlu İbrâhîm Paşa maiyetinde bulunmuş ve bunların irtihâlinde Mehmed Ali Paşa dâmâdı Sadr-ı a'zam Yûsuf Kâmil Paşa hizmetine dâhil olarak sinîn-i medîde Mısır'da ve İstanbul'da bulunup, onun da irtihâlinde haremi meşhûr-ı âlem Zeynep Hânımefendi tarafından, "Babamın ve zevcimin emek-dârıdır." diye saâdet-i hâl içinde bırakılmıştır.

Vâlidem Gürcü kızı olmağla, bidâyeten müşîrân-ı devletten Zarîf Mustafâ Paşa dâiresine alınmış, ba'dehû Zeynep Hânımefendi'nin vâlidesi ve Mehmed Ali Paşa'nın halîlesi Şem'inûr Kadın Efendi tarafından satın alınarak bir hayli hizmetinde bulundurularak hazîne-dâr kalfalığına irtikâ etmiş ve müşârünileyhâ Kadın Efendi'nin irtihâlinde kerîmesi Zeynep Hânımefendi tarafından pederim Hâcı Osmân Efendi'ye tezvîc edilmiştir.

Aksaray'da Vâlide Câmi'-i şerîfi karşısında Karamehmedpaşa Sokağı'nda ve Kovacıdede Mahallesi'nde, otuzbeş numaralı hâne, hânımefendi tarafından bi'l-iştirâ, yarısı pederimin, yarısı vâlidemin üzerine **/281/** ihsân olunup, 1281/(1864-65) sene-

sinde burada mükellef bir düğün yapılmıştır. Bir sene sonra birâderim Ali Nûrî Bey; iki sene sonra hemşîrem Refîa Hânım; 8 Mart 1288/(20 Mart 1872) ve 10 Muharrem 1289 târîhine müsâdif Çarşamba gecesi muharrir-i fakîr ve 1297/(1880) senesinde Mehmed Salâhaddîn isminde bir kardeşim dünyâya gelmiştir. Bunlardan Refîa ve Salâhaddîn küçük yaşta irtihâl-i dâr-ı naîm eyleyip Merkez Efendi Kabristanı'nda elyevm âile makberemizde defîn-i hâk-i rahmettirler.

Vâlidem, Salâhaddîn'i tevlîdi müteâkib hastalandı, kısa bir müddet hastalığı müteâkib âzim-i dâr-ı cinân oldu ki, 1297 sene-i hicriyyesine (1880) müsâdiftir. Tarîkat-ı aliyye-i Nakşıbendî'den Gümüşhâneli Ahmed Ziyâeddîn Efendi merhûma müntesibe fâzılât-ı nisvândan idi. Pederim nakl ederdi, vâlidem, fakîre "*Abdestsiz meme vermedim.*" dermiş. Merhûmeyi de mezkûr kabristânda kızının koynuna koyduk.

Pederim iki def'a ziyâret-i Haremeyn-i muhteremeyne muvaffak olup, Cemâziye'l-evvel 1308/(Aralık 1890-Ocak 1891) târîhinde âzim-i gülşen-serây-ı cinân olarak, elyevm vâlidemizin yanında âsûde-nişîn-i rahmet-i Rahmân'dır. (*rahimehumu'llâhu taâlâ rahmeten vâsia*).

Pederim Hâfız Muhammed Emîn Efendi'nin târîh-i irtihâli: 3 Şevvâl 1337/ 7 Hazîran 1335 (1917) yevm-i Pazartesi, saat üçbuçukta.

Hemşîre-i müşfikam Hikmet Hanım'ın târîh-i irtihâli: 11 Rebîu'l-evvel 1338/ 9 Kânûn-ı sânî 1335(1917), yevm-i Salı saat altıbuçukta.

Medfeni: Erenköy Kabristanı

Müddet-i ömrü: 63 sene. (*rahmetu'llâhi aleyhâ rahmeten vâsiâ*)

Âcizleri, Karamehmedpaşa Câmi'-i şerîfi harîmindeki ibtidâî mektebde hocam Mehmed Efendi'den bed'-i Besmele eyledim. Ağayokuşu Mekteb-i İbtidâîsi'nde diğer hocam Şükrü Efendi'den tahsîl-i ibtidâîyi ikmâl ile, Yûsufpaşa'da o zamânın en mümtâz bir müessese-i irfânı olan Medrese-i Hayriyye'de ve bi'l-âhare Mekteb-i Osmânî'de ve Aksaray'da Vâlide Rüşdîsi'nde bulunarak, bâ-şehâdet-nâme neş'et ettim. Mekteb-i Mülkiyye Î'dâdîsî'ne girdim. Burada üç sene müretteb ulûm u fünûnu okudum. Pederimin irtihâli bu zamâna müsâdifdir. Emr-i maîşette dûçâr-ı müzâyaka oldum. Birâderim, /282/ mülgâ Rusûmât Emâneti Evrâk Kalemi'ne müdâvim bulunuyordu. Onun delâletiyle 1306 sene-i rûmiyyesi (1890) esnâsında kalem-i mezkûra müdâvemete başladım. Bir sene sonra 250 kuruş maâşla Şirket-i Hayriyye Tahrîrât Kalemi'ne girdim. Bir sene kadar devâm edip yine Rusûmât'a intisâb ettim. Mektûbî Kalemi'ne kabûl ile tavzîf olundum.

Dervîşliğe ve tarîkat-ı aliyyeye muhabbetim küçük yaşımda başlar. Peder-i merhûm İstanbul'da Topkapı civârında, "Pazar Tekkesi" denilen Dergâh-ı Sinânî'nin

şeyhi Sâlih Efendi merhûmun muhiblerinden idi. Onun irtihâlinde mahdûm-ı kerîmâneleri Şeyh Ahmed Zarîfî Efendi'ye arz-ı muhâlasat etmiş idi. Hîn-i velâdetinde müşârünileyh Ahmed Zarîfî Efendi'yi eve da'vetle ism-i âciz-ânemin konulmasını ricâ eylemesiyle, da'vete bi'l-icâbe Muharremin onunda tevellüdüm dolayısıyla ismimi Hüseyin ve mahlasımı ise, "İnşâallâh vassâf-ı Muhammedî olur" diye, Vassâf tesmiye ve nazar-ı feyz-i mürşid-ânelerinin taallukuyla henüz kundakta bulunduğum sırada, erenler, evliyâlar himmetiyle tesmiye buyurmuşlardır.

Pederim bir aralık **Mesnevî**-hân-ı şehîr Muhammed Es'ad el-Mevlevî hazretlerinin meclis-i sohbetinde zevk-yâb olmuş idi. Vâlide Rüşdîsi'ne müdâvim olduğum sırada Es'ad Dede, Fârisî hocamız idi. Allâh rahmet eylesin, onun perverde-i kerâmeti oldum. Cuma günleri Fâtih'de hünkâr mahfili altında, Ramazânlarda müezzin mahfili yanında **Mesnevî**-i şerîf okuttuğundan, henüz küçük yaşta olduğum hâlde, pederim berâberinde derse devâma başladım. Salı günleri **Bostân, Hâfız, Arûz-ı Endülüsî** okudum. **Gül-şen-i Râz**'dan hisse-mend-i feyz oldum. Onbeş yaşında bir çocuk böyle hakâyıka müteallık derslerden tabîî müstefîd olamazdı. Fakat hikmet-i ilâhiyye, o zamândan bu derslerden zevk almağa başlamış idim. Terkinden **/283/** hazer ederdim. Es'ad Dede'nin Çayırlı Medrese'de odasına da gider, **Kasîde-i Hamriyye** okurdum. Kalbime genç yaşımda tohm-ı tasavvuf u aşkı eken Es'ad Dede hazretleri olduğunu maa't-ta'zîm arz ederim. Onun hâtıra-i ihtirâmı olarak bu bâbda mufassal bir eser yazdım ve kütüb-hâne-i dehre yâdigâr eyledim. Umûm Mevlevî meşâyıhının takdîr ve istihsânına mazhar oldum. Aksaray'da Şekerci Sokağı'ndaki Uşşâkî dergâhının mebnî bulunduğu mahalde, tarîkat-ı aliyye-i Nakşıbendî'den "Abalı Hâfız" denilen bir şeyh-i mübâreğin dergâhına ve ara sıra Cum'a günleri de Hz. Sünbül Hânkâhı'na gider, şeyh-i âlî-câh Rızâeddîn Efendi hazretlerinin enfâs-ı kudsiyyelerinden istifâde ve istifâzaya çılışırdım.

Rusûmât'ta otuziki sene hizmet ettim. Alâ-derecâtihim terakkî ede ede Mektûbî Kalemi mühimme mümeyyizliğine, ba'dehû Galata Emtia-i Dâhiliyye Gümrüğü kontrol me'mûrluğuna, maa-müskirât-ı zahîre ve İhrâcât Gümrükleri Müdîriyyeti'ne, 22 Eylül 1331/(4 Ekim 1915) târîhinde Sirkeci Müdîriyyeti'ne ta'yîn olundum. Harb-i Umûmî münâsebetiyle sâir gümrüklerimiz muâmeleten mesdûd kalıp, idhâlât ihrâcât Sirkeci'den şimendifere inhisâr etmekle, burada dört sene fevkal-âde bir azm ile çalıştım. Lehü'l-hamd, şân ü şeref-i idâreyi i'lâya muvaffak oldum. 6 Mayıs 1336/(1920)'da mükâfeten ve terfîan İstanbul Rüsûmât Başmüdürü oldum. Rüsûmât Müdîriyyet-i Umûmiyyesi'nde rıhtım ve muâhede ve kavânîn ve intihâbât komisyonlarında kâtib sıfatıyla arz-ı hıdemât eylediğim gibi, Karadeniz Gümrükleri teftîşine ve Zonguldak'ta ba'zı işlerin tedkîkine de me'mûr oldum. Bu hizmetlerde de, lehü'l-hamd muvaffak olarak menâfi'-i devleti te'mîne çalıştım. Osmanlı Devleti'nin inhi-

dâmı ve hükûmet-i milliyyenin vücûd-pezîr olması sırasında, hükûmet-i /284/ milliyyenin rüsûmâta âid inkılâbını İstanbul'da iki ay müddetle hüsn-i idâreye gayret-kâr oldum. Ba'dehû tekâüdümü taleb ve istid'â ettim. Bidâyeten merkez-i hükûmetten kabûl buyurulmamış iken, ısrâr ve tekrârım üzerine 29 Rebîu'l-âhir 1341 ve 19 Kânûn-ı evvel 1338/(1922) târîhinde müsâade olundu. Lehü'l-hamd ve'l-minneh, dağdağa-i hayât-ı me'mûriyyetten kurtuldum.

Kibâr-ı meşâyıh-ı Celvetiyye'den İsmâîl Hakkı hazretlerinin âsârını tetebbua başladım. Büyük bir zevke mazhar oldum. 1312/(1894-95) senesinde ve ba'dehû mükerreren Bursa'ya gittim. Müşârünileyh ve sâir eâzım-ı evliyâullâhı ziyâret ettim ve **Bursa Hâtırası** diye bir seyâhat-nâme yazdım.

1314/(1896-97) senesinde Şam'dan li-maslahatin İstanbul'u teşrîf buyuran ve fakîr-hânede müsâferet eyleyen, ulemâ-yı Hanefiyye'den ve Şa'bânî tarîkının Bekriyye kolundan Şeyh Muhammed Sultân Efendi hazretlerinde gördüğümüz hâlât-ı garîbe, kendisine intisâb etmekliğime sebeb oldu ve müşârünileyh esâsen İstanbul'a bunun için gelmiş olduğunu emr-i ma'nevîye istinâd ile söyledi. Terceme-i hâlini IV. cildde yazdım. Şam'a avdetleri hengâmında **Delâilü'l-Hayrât**'tan mücâz olduğum gibi, birkaç sene sonra tarîk-ı Halvetî-i Şa'bânî-i Bekrî'den bir icâzet-nâme ihsân eylediler.

Halvetîlerle koyuldum reh-i tahkîka hemân
Lutf idüp eyle meded hazret-i pîrim Şa'bân

diye terâne-senc olmağa başladım.

Teehhülüm 10 Şubat 1309 (22 Şubat 1893) ve 15 Şa'bân 1310 târîhine müsâdifdir. Kayınpederim, Harbiye Nezâreti ketebesinden ve Sekbânbaşı Câmi'-i şerîfi imâmı Hâfız Muhammed Emîn Efendi idi. Ahîren irtihâl eylemiştir. Âcizleriyle birlikte şeyh-i müşârünileyhe intisâb etmiş ve mücâz olmuştur.

Üç oğlum bir kerîmem dünyâya geldi. /285/ En büyüğünün adı Osman Tal'at'tır; Almanya'da ve İsviçre'de tahsîl ile elektrik mühendisi olmuştur. İkinci mahdûmum Ahmed Cevdet, onsekiz aylık iken irtihâl-i dâr-ı cinân eylemişlerdir. Üçüncü mahdûmum Mehmed Suâd, hâlen tahsîl ile meşgûldür. Bu çocuğun dûçâr olduğu asabî ve ma'nevî bir hastalık yüzünden dört sene kadar çektiğim âlâmı bir ben, bir de Allâh'ım bilir. Lehü'l-hamd ve'l-minne elyevm bi-inâyetillâhi teâlâ kesb-i âfiyet etmiştir. Dördüncü çocuğum Ayşe Muallâ isminde bir kızımdır. (*tavvela'llâhu ömrahüm ve hatema'llâhu avâkıbehum bi'l-hayri ve's-selâme bi-hurmeti Nebiyyi'r-rahmeti aleyhi ekmelü't-tahıyye*).

Bir aralık Gümrük'te vazîfe-i me'mûreme devâm sırasında İstanbul'a gelen Kerbelâ hatîbi Şeyh Nâsır Efendi'den Süleymâniye Câmi'-i şerîfinde **Buhârî**-i şerîfe başladım, bir sene kadar devâm ettim. Tekrâr Bursa'ya gittim, ma'nevî füyûzâta nâil ol-

dum. 1318/(1900-01) senesinde Bâyezîd Câmi'-i şerîfinde Fârisî-hân-ı şehîr Hoca Hüsnü Efendi'nin **Buhârî**-i şerîf dersine devâma başladım. Birkaç sene füyûzât-ı ehâdîsden feyz-yâb oldum. Müderrisîn-i fâzıladan Hoca Necîb Efendi'den **Kasîde-i Bürde** okudum. Bu esnâda Edirne'de Hz. Sezâî (*kuddise sırruhu'l-âlî*) efendimizin beşinci batın evlâdından Gülşenî Veli Dede Dergâhı şeyhi Şuayb Şerefeddîn Efendi hazretlerine gıyâben arz-ı muhabbet eyledim. Şeyhim Muhammed Sultân Efendi Şâm'da irtihâl-i dâr-ı naîm eylemiş idi.

Sâkiyâ başın içün sun bir kadeh **Vassâf***'a kim*
Virdiğin şol bâde-i lezzet-nisâr elvirmedi[161]

terânesiyle dem-sâz oluverdim.

/286/ Küçük Ayasofya'da uzlet-nişîn olan, kibâr-ı urefâ-yı Şa'bâniyye'den Hacı Kâmil Efendi hazretlerinin dâire-i feyzlerinde senelerce kaldım. Cuma günleri muntazaman Hz. Sünbül Hânkâhı'na, oradan Seyyid Nizâm Dergâhı'na giderdim. Şeyh Şuâeddîn ve Şeyh Mahmûd Efendilerin bezm-i sohbetine ve meclis-i zikrlerine dâhil olurdum. Edîb-i lebîb ve refîk-ı şefîkım Ahmed Nazmî Efendi'den **Rûhu'l-Beyân** tefsîrini okumağa çalıştım. Bu sırada Yâsîn-i şerîf tefsîrini birlikte tercüme ettik.

1323/(1905) senesinde Gelibolu'ya gittim, Yazıcı-zâde Muhammed Efendi hazretlerinin türbe-i şerîfelerini ve hatt-ı destiyle muharrer ve âh-ı âteş-nâkıyla kararmış olan **Muhammediyye** nâm eser-i bihînini ziyâret ettim. Oradan âzim-i râh-ı Hicâz oldum. Mekke-i Mükerreme'de yirmiüç gün kaldım, menâsik-i haccı itmâm ile Ravza-i ıtır-nâk-ı Muhammedîye rû-mâl olmak emeliyle Medîne-i Münevvere'ye azîmet eyledim. Bir hafta kadar kaldım, ömrümün en mes'ûd ve en hâtıra-pîrâ günleri burada geçen eyyâm-ı saâdet-ittisâmdır. Sûret-i azîmet ü avdetimi ve müşâhedâtımı musavvir olarak **Hâtıra-i Hicâziyye** nâmıyla büyük bir eser yazdım.

Şeyh Şerefeddîn Efendi ile muhâberemiz devâm ediyordu. Nâire-i aşkıyla yanmağa başladım mükerreren Edirne'ye Uzunköprü'ye azîmet ve mülâkât ârzûsuna düştüm. Ta'lîl ile azîmetime mâni' oldular. Seneler geçtikten sonra, "*Âlem-i bekâya seferimiz mukarrerdir, hemân Edirne'ye geliniz.*" buyurdular, şitâbân oldum. Lehü'l-hamd ve'l-minneh hâk-pâyine yüzler sürdüm. Esbâb u keyfiyyâtını müşârünileyhin tercüme-i hâli sırasında tafsîlen yazdım, tekrâra hâcet yoktur. İntisâb eylemek şerefine mazhar oldum. Tarîk-ı feyz-refîk-ı Gülşenî'ye bu sûretle alâka-dâr **/287/** oldum. Edirne'de medfûn ezize-i kirâmı, bâ-husûs Hz. Sezâî-i Gülşenî efendimizi ziyâret saâdetine erdim. Bi'l-âhare avdet eyledim.

161. Bu beyit Osmân Şemsî Efendi hazretleri indir. "Şemsî" yerine "Vassâf" kullandım.

Şerefeddîn Efendi hazretlerinin dâire-i terbiyetlerinde on sene kadar kaldım. Azîzim fi'l-hakîka bir müddet sonra âlem-i cemâle intikâl eyledi. Ahmed Müsellem hazretlerinin türbesinde vedîa-i hâk-i gufrân olundu. Delâlet-i kemter-ânemle türbe ta'mîr edildi. Sandûkasını ve üzerinin çukasını ve şem'-dânlarını ve manzûme-i târihiyye levhasını yaptırdım.

Tekrâr Edirne'ye gittim, ziyâret ettim. Hz. Sezâî âsitânesine yüz sürdüm. Fakat gül-zâra nazar kıldım, vîrâne-misâl olmuş, bülbülleri lâl olmuş, ber-hâb u hayâl olmuş gördüm. Azîzimin halîfesi Şeyh Şehrî Efendi tarafından bu abd-i ahkara mingayr-i liyâkatin Gülşenî hilâfet-nâmesi i'tâ buyuruldu, teberrüken aldım, kabûl ettim. Sırr-ı Fâtiha'nın zuhûruna müterakkıbım, yoksa hilâfete mazhar olmakla nâil-i rütbe-i kemâl olduğum zan buyurulmasın. Ahlâf makûlesi der-be-der bir sâlik-i tarîkım, tâbi'-i zuhûr bir abd-i pür-kusûrum.

Şerefeddîn Efendi ile olan muhâberât ve gördüğüm seyr ü sülûk ve ta'bîrâttan bâhis bir eser-i mühim yazdım, kütüb-hâne-i dehre yâdigâr bıraktım.

1327/(1909) senesinde Ankara'ya Hacı Bayram-ı Velî hazretlerini ziyârete gittim. Orada bir hafta misâfir-i Hz. Pîr oldum; saâdetler, devletler buldum. Oradan Konya'ya gittim. Hz. Mevlânâ min-külli'l-vücûh evlâna efendimizin südde-i seniyye-i gavsiyyet-penâhîlerine rû-yı siyâhımı sürdüm.

Titriyor cân u dilim Hazret-i Mevlânâ'ya
Ol sebebden yanarım Hazret-i Mevlânâ'ya

terânesiyle dem-sâz oldum. Âh o ne âlemler idi o ne demler idi. **/288/** Şeref-i ziyârete mazhariyyetim ânındaki hayâtımı Hz. Pîr'in terceme-i hâl-i âlîleri sırasında yazdım.

İstanbul'a avdet edildi. Bir aralık ba'zı eızze-i kirâm ziyâreti merâkid-i mübârekelerinin tahkîki sebebiyle Bandırma, Gönen, Manyas, Gemlik, İzmit, Yalova ve havâlîsi dolaşıldı. Eskişehir'e ve Afyonkarahisârı'na, Uşak, Manisa, Menemen ve İzmir'e kadar gidildi. Sonra Siroz, Dırama, Selânik, Manastır ve Üsküp'te tedkîkâtta ve ziyârâtta bulunuldu.

Aksaray'da âşiyâne-i peder ü mâder olan hânemizin ta'mîr, telvîn ve tefrîşine muvaffak olup oraya nakl-i mekân eylediğim sırada harîk-ı kebîrde mübeddel-i remâd oldu. Kıymet-dâr kitâblarımdan bir kısmı kurtarıldı, kısm-ı a'zamı yandı. Çok şükür ki, evvelce beşyüz cild kitâb Bâyezîd'deki Kütübhâne-i Umûmî'ye ihdâ olunmuştu. Bunlar da yanacaktı.

1330/(1912) senesinde Sûriye'ye seyâhate çıktım. Beyrut'ta Yahyâ (*aleyhi's-selâm*)'ı ziyâret ettim[162]. Oradan Şâm'a gittim. Hz. Şeyhu'l-Ekber (*kuddise sırruhu'l-ethar*) efendimizin mübârek merkad-i münîflerine rû-mâl oldum, cihânlar değer saâdetler buldum. Hz. Bilâl-i Habeşî ve ashâb-ı kirâmdan ve ezvâc-ı tâhirâttan birçoğu ziyâret olundu. Abdülganiyy-i Nablusî ve Mevlânâ Hâlid Ziyâeddîn-i Nakşıbendî türbeleri ziyâret edildi. İlk şeyhim Muhammed Sultân Efendi'nin hâk-i kabri göz yaşlarıyla tartîb olundu. Oradan Ba'lbek'e gittim, âsâr-ı kadîme-i târîhiyyeyi gördüm. Humus'a gittim, Ömer b. Abdülazîz ve Abdullâh b. Ömer hazerâtını ve sâir eızze-i kirâmı ziyâret ettim. Oradan Hama'ya gidip Eşref-zâde hazretlerinin şeyhi Hüseyn-i Hamavî hazretlerini ve Haleb'de **/289/** Zekeriyyâ (*aleyhi's-selâm*)'ı ziyâretle kâm-yâb oldum. Yafa tarîkıyla Kuds-i şerîfe geldim, Mescid-i Aksâ'yı ve Hz. Süleymân ve Dâvûd (*aleyhima's-selâm*)'ı, Râbiatü'l-Adeviyye ve Selmân-ı Fârisî ve birçok zevât-ı mukaddese kabirlerine yüz sürdüm. Halîlü'r-Rahmân'a gittim, İbrâhîm (*aleyhi's-selâm*)'ı ve maskat-ı re's-i Hz. Îsâ (*aleyhi's-selâm*)'ı ve Kuds-i Kumâme'yi gördüm.

Şâm-ı şerîfde iken evliyâ-i kirâmdan Şeyh Bedreddîn hazretlerinin huzûr-ı mübâreklerine kabûl buyruldum, feyz-i nazarlarına ve iltifât ve duâlarına erdim.

Limni'de Hz. Mısrî-i Niyâzî efendimizin kabr-i enverlerine ziyârete âzim iken. Harb-i Umûmî zuhûru hasebiyle yollar kapandı, bu saâdete eremedim. Seyr ü sülûka nihâyet olmadığından noksânımı ikmâl maksadıyla bir mürşid-i kâmil taharrîsinde iken, Cenâb-ı Hakk'a hamd olsun, Kâsımpaşa'da Hüsâmeddîn-i Uşşâkî (*kuddise sırruhu'l-bâkî*) efendimiz hazretlerinin âsitâne-i aliyyeleri seccâde-nişîni ârif-i maârif-i ilâhî ve âşık-ı sâdık-ı risâlet-penâhî, a'nî bihî eş-Şeyh Hâfız Mustafa Hilmî-i Sâfî Efendi hazretlerinin dâire-i irfânlarına cân attım. Te'yîd-i âdâb u usûl maksadıyla, tıfl-i ebcedhân gibi, ez-ser-i nev seyr ü sülûka başladım. İnâyet-i ilâhiyye ile tebdîl-i merâtibe ve terfî'-i âdâba uğraşıyordum. Her hafta Perşembe günleri zikr-i şerîfde ve hıdmet-i latîfede bulunuyorum. Müşârünileyh ile ibtidâ-yı mülâkâttan beri iş değişmiştir. Bir zamânlar **Mesnevî**-i şerîf okuttuklarından müstefîd oluyordum, râhatsızlıkları mâni' oldu. "*Dil dili var dilden dile*" diye gönül âleminden ifâza-i envâra rağbet buyurur oldular.

/290/ Münâcât

Hazret-i Ahmed Muhammed aşkına kıl feth-i bâb
Lutf u ihsânınla eyle mazhar-ı hüsn-i meâb

Kalmışım vâdi-i hasretde gönül çâlâkdır
Bu dil-i mahzûna Yâ Rabbü'r-Rahîm kıl feth-i bâb

162. Yalnız kolu burada, cesed-i şerîfi Şâm'da Câmi'-i Emeviyye'de medfûndur.

İftahu'l-bâbe bi-lutfi Yâ Azîme'l-mültecâ
Mâ-sivâ kaydından âzâd eyle ref' olsun hicâb

Gönlüme gelsin mübârek vuslatınla inşirâh
Der-be-der oldum senin aşkınla eyle kâm-yâb

Abd-i memlûkun olan ***Vassâf****-ı hasret-dîdeye*
Şems-i ihsânın tulû' itsün gönül olsun mücâb

Bir aralık Şeyh Müştâk-ı Kâdirî'nin terceme-i hâlini ve mahdûmu Edhem Baba'nın menâkıb-ı âli'l-âlini yazmış, nâmına **Risâle-i Müştâkıyye** demiş idim. Müştâkîlerden Şeyh Kemter Efendi, bir gün, fakîre hitâben, "*Sizin Hz. Müştâk'a ve Edhem Baba'ya masrûf olan himmet-i tahrîriyyenize mukâbil tarîk-ı Kâdirî'den mücâz ve semâ'-ı Kâdirî-i Müştâkî'ye me'zûn olmanız için ma'nevî bir ilhâmın te'sîri altındayım.*" diye semâa izin verdiler. Gâyet safrâvî olduğum, hattâ hızlı kalksam başım döndüğü hâlde, hâlen sâatlerce semâ' ediyorum, müteessir olmuyorum. Hz. Gavs-ı A'zam Cenâb-ı Abdülkâdir (*kuddise sırruhu'z-zâhir*) efendimizin eser-i feyz ü inâyetleridir. Şeyh Kemter Efendi, fakîre "**Sumûhî**" lakabını vermiştir. Teberrüken kabûl olunmuştur.

Fâtih'de Âşıkpaşa'da Tâhir Ağa Dergâhı şeyhi el-Hâc Ali Behçet Efendi hazretleriyle kırk seneye karîb hukûk-ı kadîme olup, dergâhda tarîk-ı feyz-refîk-ı Uşşâkî'den Şeyh Abdullâh-ı Salâhî hazretlerinin medfûn bulunması da bura ile alâka-dâr-ı muhabbet kıldığından Cuma geceleri zikr-i şerîfde hâzır bulunmakta ve füyûzât-ı ilâhiyyeye mütterakkıb olmaktayım.

Münâcât

Açılsın bendeki esrâr-ı ma'nâ
*Bi-hakk-ı sûre-i "**innâ fetehnâ**"*
Meded kıl şeyh-i dest-gîrim Salâhî
Garîbin kem-terin ***Vassâf****'a cânâ*

demdemesiyle pür-âvâz idim.

/291/ 15 Zi'l-hicce 1341/(29 Temmuz 1923) târîhinde Tekfurdağı'na (Tekirdağ) gittim. Oradaki ızzze-i kirâmın merâkid-i münîfeleri hakkında tedkîkât icrâ eyledim. Uzunköprü'de Şeyh Şerefeddîn Efendi merhûmun dâmâdı Şeyh Hâfız Mustafa Efendi tarafından vukû' bulan da'vet üzerine, Muratlı tarîkıyla Uzunköprü'ye gidildi. Azîzim merhûmun saâdet-hâneleri ve oradaki ihvân-ı tarîkat ziyâret edildi. Son derece hürmete mazhar oldum. Ba'dehû Mustafa Efendi ile birlikte Edirne'ye gittik. Evvel

emirde Hz. Şerefeddîn'in hânkâhına rû-mâl olduk, türbe-i münîfesinde hatimler indirdik, âşıkâna duâlar edip, kutbu'l-aktâb server-i uli'l-elbâb Hz. Pîr-i sânî-i Gülşenî Hasan Sezâî efendimizin ravza-i mukaddesesine yüzler sürdük. Mübârek sandûkasının etrâfında tevhîd âlemleri yaptık. Lehü'l-hamd mazhar-ı feyz-i âlîleri olduk; mutayyiben ve gânimen avdet ettim.

Hâl-i hâzırda Şeyh Mustafa Sâfî Efendi hazretlerinin harîm-i irfânında nevâleçîn-i feyz-i tarîk olmaktayım. Cenâb-ı vâhibü'l-âmâl bu abd-i rû-siyâhı ve cümle ihvân-ı dînimi kâmil ü mükemmil insânlardan etsin. Mevlidî Süleymân Efendi (*kuddise sırruhû*) hazretlerinin,

"Sana lâyık kullar ile hem-dem it
Ehl-i derdin sohbetine mahrem it"

diye ettiği duânın semerât-ı nâfiasından cümlemizi hisse-mend buyursun.

اللهم اجعلنا من أهل حسن الخاتمة و اجعلنا من الذين يعبدونك شهوداً و يستعينون بك قياماً و قعوداً.[163]

Afv ü ihsânın ile eyle uyûbum mestûr
Kılma şermende beni bây ü gedâdan Yâ Rab

Gülşenî tab'ımı kıl nâmiye-i bâğ-ı behişt
Koyma hâlî kerem it neşv ü nemâdan Yâ Rab

Ağlarım mahşere dek derd ile dergâhında
Çekmezem destimi dâmân-ı recâdan Yâ Rab

/292/ Tesellî

Nâ ümîd-i vuslat olma ber-murâd eyler seni
Vâkıf-ı her-hâl olan Allâh kâfîdir gönül

Mâcerâ-yı aşkı tasvîr eylemekse maksadın
Cân u dilden çekdiğin bir âh kâfîdir gönül

Bu satırları yazarken kalb-i hasret-zedeme nûr-ı tesellî şa'şaa-nümâ oldu. Yirmi seneden mütecâviz bir müddettir cem' u telfîkıyla uğraştığım ikibini mütecâviz evliyâ-yı kirâmın füyûzâtı bir araya gelirse bu zerre-i nâ-çîzi, şems-i eltâf bel' eder. Der-

163. "Ey Allahım! Bizi hüsn-i hâtime ehlinden eyle; Sana açıktan ibâdet edenler ile ayakta ve otururken Senden yardım isteyenlerden eyle". (H)

gâh-ı azamet-i ilâhiyyede buhl yoktur. Nezd-i sübhânîsinde mevki'-i kabûl bulmuş eâzımın her birine ta'zîmde ve ızhâr-ı muhabbette, alâ kadri'l-istitâa ve'l-isti'dâd, sarf-ı makderet eden Hüseyin Vassâf ahkarını elbette bırakmazlar. Nezd-i celîl-i Muhammedî'de ve azamet-serây-ı vahdette mazhar-ı kabûl olmasına delâlet eylerler. *"Yâ Rab, rahm eyle amân âteş-i hicrânına yakma."* duâsı vird-i zebânımdır. Hz. Sezâî'nin bu beyiti fakîrin tercemânımdır:

Koyma ki kala perde-i hecrinde mukayyed
Vaslınla olur çünki ***Sezâî****'ye tesellî*

* * *

Doğdu dilime nûr-ı dil-ârâ-yı tesellî
Gösterdi bana yârı merâyâ-yı teselli

Me'yûs-ı visâl olmuş idi kalb-i hazînim
Lutf ile yetişdi bana leylâ-yı tesellî

Hakk'ın kerem ü âufeti çokdur(ur) çok
Kurtardı beni câzibe-efzâ-yı tesellî

Mahv olma mukarrer idi âsâr-ı yeisden
Ger olmasa dilde şeh-i dârâ-yı tesellî

Hamd itmede Allâh'a kulu ***Vassâf'ı******
Hasta-dil iken buldu müdâvâ-yı tesellî

Hâl-i hâzırda kışın İstanbul'da Bâyezîd'de Veznecilер'de Tekke sokağında ihsân-ı ilâhî olan hâne-i fakîr-ânemizde, yazın ise Erenköy'ünde Suâdiye'deki **/292/** sayfiye-i âcizîde evkât-güzâr ve dâimâ dergâh-ı azamet-i sübhâniyyeye ızhâr-ı âsâr-ı ubûdiyyete şitâbân olmakla berâber, bunca in'âm u ihsân-ı ilâhîye karşı vazâif-i ubûdiyyeti binde bir olsun edâya muktedir olamamakla şerm-sâr olmaktayım.

الحمد لله حمداً يوافى نعمه و يكافى مزيده لا أحصى ثناءً عليك كما أثنيت على نفسك يا مقلب القلوب و الابصار ثبت قلبى على دينك و طاعتك و حسن عبادتك يا أرحم الراحمين.[164]

164. "Nimetlerini bol verip yeterince artıran Allah'a hamd olsun. Yâ Rabbi! Ben Seni, Senin kendini sena ettiğin gibi öğemem. Ey kalbleri ve gözleri halden hale çeviren! Kalbimizi dînînde, güzel ibâdetinde ve tâatinde sâbit eyle. Ey rahmet edicilerin en merhametlisi!" (H)

ZEYL

Bu satırları yazdıktan iki sene sonra, azîzim Mustafa Sâfî Efendi hazretlerinin vukû'-ı irtihâlleri üzerine, işâret-i ma'neviyyeye müsteniden, müşârünileyhin halîfetü'l-hulefâsı İnegöl Müftüsü Şeyh Muhammed İzzeddîn Safiyyullâh Efendi İstanbul'u teşrîf buyurup, bu abd-i ahkarı tarîk-ı feyz-refîk-ı Uşşâkî'de me'zûn edip, bir kıt'a icâzetnâme ile dil-şâd etmişler ve azîzimin tâc, hırka ve kemerini fakîre ilbâs eylemişlerdir. Ehl-i tarîkın ahkarı için bu inâyet, bu iltifât kıymet-i azîmeyi hâvî bir lutf-ı mahsûstur. Lehü'l-hamd, 30 Hazîrân (1)342 (1926) ve 18 Zil-hicce 1344 yevm-i Çarşamba.

Cenâb-ı Hak, zümre-i ehl-i şuhûddan ayırmasın ve cümle ihvânımla ilm-i vahdette mütebahhirînden eylesin. Âmîn.

Azîzime intisâb edip, sülûkları noksân kalan ihvânım yârânımdan kısm-ı a'zamı fakîre mürâcaatla te'yîd-i münâsebet eylediler. Bunlardan ikmâl-i sülûk edenlerin esâmîsi âtîde muharrerdir. Bursa'da Mısrî-i Niyâzî hazretleri âsitânesi şeyhi olan Muhammed Şemseddîn Efendi hazretleri, fakîrin Cenâb-ı'Mısrî'ye karşı olan muhabbetime ve bir nutkunu şerhime mukâbil teberrüken imzâma terdîfen, "Hüseyin Vassâf-ı Uşşâkî-i Mısrî" diye, bu şekilde vaz'-ı imzâya fakîri me'zûn eyledi. Bâbu'llâhın bir abd-i fakîri olan bu âcizin ve ihvân-ı dînimin âkıbetinin hayr olmasını mütemennîyim, azîzim.

Hulefâ-yı Âcizânem:

eş-Şeyh el-Hâc Ali Rızâ Zühdî Efendi

Harput'ta Pötürge kazâsının Ağvan karyesindendir. 1276/(1859-60) senesinde doğmuştur. Pederi Muhammed, onun pederi Hacı Ali'dir. Aile ismi Babuklu Oğulları'dır.

1290/(1873)'da ondört yaşında iken İstanbul'a gelmiş, birâderi Ahmed Efendi bir konakta vekîl-i harc olmağla onun yanında misâfir olmuştur. Tahsîl-i ibtidâî için Bâyezîd'de Dibekli Câmii ittisâlindeki mektebde Sâlih Efendi'den nâil-i feyz olup, bi'l-âhare Bâyezîd'de Harputlu Ahmed Efendi'nin dâhil-i halaka-i tedrîsi olmuştu. 1311/(1893-94) senesinde Yemen'deki asâkirimize va'z için me'mûren Yemen'e i'zâm olunarak orada üç ay kadar bu hizmeti ba'de'l-îfâ Mekke-i Mükerreme'ye gelmiş, iki ay ikâmet eylemiştir. Edâ-yı hac ile, Medîne-i Münevvere'de Ravza-i seniyyeye rûmâl olarak bir hafta ikâmetten sonra İstanbul'a avdet eylemiştir.

Râgıppaşa Kütüphânesi hâfız-ı kütüblüğüne ta'yîni 1305/(1887-88) ve berâ-yı sıla memleketine azîmeti 1306/(1888-89) senelerine müsâdifdir. Sinîn-i nizâmı doldurmasına mebnî, 3 Safer 1346 ve 1 Ağustos 1927'de tekâüdü icrâ olunmuştur.

İstanbul'da iken Gümüşhâneli Ahmed Ziyâeddîn-i Nakşıbendî'ye intisâb ile üçdört sene sülûka çalışıp, birer sene fâsıla ile iki erbaîn çıkardığı gibi, ba'zı erbâb-ı iğrâzın te'sîriyle siyâset iftirâsına uğramış ve devr-i Abdülhamîd Hân'da 1311/(1893-94)'de memleketine teb'îd olunarak on sene orada kalmıştır.

Mevlânâ Hâlid'in hulefâsından Hâfız Muhammed Rehâvî halîfesi Beyoğlu nâm zâttan müstahlef Harputlu İbrâhîm Efendi İstanbul'a geldiğinde Gümüşhâneli merhûm irtihâl etmiş olduğundan Ali Rızâ Efendi ona intisâb etmiş ve memleketine gittiğinde onun şeyhi mûmâileyh, Beyoğlu'na râbıta-bend-i tarîkat olarak onun emriyle erbaîne girmiştir ve tarîk-ı Nakşıbendî-i Hâlidî'den mücâz olmuştu. 1340/(1921-22) senesinde bir te'sîr-i ma'nevî ile İstanbul'da Kâsımpaşa'da Hüsâmüddîn-i Uşşâkî Âsitânesi'nde seccâde-nişîn-i kerâmet azîzim Şeyh Mustafa Sâfî-i Uşşâkî hazretlerine arz-ı nisbet ederek usûl-i Halvetiyye üzere seyr ü sülûka başlayıp, azîzimin âlem-i bekâya intikâlinde ikmâl-i sülûk için âcizlerine mürâcaat ve tecdîd-i bey'at eylemekle ibrâz eylediği sa'y ü gayret ve Cenâb-ı Hakk'ın izhâr buyurduğu âsâr-ı kerem ü inâyet ile ikmâl-i sülûka muvaffak olmuş, Receb 1345/(Ocak 1927)'de ahz-i icâze ile silsile-i meşâyıha dâhil ve neş'e-i ma'nâya vâsıl olmuştur. Neş'esi yüksek, ittikâsı gâlib bir zâttır. (*Zâdellâhu feyzehû ve tavvelallâhu ömrehû*)

eş-Şeyh Muhammed Ömer Rüşdî Efendi

Sivaslıdır. Pederinin ismi Muhammed'dir. 1299/(1882) senesinde dünyâya gelip, 1316/(1898-99)'da İstanbul'a gelerek kunduracılık san'atına girmiştir. Tarîk-ı ma'nâdan da feyz almak emeliyle Kâsımpaşa'da Çürüklük'te Şeyh Seyyid Muhammed-i Ensârî er-Rufâî'ye intisâb ile, altı sene kadar onun dâire-i nisbetinde kalıp, bi'l-âhare azîzim efendime arz-ı nisbetle seyr ü sülûka başlayıp, azîzimin irtihâlinden sonra bu fakîre gelip, lehü'l-hamd ikmâl-i sülûka muvaffak olmuştur. Receb 1345/(Ocak

1927)'de ahz-i icâze ile silsile-i meşâyıh-ı Uşşâkiyye'ye dâhil oldu. Âşık, sâdık bir zâttır. (*zâdellâhu feyzehû ve irfânehû*)

eş-Şeyh Ali Osmân Sıdkî Efendi

Trabzon'da Görele'de 27 Ağustos 1299/(8 Eylül 1883) senesinde dünyâya gelip, pederi me'mûrîn-i rusûmiyyeden Hasan Efendi'dir. Mahallinde medresede ve Ticâret Mektebi'nde okuyup, 1321/(1905)'de askerlik münâsebetiyle İstanbul'a gelip Tuzla ve Yıldız'da telgraf me'mûrluğunda bulunarak 1327/(1911) senesinde tahsîl-dâr olmuştur. 1343/(1927) senesinde Kuzguncuk Mâliye Şu'besi'nde sakafât kitâbetine nakl edilmiştir.

1337/(1921) senesinde azîzime arz-ı nisbet ederek, azîzimin intikâlinde fakîre mürâcaat ve tecdîd-i bey'at eyleyerek, lehü'l-hamd ikmâl-i sülûka muvaffakatiyle, Receb 1345/(Ocak 1927)'de ahz-i icâzeye muvaffak olarak silsile-i meşâyıh-ı Uşşâkiyye'ye dâhil olmuştur. Mücâhid, azîm-kâr, sâdık bir zâttır. (*zâdellâhu feyzehû ve irfânehû*)

eş-Şeyh Ahmedî Hamdî-i Tevfîkî

Ankara'da 1287/(1870-71) sene-i arabiyyesinde doğmuştur. Pederi İsmâîl Efendi'dir. Tahsîl-i ibtidâîsi Ankara'dadır. 1304/(1886-87)'te İstanbul'a gelip Sultân Bâyezîd Câmi'-i şerîfi ders-i âmlarından Âbidîn Efendi'nin dâhil-i dâire-i tedrîsi olup, **Câmî**'ye kadar okumuş; Eğinli Hacı İbrâhîm Efendi'den **Tasdîkât**'a kadar tederrüs eylemiş, ders vekîli Alasonyalı Hacı Ali Efendi'den 1322/(1904)'de tekmîl-i nüsah ederek icâze almıştır. 1317/(1899-1900)'de Râgıppaşa Kütüphânesi'ne hâfız-ı kütüb olup, şerîki Ali Rızâ Efendi delâletiyle azîzim Mustafa Sâfî Efendi (*kuddise sırruhû*) hazretlerine intisâb ile beşinci esmâya kadar terakkî etmiş ve azîzimin irtihâlinden sonra muharrir-i fakîrden ikmâl-i sülûka muvaffak olarak 1345 senesi şehr-i Ramazânında (Mart 1927) icâze almıştır.

Pek âşık, edîb ve sâdık olup, silisile-i zerrîn-i Uşşâkiyye'de kâmiller sırasına girmiştir. (*zâdellâhu feyzehû ve irfânehû*)

Hânımlardan İkmâl-i Sülûk Edenler:

İffet Sâdıka Hânım, Müzeyyen Hânım, Seher Hânım, Ferîde Hânım.

/295/ Âsâr-ı Fakîr-ânem

Bu abd-i ahkarda kudret-i ilmiyye ve kemâlât-ı tasavvufiyye denilen şey yoktur. Bunu bildiğim hâlde te'lîf-i âsâra cür'etim her hâlde afv olunmaz bir kusûrdur. Bu râdde medâr-ı tesellî olacak bir cihet bulurum ki, o da hüsn-i niyyetle mücerred erbâb-ı dile hizmetle me'cûr olacağım ümmîdidir. Her hangi bir eserimi dest-i mütâlaaya almak tenezzülünde bulunacak erbâb-ı kemâl onun hatîât ile mâ-lâ-mâl olduğunu gördüğünde hüsn-i niyyetime ve cehâletime bağışlayıp tashîhine, ikmâl-i noksânına ibzâl-i kerem ü mürüvvet buyurmalarını şiyem-i muhsine-i hatâ-pûşânelerinden istirhâm ederim.

Beni rahmet ile yâd eyleyen erbâb-ı kerem
İki âlemde ola mazhar-ı envâ'-ı niam

1. Şerh-i Esmâr-ı Esrâr Sefîne-i Evliyâ-yı Ebrâr

Şimdiki hâlde beş cilde bâliğ olan işbu eser-i âciz-ânemdir. Pek büyük emekle vücûda gelmiştir.

2. Esrâr-ı Kur'âniyye'den Bir Nebze

Rûhul-Beyân'dan Yâsîn-i şerîf tercümesidir. Refîk-ı şefîkım Ahmed Nazmî ile birlikte yazılmış hakâyıka müteallık birçok şeyler ilâve edilmiş büyük bir cilddir.

3. Gül-deste-i Hakîkat

Rûhul-Beyân'dan iki cüz'ün tercümesidir.

4. Kitâbü'l-Külliyyât

Fazâil ü âdâb-ı İslâmiyye'ye dâir olup, fütûhât-ı kenzü'l-Kur'ân'dan birçok mebâhis alınmış, yazılmıştır. Büyük bir cilddir.

5. Hâtıra-i Hicâziyye

Haremeyn-i muhteremeyni ziyâret esnâsında yazılmış âşık-âne bir seyâhat-nâmedir. Zeylinde **Sûriye'de Bir Cevelân** nâm seyâhat-nâme muharrerdir.

/296/ 6. Ravza-i Sâdâttan Bir Şemme

Hz. Seyyid Ahmed er-Rufâî'nin terceme-i hâlinden ve menâkıbından bâhistir. Bunun emr-i tâhrîrinde ziyâde uğraşmış idim. Bir Rufâî şeyhi yedinde zâyi' oldu. "Elbette bir diğerin eline geçmiştir, sâha-i âlemden hâriç kalmamıştır." diye tesellî buluyorum.

7. Bursa Hâtırası

Bir seyâhat-nâmedir. Bi'l-vesîle bir hayli evliyâu'llâh hakkında ma'lûmâtı câmi'dir.

8. Tertîb-i Cedîd Coğrafyâ-yı Umûmî

Üç cild üzerine müretteb olup, birinci cildi yazılmış Maârif İdâresi'nden tab'ına müsâade bile alınmış idi.

9. Hulâsa-i Coğrafya

Matbû'dur. Az vakitte satılmış ve nüshası kalmamıştır.

10. Müntehâbât-ı Ezhâr-ı İrfân

Mütâlaa ettiğim kitâblarda gördüğüm mebâhis-i mühimmeden vücûda gelmiş bir cild mühim bir eserdir. Beş defter zeyli de vardır.

11. Dîvân

Kasâid, medâyıh, gazel gibi eş'ârı hâvîdir.

12. Gül-zâr-ı Aşk

Manzûme-i **Mevlid-i Nebevî** şerhidir. Büyük bir eser olup âşık-âne yazılmıştır.

13. **Vesîletü'n-Necât**

Mevlid-i şerîf manzûmesi ve Süleymân Çelebi hazretleri hakkında ma'lûmât-ı târîhiyye, tedkîkât-ı edebiyye ve mütâlaa-i zevkıyyeyi câmi'dir. Matbû'dur. Fevka'l-âde rağbete mazhar olmuştur. Muharrir-i fakîrin zahr-ı âhiretidir.

Bu eser hakkında Medîne-i Münevvere'de Şeyhü'l-Harem-i Hz. Nebevî'den aldığım bu mektûb bâis-i iftihârım vesâikdandır. Teberrüken buraya telsîk olunmuştur (*Salli ve sellim alâ seyyidinâ Muhammedin ve âlihî ve sahbih*):

"*İzzetlü Hüseyin Vassâf Efendi hazretlerine,*

Mevlid-i nebevî hakkındaki eser-i vâlâlarından bir paket risâlenin irsâline dâir 1 Muharremü'l-harâm (1)330/(22 Aralık 1911) târîhli vidâd-nâme-i behiyyeleri resâil-i müşârünileyhâ ile berâber vâsıl-ı dest-i i'zâz u ihtirâm olundu. Bunlardan bir nüshası ârzû-yı âlîleri vechile Ârif Hikmet Bey Kütübhânesi'ne ve bir nüshası dahi Mahmûdiyye Medresesi Kütübhânesi'ne tevdî' ve teslîm ettirildiği gibi, bir nüshası da teberrüken nezd-i muhlisîde hıfz olunup, mütebâkîsi dahi münâsib zevâta ihdâ ve i'tâ edildi. İşbu risâle-i füyûzât-isâle hakkında İbnü'l-Emîn nâm zât-ı sâhib-i irfân, diyeceğini demiş ve buna ilâve edilecek takdîrâttan kudret-i kalemiyyemiz âciz bulunmuş idüğünden, yalnız bi'l-vesîle hakkı senâverîde ibrâz buyurulan müesser-i behiyye-i dil-şikârîye mukâbeleten hücre-i muattara-i Hz. Seyyidü'l-kevneyn'de nâm-ı ârif-âneleri yâd ve arz-ı tahiyyât edildiğinin beyânına ve sene-i cedîdenin dahi iâde-i tehniyyetine ibtidâr kılındı, efendim. 29 Kânûn-ı evvel (1)327.

Şeyhu'l-Harem-i Hazret-i Nebevî"
(İmzâ)

14. **Mürâselât**

Şeyh Şerefeddîn-i Gülşenî hazretlerinin mektûblarını ve terceme-i hâlini câmi' tasavvufî bir eserdir.

15. **Mehmed Tâhir Bey**

Bursa meb'ûs-ı esbakı Mehmed Tâhir Bey hakkında yazılmış bir risâledir.

16. **Muhammed Es'ad Dede**

Hâce-i irfânım Es'ad el-Mevlevî hazretleri hakkında yazılmış bir eserdir. Meşâyıh-ı Mevleviyye'nin ve urefâ-yı edebiyyenin takrîzleriyle muvaşşahdır.

17. **Risâle-i Hayriyye**

Beşiktaş'da Yahyâ Efendi Dergâhı şeyhi ârif-i âgâh Hasan Hayri Efendi merhûmun terceme-i hâlini câmidir.

18. **Risâle-i Şevkıyye**

Kaygusuz şeyhi Mustafa Şevkî Efendi merhûmun terceme-i hâlini câmi'dır.

/297/ 19. **Risâle-i Müştâkıyye**

Şeyh Müştâk-ı Kâdirî'nin ve mahdûmu Edhem Baba'nın terceme-i hâl ve menâkıbını câmi bir eserdir.

20. **Risâle-i Salâhiyye**

Abdullâh Salâhaddîn-i Uşşâkî hazretlerinin hayât-ı ilmiyye vü tasavvufiyyesi hakkında ma'lûmât-ı nâfiayı câmi' bir eserdir.

21. **Vâkıât**

Müşâhedât-ı ma'neviyyeye dâir zevkî bir eser-i mühimdir.

22. **Tevfîk-nâme**

Seyyid Ahmed Tevfîk Bey merhûm hakkında kısmen manzûm kısmen mensûr yazılmış bir eserdir.

23. **Kemâlü'l-Kemâl**

İbnü'l-Emîn Mahmûd Kemâl Beyefendi'nin husûsî, dînî, edebî, ictimâî, siyâsî hayâtına müteallık yazılmış mühim bir eserdir. Üdebâ-yı kirâmdan ba'zılarının takrîzlerini ve mütâlaalarını da câmi'dir.

24. **Remzî-nâme**

Üsküdar Mevlevî şeyhi Ahmed Remzî Dede hazretleri hakkında yazılmış bir eserdir.

25. **Mir'âtül-Kemâl**

Müşârünileyh Mahmûd Kemâl Beyefendi'nin, "*Ey rûh-ı muşahhas ki bütün cânlara cânsın*" diye başlayan bir medhiyye-i nebeviyyesinin mutasavvıfâne şerhidir.

26. **Şerh-i Kıt'a-i Kemâliyye** (nâm-ı diğer: **Feyzü'l-Kemâl)**

Mîr-i müşârünileyhin bir kıt'asının mutasavvıf-âne şerhidir.

27. **Sûriye'de Bir Cevelân**

1329/(1911) senesinde Haleb, Hama, Humus, Trablusşâm, Beyrut, Şâm, Yafa, Kudüs ve havâlîsindeki seyâhatimi musavvir bir eserdir.

28. **Kemâl-nâme-i Şeyh Hakkî**

İsmâîl Hakkî-i Celvetî hazretleri hakkındadır. Bursa'da âsitâneleri şeyhi tarafından vâki' olan ricâ-yı mahsûs üzerine yazılmış bir cilddir.

29. **Lücec-i Asrî Şerh-i Kelâm-ı Mısrî**

Hz. Mısrî-i Niyâzî'nin, "*İlim bahri vücûd esdâfının dür-dânesiyim ben*" nutkunun şerhidir. İsm-i eser **"Lücec-i Asrî Şerh-i Kelâm-ı Mısrî"** (لجج عصری شرح کلام مصری), bi-hisâb-ı ebced 1345/(1926-27)'dir.

30. **Gül-zâr-ı Şâdî Der-beyân-ı Menâkıb-ı Emîn-i Tokâdî**

Sefîne-i Evliyâ'dan istinsâhen yazılmış bir risâledir. Ricâl-i Nakşiyye'den Şeyh Muhammed Emîn-i Tokâdî hakkındadır. **/298/**

31. İncilâ-yı Mir'ât-ı Hakîkat

Hz. Mısrî'nin "*Halk içre âyîneyim*" ve " *İbn-i vaktim ben ebu'l-vakt olmazam*" nutklarının şerhidir.

32. Aynü'l-Hayât, nâm-ı diğer **Mir'ât-ı Mücellâ-yı Hakîkat**

Felsefe-i tasavvufiyye mütehassısı Mehmed Ali Aynî Bey'in hayât-ı husûsiyye vü resmiyye vü ilmiyyesine âid bir eserdir.

Hüseyin Vassâf'ın bestelenmiş şiirleri[165]**:**

I. HÜZZÂM İLÂHÎ:

Bestekârı: Kâzım Bey.

Usûlü: Düyek.

Beste Târihi: 14 Eylül 1338/(1922)

Güftesi: Tarîkat-ı aliyye-yi Uşşâkiyye ricâlinden Hüseyin Vassâf Beyefendi'nindir.

165. Bunların notaları bu cildin sonundadır. (H)

Cihânda en büyük ni'met saâdet yâ Rasûla'llâh
Kapında abd-i mahz olmakdır elbet yâ Rasûla'llâh

Garîbin kem-terin **Vassâf'ına** *lutf eyle cânânım*
Şefâat kıl şefâat kıl şefâat kıl yâ Rasûla'llâh

II. CUMHUR HÜZZÂM İLÂHÎ:

Bestekârı: Kâzım Bey.
Usûlü: Devr-i revân.
Beste Târihi: 19-23 Eylül 1338/(1922) Salı- Cumartesi.
Güftesi: Tarîkat-ı aliyye-yi Uşşâkiyye ricâlinden Hüseyin Vassâf Beyefendi'nindir.

Nûrsun mahbûb-ı Sübhânım Muhammed Mustafâ
Lutfile mesrûr buyur mahzûn etme bendeni

Server-i âlemsin îmânım Muhammed Mustafâ
Hazret-i Hak aşkına cânım Muhammed Mustafâ

Âsitân-ı pâkine edem hulûsan ilticâ
Çok zamân mehcûr-ı dîdârım olan **Vassâf'ına**

Âleme ihsân-ı Mennân'ım Muhammed Mustafâ
Gel inâyet eyle cânânım Muhammed Mustafâ

III. ACEM-KÜRDÎ İLÂHÎ:

Bestekârı: Hâfız İsmâil Nusfet
Usûlü: Düyek.
Beste Târihi: 23 Cemâziyelevvel 1343 - 24 Kânûnsânî 1341/(1925)
Güftesi: Hacı Hüseyin Vassâf Beyefendi'nin tesbîi.

Ey server-i âlem ne güzel fahr-i cihânsın
Göz nûru gönül pertev-i yektâ-yı âvânsın
Pervânesisin Hazret-i Hakk'ın bir âh etsen
Sen sırr-ı Hudâ nûr-ı bedîu'l-cereyânsın
Mir'ât-ı mücellâ-yı hakîkat-ı heme-ânsın
Ey rûh-ı müşahhas ki bütün cânlara cânsın
Ağyâra nihânsın dil-i uşşâka ayânsın

Hıtâmuhû Misk

Cenâb-ı Hakk'a yüzbin kerre hamd ü senâ olsun. Rasûl-i Ekrem (*salla'llâhu aleyhi ve sellem*) efendimiz hazretlerine elf-elf-merre salât ü selâm olsun. Âl ü ashâb u evliyâ-yı ulü'l-elbâba rahmetler olsun. Mahsûl-i kerem ü inâyet ve eser-i muvaffakiyyet olarak **Sefîne-i Evliyâ**'mız hitâma ermiştir. O **Sefîne** ki, ummân-ı muhabbette seyr ü sefer ede ede,

Mersâ-yı selâma vâsıl oldu
Maksûd u merâmım hâsıl oldu

Erbâb-ı velâyet himmet itdi
Mahbûb-ı güzîn inâyet itdi

Dir lisânım eş-şükrü li'llâh
Zikr ü fikrim el-hamdü li'llâh

21 Cemâziye'l-evvel 1343 ve 18 Kânûn-ı evvel 1340 (1924), yevm-i Perşembe fî vakti'd-duhâ.

Ve's-selâmü alâ-meni'ttebea'l-hüdâ.

اللهم خلصنا من التقليد ووصلنا إلى حقيقة التوحيد إنك حميد مجيد[166]

Bu eser-i fakîrâneme hîn-i bed'de Hz. Şeyhu'l-Ekber (*kuddise sırruhu'l-athar*) efendimizin rûhâniyyetine tevessül ve onun nezd-i celîl-i ilâhîde ve ında makbûl-i

166. "Allah'ım beni taklidden kurtar ve tevhîdin hakîkatına ulaştır. Sen Hamîd'sin, Mecîd'sin." (H)

Risâlet-penâhî'de muvaffakiyyetime delâletini teemmül eylemiştim. Şu satırları yazarken onikiler lisânından şu târîhin zuhûru âcizlerini vecde getirmiştir:

***Çıkup isnâ aşar** târîhi şöyle itdiler tebyîn*
*Sana ikrâm-ı Hak'dır **"himmet-i Şeyh"** bilmiş ol **Vassâf***
(همت شيخ) 1355 – 12 = 1343/(1924)
يا خفي الألطاف نجنا مما نخاف [167]

أنا الفقير الحقير الحاج حسين وصاف گلشنى عشاقى مشتاقى المحتاج إلى رحمة الله تعالى . اللهم اختم عاقبتى وعواقب المؤمنين بالخير . رب يسر ولاتعسر رب تمم بالخير يا معين الضعفاء . [168]

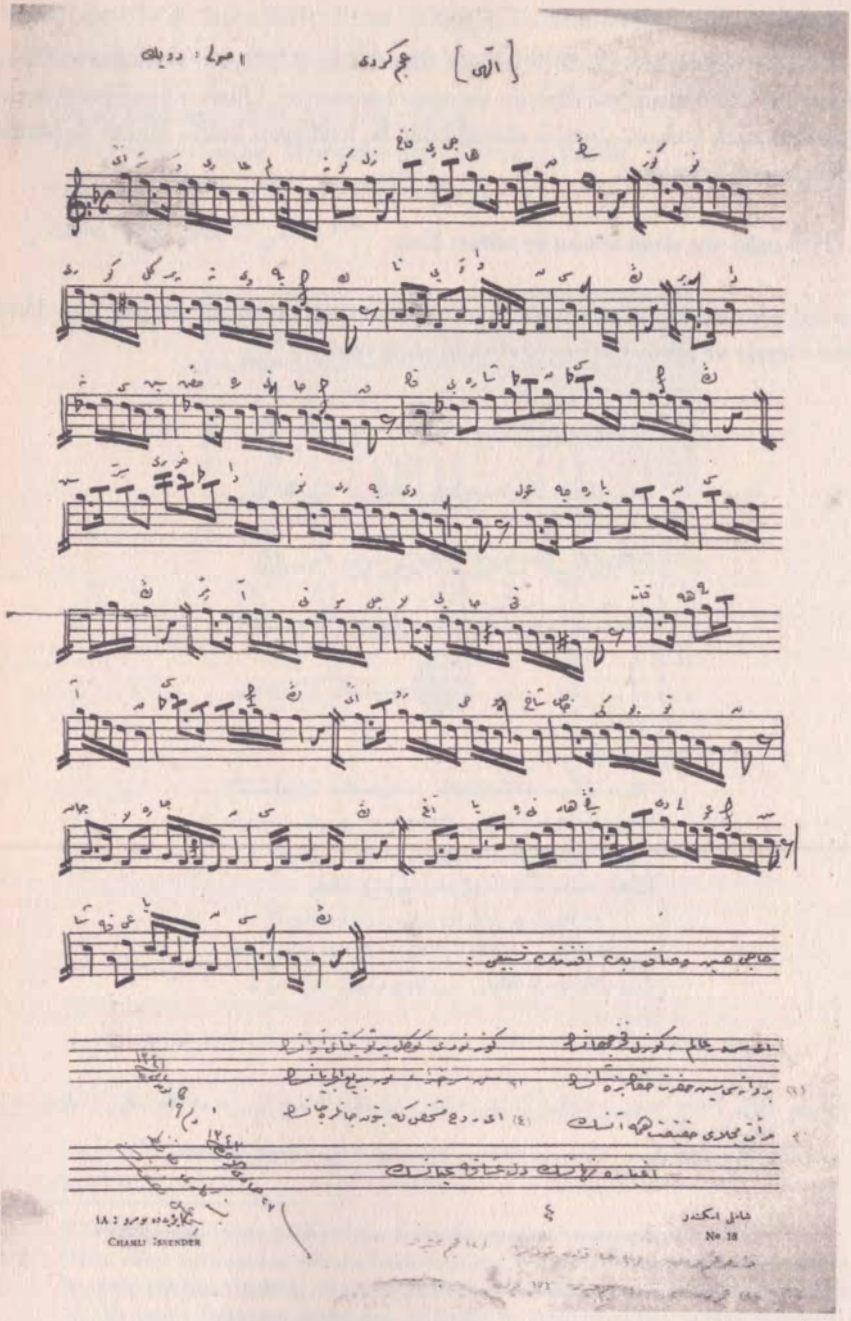
167. " Ey lutufları gizli olan Allâh'ım! Bizi korktuklarımızdan kurtar, emîn eyle." (H)
168. "Ben, Allah'ın rahmetine muhtâc, hakîr ve fakîr, Gülşenî, Uşşâkî ve Müştâkî tarîkatlarına mensup Hacı Hüseyin Vassâf'ım. Yâ Rabbi! Âkıbetimi ve bütün mü'minlerin âkıbetini hayırla sona erdir. Yâ Rabbi! Kolaylaştır, zorlaştırma. Yâ Rabbi! Ey zayıfların yardımcısı olan yardımcısı! Sonumuzu hayr eyle." (H)

Lâhika-i Şükrâniyye:

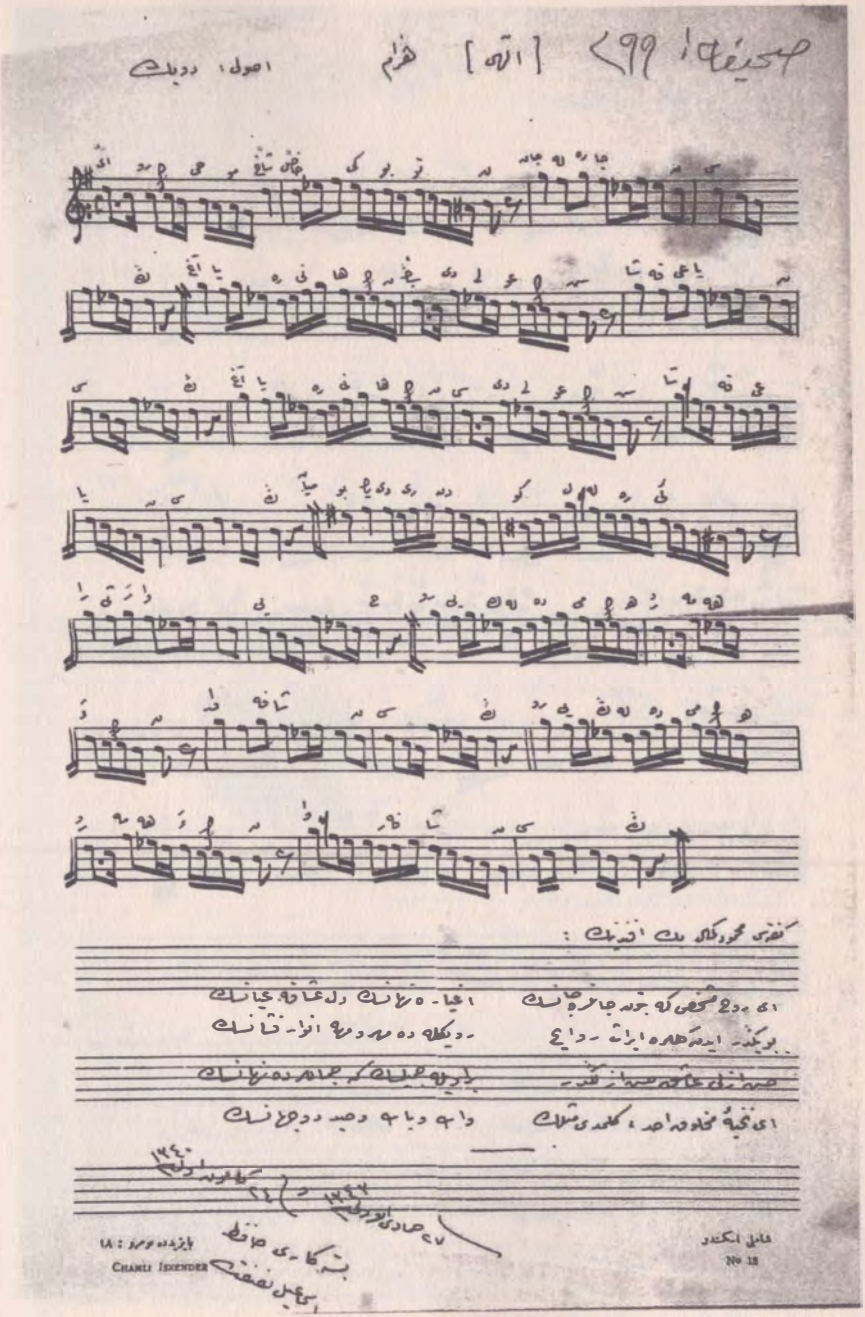
İhvân-ı kirâmımdan Rızâ Beyefendi işbu **Sefîne-i Evliyâ'yı** istinsâha azm edip, inâyet-i Hak ile bir nüsha-i dîgerini yazmaya başlamıştır. Uluvv-ı himmetini burada tezkâr etmemek kadr-nâ-şinâslık olacağından bu keyfiyyeti lisân-ı şükrân ile yazmak mecbûriyyetinde kaldım.

Hak taâlâ râzı olsun senden ey nûrum Rızâ

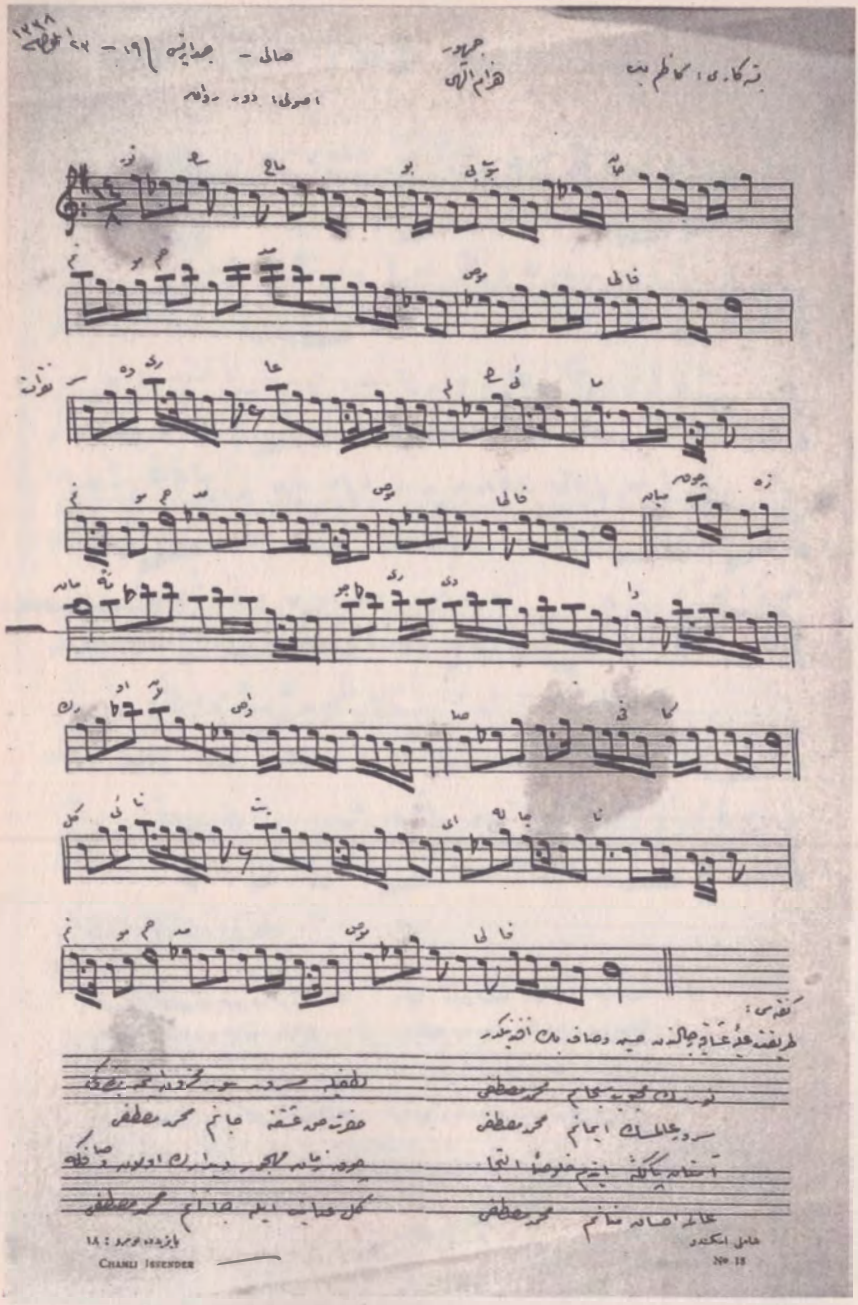
diye duâ ederim. İnşâa'llâh menâkıb u terâcim-i evliyâ te'sîriyle bir gün olur dâhil-i zümre-i ahyâr ve râkib-i sefîne-i evliyâ-yı ebrâr olur.

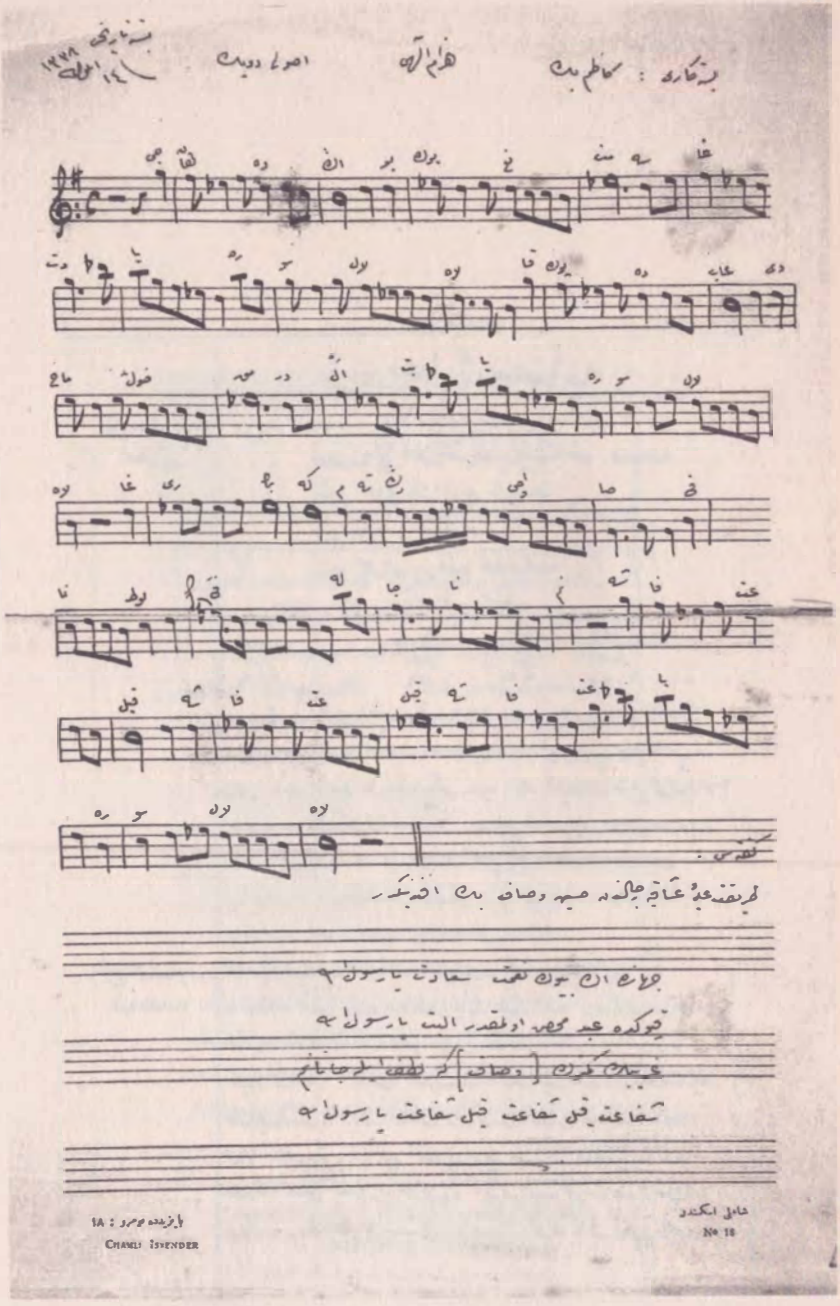

Acem-kürdî İlâhî

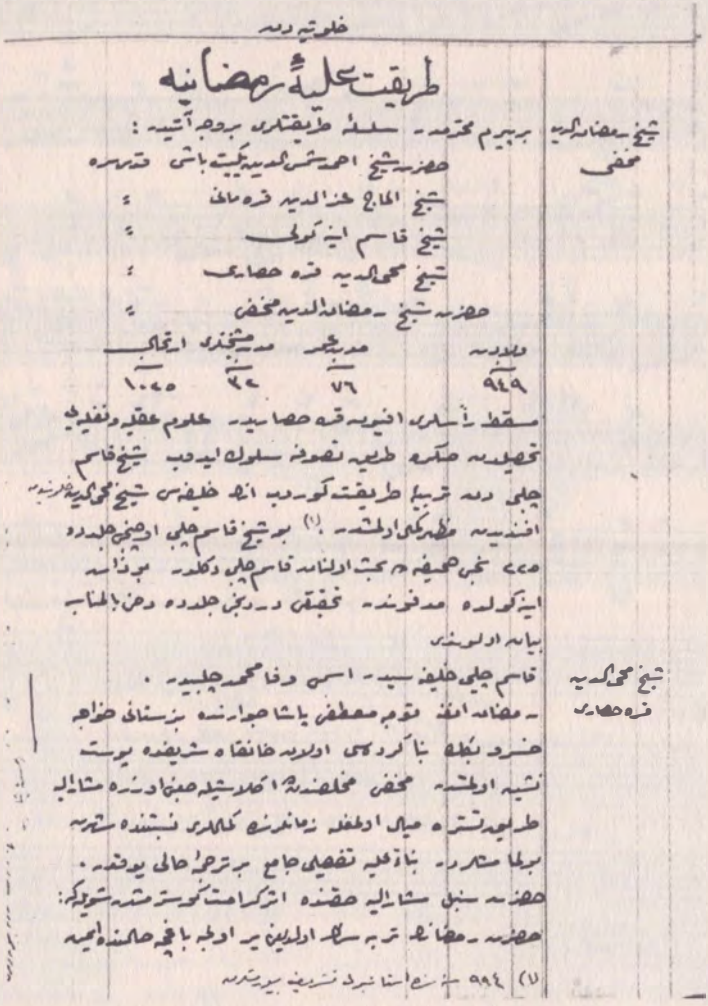

Hüzzam İlâhî

Hüzzam İlâhî

خلوتیه زمره

طریقت علیهٔ رمضانیه

شیخ رمضانیه محفی

برهیم محمد - سلسلهٔ طریقتلری بوجه آتیدر :
حضرت شیخ احمد شمس الدین کیتبه باشی قدس سره
شیخ الحاج خالد الدین قره ماغی "
شیخ قاسم اینه گولی "
شیخ محی الدین قره حصاری "
حضرت شیخ - رمضان الدین محفی "

ولادتی	مدت عمری	مدت مشیخت	اتحاف
۹۴۹	۷۶	۴۲	۱۰۴۵

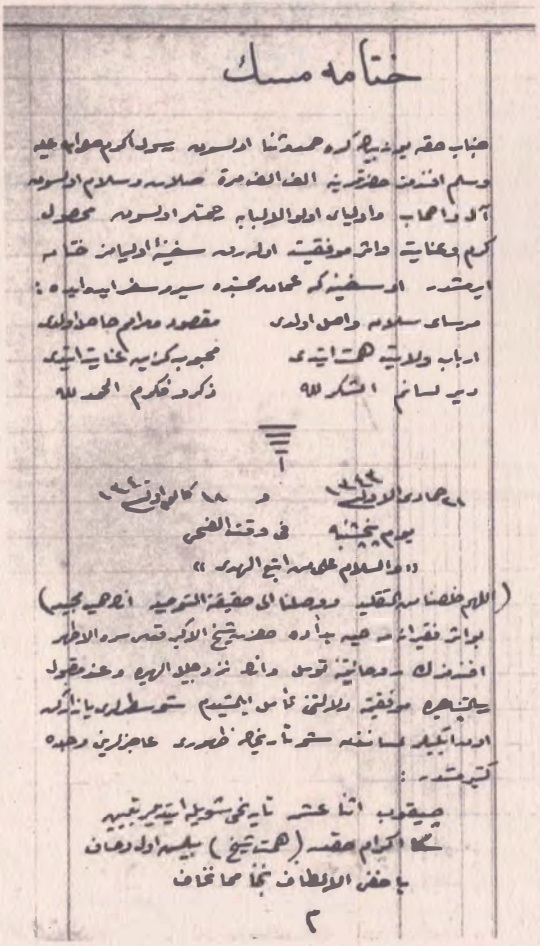
مسقط رأسلری افیون قره حصاری - علوم عقلیه و نقلیه تحصیلنه صکره طریقه تصوفه سلوک ایدوب شیخ قاسم چلبی زمره تربیهٔ طریقت گوروب انک خلیفه سی شیخ محی الدین افندیدن مظهر کمال اولمشدر. (۱) بو شیخ قاسم چلبی افیون چلدره ده تخمیناً ۹۰۰ سنه سی محرمنده وفات اولنمشدر قاسم چلبی دکلدر بو ذاته اینه گولده مدفوندر تحقیقات دیگر جلدده درج بالمناسب بیان اولونمشدر

شیخ محی الدین قره حصاری

قاسم چلبی خلیفه سیدر - اسمی وفا محمد چلبیدر .
- رمضان افندی قوجه مصطفی پاشا جوارنده بزستانی حوالی حضرتلرنک اولرده طانقاه شریفده پوست نشین اولمشدر محفی مخلصندن اخلاص شیم صفا دیده ستایش طریقتلرده حیاتی اولدقجه زمانمزک کاملری نشسته سرمهٔ بصارت مشارالیه حضرتلرنک جامع ترجمهٔ حالی یدمزده .
حضرت سنبل مشارالیه حضرتلرنک اثر کرامت گوستر مشتهر اولدیغی:
حضرت رمضان ترجمهٔ سالکلرندن اولوب باغچه حاکسنده ایمیه

(۱) ۹۹۴ سنه سنه اسناد نمره تشریف بیورمشدر

Sefine-i Evliyâ'nın 5. cildinin ilk sayfası.

ختامه مسك

Sefine-i Evliyâ'nın 5. cildinin son sayfası.

KARMA İNDEKS
(I-V)

A

Abalı Hâfız Efendi, (I) 165, (II) 283, (V) 315
Abalı Hüsâmeddîn Efendi, (IV) 321, 324
Abâpûş Velî, (I) 363
Abbâs Efendi, (V) 306
Abbâs Hilmi Paşa, (II) 342
Abbâs Paşa, (I) 317
Abbâsiyye, (I) 277
Abd b. Îsâ, (II) 245
Abdal Çelebi, (V) 78
Abdal Efendi, (III) 28
Abdâl Mahallesi, (IV) 470
Abdal Muhammed, (I) 100
Abdal Murâd, (I) 495, (II) 435, 466
Abdal Mûsâ, (I) 482, 495, (II) 466
Abdâl Ya'kûb Mezâristânı, (III) 420
Abdâl Ya'kûb Zâviyesi, (III) 420, (V) 35
Abdâl Ya'kûb, (V) 35
Abdâllık, (I) 494, 495
Abdâl-nâme 495
Abdî Efendi, (I) 101, 354, (II) 216, 526, 563, 564, (III) 461, (IV) 420, 431, 435, 475, (V) 167, 179, 293, 294, 298
Abdîşâh Efendi, (II) 187
Abdi-zâde Mustafa Çelebi, (III) 483
Abdulehad Çelebi, (V) 230
Abdulgafûr Efendi, (II) 572
Abdulkâdir Dede, (V) 268
Abdullâh b. Abbâs, (I) 44, (II) 361
Abdullâh b. Amr el-Âs, (I) 277
Abdullâh b. Muhammed eş-Şîrâvî, (IV) 181
Abdullâh b. Müsellem, (III) 221, 222
Abdullâh b. Ömer, (IV) 174, (V) 319
Abdullâh b. Sâlim el-Basrî el-Mekkî, (I) 305, (II) 225, (IV) 176
Abdullâh b. Sâsî, (I) 299
Abdullâh b. Seydî el-Arabî, (IV) 208
Abdullâh Cevdet, (II) 343
Abdullâh Çelebi, (II) 244
Abdullâh Dede, (V) 179, 183, 293
Abdullâh Efendi b. Fâzıl Ali Efendi, (V) 28
Abdullâh Efendi, (I) XLII, 12, 96, 104, 106, 110, 189, 251, 254, 256, 257, 262, 402, (II) 67, 73, 82, 88, 91, 116, 117, 118, 119, 120, 133, 135, 309, 327, 417, 418, 485, 510, 516, 518, 520, 521, 522, 523, 524, 526, 527, 550, 554, 555, 560, 562, 563, 565, 571, (III) 18, 28, 38, 40, 48, 54, 55, 56, 57, 58, 125, 127, 129, 256, 347, 422, 468, 469, 501, 528, (IV) 49, 75, (V) 18
Abdullâh el-Baltacı, (I) 276

Abdullâh el-Ensârî, (III) 86
Abdullâh el-Karvânî, (I) 299
Abdullâh el-Mekkî, Abdullâh-ı Mekkî, (II) 314, 372, 374, (IV) 218
Abdullâh el-Şübrâvî, (IV) 182
Abdullâh el-Yâfiî, (I) 143
Abdullâh en-Neccâr el-Arîf, (I) 474
Abdullâh en-Nidâî Efendi, (III) 448, 451, 458, (IV) 103, 104
Abdullah er-Rüşdî Efendi, (IV) 101, (III) 258
Abdullâh eş-Şekûr Efendi, (II) 217
Abdullâh eş-Şettâr, (V) 297, 300
Abdullâh eş-Şeybânî, (I) 421
Abdullâh et-Tüsterî, (I) 47
Abdullâh Gulâm Ali, (II) 267
Abdullâh Hilmî Efendi, (II) 278
Abdullâh Hulûsî Efendi, (III) 125
Abdullâh Kefevî Efendi, (IV) 43
Abdullâh Muhammed el-Mağribî, (I) 297
Abdullah Muhammed-i Dîneverî, (IV) 199
Abdullâh Muhlis, (II) 244
Abdullâh Paşa, (II) 376, (III) 103
Abdullâh Rıfkı Efendi, (III) 32
Abdullâh Rüşdü Efendi, (IV) 53, 61, 68, 77, 92
Abdullâh Salâhaddîn Efendi, (II) 185, (IV) 407, 434
Abdullâh Salâhaddîn-i Kesriyevî, (IV) 378, 383
Abdullâh Salâhaddîn-i Uşşâkî, (I) XXVIII, XXXVIII, XLI, 90, 102, (II) 17, 21, 41, (III) 144, (IV)72, 294,317, 327, 345, 379, 429, (V) 113, 330
Abdullâh Vâhid, (II) 233
Abdullâh-ı Alem-berdâr, (II) 235, (V) 299
Abdullâh-ı Belhî, (II) 29
Abdullâh-ı Berkî, (II) 23
Abdullâh-ı Dehlevî, (II) 52, 53, 267, 301, 303, 309, 361, 399, (IV) 498
Abdullâh-ı Erzincânî el-Mekkî, (II) 331
Abdullâh-ı Felâhî Efendi, (III) 48
Abdullâh-ı İlâhî, (II) 54
Abdullâh-ı Karamânî, (III) 324
Abdullâh-ı Kastamonî, (III) 258
Abdullâh-ı Kulavî, (IV) 243
Abdullâh-ı Münzevî, (II) 417
Abdullâh-ı Rüşdü, (IV) 164
Abdullâh-ı Salâhî, (III) 144, (V) 320
Abdullâh-ı Semerkandî, (II) 168
Abdullâh-ı Şeybânî, (I) 425, 426, 465
Abdullâh-ı Şirâzî, (II) 150
Abdullâh-ı Uyûnî, (III) 417, 462
Abdullâh-ı Ümmî, (II) 338
Abdullâh-ı Vâsıtî, (I) 490
Abdullâh-ı Zeynî, (I) 324, 325
Abdullatîf-i Halebî, (IV) 172
Abdurrahîm-i Selâmî, (III) 33
Abdurrahmân b. Muhammed b. Abdurrahmân, (I) 146
Abdurrahmân b. Muhyiddîn es-Sülemî, (IV) 171
Abdurrahmân b. Şihâbeddîn Efendi, (IV) 78
Abdurrahmân b. Yûsuf b. Hüseyin el-Halebî, (I) 433
Abdurrahmân Çelebî, (I) 441
Abdurrahmân Çelebi, (III) 154
Abdurrahmân Ebû Muhammed, (I) 146
Abdurrahmân Efendi, (II) 260, 310, 333, 347, 361, (III) 27, 32, 51, 225, 278, 431, 469, 483, 501, 503, 528, (IV) 48, (V) 45
Abdurrahmân el-Halebî, (I) 433
Abdurrâhmân el-Hasenî , (III) 463
Abdurrahmân el-Hatîb, (I) 459
Abdurrahmân el-Hüseynî, (I) 139, 422
Abdurrahmân el-Mahcûb el-Mağribî el-Mekkî, (I) 305
Abdurrahmân el-Medînî, (I) 291, 292, 293, 294
Abdurrahmân el-Mevsilî, (I) 156
Abdurrahmân Hâlis et-Tâlebânî, (IV) 363
Abdurrahmân Hilmî Efendi, (V) 50

Abdurrahmân Muhammed Şemseddîn Efendi b. Fazlullâh Efendi, (IV) 71
Abdurrahmân Nesîb Efendi, (III) 29, 32, 45, 49, 50, 51, 278
Abdurrahmân Nûreddîn Paşa, (III) 511
Abdurrahmân Nûreddîn-i Mısrî, (I) 321
Abdurrahmân Paşa, (IV) 188, 239
Abdurrahmân Sâhib, (IV) 135
Abdurrahmân Sâmî Efendi, (IV) 498
Abdurrahmân Sâmî Niyâzî Efendi, (III) 278
Abdurrahmân Sâmî Paşa, (V) 211
Abdurrahmân Şemseddîn Efendi, (IV) 74
Abdurrahmân Şerîf Efendi, (IV) 279
Abdurrahmân-ı Aksarayî, (IV) 319, 323, 348
Abdurrâhmân-ı Asfarâî, (V) 297
Abdurrahmân-ı Câmî, (I) 211, (II) 54, 136, 143, 144, 147
Abdurrâhmân-ı evvel, (II) 267
Abdurrahmân-ı Germiyânî, (IV) 319
Abdurrahmân-ı Halebî, (I) 436
Abdurrahmân-ı Hanbelî, (I) 118
Abdurrahmân-ı Harîrî, (III) 121, (IV) 204
Abdurrahmân-ı İsfarâî, (IV) 287
Abdurrahmân-ı Kalenderî, (IV) 500
Abdurrahmân-ı Safûrî, (I) 228
Abdurrâhmân-ı Sânî, (II) 267
Abdurrahmân-ı Saruhanî, (IV) 319
Abdurraûf Efendi, (IV) 107
Abdurraûf-ı Münâvi, (I) 229
Abdülâlî, (I) 246, 273, 274
Abdülazîm el-Vâsıtî, (I) 241
Abdülazîz b. Hâris-i Temîmî, (V) 299
Abdülaziz b. Ömer b. Fehd el-Mekkî, (II) 225
Abdülazîz ed-Debbâğ, (I) 299, 302
Abdülazîz Efendi, (III) 93, 347, 448, (IV) 309, (V) 25, 49, 53
Abdülazîz el-Harrâr, (I) 300
Abdülazîz, (II) 128, 130, 230, 231, 237, 243, 248, 312, 374, 400, 411, 412, 414, 459
Abdülazîz-i Azîzî Efendi, (IV) 256, 262, 269, 270
Abdülazîz-î Zeynî, (I) 325
Abdülazîz-zâde Hüsnü Efendi, (III) 448
Abdülbâkî b. Abdülmecîd, (III) 484
Abdülbâki Dede Efendi, (I) XL, 305, 406, 410, 474 (II) 370, (III) 30, 393 (IV) 13, 14, 15, 162, 269, 312, 420, (V) 177, 187, 238, 239, 242, 248, 251, 253, 271, 278, 281, 305
Abdülbâkî el-Hüseynî, (II) 525
Abdülbârî Efendi , (III) 256
Abdülbârî-i İmrûhî, (II) 232, 233, 234, 235, 236, 239, 240, 241, 242, 244, 245, 248
Abdülcelîl-i Bitlisî, (I) 156
Abdülehad en-Nûrî, (I) 118, (II) 113, 484, 485, 516, 518, (III) 405, (IV) 56
Abdülfettâh Efendi, (II) 334
Abdülgaffâr Efendi, (V) 17
Abdülganî Efendi, (II) 105
Abdülganî en-Nablusî, (I) 7, 69, (II) 28, 591, (III) 13, (IV) 171, 175, (V) 237, 319
Abdülganî-i Guneym, (IV) 212
Abdülganiyy-i Zeynî, (I) 325
Abdülhâdî-i İmrûhî, (II) 232, 233, 234, 239, 240, 241, 242, 244, 245, 248
Abdülhak Tûte, (II) 47
Abdülhâlık Çelebi, (III) 414, 415
Abdülhâlık Efendi, (III) 119, 147, 468
Abdülhâlık el-Mısrî, (III) 349
Abdülhâlık-ı Gücdüvânî, (I) 482, (II) 15, 22, 23, 31, 41, 232 (V) 211, 299
Abdülhâlık-ı Kazânî, (III) 120
Abdülhalîm Çelebi, (I) 389 (II) 200
Abdülhalîm Çelebi, (V) 189, 256, 270, 276
Abdülhalîm Efendi, (II) 256, 260, (V) 18
Abdülhamîd Efendi, (III) 257
Abdülhamîd Hamdî-i Harpûtî, (II) 378
Abdülhay Efendi, (II) 569, 570, 573, (III) 29, 30, 41, 42, 43, (IV) 386
Abdülkâdir b. Abdullâh b. Muhammed el-Bekrî, (IV) 199

Abdülkâdir b. İsmâil, (II) 225
Abdülkâdir b. Muhammed, (IV) 208
Abdülkâdir b. Yahyâ et-Taberî, (II) 225
Abdülkâdir Çavuş Mektebi, (IV) 373
Abdülkâdir Efendi, (I) 104, 109, 118, 202, 404, (II) 265, 272, 309, 310, 393, 402, 405, 406, 407, 411, (III) 257, 278, 469, (IV) 68, 373, (V) 183, 189, 268
Abdülkâdir el-Bekrî es-Sühreverdî, (V) 299
Abdülkâdir el-Hammâdî, (I) 70
Abdülkâdir Muhammed b. el-Ubeyz, (IV) 208
Abdülkâdir Muhyiddîn es-Sıddikî, (IV) 171
Abdülkâdir Necîb Efendi, (I) 110
Abdülkâdir-i Belhî, (II) 399, 406, 419, (V) 201
Abdülkâdir-i Geylânî, (I) XIII, 50, 51, 53, 54, 57, 60, 61, 62, 65, 66, 67, 68, 100, 117, 118, 119, 128, 130, 132, 139, 145, 146, 155, 157, 163, 167, 169, 195, 199, 201, 204, 212, 228, 231, 232, 239, 280, 284, 288, 289, 365, (II) 23, 31, 32, 47, 63, 94, 105, 147, 204, 225, 233, 238, 239, 245, 265, 268, 272, 309, 310, 373, 393, 399, 401, 402, 405, 406, 407, 411, 419, 485, (III) 64, 464, (V) 74, 75, 299
Abdülkâdir-i Mardînî, (II) 393
Abdülkâdir-i Sıddîkî, (I) 142
Abdülkâdir-i Sühreverdî, (V) 298
Abdülkâdir-i Tâlebânî, (I) 142
Abdülkerîm Efendi, (III) 28, 31, 36, 185, 335, 344, 427, 469, 482, 486, 499, 505, 506, (IV) 63, 345, 390
Abdülkerîm Kerâmeddîn, (III) 410
Abdülkerîm-i Cîlî, (II) 119, 120, 527
Abdülkerîm-i İştibî Kurd Efendi, (III) 345
Abdülkerîm-i Kürdî, (II) 393
Abdülkerîm-i Simmânî, (IV) 204, 212
Abdülkerîm-i Şâfia, (I) 118
Abdülkuddûs el-Mağribî el-Fâsî, (I) 272
Abdülkuddûs-i Gühengî, (II) 47
Abdülkuddûs-i Kenkûhî, (II) 50, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 244, 245
Abdüllatîf b. Abdurrahmân , (I)322
Abdüllatîf Efendi b. Muhammed Ziyâd, (I) 463
Abdüllatîf Efendi, (I) 463, (II) 182,185, (V) 130, 134
Abdüllatîf el-Halebî, (III) 122, (IV) 172, 198
Abdüllatîf et-Tarakânî, (II) 272
Abdüllatîf Gazzî, (V) 84
Abdüllatîf Salâhaddîn Efendi, (I) 462, 464, 465
Abdüllatîf-i Buhârî, (III) 122
Abdüllatîf-i Bursevî XL, (I) 274
Abdüllatîf-i Hindî, (II) 394
Abdüllatîf-i Kudsî, (I) 322, 323, 324
Abdüllatîf-i Râzî, (III) 419
Abdülmecîd Efendi, (II) 508, 522
Abdülmecîd el-Mağribî, (I) 271, 272
Abdülmecîd-i Sivâsî , (II) 594, (III) 451, 473, 479, 480, 482, 483, 484, 485, 490
Abdülmecîd-i Şirvânî, (III)473
Abdülmün'im-i Vâsıtî, (I) 243
Abdülvâcid Çelebi, (III) 158
Abdülvahhâb-ı Suûdî, (I) 156
Abdülvâhid b. Abdülazîz, (II) 237
Abdülvâhid b. Zeyd, (II) 47, 421, (V) 298
Abdülvâhid Çelebi, (I) 389, (II) 200, 527, (V) 282
Abdülvâhid Kemâleddîn Efendi, (III) 278
Abdülvâhid-i Dağıstânî, (II) 394
Abdülvehhâb et-Tâzî, (I) 305
Abdünnebî Efendi, (II) 179
Abdürrahîm b. eş-Şeyh Lutfullâh el-Konevî, (III) 14
Abdürrahîm Efendi, (II) 457, 458, (III) 28, 33, 35, 93, 125, 128, 468, 469, 497, 499, 501

Abdürrahîm Şehîd-i Velâyetî, (II) 233, 234, 235, 236, 237, 239, 240, 241, 242, 244, 245, 248
Abdürrâhîm-i Merzifonî, (I) 327
Abdürrahîm-i Tirsî, (I) 103, 104, 105, 174
Abdürrahîm-i Ünyevî, (I) 156, 175, 199
Abdürrahîm-i Üveysî, (I) 174
Abdürrahîm-i Velâyetî, (II) 238
Abdürrahîm-i Zeynî, (I) 324
Abdürrâzık Mahallesi, (IV) 470
Abdürrezzâk Dergâhı, (I) 151
Abdürrezzâk el-Bağdâdî, (III) 464
Abdürrezzâk-ı Hamavî, (III) 463
Abdürrezzâk-ı İlmî Efendi, (I) 32, 185, (II) 238, 268, 284, 292, 293, 294, (III) 519, (IV) 193, 233
Abdüssamed Efendi, (II) 194, 565, 566, 567, 571, (III) 33, 485
Abdüsselâm b. Meşîş, (I) 294, (III) 220
Abdüsselâm b. Muhammed, (I) 291, 292
Abdüsselâm el-Kuleybî, (I) 276, 321
Abdüsselâm Hânkâhı, (V) 306
Abdüsselâm Kâdî Hân, (II) 276
Abdüsselâm-ı Şeybânî, (I) 427, 436, 459, 462, 467
Abdüssemî' el-Abbâsî el-Hâşimî, (I) 241, 230
Abdüşşekûr Efendi, (I) 120, 126, 127, 145, (II) 555, 571, 572, 573, (III) 106, (V) 49, 50, 51
Âbî Cân Bibi, (II) 399
Âbid Çelebi Zâviye-i Sa'diyyesi, (I) 447
Âbide Bânû, (IV) 263, 265
Âbidîn Efendi, (I) 467, (V) 325
Âbidîn Paşa XLII, (I) 374, (II) 266
Acâibu'l- Mahlûkât, (II) 463
Acem Alisi, (IV) 14
Acem, (II) 144, 146, 408, 450, 482
Acemağa Câmii, (IV) 40
Acemler, (IV) 259
Acıbadem, (III) 32, 41
Âciziyye, (I) 427
Aclâniyye, (I) 245
Acmir, (II) 424, 425
Âdâb-ı Nakşıbendî, (II) 71
Âdâb-ı Tarîkat-ı Gülşenî Risâlesi, (III) 292
Âdâbu'l-Menâzil 259
Âdâbü'l-Mürîdîn, (II) 50, 255
Ada-i Kebîr, (II) 310
Adalar, (II) 318
Adana, (III) 27, 28, (V) 199
Adanalı Hâfız Mustafa, (I) 475
Âdem Dede, (II) 16, 28, 99, 173, 243, 247, 248, 361, 380, 383, 388, 422, 447, 494, 498, 519, 549, 557, (V) 173, 179, 180, 189
Aden, (III) 472
Âdil Çelebi, (III) 158, (IV) 280
Âdile Sultân, (II) 301, (III) 311, 312
Adiy b. Müsâfir, (I) 228, 230
Adlî Efendi, (III) 353, 358, 394, 413, 414, 416, 434, 462, 470, (IV) 144
Adliyye Dâiresi, (II) 277, (III) 462, (IV) 159
Adudiddîn-i İmrûhî, (II) 232, 233, 234, 235, 236, 237, 240, 241, 242, 244, 245, 248
Âfâkıyye, (II) 246
Afgan Emîri Abdurrahmân Hân, (I) 411
Afgan(istân), (I) 385
Afîfe Hâtûn, (II) 126
Afîfeddîn el-Hüseyn, (I) 117
Afîfiyye, (I) 297
Afrika Delîli, (I) XXXVIII, 275, 315, 320
Afrika, (I) XIII, XXXVIII, 275, 315, 318, 320
Afyonkarahisar, (II) 362, (V) 13, 77, 140
Âgâh Ağa, (V) 184
Âgâh Efendi, (II) 276
Agâh Paşa, (I) 14
Ağa Yokuşu, (IV) 102
Ağaçayırı Tekkesi, (V) 309
Ağaçkakan Tekkesi, (V) 307
Ağakapılı İsmâîl Efendi, (III) 432
Ağakapısı, (III) 333

Ağayokuşu Mekteb-i İbtidâîsi, (V) 314
Ağayokuşu, (III) 333
Ağa-zâde Muhammed Hakîkî Dede, (V) 185
Ağvan, (V) 323
Ahaveyn Hâce Mustafa Efendi, (II) 93, 261
Ahbâru'n-Nebî Aleyhi's-Selâm, (III) 15
Ahd-i Şehriyârî, (V) 201
Ahd-nâme, (II) 113
Ahıska, (I) 166, (II) 361
Ahıskalı Ali, (II) 259
Ahıskalı Hacı Seyyid İbrâhîm Efendi, (I) 166
Ahıskalı Haydar Efendi, (II) 376
Ahıskalı Hoca Selîm Efendi, (II) 205
Ahıskalı Kurrâ Hoca, (II) 154
Ahi Çelebi Câmii, (IV) 262
Ahi Emre el-Halvetî, (IV) 199, 377, 382, (V) 299
Ahî Evren, (II) 293
Ahî Ferâh-ı Zencânî, (II) 431
Ahî İzzüddîn, (III) 230, 291
Ahî Merem, (III) 291
Ahî Mîrim el-Halvetî, (IV) 101
Ahî Muhammed b. Nûr el-Halvetî, (III) 132, 133, (IV) 199, 377, 382
Ahî Muhammed el-Geylânî, (IV) 101
Ahid-nâme-i İsmâîl Hakkı, (I) XXXVIII, 64, 73, 93, (II) 93, 94, 98
Ahîlik, (I) 494, 495
Ahkâmü'l-Mezâhib fî Atvâri'l-Lihâ ve'ş-Şevârib, (II) 53
Ahlâk, (II) 85, 86, 94, 135, 169, 254, 255, 313, 319, 342, 349, 359, 379, 380, 517, 570
Ahlâk-ı Celâlî, (III) 180
Ahlâtî Şeyh Mustafâ Efendi, (V) 311
Ahlatlı Seyyid Hüseyin, (III) 109
Ahmed Abdâl-ı Çeştî, (II) 421
Ahmed Abdülhakk-ı Rodolvî, (II) 234, 249, 425
Ahmed Âgâh Efendi b. Abdüllâtif, (I) 463, 464
Ahmed Ağa, (II) 72, 91, 293, (IV) 335
Ahmed Ağayef, (II) 407
Ahmed Amiş Efendi, (IV) 119
Ahmed Ârif b. Muhammed el-Gazâlî, (I) 279, 291, 292
Ahmed Ârif Himmetî Dede, (V) 188, 266, 268
Ahmed Âsım Efendi, (II) 106, 230
Ahmed Avni Bey, (I) 406,(II) 230
Ahmed b. Abdullâh, (I) XXXIII, 307
Ahmed b. Afne, (III) 188
Ahmed b. Ahmed el-Hatîb, (IV) 175
Ahmed b. Ali Efendi, (V) 101
Ahmed b. Ali el-Hâcî ed-Der'î, (I) 306
Ahmed b. Ali el-Harîrî el-Assâlî, (III) 329,(IV) 236
Ahmed b. Atâullah-ı İskenderânî, (II) 64
Ahmed b. Danyal, (II) 427
Ahmed b. en-Nahlî el-Mekkî, (IV) 176
Ahmed b. Haceri'l-Askalânî, (I) 81
Ahmed b. Hanbel, (I) 36
Ahmed b. İdrîs, (I) 305, 306, 307, 317, (II) 252, (IV) 206
Ahmed b. Kemâleddîn, (IV) 171
Ahmed b. Mevlânâ Celâleddîn-i Kâşânî, (II) 114
Ahmed b. Muhammed Buhârî-i, (II) 57
Ahmed b. Muhammed Efendi, (IV) 77, 205, 206, 207, 208, 211
Ahmed b. Muhammed el-Ebherî, (II) 431
Ahmed b. Muhammed el-Mâlikî es-Sâvî, (IV) 206
Ahmed b. Mustafa el-Mısrî, (I) 117
Ahmed b. Nûreddîn es-Sünbülî,(III) 462
Ahmed b. Ömer el-Hayûkî, (I) 336
Ahmed b. Ömer el-Mürsî, (II) 64
Ahmed b. Saîd ed-Demirî eş-Şâfiî, (I) 276
Ahmed b. Süleymân b. Kemâl, (I) 81
Ahmed b. Süleymân er-Rûmî, (I) 81, 117
Ahmed b. Şa'bân Efendi, (IV) 77
Ahmed b. Ukbe el-Hadramî, (I) 307

Ahmed b. Umrân el-Hâris, (I) 300
Ahmed Baba, (V) 286, 287
Ahmed Bahâeddîn Efendi, (II) 267, 398,(IV) 269
Ahmed Bedreddîn Efendi, (V) 105, 121
Ahmed Beşîr Efendi, (III) 403, 405
Ahmed Bey, (I) 162
Ahmed Câhidî Efendi, (IV) 388
Ahmed Câmii, (III) 45, 480, 483, 486
Ahmed Cânib, (I) 464
Ahmed Celâleddîn Dede, (V) 256, 266, 270, 271, 274
Ahmed Celâleddîn-i Kâşânî, (II) 115
Ahmed Celâli Kutub İbrâhîm Efendi, (II) 282
Ahmed Cemâl Paşa, (I) 162
Ahmed Cevâd, (IV) 336
Ahmed Cevdet, (V) 316
Ahmed Çelebi Mescidi, (II) 372
Ahmed Çelebî, (II) 239
Ahmed Dede Efendi, (III) 393, 402, (IV) 278, 348, 395, 401, 480, (V) 35, 157, 173, 174, 175, 176, 181, 182, 184, 186, 187, 188, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 236, 237, 272
Ahmed Ebu'l-Hasan er-Rufâî, (I) 229
Ahmed ed-Derkâvî, (I) 307
Ahmed Efendi b. Merkez Efendi, (III) 394
Ahmed Efendi b. Muhammed Ziyâd, (I) 463
Ahmed Efendi, (I) XLI, 104, 110, 118, 120, 124, 125, 127, 129, 203, 247, 256, 262, 270, 323, 328, 463, 464, 476, (II) 61, 62, 63, 67, 70, 72, 81, 82, 111, 129, 132, 193, 225, 226, 228, 262, 263, 267, 268, 270, 271, 272, 301, 309, 310, 358, 361, 363, 394, 402, 483, 493, 553, 584, (III) 27, 29, 30, 31, 32, 34, 36, 37, 38, 39, 54, 55, 91, 93, 107, 146, 220, 221, 225, 252, 254, 278, 286, 296, 313, 316, 333, 347, 348, 385, 393, 394, 403, 404, 405, 417, 425, 440, 459, 461, 462, 468, 469, 470, 471, 483, 488, 497, 498, 509, 528, (IV) 43, 49, 68, 76, 77, 78, 83, 93, 94, 95, 101, 102, 103, 107, 108, 119, 129, 144, 201, 216, 239, 242, 248, 251, 267, 269, 274, 275, 276, 280, 316, 322, 324, 332, 348, 359, 363, 418, 419, 420, 446, 481, 484, 489, 491, 498, 500
Ahmed el-Arûsî, (IV) 181
Ahmed el-Bedevî, (II) 335, (IV) 174, 205
Ahmed el-Buhârî, (IV) 130
Ahmed el-Cebretî, (IV) 181
Ahmed el-Cevherî, (IV) 182
Ahmed el-Fârûkî es-Serhendî, (II) 42, 46, 309, (III) 463
Ahmed el-Gazâlî, (I) 358, 359, 422
Ahmed el-Gazzî, (I) 107, 325,(II) 182
Ahmed el-Hatîbî, (I) 369
Ahmed el-Hindî el-Lâhorî, (I) 139, (III) 463
Ahmed el-Kaşşâşî, (II) 225
Ahmed el-Lihâs, (I) 262
Ahmed el-Mekkî, (III)120
Ahmed el-Melevî, (IV) 181, 182
Ahmed el-Ulvan, (I) 246
Ahmed Emîr Efendi, (V) 105
Ahmed en-Nahlî, (II) 86
Ahmed er-Râzkânî, (V) 302
Ahmed er-Rufâî, (I) 218, 220, 221, 222, 223, 227, 228, 230, 231, 232, 233, 235, 244, 245, 246, 251, 256, 259, 261262, 294, 308, 312, 321, 426
Ahmed Es'ad Efendi, (IV) 312
Ahmed Esrâr Efendi, (IV) 78
Ahmed es-Sadrî, (I) 328
Ahmed es-Sakkâ, (I) 272
Ahmed es-Semenhûrî, (I) 308
Ahmed Esved-i Dîneverî, (II) 236, (V) 298
Ahmed et-Tâlebânî el-Kerkükî, (I) 139
Ahmed et-Ticânî, (IV) 207
Ahmed ez-Za'ferânî el-Vâsıtî, (I) 230

Ahmed ez-Zâhid el-Ensârî, (I) 230
Ahmed Fahreddîn Efendi, (III) 96
Ahmed Ferîd Efendi, (I) 473, 474, 477, (II) 418, 419
Ahmed Fevzî Paşa, (V) 264
Ahmed Feyzullâh Efendi, (IV) 77
Ahmed Halîfe, (IV) 78
Ahmed Hamdi Efendi, (II) 197, 545, (III) 54
Ahmed Hasîb Efendi, (III) 34, (V) 139
Ahmed Hayâlî Efendi, (III) 35, 278, 283, 285
Ahmed Hikmet, (V) 158
Ahmed Hilmi Efendi, (II) 375
Ahmed Hulûsî Efendi, (II) 361
Ahmed Hüsâmeddîn Efendi, (II) 269, 276, 277
Ahmed Hüsâmeddîn-i Dağıstânî, (IV) 190
Ahmed Hüsâmî Efendi, (IV) 299, 323, 324, 326, 327, 399
Ahmed İzzeddîn es-Sayyâd, (I) 243
Ahmed İzzet Efendi, (IV) 151
Ahmed Kemâleddîn Efendi, (II) 271
Ahmed Kerâmeddîn Efendi, (IV) 48, 80, 85
Ahmed Kudsî Efendi, (II) 310
Ahmed Lütfi Efendi, (I) 490
Ahmed Mes'ud Efendi, (I) 126, (III) 259, 314, 317, 318, 457, 459, 461, 462
Ahmed Muhammed Kerâmeddîn Efendi, (IV) 52, 72
Ahmed Muhlis Paşa, (I) 162
Ahmed Muhtâr Efendi, (I) 440, 444, 450, 459, 464, (II) 405, (III) 257, 444, 445, (IV) 213
Ahmed Münîr el-Kudsî, (II) 119
Ahmed Müsellem Efendi, (III) 216, 220, 221, 237, 243, 285, (IV) 400, (V) 318
Ahmed Nâcî Efendi, (III) 278, (V) 180
Ahmed Nâsırüddîn-i Gülşenî ,(III)250
Ahmed Nazmî b. İbrâhîm Nâmık b. İsmâîl Efendi, (IV) 147
Ahmed Nazmî Efendi, (IV) 211
Ahmed Necmeddîn el-Kübrâ, (I) 335
Ahmed Neyyir el-Mekkî, (II) 119
Ahmed Niyâzî Efendi, (I) 129
Ahmed Nûreddin Efendi, (V) 25
Ahmed Nüzhet Efendi, (I) 446
Ahmed Paşa Câmii, (IV) 17, 42, 269, 404
Ahmed Paşa, (III) 31, 103, 190, 356, 368, 395, 416, 462
Ahmed Paşa, (V) 78, 122, 235, 259
Ahmed Râsim Bey, (V) 149
Ahmed Refîk Bey, (I) 495
Ahmed Remzi Dede, (I) XXVIII, XXXV, XLIII, 41, 42, 186, 453, 353, 393, 396, 406, 453, (II) 146, 594, (III) 221, 223, (IV) 69, 349, 373, (V) 199, 255, 256, 257, 259, 269, 274, 276, 278, 279, 282, 330
Ahmed Reşîd Efendi, (II) 53, (IV) 76
Ahmed Rızâ Efendi b. Seyyid Mustafa, (V) 38
Ahmed Rufey'â Efendi, (II) 186,187, (III) 503,(IV) 92
Ahmed Rüşdî Efendi, (III) 93, (IV) 358
Ahmed Sâatî Efendi, (IV) 43
Ahmed Sabûrî Dede, (III) 30
Ahmed Sâdık b. Hâce Muhammed Abdüsemî' el-Hüseynî, (II) 60
Ahmed Sâfî Bey, (IV) 216
Ahmed Saîd, (II) 50, 51, 399
Ahmed Sâkî-i Uşşâkî, (IV) 399
Ahmed Samtî Efendi, (IV) 68
Ahmed Şâmî el-Ervâdî, (II) 338
Ahmed Şemseddîn b. Zeyneddîn Efendi, (V) 101
Ahmed Şemseddîn Efendi, (IV) 119, 236, 237, 238, 245, 290, (III) 187, (V) 13, 103
Ahmed Şevki Efendi, (II) 102, 129
Ahmed Tevfîk Bey, (II) 365, 376
Ahmed Tevfîk Efendi, (II) 294, 329
Ahmed Tûrâni Dergâhı, (I) 260
Ahmed Vahdî Efendi, (III) 506

Ahmed Vefâ Efendi, (III) 243
Ahmed Vesîm Paşa, (V) 269
Ahmed Yafalı, (II) 329
Ahmed Zâkir-i Curfânî, (I) 341
Ahmed Zarîfî Efendi, (IV) 249, 255, 263, 267,. 269, (V) 315
Ahmed Ziyâeddîn Efendi, (I) XXI, 104, (II) 333, 334, 336, 338, 339, 341, 345, (IV) 286, 417, (V) 26, 314
Ahmed-el Gazzî Dergâhı, (I) 195, 197, 198
Ahmed-i Adîmî Efendi, (III) 414
Ahmed-i Attâr, (I) 462
Ahmed-i Bağdâdî, (II) 148, 151, 266, 394
Ahmed-i Bedevî, (IV) 214
Ahmed-i Belhî, (I) 358
Ahmed-i Beşîr, (II) 493
Ahmed-i Beşîşî, (V) 127
Ahmed-i Bîcân, (II) 462, 463, (V) 181
Ahmed-i Buharî Dergâhı, (I) 475, 477, (IV) 26
Ahmed-i Celâlî, (III) 224
Ahmed-i Cûryânî, (II) 63, 64, 102, 164, 202, 278, (III) 191
Ahmed-i Çeştî, (II) 47, 421, 423
Ahmed-i Dağıstânî, (II) 277
Ahmed-i Dâvârî, (II) 50
Ahmed-i Debbâs, (I) 56
Ahmed-i Edrehî, (II) 50
Ahmed-i Emîrî Efendi, (III) 107
Ahmed-i Fârûkî es-Serhendî, (II) 267
Ahmed-i Gazâlî, (III) 110, (V) 298
Ahmed-i Gazzî, (V) 127
Ahmed-i Gıyâsî Efendi, (II) 363
Ahmed-i Gülşenî, (III) 154
Ahmedî Hamdî-i Tevfîkî, (V) 325
Ahmed-i Horâsânî, (II) 434
Ahmed-i Kemâlî Efend, (III)i 319
Ahmed-i Kırımî, (III) 347
Ahmed-i Meâbî, (IV) 204
Ahmed-i Mertînî, (II) 225
Ahmed-i Muhtâr, (II) 253, 461
Ahmed-i Nahlî el-Mekkî, (II) 64
Ahmed-i Nâmıkî-ı Câmî, (I) 322, (II) 139
Ahmed-i Nebûrî, (II) 231
Ahmed-i Raûfî, (V) 24
Ahmed-i Rendrâvî, (I) 306
Ahmed-i Rindî , (III)306
Ahmed-i Rûmî, (III) 329, (IV) 47, 236
Ahmed-i Sârbân, (II) 469, 474, 477, 478, 480, 483, 485, 533, 534, (III) 296
Ahmed-i Semerkândî, (IV) 256, 282, 287, 288, 289, 290, 292, 316, 378, 383
Ahmed-i Seyyâh, (II) 394
Ahmed-i Şâmî, (II) 333, 334, 339
Ahmed-i Şâzelî el-Mağribî, (IV) 182
Ahmed-i Tâlebânî, (I) 139
Ahmed-i Tebrîzî, (I) 272
Ahmed-i Ticânî, (IV) 208, 209, 210
Ahmed-i Tînî, (IV) 175
Ahmed-i Üsküdârî, (IV) 78, 79
Ahmed-i Yekdest, (II) 62, 63, 174
Ahmed-i Yesevî,(I) 481, 482, 488, 490
Ahmed-i Zeynî, (I) 323
Ahmed-i Zürûk eş-Şâzelî, (I) 306, 307
Ahmediye Mahallesi, (II) 106
Ahmediyye Câmii, (III) 67, (IV) 28, 53
Ahmediyye, (I) XL, 241, 252, 272, 286, 297, 320, (II) 50, 267, 294, 398, 463, 514, (III) 15, 67, 131, 132, 500, (V) 181
Ahmet Muhtâr Efendi, (I) 256
Ahrâriyye, (II) 39, 42
Ahsenü'l-Hadîs, (II) 592
Âhûn, (II) 272
Ahur, (III) 184
Ahvâl-i Melâmiyye, (II) 472
Ahvâl-i Sâfiye, (IV) 339
Ahvâl-i Sıddîkiyye, (II) 177
Ahvâlü'n-Nebiyyi'l-Muhtâr, (III) 52
Âişe Bacı, (IV) 265
Âişe Hânım, (IV) 498
Âişe Hâtûn, (III) 90
Âişe Sultân, (II) 589, 591, (IV) 335

Ak Hâşiyeli, (V) 126
Aka Hân, (II) 412
Akağası Ahmed Efendi, (IV) 498
Akâid-i Molla Celâl, (II) 85
Akbaba Muhammed Efendi Mescidi, (IV) 278
Akbıyık Abdullâh Sultân, (II) 444, 451, 464
Akbıyık Zâviyesi, (V) 127
Akçaâbâd, (II) 293
Akçaköy, (III) 404
Akçasu, (IV) 75
Akhisâr, (I) 470, 496
Akîdetü Ehli's-sünne, (I) 95
Akîdetü's-Sûfîyye, (II) 94
Âkif Efendi, (V) 52
Akka, (II) 249, 482
Akkerman, (III) 182, (V) 18, 19
Akmahmûd, (III) 425
Akmustafa Efendi, (III) 27
Akrabu'l-Mesâlik li-Mezhebi'l-Mâlik, (IV) 205
Akrabu'l-Vesâil li-İdrâki Maâlî Müntehabi'r-Resâil, (I) 309
Aksaray XXI, XXII, XXVI, 142, 165, 174, 202, 247, 407, 456, (II) 187, 205, 283, 395, 400, 434, 435, 483, 484, (III) 35, 64, 313, 318, 323, 396, 462, 464, 466, 490, (IV) 37, 88, 96, 111, 255, 264, 282, 293, 358, 480, 484
Aksaraylı İbrâhîm Efendi, (II) 485
Akşehir, (I) 370, (II) 165, 412, (V) 199, 230
Akşemseddîn Dergâhı, (II) 129, (IV) 108
Akşemseddîn, (II) 129, 443, 444, 450, 451, 452, 454, 455, 456, 457, 458, 464, 465, 466, 468, 469, 470, 553
Alaâbâd, (II) 250
Alâaddîn Tekkesi, (IV) 279
Alaca Mescid Dergehi, (I) 250
Alaca Mescid, (I) 247, 250, (IV) 323, 397, 398
Alacahamâm, (IV) 397
Alacahisar, (III) 410
Aladağ, (II) 417
Alâeddîn Ahmed Sâbir, (II) 234
Alâeddîn Alî b. Hz. Nasûhî, (III) 258
Alâeddîn Avnullâh Efendi, (III) 394
Alâeddîn b. Âbidîn, (IV) 183, 187
Alâeddîn b. Hz. Nasûhî, (IV) 164
Alaeddîn Çelebi, (I) 375, (II) 194, 200, (V) 230, 262
Alâeddîn Efendi, (III) 103, 191, 393, 394, 418, 419, 420, 421, 422, 424, 430, 435, 436, 448, 478, (IV) 68, 71, 72, 73, 75, 76, 83, 165, 280, 322, 330, 398, 415, 431
Alâeddîn Muhammed b. Hârzemşâh, (I) 370, (II) 113
Alâeddîn-i Ali, (I) 117
Alâeddîn-i Arabî, (II) 464, 465
Alâeddîn-i Attâr, (II) 33, 34, 36, 39, 42, 43, 136, 231, 237, 243, 245, 309, 399
Alâeddîn-i Esved, (I) 326
Alâeddîn-i Halvetî, (II) 465, (III) 141
Alâeddîn-i Sânî, (III) 435
Alâeddîn-i Selçûkî, (I) 373
Alâeddîn-i Uşşâkî, (IV) 237, 245, 248, 290, 377, 382
Alâka Hâşiyesi, (II) 360
Alanya, (II) 311
Alâüddevle-I Sümmânî, (I) 341, (III) 154, 155, (IV) 287, (V) 297
Alay Köşkü, (IV) 40
Alboyacılar Hamamı, (II) 419
Ale'r-râcih mine'l-Akvâl, (IV) 205
Âlem-nümâ, (III) 34
Aleṃ-şâh, (III) 403
Aleviyye, (II) 52
Ali Ağa, (II) 105, 106, 533, (V) 313
Ali Alâeddîn Efendi b. Hz. Nasûhî, (IV) 71, (V) 41
Ali Alâeddîn-i Vizevî, (II) 534
Ali Âsaf, (V) 224

Ali Aşkî, (I) 475
Ali b. Ca'fer el-Harakânî, (II) 21, (V) 300
Ali b. Ca'fer, Ali b. el-Hicâzî b. Muhammed-i Beyyûmî, (I) 277
Ali b. el-Mübârek el-Mahzûmî, (I) 56
Ali b. Hasan, (I) 271, 272, 423 (II) 310
Ali b. Hüseyin es-Saffâf, (I) 146
Ali b. İbrâhîm b. Muhammed, (I) 272
Ali b. İdrîs-i Ya'kûbî, (I) 228
Ali b. Îsâ, (IV) 183
Ali b. Lâlâ, (I) 341
Ali b. Mevhûb, (I) 228
Ali b. Muhammed b. Yûsuf el-Kureşî el-Hakkârî, (I) 43
Ali b. Muhammed el-Karamânî, (IV) 320
Ali b. Mûsâ er-Rızâ, (I) 424
Ali b. Nuaym-i Bağdâdî, (I) 272
Ali b. Vefâ, (I) 307
Âlî Baba Zâviyesi, (III) 183
Ali Baba, (II) 573, (IV) 92, 363
Ali Baba-zâde, (V) 307
Ali Behcet Efendi Tekkesi, (I) 79
Ali Behcet Efendi, (I) XXIII, XXVI, XXXVII, 79, 146, 296, 402, 406, (II) 128, 141, 142, 185, 193, 194, 195, 196, 198, 200, 202, 206, 209, 211, 214, 215, 216, 218, 225, 230, 262, 263, 265, 358, 360, 373, 426, (III) 256, 444, 448, 470, 486, (IV) 155, 413, (V) 310
Ali Bey, (II) 309, 507, 508, 517, 528, (III) 190, 443
Âl-i Beyt-i Rasûl, (I) 229
Ali Câmî Efendi, (II) 198
Ali Can Efendi, (III) 27
Âlî Cennet, (III) 293
Ali Çelebi Cemâlî, (V) 283
Ali Çelebi Efendi, (IV) 68, (V) 73, 101, 283
Ali Çerçi, (II) 306
Ali Dede, (I) 354, (III) 221, 329, 451, (IV) 348, 358, 489, (V) 125, 183, 263
Ali Ebu'l-Hasan b. es-Seyyid Yahyâ el-Mağribî, (I) 218
Ali Efendi b. Muhammed Sahfî Efendi, (V) 101
Ali Efendi Dergâhı, (III) 98
Ali Efendi, (II) 33, 62, 81, 104, 106, 111, 120, 121, 127, 130, 215, 266, 299, 309, 310, 352, 375, 448, 473, 520, 533, 545, 548, 567, (III) 27, 28, 32, 56, 93, 98, 181, 190, 206, 221, 236, 249, 253, 255, 256, 257, 266, 278, 291, 296, 324, 429, 444, 451, 483, 487, (IV) 18, 28, 33, 39, 40, 43, 47, 76, 77, 78, 89, 93, 97, 98, 101, 115, 109, 110, 119, 138, 143, 152, 153, 157, 158, 162, 167, 201, 202, 255, 280, 298, 333, 335, 373, 374, 415, 420
Ali el-A'cemî, (I) 50, 217
Ali el-A'lâ, (I) 493, (III) 250
Ali el-Cemal el-Umrânî, (I) 307
Ali el-Dühacî, (I) 307
Ali el-Ecred, (I) 428, 474
Ali el-Ekmel, (I) 428, 429, 437
Ali el-Gâlib el-Vasfî, (IV) 345, 447
Ali el-Gürcî, (III) 253
Ali el-Hulûsî Efendi, (I) 474, 476
Ali el-Kebîr el-Manastırî, (III) 463
Ali el-Konevî, (II) 419
Ali el-Köstendilî, (V) 41
Ali el-Vâhidî Efendi, (I) 120, 122
Ali el-Vasfî Şeyh Ali Gâlib, (IV) 379
Ali Emîrî Efendi, (I) 96
Ali Emîrî Kütüphânesi, (III) 320
Alî Erdebîlî, (II) 429
Alî er-Râmitenî, (II) 15, 24, (V) 299
Ali er-Rızâ, (I) 43, 51, 311, (II) 399
Ali er-Rûdbârî, (I) 424, (III) 110
Ali er-Rûmî, (II) 402, 469, 559, (IV) 76
Ali es-Safvetî, (III) 188, 190, 250, 291, 294, 309

Ali es-Selâmî Efendi, (III) 29
Alî eş-Şâzelî, (II) 64
Ali eş-Şeybânî el-Basrî, (III) 285
Alî eş-Şinnâvî, (II) 64
Ali et-Tevfîk Efendi, (IV) 463
Ali ez-Ziyâdî, (II) 64
Ali Fakrî Efendi, (I) 423, 426, 471, 475, 476, 477, (II) 103, 104, 106, 111, (IV) 26
Ali Fethi Efendi, (IV) 119
Ali Gâlib Vasfi Efendi, (IV) 452
Ali Hâdî-i Takî, (I) 345, (V) 297
Ali Halîfe, (IV) 414
Ali Harîrî Bosnavî, (III) 344
Ali Haydar Emîr Bey, (IV) 397
Ali Haydar Paşa, (IV) 233
Ali Hemedânî, (I) 341
Ali Hulûsî Efendi, (I) 476
Ali İlmî Bey, (II) 369
Ali İzzet, (V) 271
Ali Kefevî Alâeddîn Efendi, (III) 393
Ali Kelâ-i Şîrâzî, (II) 150
Ali Kemâlî Efendi, (III) 345
Ali Kuşçu, (II) 467
Âlî Merhûmun Âsârı Hakkında Tetkîkât-ı Şâmile, (II) 380
Ali Mest Zâviyesi, (III) 306
Ali Muhammed b. İbrâhîm el-Gürânî, (IV) 181
Âl-i Muzaffer, (II) 142, 145, 148, 150
Ali Nâilî Dergâhı, (IV) 358
Ali Nakşî-i Akkirmânî, (V) 18, 19
Ali Nazmi Efendi, (V) 125
Ali Necîb Efendi, (III) 278
Ali Neşâtî Efendi, (IV) 463
Ali Nûri Bey, (IV) 274, (V) 314
Ali Nutkî Dede, (V) 237
Ali Osmân Sıdkî Efendi, (V) 325
Ali Örfî Efendi, (III) 125
Ali Paşa Câmii, (I) 325
Ali Paşa Zâviyesi, (III) 54
Âlî Paşa, (I) 175, 176
Ali Paşa, (I) XXI, 49, 127, 130, 223, 325, 327, 332, 352, (III) 15, 54, 73, 92, 102, 103, 183, 332, 409, 419, 420, 443, 449, (V) 33, 35, 125, 156, 175, 230, 259, 260, 262, 263, 308, 313
Ali Râmitenî, (II) 232
Âl-i Rasûl, (I) 494
Ali Rızâ b. Mûsâ el-Kâzım, (I) 46, 344
Ali Rıza Efendi, (II) 197, (III) 250, 251, 252, 253, 255, 256, 291, (IV) 202, 363, 463, (V) 53, 105, 324, 325
Ali Rızâ Paşa, (II) 372
Ali Rızâ Zühdî Efendi, (V) 323
Ali Sâib Paşa, (IV) 119
Ali Sayravî, (I) 306
Ali Senâî Efendi, (III) 31, 96, 98
Ali Sırrî Efendi, (I) 195, 197, (V) 139, 140
Ali Süğûrî, (II) 272
Ali Tâlib Efendi, (II) 309
Ali Uşşâkî Efendi, (II) 198
Ali Zeynelâbidîn, (I) 292, 311
Âlî, (I) XL, 171, 175, 176, 410, 463, 485, 496
Alî, (II) 15, 16, 24, 30, 44, 47, 52, 64, 71, 77, 82, 92, 94, 96, 98, 100, 179, 193, 202, 266, 301, 303, 318, 328, 359, 374, 398, 399, 403, 413, 421, 429, 430, 432, 433, 448, 469, 471, 474, 482, 487, 534, 536, 537, 543, 549
Âlim Sinân Efendi, (IV) 345, 346, 378, 383, 388
Âliye bt. el-Hasan el-Lâyıh, (I) 219
Aliyye, (II) 239, 421, 575
Aliyy-i Aksarâyî, (II) 469, 474
Aliyy-i Erdebîlî, (II) 432, 433
Aliyy-i Gülşenî Tekkesi, (III) 184
Aliyy-i Hemedânî, (V) 297
Aliyy-i Henkârî, (II) 233, 237
Aliyy-i Nakî, (II) 30
Aliyy-i Tûsî, (II) 54
Aliyy-i Üsküdârî, (IV) 78
Aliyy-i Zeynülibâd Nûh-ı sânî, (III) 309

Aliyyü'l-A'lâ, (III) 188
Aliyyü'l-Kârî el-Vâsıtî, (I) 7, 218, 220
Altımermer, (II) 168, 456, (III) 128, (V) 307
Altuncu-zâde Zâviyesi, (IV) 106, 333
Alyanak, (III) 448
Alyans İsrâîliyyet, (I) 263
A'mâ Hâfız Efendi, (III) 278
A'mâ Hüseyin Efendi, (III) 416
A'mâ Mahmûd Efendi, (IV) 68
A'mâ Şeyh Yûsuf, (I) 475
A'mâl-i Felekiyye, (II) 285
Amasya, (I) 491, (II) 120, 318, 361, 362, 378, 450, 455, 467, 535, (III) 27, 141, 319, 324, 483, (IV) 49, 240, 251
Amasyalı Hüseyin Efendi, (I) 487
Âmentü Şerhi, (II) 284
Amerika, (II) 146, (III) 89
Âmil Ma'mûl, (IV) 87
Âmine bt. Yahyâ el-Ukaylî, (I) 219
Âmine Emsâl Hanım, (I) 407
Âmine Hanım, (I) 204
Amiş Efendi, (IV) 83, 119
Ammâd Fakîh-i Kirmânî, (II) 145
Ammâr-ı Yâsir, (I) 335, 336, 357, (V) 298
Amme Tefsîri, (III) 68
Anadolu Kavağı, (IV) 218
Anadolu, (I) XIII, XIV, XXXV, 118, 123, 150, 280, 319, 385, 429, 487, 488, 490, 491, 492, 495, 496, (II) 39, 41, 127, 188, 310, 334, 353, 361, 432, 435, 463
Andelîb-i Uşşâk fi's-Semâ', (V) 138
Ankâ-ı Mağrib, (I) 95,(II) 471, (III) 103, (IV) 31, 171, (V) 85
Ankâ-nâme, (III) 165
Ankara İ'dâdîsi, (IV) 162
Ankara, (I) XXV, XXVIII, XXXIV, 142, 190, 205, 319, 320, 413, (II) 23, 194, 211, 266, 271, 327, 341, 417, 434, 435, 436, 439, 442, 443, 444, 448, 449, 450, 478, 480, 505, 507, 570, (III) 30, (IV) 26, 87, 88, 123, 161, 162, 375
Ankaralı Nûreddîn, (I) 464
Antakyalı Ali Bey, (II) 309
Antalya, (I) 147, 148, 329, (III) 182
Antep, (II) 271, 306, (III) 409
Arab Ahmed Paşa, (III) 416
Arab Câmi, (I) 122
Arab Câmii Mahallesi, (V) 40, 125
Arab Halîl Efendi, (II) 174, (V) 236
Arab Hoca, (III) 119, 121, 125, 127, 128
Arab İbrâhîm, (I) 474
Arab İsmâîl Efendi, (V) 62
Arab Muhammed Ali, (IV) 374
Arab Muhammed Efendi, (IV) 265, 275
Arab Saîd Efendi, (II) 215
Arab Saîd Efendi, (IV) 338
Arab Şeyh Yûsuf Efendi, (I) 437
Arabî b. Ahmed, (I) 307
Arabistan, (II) 39, 188, (III) 277, 526
Arabkir, (II) 317,(IV) 26, 362, 480
Arabkirli Halîl Efendi, (IV) 356
Arab-zâde Halîl Efendi, (I) 120
Arab-zâde İlmî Efendi, (II) 164, 174
Arab-zâde Mahmûd Efendi, (III) 38
Arab-zâde Tekkesi, (V) 307, 309
Araç, (IV) 103
Arafat, (I) 485, 489, (II) 586, 587, (V) 45
Arafu'l-Benâm, (II) 97
Arâkıyyeci-zâde Şemseddîn Efendi, (III) 474
Arâkiyyeci Şeyh Mustafa Efendi, (IV) 68
Arabkuyusu, (III) 363
Arablar Mahallesi, (II) 577
Âraste Dergâhı, (I) 269
Âraste Tekkesi, (V) 306
A'rec Hasan Efendi, (IV) 40
Argun Kâmil, (III) 315
Argûniyye Mevlevîhânesi, (V) 276
Ârif Ahmed Dede, (V) 157
Ârif Ali b. Alîl el-Ömerî, (IV) 173
Ârif b. Ahmed-i Rodolvî, (II) 234, 238
Ârif Bey, (III) 270, 278, 303, 304, 305, 377
Ârif Çelebi, (II) 200, (III) 158, (V) 189, 254

Ârif Dede Tekkesi, (V) 309
Ârif Efendi, (I) 16, 45, 53, 55, 135, 145, 162, 176, 199, 202, 218, 236, 267, 279, 291, 292, 294, 297, 299, 300, 330, 344, 361, 362, 383, 389, 394, 395, 396, 397, 399, 427, 431, 475, 476, (II) 188, 198, 199, 258, 261, (III) 158, 278, (IV) 78, 337, 418, 497, (V) 27, 51, 156, 234, 266, 306, 312, 270
Ârif Hikmet Bey Kütübhânesi, (V) 329
Ârif Hikmet Bey, (I) 176, (II) 98, 282
Ârif Himmetî Dede, (V) 265
Ârif Paşa, (III) 302
Ârif Şükür Muhammed, (II) 200, (V) 297
Ârifî Ahmed Dede, (V) 235
Ârifî Paşa, (II) 267
Ârif-i Rîvgirî, (II) 15, 24, (V) 299
Ârifî, (V) 166, 235, 236
Arnavud Ali Efendi, (IV) 138
Arnavud Tâlib Efendi, (II) 277
Arnavudköy, (III) 462
Arnavuthanı, (IV) 211
Arnavutluk, (II) 325, 530, (IV) 245, 251
Arpacılar, (V) 56, 263
Arslan oğlu Abdullah, (IV) 191, 198
Arslan Paşa, (II) 310
Arslanbey Mahallesi, (II) 327
Arûz Hâşiyesi, (II) 360
Arûz Şerhi, (IV) 442
Arûz-ı Câmî, (V) 276
Arûz-ı Endülüs, (IV) 158, (V) 315
Arûz-ı Hazrec, (IV) 158
Arvâsî-zâdeler, (II) 118
Arzî Dede, (V) 180, 181
Ârzûhâlî-zâde İbrâhîm Efendi, (I) 97
Âsaf Bey, (II) 292, 293
Âsaf Halet Çelebi, (V) 223
Âsaf-nâme, (V) 152
Asâkîr-i Mansûre-i Muhammediyye, (II) 310
Âsâr-ı Adîde, (II) 92
Âsâr-ı Aşk, (III) 143
Âsâr-ı Müştâk Esrâr-ı Uşşâk, (I) 162
Âsâr-ı Şemsî, (V) 107
Âsâriye, (III) 462
Asbıra-i Ulyâ, (IV) 359
Aseliyye, (IV) 18
Ashâb-ı Suffe, (I) 22
Ashâbu Bedr, (II) 95
Âsım Efendi, (II) 106, 212, 356
Âsım Molla Bey, (V) 84, 265
Âsitâne-i Cemâlî, (IV) 330
Âsitane-i Eşrefiyye, (I) 107
Âsitâne-i Gazzî, (V) 130, 132, 134
Âsitâne-i Gülşenî, (III) 200, 246
Âsitâne-i Hüdâyî, (II) 520, 579, 589
Âsitâne-i Kâdiriyye, (I) 129
Âsitâne-i Mısrî, (V) 76, 120
Âsitâne-i Sa'diyye, (I) 428, 429, 430, 432
Âsitâne-i Uşşâkî, (V) 76, 119
Askerî Muhammed Efendi, (V) 140
Asr-ı Saâdette İslâmların Medeniyyete Hizmetleri, (I) 411
Assâl, (III) 329, (IV) 236
Assâliyye, (III) 131, 329, 331
Asûde Hâtûn Mektebi, (II) 216
Asyâ-yı Suğrâ, (I) 493
Asyâ-yı Vustâ, (II) 412
Aşçı Ali Baba, (I) 500
Âşık Efendi Zâviyesi, (III) 194
Âşık İsmâîl Efendi, (III) 223
Âşık Muhammed Efendi, (III) 479
Âşık Mûsâ Efendi Dergâhı, (III) 190, 196, 236, 237
Âşık Mûsâ Efendi, (III) 181, 184, 190, 196, 236, 237
Âşık Mustafa Efendi, (IV) 94
Âşık Paşa Dîvânı, (III) 304
Âşık Paşa Mescidi, (I) 323
Âşık Paşa Tekkesi, (V) 125
Âşık Paşa, (II) 210, 212, 216, (IV) 140, 432, (V) 125, 283, 284, 320
Aşık Paşa-zâde, (I) 323, 487, 492

Âşık Yûnus Dergâhı, (IV) 470
Âşıkpaşa Mahallesi, (I) 323, (II) 216
Aşkıyye, (V) 300
Aşk-nâme, (I) 324, 386
Aşru's-Salavât, (IV) 441
Âşûriyye, (I) 315
Atâ Efendi, (III) 278, 448
Atâ Efendi, (IV) 93
Atabeg Sa'd b. Zengî, (I) 287
Atabey Câmii, (IV) 14
Atâî Atâullah Efendi, (III) 28, 34
Atâî, (I) XXXIX, 351, (II) 194, 503
Atâiyye, (I) XXXVIII, 245
Atâiyye, (III) 66, 84
Atâullah b. Saîd, (III) 529, 530
Atâullâh Efendi 443, (IV) 15, 49, 50, 98, 102, 103, 145, (V) 40, 139, 173, 174, 183, 184, 237, 255, 269, 275, 287
Âteş-gede, (II) 141, 519
Âtıf Bey Kütübhânesi, (II) 58, (III) 13, 83, 84, 85, 89, 305, 371, 372, 404, 411
Âtıf Efendi, (I) 174
Atîk Ali Paşa Câmii, (II) 227, 581, (IV) 489
Atinavî Dergâhı, (V) 105
Atiyye-i Sübhâniyye Şerhu Gavsiyye-i Geylâniyye, (IV) 213
Atlamataşı, (II) 579, (III) 51
Atmeydanı, (II) 472
Atpazarı Tekkesi, (IV) 109, 110
Atpazarı, (III) 43, 59, 64, 480, 498
Attâr, (I) XXXIII, XL, XLIII, 38, 371, 372, 373, 403, 462, (II) 16, 17, 18, 33, 34, 36, 39, 42, 43, 136, 231, 237, 243, 245, 257, 267, 309, 399, 401, (III) 83, 125, 188, 478
Atvâr-ı Seb'a, (IV) 259, 348, 404
Avârifü'l-Cevâd, (IV) 181
Avârifü'l-Maârif, (I) XXXVIII, 285, 373, 429, (II) 194
Avnî Bey, (V) 192, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 214, 221
Avnî Efendi, (V) 307
Avnî-zâde Tekkesi, (V) 308
Avnullâh Efendi, (I) 104, 112
Avrupa, (I) XIII, 18, 21, 288
Avşar Baba, (I) 482
Ayak Kurşunlu Medresesi, (IV) 359
Ayasluğ, (I) 327
Ayasofya Câmii, (II) 55, 472, 531, (III) 157, 332, (IV) 41, 138, 139
Ayasofya Kütüphânesi, (III) 97, 336, 433
Ayasofya Vâizleri, (II) 95
Ayasofya, (I) XXII, 198, 199, 203, 462, (II) 55, 95, 179, 216, 227, 360, 472, 523, 531, 571, 585, (III) 28, 48, 97, 107, 157, 165, 332, 336, 343, 344, 345, 369, 372, 395, 432, 433, 462, 480, 486, 492, 499, (IV) 39, 40, 41, 103, 127, 128, 129, 137, 138, 139, 142, (V) 27, 77, 121, 317
Ayasuluğ, (III) 110
Ayaş, (III) 421
Ayateodori, (I) 332
Âyât-ı Erbaîn, (II) 592
Ayazma Câmi, (I) 125, (IV) 102
Ayazma, (III) 462
Aydın Güzelhisar, (III) 141
Aydın, (IV) 40, 216, 217, 237, 243, 292, 388, 458, 464, 468, 469, 479, 481
Aydınlar, (II) 284
Aydınoğlu Dergâhı, (I) 193,(IV) 40, 41, (V) 140
Aydınoğlu Şeyh Muhammed Efendi, (IV) 46
Aydoğmuş, (III) 151
Aydos, (I) 196, (III) 31, 58, 64, 69, 70
Aydoslu İbrâhîm Paşa , (III)51
Âyîne-i Seyyid Serdân, (V) 282
Aynacıoğlu el-Hâc Osmânağa, (II) 317
Ayn-ı Ekber Muhammed Efendi, (I) 107, (V) 119, 130, 131
Ayn-ı Mûsâ , (III)125
Ayn-ı Zübeyde, (IV) 154

Aynuddîn-i Şâmî, (II) 235
Aynûs el-Bedevî, (I) 297
Aynü'l-Hayât, (V) 19, 331
Aynü'l-Kudât, (II) 23
Ayos Andreas, (III) 355
Ayşe Hanım, (I) 172
Ayşekadın Hanı, (III) 97
Ayşî Dede, (V) 233
Ayvacık, (IV) 137
Ayvalı, (II) 127
Ayvansaray, (II) 57, (III) 452
Ayzâb, (I) 295, 296
Azâbkapısı, (V) 127
Âzâde, (IV) 499
Azb, (IV) 208, 397
Azbî Çavuş, (V) 79
Azbî Mustafa Efendi, (V) 122
Azdavay, (II) 338
Azerbaycân, (II) 431, (III)151, 324
Azîz Bey, (II) 199
Azîz Efendi Medresesi, (V) 188
Azîz Efendi, (I) 470
Azîz Mahmûd-ı Hüdâyî,(I) XL, 26, 118, 192, 253, Hüdâyî, (II) 72, 74, 80, 131, 134, 135, 163, 175, 176, 187, 194, 197, 199, 200, 201, 203, 220, 277, 279, 311, 314, 326, 361, 362, 363, 377, 484, 485, 505, 509, 516, 520, 521, 523, 528, 529, 535, 575, 579, 580, 581, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, (III) 13, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 24, 25, 26, 28, 29, 30, 34, 35, 37, 39, 40, 41, 42, 46, 47, 48, 49, 50, 52, 54, 55, 64, 65, 66, 68, 80, 92, 93, 96, 98, 99, 102, 103, 107, 116, 129, 283, 287, 344, 474, 480, 486, (IV) 38, 42, 55, 242, 293, 319, 401, (V) 32, 34, 168
Azîzî, (II) 99, 406, (IV) 182, 256, 257, 263, 269, 270, 337
Azîz-zâde Muhammed Efendi, (I) 355
Azmî Dede, (V) 193, 266, 270

B

Baba Arslan, (I) 482
Baba Ca'fer, (II) 60
Baba Efdal, (II) 113, 114, 115
Baba Efendi, (V) 312
Baba Hâce, (II) 399
Baba Haydar Mahallesi, (II) 299
Baba Haydar Zâviye-i Nakşıbendî, (V) 32
Baba İlyâs, (I) 495
Baba İshâk, (I) 488, 490, 491, 495
Baba Kemâl-i Hucendî, (I) 336, 341, 361, 362, (II) 50
Baba Maçin, (I) 482
Baba Nahhâs-ı Ankaravî, (II) 444
Baba Simmâsî, (II) 24
Baba Yûsuf, (II) 589
Baba Zâkir, (I) 353, 355
Babadağî Süleymân Efendi, (II) 85
Babaeski, (V) 42
Babaî, (I) 491
Babâîler, (I) 491, 495
Babâîlik, (I) 494
Babakale, (IV) 491
Babalı, (III) 27, 28
Babanakkâş, (III) 332
Baban-zâde Naîm Bey, (IV) 156
Bâb-ı Âli Caddesi, (I) 410,(IV) 396
Bâb-ı Âlî, (I) 171, 463, (II) 106, 317, 318, 334, 379, 561, (IV) 154, 430, (V) 255, 276
Bâb-ı Ferah-ı Tebrîzî, (I) 336
Bâb-ı Meşîhat, (I) 269
Babsa, (I) 118
Bâbu'l-Âdâb li-Üli'l-Elbâb, (II) 95
Bâbu'l-Hadîd, (I) 317
Bâbu's-Sağîr, (IV) 186
Bâbu's-Selâm, (I) 231
Babuklu Oğulları, (V) 323

Bâbü'l-Ezc, (I) 64
Bâbür Bahâdır, (II) 149
Bâdî Ahmed Efendi, (III) 205, 225
Bâdiye, (I) 242
Bafra, (III) 29
Bagavî-zâde, (II) 271
Bağdâd Seferi, (II) 523
Bağdâd, (I) 22, 33, 45, 47, 48, 49, 52, 53, 56, 64, 71, 118, 120, 140, 148, 157, 164, 218, 273, 284, 285, 287, 322, 336, 337, 365, 370, 371, 398, (II) 22, 31, 39, 112, 116, 136, 148, 154, 186, 292, 304, 352, 361, 393, 394, 396, 397, 400, 424, 430, 431, 471, 523, 528, 591, (IV) 35, 154, 174, 175, 187, 311, 391, 392, 497, (V) 74, 207, 302, 311
Bağdâdî Muhammed Hamdî Efendi, (IV) 411
Bağdâdlı Vehbî Efendi, (II) 114
Bağdatlı Dergâhı, (IV) 144
Bağlarbaşı, (III) 41
Bahâeddin Bey, (II) 93, 95, 96, 97
Bahâeddîn Çelebi , (III)158
Bahâeddîn Çelebi, (II) 200
Bahâeddîn Efendi, (II) 198, 569, (III) 89, (V) 308
Bahâeddîn Veled Efendi336, 357, 363, 364, 369, 370, 401, (V) 159, 184, 254
Bahâeddîn Zekeriyyâ-yı Mültanî, (II) 50, 236
Bahâeddîn-i Âmil, (II) 39
Bahâî Efendi, (I) 128, (II) 561, (IV) 267, 270, 271, 272, 273
Bahâiyye, (I) 341
Bahâr-ı Şemsî, (V) 106
Bahâristân, (II) 138, 524
Bahâriye Mevlevîhânesi, (V) 193, 195, 196, 207, 269, 305
Bahâriye, (III) 397, 399, 403, (IV) 163, 374, 415
Bahâr-nâme, (I) 162
Bahâülhakk-ı Hindî, (II) 393
Bahçekapı Mektebi, (IV) 216
Bahçekapısı, (V) 56, 70
Bahçeli Hân, (II) 277
Bahr-ı Ahmer, (II) 165
Bahriye Dâiresi, (I) 450, (II) 33, 135, 263, 343, 547, 548
Bahriyye Rüşdîsi, (IV) 373
Bahru'l-Hakâyık, (I) 336
Bahru'l-Velâye, (II) 463
Bahru's-Safâ, (I) 307
Bahrü'l-Kemâl, (III) 346
Bahşiyye, (III) 131, (IV) 236
Bâhter, (II) 413
Bahti, (I) 378
Bakıyyetu'llâh Hıyer Ba'de'l-Fenâi fi's-Siyer, (I) 133
Bakıyyetü'l-Müktefî fî Cevâzı'l-Huffi'l-Hânefî, (I) 135
Bâkî, (III) 24, 26, 50, 52, 73, 88, 160, 202, 204, 205, 206, 207, 211, 218, 260, 282, 303, 431, 439, 466, 481, 483, 484, 518, 529, 530
Bâkiyye-i Zeyl-i Atâî, (IV) 312
Bakkal İsmâîl Efendi, (V) 44
Bakü, (III) 138, 139, 141
Bâlâ Dergâhı, (II) 301
Bâlâ Mektebi, (II) 328
Balaban İskelesi, (II) 123, 372
Balabânî Şeyh el-Hâc Ebu'l-Hasan Hüsnü Efendi, (II) 179, 195, 372
Balat Dergâhı, (III) 411, 436, 449, 450, 451, 452, (V) 309
Balat, (II) 91, 261, (III) 184, 192, 411, 436, 437, 449, 450, 451, 452
Ba'lbek (V) 319
Balçık Tekkesi, (III) 408, (IV) 446, 447, (V) 306
Baldır-zâde Târîhi, (I) XXXVIII, 344
Balıkesir, (II) 267, (III) 27, 28, 36, (IV) 430, 469, 491
Balım Sultân, (I) 492, (IV) 38
Bâlî Ağa, (II) 504, 505

Bâlî Efendi, (III) 56, 116, 333, 334, 335, 341, 342, 343
Bâlî Paşa Mahallesi, (IV) 481
Bâlî-i Bosnevî, (II) 503
Bâlî-zâde Hasan Bey, (III) 485
Balkan, (III) 112
Baltacı Hoca Hasan, (II) 127
Baltacı Mehmed Paşa, (III) 101
Banaluka Muhârebesi, (IV) 430
Bandırma, (II) 267, 271, (V) 318
Bandırmalı Tekkesi, (III) 103, 452, 470, (IV) 431, (V) 50
Bânet Suâd, (V) 152
Bar, (II) 278
Barak Fakîh, (I) 107
Bârika, (II) 261
Bartın, (II) 209
Baruthâne Mezârlığı, (IV) 349
Barut-hâne, (II) 199
Basra, (I) 44, 45, 164, 219, 235, 245, (II) 49, 249, 361, 507
Bastü'z-Zirâayn bi'l-Vahîd fi Beyâni'l-Hakîkati ve'l-Mecâzi fi't-Tevhîd, (I) 135
Başçı İbrâhîm Bey Câmii, (II) 471
Başçı Mahmûd Dergâhı, (III) 448
Başmak Dergâhı, (I) 162(II) 548
Başmakçı Ali Dede, (II) 545, (IV) 373, 374
Batâyıh 221, 234, 241
Bathâ, (III) 233, 472
Battâl Alî, (I) 293
Batum, (II) 334, (IV) 359
Batumlu Kara Yûsuf, (IV) 360
Bayburt, (II) 334
Bâyezîd Câmii, (I) 127, 258, 459, (II) 129, 178, 294, 337, 340, 348, 362, 366, 579, (III) 157, 381, 504
Bâyezîd, (I) XL, 20, 87, 96, 103, 104, 127, 166, 199, 211, 229, 326, 328, 333, 345, 346, 351, 352, 365, 374, 375, 410, 459, 481, 492, , (II) 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 41, 57, 72, 100, 116, 127, 129, 178, 186, 201, 202, 231, 278, 294, 310, 333, 337, 340, 348, 362, 366, 433, 434, 435, 454, 459, 465, 467, 562, 579, (III) 22, 33, 80, 86, 87, 89, 97, 105, 143, 157, 161, 179, 180, 324, 329, 332, 349, 356, 357, 358, 367, 368, 381, 462, 464, 483, 486, 498, 504, (IV) 37, 46, 132, 137, 144, 152, 233, 249, 252, 363, 373, 442, (V) 21, 173, 218, 281, 290, 299, 300, 317, 318, 322, 324, 325
Bâyezîd-i Bistâmî, (I) 20, 229, 374, 375, 481, (II) 15, 16, 17, 18, 41, 201, 231, 434, (V) 218, 299, 300
Bâyezîd-i Fakîh, (I) 104
Bâyezîd-i Rûmî, (III) 180, 329, 349
Bâyezîd-zâde Muhammed Dede -Karabağlı, (III) 33
Bayındır, (IV) 491
Bayır Sokağı, (IV) 161
Bayram Çavuş, (III) 64
Bayram Dede, (III) 312, 313
Bayram Efendi, (III) 27
Bayram Paşa, (V) 230, 311
Bayramiç, (IV) 167, 491, 495, 497
Bayramiyye, (II) 95, 119, 430, 442, 444, 467, 470, 471, 473, 483, 489, 493, 504, 523, 527, 548, 550, 553, 555, 570, 575, (III) 345, 429, (V) 56, 167
Bayrampaşa Dergâhı, (I) 162, 166, 203, (V) 308, 311
Baytar Mekâtib-i Rüşdiyye-i Askerîyyesi, (IV) 337
Bâzergân Hacı Hüsrev, (V) 37
Bâzergân Tekkesi, (III) 106
Ba'zı Ma'lûmât-ı Lâzime, (I) 206
Bebek, (II) 473
Bedâhşân, (II) 400
Bedâven, (II) 427
Bedâyi, (II) 261
Bedestânî Osmân-ı Nûrî, (I) 175

Bedesten, (I) 175, 176
Bedevî Dergâhı, (IV) 298, 299, (V) 307
Bedevîler, (I) 271, 274
Bedhen-i Behrâyicî, (II) 232, 233, 237, 240, 241, 245, 247, 248
Bedr b. Muhammed, (III) 119
Bedreddîn b. Şeyh Hasan el-Cibâvî, (I) 462
Bedreddîn Bedîuzzamân Şah Bedâr, (II) 235
Bedreddîn Dergâhı, (IV) 332, 333, 359, 363, 418, (V) 310
Bedreddîn İzzî Efendi, (I) 196
Bedreddîn Mahmûd-ı Uşşâkî, (IV) 327
Bedreddîn Mustafa Efendi, (V) 28
Bedreddîn Şâh-ı Medâr, (V) 299
Bedreddîn-i Hemedânî, (II) 24
Bedreddîn-i Hüseyn, (I) 117
Bedri Efendi, (II) 316
Bedriyye, (I) 138, 286
Behâiyye, (I) 286
Behcet Efendi, (I) XXIII, XXVI, XXXVIII, 79, 146, 201, 295, 402, 406, (II) 28, 39, 72, 103, 128, 141, 142, 185, 193, 194, 195, 196, 198, 199, 200, 202, 204, 206, 209, 211, 212, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 221, 222, 225, 226, 227, 229, 230, 251, 252, 263, 265, 358, 360, 373, 426, (III) 124, 256, 444, 448, 470, 486, Behcet Efendi, (IV) 140, 155, 161, 167, 318, 340, 341, 367, 368, 413, 422, (V) 28, 310, 320
Behcetiyye, (II) 39, (IV) 499
Behcetü'l-Ebrâr, (III) 225
Behcetü'l-Esrâr, (I) 57, 65, 142, (III) 165
Behcetü'l-Ezkiyâ fi't-Tevessüli bi'l-Meşhûri mine'l-Enbiyâ, (IV) 180
Behcetü'l-Kübrâ, (I) 229
Behcetü's-Sülûk, (II) 196
Behcetü't-Tarf fî İlmi's-Sarf, (IV) 88
Behiştî Ramazân Efendi, (III) 43, 44, 403
Behlül, (IV) 103
Behrâm ed-Demir, (I) 276
Bekfâlon, (III) 331
Bekir Cezbî Efendi, (IV) 497
Bekir Efendi, (II) 111, 185, 198, 271, (IV) 135, 156, (V) 17
Bekir Paşa, (V) 207
Bekir Rüstem Paşa, (IV) 80
Bekriyye, (III) 131, 250, (IV) 25, 33, 171, 179, 181, 182, 204, 207, 430
Bektaşî Hüseyin Baba, (II) 548
Bektaşî Tekkesi, (III) 182, (V) 79
Bektaşî, (I) 173, 485, 488, 492, 493, 494, 496, 500, 502, 504, (II) 494, 548
Bektaşîlik, (II) 484, 548
Bektâşiyye, (I) 204, 481, 484, 492, 495
Belgrad, (II) 310, 490, 508, 528, (III) 24, 28, 287
Belh, (II) 48, 112, 250, 399, 400, 401, 408, 413
Belîğ Efendi, (V) 87, 127
Benî Sa'd, (I) 209
Benî Sa'deddîn, (I) 425
Benî Ümeyye, (II) 432
Ber'u Eskâm fî-Zemzem ve'l-Makâm, (IV) 180
Berber Süleymân Efendi, (II) 72
Berberiyye, (I) 298
Bereketlimaden, (I) 190
Bergama, (II) 283
Ber-güzâr-ı Edhem, (II) 264
Ber-güzâr-ı Şemsî, (V) 107, 116, 282
Berlin, (II) 258
Berrî, (I) 294, 435
Berzenciyye, (I) 201, 341
Beşâretullâh-ı Behrâyicî, (II) 53
Beşikci-zâde Efendi Tekkesi (III) 448, (IV) 109
Beşikçi-zâde Süleymân Efendi, (IV) 109
Beşiktaş Mevlevîhânesi, (I) 437, (II) 164, (V) 180, 183, 186, 189, 192, 193, 240, 268

Beşiktaş Rüşdîsi, (V) 193
Beşiktaş, (I) 244, 297, 309, 437, (II) 121, 122, 132, 133, 164, 166, 175, 185, 267, 373, (III) 43, 462, (IV) 68, 161, (V) 134, 180, 183, 186, 189, 192, 193, 240, 268, 269, 288, 305, 330
Beşiktaşî Yahyâ Efendi, (II) 104, 120
Beşir Ağa Dergâhı, (II) 328, 348
Beşîr Ağa, (II) 67, 198, 348, 523, 530, 531, 532, 533, (V) 41
Beşîr Sultân, (II) 469
Bevâniu'r-Rutab fî Bedâyii'l-Hutab, (I) 138
Bevâtınu'l-Kur'ân ve Mevâtınü'l-İrfân, (I) 133
Bey'at-nâme, (II) 494, 500, 501, (III) 393, (V) 19
Bey'at-nâme-i Muhammed Bahrî Bey, (III) 85
Bey'at-nâme-i Tûbâ-zâde Muhammed Ağa, (III) 84
Beyân u Şerhu'l-Kebâir, (III) 482
Beyân-ı Erkân u Hakâyıkı's-Salât, (III) 301
Beyân-ı Makâmât-ı Hakîkat, (III)121
Beyânu Esrâri't-Tâlibîn, (III) 139
Beyânu Merâtibi'l-Medân, (IV) 241
Beyânü'l-Esrâr, (III) 329
Beyâz Osmân Efendi, (IV) 144
Beykoz, (II) 339, (IV) 102, 481, (V) 61, 305
Beykozlu Şeyh Ahmed Efendi, (IV) 102
Beylerbeyi, (III) 441, 462, (V) 307, 308
Beyoğlu Kabristanı, (III) 195, (V) 324
Beypazarı, (II) 455, (IV) 109
Beypazarlı Ali Efendi, (IV) 89, 110
Beyrâş b. Ayriş-i Sûfî, (I) 482
Beyrut, (IV) 188
Beyt-i Makdis, (I) 284, (II) 361, (IV) 173, 183, 248
Beyti'l-Harâm, (I) 40
Beyyinâtü'z-Zikr, (I) 206
Beyyûm, (I) 277
Beyyûmiyye, (I) 277
Beyzâvî, (I) 82, 83, 132, 133, 135
Bezci-zâde Muhyiddîn Efendi, (II) 554
Bezistânî Hâce Hüsrev Bey, (V) 14
Bezlü'l-İhsân fî Tahkîki Ma'ne'l-İnsân, (I) 134
Bezlü's-Salât fî Beyâni's-Salât, (I) 137
Bezm-i Âlem Valide Sultân, (III) 23, (IV) 162
Bıçaklı Efendi, (II) 112
Bibi Dede, (III) 28
Bibi Sâcide, (II) 399
Bibi Saîde, (II) 399
Bibi Seyyide, (II) 399
Bîçâre, (III) 31, 54, 55
Bidâyetü'l-Mürîd ve Nihâyetü's-Saîd, (I) 137
Biga, (IV) 167, 357
Bigadiç, (III) 27
Bilâl-i Habeşî, (III) 144, 414, 471, (IV) 25, 177, 190
Bilâl-zâde Mustafa Efendi, (II) 271
Bilecik, (III) 29, (IV) 95, 350, 480
Binâ-i Şerîf, (II) 249
Binbaşı Hasan Efendi, (III) 262
Bingâzi, (I) 317, 318, 319, (IV) 159
Bir Âşıkın Seyrânı, (IV) 459
Bir Yetîmin Sergüzeşti, (II) 380
Birinci Hâşim Efendi, (III) 437
Bistâm, (II) 17, 19
Bişr-i Hafî, (II) 47
Bitala, (II) 52
Bitlis, (I) 156, 157, 159, 163, 164, (II) 278
Bi-yedike'l-Hayr, (III) 86
Bodrumî Ömer Lütfi Efendi, (II) 318
Boğaz Hisarı, (III) 183
Boğazhisârî Ahmed Efendi, (III) 221
Boğaziçi, (IV) 213
Boğazkesen Mahallesi, (I) 118
Bolayır, (II) 72, (IV) 388
Bolu Dergâhı, (IV) 110
Bolu, (I) 148, 203, (II) 553, (IV) 50, 110
Bolulu Ahmed Efendi, (II) 553

Bolulu Mustafa Efendi, (II) 260
Bolvadin, (V) 234
Bolyan, (III) 125
Bosna, (II) 489, 503, (III) 27
Bosnalı Muhammed Tevfîk Efendi, (IV) 119
Bosnevî Abdullâh Efendi, (II) 485, 550
Bosnevî Osmân-ı Nakşıbendî, (III) 405, 498
Bostan Câmii, (IV) 97
Bostân Çelebi, (II) 200, (V) 185, 232, 276, 315
Bostân Efendi, (III) 414, 468
Bostan, (I) XXII, 151, 287, 288
Boşnak Mustafa Efendi, (IV) 323
Boyabat, (III) 483, (V) 127
Bozdoğan Kemeri, (II) 482, (IV) 164
Bozdoğan, (IV) 164, 458, 459
Bozkır, (II) 306, 311, 325
Boztepe, (II) 293
Bozüyük, (III) 483
Börklüce Mustafa, (III) 111
Budullu Tekkesi, (V) 307
Buhârâ, (II) 22, 23, 24, 30, 31, 32, 37, 39, 43, 53, 54, 55, 57, 59, 66, 82, 102, 112, 143, 148, 189, 276, 301, 361, 376, 413, 427, 430, (IV) 37, 136, 282, 285, 287, 291, 292, 300, 306, 345
Buhârî, (I) XL, XLII, 52, 147, 344, 347, 403, 411, 459, 475, 477, (II) 15, 30, 32, 33, 39, 42, 50, 54, 56, 57, 58, 59, 60, 63, 68, 81, 84, 86, 87, 89, 91, 102, 106, 178, 186, 195, 197, 198, 202, 206, 207, 210, 214, 216, 221, 233, 236, 240, 241, 260, 301, 309, 342, 394, 399, 400, 401, 411, 448, 533, (III) 106, 122, 184, 204, 304, 314, 315, 316, 405, 463, 497, 498, (V) 242, 248, 287, 297, 299, 316, 317
Buhayra Müdîriyyeti, (I) 317
Buhûriyye, (III) 131, (V) 71
Bukleli Câmii, (II) 65
Bulak, (II) 141
Bulgaristan , (III) 58, (IV) 93
Bulgurlu Mescid, (IV) 51
Bulgurlu, (III) 41
Burdur, (II) 361, (IV) 335, 336, 349
Burdurlu Dervîş Paşa, (II) 194
Burgaz, (III) 483
Burgazlı Şeyh Mustafa , (III)33
Burhân Efendi, (III) 471, (V) 309
Burhân el-Makdisî, (II) 64
Burhâneddin Efendi, (II) 146, 402, 407, 413
Burhâneddîn ez-Zencirî, (I) 139
Burhâneddîn İbrâhîm b. Ali, (I) 117
Burhâneddîn İbrâhîm el-Ca'berî, (I) 211
Burhâneddin Kılıç Hân, (II) 413
Burhâneddîn Muhakkık-ı Tirmizî, (I) 357, 373
Burhâneddîn Muhammed Emîn Efendi, (II) 194
Burhâneddîn-i İbrâhîm, (I) 245
Burhâneddîn-i Tirmîzî, (I) 358
Burhân-ı Belhî, (II) 146, 382, 403, 408, 412, 413
Burhâniyye, (I) 245, 315
Burhânu'l-Asfiyâ, (II) 269
Burhânü'l-Müeyyed, (I) 241
Burhânü's-Sâlikîn, (II) 373, (III) 120
Burhânü's-Sübût fî Türbeti Hârût ve Mârût, (I) 134
Burnaz Hasan Ağa, (IV) 68
Bursa Hâtıraları, (III) 74, 90, (V) 316, 328
Bursa, (I) XXV, XXVII, XXIX, 54, 100, 101, 107, 113, 118, 130, 148, 151, 177, 191, 195, 197, 198, 319, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 345, 346, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 363, 364, 366, 403, 464, 467, (II) 88, 111, 112, 113, 179, 182, 184, 194, 195, 267, 270, 271, 276, 400, 417, 418, 419, 433, 435, 455, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 471, 520, 521, 550, 575, 577, 579, 580, 581, 582, 583, 586,

587, 589, 590 (III) 27, 31, 35, 36, 40, 52, 57, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 74, 79, 81, 89, 90, 91, 93, 94, 105, 129, 141, 176, 183, 306, 331, 367, 368, 409, 513, (IV) 17, 38, 126, 164, 245, 246, 247, 294, 297, 306, 313, 337, 349, 350, 357, 358, 362, 363, 417, 420, 432, 469, 470, 471, 472, 474, 482, , (V) 17, 25, 31, 54, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 84, 89, 90, 93, 97, 98, 101, 102, 105, 106, 110, 111, 112, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 124, 125, 126, 127, 129, 130, 131, 133, 134, 135, 137, 138, 180, 181, 224, 234, 269, 297, 316, 323, 328, 329, 331

Bursalı Belîğ Efendi, (V) 87

Bursalı Mehmed Tâhir (I) XXVII, XLI, 150, 327, (II) 90, 98, 463, (III) 26, 72, 319, 334, 335, (V) 19, 54, 97, 112, 167, 169, 276, 282, 329

Bülbülderesi, (III) 41

Bülbüliyye, (IV) 18

Bülbül-nâme, (I) 372

Bülûğu'l-Âmâl fî Menâzili'r-Ricâl, (II) 398

Bülûğu'l-Merâm fî-Halvetiyyeti'ş-Şâm, (IV) 179

Bünyâmîn-i Ayâşî, (II) 469, 470, 471, 534, 547

Büyük Ada, (II) 318

Büyük Hasîb Efendi, (I) 266

Büyük Hâzım Efendi, (II) 338

Büyük Kabristân, (II) 363, (IV) 453

Büyük Kâzım Efendi, (IV) 138

Büyük Mustafa Efendi, (IV) 482

Büyük Piyâle Dergâhı, (IV) 83, (V) 308

Büyük Râğıp Paşa, (IV) 364

Büyük Rûşenî Efendi, (III) 51

Büyükçekmece, (III) 256, (IV) 44

Büyüklerimizden Ba'zı Zevât, (I) 411

C, Ç

Câbir b. Abdullâh el-Ensârî, (I) 239, 293, 423

Câbir, (III) 285, 352, 359

Ca'bûb, (I) 318

Ca'fer Ağa Tekkesi, (III) 329, (V) 306

Ca'fer Efendi, (II) 129, 217, 350

Ca'fer es- Sâdık, (I) 43, 51, 145, 219, 220, 272, 292, 294, 311, 344, 345, 357, 423, 424, 481, 490, (II) 15, 16, 30, 202, 266, 399, (III) 507, (IV) 51, 184

Ca'fer Kâmilî Efendi, (III) 344

Ca'fer Paşa, (II) 105, 500

Ca'ferağa Câmii, (V) 199

Ca'feriye Câmii, (I) 159

Cağaloğlu, (II) 338

Câhidî Ahmed Efendi, (IV) 419

Câhidiyye, (III) 131, (IV) 238, 384, 419, 420, 421

Camcılar, (IV) 153

Câm-ı Dil-nüvâz, (III) 305

Câmî Ahmed Dede, (V) 233

Câmî, (I) XXXIII, XLI, 38, 72, 211, 238, 322, 377, 403, 405, (II) 54, 74, 79, 87, 115, 116, 132, 136, 137, 138, 139, 140, 143, 144, 147, 151, 174, 193, 195, 198, 207, 261, 327, 348, 432, 454, (III) 123, 125, 334, 479, 485

Câmi'-i Atîk, (II) 435, (III) 65, 249, (V) 78

Câmi'-i Bahîr, (IV) 174

Câmi'-i Emeviyye, (I) 131, (II) 278, (IV) 187, 188

Câmi'-i Kebîr Kütübhânesi, (II) 579

Câmi'-i Kebîr, (I) 319, 346, (II) 179, 180, 417, 468, 575, 577, 579, 582, 583, (III) 154, 319, (V) 76, 77, 101, 106, 117, 119, 124, 126, 127, 128, 134, 138

Câmi'-i Ümeyye , (V)302

Câmi'-i Zeytûn, (IV) 209

Câmiatü'l-Esrâr ve'l-Garâib, (III) 325

Câmiatü'l-Mesâili'n-Nâfia, (III) 87
Câmii Esrâri'l-Fusûs, (IV) 32
Câmiiyye, (II) 39, 42
Câmille Flammarion, (II) 284
Câmiu'l-Ahzâb, (II) 337
Câmiu'l-Avârif Ma'denü'l-Maârif, (IV) 259, (II) 503, (III) 307, 310, 367, 398, 399, 404, 407
Câmiu'l-Âyât, (II) 525, (V) 169
Câmiu'l-Celâd, (IV) 172
Câmiu'l-Ehâdîsi'l-Envâriyye, (III) 37
Câmiu'l-Ezher, (V) 74
Câmiu'l-Fazâil, (III) 14
Câmiu'l-Fazliyye ed-Denevşerî, (I) 276
Câmiu'l-Fetâvâ, (III)110
Câmiu'l-Fusûleyn, (III) 110
Câmiu'l-Künûz Şerhu'l-Bürde, (V) 96
Câmiu'l-Maârif, (III) 343
Câmiu'l-Mu'cizât, (III) 225
Câmiu'l-Mütûn fî Hakkı Envâı Sıfâtı'l-İlâhiyye, (II) 337
Câmiu'l-Usûl Fi'l-Hadîs, (I) 365, 367, (II) 337
Câmiü'l-Ezher, (I) 211, (II) 412, (III) 119, (IV) 182, 183
Cânbâziyye, (II) 120
Cânbazlar Kahyası Şükrü, (I) 189
Cânkurtaran, (III) 468
Cârullâh, (III) 28
Cava, (IV) 348
Cebbâr-zâde Ârif Bey, (I) 202, 330, (III) 377, (IV) 212, 228, (V) 45
Cebbâr-zâde Süleymân Neyyir Bey, (I) 166, (IV) 89
Cebele-i Edhemî, (II) 48
Cebel-i Ahdar, (I) 317, 318
Cebertiyye, (I) 245, 281
Cebinci-zâde Abdurrahmân, (III) 433
Cebrâîl, (IV) 101, 247
Cebriyye, (IV) 90
Ced Hasan Efendi, (II) 89
Ced Hasan Efendi, (IV) 165, 265, 267, 275, 276, 277, 278, 279
Cedîd Ali Paşa, (III) 449
Cefanyan, (II) 43
Celâl Dede, (V) 236
Celâl Efendi, (I) 408, (V) 24, 242
Celâleddîn Argun, (I) 363
Celâleddîn Dede Efendi, (I) 415, 459, (V) 18, 168, 174, 242, 248, 256, 266, 270, 271, 274
Celâleddîn-i Buhârî, (II) 50, 233, 236, 240, 241, 245
Celâleddîn-i Pânîpetî, (II) 234
Celâleddîn-i Suyûtî, (I) 229, (II) 64
Celâleddîn-i Tehânîserî, (II) 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 244, 245, 247
Celâl-i Devvânî, (III) 180, 181, (IV) 337
Celâlî Efendi, (III) 278
Celâliyye Vakfı, (I) 402
Celb-i Surûr Selb-i Küdûr, (IV) 214
Cellâd Çeşmesi, (IV) 96, 97
Celvetî, (II) 68, 113, 130, 163, 373, 444, 458, 466, 484, 485, 577, 578, 579, 585, 592, 593, (III) 16, 33, 38, 44, 49, 71, 74, 83, 100, 123, 234
Celvetiyye, (I) XXXVI, 166, (II) 130, 175, 577, 591, (III) 27, 30, 35, 37, 38, 46, 48, 49, 53, 55, 57, 58, 64, 66, 72, 102, 103, 250, 259
Cemâl Bey, (III) 443
Cemâl Efendi, (I) 408, 467, (II) 352, 545, 548, (III) 92, 393, 466, (IV) 80, 107, 293, 296, 298, 309, 322, 330, 331, 332, 333, 335, 339, 340, 343, 358, 373, 374, 411, 415, 418
Cemâl Paşa, (I) 78, 79, 162
Cemâl Yûsuf, (IV) 181
Cemâleddîn Çelebî, (II) 200, (V) 189, 254
Cemâleddîn Ebû Muhammed Yûnus-ı Kassâr, (I) 143

Cemâleddîn Efendi, (IV) 107, 187, 292, 320, 322, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 373, 415, 434, 463
Cemâleddîn eş-Şâmî, (II) 553
Cemâleddîn et-Tebrîzî, (IV) 101
Cemâleddîn İshâk-ı Karamânî, (III) 313
Cemâleddîn Yûnus b. Yahyâ el-Abbâs, (I) 72
Cemâleddîn Yûsuf-ı Gûrânî, (I) 321
Cemâleddîn-i Afgânî, (II) 259, 411, 413
Cemâleddîn-i Aksarâyî, (I) 326, (III) 323
Cemâleddîn-i Bestâmî, (V) 300
Cemâleddîn-i Gîlî 336
Cemâleddîn-i Irâkî, (I) 245
Cemâleddîn-i Şâmî, (II) 468
Cemâleddîn-i Şîrâzî, (V) 299
Cemâleddîn-i Tebrîzî, (III) 132, 291
Cemâleddîn-i Uşşâkî Dergâhı , (III)470
Cemâleddîn-i Uşşâkî, (III) 227, 470, (IV) 287, 290, 327, 329, 334, 345, 346, 358, 385, 391, 395, 399, 403, 407, 408, 409, 413, 430, 443
Cemâleddîn-i Yâkût, (III) 315
Cemâl-i Aksarâyî, (III) 329
Cemâlî Efendi, (IV) 403, 417, 419
Cemâl-i Halvetî, (III) 315, 319, 323, 324, 326, 327, 328, 329, 331, 332, 347, 352, 358, 364, 365, 366, 402, 410, 513, (IV) 101, 236
Cemâliyye, (III) 131, 132, 347, (IV) 238, 384
Cemîle Sultân, (IV) 335
Cemîliyye, (I) 245
Cem'iyyet-i Sûfîyye, (II) 357
Cemşâh Efendi, (III) 393, 402
Cemşîd, (II) 192
Cem'u'l-Esrâr fî Men'i'l-Eş'râr mine't-Ta'ni fi's-Sûfıyyeti'l-Ahyâr, (I) 135
Cem'u'l-Esrâr ve Men'u'l-Eşrâr mine't-Ta'n fi's-Sûfiyyeti'l-Ahyâr ve Ehli't-Tevâcîdi ve'l-Ezkâr, (I) 132, (III) 188
Cem'u'l-Mevârid min-Kulli Şârid, (IV) 179
Cenâb Şahâbeddîn Bey, (V) 158
Cenâb-ı Bennûr, (I) 292
Cendel b. Muhammed er-Rufâî, (I) 245
Cendeliyye, (I) 245
Cengiz Hân, (II) 413
Cengiz ve Hülâgu Mezâlimi, (I) 411
Cengiz, (I) 337, 372, 411, 495
Cennet Efendi, (I) 431, (III) 27, 29, 30, 38, 103, 107
Cennet-i Bakîa, (II) 282, (III) 409, (IV) 141, 205
Cennetî Efendi, (III) 38
Cennetiyye fî-Maârifi'l-İlâhiyye, (III) 38
Cennetü'l-Muallâ, (I) 126, 273, (II) 249, 251, 301, (IV) 141, 236
Cerîde-i Sûfîyye, (II) 137, 139, 179, 343
Cerîdetü'l-Meârib ve Harîdetü Küllü Sâribin ve Şârib, (IV) 179
Cerîrî, (II) 17, 236
Cerrâh Paşa Hamâmı, (III) 430
Cerrâhiyye, (III) 131, (V) 41, 48, 57
Cerrahpaşa Câddesi, (III) 443
Cerrâhpaşa Câmii, (III) 346,(IV)144, (V) 43
Cerrahpaşa Mektebi, (V) 43
Cerrahpaşa, (I) 203, (II) 267, (IV) 147, (V) 43, 53
Cevâb ve Suâl an Tarafı Batrîkı'n-Nasârâ fi't-Tevhîd, (I) 135
Cevâd Bey, (IV) 115
Cevâhîr-i Aynî, (I) 405
Cevâhir-i Bevâhir-i Mesnevî, (II) 525
Cevâhir-i Tâc-ı Hilâfet, (III) 203
Cevâhiru Hamse, (II) 95
Cevâhiru'l-Maânî, (IV) 210
Cevâhirü'l-Bidâye fî Dürreti'n-Nihâye, (II) 525
Cevâhirü'l-Kalâid, (I) XXXVIII, 60
Cevâhirü'l-Kulûb, (III) 326
Cevâhirü'n-Nusûs fî Hâlli Kelimâti'l-Fusûs, (I) 133
Cevâhirül-Ebrâr, (I) 483
Cevân-ı Vatan Tekkesi, (III) 501

Cevân-nâme, (III) 406, 498
Cevdet Efendi, (II) 327
Cevdet Paşa, (I) XXXIX, XLIII, 345, 346, (III) 109, 110, 112, (IV) 115, 158
Cevdet Târîhi, (V) 172
Cevheretü'l-Bidâye ve'l-Hidâye, (IV) 290
Cevherü'z-zât, (I) 372
Cevlân Dede, (II) 482
Cevrî İbrâhîm Çelebi, (II) 526, (V) 167
Ceyhun, (I) 337
Ceylân Efendi, (II) 401
Cezâyir, (I) 77, 308, 309, 317, (III) 28, 511; (IV) 37, 171, 207, 208
Cezbî, (II) 263, 567, 568, 569
Cezebât, (II) 261, 455, 456, 478, 491
Cezerî Kâsım Paşa, (III) 408, (IV) 446
Cezerî-zâde Mustafa Efendi, (II) 72
Cezîre-i Mesnevî, (V) 160
Cezîretü'l-Arab, (I) 320
Cezûle, (I) 298
Cezûliyye, (I) 297, 404, (IV) 188
Charle Duvelle, (II) 152
Cibâ, (I) 424, 426, 480
Cibali Mektebi, (II) 227
Cibâli, (II) 60, 106, 219, 313
Cibrîl, (I) 37, 60, 89, 195, 214
Ciciburun İbrâhîm Efendi, (IV) 322, 332, 333
Cidde, (II) 260, (III) 417, (IV) 188
Cihângîr Câmii, (V) 32, 36
Cihângîr Dergâhı, (V) 39, 40
Cihângîr, (V) 32, 33, 36, 37, 39, 40, 283, 309
Cihângîrî Hasan Efendi, (V) 25
Cihângîriyye, (III) 131
Cihâzu'l-Ma'cûn fî Halâsi't-Tâûn, (II) 93
Cihencihâne, (II) 250
Cilâu'l-Ekdâr, (II) 304
Cilâü'l-Kulûb, (II) 285
Cilâü'l-Uyûni'l-Arâisi'l-Muhaddere, (III) 478
Cinânî, (II) 578
Cisr-i Ergene, (III) 271, 285, 296
Ciylân, (I) 53
Cîze, (I) 317
Cûdî Efendi, (I) 121, 185
Cuma Tekkesi, (IV) 265, 269
Cûryân, (II) 82
Cûy-bâr-ı Şemsî, (V) 107
Cübeyr b. Mut'ım b. Nevfel es-Sahâbî, (V) 300
Cüneyd b. Muhammed-i Bağdâdî, (I) 13, 22, 23, 37, 38, 43, 47, 48, 49, 87, 97, 154, 217, 218, 271, 279, 283, 291, 292, 335, 337, 357, 358, 365, 421, 424, (II) 22, 233, 235, 242, 246, 429, 585, (III) 110, 132, 291, (IV) 101, 199
Cüneydiyye, (II) 235, 236
Cüz'iyyât, (V) 130
Çadırcı-zâde Edirnevî, (II) 72
Çakırağa Tekkesi, (V) 306
Çakırcı Hasan Paşa, (IV) 53
Çakmak, (III) 395
Çamlıca, (III) 41, 441
Çamlıcalı Muhammed Efendi, (V) 25
Çanakkale Boğazı, (II) 458
Çanakkale, (II) 317, 458, (IV) 82, 103, 421, 491, 495, 497, 499
Çandarlı Gâzî Hayreddîn Paşa Câmii, (I) 367
Çankırı, (IV) 26
Çapa, (II) 267
Çapanoğulları, (IV) 212
Çardak, (IV) 491, 495
Çarşamba Dergâhı, (II) 376, (V) 305
Çarşamba Pazarı, (II) 259, (IV) 111
Çarşamba, (I) XXI, XXIV, 113, 171, 178, 179, 196, 200, 248, 253, 254, 326, 328, 447, 452, 459, (II) 129, 138, 156, 209, 226, 228, 229, 256, 257, 264, 327, 374, 376, 484, 548, 558, (III) 52, 180, 216, 318, 433, 464, 471, (IV) 17, 111, 119, 140, 152, 232, 251, 274, 348, 363, 470, 471, 472, 475, 485, 497

Çatalca, (III) 332
Çatalfırın, (IV) 17
Çavdar - Kalburcu, (III) 405
Çavuş, (II) 307, 375, 546
Çavuşbaşı Mektebi, (III) 100
Çavuşderesi, (V) 36
Çavuşlar Sultân Mezârlığı, (V) 140
Çayır Tekkesi, (V) 305
Çayırlı Medresesi, (I) XXII, 403, (II) 144
Çaylak Tekkesi, (V) 309
Çaylıca, (II) 548
Çekirge, (I) 352, (II) 276, 277, (IV) 472
Çelebi Abdullatîf Efendi, (III) 221
Çelebi Abdülvâhid Efendi, (V) 242, 249
Çelebi Alâeddîn Efendi, (IV) 165
Çelebi Dervîş Efendi, (V) 181
Çelebi Ebûbekir, (V) 243
Çelebi Efendi, (II) 117, 187, 320, (III) 29, 204, 347, 394, 497, (IV) 106, 123
Çelebi Halîfe, (III) 323, 324, 351
Çelebi Hasan Efendi, (III) 220, 221
Çelebi Muhammed Efendi, (III) 111
Çelebi Pîr Mustafa Efendi b. İsmâîl-i Kudsî, (III) 528, (IV) 47
Çelebi Sultân Mehmed Medresesi, (I) 100, (II) 435, (V) 121
Çelebi Şeyh Ali Efendi, (V) 101, 120
Çelebiler, (II) 444
Çemberlitaş, (I) XXVI, 260, (III) 332, (IV) 211
Çene-zâde Dergâhı, (II) 263
Çengelköy, (IV) 213, (V) 307
Çerâğî Hamza Dede Mahallesi, (III) 105
Çerâğu'l-Fütûh, (III) 110
Çerh, (II) 43
Çerkay, (II) 341
Çerkeş, (IV) 68, 87, 89, 108
Çerkeşî Mustafa Efendi, (IV) 88, 89, (V) 85
Çerkeşiyye, (III) 131, (IV) 25
Çerkez Hâfız Paşa, (II) 310
Çerkez Mustafa Efendi, (IV) 83
Çeşt, (II) 249, 421
Çeştî, (I) 404, (II) 47, 194, 197, 220, 230, 231, 234, 243, 244, 249, 303, 334, 421, 422, 423, 424, 426
Çeştiyye, (II) 47, 49, 52, 118, 218, 230, 248, 373, 423, 426, 427, (V) 298
Çınardibi, (I) 367
Çırçır, (IV) 159
Çiçekçibaşı Şeyh Sâlih Efendi, (IV) 68
Çiftçibaşı Murâd Ağa, (IV) 498
Çifte Hacılar, (III) 511
Çiftebakkal, (IV) 161
Çifteler Hârâsı, (I) 176
Çihil Dervîş, (I) 290
Çin, (II) 188, 272
Çinici-zâde Abdurrahmân Efendi, (III) 431
Çoban Ali, (I) 118
Çoban-nâme, (III) 165
Çorlu Câddesi, (III) 347
Çorlu, (III) 283, 347, 403
Çorlulu Ali Paşa, (II) 112
Çorum, (IV) 14
Çömez Ali Efendi, (V) 130
Çöplü Dede, (IV) 499
Çörekçi-zâde Hâce Muhammed Efendi, (II) 85
Çukadâr Muhammed Efendi, (III) 221
Çukadâr Muhammed Efendi, (IV) 276
Çukurçeşme, (I) 176
Çürüklük, (V) 324

D

Daâvî-i Ticâriyye Kalemi, (I) 197
Dağıstan, (II) 266, 272, 341, 363, 364, (III) 507, (IV) 187
Dağıstânî Abdülkerim Efendi, (II) 271
Dağıstânî Hacı Ahmed Efendi, (III) 296
Dağıstânî Hâfız Muhammed Efendi, (II) 556
Dağıstânî Hüseyin Nâzım Efendi, (II) 317
Dağıstânî Şeyh Şerefeddîn Efendi, (IV) 358

Dağıstanlı Hacı Mûsâ, (II) 327
Dahhâk, (I) 37
Dâhiliyye Nezâreti, (II) 277
Dâire-i Usûliyye-i Câmia, (III) 478
Dâiretü'l-Vücûd fî-Beyânı Makâmı Mahmûd, (III) 121
Dakla, (I) 230
Dâmâd Ali Paşa, (II) 527
Dâmâd Hasan Paşa, (IV) 54
Dâmâd İbrâhîm Paşa, (III) 502
Dâmâd Lütfi Paşa, (III) 397, 467
Darb-hâne-i Âmire, (I) 172
Darmıdere, (IV) 94
Dâru'l-Fünûn, (I) 476, (II) 92, 94, 113, (III) 151, 336, (IV) 101
Dâru'l-Hadîs Medresesi, (I) 471, (II) 465, (IV) 17, 389
Dâru'l-Hilâfe Medresesi, (II) 342, (IV) 363
Dâru'l-Muallimîn, (I) 263
Dâru's-Sınâa, (II) 376
Dâru'ş-Şîfâ, (IV) 343
Dârü'l-fünûn Kütübhânesi, (II) 79, 92, 94, 113, 484, (III) 336, (IV) 308
Dârü'l-Fünûn Târîhi, (II) 258
Dârü'l-Fünûn, (V) 253, 257
Dârü'l-kurrâ, (I) 269, (II) 92
Dârü'l-Mesnevî, (II) 257
Dârüşşafaka, (I) 263, 410, 413, (IV) 162
Dasfirâr, (II) 45
Dâstânî, (II) 16
Dâvûd b. Bahlâ, (I) 307
Dâvud b. Mahmûd-ı Kayserî, (I) 367
Dâvûd b. Nasîr-i Tâî, (IV) 101, 199, 376, 381, (V) 299
Dâvûd Fehmî Efendi, (III) 461
Dâvud Paşa Sarayı, (II) 531
Dâvûd, (IV) 36, 37, 56, 62, 101, 109, 199, 247, 376, 381, (V) 242, 248, 298, 299, 319
Dâvûd-ı Mûris, (II) 244
Dâvûd-ı Şamî, (III) 329
Dâvûd-ı Tâî, (I) 37, 43, 45, 46, 47, 217, 271, (III) 132, 232, (IV) 37
Dâvûdpaşa Câmii, (III) 406, (IV) 109
Davudpaşa Mahkeme-i Şer'iyyesi, (III) 449
Dâvudpaşa Medresesi (I) 553
Dâvûdpaşa Mektebi, (III) 449, (V) 242, 248
Davudpaşa, (I) 403, (II) 273, 489
Dâye-zâde Cûdî Efendi, (II) 187
Debbâğ Ahmed, (II) 329
Debbağ Ali er-Rûmî, (I) 203, (V) 28, 41
Debbağhâne Kabristanı, (IV) 390
Debbâğ-hâne Tekkesi, (V) 307
Debbâğlar (I) 248, 328
Debbağlar Mahallesi, (I) 177, 328, (III) 194
Debbâğlar Meydânı, (I) 248
Dede Muhammed Efendi, (I) 363
Dede Nasûhî, (IV) 256
Dede Ömer-i Rûşenî, (I) 24, (III) 141, 142, 152, 154, 188, 291, 325, 332, (IV) 369, (II) 83, 114, 469, 470, 534, 545, 547, (V) 54
Dede Sultân, (III) 111
Dede-zâde Seyyid Muhammed Efendi, (II) 91
Def'u'l-İhtilâf min Kelâmi'l-Kâdî ve'l-Keşşâf, (I) 133
Defterdâr, (I) 446
Defterhâne, (I) 413, (II) 263, 264
Defter-i Hâtırât, (II) 28
Dehlevî İskender Efendi, (V) 193
Dehlî, (II) 19, 229, 241, 301, 427
Delâilü'l-Hayrât, (I) XXXVIII, 255, 298, 300, 302, 304, 306 (II) 68, 71, 113, 206, 333, 337, (III) 296,(IV) 188, 242
Delâilü'l-Hüdâ, (II) 301
Delâilü'n-Nübüvve, (I) 103
Deli Hasan Paşa, (III) 420
Delîlullâh Abdülehad, (II) 246
Delîlü Vâdi'n-Nîl, (I) XXXVIII, 277
Delîlü'l-Âşıkîn, (II) 38
Delîlü'l-Uşşâk, (III) 120
Deliorman, (III) 111

Demirci Topuzoğlu, (III) 213
Demirtaş, (III) 188
Demirtaşiyye, (III) 131
Denizli, (I) 328, (II) 266, 318, 362, 363, 365, 379, 380, (III) 27, 395, 404, (III) 131, (IV) 25, 182
Dere Câddesi, (IV) 318
Derebey-zâde Helvacıoğlu Ahmed Efendi, (IV) 491
Dergâh-ı Sinânî, (V) 314
Derûnî Muhammed Efendi Zâviyesi, (I) 166, (II) 198
Derûnî-zâde, (III) 93, 99
Dervîş Abdulkâdir Efendi, (IV) 68
Dervîş Ağa-zâde Ali Efendi, (IV) 335
Dervîş Ahmed Âşıkî b. Şeyh Yahyâ, (I) 323
Dervîş Ahmed Receb Efendi, (I) 166
Dervîş Ahmed Sâlik Efendi, (IV) 279
Dervîş Ali Efendi, (II) 82, 127, (III) 429, 430
Dervîş b. Muhammed Kâsım, (II) 233, 237, 240, 241, 245
Dervîş Bâkî Efendi, (III) 88
Dervîş Çelebi, (V) 180
Dervîş Efendi, (III) 344
Dervîş Hıfzı, (IV) 414
Dervîş İbrâhîm ed-Dessûkî, (I) 313
Dervîş Mattâ, (III) 119
Dervîş Mirzâ Baba b. Ömer el-Buhârî, (I) 475
Dervîş Muhammed Efendi, (II) 42, 45, 50, 63, 247, 248, 267, 309, 399, (V) 25, 284
Dervîş Mustafa Efendi, (III) 417
Dervîş Osmân Şems Efendi, (I) 171, 172, 173
Dervîş Osmân, (II) 493, (IV) 277
Dervîş Ömer, (IV) 22
Dervîş Paşa, (II) 194, 195, 348, 581
Dervîş Rızâ, (III) 215
Dervîş Yûsuf Efendi, (III) 221
Dervîşe Hanım, (III) 269, 295
Dessûk, (I) 311, 312, 314
Dessûkiyye, (I) 311
Destânçe-i Acâib der Leyle-i Regâib, (IV) 443
Dest-âvîz-i Pârisî Hânân, (I) 411
Destereci Şeyh Ömer Efendi, (I) 260
Destûrhan Zâviyesi, (IV) 470
Devâd Ağa Câmii, (V) 48
Devâirü'l-Maârif, (III) 349
Devâtî-zâde eş-Şeyh Mustafa Efendi, (III) 29, 30, 40
Devâtî-zâde Şeyh Muhammed Tâlib Efendi, (III) 30
Devâu'l-Müslimîn, (II) 337
Deveciler Mezâristanı, (IV) 470, (V) 122, 124
Devhatü'l-Meşâyıh, (II)95, (III) 180
Devlet Şah Hatun, (I) 346, (II) 149
Devoğlu Çeşmesi, (II) 504
Devrân-nâme, (I) 106
Devre-i Arşiyye, (V) 93, 96
Devr-i A'lâ, (I) 95
Devvân, (III) 180
Dımeşk, (I) 132, 462
Dırama, (V) 318
Dıramalı Muhammed Efendi, (IV) 389
Dıraman Mahallesi, (IV) 162
Dıraman Tekkesi, (III) 505, (V) 309
Dıraman, (III) 501, 505, 506, 509
Dibâce ve Makâle, (II) 97
Dîbâce-i Âsâr-ı Vesîm, (II) 97
Dibekli Câmii, (V) 324
Dicle, (I) 284, 336
Dilâver Ağa-zâde Ömer Efendi, (II) 533
Dil-fikâr-ı Şemsî, (V) 107
Dil-i Dânâ, (II) 472, 485
Dimetoka, (IV) 497, 498
Dimetokalı Hasan Efendi, (IV) 389
Dimyat, (IV) 174
Dînever, (II) 249
Dîrîniyye, (I) 245
Dîvân Kalemi, (I) 175
Dîvân, (II) 38, 44, 71, 77, 82, 87, 91, 92, 96, 97, 98, 100, 122, 137, 139, 141, 142,

143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 155, 167, 168, 179, 186, 190, 193, 197, 205, 257, 261, 284, 285, 292, 295, 297, 299, 304, 316, 353, 355, 374, 379, 380, 403, 406, 410, 414, 425, 426, 470, 471, 474, 481, 485, 488, 492, 493, 494, 516, 519, 546, 555, 556, 563, 564, 567, 568, 571, 594, (III) 14, 15, 38, 39, 40, 46, 64, 72, 75, 80, 86, 93, 97, 98, 99, 100, 103, 104, 112, 126, 143, 161, 165, 169, 176, 206, 226, 240, 245, 252, 264, 268, 270, 288, 305, 307, 313, 316, 320, 326, 334, 336, 367, 377, 378, 406, 409, 420, 423, 424, 429, 452, 474, 478, 497, 499, 501, 505, 509, (V) 19, 24, 42, 51, 57, 62, 83, 96, 98, 103, 111, 112, 118, 122, 126, 132, 140, 143, 144, 146, 152, 157, 159, 160, 162, 166, 170, 172, 186, 189, 207, 208, 209, 228, 232, 233, 236, 246, 247, 249, 271, 275, 282, 301, 328

Dîvânçe, (II) 58, 196, 373, 536, 548, 579, (III) 42, 97, 99, 214, 240, 421

Dîvançe-i Eş'âr, (I) 405

Divânçe-i İlâhiyyât, (I) 324

Dîvânçe-i Tâhir, (I) 411

Dîvân-ı Alî Şerhi, (II) 44, 71, 77, 82, 98

Dîvân-ı Arabî, (IV) 443

Dîvân-ı Belhî, (II) 403

Dîvân-ı Câmî, (II) 261

Dîvân-ı Gavsi'l-A'zam, (I) 57

Dîvân-ı Hâfız, (II) 141, 143, 146, 148, 149, 261, 406, 410

Dîvân-ı Hazret-i Murtazâ Şerhi, (II) 91

Dîvân-ı Hikmet, (I) 482

Dîvân-ı Hümân, (IV) 389

Dîvân-ı Hümâyun Kalemi, (I) XXXIV, 176, (IV) 96, 151, (V) 51, 246

Dîvân-ı Hz. Ali Şerhi, (V) 83

Divân-ı İbn-i Fârız Sa'deddîn-i Fergânî, (I) 364

Dîvân-ı İlâhî, (V) 126

Dîvân-ı İlâhiyyât, (I) 354, (II) 285, (III) 38, 98, 143, (IV) 61, 277

Dîvan-ı Kebîr, (I) 377, (V) 166, 271

Dîvân-ı Râgıb, (II) 97

Dîvân-ı Sâbit, (II) 97

Dîvân-ı Sezâî, (III) 97, 245

Dîvânî Muhammed Efendi, (V) 166, 189

Dîvânü Gazeliyyât, (I) 135

Dîvânü'l-Hakâyık ve Meydânü'r-Rakâik, (I) 135

Dîvânü'r-Rûh ve'l-Ervâh, (IV) 181

Divitçiler, (II) 554, 558

Diyarbakır, (III) 151, 154, 182, 184, (IV) 101, 176, (V) 74, 199

Diyâr-ı Rûm, (I) 324, 336

Dizdâriye, (IV) 217

Dobruca, (III) 111, (V) 28

Doğancılar, (III) 51, (IV) 53, 54, 164, 172, (V) 59, 61

Doğanî Ahmed Dede, (V) 232

Doğubeyâzıt, (II) 278

Dolanbevî Veliyyüddîn Efendi, (III) 33

Dolmabahçe, (II) 163, (III) 449, 462, (V) 26

Dombay-zâde Şeyh Ali Efendi, (IV) 167

Doymazdere Kabristanı, (V) 49

Dökmeci Mahallesi, (II) 553

Dr. Yakob, (I) 492

Durmuş Dede Tekkesi, (V) 309

Durmuş Dede, (III) 182, 183

Durûb-ı Emsâl, (II) 96

Dustûru'l-Amel-i Şâhâne, (II) 95

Dûtaş, (III) 331

Dücâniyye, (I) 281

Düğümlü Baba Dergâhı, (I) 261, , (V) 306

Düğümlü Baba Kütüphânesi, (I) 96

Düğüncüler, (III) 107

Dülger-zâde Beşiktaşlı Mustafa Efendi, (III) 32

Dürretü'l-Beyzâ fî-Beyâni Mevlidi'n-Nebiyyi'l-Müctebâ, (V) 124, 138
Dürretü'l-Envâr alâ-Salâti Cevherati'l-Esrâr, (III) 124
Dürretü'l-Evsâf, (I) 206
Dürretü'n-Nihâye ve's-Semere, (IV) 290
Dürr-i Meknûn, (II) 221, 410, 463, 509, 529, 550
Dürrî-zâde Abdullâh Efendi, (II) 133, 135, (IV) 109
Dürrî-zâde Tarlası, (V) 45
Dürrü'l-Muhtâr, (III) 398, (IV) 186
Düyûn-ı Umûmiyye İdâresi, (I) 127, (V) 106
Düzce, (II) 111, (III) 331, 513

E

Ebâ Süleymân, (I) 46
Ebekadın Mahallesi, (II) 205
Ebeveyi'n-Nebî, (III) 493
Ebher, (II) 431
Ebî Abdillâh el-Hûy, (IV) 178
Ebî Saîd el-Mubârek Aliyyi'l-Mahzûmî el-Bağdâdî, (I) 43
Ebî Tâlib, (II) 303
Ebi'l-Kâsım el-Gâzî, (I) 306
Ebû Abbâs Ahmed el-Karânî, (I) 297
Ebû Abdullâh eş-Şerîf b. İbrâhîm Edhem-i İlmî, (I) 300
Ebû Abdullâh Muhammed b. Süleymân el-Cezûlî, (I) 94, 293, 297, 300, 305
Ebû Abdullâh Muhammed Şerîf b. Abdullâh, (I) 297
Ebû Abdullâh Muhammed Tâlib, (I) 300
Ebû Ahmed Abdâl-ı Çeştî, (II) 234, 243
Ebû Ahmed Ca'fer b. Seyyid Bûlâd el-Huzâî, (I) 294
Ebû Ahmed-i Çeştî, (II) 47, 421, 423
Ebû Ali Dakkâk, (II) 242, 246
Ebû Alî el-Fâremedî et-Tûsî, (I) 481, (II) 15, 22, 236, 242
Ebû Ali el-Haddâd, (I) 284
Ebû Ali el-Kâtib, (I) 424, (II) 22, (III) 110, (V) 298
Ebû Ali el-Medâd, (I) 336
Ebû Ali Kâtib-i Hüseyin, (I) 279, 291, 292
Ebû Ali Rûdbârî, (I) 217, 279, 291, 292, 421, (II) 22, (V) 298
Ebû Alîyy-i Abdullâh-ı sâlis, (III) 308
Ebû Aliyy-i Fazl b. Muhammed el-Fâremedî, (V) 300
Ebu Bekir Dülef b. Ca'fer-i Şiblî, (I) 43
Ebû Bekr el-Adnî, (I) 242
Ebû Bekr el-Ayderûsî, (I) 229
Ebû Bekr el-Hivârî, (I) 235
Ebû Bekr en-Nessâc, (I) 279, 291, 292, 358, (III) 110
Ebû Bekr eş-Şiblî, (I) 217, 358
Ebû Bekr-i Emnânî, (V) 300
Ebû Ca'fer Şehîd Tâhir-i Meşhedî, (I) 490
Ebû Cehil, (V) 28
Ebû Cübeyre-i Basrî, (II) 243
Ebû Eyyûb el-Ensârî, (II) 451, (III) 528(IV) 38, 248
Ebû Eyyûbi'l-Ensârî Câmii, (I) 247
Ebû Fâris el-Kerrâr, (I) 300
Ebû Hâmid Muhammed el-Gazâlî, (V) 300
Ebû Hâşim es-Sûfî, (I) 21
Ebû Hübeyre Basrî, (II) 234
Ebû Iyâz Ahmed b. Muhammed, (II) 236
Ebû İbrâhîm-i Urne, (II) 16
Ebû İshâk-ı Şâmî, (II) 47, 234, 243, 421, (V) 298
Ebû İshâk-ı Şîrâzî, (II) 22
Ebû İyâz Mansûr-ı Kûfî, (V) 300
Ebû Kâsım-ı Gürgânî, (I) 421, 422
Ebû Kubeys, (I) 317
Ebû Ma'rûf, (II) 233
Ebû Medyen Şuayb, (I) 72, 84, 291, 292, 293, 421, 422, 426
Ebû Muhammed Abdulhak el-İşbilî el-Ezdî, (I) 71

Ebû Muhammed Abdullâh b. Muhammed, (II) 225, 236
Ebû Muhammed Abdullâh, (I) 291
Ebû Muhammed Abdurrahmân, (I) 146
Ebû Muhammed Abdülcelîl, (I) 292
Ebû Muhammed el-Harîrî, (I) 23
Ebû Muhammed el-Kavsî, (I) 221
Ebû Muhammed Feth es-Suûdî, (I) 293
Ebû Muhammed Îsâ b. el-Hasan b. Îsâ el-Misbâhî, (I) 300
Ebû Muhammed Radiyyüddîn b. İbrâhîm , (II)225
Ebû Muhammed Salih, (I) 23, 50, 51, 71, 143, 146, 219, 221, 291, 292, 293, 300, 490
Ebû Muhammed-i A'râbî, (II) 201, (V) 298
Ebû Muhammed-i Cerîrî, (II)236
Ebû Muhammed-i Çeştî, (II) 234, 243, (V) 298
Ebû Mûsâ Düeylî, (V) 300
Ebû Muzaffer Mevlânâ Tûsî, (II) 201, (V) 300
Ebû Necîb-i Sühreverdî, (III) 291
Ebû Osmân el-Mağribî, (I) 279, 291, 292, 421, 424, (II) 22, (III) 110
Ebû Osmân Saîd el-Hintesânî, (I) 297
Ebû Ömer Muhammed-i Zeccâc, (I) 50, 358
Ebû Reşîd Kutbeddîn el-Ebherî, (IV) 199
Ebû Sa'd-ı Sümmânî, (I) 56
Ebû Saîd Efendi, (II) 28, 35, 53, 74, 78, 79, 80, 232, 233, 234, 235, 236, 238, 239, 240, 241, 242, 244, 245, 248, 250, 425, 561
Ebû Saîd el-Endülüsî, (I) 279, 291, 292, 421, (III) 110
Ebu Saîd el-Hayr, (II) 74
Ebû Saîd-i Belhî, (II) 28
Ebû Saîd-i Kenkûhî, (II) 232, 234, 235, 236, 238, 239, 240, 241, 242, 244, 245, 248
Ebû Saîd-i Mahzûmî, (I) 56, (II) 238, (V) 299
Ebû Sâlih Mûsa Cengî-dost, (I) 50, 51, (II) 239, 245
Ebû Sevr, (I) 48
Ebû Sıddîk-ı Mağribî, (III) 110
Ebû Şahme, (I) 405
Ebû Şeybetü'l-Hudrî Türbesi, (II) 61, 91
Ebû Şuayb Eyyûb, (I) 292
Ebû Şukeyl el-Ensârî, (I) 242
Ebû Tâhir Abdürrezzâk, (I) 271, 272
Ebû Tâlib, (V) 28, 196
Ebû Ya'zî el-Mağribî, (I) 279, 280
Ebû Yezîd-i Aşkî, (V) 300
Ebû Yezîd-i Bistâmî, (II) 18
Ebû Yûsuf Muhammed el-Kâsım, (I) 271
Ebû Yûsuf-ı Çeştî, (II) 234, 243
Ebû Zekeriyyâ et-Tebrîzî, (I) 56
Ebû Zer, (I) 38
Ebû Zeyd Abdurrahmân er-Recrâcî, (I) 297
Ebu'l Hasan Ali en-Nûrî, (I) 292
Ebu'l-Abbâs Ali b. Ahmed el-Ebhurî, (I) 300
Ebû'l-Abbâs Şihâbeddîn-i Muhammed, (I) 117
Ebu'l-Abbâs-ı Mürsî 294, 308
Ebu'l-Alemeyn, (I) 218, 231, 233, 235, 239
Ebu'l-Berekât el-Bağdâdî, (I) 219, 280, 291, 292, 421, 424
Ebu'l-Berekât Hayrü'n-Nessâc, (I) 424, (III) 110
Ebu'l-Bişr el-Hasan el-Cevherî, (I) 292
Ebu'l-Burhân Muhammed Celâleddîn Dede Efendi, (I) 407
Ebu'l-Envâr Feyzeddîn, (IV) 499
Ebu'l-Fazl Abdullâh el-Yemenî, (I) 50
Ebu'l-Fazl Abdullâh, (I) 50, 292
Ebu'l-Fazl el-Hindî, (I) 297
Ebu'l-Fazl İbrâhîm el-Bağdâdî, (I) 279, 291, 292
Ebu'l-Fazl Lokmân-ı Serahsî, (II) 78
Ebû'l-Fazl Muhammed el-Bağdâdî, (I) 279, (III) 110
Ebu'l-Fazl-ı Bağdâdî b. Kâmih, (I) 218

Ebu'l-Ferec Ömer el-Fârûsî, (I) 229, 232
Ebu'l-Ferec-i Cevzî, (I) 287
Ebu'l-Ferec-i Tartûsî, (II) 237
Ebu'l-Feth el-Vâsıtî, (I) 312, 321
Ebu'l-Feth es-Saîdî, (III) 110
Ebu'l-Hasan Abdü'l-Muhsin, (I) 243
Ebu'l-Hasan Ali el-Harîrî, (I) 241, 245
Ebu'l-Hasan Ali eş-Şâzelî, (I) 291, 292, 293, 297, 437, (III) 308
Ebu'l-Hasan el-Harakânî, (I) 481, (II) 15, 16, 21, 47, 64, 179, 201, 233, 236, 267, 432, 434, (IV) 442
Ebu'l-Hasan el-Mahzûmî, (I) 24
Ebu'l-Hasan es-Sindî el-Medenî, (I) 305
Ebu'l-Hasan eş-Şâzelî, (I) 272, 286, 293, 295, 296, (III) 285
Ebu'l-Hasan-ı Cürcânî, (II) 434
Ebu'l-Hasan-ı Harakânî, (V) 297, 299, 300
Ebu'l-Hayr Efendi, (II) 112
Ebu'l-Hüdâ Efendi, (I) 234, 244, (IV) 190
Ebu'l-Hüseyn-i Eşter, (III) 308
Ebu'l-İmdâd Abdülazîz, (I) 300
Ebu'l-Kâsım Ali b. Abdülvâhid, (V) 300
Ebu'l-Kâsım b. Hasan el-Beyzâvî, (I) 83
Ebu'l-Kâsım Bahâdır, (II) 142
Ebu'l-Kâsım Nasîrâbâdî, (II) 242, 246, (III) 110, 144, 307
Ebû'l-Kâsım-ı Gürcânî, (I) 279, (II) 22
Ebu'l-Kâsım-ı Kuşeyrî, (II) 242, 246
Ebu'l-Kâsım-ı Şa'bânî, (I) 299
Ebu'l-Kaynî , (III)155
Ebu'l-Maâlî el-Cüveynî, (V) 302
Ebu'l-Mansûr Muhammed, (III) 307
Ebu'l-Meâlî, (I) 65, 364
Ebu'l-Mecd, (I) 6, 311
Ebu'l-Mekârim Fâzıl, (II) 233, 240, 245
Ebu'l-Meyâmin b. Mustafa, (II) 527
Ebu'l-Muhsin Şeyh Ali Tâlebânî, (I) 142
Ebu'l-Muzaffer Mevlânâ Tûsî, (V) 298
Ebu'l-Münzir, (I) 223
Ebu'l-Mütevekkil, (III) 411
Ebu'l-Ulâ, (II) 97
Ebu'l-Vefâ Şeyh Ziyâ, (II) 363
Ebû'l-Vefâ, (I) 421, 437, 462, 474, (II) 589, (III) 206
Ebu'l-Vefâ-ı Kâkî, (I) 56
Ebu'l-Vefâ-ı Şîrâzî, (II) 151
Ebu'l-Vefâ-i Sa'dî, (I) 431
Ebu'n-Nasr, (II) 239
Ebu'n-Necîb es-Sühreverdî, (I) 283, 335, 357, 358 (II) 236, 429, 431, (III) 132
Ebu'r-Reşîd Kutbeddîn el-Ebherî, (IV) 101
Ebu'r-Rızâ Tekkesi, (V) 307
Ebu'r-Rızâ, (IV) 299
Ebu's-Safâ Şemseddîn-i Hayâlî, (III) 187, 188, 250
Ebu's-Su'ûd el-İsferânî, (I) 145
Ebu's-Suûd el-Hanefî, (IV) 181
Ebûbekir b. el-Muzaffer, (I) 56
Ebûbekir b. Hâlef, (I) 71
Ebûbekir b. Muhammed Tâhir, (II) 15, 172, 194, 200, 202, 225, 231
Ebûbekir Çelebi, (II) 200, (V) 160, 189, 230
Ebûbekir Efendi, (III) 27, 31, 96, 344, (IV) 119
Ebûbekir el-Kebîr, (I) 433, 474
Ebûbekir en-Nessâc, (I) 358, 359, 421, 422, (V) 298
Ebûbekir es-Sıddîk Necmeddîn Efendi, (I) 198
Ebûbekir eş-Şiblî, (I) 49
Ebûbekir Muhammed Sıddîk Efendi, (III) 32
Ebûbekir Selebâf, (I) 361
Ebûbekir, (I) XXXI, XXXIV, 56, 70, 71, 198, 220, 226, 321, 359, 361, 369, 421, 422, 425, 428, 433, 437, 462, 474, 481
Ebûbekr er-Râzî, (II) 94
Ebûbekr-i Dîneverî, (I) 422
Ebûbekr-i Şiblî, (II) 233, 237, 242
Ebulberekât, (III) 473, 485
Ebulfeth Osmân Efendi, (III) 31
Ebulfeyz Efendi, (III) 471
Ebûl-Hasan-ı Karsî, (II) 237

Ebulhayr Tekkesi, (V) 305
Ebulhüdâ Tekkesi, (V) 305
Ebul-Kâsım el-Cürcânî, (V) 298
Ebussuûd Efendi, (II) 72, 122, 123, 467, 504, 545, (III) 23, 30, 156, 157, 346, 399
Ebuzziyâ Tevfîk Bey, (V) 158
Ebü'l-Fadl Hüseyin b. İbrâhîm, (II) 98
Ebyât-ı Hassân Şerhi, (IV) 441
Ebyurd, (II) 47
Ece Sultân, (I) 354
Ecmel-i Behrâyicî, (II) 232, 233, 236, 237, 240, 241, 245, 247, 248
Ecmel-i Ciyûnpûrî, (II) 50
Ecvibe-i Lâzime fî-Es'ileti'ş-Şeytâniyye, (III) 121
Ecvibe-i Mutasavvıfâne, (III) 126
Ed'ıyye-i Hayriyye, (II) 113
Ed'ıyye-i Me'sûre, (II) 285
ed-Derkâvî, (I) 306, 307
ed-Deylemî, Müsnedü'l-Firdevs, (I) 37
ed-Dürerü'l-Fâik fi's-Salâti alâ-Eşrefi'l-Halâik, (IV) 179
ed-Dürerü'l-Mudî, (IV) 186
ed-Dürerü'l-Münteşirât fi'l-Hadarâti'l-Indiyye fi'l-Gureri'l-Mübeşşirât bi'z-Zât, (IV) 180
ed-Dürerü'n-Nefîs fî-Şerhi Salâti İbni İdrîs, (III) 120
ed-Dürretü'l-Azîziyye fi'l-Fevâidi'l-Kaviyye, (II) 209
ed-Dürretü'l-Bikriyye fî-Nazmi Ferâidi'l-Bekriyye, (IV) 182
ed-Dürretü'l-Mütenebbîh fî-Şerhi Risâleti'l-Fevtiyye, (III) 121
ed-Dürrü'l-Mensûr fî Hızâneti Esrâri'n-Nûr, (I) 447
Edebâli, (II) 528
Edebiyyât Dersleri, (I) 411
Edhem Efendi, (I) 162, 204, 260, 263, (II) 130, 262, 263, 264, 271, 283, 376, 444, 450, (V) 40, 308
Edîb Efendi, (III) 49, 50, 52, 92, 106, 175, 225, 227, 254, 255, 265, 283, 295, 449, 456, 459, 464, 478 (IV) 94, 281
Edincik, (II) 271
Edirne Kâdirî-hânesi, (I) 165
Edirne Sâl-nâme, (III) 235
Edirne, (I) XXV, XXXIX, XLI, XLIV, 118, 129, 164, 165, 262, 267, 328, 346, 487, (II) 62, 88, 91, 164, 174, 186, 263, 264, 278, 342, 435, 451, 458, 465, 466, 472, 508, 586, (III) 27, 28, 30, 34, 35, 36, 41, 53, 58, 64, 96, 97, 98, 109, 110, 114, 143, 182, 184, 185, 190, 191, 192, 194, 195, 196, 197, 200, 203, 204, 205, 206, 208, 212, 213, 220, 223, 224, 225, 235, 236, 238, 246, 249, 258, 259, 260, 262, 269, 270, 271, 272, 274, 275, 277, 279, 280, 281, 283, 285, 287, 294, 295, 296, 301, 302, 303, 304, 329, 332, 335, 404, 450, (V) 17, 78, 79, 93, 122, 234, 262, 294, 317, 318, 320
Edirnekapı Câmii, (III) 57
Edirnekapı Mezâristânı, (I) 164, (IV) 161, (V) 310
Edirnekapı, (I) 202, (II) 72, 84, 89, 153, 263, 273, 301, 343, 533, 545, 567, (III) 57, 106, 129, 179, 343, 405, 497, (IV) 107, (V) 45, 288, 310
Edirneli Zâhir-zâde, (III) 346
Edirnevî Mustafa Efendi, (III) 122
Edremit, (IV) 137, 167, 168, 491, 497
Edvâr Risâlesi, (V) 238
Efdaliyye, (II) 120
Efdalüddîn Bey, (V) 259
Efdalüddîn-i Kâşânî, (II) 113
Efdal-zâde Hamîdeddîn Efendi, (III) 356, 363
Efkâr-ı Şemsî, (V) 107
Eflâkî, (I) 488, 493
Eğerci-zâde Hâtif Hasan Efendi, (III) 74
Eğin, (II) 271, (III) 287, 524, (IV) 497

Eğincik, (IV) 75
Eğinli, (II) 271, 272, 342
Eğri, (III) 201, 410, 474, 480, (IV) 17
Eğriboz, (III) 27, (V) 51
Eğridere, (II) 483
Eğrikapı, (I) 164, (II) 57, 60, 83, 106, 492, (III) 146, 470, (V) 306
Ehâdîs-i Mesnevi, (II) 150
Ehadiyyet-Vâhidiyyet Risâlesi, (IV) 169
Ehl-i Beyt, (I) 205, 244, 250, 253, 500, 501, 503, (IV) 229, 259, 260
Ehl-i Cennet Efendi, (III) 38, 103
Ehl-i Sünnet ve'l-Cemâat, (I) 494
Eimme-i İsnâ-aşar, (I) 494, (II) 95, 406
Ekberâbâd, (II) 250
Ekberî, (I) 143
Ekberiyye, (II) 107
Ekmekçi Dede, (II) 433
Ekmekçi-zâde Ahmed Paşa, (III) 190, 356
Ekmekçi-zâde Hâfız Şemseddîn, (II) 142
Ekmel, (III) 109, 255, 445, 500
el-Abdiyyetü'l-Muhammediyye, (IV) 181
el-Abîr fi't-Ta'bîr, (I) 137
el-Akvâlü'l-Münteşire fi'l-Makûlâti'l-Aşere, (II) 398
el-Akvâlü'l-Vâzıhatü'l-Celiyye ve İthâfu'z-Zekkiyyü'n-Nebiyye, (IV) 186
el-Âsâru'l-Asab li-Meyli Hubbi'l-Arab, (II) 92
el-Âsâru'l-Mecdiyye fi'l-Menâkıbı'l-Hâlidiyye, (IV) 55
el-Avârif, (I) 373
el-Aysü'l-Münbecis fî Hükmi'l-Masbû' bi'n-Necis, (I) 136
Elâzığ, (I) 193
el-Bârikât, (I) 448
el-Basâis fî Şerhi'l-Hasâis, (I) 460
Elbasan, (II) 278
el-Basît, (V) 302
el-Bastu't-Tâm fî-Nazmi Risâleti's-Suyûtıyyi'l-Mikdâm, (IV) 179
el-Bedrü'l-Kabbânî, (II) 64
Elbistan, (II) 19
el-Celâl ve'l-Cemâl, (I) 96
el-Celâletü'l-Ezel, (I) 95
el-Cevâbu'ş-Şâfî ve'l-lübâbü'l-Kâfî, (IV) 179
el-Cevâbu'ş-Şerîf li'l-Hazreti'ş-Şerîfeti fî enne Mezhebe Ebî Yûsuf, (I) 136
el-Cevâbü'l-Alî âlâ Hâli'l-Velî, (I) 138
el-Cevâbü'l-Mensûr ve'l-Manzûm an Suâli'l-Mefhûm, (I) 134
el-Cevâbü'l-Mu'temed an-Suâlâti Ehli Safed, (I) 134
el-Cevâbü't-Tâm an Hakîkati'l-Kelâm, (I) 134
el-Cevherü'l-Küllî fi Şerhi Umdeti'l-Musallî, (I) 137
el-Cevherü'l-Ferîd, (IV) 181
el-Dürrü'l-Meknûne fi'r-Reddi Alî b. Kemmûne, (II) 398
el-Ecvibetü'l-Manzûme ani'l-Es'ileti'l-Ma'lûme, (I) 136
el-Ecvibetü'l-Ünsiyye ani'l-Es'ileti'l-Kudsiyye, (I) 136
el-Ecvibetü's-Sebte ani'l-Es'ileti's-Sitte, (I) 136
el-Efdal, (II) 399
el-Emânâtü'l-Ma'rûfe, (II) 92
el-Enfâsü'l-Ulviyye, (I) 95
el-Envâru'l-İlâhîyye fi Şerhi'l-Mukaddimeti's-Senûsiyye, (I) 137
el-Envâru'l-Kudsiyye fî Tenzîh-i Turukı'l-Kavmi'l-Aliyye, (I) 309
el-Envâru's-Sâtı' ve'l-Bürhânu'l-Kâtı', (I) 309
Elest-nâme, (I) 103
el-Farku'l-Müezzin bi't-Tarab fi'l-Farkı Beyne'l-Acemi ve'l-Arab, (IV) 178
el-Fâtihatü'l-Gaybiyye, (V) 170
el-Fethu'l-İlâhî, (III) 15
el-Fethu'l-Mekkî ve'l-Lemhu'l-Melekî, (I) 134
el-Fethu'r-Rabbânî ve'l-Feyzu'r-Rahmânî, (I) 137
el-Fethu't-Tarî el-Cenî fî-Ba'zı Meâsiri Şeyhunâ Abdülganî, (IV) 180

el-Fevâidü'l-Acîbe fî İ'râbi Kelimâti'l-Garîbe, (IV) 185
el-Fevâidü'l-Muhassasa, (IV) 185
el-Feyzu'l-Celîl fî-Arâdî el-Halîl, (IV) 180
el-Feyzü'l-Vâfir, (IV) 180
el-Fütûhâtü'l-Medeniyye fî 'l-Hazarâti 'l-Muhammediyye, (I) 134
el-Füyûzâtü'l-Bekriyye ale's-Salâti'l-Bikriyye, (IV) 179
el-Hâc Ali el-Fikrî Efendi, (IV) 158
el-Hâc Hüseyin Ağa, (II) 520
el-Hâc İlyâs Câmi'-i 251
el-Hadîkatü'n-Nediyye, (I) 133
el-Hakîkatü ve'l-Mecâz fî Rıhleti Bilâdi'ş-Şâm ve Mısrı'l-Hicâz, (I) 135
el-Hakîm, (I) 36
el-Hâmilü fi'l-Melek ve'l-Mahmûlü fi'l-Felek fî Ahlâkı'n-Nübüvveti ve'r-Risâleti ve'l-Hilâfeti fi'l-Mülk, (I) 134
el-Hamzetü'l-Muhassasiyye fi'r-Rıhleti'l-Kudsiyye, (IV) 180
el-Hasan b. Muhammed el-Belhî, (I) 24
el-Havâşi's-Seniyye ale'l-Vasiyyeti'l-Haleviyye, (IV) 178
el-Havzu'l-Mevrûd fî Ziyâreti'ş-Şeyh Yûsuf ve'ş-Şeyh Mahmûd, (I) 138
el-Hazratü'l-Ünsiyye fi'r-Rıhleti'l-Kudsiyye, (I) 135
el-Hediyetü'n-Nediyye li'l-Ümmeti'l-Muhammediyye, (IV) 179
el-Hediyyetü'n-Nediyye li'l-İmâmi'l-Muhammediyye fî-mâ-Câe fî Fazli'z-Zâti'l-Mehdiyye, (IV) 180
el-Hediyyetü's-Seferiyye ve'l-Hazariyye fî Şerhi'l-Kasîdeti'l-Mudariyye, (II) 96
el-Hucub, (I) 96
el-Hulâsa, (V) 302
el-Hullatü'l-Fâniyye, (IV) 180
el-Hulletü'z-Zehebiyye fi'r-Rıhleti'l-Halebiyye, (IV) 180
el-Hükmü'l-Behiyye, (III) 483
el-Hükmü'l-İlâhiyye fî Hakâyıkı'ş-Şerîati'l-Muhammediyye, (II) 398
el-Ikdu'l-Cevherî mine'l-Kelâm, (II) 304
el-Ikdü'n-Nazîm fi'l-Kadri'l-Azîm, (I) 135
el-Istılâhâtu'ş-Şi'riyye, (II) 96
el-İbâde, (I) 95
el-İbâne fi'l-Hıdâne, (IV) 185
el-İbtihâc fî Menâsiki'l-Hâc, (I) 136
el-İbtihâlâtü's-Sâmiye, (IV) 180
Elîf Efendi, (I) XLIII, 443, 444, 445, 446, 450, 451, 452, 458, 459, (II) 207, 227, 506, (IV) 225, 226, 232, 429, (V) 75, 241, 243, 248, 306
el-İlmü'z-Zâhir fî Nefhi'n-Nesebi't-Tâhir, (IV) 185
el-İnsânü'l-Kâmil, (II) 527
el-İrâdetü'l-Aliyyetü'l-Celiyye fi'l-İrâdeti'l-Cüz'iyyeti'l-Külliyye, (II) 93
el-İtkân fî Tahkîkı'l-Îmân, (IV) 88
el-Kalâidü'l-Ferâid fî Mevâidi'l-Fevâid, (I) 135
el-Kavlü'l-Âsım fî Kırâeti Hafs an Âsım, (I) 134
el-Kavlü'l-Celîl fî Müşkilâti Envâri't-Tenzîl, (II) 398
el-Kavlü'l-Ebyen fi Şerhi Akideti İbni Medyen, (I) 134
el-Kavlü'l-Hasen fî Cevâbi Kavli'l-Hasen, (III) 34
el-Kavlü'l-Heşîş fî Tercümeti Salât-ı İbn-i Meşîş, (I) 460
el-Kavlü'l-Mu'teber fi Beyâni'l-Nazar, (I) 137
el-Kavlü'l-Muhtâr fi'r-Reddi ale'l-Câhili'l-Muhtâr, (I) 138
el-Kavlü'l-Mübeyyin fî-Ahvâli'ş-Şeyh Nûreddîn el-Cerrâhî el-Halvetî, (III) 124, (V) 46
el-Kavlü'r-Racîh Şerhu Garâmi's-Sahîh, (II) 398
el-Kavlü's-Sedîd fî Cevâzı Hılfi'l-Vaîd ve Redd ani'r-Raculi'l-Anîd, (I) 135

el-Kavlü's-Sedîd fî Enne Kavle'ş-Şârih lâ-yüfîd, (II) 398
el-Ke'sü'r-Râik, (IV) 179
el-Kelimâti'l-Mücmele fî Şerhi't-Tuhfeti'l-Mürsele, (I) XLIII, 448, 455
el-Kelimâtü'l-Bekriyye fî Halli Maânî Âlât Curûmiyye, (IV) 181
el-Kelimâtü'l-Havâtır ale'z-Zamîr ve'l-Hâtır, (IV) 179
el-Kelimâtü'l-Hikemiyye, (II) 95
el-Keşfu ale'l-Ağlâti't-Tis'a min Beyti's-Sâtiha âlâ Kavli Züfer, (I) 136
el-Keşfü ve't-Tıbyân ammâ Yeteallaku bi'n-Nisyân, (I) 136
el-Keşfü'l-Üns ve'l-Fethu'l-Kuds, (IV) 178
el-Kevâkibü'-Dürriyye, (I) 229
el-Kevâkibü'l-Mahmî mine'l-Lems, (IV) 179
el-Kevâkibü'l-Müşrika fî Hükmi İsti'mâli'l-Muntafî mine'l-Fizza, (I) 136
el-Kevkebu's-Sârî fî Hakîkati'l-Cüz'i'l-İhtiyârî, (I) 134
el-Kevkebü'l-Mudıyyetü fi't-Tarîkati'l-Muhammediyye, (III) 409
el-Kevkebü'l-Mütelâlî fî Şerhi Kasîdetü'l-Gazâlî, (I) 138
el-Kevkebü'l-Vikâd fî Hüsni'l-İ'tikâd, (I) 137
el-Kevkebü's-Sâkib fî-mâ-Şeyhunâ mine'l-Menâkıb, (IV) 180
el-Kırâatü bi'ş-Şevâz, (IV) 241
el-Kıstâsu'l-Müstakîm, (II) 97
el-Kitâbetü'l-Aliyye ala'r-Risâleti'l-Canbolâtıyye, (I) 138
el-Kutbu Risâletü'l-Ensâriyye, (I) 95
el-Lemeâtü's-Sâmia fî-Beyâni Etvâri Seb'a, (III) 286
el-Lemehâtü'r-Râfiât Ravâşü't-Tedşîş an-Maânî Salâvâtü İbni Meşîş, (IV) 178
el-Lemhu'n-Nediyye fi's-Salâti'l-Mehdiyye, (IV) 180
el-Letâifü'l-Ünsiyye âlâ Nazmı Kasîdeti's-Senûsiyye, (I) 138
el-Letâifü't-Tahkîkât fî-Şerhi'l-Vâridât, (III) 120
Elli Dört Farz Şerhi, (IV) 430, 431, 441
el-Lisânü'l-Hamdiyye fî-mâ-halle bihi'l-Yeseviyye, (V) 241
el-Lugatü'l-Fârisiyye, (III) 482
el-Lugazü'l-Celîl, (II) 94
el-Lü'lüü'l-Meknûn fî Hukmi'l-Ahbâr Ammâ-Seyekûn, (I) 137
el-Maâricü'l-Usûliyye, (III) 37
el-Maârifü'l-Gaybiyye fî Şerhi Ayniyyeti'l-Cîliyye, (I) 133
el-Makâmâtü fi'l-Hakîka, (IV) 179
el-Makâmetü'l-Irâkıyye, (IV) 179
el-Makâmetü'r-Rûmiyye, (IV) 179
el-Makâmü'l-Esmâ fi İmtizâci'l-Esmâ, (I) 134
el-Makâsıd, (V) 303
el-Makâsıdü'l-Mahmasa fi Beyâni Keyyi'l-Hamsa, (I) 137
el-Maksadül-Esnâ fî-Şerhi'l-Esmâi'l-Hüsnâ, (V) 303
Elmalı, (V) 76, 98, 143
Elmalılı Ahmed Efendi, (I) 127
el-Matla'bü'r-Revî alâ-Hızbi İmâmi'n-Nevevî, (IV) 179
el-Mebâhisü'r-Râika ve'r-Rekâiku'l-Fâika, (IV) 186
el-Mebde, (I) 447
el-Mebsût fî Rusûmi'l-Hutût, (II) 96
el-Mecâlisü'ş-Şâmiyye fî Mevâızı Ehli'l-Bilâdi'r-Rûmıyye, (I) 134
el-Mededü'l-Bikrî alâ-Salâti'l-Bekrî, (IV) 180
el-Mededü's-Sâfir fî-Vürûdi'l-Müsâfir, (IV) 180
el-Medhâl fî Ma'rifeti'l-Esmâ, (I) 95
el-Meftûn bihî alâ Gayri Ehlihî, (V) 303
el-Menhelü'l-Azbü's-Sâiğ li-Verrâd fî-Zikri Salâti't-Tarîkı ve Evrâdihî, (IV) 178
el-Menhelü'r-Râik fi'l-Esânîdi ve't-Tarâik, (I) XL, 305, 318
el-Menhu'l-İlâhiyye fî-Medhi Hayri'l-Beriyye, (IV) 182

el-Menhu'l-Ünsî ale'l-Fethi'l-Kudsî, (IV) 178
el-Metâlibü'l-Vefiyye fî Şerhi'l-Ferâidi's-Seniyye, (I) 135
el-Mevâhibü'l-Muhammediyye fî Esrârı Tarîkati'n-Nakşıbendiyye, (II) 398
el-Mevâızü'l-Hasene, (I) 96
el-Mevâridü'l-Behiyye fî-Hukmi'l-İlâhiyye ale'l-Hurûfi'l-Mu'cemeti'ş-Şehiyye, (IV) 179
el-Mevridü'l-Hâs bi'l-Havâs fî-Tefsîri Sûreti'l-İhlâs, (III) 124
el-Muksim, (I) 95
el-Muktetâf mine'l-Âsâr fî İlmi Usûli'l-Âsâr, (I) 460
el-Muvatta, (IV) 173
el-Müdâmetü'l-İşrâkiyye el-Makâmâtü'ş-Şâmiyye, (IV) 179
el-Müdâmetü'r-Rûmiyye, (IV) 179
el-Müdâmetü'ş-Şâfiiyye es-Samsâmetü'l-Heziyye fi'l-Makâmâti'l-Hindiyye, (IV) 179
el-Müdâmü'l-Bikr fî-Ba'zı Aksâmi'z-Zikr, (IV) 179
el-Münhal, (V) 302
el-Münkızu mine'd-Dalâl, (V) 303
el-Müntehal. (V) 302
el-Müsta'fî, (V) 302
el-Sırru'l-Muhtebî fî Darîci İbni'l-Arabî, (I) 134
el-Ukûdu'l-Ahmediyye fi'l-Envâri'l-Kudsiyye, (II) 398
el-Ukûdu'l-Bekriyye fî Halli'l-Kasîdeti'l-Hemziyye, (IV) 181
el-Ukûdu'l-Leâlî fi'l-Esânîdi'l-Avâlî, (IV) 185
el-Ukûdü'd-Dürriye, (IV) 186
el-Ukûdü'l-Lü'lüiyye fî Tarîkı'l-Mevleviyye, (I) 137
el-Ukûdü'l-Lü'lüiyye fî Tarîkı's-Sâdeti'l-Mevleviyye, (II) 94
Elvân-zâde, (IV) 94
el-Vasâyâ fi'l-Uhûd ve'l-Mevâsîkı'l-Ma'dûd, (II) 68
el-Vasâyâ fi'l-Uhûd, (III) 86
el-Vasît, (V) 302
el-Vasiyyetü'l-Ceniyye li's-Sâlikîne fî-Tarîkı'l-Halvetiyye, (IV) 178
el-Vecîz, (V) 302
el-Verdü's-Seherî Ellezî Şâa ve Zâa Ammet Berekâtühû el-Bukâa ve Sâa Verdü'l-Îzâhî ve Hakâyıkuhû Lâ-yetenâhî, (IV) 178
el-Vesenân fî Ahkâmi Hilâli Ramazân, (IV) 185
el-Virdü'l-Esnâ fi't-Tevessüli bi-Esmâi'l-Hüsnâ, (IV) 179, 180
el-Virdü't-Târık el-Lemhu'l-Fârık, (IV) 179
el-Vüceh fi'r-Reddi alâ Men Kâle bi'l-Cihâ, (II) 398
el-Yâkûtü'l-Hamrâ ale's-Salâti's-Suğrâ, (III) 120
Eme binti Eylek, (II) 399
Emekyemez Tekkesi, (V) 308
Emetu'llâh Fâtıma bt. Abdullâh es-Savmaî, (I) 51
Emîn Dede, (IV) 483
Emîn Edhem, (II) 329
Emîn Efendi, (I) XXIV, 110, 120, 125, 171, 172, 260, 266, 269, 430, 475, 476, (II) 62, 64, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 84, 86, 91, 92, 100, 102, 105, 132, 179, 181, 182, 185, 186, 187, 188, 193, 194, 199, 203, 205, 211, 263, 264, 283, 418, (III) 31, 51, 91, 252, 278, 285, 403, 404, 461, (IV) 78, 91, 92, 93, 110, 151, 275, 332, 337, 358, 359, 415, 432, 446, 453, 475, 477, 478, 482, 483, 484, 485, 487
Emîn Paşa, (II) 313, 317, 320, 321, 323, 334, 336, 365, 371, 376, 377
Emîn Yahyâ b. Kâsım-ı Eyyûbî, (V) 127
Emine Bacı, (I) 500
Emîne Nesîme Hanım, (V) 46

Emîne Sabîha Hânım, (IV) 79
Emîneddîn Hebîretül-Basrî, (V) 298
Emîn-i Tevfîkî Efendi, (IV) 243, 331, 345, 356, 467, 468
Emîn-i Tokâdî, (II) 62, 64, 66, 68, 69, 71, 72, 81, 91, 94, 98, (III) 316
Emîniyye Dergâhı, (II) 276, 418
Emînönü, (III) 462
Emînüddîn Baba, (I) 492
Emînüddîn Sîretü'l-Basrî Ebû Hubeyre, (II) 47, 421
Emînüddîn-i Şâmî, (V) 299
Emîr Abdüssübhân, (II) 52
Emîr Âbid Çelebi, (III) 158
Emîr Ahmed el-Buhârî Zâviyesi, (II) 91
Emîr Ahmed-i Semerkândî, (IV) 256, 288, 289, 290, 316, 378
Emîr Alâüddevle, (III) 154
Emîr Ali Efendi, (IV) 280
Emîr Ali Hakîm, (I) 482
Emîr Âlim Çelebi, (II) 200
Emîr Bey, (III) 154
Emir Buharî Caddesi, (II) 262
Emîr Buhârî Dergâhı, (II) 68, 81, 84, 89, 195, (III) 316, 498
Emîr Buhârî Tekkesi Kabristânı, (II) 301
Emîr Buhârî, (II) 54, 57, 58, 68, 81, 84, 89, 106, 195, 221, 301, 419, 433, 435, 442, 533, 575, 579, (III) 106, 184, 314, 316, 405, 497, 498
Emîr Çelebi, (III) 58
Emîr Ebû Alâ, (II) 247
Emîr Efendi, (II) 533, 535, (III) 344, 431, (IV) 282
Emîr Gülâl, (II) 15, 25, 30, 31, 32, 200, 202, 232, 237, 243, 246
Emîr Halîl Ağa, (II) 533
Emîr Hayâlî Çelebi, (III) 181, 187, 294
Emîr Kâsım, (V) 126
Emîr Muzafferüddîn b. Alişîr, (I) 491
Emîr Osmân el-Hâşimî, (II) 534, 547
Emîr Semerkândî, (IV) 288, 289
Emîr Sultân Câmii, (II) 579, (IV) 474, (V) 127
Emîr Sultân Dergâhı, (I) 431
Emîr Sultân Türbesi, (I) 322, (II) 419
Emîr Sultân, (I) 100, 151, 193, 322, 341, 344, 345, 346, 347, 349, 350, 351, 353, 366, 431, (V) 127, 133, 297
Emîr Süleymân, (II) 435
Emîr Yahyâ, (II) 247
Emîrî Efendi, (II) 71
Emîrî Efendi, (IV) 423
Emîrî Şeyh Ahmed Efendi, (III) 107
Emîriyye, (V) 297
Emirler Mahallesi, (II) 333
Emîrü'l-Hâc Îsâ Paşa, (III) 505
Emrâh, (II) 414, 415, 416
Emre Karyesi, (I) 152
Emrullâh Efendi, (II) 455
Emrü'l-Muhkem, (I) 95, 202
Emsile, (IV) 87, 155
Enderun, (II) 185, 310, (III) 34, (IV) 61
Endülüs, (I) XIII, 70, 71, (V) 303
Endülüslü Şeyh Mustafa Efendi, (III) 482
Enes b. Mâlik, (I) 45
Enfî-zâde Muhammed Efendi, (II) 168
Enîs Dede Efendi, (III) 203
Enîse Hanım, (I) 172
Enîsî, (II) 454
Enîsü'l-Celîs, (I) 327
Enîsü'l-Cinân, (I) 108, 110
Enîsü't-Tâlibîn ve Uddetü's-Sâlikîn, (II) 32
Enmûzeci'l-Ulûm, (I) 326
en-Nahletü'n-Nasriyye fi'r-Rihleti'l-Mısriyye, (IV) 180
en-Nasîhatü'n-Necîbe fî-Ma'rifeti Âdâbi Kisveti'l-Halvetiyye, (IV) 178
en-Nazarü'l Müşrif fî Ma'nâ Kavli İbni'l-Fârız, (I) 134
en-Nefehâtü'l-Ahmediyye Şerhu Bahsi Hurûfi Futûhâti'l-Mekkiyye, (II) 398

en-Nefehâtü'l-Münteşire fi'l-Cevâbi ani'l-Es'ileti'l-Aşere, (I) 134
en-Nefhatü'l-Fâiha fî Tefsîri Sûreti'l-Fâtiha 241
en-Nefhatü'l-İlâhiyye fi'l-Hakîkati'l-Muhammediyye, (II) 398
en-Nesîmü'r-Rabîî fi't-Tecâzübi'l-Bedîî, (I) 136
en-Nevâfihu'l-Fâiha bi-Revâyıhı'r-Ru'yâ es-Sâliha, (I) 137
en-Nevâfihu'l-Karîbiyye el-Kâşifetü an-Hasâisi'z-Zâti'l-Mehdiyye 180
en-Nıamu's-Sevâbiğ fî İhrâmi'l-Medeniyyi min Râbiğ, (I) 136
en-Nûru'l-Furkân fî Luğati'l-Kur'ân, (I) 448
en-Nûru'l-Küllî fî Tatavvuru'l-Velî, (II) 398
en-Nusûs Ta'lîkâtun ale'l-Fusûs, (II) 398
Envâr-ı Enbiyâ, (I) 367
Envâr-ı Şâfiiyye, (III) 180
Envâr-ı Şemsî, (V) 107
Envâru'd-Diyâr bi-Himâyeti'l-Âbâr, (II) 93
Envâru'l-Âşıkîn, (II) 463
Envâru'l-Kudsiyye, (I) XXXIX, 293, 294, 307, 309
Envâru'l-Muhammediyye fî-Şerhi Risâleti'l-Vücûd, (III) 120
Envâru'ş-Şumûs fî Hutabi'd-Durûs, (I) 136
Envârü's-Sülûk fî Esrârı 'l-Mülük, (I) 134
Envârü'l-Kulûb, (I) 353
Envâu's-Salât, (III) 87
Enver Efendi, (III) 278, (IV) 264, 267, 268, 269, 270, 275
Enver Efendi, (V) 307
Enver Paşa, (V) 54
Enverî, (I) 178
Enveriyye, (I) 69, 70, 171
Erbil, (II) 347, 350, 356
Erbilî Es'ad Efendi, (I) 185, (II) 41, 217, 253, 266, 347, 350, 357, 358, 426, (IV) 43, 312, 373, 474
Erbilî Tekkesi, (III)398
Erdebîl, (II) 432
Erdebîlî Şeyh Sinân, (III) 480
Erdebîlî Tekkesi, (V) 309
Ereğli, (III) 483
Ereğlili Mustafa Efendi, (IV) 267
Erenköy Kabristanı, (V) 314
Erenköy, (I) 257,(II) 111, (IV) 160, 481, (V) 79, 122, 257, 314, 322
Ergeri, (III) 286, 293
Erhî, (I) 358
Erikli Mahallesi, (III) 305
Erkân-ı Harbiye, (I) 193
Ermeniler, (II) 119
Ermenistân, (III) 160
er-Raddü'l-Vefî âlâ Cevâbi'l-Haskefî fî Risâleti'l-Huffi'l-Hanefî, (I) 135
er-Rahîku'l-Mahtûm Şerhu Kalâidi'l-Manzûm 185
er-Ravdu'r-Râid fî-İlmi'l-Ferâiz, (IV) 182
er-Ravzâtü'l-Arşiyye ale's-Salavâti'l-Meşîşiyye, (IV) 178
er-Ravzu'l-Mu'târ bi-Revâıkı'l-Eş'âr, (I) 138
er-Reîs Efendi, (II) 412
er-Risâletü'l-Medeniyye fi'r-Reddi alâ Şîa, (II) 50
er-Risâletü'l-Muhammediyye fi'r-Reddi ani's-Sâdeti's-Sa'diyye, (I) 422
er-Risâletü't-Tenzîhiyye fî-Şe'ni'l-Mevleviyye, (V) 170
Ertuğrul Gâzî, (I) 378
Erzincân, (I) 370, 373, (II) 278, 314, 331, 332, 361
Erzincânî Mustafa Fenâî Efendi, (III) 29
Erzincânî Ömer Efendi, (II) 259
Erzincânî Şeyh Mustafa Efendi, (III) 30
Erzincanlı Ali Efendi, (IV) 43
Erzurum İ'dâdî-i Mülkîsi, (II) 155
Erzurum Mahallesi, (IV) 87
Erzurum, (I) 151, 152, 159, 162, 163, 164, 166, 190, 201, (II) 153, 154, 155, 156, 278, 284, 290, 292, 293, 294,

295, 297, 326, 331, 332, (III) 53, (V) 40, 288, 290
Erzurûmî Muhammed Nûreddîn Efendi, (II) 153
Erzurûmî Müftî-zâde Ahmed Efendi, (V) 40
Es'ad Dede, (I) XXII, XXVII, 79, 211, 403, 404, 406, 407, (V) 232, 248, 251, 276, 315, 329
Es'ad Efendi Kütübhânesi, (II) 98
Es'ad Efendi, (I) 269(II) 41, 92, 95, 97, 98, 144, 205, 217, 218, 252, 253, 266, 347, 348, 349, 350, 357, 358, 360, 396, 426, (III) 97, 315, 332, 485, (V) 134, 146, 311, 312
Es'ad el-Mevlevî, (V) 161, 168, 248, 315, 329
Es'ad-ı Mebhin, (I) 284
Esâmî, (I) XXXIX, 138, 146, 241, 342, 393, (II) 92, 96, 138, 146, 516
Esâsu'd-Dîn, (IV) 32
Esediyye, (I) 69
Esfâ, (I) 298
Es'ile vü Ecvibe-i Hz. Mısrî, (V) 96
Es'ile vü Ecvibe-i Mutasavvıfâne, (III) 126
Eski Tophâne, (III) 35
Eski Zağra, (II) 260, (III) 225,
Eskici Muhammed Dede, (II) 586
Eskicuma, (IV) 76
Eskihamâm, (II) 372.
Eskişehir, (I) XXV, 403, 408, (II) 372, 417
Esmâ Hâtun, (IV) 309, 311, 313
Esmâr-ı Esrâr, (I) XIV, XXVII, XXXIV, XXXV, XXXIX, 9, 32, 283, 296, 422 (II) 39, (IV) 245, (V) 18, 327
Esmâr-ı Şemsî, (V) 107
Esmârü't-Tevârîh, (III) 404
Esmâü'l-Usûl, (III) 479
Esrâr Dede, (V) 159, 160
Esrâr Efendi, (IV) 47, 78
Esrâr-ı Aliyye-i Melâmiyye, (II) 508
Esrâr-ı Ceberûtı'l-A'lâ, (II) 269
Esrâr-ı Hac, (III) 67
Esrâr-ı Kur'âniyye'den Bir Nebze, (V) 327
Esrâr-ı Melâmiyye, (II) 521
Esrâr-ı Sülûk Tercümesi, (IV) 442
Esrâr-ı Tevhîd, (II) 140, 150, 411, 463
Esrâr-nâme, (I) 371, 372, (II) 56
Esrâru'l-Ârifîn, (IV) 259
Esrâru'l-Vudû, (III) 139, 326
Esrâru'r-Rahmâniyye, (IV) 206
Esrâru't-Tarîk, (II) 337
Esrâru't-Tevhîd, (II) 18, 403
Esrârü'l-Hac, (III) 85
Esrârü'l-Haylûle, (I) 95
Esrârü'l-Muîn fî-Şerhi Esmâi'l-Erbaîn, (III) 124
Esrârü'l-Vahy, (III) 139
Esrârü't-Tâlibîn, (I) XXXIX, 103, (III) 139
es-Salâtü'l-Hâmia bi-Mahabbeti'l-Hulefâi'l-Câmia, (IV) 179
es-Salavâtu'ş-Şerîfe, (II) 93
es-Sâniyetü'l-Ünsiyye fi'r-Rihleti'l-Kudsiyye, (IV) 180
es-Selâmî Efendi, (III) 29
es-Selsebîlü'l-în fi't-Tarâiki'l-Erbaîn, (I) 318
es-Seyfü't-Tebbâr fî Unuki Sâhibi'l-Menâr, (II) 398
es-Seylü'l-Cârî fî Hakîkati'n-Nûri's-Sârî, (II) 398
es-Seyyid Muhammed Şemseddîn el-Buhârî b. es-Seyyid Ali, (I) 344
es-Sırâtu's-Sevî fî Şerhi Dîbâcâti'l-Mesnevî, (I) 137
es-Sırâtü'l-Kavîm fî-Tercemeti eş-Şeyh Abdülkerîm, (IV) 180
es-Sohbetü's-Sâfiye, (V) 160
es-Sulhu beyne'l-İhvân fî Hükmi İbâhati'd-Duhân, (I) 131, 138
es-Süğru'l-Bâsim fî-Tercemeti Şeyh Kâsım, (IV) 180
es-Süğru'l-Bessâm fî-men-Yechelu min-Nefsihi'l-Makâm, (IV) 179
es-Süyûfü'l-Hıdâd fî-Reddi Ehli'z-Zendakati ve'l-İlhâd, (IV) 178

Eş'arî, (II) 303
Eşbâh Haşiyesi, (III) 188
Eşi"atü'l-Lemeât, (II) 137
Eşref Bey, (IV) 146
Eşref Efendi, (I) 201, (II) 321, 322
Eşref Efendi, (III) 448, (IV) 309, (V) 39, 40, 307, 308, 310
Eşref, (I) 69, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 110, 111, 114, 197, 201, 226, 354, 363
Eşref-i sânî Efendi, (I) 104
Eşrefiyye, (I) 69, 100, 103, 107, 119, 120, 130, 197, (II) 217
Eşref-zâde Abdullâh-ı Rûmî, (I) 69, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 108, 110, 111, 114, 354 (II) 165, 442, 443, (III) 66, (IV) 56
Eşref-zâde Asitânesi, (IV) 56
eş-Şemsü âlâ Cenâhı Tâir fî Makâmi'l-Vâkı-fi's-Sâir, (I) 135
eş-Şumûsu'ş-Şârika fî Esmâi Meşâyihi Mağâribe ve'l-Meşârika, (I) 318
eş-Şurût fî-mâ yeltezimü Ehlü Tarîkı'llâh, (I) 95
Eşter-nâme, (I) 372
Etemmu Nizâmi'l-Fesâha, (IV) 179
et-Tahrîrü'l-Hâvî bi-Şerh-i Tefsîri'l-Beyzâvî, (I) 133
et-Tal'atü'l-Bedriyye fî Şerhi'l-Kasîdeti'l-Mudariyye, (I) 138
et-Tarsûs fî Fevâid-i Burgûs, (II) 95
et-Tecrîd es-Sarîh, (I) 411
et-Telhîsâtü'l-Bekriyye fî-Tercemeti Hulâsati'l-Bekriyye, (IV) 181
et-Temsîş alâ Salâti İbni Meşîş, (III) 120
et-Tenbîhü mine'n-Nevm fî Hukmi Mevâcîdü'l-Kavm, (I) 138
et-Teşerrüf alâ't-Taarruf, (I) 460
et-Teşevvüf âlâ Menşei't-Tasavvuf, (I) 460
et-Tevâsî bi's-Sabri ve'l-Hak İmtisâlen li-Emri'l-Hak, (IV) 179
et-Teveccühü'l-Esnâ bi-Nazmi'l-Esmâi'l-Hüsnâ, (IV) 205
et-Tevessülâtü'l-Muazzama bi'l-Hurûfi'l-Mu'ceme, (IV) 180
et-Tuhfetü'n-Nablusiyye fi'r-Rıhleti't-Trablusiyye, (I) 137
Etvâr-ı Seb'a, (III) 141, 165, 216, 223, 225, 325, 343, 348, 499
Etvâr-ı Sitte, (III) 343
Etvâru'l-Kalb, (III) 139
Etyemez Dergâhı, (I) 463, 475, (III) 395, 399, (IV) 120, 121, 125, (V) 306
Etyemez Hâfız Mustafa Efendi, (V) 48
Etyemez, (I) 162, 462, 463, 474, 475, (II) 106
Evdahü's-Sübül, (III) 373
Evhadüddîn-i Kirmânî, (I) 26
Evkâf İdâresi, (II) 186
Evkâf Müzesi, (II) 316, 379
Evliyâ Çelebi Müntehabâtı, (III) 399
Evliyâ Çelebi Seyâhat-nâmesi, (II) 590
Evliyâ Çelebi, (I) XLII, 483, 487, (II) 121, 435, 590
Evliyâ Efendi (V) 54
Evliyâ Muhammed Muhtâr Efendi, (III) 28
Evliyâ Sinan Paşa, (III) 191
Evrâd-ı Behâiyye, (II) 38
Evrâd-ı Havâdis, (IV) 213
Evrâd-ı Kahriyye, (IV) 443
Evrâd-ı Kebîr, (I) 386, (IV) 286, (V) 47
Evrâd-ı Usbûiyye, (I) 95, 427
Evrâdu Eyyâmi's-Seb'a ve Leyâlîhâ, (IV) 180
Evrâdu'l-Mukarrebîn, (IV) 500
Evrâk-ı Havâdîs, (I) 318, (IV) 217
Evrâk-ı Kâdiriyye, (I) XXXIX, 103
Evrenos-zâde Ahmed Bey, (II) 54
Evrenos-zâde Sâmî Bey, (IV) 117
Eyüp Câmii, (I) 266, 270, (III) 462, (IV) 62, (V) 135
Eyüp Efendi Dergâhı, (I) 113
Eyüp Nişancası, (II) 106, (III) 449, 480, (IV) 38, (V) 48

Eyüp Sultân Türbesi, (V) 41
Eyüp, (I) XLI, 113, 156, 159, 204, 246, 266, 270, 431, 432, 434, 446, 459, (II) 68, 83, 97, 106, 112, 113, 116, 118, 119, 198, 206, 214, 215, 260, 299, 360, 373, 399, 401, 411, 450, 457, 465, 482, 527, 528, (III) 122, 157, 314, 346, 397, 403, 414, 417, 449, 451, 480, 481, 487, 528, (IV) 17, 55, 138, 151, 160, 163, 249, 251, 255, 267, 279, 335, 337, 415, 418, 431, 451, 480, 482, (V) 28, 32, 41, 48, 121, 127, 135, 193, 289, 305, 306, 307, 308
Eyyûb Efendi Tekkesi, (III) 35
Eyyûb Efendi, (III) 27, 35
Eyyûb-i Fâsî, (III) 286
Eyyûbî Muhammed Efendi, (III) 414, 418
Eyyûbî Osmân Efendi, (II) 326
Eyyühe'l-Bülbül, (III) 84
Ezelî-zâde Şeyh Nûrullâh Efendi, (II) 558, 559
Ezhâr-ı Şemsî, (V) 107
Ezheriyye, (III) 131, (IV) 182, 183, 210
ez-Zehrâ Şerhu'z-Zevrâ, (II) 398
ez-Zıllü'l-Memdûd fî Ma'nâ Vahdeti'l-Vücûd, (I) 133
ez-Ziyâü'ş-Şemsî ale'l-Fethi'l-Kuds Refîu'l-Maânî Semâü'l-Lemhı'n-Neds ale'l-Fethi'l-Kuds, (IV) 178

F

Fahreddîn Efendi, (I) 104, 113, (IV) 61, 68, 78, 337, (V) 26, 53, 192, 193, 195, 240, 255, 309
Fahreddîn Muhammed er-Râzî, (III) 323
Fahreddîn-i Acemî, (II) 465
Fahreddîn-i Himmetî, (IV) 337, 342, 345, 379, 384, 467, 469, 484
Fahreddîn-i Irâkî, (I) 364
Fahreddîn-i Lûristânî, (II) 136
Fahreddîn-i Râzî, (I) 370, 371, (II) 17, (III)324, (IV) 218, 220
Fahrî Ahmed Efendi, (III) 98
Fahri Ata Bey, (II) 561
Fahrî Azîz, (IV) 447, 479, 489
Fahrî Efendi Tekkesi, (V) 310
Fahrî Efendi, (III) 94, 251, 252, 316, 420, (V) 53, 310
Fâik Bey, (IV) 55
Fâik Efendi, (III) 31, 52, 92
Fâik Ömer Efendi, (II) 177
Fakîrullah İsmâîl-i Tillovî, (II) 290
Fakrî-i Kırımî, (II) 103, 104, 105, 106, 109, 110, 111, 186, (III) 221, 287, 289, 315, 332, 347, 348, 463
Fânî Ahî Emre Muhammed el-Halvetî, (III) 137, (II) 323, 365
Faryâbî, (I) 37
Fas, (I) 272, 273, 298, 299, 305, 307, 309, 317, (III) 286, 511, (IV) 171, 207, 208, 210
Faslü'l-Vusûl, (II) 56
Fâtıma Bâise Hanım, (I) 450
Fâtıma bint-i Rasûl, (III) 309
Fâtıma bt. Muhammed, (I) 272
Fâtıma Emsâl Hânım, (V) 313
Fâtıma Fasîha Hanım, (V) 193, 198
Fâtıma Hanım, (I) 172, 450, Fâtıma, (III) 255, 309, 354, 502
Fâtıma Muhsine Hânım, (II) 221
Fatıma Mü'mine, (V) 193
Fâtıma Ruşeynâ, (V) 193
Fâtıma Sultân, (III) 502
Fâtıma Ulviyye Hânım, (II) 179
Fatıma Zehra Hanım, (I) 476, (II) 221, 406, (V) 46
Fâtımetü'l-Ensâriyye bt. eş-Şeyh Yahyâ el-Kebîr, (I) 219
Fâtih Câmii, (I) 164, 247, 403, 410, (II) 65, 129, 144, 175, 216, 261, 273, 313,

348, 411, 412, 452, 528, 531, 589, 591, (III) 39, 54, 122, 310, 371, 374, 480, (V) 46, 49, 285, 287, 288
Fâtih Kütübhânesi, (II) 422, (III) 123, 250
Fâtih Medreseleri, (III) 287,(IV) 26, 175,
Fâtih Mülkiye Rüşdiyesi, (II) 261, 263, (IV) 144
Fâtih Rüşdî-i Askerîsi, (IV) 162
Fâtih Sultân Mehmed Hân, (II) 54, 55, 136, 435, 451, (III) 332, 368, 401, 423,(IV) 17, 144, 248, (V) 56
Fâtih Türbesi, (II) 362, (V) 287
Fâtih, (I) XXVI, 78, 96, 146, 164, 166, 170, 174, 199, 208, 211, 247, 254, 323, 326, 328, 333, 343, 403, 407, 410, 447, 483, (II) 40, 54, 55, 57, 62, 65, 71, 88, 92, 120, 129, 136, 137, 138, 144, 156, 175, 212, 216, 217, 221, 253, 259, 261, 262, 263, 273, 277, 300, 313, 345, 348, 362, 365, 411, 412, 422, 435, 451, 452, 457, 464, 485, 528, 531, 534, 554, 562, 564, 589, 591, (III) 33, 39, 54, 55, 72, 122, 123, 125, 151, 180, 182, 250, 286, 287, 294, 310, 318, 332, 349, 368, 369, 371, 372, 374, 399, 401, 413, 423, 425, 429, 445, 449, 462, 480, 483, 486, 487, 499, 512, (IV) 17, 26, 31, 46, 52, 83, 110, 119, 135, 138, 144, 153, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 175, 240, 248, 249, 250, 251, 266, 267, 274, 276, 278, 281, 293, 312, 336, 337, 351, 359, 373, 374, 386, 388, 423, 432, 443, 445, 481, 489, 497, 499, (V) 40, 46, 49, 50, 56, 57, 59, 85, 96, 121, 125, 135, 180, 242, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 310, 315, 320
Fâtiha Tefsîri, (I) 326, 493, (II) 156, 463, (III) 60, 61
Fâtihatü'ş-Şebâb, (II) 137
Fatma Hânım, (II) 209
Fatma Refîka, (II) 210
Fatma Sultân Câmii, (II) 334
Fatma, (IV) 40
Fatsa, (II) 271
Fâyiz Efendi, (III) 235
Faysal-nâme, (V) 124
Fazâil-i Cihâd, (II) 337
Fazâil-i Muharrem, (III) 45
Fazâil-i Ramazân, (III) 45
Fazâilü'l-Vüzerâ ve Hasâilü'l-Ümerâ, (III) 336
Fâzıl Ahmed Efendi, (II) 309
Fâzıl Ali Bey, (II) 528
Fâzıl Ali Efendi, (V) 28, 41
Fâzıl Dede, (III) 221
Fâzıl Hazmî Efendi, (IV) 289
Fazlı Beşe, (II) 72
Fazlı Efendi, (III) 416
Fazlı Paşa, (IV) 342
Fazlî-i Hurûfî, (I) 493
Fazlî-i İlâhî, (III) 31, 55, 56, 58, 60, 61, 64, 65, 70
Fazliyye, (I) 245, 276
Fazlullâh b. Ebu'l-Hayr, (II) 78
Fazlullâh Efendi b. Alâeddîn Efendi, (III) 103, 416, (IV) 71, 73, 74, 75, 76, 82, 129, 164, 165
Fazlullâh Ma'sûm-ı Buhârî, (V) 287
Fazlullâh-ı Esterâbâdî, (I) 494
Fazlullâh-ı Hindî, (IV) 364
Fazlullâh-ı Kâşânî, (II) 115
Fecrü'l-Esmâ ve Subhu'l-Müsemmâ, (III) 123
Fedâyî Efendi, (IV) 399
Fehîm, (V) 232
Fehmî Efendi, (III) 461, 523, (IV) 79, 139, 404
Fenâî Efendi, (II) 163, 164, (III) 29, 38, 40, 43, 44, 100, 101, 102, 190, 291
Fenârî Hüseyin Hâşim Bey, (II) 324

Fenâriyye, (I) 245
Fendin, (II) 47
Fener, (V) 27
Fenerbahçe, (II) 504, 547
Fennî, (III) 147
Ferah Çelebi, (V) 230, 270
Ferah Efendi, (III) 409, 449
Ferah Kethüdâ Zâviyesi, (III) 436
Ferah Sultân, (IV) 309
Ferahşâd Sultân, (III) 464
Ferah-şâh Sultân Tekkesi, (V) 309
Ferahu'l-Kalb, (IV) 53
Ferahu'r-Rûh, (I) 239
Ferâidü'l-Fevâid, (II) 304
Ferâiz Şerhi, (I) 326, (III) 500
Ferdî Efendi, (I) 260, (II) 195, (V) 140
Ferecu'llâh Şâh, (I) 118
Ferecu'llâh-ı Hâdî, (I) 118
Ferecu'llâh-ı Yahyâ, (I) 118
Ferecü'n-Nukûş, (III) 120
Fergânî, (III) 132
Ferhâd Paşa, (V) 18
Ferhâdiyye Medresesi, (II) 586
Ferîd Efendi, (I) 259, 466, 471, 472, 476, 477, (III) 278, (IV) 233
Ferîd Efendi, (V) 308
Ferîde Hânım, (V) 325
Ferîdûn, (II) 137, 527
Ferîdüddîn-i Attâr, (I) 371, (III) 188
Ferîdüddîn-i Sükkergencî, (II) 47, 234, 244, 427
Ferîk Hasan Paşa, (IV) 233
Ferrûh Çelebi, (II) 200, (V) 254, 278
Fersnağa, (II) 421
Feth b. Aliyy-i Mevsılî, (V) 300
Fethî Abdülkerîm Efendi, (III) 499
Fethî Efendi Tekkesi, (V) 306
Fethî Efendi, (III) 497, (IV) 476, (V) 34
Fethi Paşa, (II) 128
Fethi, (I) 133, 193, 209, 267
Fethî-i Ümmî, (V) 35
Fethu Dürri'l-A'lâ Şerhu Devri'l-A'lâ, (III) 123
Fethu Rabbi'l-Erbâb alâ Lübbi'l-lübâb Şerhu Nebzeti'l-l'râb, (IV) 185
Fethu Virdi'l-Esrâr Şerhu Virdi's-Settâr, (III) 123
Fethu'l-Ayn ani'l-Fark Beyne't-Tesmiyeteyn, (I) 138
Fethu'l-Bâb, (III) 14, 61
Fethu'l-Esrâr Şerhu Virdi's-Settâr, (IV) 128
Fethu'l-Habîr fi Tercümeti Hızbi'l-Kebîr, (I) 460
Fethu'l-İnfilâk fî Mes'eleti ala'l-Itlâk 135
Fethu'l-Kuds ve'l-Keşfü'l-Üns, (IV) 173
Fethu'l-Muîni'l-Mübdî fî Şerhi Manzûme-i Sa'dî 133
Fethullah Efendi, (V) 35, 36
Fethüddîn-i Mekkî, (I) 246, 262
Fevâid-i Aliyye, (V) 124
Fevâid-i Hümmâniyye, (I) 65
Fevâid-i Zümrüdiyye, (V) 127
Fevâidü'l-Celîle, (I) 229
Fevâidü'z-Ziyâiyye fî-Şerhi'l-Kâfiye, (II) 138
Fevâtihu'l-Cemâlî, (I) 336
Fevâyihu'l-Ezhâri'l-Hakâyık ve Levâyihu'l-Envâri't-Tarâyık, (III) 124
Fevzî, (II) 329, 335, 344, 345
Feyz-âbâd, (II) 261
Feyz-i Cevâd, (II) 380
Feyzî Efendi, (II) 85, 266, 412, (III) 487, 497
Feyziyye Medresesi, (IV) 111
Feyziyye, (III) 131, (IV) 25, 110, 111, 212
Feyzu'l-Kuddûsü's-Selâm alâ-Salavâti Seyyid Abdüsselâm, (IV) 178
Feyzullâh Efendi, (II) 178, 198, 210, 214, 215, 216, 309, 310, 312, 314, 316, 326, 327, 349, 400, 561
Feyzullâh el-Kudsî, (II) 321
Feyzullâh-ı Hindî, (III) 124
Feyzullâh-ı Tortûmî, (II) 154
Feyzü'l-Kemâl, (V) 331

Feyzü'l-Muğnî fî-Şerhi Hadîs-i (men talebenî, (III) 124
Fezâilü'ş-Şuhûr, (IV) 277
Fezleke, (IV) 105
Fezleke-i Kâtip Çelebi, (II) 529
Fıkarât, (I) 99
Fıkh-ı Ekber, (V) 287
Fıkh-ı Keydân Tercümesi, (IV) 213
Fındık Hâfız Mustafa, (I) 475
Fındıklı Câmii, (III) 51
Fındıklı Hâtûniyye Câmii, (III) 416
Fındıklı Tekkesi, (V) 309
Fındıklı, (II) 129, (III) 51, 195, 416, 459, 470, (IV) 293, 451, 480
Fındık-zâde Ahmed Râşid, (I) 474
Fındık-zâde Dergâhı, (III) 466, (IV) 337, 338, 359, 488, 489
Fındık-zâde İbrâhîm Efendi, (II) 91
Fındık-zâde İshâk Efendi, (IV) 338
Fındık-zâde, (I) 464, 474
Fıstık Çeşmesi, (II) 455
Fıstıklı Mektebi, (II) 106
Fidancı Şeyh Muhammed Efendi, (III) 30
Fîhi mâ-Fîh, (I) 386
Filibe, (II) 272, 508, (III) 27, 30, 58, 107, 221, 343, 344, (IV) 333, 418
Filibecikli Ali Efendi, (I) 203
Filistin, (V) 258, 277
Filorina, (II) 121, 324
Filorinalı Nâzım Bey, (II) 324, 370
Filyokuşu, (II) 66
Firdevsiyye, (I) 341
Firunzanfer, (II) 150
Firûz Ağa, (I) 246
Fîrûz, (I) 46, 394
Firuzağa, (V) 305
Fişne Efendi, (IV) 17
Fuâd Abdülkâdir, (III) 30
Fuâdî, (IV) 18, 19, 20, 21, 23, 25, 26, 52, 79, 80, 91, 92, 101, 177
Fudayl b. İyâz, (II) 47, 48, 421
Furûk-ı Hakkî, (III) 83
Fusûsu'l-Hikem, (II) 139, 206, 398, 427, 463, 485, 550, 551, (III) 60, 112, 113, 120, 122, 329, 334, (IV) 32, 33, 136, 145, 147, 148, 149, 188, (V) 49
Futûhât-ı Mûsıla, (IV) 31
Fuzayl b. İyâz, (II) 249
Fuzeyl b. İyâz, (V) 298, 300
Fükûk, (I) 366
Füsûs fî Tahkîk-ı Tavrı'l-Mahsûs, (I) 366
Fütûhât- Mekkiyye, (I) XXVII, XXXIX, 52, 61, 65, 72, 73, 75, 76, 77, 79, 80, 83, 84, 85, 94, 96, 99, 226, 247, 254, 280, 321, 326, 403, 408, 424, 460 (II) 97, 156, 256, 400, (III) 123, 325, (IV) 31, 143, 148, 171, 488
Fütûhât-ı İlâhiyye Şerh-i Vâridât-ı İlâhiyye, (III) 123
Fütûhâtü Kenzi'l-Kur'ân, (V) 135, 137
Fütûhu'l-Gayb, (I) 57
Fütüvvet-nâme, (I) 103

G

Gafûrî, (III) 29, 39, 106, 107
Galata Gümrüğü, (II) 72
Galata Mevlevîhanesi, (I) 438, (II) 71, 95, 185, 186, 402, (IV) 72, 432, 440, (V) 40, 62, 167, 172, 173, 174, 175, 179, 181, 182, 183, 186, 237, 255, 259, 260, 263, 271, 293, 305
Galata Rıhtımı, (II) 396
Galata, (V) 40, 62, 160, 167, 172, 173, 174, 175, 179, 180, 181, 182, 183, 186, 193, 234, 237, 255, 259, 260, 261, 262, 263, 271, 272, 274, 293, 294, 305, 315
Galatasaray, (II) 82
Gâlib Behcetüddîn, (I) 428, 436
Gâlib Bey, (I) 185, (IV) 256, 275, 453, 458, 459, 467, 480

Gâlib Efendi, (I) 430, 431, 438, 466, 468, (IV) 256, 263, 274, 275, (V) 52, 53, 139, 242
Gammâra, (I) 294
Gamze-i Dil, (III) 406, 498
Gânim el-Kudsî el-Ensârî, (I) 322
Ganiyye, (I) 69, 131, 132, 133
Garâibu'l-Ehâdîs, (II) 337
Garîbiyye, (I) 69, 145
Garîbullâh el-Hindî, (I) 145
Garsüddîn-i Halîlî, (II) 551
Gaslü'r-Râk fî-Ziyâreti'l-Irâk, (IV) 180
Gavsî Ahmed Dede, (V) 175, 176, 181, 182, 234
Gavsî Tekkesi, (II) 485
Gavsiyye Tercümesi, (IV) 442
Gavsiyye, (I) XLI, 57, 132, 143, 202, (V) 300
Gaybî, (II) 485, 494, 496, 497, 498, 499, 500, 502, (III) 127, 128, 375, 393, 405, 484
Gâyetü'l-Matlûb fî Muhabbeti'l-Mahbûb, (I) 138
Gâyetü'd-Dekâyık, (II) 556
Gâyetü'l-Beyân, (IV) 88, 186
Gâyetü'l-Matlab, (IV) 185
Gâyetü'l-Vicâze fi Tekrâri's-Salâti ala'l-Cenâze, (I) 137
Gazâle, (V) 302
Gazanfer Dede Efendi, (II) 478, 533, 534, 535, 536
Gazi Evrenos, (IV) 313
Gâzî Hasan Paşa, (IV) 374, 498
Gazi Hoca Mahallesi, (II) 465
Gâzî Murâd Hân, (II) 55
Gazi Mustafa Efendi, (IV) 77
Gâziyye, (I) 297
Gazne, (II) 43, 427
Gazyân, (I) 318
Gazzâlî, (II) 22, 71, 94, 120, 527, (IV) 30, 31, 100
Gazze, (IV) 182, (V) 127, 130
Gazzî-zâde Şeyh Abdullatîf-i Bursevî, (I) 366, (V) 84, 134
Gebze, (II) 434, (III) 474
Gedâ-yı Rahmân, (II) 47, 64
Gedâyî Ali Efendi, (II) 533
Gedâyî-zâde Muhammed Efendi, (II) 293
Gedikpaşa, (V) 242
Gediz, (III) 482
Gelenbevî Sultânî Müdürlüğü, (I) 263
Gelibolu, (II) 261, 271, 458, 459, 461, 527, (III) 27, 39, 93, 94, 296, 335, (IV) 387, 388, 421, 483, 491, 495, 497, (V) 79, 119, 124, 185, 271, 317
Gelibolulu Mustafa Efendi, (II) 260
Gemlik, (V) 318
Gence, (III) 141
Gencîne-i Esrâr, (III) 139, 303
Gerede, (IV) 50, 91, 102, 473
Geredeli Azîz, (IV) 89
Germiyân oğlu, (I) 346
Gevgili, (III) 127
Gevher Hoşnâs, (I) 484
Gevher Şehnâz, (I) 482, 484
Gevher-i Râz, (III) 336
Geyik Baba Âgâh Efendi Tekkesi, (V) 308
Geyikli Baba, (I) 482
Geylân, (I) 51, (III) 133, (IV) 30
Geylânî Arpacılar Câmii, (V) 56
Geylânî Îsâ Efendi, (II) 116
Geyve, (II) 339
Gıbtatü'l-Emân, (II) 400
Gıdâ-yı Rûh, (II) 119
Gıyaseddîn-i Selçûkî, (I) 491, (II) 141, 150, 363
Gıyaspur Mahallesi, (II) 427
Giridî Muhtâr Efendi, (II) 349
Girit, (I) 127, (II) 253
Giritli Abdullatîf Efendi, (III) 33
Giritli Ahmed Efendi, (IV) 43
Giritli Salâhî-zâde, (III) 32
Giritli Şeyh Hüseyin Efendi, (I) 127

Gökmenoğulları, (II) 327
Gölükesriye, (IV) 430
Gömleksiz Muhammed Efendi, (III) 403, 467
Gönen, (I) XXV, 353, (II) 271, (V) 318
Gördüs, (III) 190, 224
Görele, (V) 325
Görice, (III) 125
Göynük, (II) 129, 450, 451, 452, 453, 470
Gözcü Veli Dede, (III) 28
Gözleve, (I) 441
Gözlüklü Ahmed Efendi, (IV) 94, 95
Göztepe Câmii, (II) 112
Göztepe, (II) 111, 112
Gucdüvân, (II) 23
Gulâm Ali, (II) 267, 301
Gulâm b. Tevkân, (I) 218
Gulâm-ı Kâdir, (II) 401
Gunyetü'l-Ahbâr, (II) 458
Gunyetü'l-Sâlikîn, (III) 409
Gunyetü't-Tâlibîn Umdetü's-Sâlihîn, (I) 57
Gurre, (V) 124, 134
Gûş-vâr-ı Şemsî, (V) 107
Gücerat, (I) 245
Güftâr-ı Şemsî, (V) 107
Gül Ali, (III) 458
Gül ü Hürmüz, (I) 372
Gül-âbiyye, (IV) 18
Gülâboğlu, (V) 140
Gülbahar Hâtûn Mahallesi, (III) 98
Gül-deste-i Hakîkat, (V) 122, 130, 327
Gül-deste-i Rıyâz-ı İrfân, (I) 351
Gülhâne Rüşdî-i Askerîsi, (I) 407
Gülhâne, (II) 328
Gül-i Sad-berg, (IV) 443, 496
Gülistân, (I) XVIII, 141, 146, 168, 171, 224, 287, 288, 289, 290, 381, 398, 403, (II) 75, 297, (V) 276
Gülşen Efendi, (II) 594
Gülşenî Dergâhı, (IV) 111
Gülşenî Efendi, (III) 26, 29, 30, 35, 43, 51, 52, 53, 92, 283
Gülşen-i Esrâr, (II) 401, 403
Gülşen-i Kerâmât, (IV) 280
Gülşen-i Meşâyıh-ı Selâtîn, (III) 42, 60, 62, 372, 486, 488, 498, (IV) 55, 275
Gülşen-i Râz, (I) XXII, 403, (II) 449, (III) 139, 232, 305
Gülşenî Şeyhi Ahmed Efendi, (I) 127
Gülşen-i Tevhîd Tercümesi, (IV) 442
Gülşen-i Vahdet, (V) 166
Gülşenî Veli Dede Dergâhı, (II) 436, (III) 196, 236, 237, 238, 239, 243, 244, 246, 249, 258, 269, 278, 279, 280, 285, 287, (V) 317
Gülşenî Veli Dede Kütüphânesi, (III) 277
Gülşenî Veli Dede, (III) 235
Gülşenîlik, (III) 195
Gülşeniyye, (III) 35, 87, 131, 188, 215, 223, 225, 227, 251, 252, 255, 278, 287, 306, 450, (IV) 157, 350, 385, 500
Gülzâr, (II) 90, 125, 169, 172, 206, 213, 221, 229, 281, 291, 296, 356, 391, 405, 455, 456, 462, 556
Gülzâr-ı Aşk, (I) XXVII, 352, (V) 282, 328
Gülzâr-ı Mısrî, (V) 85, 106, 122
Gülzâr-ı Sulehâ ve Vefeyât-ı Urefâ, (I) XXXIX, 113, (III) 73, (IV) 417, 420
Gülzâr-ı Şâdî Der-beyân-ı Menâkıb-ı Emîn-i Tokâdî, (V) 331
Gümülcine, (IV) 390
Gümüş Baba Dergâhı, (I) 162, 166, (V) 308
Gümüşhâne, (II) 39, 333, 336
Gümüşhâneli Abdurrahmân Efendi, (II) 333
Gümüşsuyu, (I) 434
Gündoğmuş, (III) 151
Güneş Hanım, (I) 164
Güngörmez Mahallesi, (I) 500
Gürcistan, (II) 278
Gürcü Ali Efendi Tekkesi, (V) 309
Gürcü Ali Efendi, (III) 221, 249, 250, 256
Güzelce Mahmûd Paşa, (V) 14

H

Habbetü'l-Mahabbe, (III) 14
Haber-i Âhiret, (V) 152
Habeşî-zâde Rahîmî Bey, (II) 533, 536, (III) 422, 425, 429
Habîb Efendi, (I) XXXIX, 113, (II) 528, (IV) 280
Habîb el-A'cemî, (I) 37, 43, 45, 46, 217, 271, 279, 291, 292, 335, 357, 358, 421, (II) 235, 245, (III) 132, 232, 291, (IV) 101, 199
Habîb-i Karamânî , (III) 141, 313, 314, 316, 329, 395, 473
Habîbullâh Cân-ı Cânân, (II) 309, 399
Habîbullâh Efendi, (II) 405
Habîbullâh en-Neccârî, (III) 120
Habyâ, (I) 306
Haccâc-ı Zâlim, (I) 272
Hâce Abdullâh, (II) 23, 60, 231, 232, 237, 243
Hâce Abdülazîz, (II) 231
Hâce Abdülhak, (II) 237
Hâce Abdülvâhid, (II) 249
Hâce Abdürrahîm, (II) 231
Hâce Ahmed, (II) 23, 60, 164, 174, 202, 231
Hâce Ali er-Rûmî, (II) 402, 559
Hâce Bâkî Billâh, (II) 231, 243, 246
Hâce Ebû Ahmed, (II) 234, 243, 249, 424
Hâce Ebû Hubeyre, (II) 249
Hâce Ebû Muhammed, (II) 234, 243, 249, 423
Hâce Ebû Yûsuf, (II) 231, 234, 249, 423
Hâce Ebûbekir Efendi, (II) 194
Hâce Gelân, (II) 171, 399
Hâce Hasan Efendî, (II) 194, 335
Hâce İshâk-i Hıtlânî, (I) 341
Hâce Mahmûd İncîr-i Fağnevî, (V) 299
Hâce Mahmûd, (II) 15, 24, 57, 60, 202, 232, 237, 242, 246
Hâce Mevdûd, (II) 234, 243, 249, 423
Hâce Muhammed, (II) 15, 28, 30, 31, 32, 45, 50, 60, 63, 82, 85, 91, 150, 164, 202, 231, 232, 237, 242, 243, 246, 247, 261, 311, 335, 427
Hâce Nûr Muhammed, (II) 231
Hâce Şâh Hak, (II) 247, 248
Hâce Şâkir Efendi, (IV) 266
Hâce Tâhir Efendi, (II) 261
Hâce Veliyyullâh, (II) 231
Hâce Ya'kûb, (II) 43, 63, 202, 231
Hâce Yûsuf-ı Hemedânî, (II) 22
Hâce Zâhid, (II) 231
Hâce Ziyâullâh, (II) 247
Hâcegî es-Semerkandî, (II) 42, 45
Hâcegî-i Sermestî, (II) 29
Hâce-i Azîzân, (II) 24, 232, 237, 242, 246
Hacerü'l-Esved, (I) 280
Hacı Abdi Efendi, (II) 216
Hacı Abdi Efendi, (IV) 128
Hâcı Abdurrahmân Efendi Tekkesi, (II) 260
Hacı Abdurrahmân el-Mücâhid, (II) 271, 272
Hacı Abdülbârî, (II) 272
Hacı Abdülkerîm Efendi, (II) 271
Hacı Ahmed Dede, (IV) 278
Hacı Ahmed Efendi, (II) 271, 301, 309, 310, 363
Hacı Ahmed Paşa Kadınlar Hamâmı, (IV) 164
Hacı Ali Bey, (II) 507, 508, 517
Hacı Ali Efendi, (II) 375, (IV) 109
Hacı Ali Paşa, (I) 327, 352, (III) 73, 92, 443, (IV) 138, 296
Hacı Ali-i Simâvî, (IV) 75
Hacı Ârif Efendi, (II) 261
Hacı Baba, (II) 155
Hacı Bayram Câddesi, (II) 449
Hacı Bayram Câmii, (II) 449
Hacı Bayram Çeşmesi, (II) 530
Hacı Bayram Dede, (III) 312
Hacı Bayram Efendi, (II) 433

Hacı Bayram-ı Velî Risâlesi, (IV) 106
Hacı Bayram-ı Velî, (I) XXXIX, 100, 205, 347(II) 430, 433, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 448, 450, 451, 458, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 487, 529, 534, 536, 541, 553, 561, 568, 570, 571, 575, (III) 42, 84, 120, 235, 244, 258, (IV) 26, 38, 106, (V) 102, 318
Hacı Bektâş-ı Velî, (I) 154, 205, 481, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 494, 496, 500, 501, 502, 504, (II) 128, 129, (IV) 38
Hacı Dede Tekkesi, (II) 278, 281, 282, (III) 184
Hacı Dede, (IV) 470, 471, 480
Hacı Edhem Efendi, (I) 260
Hacı Efendi, (II) 310, 529, (IV) 83
Hacı Emîn Efendi, (IV) 91, (V) 286
Hacı Evhad Dergâhı, (II) 206, (III) 437, 440, 500, (V) 75, 309
Hacı Evhad Mahallesi, (IV) 321
Hacı Evhad, (III) 385, 437, 438, 440, 448, 500, (IV) 38
Hacı Fâik Bey, (II) 264
Hacı Fâik Efendi, (IV) 160
Hacı Feyzullâh Efendi, (II) 309, 316, 349
Hacı Hâfız Efendi, (II) 154
Hacı Hâlid Ulvî Efendi, (I) 168
Hacı Halîfe, (I) 324, 325, (II) 84
Hacı Halîl Efendi, (II) 309, 375, (IV) 89, 91, 92, 127, 481, (V) 188
Hacı Hallaç Mahallesi, (III) 190
Hacı Hasan Baba, (I) 500
Hacı Hasan Mahallesi, (IV) 159
Hacı Hasan-ı Şirvânî, (I) 157, 174
Hacı Haydar Efendi, (IV) 480
Hacı Hızır Efendi, (III) 473, 474
Hacı Hüseyin Ağa Câmii, (III) 363
Hacı Hüseyin Ağa, (II) 521, 522
Hacı Hüseyin Dede, (II) 281
Hacı Hüseyin Efendi, (II) 309, (III) 27
Hacı Hüsrev-i Gulâm, (V) 17
Hacı İbrâhîm b. Şehâbeddîn, (III) 151
Hacı İbrâhîm Bey, (I) 198, (IV) 164
Hacı İbrâhîm Efendi, (II) 271, 309, (V) 50
Hacı İsmâîl Efendi, (II) 117, 271
Hacı İsmet Efendi, (II) 562
Hacı İzzeddîn el-Halvetî, (IV) 377, 382
Hacı Kabâyî, (II) 469, 529, 530, 531, (III) 313, (IV) 258
Hacı Kâmil Efendi, (II) 222, 227, (IV) 103, 114, 119, 135, 139, 142, 145, 148, 217
Hacı Karaman Efendi, (IV) 248
Hacı Kayyım, (IV) 154
Hacı Kemâl Efendi, (V) 242
Hacı Mahmûd Hoca, (I) 157
Hâcı Matrak Tekkesi, (V) 306
Hacı Mehmed Ağa, (III) 60
Hacı Mes'ud Bey, (II) 352, 356
Hacı Mîkâîl, (II) 272
Hacı Muhammed Dede, (III) 448
Hacı Muhammed Efendi, (I) 262, (II) 85, 89, 260, 271, 272, 309, (IV) 77
Hacı Muhammed Murâd Efendi, (I) 372
Hacı Muhammed Vehbi Efendi, (I) 466
Hacı Murtazâ Efendi, (II) 116
Hacı Mustafa Efendi, (II) 129, 226, 227, 266, 271, 282, 309, (IV) 93, (V) 51
Hacı Müezzin Efendi, (IV) 154
Hacı Nine, (IV) 484
Hacı Nûri Efendi, (I) 430, (II) 356, (IV) 201
Hacı Osmân Efendi, (II) 533, (V) 313
Hacı Ömer Efendi, (II) 118, 271, 272, 273, 310
Hacı Râif Efendi, (IV) 79
Hacı Râtib Bey, (V) 198
Hacı Reşîd Paşa, (II) 439
Hâcı Rızâeddîn Efendi, (V) 308
Hacı Rif'at Bey, (V) 40
Hacı Sabri Efendi, (II) 217
Hacı Saîd Efendi, (II) 272

Hacı Süleymân Efendi, (II) 154, 155
Hacı Şerîf, (II) 47, 234, 244, 249, 423
Hacı Şerîf-i Zindânî, (II) 47, 234
Hacı Şükrü Efendi, (III)278
Hacı Teberrük, (IV) 282
Hacı Ya'kûb Efendi, (II) 272
Hacı Zâhid Bey, (III) 278
Hacım Sulṭân Velâyet-nâmesi, (I) 488, 489
Hadâiku'l-Envâr fî Kelâmi'l-Kibâr, (I) XXXIX, 203, 204, 205, (IV) 299
Hadâiku'l-Hakâik fî-Tekmîleti'ş-Şakâik, (III) 34
Hadâiku's-Salât, (III) 245
Hadarâtu'l-Kuds, (II) 44
Hâdî Ahmed Efendi, (II) 493
Hâdî Çelebi, (III) 73
Hadîkatü'l-Abdâl, (II) 196
Hadîkatü'l-Cevâmi, (I) XXXIX, 337, 341, (II) 97, 103, 328, 376, 561, 577, (III) 37, 67, 225, 389, 393, 397, 404, 413, 423, 436, 470, 505, (IV) 17, 52, 311, 320, 327, 415, 446, (V) 31, 33, 55, 56, 57, 167, 180, 233
Hadîkatü'l-Evliyâ, (I) XXXIX, 305, 312, (II) 23
Hadîkatü'l-Hakîka, (III) 124
Hadîkatü'l-Vüzerâ Zeyli, (II) 381
Hâdim Ali Paşa, (III) 332
Hâdim, (II) 283, 306, 322, 345, 352
Hâdimî-zâde Ahmed Hulûsî Efendi, (I) 446
Hâdimli Ali Efendi, (II) 310
Hadîs-i Erbaîn Şerhi, (I) XXXIX, 44
Hadîs-i Erbaîn, (II) 86, 301, 337, (III) 37, 83, 87, 97, 315, 325, 482
Hadîs-i Sittîn, (III) 482
Hâdiyü'l-Uşşâk 121
Hadrâ Ümmü'l-hayr, (I) 242
Hâf, (I) 321, 322
Hâfız Abdi Efendi, (IV) 103
Hâfız Abdullatîf, (IV) 279
Hâfız Abdurrahmân Efendi, (IV) 49
Hâfız Ahmed Efendi, (II) 228, 309, (III) 417, 528, (IV) 49, (V) 38, 286, 309
Hâfız Ahmed Ziyaeddîn Efendi, (II) 345
Hâfız Ali el-Uşşâkî, (II) 373
Hâfız Bekir Efendi, (I) 189, (IV) 156
Hâfız Besîm Efendi, (IV) 373
Hâfız Câvid Efendi, (I) 168
Hâfız Cemâl Efendi, (II) 545
Hâfız Cevdet Efendi, (II) 264
Hâfız Dîvânı, (II) 144, 146, 152, 348
Hâfız Edhem Efendi, (II) 271, (V) 40
Hâfız Efendi, (III) 278, 416, 456, 464, 466, (V) 306, 309
Hâfız ez-Zehebî, (I) 233
Hâfız Fâik Efendi, (IV) 349
Hâfız Fehmi Efendi, (IV) 139
Hâfız Feyzullâh Efendi, (II) 198, 263
Hâfız Gâlib Efendi, (III) 448
Hâfız Gaybî Efendi, (I) 447
Hâfız Hakkı Efendi, (III) 278
Hâfız Hamza Efendi, (III) 278
Hâfız Hâzım Efendi, (II) 340
Hâfız Hüseyin Efendi, (I) 437
Hâfız Hüseyin Necmeddîn Efendi, (III) 451, 452
Hâfız İbrâhîm Efendi, (I) 446, (IV) 48, 497
Hâfız İhsân Efendi, (V) 40
Hâfız İlhâmi Efendi, (I) 127
Hâfız İmdâdullâh, (II) 49, 231, 426
Hâfız İsmâîl Hakkı Efendi, (IV) 161
Hâfız İsmâil Nasfet, (II) 382, 393, (V) 332
Hâfız İsmâîl Nazîf Efendi, (V) 104
Hâfız Kâmil Efendi, (III) 278
Hâfız Kudsî Efendi, (II) 329
Hâfız Mahmûd Efendi, (II) 329
Hâfız Muhammed Efendi, (II) 259, 272, 548, 556, (IV) 43, 373, 497, (V) 52, 61, 236
Hâfız Muhammed el-Hisârî, (III) 463
Hâfız Muhammed Saîd Efendi, (IV) 49
Hâfız Muhyiddîn Efendi, (I) 466, 470, 471

Hâfız Mustafa Efendi, (I) 126, 261, 262, (II) 217, 264, 271, 356, (III) 220, 221, 223, 250, 253, 269, 278, 285, 291, 296, 438, 464
Hâfız Nasûhî Efendi, (II) 329
Hâfız Nazîf Efendi, (III) 417
Hâfız Osmân Dede, (IV) 163
Hâfız Osmân Efendi, (II) 68, 82, 83, 326, 563, (III) 286, 429
Hâfız Ömer Efendi, (I) 127
Hâfız Paşa Mektebi, (II) 263, (IV) 162
Hâfız Paşa, (II) 263, 264, 310
Hâfız Post, (II) 62
Hâfız Râşid Efendi, (II) 68
Hâfız Resmî Efendi, (V) 39
Hâfız Rif'at Efendi, (III) 278, 296
Hâfız Sa'deddîn Efendi, (II) 329, 392
Hâfız Sâlih Efendi, (II) 264
Hâfız Sâlim Efendi, (III) 278
Hâfız Sırrî Efendi, (III) 280
Hâfız Şâkir Efendi, (IV) 336
Hâfız Şevket Bey, (II) 71, 99, (III) 86, (IV) 290, 419
Hâfız Tahsîn Efendi, (II) 68, 226, 462, (III) 432
Hâfız Vahdetî Efendi, (IV) 49
Hâfız-ı Hisârî, (II) 260
Hafız-ı İzmidî, (III) 47
Hâfız-ı Şîrâzî, (I) XXII, XXIII, XXIV, XXXIX, XLI, XLII, XLIV, 119, 122, 126, 127, 157, 165, 168, 175, 189, 196, 202, 228, 229, 233, 256, 261, 262, 269, 305, 361, 403, 437, 446, 447, 459, 462, 464, 465, 466, 467, 470, 471, 475 (II) 49, 62, 68, 71, 82, 83, 87, 89, 96, 97, 99, 123, 127, 129, 132, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 154, 156, 161, 174, 188, 198, 209, 212, 216, 217, 221, 226, 227, 228, 229, 231, 256, 259, 260, 261, 263, 264, 271, 272, 283, 309, 310, 326, 329, 332, 333, 340, 342, 345, 348, 356, 360, 362, 367, 373, 382, 391, 392, 393, 406, 410, 426, 453, 462, 467, 545, 548, 555, 556, 558, 563 (III) 296, (IV) 273
Hafize Hânım, (IV) 497
Hafne, (IV) 182
Hafniyye, (III) 131, (IV) 25, 174, 182
Hak Gazetesi, (V) 159, 209, 256
Hâkânî, (IV) 134, 145, 219, 442
Hakâyıku't-Tecrîd fî Menâzili't-Tevhîd, (II) 269
Hâkî Baba Tekkesi, (V) 307
Hakîkat-ı İnsâniyye, (III) 180
Hakîkat-ı İnsâniyye, (IV) 337
Hakîkatü'l-Yakîn, (II) 95, 120, 281
Hakîkatü't-Tarîka, (III) 124
Hakîkatül-Kavleyn, (V) 303
Hakîkî-zâde Osmân Efendi, (II) 28, 35, 40, 220, 297, 436, 444, 466, 483, 485, 492, 493, 516, 519, (IV) 276, 277
Hakîm Çelebi, (III) 405, 498
Hâkim, (III) 69, 146, 177, 178, 397
Hakkâklar Çarşısı, (III) 22
Hakkâri, (I) 156, 157, 190
Hakkı Efendi, (III) 48, 56, 65, 71, 73, 88, 92, 278, (IV) 161, 201, 346, 350, 463, 478, 491, (V) 38, 52, 306, 307
Hakku'l-Yakîn ve Hidâyetü'l-Müttakîn, (I) 135
Hâlât u Suhanân, (II) 78
Halâvetü'l-Âlâ fi't-Ta'bîri İcmâlâ, (I) 137
Haleb, (I) 242, 288, 404, (II) 19, 120, 253, 358, 450, (III) 172, 182, 329, 331, (IV) 172, 174, 175, 236, 309, 311, 388, (V) 199, 200, 205, 237, 276, 277, 278, 319, 331
Halebî Haşiyesi, (II) 360
Hâlebî, (IV) 158, 266, 336, 364, (V) 134, 277

Halebiyye, (I) 277
Halef Muhammed Efendi, (V) 69
Hâlet Efendi, (IV) 328, 415, 435
Hâlet Saîd Efendi, (II) 71, 199, (V) 172, 173
Hâletiyye, (III) 131, 188, 250, 255, 287, 293, 306
Halıcılar, (II) 312, 349
Halıcıoğlu Mûsevî Mektebi, (I) 471
Hâlî Efendi, (IV) 252, 289
Haliç, (II) 509, (III) 317
Hâlid b. Velîd, (IV) 174
Hâlid b. Zeyd, (IV) 61, 211, 437
Hâlid Dede, (V) 266, 267, 268, 270
Hâlid Efendi Tekkesi, (V) 310
Hâlid Efendi, (II) 258, 271, 522, (III) 293, (V) 306, 310
Hâlîd Halîlî, (IV) 181
Hâlid Paşa, (II) 348
Hâlid Ziyâeddîn el-Bağdâdî, (II) 19, 39, 40, 54, 118, 282, 305, 306, 309, 331, 333, 334, 374, 394, 395, 414, (IV) 218
Hâlid-i Erzurûmî, (II) 82
Hâlid-i Ulvî Efendi, (V) 307
Hâlidî, (II) 305, 336, 347, 356, 360, 372, 376, 377, 380, 390, 394
Hâlidîler, (II) 179
Hâlidiyye, (II) 39, 42, 154, 304, 307, 321, 330, 333, 340, 362, 363, 365, 373, 378, 379, 393
Halîl Ağa, (III) 422, 425
Halîl Âkif Efendi, (IV) 161
Halîl Aşkî Efendi, (V) 52
Halîl Atâ, (II) 31
Halîl Bey, (III) 138
Halîl Dede, (V) 293
Halîl ed-Demenhûri, (I) 434
Halîl Edîb Bey, (II) 322, (V) 246
Halîl Edîb Efendi, (IV) 94
Halîl Efendi, (I) 120, 122, 176, (II) 72, 102, 174, 260, 263, 271, 284, 309, 375, (III) 27, 29, 40, 59, (IV) 76, 78, 83, 89, 91, 92, 101, 102, 111, 121, 127, 129, 131, 240, 242, 345, 356, 373, 477, 478, 480, 481, 499, (V) 133
Halîl Fahreddîn Efendi, (IV) 78
Halîl Hâlid Dede, (V) 266
Halîl Hamdi Paşa, (II) 373
Halîl Hamîd Paşa, (I) 463
Halil İbrahim Sarıoğlu, (II) 33
Halîl Nizâmeddîn, (V) 51
Halîl Nûrullâh Efendi, (II) 375
Halîl Paşa Câmii, (II) 554, 560, 561
Halîl Paşa, (II) 516, 521, 520, 522, 523, 554, 555, 560, 561, (III) 18, 22, 39, 42, 105, 521
Halîl Paşa-zâde Mahmûd Bey, (III) 42
Halîl Rahmî Efendi, (IV) 93, 95, 101
Halîl Rükûî Efendi, (IV) 78
Halîl Sâhib, (II) 372
Halîl Sâib Efendi, (II) 198
Halîl-i Birgivî, (III) 463
Halîl-i Gümülcinevî, (IV) 378, 390
Halîliyye, (III) 84, 131, (IV) 25, 91
Halîlürrahmân, (I) 403, (V) 319
Hâlîm Efendi b. Tâhir Efendi, (I) 256
Halîm Efendi, (I) 466, (III) 49, 199, 508, (IV) 119
Halîm Tekkesi, (V) 306
Halîme Dâye, (III) 512
Halîme Hânım, (II) 306
Halîme Hâtun, (I) 165
Halîm-gülüm Dergâhı, (V) 308
Hâlis Divânı, (I) 140
Hâlis Efendi, (II) 79, 113, 141
Hâlisiyye, (I) 69, 70, 139, 140
Hallâc-ı Mansûr, (II) 189, (V) 97, 211
Hallâc-nâme, (I) 372
Hallâç Baba Dergâhı, (I) 471, 476, 477, (II) 105, 106, 111, (V) 306
Hall-i Müşkilât-ı Mesnevî, (V) 169
Hallü'l-Maâkıd fî-Şerhi'l-Kavâd, (III) 478
Haluk, (V) 293

Hâlü'l-Ervâh ve Ahvâlü'l-Mevtâ, (III) 15
Halvetî, (I) 118, 183, 284, 341
Halvetîler, (II) 40, (III) 131, (IV) 22
Halvetîlik, (II) 305
Halvetiyye, (I) XIII, XXXVI, 277, 284, 341, (IV) 17, 18, 25, 101, 129, 142, 172, 178, 184, 204, 206, 208, 210, 236, 237, 239, 259, 281, 286, 337, 348, 377, 382, 403, 404, 406, 415, 501, (V) 13, 25, 27, 31, 32, 41, 45, 52, 59, 62, 71, 73, 96, 237, 299, 324
Hama, (I) XXV, XXVIII, 100, (IV) 159, 174, (V) 276, 319, 331
Hamaviyye, (I) 281
Hamdi Baba, (IV) 469, 470, 471, 472, 475, 480, 481
Hamdî Bey, (II) 350
Hamdi Efendi, (I) 103, 105, (II) 198, 547, (IV) 332, 333, 362, 399, 411, 471, 474
Hamdî-i Bağdâdî, (IV) 324, 345, 390, 396, 399, 401, 403, 404
Hamdî-i Sanî Efendi, (I) 104
Hamdullâh Efendi, (III) 53
Hamdûn el-Kassâr, (V) 300
Hamevî-zâde Medresesi, (II) 179
Hamîd Ahmedî, (III) 30
Hâmid Berekât, (II) 359
Hâmid Efendi Medresesi, (II) 85
Hamîd Efendi, (II) 162
Hâmid el-Aksarâyî, (I) 364
Hamîde Nergis Hânım, (II) 377
Hâmid-i Kırımî, (III) 348
Hâmid-i Moravî, (III) 103
Hamîdî Muḥammed Efendi, (V) 24
Hâmid-i sânî-i Kırımî, (III) 347
Hâmid-i Uşşâkî, (IV) 391
Hamîdî, (II) 162, 255, 364, 411
Hamîdiyye Kütüphânesi, (III) 336
Hamîdiyye Medresesi, (IV) 359
Hamîdiyye Sebîli, (V) 56
Hamîdiyye Sıbyân Mektebi, (IV) 216
Hamîdüddîn-i Aksarâyî, (II) 430, 433, 434, 466
Hamîdüddîn-i Semerkandî, (II) 50
Hamîdüddîn-i Velî, (II) 433
Hâmil-zâde Efendi, (V) 307
Hammâd b. Müslim ed-Debbâs, (I) 56
Hammâdiyye, (I) 69, 70
Hammâmî İsmâîl Efendi, (IV) 471, 475, 481, 482
Hammâmî Kethüdâ Yûsuf Ağa, (II) 72
Hammâmî Piyâle Paşa Muhammed Ağa, (II) 72
Hammâmî Tevfîk Efendi, (II) 226, (IV) 113, 114, 119, 130, 135, 138, 145, 151, 159
Hammer, (III) 109
Hamse-i Atâî, (III) 34
Hamse-i Yahyâ, (III) 305
Hamza Baba, (II) 457
Hamza Zâfir el-Medenî, (I) 307
Hamzabey Mahallesi, (IV) 17
Hamza-i Bâlî, (II) 503, 506, 517
Hamzavî, (II) 402, 504, 507, 516, 517, 521, 524, 529, 547
Hamzavîler, (II) 468, 484, 485, 515, 527, 532, 547, (III) 17, 179, 405, 422
Hamzaviyye, (II) 485, 503, 507, 521, 530, 533, 536, 548, (III) 18, 313, 335, 344, 345, 422, (IV) 105, 374
Hamzaviyyûn, (II) 507
Hamza-zâde İbrâhîm, (II) 72
Hamza-zâde Kâdî, (II) 72
Hamza-zâde Muhammed Es'ad, (II) 72, (V) 52
Hanbelî, (I) 56, 118
Hânedân-ı Seyyidi'l-Beşer Eimme-i İsnâ-aşar, (II) 406
Hanefiyye Şerhi, (III) 61
Hânîf Efendi, (II) 188
Hanîfe Bacı, (IV) 56, 57, 68, 484

Hânkâh-ı Hüdâyî, (III) 26
Hânkâh-ı Hz. Mısrî, (V) 84, 118
Hânkâh-ı Hz. Nasûhî, (IV) 48, 52
Hankâh-ı Mevlânâ, (IV) 293
Hânkâh-ı Mısrî, (IV) 297
Hânkâh-ı Muhammed Atâullâh Efendi, (IV) 15
Hânkâh-ı Uşşâkî, (IV) 292, 299, 309, 328, 330, 332, 368, 374, 415, 437
Harâmeyn, (I) 59, 110, 259, 287, 306
Harb-i Umûmî, (III) 278, 280, (V) 45, 54, 251, 258, 271, 277, 310, 315, 319
Harbiye Nezâreti, (V) 316
Harcird-i Câm, (II) 136
Harem İskelesi Mektebi, (II) 216
Harem İskelesi, (II) 212, 216
Haremeyn, (II) 57, 112, 118, 128, 164, 168, 175, 206, 217, 252, 257, 263, 276, 278, 290, 292, 303, 348, 358, 362, 394, 434, 435, 467, 508, 551, 561, (IV) 47, 87, 96, 121, 139, 159, 161, 172, 173, 174, 188, 211, 257, 268, 359, 361, 498
Harem-i Şerîf, (I) 59, 209, 230, 266, (II) 251, 252, 253, (III) 52, 450
Hârezm, (I) 336, 337, 482, 490
Hârezmşâh, (I) 337, 370
Hâricî, (I) 493
Harîde-i Cerîde-i Tasrîf, (IV) 440
Hariku'l-Âde fî İbtâli Hakîkati'l-Mâdde, (II) 398
Harîr (I) 245, (IV)236, 456
Harîrî Muhammed Efendi, (IV) 250, 257, 264, 268, 476
Harîriyye, (I) 245
Harîrî-zâde Kemâleddîn Efendi, (I) 344, (III) 33, 121, 191, 249, 250, 257, (IV) 128, 129, 290, 384
Harîrî-zâde Mustafa Efendi, (II) 82, 422
Harmancık, (III) 511
Harput, (V) 31, 323
Harpûtî el-Hâc Abdullatîf Efendi, (IV) 101
Harputlu Ahmed Efendi, (V) 324
Harputlu Hacı Mustafa Efendi, (II) 129
Harrâş b. Ümeyye, (II) 501
Hârûn er-Reşîd, (I) 45, (II) 47
Hasan Ağa, (IV) 54, 68
Hasan Ayıntâbî Halîfe, (IV) 414
Hasan Azakî Efendi, (IV) 43
Hasan Azîz Efendi, (IV) 167, 267
Hasan b. Ali, (IV) 78, 207
Hasan b. Muhammed b. Ali, (III) 411
Hasan b. Muhyiddîn, (III) 188, 250
Hasan b. Yesâr el-Basrî, (I) 43, (IV) 199, 381
Hasan Basrî Mahallesi, (I) 201
Hasan Burhâneddîn-i Cihângîrî, (V) 24, 31, 37
Hasan Efendi, (I) 121, 203, 403, 429, 462, 500, (II) 89, 91, 103, 129, 131, 210, 271, 306, 310, 325, 528, (III) 27, 28, 31, 72, 74, 192, 220, 221, 224, 238, 262, 278, 294, 303, 306, 347, 348, 405, 410, 416, 418, 421, 424, 448, 452, 458, 479, 483, (IV) 14, 17, 39, 40, 44, 52, 54, 68, 77, 78, 108, 164, 165, 167, 265, 266, 267, 276, 277, 278, 279, 363, 389, 418, 419, 481, 497, (V) 14, 25, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 74, 80, 105, 125, 131, 185, 259, 310, 325
Hasan el-Adlî el-İştıbî, (III) 391, 411, 462
Hasan el-Ahsenî, (III) 188, 190, 294
Hasan el-Askerî, (I) 344, 345, (II) 30(V) 297
Hasan el-Basrî, (I) 37, 43, 44, 45, 217, 271, 279, 291, 292, 335, 357, 358, 421, (II) 47, 235, 249, 421, 429, (IV) 37, 101, 376, (III) 132, 291
Hasan el-Cibâvî, (I) 433, 437, 462, 474
Hasan el-Hâletî b. Ali, (III) 188, 250, 294
Hasan el-Hasenî Efendi, (III) 250, 291
Hasan el-Hüsnî Efendi, (III) 252
Hasan el-Uveydân, (II) 272

Hasan el-Yemenî, (III) 462
Hasan Emîr Dede, (V) 189
Hasan es-Seczî Çeştî, (V) 298
Hasan es-Simâvî, (III) 258, (IV) 75
Hasan eş-Şâzelî, (III) 284, 285
Hasan Fehmi Efendi, (II) 341, 412
Hasan Fehmi Paşa, (III) 333, (IV) 140
Hasan Feyzî Efendi, (II) 266
Hasan Halîfe, (V) 62
Hasan Hân, (II) 412
Hasan Hayrî Efendi, (II) 127, 131, 135
Hasan Hilmi Efendi, (II) 334, 335, 338, 339, 340, 343, 345
Hasan Hoca, (I) 353, 355
Hasan Hüsâmeddîn-i Uşşâkî, (I) 341, (II) 205, (IV) 288, 309, 321, 345, 378, 383, 421
Hasan Hüseyin ed-Dağıstânî, (II) 378
Hasan Hüsnü Efendi, (II) 178, 373
Hasan Kabadüz, (II) 481, 551
Hasan Kenzî, (III) 192
Hasan Nazîf, (V) 193, 198
Hasan Necmeddîn Efendi, (III) 394, 409, 410, 411, 415
Hasan Niyâzî Efendi, (IV) 495
Hasan Paşa, (III) 408, 418, 420, 474, (IV) 53, 54, 233, 374, 498
Hasan Re'fet Efendi, (IV) 152
Hasan Rızâ Bey, (II) 132, (V) 87
Hasan Rızâ Efendi, (I) 205, 440, 441, (V) 81
Hasan Senâî Efendi, (IV) 68
Hasan Sencer-i Çeştî, (II) 47
Hasan Tevfîk Efendi, (I) 444, (III) 254, 255
Hasan Ünsî, (I) 191, 193, (IV) 27, 39, 40, 42, 44, 46, 47, 56
Hasan Visâlî Efendi, (II) 325, 326, 328
Hasan Zâfir el-Medenî, (I) 306, 307, 308
Hasan Zühdî Efendi, (II) 419
Hasan-ı Attâr, (II) 39
Hasan-ı Bulgânî, (I) 482
Hasan-ı Bulgârî, (II) 24
Hasan-ı Cihângîrî, (V) 24, 26, 32, 34, 35, 39
Hasan-ı Endâkî, (II) 23
Hasan-ı Esterâbâdî, (II) 434
Hasan-ı Filibevî, (IV) 320
Hasan-ı Gaybî Efendi, (III) 127
Hasan-ı Harakânî, (II) 41, 236
Hasan-ı Kefevî, (IV) 44
Hasan-ı Konevî, (IV) 319
Hasan-ı Kudsî, (II) 306
Hasan-ı Saruhânî, (IV) 319
Hasan-ı Şa'bânî, (II) 509, (III) 182, (IV) 261, 392
Hasan-ı Şirvânî, (I) 156, 157, 174
Hasan-ı Üsküdârî, (II) 82
Hasan-ı Yümnî, (III) 424
Hasan-ı Zarîfî, (III) 181, 182, 183
Hasankale, (II)284
Hasanpaşa-zâde Kımılkımıl Bey, (II) 63
Haseki Dergâhı, (III) 448
Haseki Sultân Câmii, (III) 429, (V) 311
Haseki, (I) 162, 166, 201
Haseniyye, (II) 39, 49, 340, 343
Hasırcı Şeyh Halîl, (I) 434
Hasırcıbaşı Emin Ağa, (I) 434
Hasîb Baba, (I) 204
Hasîb Bey, (III) 221, 227, 265
Hasîb Efendi Dergâhı, (III) 122, 528, (V) 305
Hasîb Efendi, (III) 34, 122, 278, 508, (V) 87
Hasîb er-Rufâî, (I) 268
Hasîb Seyfeddîn Efendi, (IV) 463
Hasîb-i Gülşenî, (III) 146
Hasîb-i Üsküdârî, (II) 62
Hasîrî-zâde Tekkesi, (I) 435, 445, (IV) 225, (V) 306
Hasköy, (III) 462
Hassân Ahmed Efendi, (III) 146
Hastahâne-i Nûrî, (IV) 171
Hâşim Ağa, (II) 400
Hâşim Efendi, (III) 102, 103, 105, 122, 247, 257, 286, 359, 394, 436, 437, 447, 470, (IV) 72, 432

Hâşimî Dergâhı, (III) 53
Hâşimî Emîr Osmân Efendi, (II) 533
Hâşim-i evvel, (III) 394, 436
Hâşimî Osmân Efendi, (III) 53
Hâşim-i sâlis, (III) 394, 447
Hâşim-i sânî, (III) 394, 447
Hâşimî Tekkesi, (V) 307
Hâşimî, (II) 170, 478, 516, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 547
Hâşimiyye, (II) 547
Hâşiye alâ Âdâbi Mîr Ebu'l-Feth, (IV) 241
Hâşiye alâ Evâili Tecdîd, (I) 327
Hâşiye alâ Karadâvûd mine'l-Mantık, (IV) 241
Hâşiye alâ Sûreti'n-Nebe, (III) 84
Hâşiye alâ Şerhi Akâid, (III) 403
Hâşiye alâ Şerhi Kâdımîr, (IV) 241
Hâşiye alâ Şerhi'l-Mültekâ, (IV) 185
Hâşiye alâ Tefsîr-i Beyzâvî, (III) 315
Hâşiye alâ-Hâşiyeti'l-Hakkıyye ale'l-Muhtasar, (IV) 183
Hâşiye ala-Kuhistânî, (III) 15
Hâşiye alâ-Şerhi Risâleti'l-Vaz', (IV) 183
Hâşiye alâ-Şerhi'l-Hemziyye li'bni Hacer 183
Hâşiye alâ-Şerhi'l-Mürciyye li'ş-Şenşevî, (IV) 183
Hâşiye ale'l-Beyzâvî, (IV) 185
Hâşiye ale'l-Hâmî, (III) 347
Hâşiye ale'l-Hayâlî, (IV) 241
Hâşiye ale'l-Mutavvel, (IV) 185
Hâşiye-i Âdâb-ı Mes'ûdî 403
Hâşiye-i Beyzâvî alâ Sûreti'l-Mülk, (IV) 241
Hâşiye-i Beyzâvî, (II) 94
Hâşiye-i Câmii's-Sağîr, (IV) 183
Hâşiye-i Cem'u'l-Cevâmi', (IV) 183
Hâşiye-i Dürer, (V) 137
Hâşiye-i Evâil-i Mevâkıf (III) 336
Hâşiye-i Fıkh-ı İmâm Mâlik, (IV) 206
Hâşiye-i Hizb-i A'zam, (II) 93
Hâşiye-i Risâletü'l-Akd, (IV) 183
Hâşiye-i Şemsiyye, (III) 180
Hâşiye-i Şerh-i Fusûsu'l-Hikem, (III) 61
Hâşiye-i Velediyye, (III) 85
Hâşiyetü Şerhi Akâid, (I) 327
Hâşiyetü'l-Ferâiz, (I) 327
Hat ve Hattâtân, (III) 315, (V) 266
Hâtem-i Tâî, (I) 45, 70
Hâtem-zâde Yazıcı Efendi, (II) 72
Hâtıra-i Hicâziyye, (V) 317, 328
Hatîb Efendi, (III) 448
Hatîb Şeyh Emîn Efendi, (III) 278
Hatîb Şeyh Muhammed Efendi, (III) 483
Hatiboğlu, (I) 493
Hatice Bacı, (IV) 265
Hatice Cenâb, (I) 264
Hatice Emetu'llâh Hânım, (II) 153
Hatice Hanım, (I) 464, (III) 65,(IV) 265, 335, 336, 484, (V) 46
Hatîce Hüsniye Hânım, (II) 221
Hatice Molla Hâtûn, (I) 464
Hatîce Nazîme Hânım, (II) 221
Hatîce Sultân, (II) 126, (IV) 54
Hatîcetü'l-Kübrâ, (IV) 236
Hâtimetü'l-Hayât, (II) 137
Hatm-i Hâcegân ve Duâsı, (IV) 440
Hatmü'l-Evliyâ, (I) 88, 95
Hattât Hüsnü Efendi, (II) 198
Hatun Ana, (I) 487
Hâtûniye Dergâhı, (I) 156 (II) 206
Hâtûniyye Mescidi, (III) 416
Havâriku'l-Ahbâb fi Ma'rifeti'l-Aktâb, (II) 29
Havâss-ı Celle Esmâ Tercümesi, (IV) 442
Havâşî Ebyât-ı Müşkile, (IV) 440
Havlucu Hacı Muhammed Dede Efendi, (IV) 357
Havrâ vü Zevrâ, (I) 403
Havvâ Hanım, (V) 42
Hayalî Mescidi (II) 472
Hayâlî Şeyh Fehmî Efendi, (IV) 44, 47
Hayât b. Kays el-Harrânî ve Adiy b. Müsâfir-i Şâmî, (I) 228

Hayâtiyye, (III) 132, (V) 71
Hayât-nâme, (II) 38
Hayâtu'l-Ervâh ve Necâtü'l-Eşbâh, (III) 14, (IV) 162
Hayâtü'l-Bâl, (III) 84
Haydar Efendi, (III) 448
Haydar Efendi, (IV) 474, 480, (V) 106, 305, 306
Haydar el-Hûrânî, (I) 436
Haydar-hâne Dergâhı, (V) 307
Haydar-ı Herevî, (III) 111
Haydar-i Kerrâr, (IV) 15
Haydar-nâme, (I) 371, 372
Haydarpaşa Hastahânesi, (I) 188
Hayderî, (I) 140, 491, 493, 504
Hayderîlik, (I) 494
Hayderî-zâde İbrâhîm Efendi, (I) 140
Hayrabolu, (II) 474, (III) 227, 278, 296
Hayreddîn Efendi, (II) 471, 584, (IV) 13
Hayreddîn-i Tokâdî, (II) 577, (III) 329, 331, 372, 511, 512, 513, 514
Hayreddîn-i Üsküdârî, (IV) 78
Hayret Efendi, (I) 435
Hayret-nâme, (I) 103
Hayrettepe, (III) 343, (V) 45
Hayrî Efendi, (V) 54
Hayrî-i Nakşıbendî, (II) 131, 134
Hayrullâh Bey, (IV) 416, 418
Hayrullâh Efendi, (IV) 78, 102, 477, 500, (V) 305, 307
Hayrullâh Tâceddîn Efendi, (I) 62, 217, 252, 253, (IV) 308
Hayrunnîsa, (I) 100, (II) 442
Haytabâlî (?) Mektebi, (II) 264
Hayyâm, (II) 145, 407
Hazâinu Envâr ve Defâinu Esrâr, (IV) 214
Hazerât-ı Hams, (III) 83
Hâzık Muhammed Efendi, (II) 284, 289
Hâzım Efendi, (IV) 95
Hazîne-dâr Osmân Efendi, (II) 72
Hazîne-i Fünûn, (V) 282
Hazîne-i Hâssa, (V) 39
Hazîne-i Nûr, (IV) 213
Hazînetü'l-Asfiyâ, (I) XXXIX, 341, 342, 483, (II) 18, 141, 147
Hazînetü'l-Esrâr ve Celîletü'l-Ezkâr, (II) 53
Hazmî Efendi, (I) XXXV, 38, 39, 185, (II) 156, 402, 432, (IV) 284, 289, 321, 324, 328, 340, 348, 363, 368, 395, 396, 404, 416, 490
Hazreti Abbâs, (III) 409
Hazreti Âdem, (II) 28, 99, 173
Hazreti Ali, (I) XXXI, XXXIV, 18, 36, 37, 43, 44, 45, 46, 50, 51, 100, 217, 249, 272, 292, 279, 283, 291, 292, 293, 306, 311, 335, 345, 357, 358, 421, 424, 425, 481, 482, 490, 494, (II) 16, 47, 52, 94, 234, 235, 249, 266, 303, 421, (III) 132, 151, 193, 232, 291, (IV) 51, 101, 199, 381, (V) 83, 175, 196, 283, 298, 299
Hazreti Dâvûd, (III) 132, 355
Hazreti Ebûbekir es-Sıddîk, (I) XXXI, XXXIV, 335, 369, 481 (II) 15, 66, 94, 172, 173, 202, 231, 233, 242, 399, (III) 119, (V) 299
Hazreti Hasan, (I) 44, 50, 217, 291, 292, 293, 305, 335, 357, 421, (II) 30, 242, 243, 244
Hazreti Hatîce, (III) 331
Hazreti Havva, (II) 260
Hazreti Hüseyin, (I) 37, 43, 50, 51, 291, 344, 357,(II) 232, 266(IV) 51, 102, 184, (V) 74, 283, 298
Hazreti Îsâ, (V) 319
Hazreti Muhammed, (I) 34, 81, 244, 302, 345, 351, 374, 424, 426, (II) 30, 202, 307, 446
Hazreti Mûsâ, (IV) 173, 247
Hazreti Nuh, (III) 70
Hazreti Osmân, (I) 44, 174, 176, 195, 249, (II) 16, 69, 111, 303, 501

Hazreti Ömer, (I) 174, 276, 405, 494,(II) 46, 231
Hazreti Sa'd, (I) 293
Hazreti Süleymân, (V) 319
Hazreti Sünbül Hânkâhı, (I) 126, (III) 199, 381, 432, 445, 448, 449
Hazreti Yahyâ, (II) 278
Hebt, (IV) 208
Hediyyetü'l-Ahbâb fî-mâli'l-Halveti mine'ş-Şurûti ve'l-Âdâb, (IV) 179
Hediyyetü'l-Âşıkîn, (IV) 500
Hediyyetü'l-Fakîr ve Tahiyyetü'l-Vezîr, (I) 135
Hediyyetü'l-Fukarâ, (I) 103, 109
Hediyyetü'l-Hac, (III) 125
Hediyyetü'l-İhvân, (III) 474, 499
Hediyyetü's-Sâlikîn, (III) 44
Hediyyetü's-Sıbyân, (IV) 88
Heft-Evreng, (II) 138, 139
Heft-hân, (III) 34
Hekimbaşı Mekteb-i İbtidâîsi, (I) 407
Hekimoğlu Ali Paşa Câmii, (III) 419, (IV) 144, (V) 35
Hekîmoğlu Ali Paşa Dergâhı, (V) 308
Hekimoğlu Ali Paşa Türbesi, (V) 35
Hekîmoğlu Ali Paşa, (II) 97, 165, 168, 188, 456, (III) 103, 419, 420, (IV) 144, 146, 430
Helganû, (II) 43
Helvâyî Bacı, (IV) 309, 313
Helvâyî Ya'kûb Dergâhı, (II) 482
Helvâyî Ya'kûb, (II) 482, (V) 308
Hemdem Çelebi, (I) 400, 401, (V) 172, 188, 189, 239, 275
Hemedâniyye, (I) 341
Hendek Gazvesi, (II) 16
Herât, (I) 322, (II) 22, 32, 93, 139, 140
Hereke, (I) 78
Hersekli Ârif Hikmet Beğ, (I) 53
Hersekli Muhammed Fevzî, (IV) 357
Heşt-behişt, (III) 478
Hey'ât-ı İslâmiyye, (II) 286
Heyâkil-i Nûr Hâşiyesi, (III) 336
Heyâkilü'n-Nûr, (I) 286
Hezârgrad, (II) 310
Hezzü'z-Zâkirîn, (II) 209
Hıfz u Nisyân, (II) 95
Hıfzı (?) Bey, (I) 165
Hılyetü'l-Ârî fi Sıfâti'l-Bârî, (I) 137
Hılyetü'l-Envâr, (V) 152
Hılyetü'z-Zehebi'l-İbrîz fî Rıhleti Ba'lebek ve'l-Bukâi'l-Azîz, (I) 135
Hırâmî Ahmed Paşa, (IV) 404, 411
Hıred-nâme-i İskender, (II) 138
Hırka-i Saâdet Dâiresi Kütüphânesi, (III) 23
Hırka-i Saâdet-i Mecîdiyye, (III) 462
Hırka-i Şerîf Câmii, (II) 199, 452
Hırka-i Şerîf, (I) 127, 264, (II) 85, 91, 199, 227, 452, (III) 122
Hısnu'l-Hasîn, (IV) 88
Hısnü'l-Ârifîn, (II) 285
Hızb-i A'zam, (V) 287
Hızbü't-Tesbîh ve Ahzâb-ı Usbûiyye, (IV) 286
Hızır b. Nasûhî, (IV) 17
Hızır Bey, (II) 465
Hızır Bey-zâde Ahmed Paşa, (III) 395
Hızır Dede, (II) 444, 466, 575, 576, 577, 578, (III) 30
Hızır Efendi, (IV) 17
Hızır Şâh Efendi, (V) 189
Hızır, (I) 72, 262, 284, 305, 306, (II) 30, 45, 109, 133, 328, 430, 444, 465, 466, 539, 575, 576, 577, 578, 588, (IV) 17, 51, 54, 55, 247, 248, 458
Hicâbî-zâde, (V) 308
Hicâz, (I) XXV, XXIX, 69, 122, 132, 135, 157, 158, 164, 174, 209, 229, 230, 242, 273, 308, 320, 322, 370, 373, 403, 408, 431, 435, 446, 464, 473, 485, 489
Hicâz, (II) 16, 28, 32, 63, 64, 112, 131, 142, 165, 187, 214, 260, 263, 301, 304, 314, 315, 330, 334, 339, 342, 348,

361, 372, 400, 418, 431, 439, 459, 460, 562, 565, 586, 587, (III) 67, 69, 70, 109, 119, 144, 191, 246, 324, 328, 331, 366, 399, 414, 450, 468, 474, (IV) 30, 31, 40, 49, 57, 76, 102, 106, 112, 119, 141, 144, 155, 171, 176, 208, 209, 240, 279, 286, 293, 298, 312, 313, 393, 453, 498, (V) 28, 62, 63, 102, 173, 182, 188, 229, 248, 294, 302, 317
Hidâyet, (III) 16, 26, 45, 70, 151, 153, 169, 220, 233, 238, 284, 290, 293, 366, 371, 462, 516, 528
Hidâyetullâh Efendi, (II) 62, 197, 200, 265, 347
Hidâyetü'l-Mütehayyirîn, (III) 61
Hidâyetü't-Tâlibîn, (II) 53
Hikem, (I) XXXIX, 15, 57, 76, 80, 85, 94, 241, 364, 367, 387, 404, 461
Hikem-i Atâî, (II) 194, (V) 287
Hikemü'l-Gavs, (I) 236
Hikemü'r-Rufâî, (I) 236
Hikmet Hanım, (V) 314
Hikmetî İsmâîl Efendi, (IV) 400
Hikmetî Muhammed Efendi, (III) 90, 93
Hikmet-i Tefekkür, (II) 255
Hikmetîoğlu Dergâhı, (III) 91
Hikmetü'l-Ayn, (V) 130
Hikmetü'l-Envâr, (II) 269
Hilâfet-nâme, (III) 165, 526
Hilâliyye, (I) 69
Hilmî Efendi, (IV) 240, 337, 499, 500
Hilmî Sâlih Bey, (IV) 430
Hilmî, (III) 251, 266, 291, 346, 442, (IV) 240, 241, 322, 336, 337, 343, 345, 357, 423, 499, 500
Hilye-i Çehâr-yâr-ı Güzîn, (I) 410
Hilye-i Hâkânî, (III) 57
Hilye-i Haseneyn, (IV) 441
Hilyetü'l-Ebdâl, (I) 95
Hilyetü'l-Efkâr, (III) 34
Himmet Dede Dergâhı, (III) 190, 246
Himmet Efendi, (II) 553, 554, 555
Himmetî, (III) 253
Himmetiyye, (II) 554
Himmet-zâde Abdullâh, (II) 483, 560, 561, 562, 563, 566, 567
Himmet-zâde Dergâhı, (II) 483, 561, (V) 308
Hind İhtilâli, (I) 411
Hind Masalları, (I) 411
Hindistan, (I) 56, 57, 64, 145, 146, 157, 164, 245, 266, 287, 288, 326, 341, 342, 366, 385, 411, 483, (II) 32, 39, 47, 49, 53, 82, 112, 114, 138, 150, 272, 303, 361, 421, 422, 423, 424, 425, 427, 428, 548, (III) 511
Hindiyye, (I) 69, 404
Hisânü'n-Nadr min Ahvâli'l-Hıdr, (II) 95
Hisâriçi, (II) 580
Hizb-i A'zam, (II) 93, 333
Hizb-i Seyyid Buhârî, (IV) 441
Hoca Bekir Efendi, (II) 185
Hoca Hamza Mahallesi, (II) 504
Hoca Hayreddin Mahallesi, (II) 262, 263
Hoca Hüsâm Efendi, (I) 255, 458, (II) 185, (III) 448, 449
Hoca Hüseyin Efendi, (II) 185
Hoca Hüsnü Efendi, (II) 365
Hoca İbrâhîm Efendi, (I) 196
Hoca İshâk Efendi, (I) 495
Hoca Keşfî Efendi, (II) 185
Hoca Kutbeddîn Efendi, (II) 216
Hoca Mecîd Efendi, (II) 318
Hoca Mes'ûd, (II) 329
Hoca Muhammed Efendi, (I) 466
Hoca Muslihuddîn Mahallesi, (IV) 417
Hoca Mustafa Efendi, (II) 317, (IV) 80
Hoca Mustafa Vahyî Efendi, (II) 185
Hoca Necîb Efendi, (V) 317
Hoca Neş'et Efendi, (I) 156, 159, 170, (II) 182, 185, 186, 187, 203, (V) 135
Hoca Rahîm Efendi, (I) 166

Hoca Rızâ Efendi, (IV) 103
Hoca Sa'deddîn Efendi, (I) XLII, 269, (II) 92
Hoca Sabri Efendi, (II) 106
Hoca Selîm Efendi, (II) 185, 205, 206, 209, (V) 40
Hoca Seyfeddîn Efendi, (V) 288
Hoca Şerefeddîn Lâlâ-yı Semerkandî, (I) 373
Hoca Şevket Efendi, (I) 403
Hoca Tahsîn Efendi, (I) 175
Hoca Vahyî Efendi, (II) 188
Hoca Vildân Efendi, (II) 106
Hocapaşa Mahallesi, (I) 171, 176
Hoca-zâde Hilmî, (II) 18
Hoca-zâde Muhammed Tâhir, (I) 246, 261
Hoca-zâde Şeyh Muhammed Efendi, (I) 260
Hocazâde Tekkesi, (V) 305, 310
Hoca-zâde Tevfik Efendi, (I) 260
Hoca-zâde, (II)16, 18, 111
Horasan, (I) XIII, 47, 164, 288, 321, 322, 324, 358, 370, 482, 485, 487, 489, 490, 495
Horasan, (II) 17, (V) 302
Horcum, (IV) 359
Hored el-Azîzân, (II) 63
Horoz Dede, (I) 482, 483
Horpuşteli Mustafa Efendi, (III) 34
Hoy, (III) 133
Huccetü'l-Bâliğa, (III) 84
Huccetü'l-Hattı'l-Hasen, (II) 92
Huccetü'l-Hucec, (II) 269
Huccetü'l-Melei'l-A'lâ, (II) 269
Huccetü's-Semâ', (V) 169
Hudâdâd b. Muhammed b. Ali b. Melikiddâd, (I) 360
Hudâkulu, (III) 120, (V) 300
Hudâvendigâr Gâzi Mahalllesi, (IV) 472
Hudâvendigâr, (II) 54
Hulâsa-i Coğrafya, (V) 328
Hulâsa-i Tarîkat, (II) 71
Hulâsa-i Ticâret, (II) 380
Hulâsa-i Zirâat, (II) 380
Hulâsatu mâ-zekerehu'l-Echûrî ve'z-Zefânî ve Efkadifiyye, (IV) 205
Hulâsatü'l-Eser, (I) XXXIX, 425
Hulâsatü'l-Mantık Şerhu İnâyeti Tehzîbi'l-Kelâm mine'l-Mantık, (II) 363
Hulâsatü'l-Mefâhir fî Menâkıbı'ş-Şeyh Abdülkâdir, (I) 144
Hulâsatü'l-Vefeyât, (V) 138
Hulâsatü't-Tahkîk fî Hükmi't-Taklîdi ve't-Telfîk, (I) 136
Hulkî Efendi, (V) 306, 308
Hulûliyye, (IV) 90
Hulûsî b. Muhammed-i Nûrî Efendi, (III) 125
Hulûsî Efendi, (IV) 68, 102, 104, 107, 332, 345, 346, 357, 379, 384, 442, 458, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 485, 487, 491
Hulûsî-zâde Osmân Nûrî Bey, (I) 406
Hulûsî-zâde Osmân Nûru'llâh Bey, (I) 96
Hulvî Efendi Tekkesi, (V) 306
Hulvî Mahmûd Efendi, (II) 543, (III) 305
Humratü'l-Hussâ ve Renneti'l-Elhân, (I) 133
Humus, (I) XXV, XXVIII, 242, (IV) 174, (V) 276, 319, 331
Hunat Hâtûn Medresesi, (II) 455
Hundî Sultân, (I) 346
Hunsâlar Mahallesi, (III) 514
Hurde-i Halvetiyye, (IV) 259
Hûrpeşte, (II) 489
Hurrem-i Velî, (II) 456, 457
Hurûfî, (II) 268, 494
Hurûfilik, (I) 493
Husâmî-nâme, (I) 386
Hutabü'l-Hutabâ, (III) 84
Huzeyfe el-Mar'aşî, (II) 47, 234, 243, 421
Huzeyfetü'l-Yemânî, (I) 37
Huzeyfetül-Mar'aşî, (V) 298
Hüdâvendigâr Gâzi Câmii, (II) 276
Hüdâvendigâr Gâzî, (II) 458
Hüdâyî Âsitânesi, (I) 253, (II) 163, 175, 523, (III) 40, 52, 96, 129

Hüdâyî Kütüphânesi, (IV) 214, 319
Hülâgû, (II) 113, 115
Hülâsatü'l-Ahbâr, (III) 14
Hülâsatü'l-Hediyye, (II) 95, 484, 485, (III) 424, 474, 499(IV) 55
Hülâsatü'l-İlâhiyye, (II) 484, (III) 489
Hümât, (I) 462
Hüsâm Bey Mescidi, (III) 480
Hüsâm Efendi, (II) 185, 261, 554, (IV) 267, 289, 291, 308, 337
Hüsâm el-Mısrî, (III) 483
Hüsâmeddîn b. Mustafa Bosnevî, (IV) 319
Hüsâmeddîn b. Şeref, (I) 482
Hüsameddîn Çelebi, (I) 377, 388, (V) 189
Hüsâmeddîn Efendi Dergâhı, (V) 126
Hüsâmeddîn Efendi, (II) 205, 207, 276, 277, 442, 483, 507, 553, 554, 558, 561, 570, (IV) 46, 79, 265, 275, 289, 313, 320, 321, 322, 324, 342, 348, (V) 47, 50, 75, 126, 259, 262
Hüsâmeddîn-i Ankaravî, (II) 478, 482, 504, (IV) 308
Hüsâmeddîn-i Uşşâkî Âsitânesi, (III) 93
Hüsâmeddîn-i Uşşâkî, (II) 410, (III) 93, 205, 466, (IV) 251, 256, 285, 286, 288, 290, 292, 294, 296, 297, 298, 300, 306, 307, 308, 309, 313, 316, 317, 319, 321, 323, 328, 338, 345, 348, 349, 361, 363, 364, 373, 378, 383, 385, 421, 457, 468, 471, 488, 490, (V) 319
Hüseyin Âdem Dede Efendi, (V) 173
Hüseyin Aşkî Efendi, (IV) 473
Hüseyin Azmî Dede, (V) 271
Hüseyin Baykara, (II) 139
Hüseyin Cemâleddîn Efendi, (IV) 463
Hüseyin Çelebi, (II) 200, (IV) 31
Hüseyin Dâniş Bey, (II) 144
Hüseyin Dede, (V) 183
Hüseyin Efendi, (I) 120, 122, 127, 130, 200, 203, 431, 432, 433, 437, 487, (II) 61, 63, 106, 127, 185, 214, 277, 309, 310, 317, 326, 327, 328, 329, 484, 485, 524, (III) 27, 28, 31, 47, 221, 252, 254, 306, 344, 416, 417, 497, 500, 502, (IV) 76, 77, 78, 101, 104, 105, 119, 128, 151, 152, 164, 276, 277, 363, 374, 468, (V) 25, 28, 43, 134, 173, 195
Hüseyin el-Cisr, (II) 378
Hüseyin el-Hatîbî, (I) 369, 370, (III) 323
Hüseyin el-Kuveynî, (III) 119
Hüseyin el-Mekkî, (I) 262
Hüseyin el-Vâiz, (II) 310
Hüseyin es-Simmânî, (IV) 212
Hüseyin Fahreddîn Efendi, (V) 192, 193, 195, 240, 255
Hüseyin Feyzüddîn-i Mısrî, (III) 33
Hüseyin Hakkî Efendi, (IV) 345, 379, 384, 467, 468, 491
Hüseyin Hamdi, (I) 107
Hüseyin Hulûsî, (I) 475
Hüseyin Hüsâm Efendi, (II) 554
Hüseyin Hüsâmeddin Efendi, (II) 374
Hüseyin Hüsameddîn-i Şemşîrî, (I) 321
Hüseyin Hüsnü Dede, (V) 239
Hüseyin Hüsnü Efendi, (II) 129, 326, 327, (IV) 495
Hüseyin Hüsnü Fahrî Efendi, (III) 251, 252
Hüseyin Kenzî Dede, (IV) 472
Hüseyin Kudsî Efendi, (II) 375
Hüseyin La'lî, (III) 287
Hüseyin Mazlûm Efendi, (III) 451
Hüseyin Necîb Efendi, (IV) 495
Hüseyin Paşa, (V) 62, 185
Hüseyin Rûhî Efendi, (I) 201, 202
Hüseyin Sa'deddîn Efendi, (II) 106
Hüseyin Sa'deddin el-Örfî, (I) 476, 477
Hüseyin Şâhidî Efendi, (III) 96
Hüseyin Vâiz, (II) 168
Hüseyin Vassâf, (I) XIV, XV, XVIII, XXI, XXII, XXIII, XXIV, XXV, XXVI, XXVII, XXVIII, XXXIV, XXXV,

XXXVI, XXXVII, XXXVIII, XLI, 3, 10, 34, 37, 41, 79, 165, 302, 303, 304, 362, 393, 416, 417, 418, 447, 461, 474, (II) 90, 91, 101, 131, 140, 157, 159, 160, 167, 184, 193, 213, 214, 219, 268, 298, 315, 323, 324, 351, 356, 357, 365, 366, 368, 372, 381, 387, 389, 390, 392, 398, 405, 442, 445, 460, 462, 529, 552, 556, 576, 584, 585, (IV) 58, 70, 81, 82, 134, 141, 147, 193, 198, 199, 200, 215, 216, 254, 274, 289, 292, 301, 308, 310, 315, 336, 341, 343, 347, 351, 352, 356, 361, 362, 368, 369, 372, 379, 384, 407, 422, 423, 427, 437, 438, 445, 483, 484, 487, 490, 496, (V) 24, 29, 55, 86, 97, 110, 111, 137, 139, 176, 195, 223, 224, 225, 281, 313, 315, 317, 320, 322, 323, 329, 331, 332, 334

Hüseyin Vehbî, (V) 177
Hüseyn Ebu'l-Feyz-i İzzî, (I) 245
Hüseyn-i Ahlâtî, (III) 110
Hüseyn-i Ankaravî, (IV) 68
Hüseyn-i Asgar, (III) 309
Hüseyn-i Ayntâbî, (III) 188
Hüseyn-i Ayvansarâyî, (II) 89, 453, (III) 34, 43, 59, 225, 306, 313, 324, 332, 343, 414, 498, (IV) 40, 108, 242, 245, 251, 279, (V) 18, 59, 62, 169
Hüseyn-i Demenhurî, (IV) 430
Hüseyn-i Hamavî, (I) 100, (V) 319
Hüseyn-i Keşânî, (III) 31
Hüseyn-i Lâmekânî, (II) 484, 489, 492, 493
Hüseyn-i Şâfia, (I) 118
Hüseyn-i Şâhidî Efendi, (III) 98
Hüseyn-i Üsküdârî, (III) 32
Hüseyniyye, (I) 146, 252, (II) 232
Hüsn ü Aşk, (V) 157, 158, 159
Hüsnü Efendi, (I) XXII, 476, (II) 129, 178, 179, 195, 198, 326, 365, 372, 373, 484, (III) 253, 448, (IV) 77, 80, 130, 131, 159, 492, 495, 496, 497, 498, 499, (V) 305, 306, 307, 309
Hüsnü Hüseyin, (V) 297
Hüsnü'l-İktizâ Rûz-nâmçe-i Şeyh Vefâ, (I) 331
Hüsnü't-Tâkvîm, (II) 93
Hüsrev Çelebi, (V) 230, 254
Hüsrev Paşa Tekkesi, (V) 306
Hüsrev Paşa, (II) 133, (IV) 120, 167
Hüşyâr Hânım, (II) 377

I, İ

Idetü'l-Müsteiddîn, (III) 482
Ikdü'l-Cevheri's-Semîn, (III) 188
Irak, (I) 71, 218, 242, 244, 273, 284, 285, 287, 490
Irhal, (II) 417
Isfahân, (V) 238
Islâhu'n-Nüshateyn, (II) 525
Isparta, (I) 150, 198, 199, (III) 363
Ispartalı Muhammed Efendi, (II) 129
Istılâhât-ı Sûfiyye, (I) 405
Işık Hüseyin Dede, (III) 422
Itrî Çelebi, (II) 62
İbâdât-ı İslâmiyye Târîhçesi, (I) 411
İbâdet-i Zâtiyye ve Teklîfiyye, (III) 87
İbânetü'n-Nass fî Mes'eleti'l-Kass, (I) 136
İbn Rüşd, (V) 303
İbn-i Abbâs, (I) 37
İbn-i Âbidîn Medresesi, (IV) 184, 187
İbn-i Âbidîn, (IV) 184, 187
İbn-i Atâu'llâh-ı İskenderî, (I) 461
İbn-i Cübeyr'in Şehâdeti, (II) 95
İbn-i Ebî Hatim, (I) 37
İbn-i Fârız, (III) 85, 122, 165
İbn-i Hacer, (II) 86, (III) 315, (IV) 171
İbn-i Hallikân, (II) 17
İbn-i Hibbân, (I) 36
İbn-i İbrâhîm el-Ecel, (III) 285

İbn-i Îsâ, (II) 467
İbn-i Kemâl, (II) 273, 472, (III) 157, 179, 183, 268, 333, 369, 370, 371, 372, 374, 375, (IV) 364
İbn-i Mes'ûd eş-Şeybî, (I) 423
İbn-i Nemîle, (I) 242
İbn-i Semmâk, (I) 47
İbn-i Sînâ, (II) 79
İbn-i Sinân, (III) 36
İbn-i Teymiye, (I) 6, 7
İbnu Beşkevâl, (I) 71
İbnü'l-Hâc, (I) 229
İbnü Cüreyh, (II) 17
İbnü Şahîta, (I) 273
İbnü'l-Cemâl, (II) 64
İbnü'l-Emin Mahmûd Kemâl Bey, (I) 29, 38, 64, 99, 175, 193, (II) 84, 89, 92, 93, 95, 98, 101, 255, 316, 317, 321, 326, 362, 363, 365, 366, 371, 382, 387, 390, 392, 521, (III) 22, 195, (IV) 43, (V) 197, 330
İbnü'l-Emin Seyyid Ahmed Tevfîk Bey, (II) 365
İbnü'l-Fârız, (I) 208, 211, (V) 201
İbnü'l-Habbâz, (II) 64
İbnü'l-Hakîm, (II) 168
İbnü's-Sâbit 24
İbrahîm Âgâh b. Muhammed b. Abdullâh, (I) 305
İbrâhîm Ağa b. Osmân, (IV) 53, 61, 67, 68, 71, 72
İbrâhîm Aliyy-i Lîneverî, (III) 250
İbrâhîm b. Abdülkerîm, (IV) 77
İbrâhîm b. Ebi'l-Mecd, (I) 311
İbrâhîm b. Edhem, (I) 229, (II) 231, 234, 243
İbrâhîm b. Sa'deddîn Yûsuf eş-Şâûrî, (I) 427
İbrâhîm Berâdetü'l-Medenî, (I) 446
İbrâhîm Bey, (I) 64, 176, 198, 329, (IV) 83, 164, 201, 218, 481
İbrâhîm Çelebi, (III) 200
İbrâhîm Çelebî-i Sivâsî, (III) 483
İbrâhîm Dede, (V) 293
İbrâhîm ed-Dessûkî, (I) XLII, 272, 286, 311, 313, (V) 54
İbrâhîm Edhem Efendi, (I) 162, (II) 262, (II) 20, 48, 49, 249, 263, 264, 413, 421, (III) 64, (IV) 29, 174
İbrâhîm Efendi b. Mustafa Efendi, (IV) 110
İbrâhîm Efendi, (I) XXXIX, XLII, 97, 140, 166, 171, 173, 196, 202, 203, 204, 232, 247, 260, 446, 456, (II) 91, 103, 126, 200, 211, 212, 214, 217, 226, 262, 271, 282, 284, 306, 309, 457, 472, 484, 485, 492, 494, 500, 501, 516, 560, (III) 18, 27, 28, 34, 35, 41, 58, 207, 235, 278, 283, 287, 294, 344, 346, 347, 414, 416, 434, 483, 490, 528, 529, (IV) 43, 48, 50, 68, 76, 79, 93, 95, 104, 105, 108, 110, 111, 117, 120, 121, 153, 154, 157, 162, 163, 167, 168, 240, 249, 266, 267, 281, 322, 330, 331, 332, 333, 344, 444, 482, 497, (V) 26, 46, 71, 89, 236, 288, 307, 308, 312, 324, 325
İbrâhîm el-A'karib, (I) 262
İbrâhîm el-A'zeb, (I) 241, 242
İbrâhîm el-Basîrî, (II) 434
İbrâhîm el-Berzencî, (I) 229
İbrâhîm el-Ca'berî, (I) 211, 212
İbrâhîm el-Fârûsî, (I) 143, 312
İbrâhîm el-Kârzûnî, (I) 221, 224
İbrâhîm el-Kayserî, (II) 455, 466
İbrâhîm el-Kudsî el-Bedrî, (III) 119
İbrâhîm el-Meczûb, (I) 262
İbrâhîm el-Meydânî, (I) 428
İbrâhîm er-Reşîd, (I) 306, (II) 218, 251, 252
İbrâhîm es-Selîl, (I) 433
İbrâhîm eş-Şemâretî el-Halvetî, (III) 119
İbrâhîm Fasîh Dede, (V) 269
İbrâhîm Hakkı Efendi, (II) 284, 286, 289, 290, 496, (V) 38
İbrâhîm Halîfe, (IV) 414, (V) 28

İbrâhîm Hâs, (I) 192, (IV) 27, 41, 43, 44, 46, 47
İbrâhîm Hasîb Efendi, (III) 34, (IV) 285
İbrâhîm Hayrânî Efendi, (IV) 446
İbrâhîm Hilmi Bey, (IV) 93
İbrâhîm Muhyiddîn, (III) 188, 250, 294
İbrâhîm Müftî el-Kastamonî, (III) 463
İbrâhîm Nakşî-i Sünbülî, (III) 418, 421, 498, (V) 19
İbrâhîm Nazîf, (II) 372
İbrâhîm Nazîrâ, (IV) 409
İbrâhîm Necâtî Efendi, (III) 148, 470
İbrâhîm Paşa Medresesi, (II) 294
İbrâhîm Paşa, (III) 51, 155, 156, 306, 307, 502, (IV) 172, 468, (V) 313
İbrâhîm Sabri Efendi, (I) 247
İbrâhîm Sıdkî Efendi, (III) 28, 30
İbrâhîm Şa'bân, (II) 329
İbrâhîm Şükrullâh Efendi, (IV) 266
İbrâhîm Tâceddîn-i Kayserî, (IV) 245, 290
İbrâhîm Vehbi Efendi, (I) 262
İbrâhîm Vehbî-i Enfüsî, (III) 420
İbrâhîm Vehbî-i Nakî, (V) 35
İbrâhîm Zâhid-i Geylânî, (II) 429, 593, (III) 132, 133, 291, (IV) 101, 199, 377, 382
İbrâhîm Zuhûrî Dede, (V) 195
İbrâhîm-i Attâr, (I) 371
İbrâhîm-i Berâde, (I) 308
İbrâhîm-i Cezbî, (II) 567
İbrâhîm-i Dessûkî, (I) 311
İbrâhîm-i Edirnevî, (IV) 320
İbrâhîm-i Efhâm, (I) 307
İbrâhîm-i Erdebîlî, (II) 433
İbrâhîm-i Gülşenî, (III) 141, 142, 148, 149, 151, 152, 155, 157, 158, 161, 162, 164, 165, 166, 172, 176, 179, 181, 182, 183, 184, 187, 188, 190, 200, 215, 219, 235, 236, 250, 268, 279, 291, 293, 294, 309, 399, (V) 54, 167
İbrâhîm-i Hakkı, (I) 26
İbrâhîm-i Hâlebî, (IV) 364
İbrâhîm-i Hasenî, (II) 239
İbrâhîm-i Hayrânî, (II) 197, 198, 200, 211, 212, 214, 215, 216, 217, 262, (IV) 444
İbrâhîm-i Hindistânî, (II) 434
İbrâhîm-i Kayserî, (III) 319, 346
İbrâhîm-i Nakşî Efendi, (III) 418, 420
İbrâhîm-i Nazîrâ Efendi, (III) 192, 221, 224, 226, 239
İbrâhîm-i Rûmî, (V) 28
İbrâhîm-i Şa'bânî, (IV) 94
İbrâhîm-i Tavîl, (II) 536
İbrâhîm-i Tennûrî, (II) 455, 466, 467, (V) 275
İbrâhîm-i Üsküdârî, (IV) 78
İbrâhîmiyye, (III) 131, (IV) 25, 211
İbrâhîmpaşa Tekkesi, (V) 309
İbrâîl, (II) 203
İbret-nâme, (I) 103
İbret-nümâ-yı Şemsî, (IV) 420, (V) 107
İbtidâ-nâme, (I) 388
İcâbetü'd-Dâî, (I) 229
İ'câzu'l-Kur'ân, (II) 400
İcmâlu Nahvi Arabî, (IV) 88
İçel, (II) 271, (III) 31, 93
Îd b. Ali el-Mürsî, (IV) 182
İdâdî-i Askerî Mektebi 64
İddetu'l-Budûr fî İddeti's-Sinîn ve'ş-Şuhûr, (II) 95
İdleb, (II) 358
İdrîs Efendi Tekkesi, (V) 36
İdrîs Efendi, (V) 36
İdris Köşkü, (II) 83, 206
İdrîs-i Bitlîsî, (III) 356
İdrîs-i Muhtefî, (II) 402, 507, 508, 509, 510, 516, 517, 518, 522, 523, 527, 528, 529, 558
İffâde, (I) 460
İffet Sâdıka Hânım, (V) 325
İğâsetü'l-Lehefât ve Mûnisetü'l-Velehât, (IV) 205
İğbirâr-ı Şemsî, (V) 107, 112

İhlâs b. Nâsıruddîn-i Halebî, (III) 331
İhlâs b. Nâsıruddîn-i Halebî, (IV) 236
İhsân Bey, (II) 547
İhsân Efendi, (IV) 134, (V) 40, 306, 309
İhsân Müeyyed, (II) 548
İhsâniye, (II) 106, 135
İhtisâr-ı Furûk-ı Hakkî, (V) 138
İhtitâm-ı Mesnevî, (II) 229
İhtiyâr Efendi, (III) 28
İhtiyârân-ı Mesnevî, (V) 232
İhtiyâr-ı Şemsî, (V) 107
İhyâ-i Ulûmi'd-Dîn, (IV) 100, (V) 302
İkâniyye, (I) 484
İkâzûl-Vestân fi'l-Ameli bi's-Sünneti ve'l-Kur'ân, (I) 318
İkbâl-nâme, (II) 285
İkdâm, (I) XXXIX, 495, (III) 109, (IV) 146
İkinci Hâşim Efendi, (III) 437
İlâhî-nâme, (I) 372, (II) 285
İlâhiyyâtü'l-Enveriyye ale's-Salavâti'l-Ekberiyye, (IV) 180
İ'lâmu'l-A'lâm fi'l-İkrâri'l-Âm, (IV) 185
İ'râb ve Mu'ribât ve Ma'mûlâtu Mevsûle ile'l-Mechûlât, (IV) 87
İlcâmü'n-Nüfûs, (III) 478, 482
İlhâdiyye, (IV) 90
İlhâmât-ı Rabbâniyye, (II) 403
İlhâmî Efendi, (V) 307
İlmî Efendi, (II) 47, 102, 164, 174, 175, 284, 292, 293, 294, 296, 297, 298, 369
İlm-i Ledün, (III) 139
İlm-i Nahv, (IV) 18
İlyâs, (IV) 17, 171, 239, 240, 248
İmâdeddîn Ebû Sâlih-i Bağdâdî, (I) 291, 292
İmâdeddîn el-Ekber, (I) 245
İmâdiyye, (I) 245
İmâlât-ı Harbiye Dâiresi, (I) 127
İmâm Ahmed Efendi, (III) 30
İmâm Ali b. Mûsâ, (II) 233
İmâm Ali Rızâ, (I) 46, 345, 490, (II) 242
İmâm Birgivî, (V) 286
İmâm Bûsîrî, (II) 281
İmâm Cibâlî, (IV) 178
İmâm Gazâlî, (V) 301, 303
İmâm Kuşeyrî, (I) 23, 47
İmâm Mahmûd Halîfe, (IV) 414
İmâm Mergazî, (I) 482
İmâm Muhammed b. Ahmed Akîle el-Mekkî, (IV) 176
İmâm Muhammed el-Bâkır, (I) 43, 51, 219, 345, 357, 490, (II) 48, (IV) 51, (V) 283, 297, 298
İmâm Mûsâ Ali Rızâ, (V) 298
İmâm Mûsâ Kâzım, (I) 43, 51, 219, 345, 357, 424, 490, (II) 30, 179, 233, 432, (III) 138
İmâm Nâfi, (II) 16
İmâm Nehaî, (I) 6
İmâm Nevevî, (II) 86
İmâm Rabbânî, (II) 46, 47, 50, 51, 53, 99, 106, 194, 195, 202, 231, 243, 246, 259, 276, 292, 309, 399, 423, (III) 120
İmâm Şâ'rânî, (I) XLII, 94, 99, 229, (IV) 364
İmâm Şafiî, (I) 48
İmâm Şâzelî, (I) 312
İmâm Şernûbî, (V) 46, 54
İmâm Tirmizî, (II) 207
İmâm Yâfiî, (I) 69, 143, 211, 284
İmâm Zeynelâbidîn, (I) 43, 51, 219, 345, 357, 424, 490, (II) 232, 243, 294, (III) 352, 431, (IV) 51, (V) 283, 297, 298
İmâm-ı A'zam Câmii, (II) 397
İmâm-ı A'zam Ebû Hanîfe, (I) 45, (II) 17, 394, 397, (V) 129, 287
İmâm-ı A'zâm Medresesi, (I) 34, (II) 394
İmâm-ı Şâ'bî, (I) 6
İmâret Hânı, (II) 310
İmdâdullâh Efendi, (I) 146, (II)49, 218, 229, 251, 423
İmdâdullâh-ı Fârûkî Çeştî-i Sâbirî, (II) 230, (V) 242

İmdâdullâh-ı Hindî, (II) 229
İmdâdullâh-ı Mekkî, (II) 231, 232, 233, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 250, 426
İmrahor, (IV) 331, 467, 470
İmrûhe, (II) 250
İnâdiye, (I) 176, (III) 102, 103
İnâdiyye Dergâhı, (I) 205
İnâyet Kadın, (II) 193
İnâyetü'l-Mun, (IV) 241
İnce Bedreddîn, (II) 444
İncîl, (II) 270
İncilâ-yı Mir'ât-ı Hakîkat, (V) 331
İncirli Dergâhı, (I) 198, (V) 139
İncirlice Mahallesi, (I) 107, 354
İnebey Caddesi, (II) 179
İnebolu, (III) 27
İnebolulu Mahmûd, (II) 310
İnegöl, (IV) 246, 359, 360, 469, (V) 13
İnkisâr-ı Şemsî, (V) 107
İnsân-ı Kâmil, (II) 34, 119, 270, 285, 495, 511
İnsâniyye, (II) 285
İnsân-nâme, (III) 225
İntâk-ı Hikem-i Âyât, (II) 33
İntihâ-nâme, (I) 388
İpekli Muhammed Tâhir Efendi, (II) 365
İrâde-i Cüz'iyye Risâlesi, (II) 304
İran, (I) 22, 51, 284, 287, 290, 336, 342, 385, 482, 490, 491, (II)17, 39, 54, 113, 142, 144, 145, 146, 188, 400, 401, 412, 458, 523, (III) 111, 141, 152, 154, 161, 180, 309
İremhürmüz, (II)16
İrfân Bey, (IV) 213
İrfân Efendi, (III) 61, 269, 270, 278, 325, 488, (V) 307
İrfâniyye, (II) 285
İrşâdiyye, (IV) 238, 492
İrşâd-nâme, (I) 328
İrşâdu'l-Mürşid, (II) 229
İrşâdü Ehli's-Sülûk, (V) 138
İrşâdü'l-Enâm, (I) 324
İrşâdü'l-Mütemellî fî Teblîği Gayri'l-Musallî, (I) 135
İrşâdü'l-Ulûm, (III) 478
İrşâdü's-Sâlikîn, (II) 70
İsâ Çelebi, (I) 363
İsâ Efendi, (III) 31, 65, 160, 244, 344, 506, 509, (V) 32, 173, 182, 311
İsâ el-Hindî es-Sindî, (II) 200, (V) 297
İsâ Mahvî Efendi, (III) 505, (IV) 57
İsa Rûhî Efendi, (II) 362
İsâ, (II) 16, 91, 97, 116, 117, 126, 192, 240, 245, 266, 306, 408, 412, 467, (IV) 56, 57, 183, 247, 448, 454
İsâbetü'l-Gavs fî Ahkâmi'n-Nukebâ ve'n-Nücebâ ve'l-Abdâl ve'l-Gavs, (IV) 185
İsagoci Şerhi, (III) 336
İsâ-zâde Ömer Efendi, (III) 31
İsbâğu'l-Minne fi Enhâri'l-Cenne, (I) 137
İsbât-ı Vâcib, (III) 180, (V) 130
İseviyye, (I) 69, 297
İsfahan, (I) 284, 336, (II) 16, 112
İsfendiyâr Mescidi, (II) 372
İsfendiyâr-zâde, (I) 104
İshâk Ağa, (IV) 102
İshâk b. Muhammed b. Yûsuf el-Konevî, (I) 364
İshâk Bey, (III) 65
İshâk Cemâleddîn 314
İshâk Hoca Ahmed Efendi, (V) 122, 130
İshâk İbrâhîm el-Basrî, (I) 293
İshâk Şah Mahallesi, (IV) 126
İshâk Uluvv-i Dîneverî, (V) 298
İshâk, (II) 22, 46, 47, 48, 72, 111, 116, 231, 234, 243, 249, 421, 434
İshâk-ı Cîlânî, (IV) 287, (V) 297
İshâk-ı Hârezmî, (II) 434
İshâk-ı Karamânî, (III) 313, 314, 315, 316, 317, 318, 420, 451, (V) 283

İshâk-zâde İshâk Efendi, (II) 72
İshâk-zâde Yahyâ Efendi, (II) 72
İskeçe, (IV) 93, 94
İskender Paşa Kütüphânesi, (V) 160
İskender Paşa, (V) 179
İskender, (I) 497
İskender-i Künhelî, (II) 47
İskenderiye, (I) 276, 294, 296, 313, 317, (II) 278, 334, (III) 182, (IV) 176
İskilip, (II) 466, 467, (III) 346, 528, (IV) 13, 14
İslâm Bey Tekkesi, (V) 307
İslâm, (II) 16, 22, 38, 54, 92, 93, 95, 122, 123, 136, 206, 285, 300, 312, 349, 396, 412, 423, 424, 431, 432, 467, 476, 508, 547
İsmâîl Âşir b. Ahmed Necîb-i Edirnevî, (III) 250
İsmâîl Âşir Efendi, (III) 246
İsmâîl b. Muhammed el-Halvetî, (IV) 286
İsmâîl Bedreddîn Efendi b. Ahmed Agâh, (I) 464
İsmâîl Bey, (IV) 481
İsmâîl Cemâlî Efendi, (IV) 357
İsmâîl Çelebi, (IV) 500
İsmâîl Efendi, (I) 119, 173, 201, 202, 476, (II) 117, 179, 271, 282, 310, 340, (III) 27, 28, 30, 31, 107, 223, 256, 259, 278, 296, 336, 432, 433, 451, 468, 485, (V) 44, 52, 61, 62, 176, 248, 325
İsmâîl el-Aclûtî el-Cerrâhî, (IV) 175
İsmâîl es-Safâyî, (II) 272
İsmâîl es-Sıdkî, (I) 474
İsmâîl Fakîrullâh, (II) 284
İsmâîl Habîbî Efendi, (IV) 278
İsmâîl Hakkı Bursevî, (I) XXVIII, XL, 7, 26, 37, 44, 48, 61, 71, 83, 88, 93, 94, 131, 147, 148, 149, 150, 151, 189, 201, 211, 235, 262, 364, 365, 370, (II) 20, 38, 54, 94, 98, 113, 178, 195, 200, 262, 284, 286, 287, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 337, 373, 458, 460, 464, 465, 496, 577, 581, 590, 593, (III) 31, 38, 39, 45, 48, 52, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 70, 71, 74, 76, 77, 80, 81, 82, 83, 86, 87, 89, 90, 91, 92, 98, 100, 105, 255, 458, 466, (IV) 28, 29, 161, 294, 350, 358, 441, (V) 81, 82, 85, 106, 119, 316
İsmâîl Hakkı Dergâhı, (V) 119
İsmâîl Hakkî es-Safî, (II) 111
İsmâîl Hulûsî Dede, (V) 263
İsmâîl Kudsî Efendi, (III) 528
İsmâîl Meczûb-ı Kiyâlî, (I) 244
İsmâîl Muhammed es-Sâlim es-Seyfî, (I) 475
İsmâil Nazîf b. Ahmed Şemseddîn Efendi, (V) 101
İsmâîl Necâ Efendi, (I) 434, 441
İsmâîl Necatî Efendi, (II) 338, 340
İsmâîl Nüvvâb, (I) 404
İsmâîl Paşa, (II) 316
İsmâîl Rusûhî-i Ankaravî, (I) 211
İsmâîl Tal'at Efendi, (III) 279
İsmâîl Zühdî Efendi, (I) 254, (V) 28
İsmâîl-ı Rûmî, (I) 69, 117
İsmâîl-i Ankaravî, (V) 162, 168, 179, 293
İsmâîl-i Cihângîrî, (III) 417, 462
İsmâîl-i Çorumî, (III) 191, 528, (IV) 23, 25, 26, 47, 52, 385
İsmâîl-i Gavsî Efendi, (I) 120, 127
İsmâîl-i Kayserî, (I) 335, 336
İsmâîl-i Ma'şûkî, (II) 473, 534
İsmâîl-i Nüvvâb, (II) 218, 251, 252, 253, 254, 256
İsmâîl-i Selîbî, (I) 341, 342
İsmâîl-i Şerhî Efendi, (II) 299
İsmâîl-i Şirvânî, (II) 363
İsmâîliyye, (I) 69, 120, (II) 113
İsmet Dede, (IV) 483
İsmet Efendi, (II) 374, 375, 562, (III) 195
İsmet Paşa, (III) 252, 254

İsmet-i Buhârî, (IV) 214, 234
İsmetü'l-Enbiyâ ve Tuhfetü'l-Asfiyâ, (III) 404
İspanya, (I) 70, 71, 72, 294
İstanbul Mezarlığı, (V) 79
İstanbul, (I) XXI, XXII, XXIII, XXIV, XXVI, XXXVI, 22, 49, 107, 108, 118, 120, 127, 130, 156, 157, 158, 159, 162, 163, 164, 166, 171, 174, 177, 196, 197, 198, 199, 201, 202, 203, 211, 223, 238, 244, 246, 247, 257, 263, 266, 267, 269, 280, 303, 305, 306, 308, 319, 326, 328, 329, 330, 347, 364, 402, 403, 404, 413, 428, 429, 431, 432, 434, 435, 436, 446, 459, 462, 466, 467, 471, 477, 483, 500, (II) 23, 33, 41, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 62, 64, 65, 67, 69, 82, 88, 91, 92, 93, 102, 106, 112, 116, 118, 120, 122, 127, 128, 138, 141, 153, 155, 165, 174, 179, 182, 187, 188, 194, 195, 211, 212, 218, 221, 227, 252, 253, 254, 256, 261, 266, 267, 271, 272, 277, 278, 284, 292, 294, 299, 301, 306, 312, 315, 317, 325, 327, 328, 333, 334, 335, 338, 339, 341, 342, 343, 348, 350, 353, 357, 358, 360, 361, 362, 365, 372, 374, 378, 394, 395, 396, 400, 401, 405, 406, 411, 412, 422, 426, 436, 440, 450, 451, 452, 456, 464, 465, 472, 473, 480, 482, 483, 484, 485, 489, 494, 500, 503, 504, 505, 507, 508, 518, 521, 526, 528, 532, 535, 542, 545, 550, 553, 554, 555, 556, 558, 560, 565, 577, 579, 585, (III) 34, 36, 39, 41, 47, 53, 54, 55, 57, 58, 59, 61, 64, 65, 66, 67, 68, 70, 72, 80, 83, 86, 87, 94, 97, 98, 100, 105, 112, 119, 120, 121, 122, 125, 127, 143, 155, 157, 172, 173, 182, 183, 184, 187, 190, 191, 194, 199, 204, 222, 223, 249, 253, 254, 258, 259, 269, 271, 283, 287, 293, 294, 296, 305, 306, 309, 310, 313, 314, 315, 316, 317, 324, 329, 331, 332, 333, 335, 345, 346, 347, 352, 363, 366, 368, 369, 381, 393, 395, 397, 399, 405, 410, 411, 416, 419, 421, 444, 450, 461, 470, 474, 479, 480, 485, 490, 499, 501, 507, 512, 513, 529, (IV) 14, 17, 27, 28, 30, 33, 38, 46, 50, 53, 54, 55, 62, 76, 87, 88, 91, 92, 93, 94, 95, 102, 103, 106, 108, 109, 110, 111, 119, 120, 125, 127, 135, 138, 143, 145, 158, 160, 161, 162, 165, 167, 172, 175, 176, 184, 187, 190, 198, 204, 211, 212, 216, 233, 237, 238, 240, 251, 265, 267, 269, 276, 278, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 288, 291, 293, 294, 299, 309, 311, 312, 327, 333, 335, 336, 337, 347, 356, 359, 362, 363, 391, 397, 404, 411, 417, 430, 431, 445, 447, 451, 463, 467, 468, 469, 470, 477, 478, 482, 484, 497, 498, 499, (V) 13, 15, 17, 25, 27, 31, 33, 37, 40, 41, 42, 43, 44, 46, 56, 62, 75, 76, 77, 79, 112, 121, 122, 125, 130, 131, 134, 135, 140, 151, 157, 165, 167, 172, 175, 180, 186, 189, 199, 229, 230, 233, 241, 255, 256, 272, 275, 276, 277, 278, 283, 290, 305, 310, 311, 313, 314, 315, 316, 318, 322, 323, 324, 325
İstid'â-yı Merhamet, (IV) 214
İstidrâd, (IV) 155, 237, 338, 421
İstihrâc-ı A'mâl-i Felekiyye, (II) 285
İstihrâc-nâme, (IV) 440
İstimdâd u İntibâh-ı Kalb, (II) 255
İşârâtü'l-Hâize Şerhu Halli Râmize mine'l-Arûz, (III) 346
İşârâtü'l-Kavleyn, (I) 95

İşbiliye, (I) 71
İşkodra, (I) 470, (III) 287, (IV) 161
İşrâkıyye, (I) 286
İşrâku'l-Meâlim fî Ahkâmi'l-Mezâlim, (I) 136
İştib, (III) 411, (V) 27
İştibî, (III) 345, 462
İthâfu Men Bâderû ilâ Hukmi'n-Nûşâder, (I) 136
İthâfü'l-Asfıyâ, (III) 188
İthâfü's-Sârî fî Ziyâreti'ş-Şeyh Müdriki'l-Fezârî, (I) 138
İtilâfu Mahârici'l-Hurûf, (IV) 241
İ'tizâr-ı Şemsî, (V) 107
İtlâku'l-Kuyûd fî Şerhi Mir'âti'l-Vücûd, (I) 133
İvaz Paşa, (I) 351
İzâhu'd-Delâlât fî Semâi'l-Âlât, (I) 136
İzâhu'l-Maksûd min Ma'nâ Vahdeti'l-Vücûd, (I) 133
İzâhu'l-Merâm alâ Delâleti Seyyidi'l-Enâm, (IV) 214
İzâhu'l-Merâm fî-Meziyyeti'l-Kelâm, (III) 260, 269
İzâletü'l-Hafâ an Hılyeti'l-Mustafâ, (I) 137
İzhâr-ı Esrâr-ı Nihân Ez-Envâr-ı Hatm-i Hâcegân, (II) 41, 41, 186, 294, 343
İzhâr-ı Hakîkat, (II) 343
İzhâru'l-Hak, (II) 251
İzmir, (I) XXV, 193, 408, 431, 465, 467, 470, 471, (II) 267, 271, 570, (III) 27, 287, (V) 110, 228, 263, 318
İzmit, (V) 318
İzmitli Şeyh Abdullâh, (III) 33
İznik, (I) 100, 101, 103, 104, 105, 107, 130, 197, 198, 367, (II) 165, 528, 558, (III) 66, 110, 111, 346, (IV) 56
İzzedddîn-i Karamânî, (V) 13
İzzeddîn Ahmed el-Fârûsî, (I) XLI, 107, 143, 220, 238, 312
İzzeddîn Dede, (V) 230
İzzeddîn Efendi, (I) XXIV, 104, 108, 109, 110, 112, 113
İzzeddîn el-Halvetî, (IV) 101, 199, 377, 382, (V) 299
İzzeddîn İbrâhîm b. Ömer el-Fârûsî el-Vâsitî, (I) 229
İzzeddîn-i Hıyâvî, (III) 137
İzzeddîn-i Karamânî, (IV) 245, 290, 378, 383
İzzet b. Süleymân Efendi, (IV) 78
İzzet Bey, (II) 133
İzzet Dede, (III) 278, (IV) 480
İzzet Efendi, (IV) 80, 119, 151, 152, 153, 154, 163, 309, 322, 335, 359, 374, 416, 489
İzzet Paşa, (I) 130
İzzet, (III) 237, 278, 461, 508
İzzet-zâde, (V) 308
İzzî Efendi, (I) 177, 178, 179, 180, 181, 191, 192, 193, 195, 196, 197, 198, 199, 434, 436, 437, 440, (III) 145, (IV) 43, 44, 47, (V) 46
İzzî Şerhi, (III) 501
İzziyye, (I) 245
İzzü'l-Kemâl, (II) 381
İzzüddîn Ahmed ed-Dîrînî eş-Şâfiî er-Rufâî, (I) 245

K

Kabakulak Dergâhı, (I) 165, (V) 307
Kabataş, (IV) 162
Kabâyî, (III) 192, 313
Ka'be, (I) 44, 76, 79, 263, 285, 288, 383, 499, (II) 49, 168, 257, 280, 437, (III) 43, 233, 252, 258, 266, 351, 387, 399, 403, 410, 421, 428, 505, 515, 519
Kâbil, (II) 86, 112, 270, 381, 390, 488, 500, 564
Kabûlî Mustafa er-Rufâî, (I) 89
Kabûlî, (I) 89, 90, 224, 263
Kabûliyye, (I) 277
Kadem Dergâhı, (I) 462, 463, (V) 306
Kademli Baba Sultân, (I) 482

Kadem-nâme, (III) 165
Kadı Abdullâh Efendi, (I) 402
Kadı Beyzâvî, (I) 82, (III) 486
Kadı Emîn Efendi, (V) 51
Kadı Molla, (II) 363
Kadı Muhammed Efendi Kütüphânesi, (III) 111
Kadı Sirâceddîn, (I) 381
Kadıçesmesi Medresesi, (III) 125
Kadıköy Gaz Şirketi, (I) 127
Kadıköy Mecîdiyye Dergâhı, (V) 306
Kadıköy, (I) 127, 262, (II) 103, 458, 504, 547, (V) 199, 306
Kadırga, (III) 345, (IV) 217
Kadırgalı Osmân, (II) 329
Kâdî Beyzâvî Tefsîri, (I) 325, (II) 206, 395, 467, (V) 132
Kâdî Hân, (II) 270, 276, 277
Kâdî Paşa Muhammed Çelebi, (V) 254
Kâdî Vecîhüddîn Ömer, (V) 298
Kâdirî Dergâhı, (II) 485, (III) 98, (IV) 418, (V) 307
Kâdirî, (I) 67, 103, 108, 118, 120, 121, 122, 123, 125, 126, 128, 129, 130, 131, 132, 141, 143, 145, 146, 154, 155, 158, 162, 163, 165, 167, 168, 174, 175, 178, 180, 183, 186, 188, 191, 199, 202, 203, 208, 268, 302, 307, 404, 408, 459
Kâdirî-hâne, (I) 118, 120, 125, 126, 128, 129, 130, (V) 307
Kâdirîler, (II) 32, 442, (V) 140
Kâdiriyye, (I) XIII, XXXIX, XLI, 50, 57, 69, 100, 103, 107, 117, 118, 119, 122, 129, 132, 133, 140, 143, 144, 145, 146, 148, 156, 157, 162, 164, 174, 178, 179, 189, 192, 193, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 228, 248, 317, 404, (II) 47, 63, 165, 190, 194, 206, 217, 218, 230, 248, 263, 284, 292, 300, 303, 332, 394, 548, (III) 54, 250, (IV) 46, 102, 135, 159, 167, 174, 175, 208, 294, 363, 373, 499, 500
Kâdî-zâde Şeyh Muhammed Efendi, (III) 482, 483
Kadrî Dede, (V) 240, 269
Kadrî Efendi, (III) 107, (IV) 138, 139, 142
Kafesî Abdülbâkî, (II) 72
Kâfiye, (III) 314, 331
Kâfiye-i İbn-i Hâcib, (II) 139
Kafkas, (I) 156
Kâğıthâne, (II) 103
Kâhdâme, (II) 417
Kâhire, (II) Kâhire, (II)63, 112, 165, (III) 35, 109, 182, 183, 188, 200, (IV) 111, 176, 182, (V) 74, 274
Kahrü's-Sûs İlcâmü'n-Nüfûs, (III) 482
Kahyâ-zâde Ârif Molla, (V) 83
Kal'a-i Sultâniye, (IV) 497
Kal'a-zâde, (V) 135
Kalâidü'l-Mercân fî Akâidi'l-Îmân, (I) 137
Kalbî Efendi, (IV) 23
Kalecik, (V) 311
Kaleiçi Mahallesi, (II) 226
Kalem Abdullâh Efendi, (V) 27
Kalenderhâne Mektebi, (II) 326
Kalenderî, (I) 491, 493, 494
Kalenderiyye, (I) 490, 491, 494
Kalkandelen, (II) 129
Kamaniçe, (V) 78
Kamer Hanım, (I) 308
Kametî-zâde, (II) 555
Kâmî Efendi, (III) 192
Kâmî Muhammed Efendi, (III) 225
Kâmil Ağa, (III) 485
Kâmil Bekâr Bey, (I) 475
Kâmil Efendi, (II) 178, 222, 227, (III) 14, 16, 17, 18, 24, 25, 33, 36, 39, 41, 42, 44, 45, 47, 77, 81, 89, 95, 100, 103, 120, 122, 123, 126, 127, 138, 155, 184, 190, 199, 215, 237, 239, 254, 273, 278, 282, 283, 287, 303, 313, 315,

343, 348, 382, 393, 398, 403, 404, 405, 417, 419, 436, 441, 457, 476, 479, 485, 505, (IV) 103, 114, 119, 135, 137, 138, 139, 141, 142, 143, 145, 148, 160, 161, 217, 361
Kâmil Paşa'nın Sadâreti ve Konak Mes'elesi, (II) 380
Kamîsiyye, (I) 146, (II) 237
Kâmûs, (I) 27, 82, 296, (II) 260
Kâmûsu'l-A'lâm, (I) XIV, XXXIX, 132, 287, 342, (II) 141, 142
Kâmûsu'l-Âşıkîn, (I) 229
Kanavât Mahallesi, (IV) 112
Kandil Ali oğlu Ali, (II) 209
Kânî, (III) 146
Kanije, (IV) 348
Kanunî Arap Muhammed Ali Efendi, (II) 548
Kânûnî Sultân Süleymân, (II) 120, (V) 17, 33
Kanûnu'l-Edeb Tercümesi, (II) 96, 98
Kanûnu'l-Edeb, (II) 96, 98
Kapânî Hüseyin Efendi, (IV) 119
Kapıağası Hüseyin Ağa, (III) 107, (V) 51
Kapıcıbaşı Konağı, (I) 463
Kaplan Dede, (V) 263
Kaplan Suyu, (V) 263
Kaplıca Medresesi, (II) 465
Kaptanpaşa Hammâmı, (III) 504
Kaptanpaşa Rüşdîsi, (III) 461
Kara Ahmed Türbesi, (II) 102
Kara Ayşe Hatun Mescidi, (I) 247
Kara Dâvûd el-Fâsî, (I) 298
Kara Halîl Efendi, (II) 263
Kara Hüseyin Efendi, (II) 106, (IV) 128
Kara Mehmed Paşa Câmii, (I) 174, (III) Câmii 464, (V) 314
Kara Mehmed Paşa Sokağı, (V) 313
Kara Mustafa Kaplıcası, (I) 355
Kara Mustafa Paşa, (IV) 30
Kara Oğlan, (V) 126
Kara Seyyâh Hacı Ahmed Efendi, (II) 301
Kara Yûsuf Efendi, (II) 271
Karaabalı, (II) 163
Karaağaç, (I) 204, 205, (II) 548, (V) 17, 25
Karababa Dergâhı, (I) 260, (V) 306
Karababa-zâde İbrâhîm Efendi, (II) 113
Karabağ, (III) 141
Karabaş Ali Efendi, (IV) 28, 39, 40, (V) 81
Karabaş Ramazân Efendi, (III) 333
Karabaş, (I) XXIX, 127
Karabaş-ı Velî, (III) 67, 122, 191, 499, (IV) 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 33, 39, 40, 47, 52, 53, 57, 83, 101, 103, 164, 172, 173, 177, 181, 198, (V) 81, 119
Karabaşiyye, (III) 131, (IV) 25, 174
Karabet, (I) 410
Karabıçak Velî, (I) 476
Karabiga, (III) 28, (IV) 491
Karabüzcük, (IV) 78
Karaca Ahmed Sultân, (I) 496, (IV) 108, 396, 397
Karaca Ahmed Türbesi, (I) 171, 178, (III) 36, 40, 44
Karacaahmed Mezârlığı, (II) 198, 282, (V) 38, 62, 199
Karacabey, (II) 271
Karacahisâr, (II) 306
Karadağ, (II) 303
Karadeniz Medresesi, (II) 259
Karâfetü'l-Ebrâr, (I) 274
Karagöz Dergâhı, (II) 277, (III) 33, (V) 309
Karagümrük, (I) 254, 255
Karahasan, (IV) 40
Karahisâr Âsitânesi, (V) 262
Karahisâr, (I) 408, (II) 194, 362, 457, 458, (IV) 362, (V) 15, 166, 193, 262, 270
Karaman Mevlevîhânesi, (V) 278
Karaman, (I) 329, (II) 278, 417, 474, (III) 141, 314, 319, 323, 329, 393, 395, 499, (IV)156, 239, 245, 248, 251, 421, 480, (V) 271, 278

Karamânî Pîrî Muhammed Paşa, (III) 313
Karâmânî-zâde Ahmed Efendi, (II) 61, 63
Karamanlı Abdullâh, (II) 194
Karameydân, (IV) 172
Karâmıta, (I) 493
Karañı Mahallesi, (IV) 40
Karaöyük, (I) 487
Karâr-ı Şemsî, (V) 107
Karasarıklı İbrâhîm Efendi Dergâhı, (IV) 162, 163
Karasarıklı İbrâhîm Efendi, (I) 247
Karasu, (IV) 447
Karaşeyh Mahallesi, (II) 417
Kargılı Hâfız Hasan Efendi, (II) 129
Kâri' Ahmed Dede, (V) 181, 284
Karîbî, (IV) 345, 378, 383, 386, 387, 388, 499
Karîn-âbâd, (II) 375
Karînâbâdlı Hâce Abdurrahmân Efendi, (IV) 128
Kars, (II) 162
Karslıoğlu Muhammed Ağa Hanı, (I) 203
Kartal, (V) 306, 308
Kârûn, (I) 497
Kârzun, (III) 180
Kasaba, (IV) 453, 467, 468
Kasab-zâde Vâiz Efendi, (II) 342
Kasâid, (II) 333, 588
Kasâid-i Arabiyye, (III) 315
Kâsâid-i Fâriziyye, (II) 139
Kasap Sokağı, (V) 61
Kâsım b. Hibetu'llâh el-Hindî, (IV) 181
Kâsım b. Muhammed Ebûbekir es-Sıddîk, (II) 15, 231, (V) 299
Kâsım Çavuş Mescidi, (IV) 46
Kâsım Çelebi, (III) 329, 331, 332, 333, 341, 513, (IV) 245, (V) 13, 93
Kâsım Dede, (V) 293
Kâsım Efendi, (II) 393, (III) 507, (V) 25, 130, 131
Kâsım Subaşı Zâviyesi, (I) 325, (V) 124
Kâsım-ı Envâr, (II) 44, 142, 146, 151, 501
Kâsım-ı Hasâsî, (I) 307
Kâsım-ı İnegölî, (V) 13
Kâsım-ı İstanbulî, (IV) 319
Kâsım-ı Lârendî, (IV) 245
Kâsım-ı Mağribî, (III) 122
Kâsım-ı Verdî Efendi, (V) 127
Kasımpaşa Câmii, (I) 125, (II) 554, (IV) 349
Kasımpaşa Mevlevîhânesi, (I) 404
Kasımpaşa, (I) XXIII, XXIV, 125, 127, 261, 404, (II) 410, 509, 517, 535, 543, 545, 547, 548, 554, (III) 53, 93, 94, 98, 286, 306, 466, (IV) 154, 282, 291, 293, 294, 296, 298, 300, 316, 318, 319, 321, 324, 329, 331, 332, 333, 338, 349, 351, 357, 363, 368, 373, 374, 397, 404, 446, 468, 478, 499, (V) 49, 69, 167, 179, 182, 237, 288, 293, 294, 305, 307, 310, 312, 319, 324
Kâsımpaşalı Cemâl Efendi, (II) 352
Kasîdeci-zâde Süleymân Efendi, (III) 448, (V) 173
Kasîde-i Aşkiyye, (III) 61
Kasîde-i Bür'e, (III) 42, 462, 479, 509, (IV) 188 , (V) 77, 96, 124, 127, 152
Kasîde-i Bürde, (V) 152, 317
Kasîde-i Elfiyye, (I) 210, (II) 487
Kasîde-i Emâliyye, (III) 99, 119
Kasîde-i Hamriyye Şerhi, (I) 412, (V) 315
Kasîde-i İbn-i Kemâl, (I) 362
Kasîde-i İstiğfâriyye, (I) 281
Kasîde-i Mîmiyye, (I) 210
Kasîde-i Mudariyye, (IV) 188, (V) 152
Kasîde-i Münferice Şerhi, (II) 96, (IV) 188, 214, (V) 42, 169
Kasîde-i Nûniyye, (III) 99, 125
Kasîde-i Râiyye, (I) 210, (II) 458
Kasîde-i Sa'lûkiyye Şerhi, (II) 529
Kasîde-i Şümû'-ı Lâmi, (III) 216, 240
Kasîde-i Tâiyye, (I) 210, 211, 405, (III) 122, 125, 165, (IV) 178, 188
Kasîde-i Vedûdiyye, (IV) 443

Kasîdetü'd-Dürriyye, (II) 260
Kasîdetü'l-Emriyye, (II) 96
Kasîdetü'l-İstis'âdiyye, (II) 96
Kasr-ı Ârifân, (II) 30, 37, 172
Kastamonu Matbaası, (III) 517
Kastamonu Mevlevîhânesi, (V) 276
Kastamonu, (I) 118, 267, 269, (III) 36, 50, 191, 511, 512, 514, 515, 516, 517, 518, 528, 530, 532, (IV) 13, 14, 15, 18, 26, 37, 39, 40, 54, 81, 106, 139, 145, 385
Kastamonulu Ömer, (II) 205
Kâşân, (II) 113, 116
Kâşâniyye, (II) 39, 42
Kaşgar, (I) 288, (II) 60, 116, 272
Kâşgarî Abdullâh Efendi, (I) 257, (II) 116, 118
Kâşif Efendi, (V) 143
Kâşifi'l-Esrâri'l-Fusûs, (IV) 32
Kâşifü'l-Esrâr Matlau'l-Envâr, (III) 183 (V) 143, 144
Katâde, (II) 16
Katırcı Ali Abdullâh Efendi, (II) 327
Kâtib Muhammed Kâmil, (III) 33
Kâtib Şeyh Ahmed, (IV) 316
Kâtib-zâde Muhammed Refî' Efendi, (II) 65, 91, (IV) 324
Kâtip Câmii, (IV) 264
Kâtip Çelebi, (I) 72, 73, (IV) 105
Kâtip Muhammed Efendi, (IV) 264
Kâtip Mûsâ Efendi, (IV) 497
Katnâniyye, (I) 245
Katratü's-Semâ ve Nazratü'l-Ulemâ, (I) 134
Kavâid-i Fârisî Şerhi, (II) 285, (IV) 442, (V) 282
Kavak, (IV) 94, 218, 234
Kavala, (V) 93, 122
Kavalalı Şeyh Mustafa Efendi, (V) 122
Kavukçu Seyyid Muhammed Ağa, (II) 72
Kaya Bey, (III) 363
Kaya Pazarı, (V) 130
Kayak yolu, (III) 36
Kayalar Dergâhı, (V) 308
Kayalar, (III) 183
Kaydü'l-Cemr fî-Tercemeti'ş-Şeyh Mustafa b. Amr, (IV) 178
Kaygan Câmii, (II) 581
Kaygusuz Abdal, (I) 495
Kaygusuz Baba Dergâhı, (V) 308
Kaygusuz İbrâhîm Dergâhı, (IV) 299
Kaygusuz Şeyh İbrâhîm Efendi, (I) 203, (II) 474, 475, 542
Kayıtmar Bey, (III) 154
Kaymakam Osmân Paşa, (V) 79
Kays u Vâmık, (III) 336
Kayseri, (I) 359, 374, 487, (III) 51, 501, (V) 199, 205, 269, 275, 276, 277, 281, 282
Kayseri'den Yetişen Şuarâ, (V) 282
Kazâ ve Kader Risâlesi, (II) 529
Kazancı-zâde Ahmed Ağa, (II) 293
Kazânî Şeyh Abdülhâlık Efendi, (III) 119
Kazasker Ârif Efendi, (V) 156
Kazâsker Muhyiddîn Efendi, (IV) 160
Kâzım Bey, (IV) 159, 162, 163, 439, (V) 331, 332
Kâzım Efendi Tekkesi, (V) 308
Kâzım Efendi, (V) 308
Kâzım Paşa, (I) 176, 258
Kazzâz Muhammed Efendi, (IV) 256, 263, 276
Keçeci Ali Efendi, (IV) 119
Keçeci Hacı Ali Efendi, (IV) 152
Keçeciler Dergâhı, (IV) 359, 418, 489
Keçeciler Harem Çavuş Câmii, (IV) 416
Keçeciler, (IV) 332, 333, 359, 363, 368, 416, 418, 489
Keçeci-zâde İzzet Molla, (V) 260
Keçiborlu, (I) 147, 150
Kedken, (I) 371
Kefçedede Mahallesi, (IV) 53
Kefersûd, (I) 491

Kefevî Tekkesi, (II) 261, 262, 264, (V) 308
Kelâm-ı Azîz, (IV) 42, 44
Kelâm-ı Muhyiddîn Şerhi, (III) 87
Kelâmî Dergâhı, (II) 266, 348, 352, 396, (V) 312
Kelâmî Mustafa Efendi, (V) 36
Kelâmü's-Senâ fî Mevlûdi'l-Mustafâ, (IV) 241
Kelimât-ı Âliyât-ı Câriye Beyne Üftâde Efendi, (II) 579
Kelimât-ı Fakîru'llâh, (II) 285
Kelimât-ı İslâmiyye, (II) 261
Kelimât-ı Mutasarrıfa ve Kavâid-i İ'lâl, (IV) 87
Kemah, (IV) 362
Kemâl Ahmed Dede, (III) 402, (V) 229, 230, 231, 232
Kemâl b. Ca'fer, (III) 344
Kemâl Dede, (II) 581
Kemâl Efendi, (III) 191, 411, 449, 451, 452
Kemâl Ketbelî, (II) 47
Kemâl Paşa, (III) 179, 267, 333
Kemâleddîn Efendi, (II) 139, 271, 407, (V) 46, 308
Kemâleddîn el-Bekrî, (IV) 181
Kemâleddîn eş-Şeybânî, (I) 482
Kemâleddîn Muhammed el-İzzî, (I) 133
Kemâleddîn-i Harîrî, (III) 119, 129, 257, 278, 450
Kemâleddîn-i Kâşânî, (I) 367
Kemâleddîn-i Kengî, (II) 267
Kemâl-i Harîrî, (III) 112, 258
Kemâl-i Hûbdîn, (III) 111
Kemâl-i Hucendî, (I) 341, 361, 362, (II) 50, 145
Kemâl-i Ümmî İsmâîl, (III) 319, 320
Kemâliyye, (I) 248, 286, (III) 131, 450, (IV) 25, 182
Kemâl-nâme-i Âl-i Abâ, (III) 123
Kemâl-nâme-i İsmâîl Hakkî, (II) 54, (III) 56, 59, 67, 89, (V) 331
Kemâlü'l-Hattâtîn, (II) 381
Kemâlü'l-Hikmet, (II) 380
Kemâlü'l-İsmet, (II) 380
Kemâlü'l-Kâmil, (II) 380
Kemâlü'l-Kemâl, (V) 330
Kemâlü'l-Kiyâse fî Keşfı's-Siyâse, (II) 380
Kemâlü'l-Letâif, (II) 381
Kemâlü's-Safve, (II) 381
Kemânçe, (II) 368
Kemânkeş Muhammed Efendi, (V) 56
Kemenfur, (V) 300
Kemter Ali Efendi, (V) 133, 307, 320
Ken'an Bey, (I) 226, 263, 264, 276, 293, 312
Ken'ân Efendi, (I) 234, (III) 236, (IV) 37, (V) 306
Kenkuh, (II) 250
Kenzî Hasan Efendi, (III) 192, 421
Kenz-i Mahfî, (II) 496, 593, (III) 82, 83, 120
Kenzû'l-Esrâr, (I) 18, 262
Kenzü'l-Feyz fi's-Sülûk ve Âdâbi't-Tarîkı'l-Halvetî, (III) 123
Kenzü'l-Fütûh, (II) 285
Kenzü'l-Füyûz, (II) 313
Kenzü'l-Hakkı'l-Mübîn fî Ehâdîsi Seyyidi'l-Mürselîn, (I) 133
Kenzü'l-İrfân, (II) 349, 356
Kerâhiyye, (III) 482
Kerâmât-ı Ahmed-i Gazzî, (V) 128, 138
Kerâmâtü'l-Evliyâ, (V) 138
Kerâmeddîn Efendi, (III) 103, 394, 414, 415, 418, (IV) 48, 52, 56, 57, 58, 61, 68, 72, 75, 80, 81, 85, 89, 107, 123, 130, 164, 322, 330, 332, 333, 334
Kerbelâ, (I) XXII, 40, 466, 472, 502, (IV) 37, 124, 229, 307, 473, (V) 74, 116, 201, 316
Kerdâse, (I) 317
Keresteci Mustafa Efendi, (IV) 389
Kerh, (I) 47, 56, 244
Kerîm Efendi, (II) 418
Kerîmu Arîşi't-Tehânî fi'l-Kelâmi alâ-Salavâti İbni Meşîş ed-Dânî, (IV) 178

Kerîmüddîn Ahî Muhammed b. Nûr el-Halvetî, (III) 132
Kerîmüddîn Muhammed el-Hârezmî, (III) 133
Kerkük, (I) 139, 141, (II) 179, 347
Kerküklü Seyyid Muhammed Emîn Efendi, (IV) 432
Kerrâr, (I) 184, 222, 224, 300, 416, 457
Kesirliç, (III) 319
Kesmekaya Tekkesi, (V) 308
Kesmekaya, (I) 197
Kesreci Şeyh Mustafa Efendi, (IV) 68
Kesriye, (II) 277, (IV) 430
Keşan, (III) 93, (IV) 82, 388, 390
Keşfî Ca'fer Efendi Dergâhı, (II) 129, 217
Keşfî Ca'fer Efendi Dergâhı, (III) 195, 417
Keşfî Ca'fer Efendi, (III) 416
Keşfî Hüseyin Efendi, (III) 221
Keşfî İbrâhîm Efendi, (I) 203, (IV) 76
Keşfî Muhammed Efendi, (III) 53
Keşfî Osmân Efendi Dergâhı, (III) 54, (V) 307
Keşfî Osmân Efendi, (I) 166, (II) 545, (III) 53, 54
Keşfü'l-Mahcûb, (I) 339
Keşfü'l-Gavâs, (IV) 182
Keşfü'l-Gıtâ, (II) 494
Keşfü'l-Hicâb, (III) 335, (IV) 364
Keşfü'l-Kınâ' an-Vechi's-Semâ, (III) 14
Keşfü'l-Kulûb, (III) 139
Keşfü'l-Lisân, (IV) 181
Keşfü'n-Nûr an Ashâbi'l-Kubûr, (I) 134
Keşfü'r-Rumûz fî Halli'l-Künûz, (V) 102
Keşfü's-Sadâ, (IV) 180
Keşfü's-Salât, (III) 265
Keşfü's-Setr an Farîzati'l-Vitr, (I) 135
Keşfü's-Sır, (I) 366
Keşfü's-Sırrı'l-Gâmız fî Şerhi Dîvâni'bni'l-Fârız, (I) 133
Keşiş Dağı, (IV) 417
Keşmir, (II) 112
Keşşâf ve Tevâli, (II) 146
Keşşâf, (II) 67
Kethüdâ-zâde Muhammed Ârif, (II) 195, 199
Kevkebü's-Subh fî İzâleti Leyli's-Subh, (I) 137
Kıble-nümâ-yı Ka'betü'l-Uşşâk, (I) XXXVII, XXXIX, 323, 363, (V) 128, 138
Kıbrıs, (II) 278, (III) 59, 63, 69, 70
Kıbrısî, (III) 60
Kıbrıslı Hasan Efendi, (II) 103, 210
Kıfâyetü'l-Müstefîd fî İlmi't-Tecvîd, (I) 135
Kılıç Ali Paşa Câmii, (I) 127, (II) 132, (V) 175
Kılıççı Dergâhı, (V) 306
Kınalı Ali Efendi, (III) 32
Kınvan Kıban mahallesi, (I) 425
Kıpçak Türkleri, (I) 482
Kıraçdalı, (III) 127
Kırım Muhârebesi, (V) 180
Kırım, (III) 256
Kırımî Afîfüddîn Efendi, (III) 347
Kırımî Ahmed Efendi, (II) 61
Kırımî Ebû Bekir Velî Efendi, (III) 347
Kırımî Hacı Efendi, (II) 310, (V) 306
Kırımî Hâmid Efendi, (III) 347
Kırımî Hasan Efendi, (III) 221, 224, 348
Kırımî Kutub İbrâhîm Efendi, (III) 347
Kırımî Muhammed Efendi, (III) 221
Kırımî Nakîb Abdullâh Efendi, (III) 347
Kırımî Seyyid Ahmed Efendi, (III) 347
Kırımî Seyyid Hasan Efendi, (III) 347
Kırımî Seyyid Muhammed-i Fakrî Efendi, (III) 347
Kırımî Seyyid Pîr Muhammed Çelebi, (III) 347
Kırımî Şeyh Kutub İbrâhîm, (III) 344
Kırımî Şeyh Murâd Efendi, (V) 18
Kırımlı Mescid Câmii, (II) 264
Kırk Fıkra, (II) 97
Kırkağaç, (III) 461
Kırkçeşme, (II) 520, 522, 531

Kırkmerdiven, (IV) 160
Kırşehir, (I) 487, 488, 492, 500, (II) 128, 318, (III) 137, 138
Kırşehirli Mahmûd Efendi, (II) 318
Kısas-ı Enbiyâ, (III) 110
Kısık Kabristânı, (III) 329
Kısıklı, (III) 41
Kıssatu'l-Mevlidi'ş-Şerîfi'n-Nebevî, (IV) 186
Kıvâmuddîn Hüseyin, (V) 300
Kıyâfet-nâme, (II) 454
Kız Kulesi, (IV) 83
Kızıl Mescid, (II) 399
Kızılbaşlık, (I) 494
Kızılca Bedreddîn, (II) 444
Kızıltaş Câmii, (III) 461
Kıztaşı, (I) 202
Kifâye, (III) 97
Kifâyetü'l-Allâm fî Erkâni'l-İslâm, (I) 137
Kilis, (V) 276
Kilise Câmii, (II) 56, 68, (III) 56, 67, (IV) 154
Kilitbahir, (IV) 419, 420, 421, 491, 492, 496, 497, 498
Kîmyâ, (I) 375
Kîmyâ-yı Saâdet, (II) 120, 527
Kireçhâne, (II) 293
Kirişci Beşe, (V) 62
Kirmân, (II) 54
Kirmastı, (II) 271, (V) 283
Kirpâs Tekkesi, (I) 459
Kîsedâr Ali Efendi, (II) 62
Kitâb-ı Âlem, (II) 285
Kitâb-ı Cevâhiri's-Seniyye fi'n-Nisbeti ve'l-Kerâmâti'l-Ahmediyye, (I) 272
Kitâb-ı Keffârât-ı Hamse, (III) 482
Kitâb-ı Vâkıât, (I) 274
Kitâb-ı Zekât, (I) 65
Kitâbu Cevâhiri'l-Maânî ve Bülûğı'l-Emânî fî Feyzi Seyyidî Ebi'l-Abbâs et-Ticânî, (IV) 210
Kitâbu İlmi'l-Kelâm, (III) 482
Kitâbu İsbâti'l-Mesâlik, (II) 343
Kitâbu İzzi'l-Âdemî, (III) 87
Kitâbu Mesâili'l-Kelâmiyye, (III) 85
Kitâbu Rimâhi Hizbi'r-rahîm Alâ Nuhûri Hizb'r-racîm, (IV) 210
Kitâbu Şerh li-Mecma, (III) 111
Kitâbu Tenbîhi'l-Vülât ve'l-Hukkâm, (IV) 185
Kitâbu'l-Envâr, (III) 47, 84
Kitâbu'l-Hakkı's-Sarîh ve'l-Keşfi's-Sahîh, (III) 84
Kitâbu'l-Usûl, (III) 139
Kitâbu'l-Vâkıât, (II) 182, 571
Kitâbu'n-Necât, (III) 68, 84
Kitâbu'n-Netîce, (I) 147, (III) 61, 70, 83
Kitâbu'n-Nikâhi'l-Mutlak, (I) 96
Kitâbu'n-Nokta, (II) 284
Kitâbu't-Tarâik, (II) 18
Kitâbu'z-Zikr ve'ş-Şeref, (III) 61
Kitâbü İlmi'l-Melâme fî İlmi'l-Felâhe, (I) 134
Kitâbü Resâil, (I) 96
Kitâbü'd-Devâir ve'l-Eflâk fî-Beyânı Tasarrufâtı Sâhibi'l-Mülk ve'l-Emlâk, (III) 120
Kitâbü'l-Cevâb ani'l-Es'ileti'l-Mie ve'l-İhdâ ve's-Sittîn, (I) 134
Kitâbü'l-Fazli ve'n-Nevâl, (III) 85
Kitâbü'l-Hak, (I) 95
Kitâbü'l-Hikem, (I) 241
Kitâbü'l-Hitâb, (I) XL, 71, 88, 94, 364, 365, (III) 61, 68, 86
Kitâbü'l-Hurûf, (III) 84
Kitâbü'l-Hüviyye ve'l-Ehadiyye, (I) 95
Kitâbü'l-İzn ve'l-İcâze, (III) 87
Kitâbü'l-Kebîr, (III) 83
Kitâbü'l-Külliyyât, (V) 328
Kitâbü'l-Latîfetı'l-Marzıyye, (I) 293
Kitâbü'l-Makbûl fî-Hâli'l-Huyûl, (III) 483
Kitâbü'l-Mir'ât, (III) 84
Kitâbü'l-Müteferrikât, (III) 83
Kitâbü'l-Vücûdi'l-Hak ve'l-Hitâbi's-Sıdk, (I) 133

Kitâbü'n-Nahl, (III) 84
Kitâbü'n-Nasîha, (IV) 419
Kitâbü'n-Nisbe, (I) 95
Kitâbü'r-Reşâd fî'l-Mebdei ve'l-Meâd, (III) 120
Kitâbü's-Sukûk, (III) 85
Kitâbü'ş-Şecere, (I) XL, 221
Kitâbü'ş-Şerîa ve'l-Hakîka, (I) 96
Kitâbü't-Tevâcüd, (III) 85
Kiyâliyye, (I) 244
Koca Kasımpaşa Mahallesi, (V) 27
Koca Râgıb Paşa Kütübhânesi, (I) 211, (IV) 281
Koca Râgıp Paşa, (II) 165, (III) 204
Kocaeli, (III) 27
Kocamustafapaşa Âsitânesi, (II) 523, (III)147, 351, 365, 366, 368, 436, (V) 308
Kocamustafapaşa Câmii, (II) 83, (III) 355, (V) 243
Kocamustafapaşa Mahalle Mektebi, (II) 328
Kocamustafapaşa, (II) 294, 328, 518, 523, (III) 147, 192, 203, 317, 319, 324, 355, 365, 366, 368, 393, 414, 420, 424, 436, (IV) 41, 96, 120, 144, 145, 337, (V) 14, 242, 243, 308
Koçbasanlar, (I) 353
Koçhisâr, (III) 27, 28
Koğal, (I) 299
Kolağası Ali Efendi, (I) 476
Kolağası Fevzi Efendi, (II) 335
Kolluk Sokağı, (IV) 217
Koniçe, (II) 530
Konrapa, (IV) 68
Konrapalı Muslihuddîn Efendi, (III) 512
Konya, (I) XXV, 71, 159, 205, 323, 329, 358, 362, 364, 366, 369, 370, 373, 374, 375, 376, 381, 382, 389, 391, 393, 398, 399, 403, 408, 410, (II) 137, 165, 187, 194, 306, 311, 400, 455, 471, 483, 527, 551, (III) 66, 110, 249, 323, (IV) 37, 283, 293, 337, 480, (V) 98, 156, 160, 165, 167, 172, 174, 180, 183, 184, 186, 187, 193, 199, 200, 229, 230, 232, 233, 234, 249, 251, 255, 256, 258, 260, 272, 273, 275, 276, 282, 318
Konyalı Ali Efendi, (II) 205
Koruk Tekkesi, (III) 314, 316, 318, 345, 448, (V) 309
Koska, (I) 428, 459, (IV) 111, 249, 281
Kosova, (IV) 337
Kovacı Dede Zâviyesi, (III) 396, (IV) 313
Kovacıdede Mahallesi, (V) 313
Kovacılar, (III) 246, (IV) 115
Kovacı-zâde Gâlib Efendi, (I) 466
Koyunluca Ahmed, (II) 435
Kozan, (II) 318
Kozkaya, (III) 40
Kozyatağı, (I) 257
Kökçüoğlu Şeyh Ali, (I) 475
Köle Hâfız Efendi, (IV) 103
Kömürcü Muhammed Efendi, (IV) 357
Köprülü Konağı, (II) 135
Köprülü Muhammed Cezbî Efendi, (II) 263
Köprülü-zâde Fâzıl Ahmed Paşa, (V) 78
Köprülüzâde Mehmed Fuad Bey, (I) 154, 481, 485, 487, 488, 490, 493, 496, (II) 23, 114, 414
Köprülü-zâde Mustafa Paşa, (V) 79
Körükçü Dergâhı, (V) 308
Körükçübaşı Ahmed Ağa Câmii, (II) 91
Körükçüoğlu Dergâhı, (III) 128
Köse Ahmed Efendi, (III) 252
Köse Muhyiddîn Efendi, (III) 403
Köstendil, (IV) 47, (V) 27, 28, 41, 42, 44
Köstendilli Ali Efendi, (V) 28, 48, 56, 59
Köstendilli Şeyh Süleymân Efendi, (II) 463
Köşeli Muhâfız Mustafa, (IV) 131
Köylü Muhammed Dede, (IV) 453
Kubâd Halîfe, (III) 329, 331, (IV) 236
Kubâd-şâh-ı Şirvânî, (III) 473

Kubbe Dergâhı, (V) 69, 70
Kubbe-i Hadrâ Kasîdesi, (V) 209, 213, 214
Kubûrî-zâde Abdurrahmân Rahmî, (II) 72
Kûd, (I) 311
Kuddûsî Abdurrahîm Efendi, (III) 501
Kuddûsiyye, (I) 146, (II) 236, 238, 239, 243, 244
Kudret Efendi, (III) 417
Kudretullâh Efendi, (V) 172, 173, 174, 183, 184
Kudsî Baba, (IV) 495
Kuds-i Kumâme, (V) 319
Kudsiyye-i Haseniyye, (II) 39, 49
Kudûrî, (V) 134
Kudüs, (I) XXV, XXVIII, 132, 158, 284, 322, 353, (II) 16, 48, 57, 190, (III) 154, (IV) 172, 173, 174, 175, 311, 313, 359, (V) 127, 165, 302
Kûfe, (I) 47
Kul Câmii, (III) 31, 59, 64
Kula Kahvesi, (V) 27
Kula, (I) 151, (IV) 63, 243, 452, 459
Kulaksız Câmii 509
Kulaksız, (II) 509, 535, 547, (IV) 299, 373, (V) 305
Kuleli İ'dâdîsi, (IV) 337
Kuleli, (II) 312
Kuloğlu Mustafa Efendi, (III) 205, (IV) 389
Kumbara, (III) 462
Kumkale, (IV) 491
Kumkapı Nişâncası, (I) 204
Kumkapı, (IV) 217, 236
Kumla, (III) 483
Kumrulu Mescid, (V) 49
Kunduz, (II) 401, 413
Kur'ân-ı Kerîm, (I) XIII, XVIII, XXVII, XXXIX, 13, 20, 24, 27, 37, 46, 52, 76, 79, 84, 89, 111, 113, 133, 138, 149, 157, 162, 175, 190, 198, 208, 210, 226, 249, 277, 304, 312, 313, 318, 378, 385, 387, 446, 447, 448, 461, 500, 501, (II) 16, 23, 34, 53, 68, 96, 127, 139, 142, 145, 148, 205, 216, 227, 228, 268, 269, 270, 330, 333, 342, 362, 367, 400, 406, 490, 500, 502, 517, 550, 557, 571, 572, 577, 578, (III) 13, 23, 24, 66, 102, 127, 168, 169, 249, 266, 280, 294, 295, 315, 325, 398, 409, 430, 456, 461, 463, 464, 479, 495, 496, 512, (V) 23, 25, 34, 39, 43, 67, 77, 100, 114, 115, 128, 130, 135, 136, 137, 156, 204, 225, 248, 273, 277, 280, 285, 290, 328
Kurbağalıdere, (II) 407
Kurretu'l-Uyûn fî Enne'l-emvât fi'l-Mezâhibi'l-Erbaati Yesmeûn, (II) 398
Kurretü Uyûni'l-Ahyâr li-Tekmileti Reddi'l-Muhtâr ale'd-Dürri'l-Muhtâr Şerhu Tenvîri'l-Ebsâr, (IV) 184, (V) 62
Kurşuncu-zâde Mustafa Paşa, (III) 521
Kurşunlu Mihrâb Câmii, (V) 38
Kurşunlu Türbe, (III) 333
Kurt Bey, (IV) 374
Kurubesili Es'ad Efendi, (II) 205
Kurucaşile, (II) 209
Kuşadalı İbrâhîm Efendi, (I) 171, 173, 232, (II) 103, 226, (IV) 79, 95, 111, 120, 153, 157, 168
Kuşadası, (I) 327
Kuşoğlu Yokuşu, (IV) 51
Kutbeddîn Bahtiyâr-ı Kâkî, (II) 234, 244, 301, 425, 427
Kutbeddîn Ebû Îyd, (II) 233
Kutbeddîn Ebu'l-Gays, (II) 239
Kutbeddîn Efendi, (II) 212, 216, (III) 317, 394, 423, 434, 435, 448, 457, 458, 469, (IV) 103, 145
Kutbeddîn el-Ebherî, (I) 13, 245, 358, 365, 366, (II) 429, (III) 132, 291, (IV) 377, 382, (V) 299
Kutbeddîn Haydar, (I) 371, 493

Kutbeddîn Mevdûd-ı Çeştî, (V) 298
Kutbeddîn Necyâr Kâkî-i Ûşî, (II) 47
Kutbeddîn-i Ebu'l-Gays, (II) 245
Kutbeddîn-i İznikî, (I) 366
Kutbî Efendi, (III) 192, 394, 458, 459, (V) 39
Kutbu'l-Maâlî, (V) 98
Kutbu'l-muvahhidîn Ramazân Efendi, (I) 203
Kutludoğmuş b. Oğuz Ata, (III) 151
Kutluhân, (II) 478
Kutub İbrâhîm Efendi 346, 347, (IV) 117
Kuturak Hanı, (V) 113
Kûtü'l-Kulûb, (I) 443, (II) 227
Kuvvet-i Cân, (II) 285
Kuzguncuk, (V) 325
Kübrevî, (II) 118, 194, 303, 334
Kübreviyye, (I) 284, 335, 336, 341, 355, 361, (IV) 287, 292
Küçük Ayasofya Câmii, (IV) 139
Küçük Ayasofya Medresesi, (IV) 137, 142
Küçük Ayasofya, (III) 48, 107, 343, 344, (V) 317
Küçük Hakkı Efendi, (III) 48
Küçük Hüseyin Efendi, (II) 277, 326, 327
Küçük Muhammed Efendi, (III) 483, (V) 237
Küçük Mustafa Efendi, (II) 111
Küçük Müezzin, (II) 62
Küçük Piyâle Mahallesi, (IV) 373
Küçük Süleymâniye, (III) 462
Küçükmustafapaşa, (I) 247
Külliyât-ı Zâtî, (III) 97
Külliyyât-ı Hüdâyî, (IV) 55
Külliyyât-ı Sa'dî, (I) 288
Kümeyl b. Ziyâd, (I) 44
Küner, (II) 411
Künhü'l-Ahbâr, (I) XL, 487, 488
Künûzu'l-Ârifîn, (II) 402
Künûzu'l-Hakâyık fî Rumûzu'd-Dakâyık, (IV) 277
Kürd Abdurrahmân, (II) 333
Kürdistan, (II) 118
Küre, (IV) 14, 77
Küre-i Hadîd, (IV) 14
Kürkçü Ahmed, (IV) 269
Kürkçübaşı Ahmed Şemseddîn Câmii, (IV) 251
Kürkçübaşı Ahmed Şemseddîn Mahallesi, (IV) 165
Küstüm Suyu, (V) 189
Kütahya, (II) 494, (III) 14, 109, 188, 395, 402, 405, (IV) 167, 233, 344, 469, (V) 122, 140, 143, 237, 270, 276
Kütahyalı Osmân Efendi, (III) 249
Kütübhâne-i Umûmî, (I) 211, 403, (II) 100, 141, 177, 186, 442, (III) 23, 105, 143, (V) 21, 248

L

Lâgarî Mehmed Efendi, (I) 431
Lâgarî Tekkesi, (I) 432
Lâhicân, (III) 133
Lâhîcî, (III) 305
Lahor, (II) 426
Lala İsmâîl Efendi, (III) 336
Lâleci Osmân Efendi, (IV) 311
Lâleli Câmii, (IV) 397
Lâleli, (I) 176, 247, (III) 461, 462, 464, 466, (IV) 258
La'lî Efendi, (III) 192, 194, 225
La'lî Şeyh Muhammed Efendi, (II) 119, 527
La'lî-i Gülşenî, (IV) 384, 389, (V) 79
La'lî-zâde Abdülbâkî Efendi, (II) 116, 119, 470, 472, 504, 525, 527, 530
Lâmiî Çelebi, (I) XXXIII, 150
Lapseki, (IV) 491
Lârende, (I) 373
Lârî Câmi'-i 235
Larkiye, (III) 395
Lastikçi Murtazâ, (II) 343
Latâifü'l-Ezhâr 482
Latîf Dede, (III) 483

Latîf Efendi, (V) 48
Lâyihâtü'l-Berkiyye, (III) 61
Laz Osmân Efendi, (II) 333
Lazkiye, (II) 48, (V) 276
Lebenî Şeyh Beşîr Ağa, (II) 530
Lebhova, (III) 256, 286, 287, 294
Lebhovalı Nesîb Efendi, (II) 156
Lebîb Efendi, (I) 176, 432, 429, (II) 199, (III) 254
Ledünnî, (II) 330, 447, 500, 541, 544
Lefke, (III) 27
Lem'atü'l-Âfâk fi'z-Zuhûri ve'l-İşrâk, (II) 269
Lem'atü'n-Nûri'l-Mudîe fi Şerhi'l-Ebyâti's-Seb'ati'z-Zâide mine'l-Hamriyyeti'l-Fâriziyye, (I) 134
Lem'u Berkı'l-Makâmâti'l-Avâl fî-Ziyâreti Seydî Hasan er-Râî ve Veledihî Abdü'l-Âl, (IV) 180
Lemeât-ı Irâkî, (IV) 136
Lemeâtü'l-Berkı'n-Necdî fî Şerhi Tecelliyyâtı Azîz Mahmûd Efendi, (I) 133, (III) 13
Lemeâtü'l-Envâr fi'l-Maktûı Lehüm bi'l-Cenneti ve'l-Maktûı lehüm bi'n-Nâr, (I) 134
Lemeâtü'l-Kemâl, (II) 381
Lemezât 432, 543, 578, (III) 133, 305, 325, 367, 370, 396, 398, 400, 404
Les Gasels de Hâfız Chirasi, (II) 152
Leskofçalı Gâlib Bey, (II) 316
Letâif-i İmâm-ı A'zam, (III) 225
Letâifü'l-Âyât, (III) 479
Letâifü'l-İşârât, (III) 110
Letâifü'l-Minen, (I) 443
Levâmi' Tercümesi, (I) 412
Levâmi'-i Şerh-i Ba'z-ı Ebyât-ı İbn Farız, (II) 137, 261
Levâmiu'l-Envâr, (I) 229
Levâmiu'l-Ukûl, (II) 337
Levâyıh, (I) 403, (II) 137, 386
Levâyıhu'l-Cinân, (I) 210
Levâyıhu'l-Envâr Şerhi, (IV) 18, (V) 83
Levâyıhu'l-Kudsiyye fî Fadâili Şeyh-i Ekber, (IV) 88
Levhî Hasan Efendi, (III) 72
Leylâ vü Mecnûn, (II) 138, 454
Leylâ, (III) 19, 141, 263, 298, 336, 367, 421, 446
Liman Dâiresi, (I) 197
Limni, (I) XXV, 152, (IV) 27, 53, (V) 73, 78, 79, 80, 85, 87, 88, 89, 93, 97, 110, 122, 126, 127, 319
Line, (IV) 227, 388
Li's-sâlikîn fi't-Tarîkati'l-Halvetiyye, (IV) 178
Lofça, (III) 483
Lofçalı Ali Efendi, (I) 203, (IV) 76
Lokmacı Dergâhı, (IV) 154
Lokmacı Sokağı, (IV) 154
Lokmagöz Ömer Efendi, (IV) 330
Lokmân, (II) 78, 79, 80, 174, 327, 567
Lokmân-ı Horasânî, (I) 481
Lokmân-ı Perende, (I) 485, 488, 489, 490
Lokmân-ı Serahsî, (I) 493
Londra, (I) 377
Lökçin, (II) 272
Lugat-ı Kâmûs, (III) 404
Lugât-ı Târîhiyye vü Coğrâfiyye, (I) 132, 338, (II) 472
Luğvü'l-Leffe, (II) 381
Lui Masignon, (V) 97
Lutfiye Hanım, (V) 113
Lübbü'l-İrfân, (II) 285
Lübbü'l-Leffe, (II) 381
Lübbü'l-Usûl fî Ma'rifeti Tarîkati'l-Vusûl, (IV) 386
Lüccetü'l-Esrâr, (II) 348
Lücec-i Asrî Şerh-i Kelâm-ı Mısrî, (V) 331
Lügatçe, (II) 285
Lütfî Sâlih Efendi, (IV) 266
Lütfullâh Efendi, (I) 104, (IV) 420

M

Maânî Hâşiyesi, (III) 61
Ma'ârif, (I) 33, 388
Maârif Nezâreti, (IV) 162, 275, 372
Maârif risâlesi, (V) 209
Maârifü's-Sâlikîn, (III) 319
Mâbeyn Mızıkası, (II) 263
Macaristan Seferi, (III) 341
Macaristân, (V) 235
Macuncu, (IV) 152
Macûncu, (V) 312
Maçka Mevlevîhânesi, (V) 192
Maçka, (II) 412
Ma'denli Muhammed, (II) 73
Magâribü'z-Zamân li-Gurûbi'l-Eşyâ fi'l-Ayni ve'l-Ayân, (II) 459, 463
Mağosa, (II) 69, (III) 59, 60, 66
Mağrib, (I) 71, 95, 230, 266, 272, 294, 305, 306, 307, 344, 372, (V) 85, 302
Mâ-hazar, (I) XL, 372, (II) 34, 257
Mahdûm İlmî Sâbır, (II) 47
Mahdûm-ı Cihân Muhammed, (II) 241
Mahfil, (I) XXVIII, XL, 176, 411, 412, 413, (II) 108, 252, 413, 426, 427, (V) 52, 87, 208, 210, 249, 269
Mahkeme Câmii, (IV) 417
Mahkeme Kahvesi, (II) 293
Mahmûd Ağa Câmii, (I) 452, (III) 314, 315
Mahmûd Ali, (II) 229
Mahmûd b. Abdullâh, (I) 51
Mahmûd b. Ahmed el-Miknâsi, (I) 299
Mahmûd b. Mevdûd, (I) 369
Mahmûd Baba, (III) 296
Mahmûd Bedreddîn Efendi, (IV) 329, 333, 416, 480
Mahmûd Celaleddîn Efendi, (IV) 114, 119, 146
Mahmûd Çelebi Dergâhı, (III) 497
Mahmûd Çelebi, (II) 59, 84, (IV) 43
Mahmûd Dede, (V) 179
Mahmûd Ebu'l-Hayr Fağnevî, (II) 232
Mahmûd Efendi Mescidi, (IV) 152
Mahmûd Efendi, (II) 60, 95, 104, 178, 206, 278, 318, 329, 510, 588, (III) 13, 16, 31, 38, 39, 103, 184, 196, 220, 221, 249, 256, 278, 286, 287, 293, 294, 305, 370, 408, (IV) 14, 68, 134, 143, 145, 146, 148, 152, 164, 242, 298, 389, 416, 417, (V) 18
Mahmûd el-Halvetî eş-Şa'bânî, (IV) 50
Mahmûd el-Kürdî, (IV) 204, 209, 211
Mahmûd ez-Zengenî et-Tâlebânî, (I) 139, (III) 463
Mahmûd Halîfe, (IV) 414
Mahmûd Hamdi Efendi, (III) 196, 293
Mahmûd Hayrân-ı Zeynî, (I) 324
Mahmûd İncîr-i Fağnevî, (II) 15, 24, 202
Mahmûd Müctebâ, (II) 270
Mahmûd Nâsih Efendi, (III) 80, 105
Mahmûd Nazîf Efendi, (III) 32
Mahmûd Nedîm Paşa, (I) 308
Mahmûd Nûreddîn-i Sânî Efendi, (I) 189
Mahmûd Paşa, (II) 333, 374
Mahmûd Sadreddîn Çelebi, (II) 320
Mahmûd Selîm el-Basrî, (I) 475, (II) 434
Mahmûd-ı Gafûrî Efendi, (III) 29
Mahmûd-ı Hadîdî (I) 246
Mahmûd-ı Hulvî, (III) 305
Mahmûd-ı Kerhî, (II) 434
Mahmûd-ı Lâmiî, (I) 353, 354
Mahmûd-ı Muzdahânî, (I) 341, (IV) 287, (V) 297
Mahmûd-ı Sâhib, (II) 394
Mahmûd-ı Şebüsterî, (IV) 442
Mahmûd-ı Şuhûdî, (III) 408
Mahmûd-ı Tâlebânî, (I) 140
Mahmûdiyye Medresesi Kütübhânesi, (V) 329
Mahmûdlar Çiftliği, (V) 263, 264
Mâhpeyker Vâlide Sultân (III) 481
Mahrecü'l-Mültekâ, (I) 138

Mahşî Şeyhzâde, (II) 91
Mahvî Efendi, (III) 221, 250, 306, 506, 509, 514
Mahzenü'l-Esrâr, (I) 385
Mahzenü'l-Ulûm, (I) XL, 20
Makâlât, (I) 96, 149, 202, 294, 319, 488, 493
Makâle, (II) 97, 357, 578
Makâle-i Ferdiyye, (IV) 18
Makâle-i Ulviyye, (I) 447
Mâkâletü'n-Nezâfe, (II) 93
Makâlîd-i Aşk, (V) 175
Makâmât-ı Âliyât, (III) 165
Makâmât-ı Evliyâ, (II) 457
Makâmât-ı Hamîdiyye Şerhi, (IV) 443
Makâmât-ı Nakşıbendiyye, (II) 31, 34
Makâmât-ı Yûsuf-ı Hemedânî, (II) 22
Makâmâtü'l-Ârifîn, (III) 319
Makâm-ı Meşîhat, (I) 326
Makâsıd-ı Sâlikîn, (II) 269
Makdisiyye, (I) 69
Makrıköyü, (IV) 146
Maksem, (II) 179, 267
Maksûd Dede Efendi, (III) 77, 110, 115, 128, 223, 251, 270, 333, 386, 390, 393, 402, 512
Maktel-i İmâm Hüseyin, (I) 353
Malak Hâfız, (V) 40
Malatya, (I) 94, 364, 491, (IV) 103, 362, (V) 73, 74
Mâleynî, (I) 322
Mâlik b. Dînâr, (II) 16
Mâlik b. Enes, (I) 37, (II) 16, 34, (IV) 173
Mâlikî-i Sîrozî, (III) 193
Mâliye Mektebi, (I) 127
Mâliye Nezâreti Eshâm Kalemi, (I) 171
Mâliye Nezâreti, (IV) 163
Malkara, (II) 342, 458, (III) 334
Maltepe Hastahânesi, (II) 203, 523, (V) 151
Maltepe, (II) 203, 277, 523, (IV) 240, 497
Ma'lûl-zâde Nakîb Efendi, (IV) 17
Ma'mûretü'l-Azîz, (I) 193
Manastır, (I) XXV, 263, 326, 470, (III) 28, 287, 411, (V) 318
Manastırlı Faik Bey, (I) 175
Manastırlı Keşfî, (III) 335
Ma'nevî b. eş-Şeyh Ali Efendi, (IV) 33
Ma'nevî-i Şerîf, (III) 46, 63, 83, 85, 98, 148, 161, 162, 165, 175, 184, 192, 204, 213, 218, 222, 244, 255, 275, 276, 282, 285, 289, 291, 306, 319, 375, 378, 381, 388, 395, 397, 405, 478, (IV) 33, 34, 39, 45, 68, 103, 134, 164, 208, 209, 252, 337, 356, 430, 458, 471, 477, 491
Manisa, (I) XXV, 325, 408, 467, (III) 54, 100, 192, 194, 319, 320, 395, 397, 399, 421, 501, (IV) 237, 238, 248, 251, 282, 292, 358, 480, 483, 486, 500
Manisalı Ali Efendi, (II) 310
Manisalı Mehmed Paşa Câmii, (III) 59
Mansûr ez-Zâhide'r-Rabbânî, (I) 219
Mansûr, (I) 102, 154, 187, 217, 219, 220, 221, 226, 253, 262, 329, 451, (II) 71, 125, 189, 231, 265, (III) 154, 210, 217, 231, 307, 336, 421, 477
Mansûr-ı Betâyihî, (I) 220
Mansûr-ı Rabbânî, (I) 226
Mansûr-nâme, (V) 97
Mantıku't-tayr, (I) 372, (III) 125, 185, 188
Manyas, (II) 271, (V) 318
Manzûme fî Mülûki Benî Osmân, (I) 138
Manzûme-i Ahlâkıyye, (III) 225
Manzûme-i Avâmil, (II) 285
Manzûme-i Aynü'l-Hayât, (V) 19
Manzûme-i Cem' u Fark, (III) 14
Manzûme-i Gavriyye, (V) 19
Manzûme-i Hasb-i Hâl, (III) 336
Manzûme-i Mevlidiyye, (II) 299
Manzûme-i Mi'râciyye, (I) 410, (II) 56, 185, 556, (III) 87, (V) 102, 176
Manzûme-i Nüfûs-ı Seb'a, (II) 295

Manzûme-i Vâridât, (III) 343
Manzûme-i Vehbiyye, (III) 125
Maraş, (I) 491, (II) 19, 310, 311, 376, (III) 154
Mardin, (V) 74
Ma'rifet-nâme, (II) 284, 286, 290, 496
Ma'rifetü Âdâbı Kisveti'l-Halvetiyye, (IV) 178
Marpuççular, (IV) 397
Ma'rûf b. Fîrûz el-Kerhî, (IV) 101
Ma'rûf-ı Kerhî, (I) 37, 43, 46, 47, 48, 217, 271, 279, 283, 291, 292,357, 358, 424, (III) 132, 291, (IV) 199, 376, (V) 298, 299
Ma'rûfî Efendi, (III) 458
Ma'rûfî Tekkesi, (V) 305, 306
Masrau'l-Halâyık, (II) 53
Ma'şeru'l-Meşâhîr, (II) 381
Matbaacı Rızâ Efendi, (V) 122
Matbaa-i Âmire, (II) 141, 316
Matbaa-i Âmire, (III) 87, 505
Matbaa-i Bahriyye, (II) 33
Matbaa-i Ezheriyye, (IV) 210
Matbûât Âlemindeki Hayâtım, (I) 411
Mâverâünnehir, (I) 288, 326, 482, 491, (II) 301, 376, 400, 458
Ma'zeret-nâme, (I) 103
Mazhar, (IV) 15, 18, 19, 31, 33, 40, 42, 44, 51, 53, 57, 58, 67, 68, 69, 71, 75, 77, 83, 84, 90, 91, 97, 102, 103, 112, 115, 119, 120, 121, 126, 130, 133, 135, 137, 140, 141, 143, 144, 148, 151, 152, 153, 154, 155, 157, 158, 160, 164, 168, 173, 183, 187, 188, 192, 205, 206, 211, 212, 213, 215, 218, 220, 237, 240, 251, 256, 257, 259, 267, 268, 273, 274, 275, 281, 287, 292, 298, 307, 312, 319, 327, 336, 337, 343, 352, 354, 358, 359, 360, 361, 370, 379, 383, 386, 387, 389, 391, 399, 403, 406, 407, 430, 432, 434, 435, 451, 453, 457, 458, 459, 464, 466, 471, 473, 475, 476, 477, 483, 499
Mazhariyye, (II) 39, 42
Me'va'r-Regâib fî Mecdi'n-Nasâyıh, (II) 363
Meâric-i Seb'a, (II) 255
Meâricü'l-Kemâl fî Medârici'l-Visâl, (II) 115
Mebde' ü Meâd, (II) 527
Mecâlî ez-Zehrâ ale's-Salâti'l-Kübrâ, (III) 120
Mecâl-i Fikret, (II) 255
Mecâlis, (V) 62, 138, 174, 287
Mecâlis-i Ahmediyye, (I) 241
Mecâlis-i İmâm Rufâî, (I) XL, 225
Mecâlis-i İrşâdiyye, (V) 287
Mecâlis-i Seb'a, (I) 386
Mecâlis-i Va'ziyye, (III) 37
Mecâlisü'l-Va'z ve't-Tezkîr, (III) 87
Mecdî, (IV) 143
Mecdüddîn Efendi, (II) 87
Mecdüddîn-i Akhisârî, (II) 467, (I) 389
Mecdüddîn-i Bağdâdî, (I) 336, 337
Mecdüddîn-i Şirvânî, (III) 474
Mecelle-i Ahkâm-ı Adliyye, (IV) 184
Mecelletü'n-Nisâb fi'n-Nesebi ve'l-Künâ ve'l-elkâb, (II) 95
Mecelletü'n-Nisâb, (II) 27
Mecelletü's-Sâfiye fi'l-Ulûmi'l-İslâmiyye, (IV) 500
Mecîdiyye Köşkü, (V) 256
Meclis, (III) 45, 50, 52, 54, 55, 85, 94, 110, 111, 138, 152, 153, 154, 155, 172, 195, 258, 259, 271, 273, 275, 364, 370, 397, 406, 415, 448, 475, 477, 479, 485, 515
Meclis-i Îdeyn, (II) 363
Meclis-i Meşâyıh Riyâseti, (I) 126, 142, 447, (II) 353, (III) 50, 52, 258, (IV) 80, 88, 93, 107, 133, 148, 225, 477, 479
Meclis-i Umûmî, (V) 257
Meclis-i Vâlâ, (II) 318

Meclisü'l-Hümeze Şerhi, (II) 360
Mecma' Şerhi, (III) 110
Mecmau'd-Dürer, (II) 174
Mecmau'l-Ahyâr fî Menâkıbı'l-Ahbâr, (II) 19
Mecmau'l-Bahreyn, (V) 137
Mecmau'l-Fevâid, (III) 37
Mecmau'l-Fusahâ, (II) 113, 141
Mecmau't-Tefâsîr, (III) 500
Mecmûa-i Bey-zâde, (II) 256
Mecmûa-i Eş'âr, (V) 201
Mecmûa-i Fadâil, (IV) 88
Mecmûa-i Hutab, (III) 14
Mecmûa-i İlâhiyyât, (III) 46, 125, 126, 414, 415, 479, (IV) 131, (V) 102, 138
Mecmûa-i İsmâîl Hakkı, (III) 67, 86, 87
Mecmûa-i Mekâtib, (II) 285, (III) 226
Mecmûa-i Muallim, (II) 167, (V) 159, 207
Mecmûa-i Resâil, (III) 286
Mecmûa-i Tahkîkâti'l-Ehâdîs, (III) 87
Mecmûa-i Vefeyât, (III) 225
Mecmûam, (IV) 216, 217
Mecmûatü'l-Ahzâb, (II) 39, (IV) 286
Mecmûatü'l-Ehâdîs, (IV) 61
Mecmûatü'l-Esrâr, (III) 84
Mecmûatü'l-Fevâid, (V) 138
Mecmûatü'l-Fezâil, (I) 60
Mecmûatü'l-Vahdâniyye, (II) 286
Mecmûatü'n-Nasâyıh, (III) 343, 483
Mecmûatü'r-Resâil, (III) 478
Mecmûatü'r-Resâili'l-Hâlidiyye, (II) 304
Mecmuu Hutabi't-Tefsîr, (I) 136
Mecnûn, (II) 72, 80, 138, 173, 184, 415, 454, 560, (IV) 20, 169, 369, 370, 407, 436
Mecûsîler, (II) 424
Medâr-ı Mebde ü Meâd, (IV) 441
Medâr-ı Vâhidiyyet ve Merkez-i Ehadiyyet, (III) 123
Medâric, (III) 347
Medâris-i Semâniyye, (II) 121
Medâriyye, (II) 235, 248, (V) 299
Mededü'l-Bekrî min-Seyyidi'l-Bekrî, (III)124
Medeniyye, (I) 134, 297, 446
Medîne-i Münevvere, (I) 59, 122, 226, 232, 242, 263, 264, 266, 302, 306, 307, 308, 345, 378, 403, (II) 53, 67, 84, 88, 92, 142, 154, 165, 209, 214, 248, 254, 262, 263, 264, 266, 271, 276, 282, 311, 321, 334, 339, 342, 345, 351, 395, (III) 27, 119, 200, 232, 409, 413, 414, 450, 511, (IV) 30, 34, 98, 112, 154, 188, 204, 205, 206, 209, 210, 211, 248, 282, 298, 376, 381, 453, (V) 41, 63, 233, 251, 258, 259, 277, 317, 324, 329
Medrese-i Bâzerâiyye, (IV) 175
Medrese-i Hayriyye, (V) 314
Medrese-i Nizâmiyye, (I) 284, 287, 336, (II) 22, (V) 302
Medresetü'l-Hattâtîn, (I) 410, (IV) 396, (V) 279
Medresetü'l-İrşâd, (V) 282
Medresetü'l-Mütehâssısîn, (II) 155
Medresetü'l-Vâizîn, (IV) 101
Medyenî, (I) 143
Mefâtîhi'l-Ebyât, (V) 169
Mefâtîhu'd-Dürriyye Şerhi, (IV) 442
Mefâtîhu'l-Cinân, (III) 373
Mefâtîhu'l-Gayb, (I) 95, 366
Mehâsin-i Ahlâk, (II) 135, 254, 255
Mehdî Efendi, (V) 311
Mehmed Alî Aynî, (I) 16, (II) 152, 518, (III) 139, 151, (V) 97, 331
Mehmed Ali Paşa, (II) 311, 505, (III) 102, (IV) 111, (V) 313
Mehmed Efendi, (V) 314
Mehmed Han, (I) 329
Mehmed Nâzım Paşa, (V) 198
Mehmed Nûri Efendi, (I) 286
Mehmed Paşa, (II) 520, 522, 591
Mehmed Salâhaddîn, (V) 314
Mehmed Selîm Efendi (II) 134

Mehmed Suâd, (V) 316
Mehmed Şerefeddîn Efendi, (III) 109
Mehmed Vahîdüddîn Han, (I) 319
Mehmed Vehbî-i Konevî, (II) 149
Mehter Sokağı, (I) 407
Mekke-I Mükerreme, (I) XXV, 59, 71, 125, 126, 143, 209, 210, 239, 242, 272, 273, 285, 295, 299, 305, 306, 317, 320, 403, 404, (II) 47, 48, 49, 50, 53, 61, 63, 82, 85, 88, 99, 112, 164, 168, 189, 217, 218, 220, 229, 230, 249, 251, 252, 262, 266, 270, 276, 282, 301, 303, 311, 314, 315, 331, 334, 373, 394, 501, (III) 93, 109, 182, 233, 331, 472, 511, (IV) 103, 112, 141, 154, 188, 209, 231, 233, 236, 248, 312, 348, 481
Mekke-i Mükerreme Matbaası, (II) 99
Mekkî Efendi, (I) 88, 247, (II) 176, (III) 389, 391
Mekkî-zâde Mustafa Âsım Efendi, (II) 212
Mekteb gazetesi, (V) 168
Mekteb-i Bahriyye, (IV) 363, 397
Mekteb-i Hukuk, (I) 127
Mekteb-i İ'dâdî-i Askerî, (IV) 190
Mekteb-i İrfân, (IV) 212
Mekteb-i Kudât, (II) 261
Mekteb-i Mülkiyye İ'dâdîsî, (V) 314
Mekteb-i Osmânî, (V) 314
Mekteb-i Rüşdî, (III) 249
Mekteb-i Sultânî, (II) 407, (V) 174
Mektûbât, (I) 162, 405, (II) 46, 50, 63, 86, 93, 194, 195, 355, 533, (IV) 62, 86, 112, 113, 121, 136
Mektûbât-ı İmâm Rabbânî, (II) 194, 195
Mektûbât-ı Kudsiyye (II) 50, 93
Mektûbât-ı Müştâk, (I) 162
Mektûbât-ı Sezâî, (II) 533, (III) 22, 161, 162, 200, 204, 206, 221, 223, 286, 343
Melâmiyye (II) 39, 42, 95, 119, 470, 472, 489, 508, 521, 522, 535, 582, (V) 300
Melâmiyye-i Nûriyye, (II) 39, 42
Melâmiyyûn, (II) 507
Melfûzât-ı Geylânî, (I) 57
Melik Tâhir, (I) 286
Memdûh Bey, (I) 79
Memdûh Paşa, (II) 161, 374, 375, 387, (III) 377, 378, (V) 155
Memi Cân, (III) 205, (IV) 319, 378
Menâfiu's-Savm, (II) 380
Menâhilü's-Sürûr, (IV) 186
Menâkıb-ı Emîr Sultân, (I) 353
Menâkıb-ı Evliyâ, (II) 563, (V) 138
Menâkıb-ı Hâce Ubeydullâh-ı Ahrâr, (II) 138
Menâkıb-ı Haseniyye, (II) 340, 343
Menâkıb-ı Hünerverân, (II) 380
Menâkıb-ı Hz. Mevlevî, (II) 138
Menâkıb-ı Hz. Şa'bân-ı Velî, (III) 513
Menâkıb-ı İbrâhîm-i Gülşenî, (III) 151, 181, 182
Menâkıb-ı İmâm-ı A'zam, (II) 95, (III) 479
Menâkıb-ı Melâmiyye-i Bayrâmiyye, (II) 119
Menâkıb-ı Mevlânâ, (I) XXXVII, XL, 365, (V) 231
Menâkıb-ı Mustafa Şemseddîn el-Bekrî, (III) 124
Menâkıb-ı Sâdât, (I) 229
Menâkıb-ı Şa'bânîyye, (IV) 18
Menâkıb-ı Şeyh Muhammed b. Îsâ-yı Akhisârî, (I) 353
Menâkıb-ı Ziyâiyye, (II) 343
Menâkıb-nâme, (I) XL, 101, 108, 152, 159, (II) 62, 67, 123, 165, (III) 172, 182, 320, 517, 521, (IV) 27, 52, 68, 115
Menâkıb-nâme-i Hz. Şeyh Muhammed Nasûhî el-Üsküdârî, (IV) 52
Menâkibü'l-Ârifîn, (I) 384
Menâsik-i Hac, (II) 138, 260, 337 (III) 410, 478
Menâzır-ı Tâât, (III) 87
Menâzilü'l-Ârifîn, (III) 139, 478

Menâzilü's-Sâirîn, (III) 227, 344
Menâzilü's-Sâlikîn, (II) 23
Menâzilüs's-Sâirîn, (II) 23
Menbau'n-Nûr fî-Ru'yeti'r-Rasûl, (III) 120
Menemen, (V) 318
Menhecü'l-İlâh fî-Medhi Rasûli'llâh, (IV) 182
Menhelü'l-Vâridîn min Bihâri'l-Feyz alâ Zuhri'l-Müteehhilîn li-Mesâili'l-Hayz, (IV) 185
Menkabet-nâme, (IV) 22
Menteş, (I) 487
Menteşe, (III) 40, (IV) 216, 217, 388
Menzilhâne, (I) 261
Merâga, (II) 113, 431
Merakeş, (II) 249, (I) 299
Merâmî, (II) 72
Merâtib-i Esrâr-ı Kalb, (III) 139
Merâtib-i İnsâniye, (IV) 441
Merâtib-i Ulûm, (I) 95
Merâtibü'l-Vücûd, (III) 125
Mercân, (I) 92, 137, 175, 444, 469, (IV) 162
Merdiven Köyü, (I) 500
Merdiven, (II) 407, (V) 79, 122
Merdivenli Mezâristanı, (IV) 482
Merem, (III) 230, 291
Mergûbü's-Sâlikîn, (V) 138
Merhemü'l-Fuâdi'ş-Şecî fî-Zikri Yüsr min-Me'ser-i Şeyhınâ ed-Dekdekî, (IV) 178
Merkez Efendi Dergâhı, (II) 206, (III) 317, 402, (V) 308
Merkez Efendi Kabristanı, (II) 253, 366, 367, (IV) 101, 212, (V) 36, 121, 314
Merkez Efendi, (I) XXI, XXII, 126, (III) 157, 259, 310, 317, 332, 358, 393, 394, 395, 397, 398, 399, 402, 404, 459, 460, 470, 500, (IV) 101, 144, 212, 267, (V) 36, 38, 94, 121, 308, 314
Merkez Kabristanı, (V) 105
Mersin, (IV) 358
Mertîn, (II) 358
Merv, (II) 22
Meryem, (III) 160, 169
Merzifon, (I) 324, (III) 363, 479
Merzûkiyye, (I) 277
Mesâbih, (II) 206, (IV) 388, 389
Mesâr-ı Şemsî, (V) 107
Mescid-i Aksâ, (I) 141, (IV) 174, (V) 214, 319
Mescid-i Hüseynî, (I) 242
Meserretü'l-Kulûb, (III) 110
Meslekü'l-Envâr ve Menbaul-Esrâr Tercümesi, (II) 193
Meslekü'l-Uşşâk, (II) 120, 525
Meslekü's-Sidâd fî Mes'eleti Halkı Ef'âli'l-İbâd, (II) 398
Meslekü't-Tâlibîn, (II) 55, 56
Mesmûatü'n-Nekâyıh ve Mecmûatü'n-Nasâyıh, (III) 483
Mesnevî, (I) XXII, XL, XLII, XLIII, 6, 12, 96, 137, 142, 149, 159, 175, 211, 255, 264, 285, 342, 363, 370, 372, 374, 377, 378, 384, 385, 386, 387, 389, 403, 404, 405, 407, 408, 410, 437, 438, 441, 445, 446, 447, 453, 456, 466, 467, 471, 474, (II) 27, 94, 119, 137, 164, 179, 185, 186, 187, 188, 194, 195, 198, 199, 203, 205, 206, 207, 217, 229, 252, 253, 257, 259, 261, 294, 295, 297, 298, 313, 402, 403, 412, 516, 518, 520, 524, 525, 527, 577, 578, (IV)39, 148, 159, 217, 233, 290, 337, 339, 349, 355, 363, 442
Mesnevî-hân Muhammed Dede, (II) 186
Mesnevî-i Şerîf Şerhi, (I) 405, (II) 229, (IV) 442
Mestçi Ali er-Rûmî, (I) 203,(IV) 76, (V) 24, 28, 41
Mestçi Sâlih Dede, (IV) 489
Mestçi-zâde İbrâhîm Efendi, (I) 203,(IV) 76, (V) 41

Mes'ûd Çelebi, (III) 29
Mes'ûd Efendi, (II) 81, 82
Meşâyıh-nâme-i İslâm, (II) 95
Meşhed, (II) 400, 504
Meşrekü'l-Ekvân, (II) 400
Metâli, (II) 110, 261
Metâlibu's-Sülûk, (IV) 386
Metâlibü'l-Îkân, (III) 410
Metâliu'l-Âliye fî Gurreti'l-Gâliye, (IV) 430
Metâliu'l-Îmân, (II) 466
Metkîn, (I) 242
Metn fi'n-Nahv, (III) 482
Metn fi's-Sarf, (III) 482
Mevâhibü'r-Rahmân, (I) XL, 45
Mevâidü'l-İrfân Avâidü'l-İhsân, (V) 96
Mevâkıf, (II) 256
Mevâki'u'n-Nücûm Şerhi, (IV) 442
Mevâkiu'n-Nücûm, (II) 255, 427
Mevâlid-i Ehl-i Beyt, (II) 266, 270
Mevâridü't-Tenzîl fî Tercümeti Kur'âni'l-Celîl, (II) 269
Mevc-zâde Abdurrahmân-ı Bursevî, (I) 366
Mevdûd-ı Çeştî, (II) 47, 234, 243
Mev'ıze-i Sinâniyye, (IV) 277
Mevlânâ Ârif, (II) 31
Mevlânâ Câmî, (I) 377, 405, (II) 74, 348, (V) 124
Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî, (I) XXIX, XXXVII, XXXIX, XL, 25, 26, 80, 149, 150, 159, 211, 218, 238, 305, 319, 322, 323, 336, 337, 338, 341, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 369, 370, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 387, 388, 389, 390, 391, 393, 395, 403, 405, 408, 409, 410, 411, 412, 433, 438, 447, 456, 459, 472, 483, 488, (II) 145, 200, 401., 577, (III) 51, 158, (IV) 223, (V) 54
Mevlânâ Dervîş, (II) 42, 243, 246
Mevlânâ et-Tayyib b. Muhammed, (IV) 208
Mevlânâ Fenârî, (I) 364, 365, 366, (III) 336
Mevlânâ Gulâm Server-i Lahorî, (I) XXXIX, 483
Mevlânâ Hâlid Ziyâeddîn-i Nakşıbendî,(II) 19, 39, 40, 54, 118, 154, 155, 282, 305, 306, 307, 309, 311, 331, 333, 334, 338, 347, 363, 372, 374, 394, 395, 414
Mevlânâ İdrîs, (IV) 210
Mevlânâ İsâm, (V) 124
Mevlânâ Kestel, (III) 314
Mevlânâ Kutbeddîn, (I) 365
Mevlânâ Nasîruddîn, (II) 246
Mevlânâ Nâzır-zâde, (II) 586
Mevlânâ Seyfeddîn, (II) 51
Mevlânâ Seyyid Murtazâ, (II) 260
Mevlânâ Şeyhî Çelebi, (II) 547
Mevlânâ Zâhid, (II) 243, 246
Mevlânâ-zâde, (III) 458
Mevlevî Abdülazîz, (II) 230
Mevlevî Es'ad Dede'nin Tercüme-i Hâli ve Menâkıb-ı Âli'l-Âli, (I) 406
Mevlevî Neşâtî Ahmed Dede, (II) 526
Mevlevî Sâhib, (II) 400
Mevlevî Taburu, (V) 251
Mevlevî Tâhir Dede Efendi, (II) 104, 101, 114, 252
Mevlevî Tekkesi, (I) 464
Mevlevî Zekâî Dede, (IV) 162
Mevlevîler 42, 163, 378, 494
Mevlevî-nâme, (II) 107
Mevleviyye, (I) XXXVI, XLIII, 50, 85, 137, 150, 363, 410, 441, 446, 459, 488, 493, (II) 90, 94, 98, 194, 196, 200, 208, 318, 321, 402, (III) 87, 158, 162, 203, 443, (IV) 115, 278, 316, 352, 415, 500
Mevlid-i Cismânî, (II) 454
Mevlid-i Nebevî, (I) 351, 354, (II) 260, 264, 301, (III) 15, 47, 144, 185, 410, 411,

477, (IV) 55, 389, 341, 441, (V) 152, 328, 329
Mevlid-i Rûhânî (II) 454
Mevlûd-i Müctebâ, (IV) 500
Mevsıletü'l-Hidâye, (I) 262
Mevsilî Ağa, (V) 259
Mevzûât-ı Ulûm, (V) 282
Mevzûâtü'l-Ulûm, (I) XL, 376
Meymûn Ahmed, (II) 149
Meymûniyye, (I) 281
Meyyit Kapısı, (II) 523
Mezâd Bedesteni, (II) 483
Mezâhirü'l-Vücûd alâ Menâbiri'ş-Şuhûd, (II) 269, 270
Mezâr-ı Şerîf, (II) 413
Mezîd Bey Mescidi, (III) 36
Mezîd eş-Şeybânî, (I) 421, 422, 424, 465
Meziyyet-i İslâmiyye, (IV) 88
Mezûme, (I) 317
Mırtay, (II) 341
Mısır Âsitânesi, (III) 294
Mısır Çarşısı, (IV) 324, 357, 397
Mısır Dârü'l-Mevlevîsi, (V) 193
Mısır, (I) XIII, XXI, 71, 77, 78, 118, 132, 158, 208, 209, 211, 242, 244, 259, 273, 274, 275, 277, 280, 288, 294, 306, 308, 311, 314, 317, 318, 320, 321, 322, 324, 326, 329, 336, 407, 422, 435, 476, (II) 39, 43, 72, 165, 260, 311, 313, 317, 321, 334, 342, 373, 394, 412, 458, 551, 556, 586, (III) 15, 29, 40, 83, 87, 102, 109, 110, 119, 120, 122, 125, 133, 152, 154, 155, 156, 157, 160, 161, 162, 163, 164, 172, 176, 179, 184, 187, 188, 200, 204, 226, 246, 286, 293, 294, 306, 309, 327, 366, 369, 511, (IV) 30, 88, 111, 171, 172, 174, 176, 182, 183, 186, 205, 209, 210, 211, 212, 260, 299, 324, 357, 359, 388, 397, 430, 431, 499, (V) 43, 53, 75, 127, 167, 173, 180, 183, 193, 233, 234, 236, 271, 274, 283, 313
Mısırlı Emîre Hanım, (III) 15
Mısırlı İbrâhîm Paşa, (II) 310
Mısrî Abdulhâlık Efendi, (V) 96
Mısrî Dergâhı, (I) 54, (II) 184, 417, 420, (V) 89, 101, 133
Mısrî Hacı Baba, (IV) 172, 173
Mısrî Kuyusu, (IV) 294, 307, 321
Mısrî Tekkesi Kabristanı, (V) 126
Mısriyye, (II) 103, (III) 131, 188, (V) 46, 90, 106, 107, 110, 116, 119, 121
Mi'yârül-İlm, (V) 303
Midhat Paşa Konağı, (IV) 152
Midhat Paşa, (V) 199, 208
Midilli, (II) 312, 326, 327, (III) 485, 497, (IV) 167
Miftâh-ı Hısn-ı Hasîn-i Rahmâniyye fî-Arz-ı Vücûd-ı İnsâniyye, (III) 377
Miftâh-ı Vahdet-i Vücûd, (IV) 259
Miftâhî-zâde Şeyh Ahmed Efendi, (I) 270, (III) 468
Miftâhu Hısnı Hasîni Rahmâniyye fî Memleketi Vücûdı İnsâniyye, (IV) 214
Miftâhu Vücûdi'l-Eşher fî Tevcîhi Kelâmı Şeyhi'l-Ekber, (IV) 442
Miftâhu'l-Akâid, (IV) 88
Miftâhu'l-Belâğa ve Mısbâhu'l-Fesâha, (V) 170
Miftâhu'l-Fettâh, (IV) 309
Miftâhu'l-Fütûh fî Mışkâti'l-Cism ve Züccâceti'n-Nefs, (I) 138
Miftâhu'l-Gayb, (I) 326, 345, 366, (III) 60, 61
Miftâhu'l-Kenz, (II) 332
Miftâhu'l-Kulûb, (II) 129
Miftâhu'l-Maıyye fî Şerhi Risâleti'n-Nakşıbendiyye, (I) 133, (II) 28, 363
Miftâhu'l-Vücûd, (IV) 364, 440, 441
Miftâhu'r-Rumûz ve Esrâri'l-Künûz, (IV) 442
Miftâhu'ş-Salâh ve Mirkatü'n-Necâh, (III) 14

Miftâhü'l-Belâğa, (III) 86
Mihalıccık, (II) 211
Mihalıç, (II) 327, 467, 575
Mihekkü'n-Nazar, (V) 302
Mihne, (II) 78
Mihrimâh Sultân, (II) 591, (III) 462
Mihrimâh Vâlide Sultân Câmii, (II) 591
Mihrimâh Vâlide Sultân Zâviyesi, (IV) 52
Millet Kütübhânesi, (II) 62, 71, 78, 98, 141, 147, 148, 216, 221, 264, (I) 96, 343, (III) 72, 83, 84, 87, 151, 182, 286, 371, 413, 429, (IV) 31, 46, 52, 110, 136, 309, 388, 423, 443, (V) 84, 85, 96, 253
Milos, (III)281
Mi'mâr Tekkesi, (III) 506, (IV) 278, (V) 309
Mimşâd ed-Dîneverî, (I) 283, 335, 357 (II) 47, 234, 236, 243, 421, 429, 430, (III) 132, 231, (IV) 101, 199
Minhâc-ı Hakîkat, (II) 368
Minhâcü'l-Fukarâ, (II) 49, (V) 169
Minhâcü'l-Meveddet, (I) 205
Minhâcü's-Sâlikîn, (V) 170
Minkârî-zâde Yahyâ Efendi, (II) 88
Mi'râciyye, (III) 85, 88, 406, 497, (IV) 72, (V) 102, 175, 176, 177, 182, 193
Mi'râcu'l- Mü'min, (IV) 259
Mi'râcü'l-Beyân, (III) 529, (IV) 15
Mîr Ali Alemdâr, (IV) 256, 263, 265, 443
Mîr Ali Zâviyesi, (III) 134
Mîr Ebûbekr-i Buhârî, (III) 204
Mîr Gelân b. Seyyid Mahmûd-ı Belhî, (II) 63
Mîr Saîd Efendi, (III) 257
Mirahtavî Şeyh Abdullâh, (III) 125
Mîrahûr Abdullâh Ağa, (V) 43
Mîrâhûr Tekkesi, (V) 309
Miralay Ârif Bey, (III) 270
Miralay Fethi Bey, (I) 193
Miralay İbrâhîm Bey, (I) 176
Mir'ât-ı Bâyezîd, (II) 16, 19
Mir'ât-ı Hakîkat, (III) 123
Mir'ât-ı Mevlânâ, (I) 410, 411
Mir'ât-ı Mücellâ-yı Hakîkat, (IV) 95, 340, 373, (V) 90, 331, 332
Mir'âtu Esrâri'l-İrfân, (III) 61
Mir'âtû'l-Haremeyn, (I) 226
Mir'âtu's-Safâ, (III) 185
Mir'âtu'ş-Şuhûd li-Seyri'l-Vücûd, (II) 255, 345
Mir'âtü'l-A'lâm Müşkilâtu'l-Ahlâm, (IV) 442
Mir'âtü'l-Ahlâk ve Müşevviku'l-Eşvâk, (III) 478
Mir'âtü'l-Akâid, (III)125
Mir'âtü'l-Asfiyâ fî Sıfâti'l-Melâmiyyeti'l-Ahfiyâ ve Uluvvi Şâni'l-Evliyâ, (II) 525
Mir'âtü'l-Âşıkîn, (IV) 92
Mir'âtü'l-Esmâ, (IV) 404, 406, 440
Mir'âtü'l-Kâinât, (I) 152
Mir'âtü'l-Muhakkıkîn Tercümesi, (IV) 442
Mir'âtü's-Safâ fî Nuhbeti Esmâi'l-Mustafâ, (II) 92
Mir'âtül-Kemâl, (V) 330
Mîrgûn, (III) 462
Mirkâtu Ta'lîkât, (II) 360
Mirsâdû'l-İbâd mine'l-Mebdei ile'l-Meâd, (I) 337, (III) 332
Mirzâ Baba, (I) 475, 476, (III) 395
Mirzâ Cânân, (II) 52, 267
Mirzâ Dede, (II) 106
Mirzâ İsmâîl, (IV) 216
Mirzâ Ya'kûb, (II) 148
Misbâhu'l-Esrâr, (V) 170
Misbâhu'l–Kulûb, (III) 61
Misbâhus-Salât ve Mir'âtü'd-Derecât, (III) 37
Miskînler, (III) 54, 57
Mişkâtü'l-Envâr, (I) 96, (V) 303
Miyân b. Hakîm, (II) 240
Mi'yâru'l-Evliyâ, (IV) 500
Mi'yârü't-Tarîka, (III) 499, (IV) 18, 32
Mîzânu'l-İrfân, (II) 345

Mîzânü'l-Akâid, (V) 128
Mîzânü'l-Âşıkîn, (IV) 92
Mizânü'l-Hak fî İhtiyâri'l-Ehak, (I) 73
Moğol, (I) 372, 411, 491, (II) 413
Molla Abdülcemâl, (II) 290
Molla Ahmed Efendi, (IV) 104, 359, 489
Molla Ahmedzâde Muhammed Efendi, (I) 107
Molla Ali, (II) 290
Molla Arab, (III) 315
Molla Aşkî Mahallesi, (II) 82
Molla Aşkî, (III) 184, 249, 251, 252, 253, 254, 256, 257, 294, (V) 309
Molla Câmî, (I) XXXIII, XLI, 403, (II) 87, 139, 193, 207, 327, 454, (III) 125, 479, 485, (IV) 103, 130, 136, 231
Molla Celâl, (III) 181, 367
Molla Cemâl, (IV) 344
Molla Çelebi, (II) 455, (III) 51
Molla Dede, (V) 294
Molla Ekber-i Şirgânî, (II) 63
Molla Fenârî Mahallesi, (II) 433
Molla Fenârî, (I) 326, 327, 345, 346, 366, (II) 433
Molla Gürânî Câmii, (III) 314
Molla Gürânî Mahallesi, (I) 407
Molla Gürâni Rüşdiyesi, (I) 471
Molla Gürânî, (I) 96, (II) 188, 253, 465
Molla Hasan, (IV) 48
Molla Hayâlî, (I) 327
Molla Hüdâvendigâr, (II) 479
Molla Hüsrev, (I) 327
Molla İlyâs, (IV) 171
Molla Kâsım, (II) 290
Molla Mustafa Efendi b. Sâlih, (IV) 76
Molla Şemseddîn Fenârî, (I) 326
Molla Zeyrek, (II) 444, 465
Mora Yenişehiri, (V) 188
Mora, (II) 527, (III) 190, 220, (V) 49, 188
Moralı Şeyh Muhammed Efendi, (V) 50
Moralı Yahyâ Efendi, (V) 49
Moskof Muhârebesi, (IV) 216
Muallim Cûdî Efendi, (I) 185, (II) 143, 368
Muallim Fânî Efendi, (II) 323, 365
Muallim Kâzım Bey, (IV) 161
Muallim Nâcî, (II) 146, 189, 261, 264, 336, 410, (V) 158, 207
Muallim Vahyî Efendi, (I) 18
Muallim-zâde Şeyh Mustafa Zeynî, (I) 325
Muammâ-i Esmâ-i Hüsnâ Risâlesi, (IV) 442
Muammeyât-ı Manzûme, (III) 225
Mûcib Bey, (V) 40
Mudanya, (I) 41, (III) 29, (IV) 482
Mudanyavî-zâde Muhammed-i Rûşenî Efendi, (III) 48
Mudurnu, (IV) 53
Mufassal Şurûtü's-Salât, (III) 482
Muğla, (IV) 388, (V) 166
Muğnî Şerhi, (IV) 442
Muğni'l-Lebîb Şerhi, (II) 559
Muğni'l-Lebîb, (III) 346
Muhâ, (I) 306
Muhâcirîn Komisyonu, (II) 412
Muhâdaratü'l-Ebrâr, (I) XLI, 24, 95, (II) 261
Muhakkık-ı Tirmizî, (V) 275
Muhammed Abduh, (II) 412
Muhammed Abdülazîz Efendi, (II) 414, (IV) 430
Muhammed Abdülhak, (II) 47
Muhammed Abdüssemî' Efendi, (II) 60
Muhammed Âbid es-Sindî, (I) 306
Muhammed Âbidîn Efendi, (III) 29, 53
Muhammed Âdil Efendi, (V) 27
Muhammed Âgâh Ağa, (II) 179, 185
Muhammed Ağa Câmii, (II) 507, (V) 308
Muhammed Ağa Tekkesi (III) 480, 485, (IV) 17
Muhammed Ağa, (II) 72, 507, 558, (III) 84, 223, 296, 405, 418, 420, 480, 485, 498, 502, 504, 506, 508
Muhammed Ahmed Esved ed-Dîneverî, (IV) 101

Muhammed Alâaddîn, (IV) 183
Muhammed Alâeddîn Ali Ahmed-i Bâbür, (II) 238
Muhammed Alaeddîn b. Âbidîn, (IV) 186
Muhammed Alâeddîn Çelebi, (II) 200
Muhammed Alâeddîn Efendi b. Cemâleddîn, (IV) 322
Muhammed Ali Bey, (III) 443
Muhammed Ali Hilmi Dedebaba, (I) 500
Muhammed Ali Rıfkı Efendi, (III) 92
Muhammed Ârif Bey, (III) 303
Muhammed Ârif Efendi, (II) 47, 195, 198, 199, 200, 232, 237, 242, 246, 258, (V) 51, 234, 297, 300
Muhammed Ârif Hikmet, (I) 431
Muhammed Âsım Efendi, (III) 278, (IV) 498
Muhammed Âşık Efendi, (III) 221, (V) 300
Muhammed Atâullâh Efendi, (III) 529, (IV) 15, 50, 75, 145
Muhammed Atıyyetü'r-Rufâî, (I) 245
Muhammed Ayn-ı Kebîr, (V) 130
Muhammed b. Abdullâh es-Sicilmâsî, (IV) 182
Muhammed b. Abdullâh, (I) 70, 305, 307, (II) 236
Muhammed b. Abdurrahmân el-Ezherî, (IV) 208
Muhammed b. Abdurrahmân el-Fectûlî, (IV) 183
Muhammed b. Abdurrahman el-Mağrıbî, (IV) 198
Muhammed b. Abdülkerîm-i Simmânî, (IV) 212
Muhammed b. Ahmed el-Halebî, (IV) 176
Muhammed b. Ahmed et-Taflâtî, (IV) 174
Muhammed b. Ali el-Arabî, (I) 80
Muhammed b. Ârif-i Rodolvî, (II) 234, 238, 244.
Muhammed b. Azûz, (I) 309
Muhammed b. Bahâdır, (III) 424
Muhammed b. Dülef b. Muhammed eş-Şiblî, (V) 299
Muhammed b. Ebker el-Mevsilî, (I) 225
Muhammed b. Ebû Ahmed-i Çeştî, (II) 423
Muhammed b. Ebûbekir el-Ukûd, (II) 551
Muhammed b. el-Hasen el-Vancelî, (IV) 208
Muhammed b. Gavs el-Fâsî, (IV) 181
Muhammed b. Hârûn, (I) 312
Muhammed b. Hasan el-Kevâkibî, (IV) 236
Muhammed b. İbrâhîm ed-Deldekçi, (IV) 171
Muhammed b. İbrâhîm ez-Ziyâdî, (IV) 182
Muhammed b. Îsâ el-Miknâsî, (I) 300
Muhammed b. İshâk b. Muhammed-i Konevî, (I) 85
Muhammed b. Kâsım el-Vâsıtî, (I) 229
Muhammed b. Mes'ûd el-Buhârî, (II) 32
Muhammed b. Mevâhibü'l-Hanbelî, (IV) 171
Muhammed b. Muhammed el-Bedîrî ed-Dimyâtî, (IV) 182, 211, 236
Muhammed b. Muhammed el-Belbîdî, (IV) 182
Muhammed b. Muhammed el-Buhârî, (II) 39, 202
Muhâmmed b. Nasır ed-Der'î, (I) 306
Muhammed b. Osmân, (I) 305
Muhammed b. Ömer Efendi, (III)345
Muhammed b. Ömer Efendi, (IV) 105
Muhammed b. Sâlim el-Hafnî, (IV) 174, 181, 182, 183, 198, 205
Muhammed b. Vâsi, (II) 16
Muhammed Baba Semmâsî, (II) 15, 232, 237, 242, 246
Muhammed Bahâeddîn Efendi, (III) 31, 91, 92
Muhammed Bahâeddîn Şâh-ı Nakşıbend, (I) 66, 322, (II) 15, 24, 25, 27, 28, 30, 32, 37, 38, 39, 41, 43, 54, 63, 136, 142, 143, 147, 164, 170, 171, 200, 231, 243, 267, 276, 301, 309, 369, 399, (III) 91
Muhammed Bahaeddîn-i Veled, (I) 358
Muhammed Bahşî-i Halebî, (III) 331

Muhammed Bâkır, (I) 43, 490, (II) 232, 243
Muhammed Behlûl Efendi, (V) 308
Muhammed Bekri, (III) 231
Muhammed Besîm Bey, (I) XXXV, 39, 55, 57, 184, 288, 343, 361, (II) 79, 115, (III) 82, 381, 382, (IV) 52, 53, 57, 278, 347, (V) 210, 225
Muhammed Bu'l-Berekât, (III) 308
Muhammed Cân en-Nakşıbendî, (II) 301, 418, (III) 450, (IV) 233, 386, 499
Muhammed Celâl Paşa, (I) 162
Muhammed Celâleddîn Ârif Çelebi, (II) 47, 200
Muhammed Celâleddîn Dede, (V) 242
Muhammed Celâleddîn Efendi, (I) 459
Muhammed Cemâleddîn Efendi b. Nizâmeddîn, (IV) 322
Muhammed Cemâleddîn Efendi, (IV) 322, 334, 373, 415, (V) 39
Muhammed Cemâleddîn eş-Şîrâzî, (IV) 377, 382
Muhammed Cemâleddîn-i Edirnevî, (IV) 335, 378, 383
Muhammed Cemâleddin-i Halveti, (III) 323
Muhammed Cennet Efendi b. İshâk, (III) 30
Muhammed Cevâd-ı Nakî, (I) 345, (V) 297
Muhammed Çelebi Efendi, (III) 347, 497, (II) 200, (IV) 14, 264, 282, (V) 125
Muhammed Çıkrık, (II) 72
Muhammed Dâmâd, (IV) 257
Muhammed Dede, (I) 363, (III) 469, (V) 57, 125, 133, 179, 180, 183, 234, 236, 293, 294
Muhammed Demirtaş, (III) 188
Muhammed Dervîş Efendi, (I) 257, (IV) 233, (V) 37, 76
Muhammed Dervîş-i Azîmâbâdî, (II) 303
Muhammed Dîvânî Semâî Efendi, (V) 166
Muhammed Ebû Saîd, (I) 293
Muhammed Ebû'l-Vefâ, (I) 437
Muhammed ed-Dîneverî, (I) 283, 335, 357
Muhammed Edîb-i Uşşâkî, (IV) 416
Muhammed Efendi Âsitânesi, (IV) 262
Muhammed Efendi b. Hüseyin el-Hisârî, (II) 259
Muhammed Efendi b. İskender, (V) 229
Muhammed Efendi b. Muhammed Ziyâd, (I) 463
Muhammed Efendi b. Seyyid Mûsâ Çelebi, (II) 293
Muhammed Efendi b. Üftâde Efendi, (II) 584
Muhammed Efendi, (I) XXXVIII, XL, 99, 107, 120, 122, 166, 171, 202, 260, 261, 262, 324, 325, 327, 355, 363, 431, 432, 463, 464, 465, 466, 470, (II) 62, 72, 83, 84, 85, 88, 89, 91, 119, 129, 164, 168, 176, 198, 202, 217, 259, 260, 271, 272, 292, 293, 294, 306, 309, 310, 362, 443, 444, 446, 456, 458, 462, 463, 527, 548, 556, 558, 576, 584, 592, (III) 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 38, 39, 53, 93, 94, 110, 111, 220, 221, 225, 235, 236, 249, 252, 278, 296, 346, 403, 414, 415, 416, 418, 435, 467, 469, 474, 479, 482, 483, 484, 485, 497, 503, 528, (IV) 16, 17, 39, 43, 46, 49, 53, 68, 75, 77, 78, 87, 92, 93, 101, 121, 187, 188, 191, 240, 250, 256, 257, 262, 263, 264, 265, 266, 268, 275, 276, 278, 280, 313, 322, 331, 333, 335, 337, 357, 373, 386, 389, 403, 404, 415, 418, 447, 469, 481, 497, (V) 24, 25, 26, 28, 31, 36, 37, 47, 48, 50, 51, 52, 56, 61, 69, 70, 84, 119, 124, 131, 157, 166, 181, 189, 229, 230, 236, 294, 306, 308, 309, 311, 312, 317
Muhammed el-Âbid, (II) 267
Muhammed el-Attâr, (II) 267
Muhammed el-Bâkır, (I) 51, 219, 292, 311, 344, 345, 423, 424, (II) 266, 309, 399

Muhammed el-Bâkî, (II) 267, 399
Muhammed el-Basrî, (I) 222
Muhammed el-Bedîrî, (IV) 174, 182
Muhammed el-Bedvânî, (II) 267, 309
Muhammed el-Bekrî, (I) 283, 284, 335, 357, (IV) 101, 174, 178, 199, 377, 382
Muhammed el-Belîdî, (IV) 181
Muhammed el-Buhûrî, (V) 24, 71
Muhammed el-Cevherî, (I) 436, 437
Muhammed el-Erzincânî, (IV) 101, 199
Muhammed el-Fâsî, (I) 308
Muhammed el-Fectûlî el-Ezherî, (IV) 183
Muhammed el-Fenâî, (III) 103
Muhammed el-Gavs, (II) 200, (V) 297
Muhammed el-Hafnâvî, (II) 225
Muhammed el-Halvetî, (IV) 75, 177, 199, 286, 382
Muhammed el-Hammânî, (I) 475
Muhammed el-Hüseyn el-Ezîdânî, (III) 463
Muhammed el-Hüseynî, (I) 232
Muhammed Elîf Efendi, (I) XLIII, 444, (II) 506
Muhammed el-Kâdî, (II) 63, 200, (V) 297
Muhammed el-Kerûkî, (II) 272
Muhammed el-Kudsî el-Konevî, (II) 306
Muhammed el-Kübrevî, (III) 122
Muhammed el-Ma'sûm, (II) 51, 259, 267, 309, 399
Muhammed el-Mağribî, (I) 271, 297, (II) 201, (V) 300
Muhammed el-Meczûbî es-Sevâkinî, (I) 306
Muhammed el-Mehdî b. Ahmed ez-Zevâdî, (IV) 183, 184, 198
Muhammed el-Mekkî, (II) 551
Muhammed el-Meksûr, (I) 262
Muhammed el-Merendîv 235
Muhammed el-Meslemî, (II) 373
Muhammed el-Mısrî, (I) 100
Muhammed el-Mihrâkî, (II) 272
Muhammed el-Yerâğî Efendi, (II) 361
Muhammed Emîn Âbidîn, (IV) 184
Muhammed Emîn Efendi, (I) 110, 172, 260, 266, 269, 430, (II) 62, 64, 66, 67, 68, 71, 72, 76, 81, 82, 86, 91, 94, 98, 100, 102, 105, 127, 132, 180, 181, 194, 202, 205, 208, 229, 231, 263, 283, 317, 330, 360, 362, 365, 376, 377, 418, (III) 31, 91, 252, 403, 404, (IV) 78, 415, 432, 446, 453, (V) 25, 47, 51, 69, 263, 287, 311, 316
Muhammed Emîn el-Kâdirî, (IV) 188
Muhammed Emîn en-Nakşıbendî, (II) 179
Muhammed Emîn Hoca, (II) 362
Muhammed Emîn Zâik Efendi b. Zeynelâbidîn Efendi, (V) 101, 103
Muhammed Emîn-i Bursevî, (II) 208
Muhammed Emîn-i Elfî, (I) 430
Muhammed Emîn-i Tevfikî, (IV) 243, 331, 337, 345, 356, 467, 468, 469, 475, 491
Muhammed Emkinekî, (II) 45, 63, 202, 246, 267, 309
Muhammed Enîs-i Tebrîzî, (III) 323
Muhammed Enîsü'z-zâkirîn Efendi, (IV) 204
Muhammed en-Nakşıbendî es-Semerkandî, (II) 30, 164, 174, 202
Muhammed er-Râfiîv 242
Muhammed er-Râzî, (III) 323
Muhammed Es'ad b. Sa'deddîn Es'ad, (III) 180
Muhammed Es'ad Dede, (I) 208, 305, 342, 402, (II) 49, 252, 360, (III) 124, 448, (V) 134, 232, 329
Muhammed Eslem-i Tûsî, (I) 490
Muhammed es-Semerkandî, (II) 102
Muhammed es-Senûsî, (I) XIII, XL, 305, 306, 320
Muhammed Eşref, (II) 50
Muhammed eş-Şâmî es-Sa'dî, (I) 474, (II) 553
Muhammed eş-Şerefî, (I) 299
Muhammed ez-Zâhid-i Bedâhşî, (II) 42, 44, 45, 309

Muhammed Fahreddîn Efendi, (I) 104, (III) 31, (IV) 342, 345, 379, 384, 464, 469, 480
Muhammed Fahrî Efendi, (III) 316, (IV) 463
Muhammed Fâik Bey, (III) 126
Muhammed Fâik Efendi, (II) 329, (III) 92
Muhammed Fakîr Efendi, (II) 276
Muhammed Fakrî-i Kırımî, (III) 227, 347
Muhammed Fâzıl Bey, (III) 320
Muhammed Fazlı Efendi, (I) 251, (V) 140
Muhammed Fenâî Cennet Efendi, (III) 29, 38
Muhammed Ferah, (II) 50
Muhammed Ferhâd Efendi, (III) 285
Muhammed Ferîd, (I) 258, 259
Muhammed Ferîdüddîn Efendi, (III) 285
Muhammed Feyyâz Emrûhî, (II) 233
Muhammed Feyzî, (II) 394
Muhammed Feyzullâh Efendi, (II) 214, 215, 216, 222
Muhammed Gâlib Efendi, (I) 430
Muhammed Gâlib Salâhaddîn Efendi, (IV) 481
Muhammed Garîb Efendi, (IV) 43, 47
Muhammed Garîbullâh el-Hindî, (I) 69, 145, 146
Muhammed Gazâlî, (I) 360
Muhammed Gülşenî Efendi, (III) 29, 30, 31, 32, 92
Muhammed Hakkı, (II) 53
Muhammed Hâlid Zıyâeddîn-i Nakşıbendî, (II) 303
Muhammed Halîfe, (IV) 414, (V) 62
Muhammed Hamdi Efendi, (IV) 77, 92, 330
Muhammed Hamdî-i Bağdâdî, (IV) 345, 401
Muhammed Hamdullah Efendi, (II) 454
Muhammed Hâmid Efendi, (I) 260
Muhammed Ḥâmid Mekkî-i Emrûhî, (II) 232
Muhammed Hasan Zâfir el-Medenî, (I) 306, 307, 308
Muhammed Hasan, (II) 239
Muhammed Hasîb Bey, (III) 227
Muhammed Hasîb Dede, (V) 266
Muhammed Hasîb Efendi, (III) 508
Muhammed Hâşim Efendi, (II) 469, (III) 122
Muhammed Hâşim et-Tâcî, (IV) 204
Muhammed Hayât es-Sindî, (I) 305
Muhammed Hayâtî Efendi, (V) 71
Muhammed Haydar Efendi, (II) 283
Muhammed Hayri Efendi, (III) 451
Muhammed Hayrullâh Efendi, (IV) 78
Muhammed Hazmî Efendi, (II) 156
Muhammed Hidâyetullah Efendi, (II) 197
Muhammed Hikmet Efendi, (III) 92
Muhammed Hikmetî, (III) 31
Muhammed Hilâl er-Râm el-Hemedânî eş-Şâfiî, (I) 69
Muhammed Hilmi, (I) 260
Muhammed Hoca Selîm, (I) 260
Muhammed Hudâkulu, (II) 200, (V) 297
Muhammed Hulûsî Efendi, (III) 93, 99
Muhammed Hüsâmeddîn Çelebi, (II) 200, (V) 48, 50, 262
Muhammed İlhâmî, (III) 287
Muhammed İlmî Efendî, (II) 102
Muhammed İmdâdullâh, (II) 231
Muhammed İsâ, (II) 50
Muhâmmed İsmâîl b. Muhâmmed Nüvvâb, (I) 306
Muhammed İzzeddîn Safiyyullâh Efendi, (IV) 359, 362, (V) 323
Muhammed İzzet Efendi, (IV) 322, 335
Muhammed İzzet Paşa, (II) 188
Muhammed İzzî Bedreddîn Efendi, (I) 189, 192, 200
Muhammed Kâim el-Muntazar, (I) 345, (V) 297
Muhammed Kâmil Efendi, (II) 178
Muhammed Kâsım Efendi, (V) 25, 121
Muhammed Kâzım, (II) 300
Muhammed Kemâleddîn Efendi, (I) 162, (III) 121, 249, (IV) 181, 205

Muhammed Kerâmeddîn Efendi b. Alâeddîn, (IV) 322
Muhammed La'lî-i Fenâî, (III) 191
Muhammed La'lî-zâde, (II) 525
Muhammed Ma'sûm el-Medenî, (II) 50, 53, 64, 202, 246, (III) 463
Muhammed Mahmûd ed-Dâmûnî, (III) 122, (IV) 204
Muhammed Mahvî Efendi, (III) 221, 250, 306
Muhammed Mahzunî, (III) 307
Muhammed Mecnûn-ı Bağdâdî, (III) 309
Muhammed Memiş Dede, (V) 187
Muhammed Mes'ûd el-İstanbulî, (III) 417, 463
Muhammed Mirzâ es-Surûcî, (II) 551
Muhammed Muammâyî, (II) 142, 149
Muhammed Muhsin Efendi, (II) 325
Muhammed Muhterem-i Çeştî, (II) 47
Muhammed Muhyiddîn b. Ali el-Arabî, (II) 225
Muhammed Muhyiddîn Efendi b. Abdurrahmân Şemseddîn Efendi, (IV) 71
Muhammed Muhyiddîn Efendi, (III) 450, 451
Muhammed Muizzüddîn Efendi, (III) 37
Muhammed Murâd Efendi, (I) 372, 438, 441, (II) 256
Muhammed Murâd el-Hüseynî el-Buhârî, (III) 463
Muhammed Mustafa Müştâk-ı Kâdirî, (I) 155
Muhammed Mustafâ, (I) 106, 230, 500, 501
Muhammed Mübârek b. Abdullâh b. Arslan el-Ömerî ed-Dağistânî, (I) 302, (II) 271, (IV) 187
Muhammed Müstakîm Efendi, (II) 84, 85 88, 89, 92
Muhammed Müştâk Efendi, (I) 70, 168, (IV) 107
Muhammed Nasûhî Efendi, (III) 258, (IV) 27, 51, 101
Muhammed Nazîf Efendi, (II) 199, (III) 32, 285
Muhammed Nazmî Efendi, (III) 498
Muhammed Nebî Efendi, (III) 416
Muhammed Necâti Efendi, (I) 198.
Muhammed Necîb Efendi, (IV) 95
Muhammed Nehhâs-ı Buhârî, (V) 299
Muhammed Nidâî Efendi, (IV) 103
Muhammed Niyâzkulu, (III) 120
Muhammed Nizâmeddîn Efendi, (IV) 322, 329, 414
Muhammed Nûr el-Mahlâvî, (III) 119, 122, 258
Muhammed Nûrbahş-ı Buhârî, (IV) 287, 288
Muhammed Nûreddîn b. eş-Şeyh Ahmed-i Merkezî, (III) 440, 459, 461, 462
Muhammed Nûreddîn Efendi, (I) 151, (II) 153
Muhammed Nûrî Efendi, (II) 127, 129, 130, 161, 328, (IV) 415, (V) 26, 287
Muhammed Nûru'l-Arabî, (I) 470, (III) 112, 124, 126
Muhammed Nûru'l-Bedvânî, (II) 52
Muhammed Nûrullâh Efendi, (IV) 322, 499
Muhammed Ömer Rüşdî Efendi, (V) 324
Muhammed Pârsâ, (II) 27, 31, 32
Muhammed Paşa Câmii, (IV) 26, 103
Muhammed Paşa Dergâhı, (IV) 105, (V) 76
Muhammed Paşa, (I) 188, (II) 72, 102, 310, 364, 589
Muhammed Pertevî Efendi, (III) 99
Muhammed Pîr Efendi, (II) 129, (IV) 377 382
Muhammed Râsim Efendi, (I) 407, (II) 82, 91, (III) 146
Muhammed Râşid Efendi, (I) 431, (II) 228, 261, (III) 33, (IV) 160
Muhammed Râzî b. eş-Şeyh Muhammed-i Hamdî, (III) 462
Muhammed Rehâvî, (V) 324
Muhammed Reşâd, (II) 132, 275

Muhammed Reşîd Efendi, (II) 215
Muhammed Rıdvân, (II) 329
Muhammed Rızâeddîn Efendi, (II) 209, (III) 449, (IV) 78
Muhammed Rif'at Efendi, (III) 92, 257
Muhammed Rûhî Efendi, (I) 129
Muhammed Rûşenî Efendi, (III) 29, 32, 48, 50, 51, 99
Muhammed Rükneddîn-i Sincâsî, (IV) 377
Muhammed Rüşdî Efendi, (III) 252, (IV) 47, 76, 129
Muhammed Rüşdî Paşa, (II) 361
Muhammed Sa'd el-Halebî, (I) 425, 475
Muhammed Sa'deddîn Süheylî Efendi, (I) 199, 200
Muhammed Sa'deddîn, (I) 94, 200, 266, 422, 428
Muhammed Sa'dî Efendi, (I) 459, (III) 285
Muhammed Sa'îd Efendi, (I) 33
Muhammed Sabrî Efendi, (III) 317
Muhammed Sabûrî Efendi, (III) 107
Muhammed Sâdık b. el-Hâc Selîm, (III) 463
Muhammed Sâdık Dede, (V) 187, 263, 294
Muhammed Sâdık Efendi, (II) 50, 278, 418, (IV) 446, 447, (V) 51
Muhammed Sadreddîn Efendi, (III) 51
Muhammed Safvetî Efendi, (IV) 322, 327, 329, 437
Muhammed Sahâvetüddîn Hacı Baba, (IV) 470
Muhammed Sahfî Efendi, (V) 101, 102, 121
Muhammed Saîd b. Es-Seyyid el-Ferrâ, (IV) 200
Muhammed Saîd Efendi b. Alâeddîn, (IV) 183
Muhammed Saîd Efendi, (II) 128, 196, 197, 198, 199, 246, 265, 266, 267, 347, 373, 393, 394, 395, 398, 418, (III) 257, 529, (IV) 49, 78, 79, 105, 183, 186, 187, 198, 241, 399, (V) 26, 139, 172, 188, 189, 239
Muhammed Saîd el-Halebî, (IV) 185
Muhammed Sa'îd İbn'ü Abdülkâdir el-Bâğdâdî en-Nakşibendî, (I) 34, 37
Muhammed Saîd Pertev Paşa, (II) 196, 197, 198
Muhammed Saîd-i Medenî, (II) 394
Muhammed Salâhaddîn Efendi b. Muhyiddîn, (IV) 79
Muhammed Sâlih b. Abdullâh, (I) 305
Muhammed Sâlih b. eş-Şeyh İsâ el-Mahvî, (II) 91
Muhammed Sâlih b. İsmâîl-i Zühdî, (III) 461
Muhammed Sâlih Efendi, (II) 72, 102, (III) 509, (IV) 312
Muhammed Sâmî Efendi, (III) 256, 294
Muhammed Sâmî Efendi, (V) 309
Muhammed Selîm Bey, (II) 321
Muhammed Semân-ı Medenî, (IV) 204
Muhammed Seyyid Efendi, (III) 448
Muhammed Sıddîk Efendi, (II) 165, 175, 176, (V) 134
Muhammed Sıddîk Hân, (II) 412
Muhammed Sıdkî Efendi, (IV) 320, 322, 330, 331, 332, 418
Muhammed Sırrî Efendi, (I) 120, (III) 190, 191, 236, 237, 278, (IV) 385
Muhammed Subhî Efendi, (IV) 386, 463
Muhammed Sûfî Efendi, (III) 448
Muhammed Sultân Efendi, (IV) 186, 187, 188, (V) 316, 317, 319
Muhammed Sultân el-Mübârek ed-Dağıstânî, (IV) 183
Muhammed Sultan el-Ömerî, (IV) 198
Muhammed Süreyyâ Efendi, (II) 534, 547, 548
Muhammed Şâh, (V) 17
Muhammed Şâkir Efendi, (III) 449, (V) 48
Muhammed Şâmî Efendi, (II) 458
Muhammed Şehâbeddîn Efendi, (III) 29, 48, 51
Muhammed Şehrî Efendi, (II) 273, (III) 254, 278, 286, 287, 290, 291, 292, 293, 294, 295

Muhammed Şemseddîn Efendi b. İsmâîl Nazîf Efendi, (V) 101
Muhammed Şemseddîn Efendi, (II) 81, 184, 417, (III) 176, (IV) 71, 83, 294, 297, 471, 472, 473, 474, (V) 76, 84, 89, 97, 101, 105, 182, 269, 271, 323
Muhammed Şemseddîn el-Hafnî, (I) 165, 269, 343, 344, 428, 429, 474, (III) 122, (IV) 204
Muhammed Şeref, (III) 275
Muhammed Şerefeddîn Efendi, (I) XLII, 120, 126, 165, (II) 217, 467, (III) 223
Muhammed Şerîf Efendi, (III) 296
Muhammed Şevki Efendi, (IV) 113
Muhammed Şîrin-i Mağribî, (I) 341, 342, 343, (V) 211
Muhammed Şükrü Efendi, (IV) 397,
Muhammed Şükrü Şihâbeddîn Efendi, (I) 189
Muhammed Tâhir Efendi, (I) 126, 261, (II) 97, 217, 365, 482, 483, (IV) 337, (V) 105, 308
Muhammed Tâhir Şevkî Efendi, (III) 285
Muhammed Tâhir-i Üsküdârî, (IV) 78
Muhammed Tahsîn b. es-Seyyid Ahmed Şemseddîn et-Trabzonî, (II) 228
Muhammed Tâlib Efendi (III) 29, 30, 40
Muhammed Tevfîk Efendi, (IV) 88, 119, 157, 160, 213, 330, 331, 345, 444, 457, 458, 463, 497
Muhammed Tuğluk Şâh, (II) 424
Muhammed Tulûî Efendi, (IV) 68
Muhammed Üftâde, (II) 576, 578, (III) 372
Muhammed Vahdî Efendi, (IV) 333
Muhammed Vâhid Efendi, (III) 184
Muhammed Vahyüddîn Efendi, (III) 394, 436
Muhammed Vuslatî Efendi, (IV) 480
Muhammed Yahyâ, (II) 50
Muhammed Yasin b. Nâfi, (II) 225, 360
Muhammed Zâfir Efendi, (I) XXXIX, 293, 307, 308, 446
Muhammed Zâhid Efendi, (V) 38
Muhammed Zekâî Efendi, (III) 317, 318, 461
Muhammed Zekî Dede, (V) 266
Muhammed Zeynî-i Hüseynî, (III) 425
Muhammed Zihnî Efendi, (IV) 96
Muhammed Ziyâ Bey, (I) 406, (IV) 264, (V) 162, 181, 197, 229, 240
Muhammed Ziyâd, (I) 462, 463, 464
Muhammed Ziyâeddîn Yaşar Efendi, (V) 53
Muhammed Zübeyr, (II) 247
Muhammed Zühdî Efendi, (IV) 93, 345, 378, 444, 446, 447, 452, 463
Muhammed-i Amûye, (V) 298
Muhammed-i Arabgirî, (III) 479
Muhammed-i Bâbilî, (II) 64
Muhammed-i Bağdâdî, (I) 37, 482
Muhammed-i Bâkî, (II) 45
Muhammed-i Bedvânî, (II) 52, 399, 429, (III) 132
Muhammed-i Belgrâdî, (IV) 319
Muhammed-i Derrâsî, (I) 267
Muhammed-i Dîneverî, (III) 132, 291
Muhammed-i Enîsî, (III) 122
Muhammed-i Ensârî, (II) 174, (V) 324
Muhammed-i Erzincânî, (III) 138, 324, 511, (IV) 248, 290
Muhammed-i Eyyûbî Efendi, (III) 394
Muhammed-i Fakrî-i Kırîmî, (III) 221
Muhammed-i Geylânî, (III) 291, (V) 56
Muhammed-i Geysûdrâz, (II) 240
Muhammed-i Gülşenî, (III) 26, 35, 43, 51, 52, 93
Muhammed-i Halvetî, (II) 61, (IV) 77
Muhammed-i Hanbelî, (I) 118
Muhammed-i Hanefî, (I) 485, 488
Muhammed-i Hasbersî, (I) 229
Muhammed-i Hudâverdi, (III) 463
Muhammed-i İdrîsî, (III) 120
Muhammed-i Karamânî, (IV) 319, 320
Muhammed-i Karrî, (II) 17
Muhammed-i Kemter Efendi, (V) 307

Muhammed-i Keşânî, (IV) 345, 378, 383, 390
Muhammed-i Kutbî Efendi, (III) 394
Muhammed-i Ledünnî Efendi, (II) 541
Muhammed-i Ma'sûm, (II) 63, 112
Muhammed-i Memicân Efendi, (IV) 385
Muhammed-i Mûris, (II) 244
Muhammed-i Müslim, (V) 300
Muhammed-i Nehhâsî Buhârî, (IV) 382
Muhammed-i Nûrbahş, (I) 341
Muhammed-i Nübeys, (I) 229
Muhammed-i Nüvvâb, (II) 251
Muhammed-i Satîha, (II) 64
Muhammed-i Süheyl, (I) 300
Muhammed-i Sünbülî, (III) 415
Muhammed-i Şâmî, (II) 235
Muhammed-i Şenkît, (II) 272
Muhammed-i Şîrâzî, (I) 272
Muhammed-i Şuhûdî Efendi, (III) 409, (V) 42
Muhammed-i Tâhir, (I) 118
Muhammed-i Takî, (II) 30, 399
Muhammed-i Tartûsî, (V) 299
Muhammed-i Tebrîzî, (III) 323, (IV) 199, 377, 382, (V) 299
Muhammed-i Tevfîkî, (IV) 379
Muhammed-i Üsküdârî, (IV) 78
Muhammed-i Zâhid, (II) 267
Muhammed-i Zeccâc, (I) 50, 358
Muhammed-i Zeynî, (I) 324, (II) 454
Muhammediyye Şerhi, (I) XLI, 83, 370, (II) 458, 578, (III) 62, 83, 113
Muhammediyye, (II) 133, 207, 218, 290, 297, 305, 310, 313, 320, 330, 398, 402, 447, 448, 458, 459, 460, 463, 464, 465, 466, 514, 554, 578, 591, 593
Muhammedü'l-Arab el-Hâlebî, (IV) 266
Muharrem Efendi, (III) 27, 479, 485, 518, 519
Muharrerât-ı Şeyh Vasfî, (II) 261
Muhassalü'l-Kelâm fî-İlmi'l-Kelâm, (III) 336
Muhâtaba, (V) 201, 276
Muhibbullâh ed-Debbârî, (II) 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 244, 245, 248
Muhsin Efendi, (II) 72, 164, 306, 325, (V) 305
Muhtâr Efendi, (I) 27, 57, 200, 256, 440, 441, 444, 445, 446, 450, 452, 453, 459, 464, (II) 199, 253, 254, 255, 256, 349, 405, 411, (III) 28, 52, 62, 154, 156, 233, 257, 278, 398, 444, 445, 447, 452
Muhtâr-ı Kennî el-Kâdirî, (I) 307
Muhtâr-nâme, (I) 372
Muhtâru'l-Enbiyâ fı'l-Hurûfi ve'z-Zurûf ve Ba'zu'l-Esmâ, (I) 447
Muhtasar Târîh-i Osmânî, (III) 226
Muhtasaru'l-Velâye Tercümesi, (II) 168
Muhyî Efendi, (III) 349, (V) 189, 307
Muhyiddîn Efendi, (I) 104, 120, 463, 464, 466, 470, 471, (IV) 14, 18, 47, 71, 72, 79, 80, 92, 94, 106, 123, 130, 131, 133, 160, 388, 420, 443, 467
Muhyiddîn eş-Şevkî Efendi, (I) 465
Muhyiddîn Muhammed er-Rukıyye, (III) 473
Muhyiddîn Şerîf Efendi, (II) 483
Muhyiddîn-i Arabî, (I) XIII, XXXVIII, XXXIX, XLI, XLVI, 23, 24, 25, 54, 61, 65, 69, 70, 74, 78, 80, 82, 83, 84, 85, , 86, 89, 96, 131, 132, 143, 202, 211, 263, 280, 329, 344, 364, 403, 460, (II) 107, 153, 156, 158, 164, 225, 254, 463, 516, 551, 577, (III) 23, 58, 60, 61, 67, 68, 83, 114, 120, 121, 122, 123, 124, 268, 325, 505, (IV) 29, 60, 61, 74, 88, 122, 143, 148, 149, 158, 171, 213, 346, 355, 429, 431, 440, 442, 445, 488, 500, (V) 85
Muhyiddîn-i Halvetî Efendi, (V) 13
Muhyiddîn-i Karahisârî, (V) 13
Muhyiddîn-i Kastamonî, (IV) 25, 52, 177
Muhyiddîn-i Siyâhî, (IV) 243

Muînü'l-Mürîd, (IV) 93
Muînü'l-Vâizin, (II) 257
Muînüddîn-i Çeştî, (II) 234, 244, 249, 423, 426
Mûk, (II) 272
Muk'ad Ahmed Efendi, (III) 30, 34, 39, 54
Muk'ad Hızır Dede, (II) 444, 467, 575
Mukavvilât-ı Devriyye, (II) 94
Mukbil Ahmed Ağa, (II) 72
Murâd Çavuş-zâde, (I) 97
Murâd el-Buhârî Dergâhı, (II) 198, 399, 400, 401, 411, (IV) 176
Murâd el-Kâdirî en-Nakşıbendî, (II) 64, 119
Murâd el-Özbekî, (II) 106, 112, 113
Murâd Molla Dergâhı, (I) 372, (II) 259
Murâd Molla Kütüphânesi, (I) 96, 326, (II) 138, 156, 257, 260, 264, (III) 180, (IV) 363
Murâd Molla, (I) 96, 326, 372, 438, 441, (II) 33, 259, (III) 180, 526
Murâd Paşa, (I) 164, (III) 520
Murâdiye Câmii, (III) 65
Murâdiye Kütüphânesi, (III) 319
Murâdiye Mahallesi, (IV) 471
Murâdiye Medresesi, (III) 331, 513
Murâdiye, (II) 39, 42, (III) 65, 194, 319, 331, (IV) 17, 471
Muratlı, (V) 320
Mûsâ Cengîdost, (II) 245
Mûsâ Çelebi, (I) 363, (III) 110
Mûsâ Dede, (V) 157, 294
Mûsâ Efendi, (I) 129, 251, (II) 309, (III) 185, 448
Mûsâ el-Bistâmî , (II)434
Mûsâ Elhûn, (II) 244
Mûsâ Kâzım Efendi, (I) 43, 46, 51, 219, 292, 311, 344, 345, 357, 423, 424, (II) 30, 156, 233, 266, 399, 432, (III) 315, (IV) 335, 338
Mûsâ Muslihuddîn, (IV) 320
Mûsâ Rızâ, (II) 30
Mûsâ Şekûrî Efendi, (V) 24
Mûsâ, (I) 36, 43, 46, 50, 51, 129, 155, 201, 219, 242, 251, 272, 292, 302, 311, 344, 345, 357, 363, 409, 423, 424, 478, 482, 490, 495, (IV) 35, 36, 51, 110, 127, 132, 173, 243, 244, 247, 320, 335, 338, 448, 451, 497
Musaffâ, (IV) 204
Musâhib Paşa, (IV) 172
Musallâ Kabristanı, (IV) 265
Musaykalü'l-Kulûb, (III) 482
Mûsevî, (I) 67, 471
Mûsi-i İmrân, (I) 154
Mûsikâr-ı Şemsî, (V) 107
Mûsikî Istılâhâtı, (IV) 162
Muslih Efendi, (IV) 267
Muslihiddîn-i Tavîl, (I) 353
Muslihiyye, (III) 131, (IV) 280, 384, 421
Muslihu'n-Nefs, (IV) 18, 22
Muslihuddin Çavuş, (II) 375
Muslihuddîn Ebu'l-Vefâ, (IV) 214
Muslihuddîn Efendi, (I) 103, 105, (V) 45, 47
Muslihuddîn Halîfe, (I) 328, (II) 444
Muslihuddîn Mescidi, (I) 255
Muslihuddîn Mûsâ, (III) 462
Muslihuddîn Mustafa Efendi, (II) 60, 63, (IV) 26, 47
Muslihuddîn Mustafa Safâî b. İsmâîl, (III) 485
Muslihuddîn Vahyî, (IV) 13, 15
Muslihuddîn-i Foçavî, (II) 467
Muslihuddîn-i Karamânî, (IV) 421
Muslihuddîn-i Kastalânî, (III) 315
Muslihuddîn-i Tavîl, (II) 91
Mustafa (Feyzî) Efendi, (II) 338
Mustafa Aczî Ağa, (IV) 167, 168, (V) 113
Mustafa Âhî Efendi, (I) 165
Mustafa Âsım Efendi, (IV) 446
Mustafa b. Ahmed el-Azîzî 182
Mustafa b. Îsâ, (II) 306
Mustafa b. Kemâleddîn el-Bekrî, (IV) 198, 204, 211

Mustafa b. Mahmûd-ı Trabzonî, (III) 119, 120
Mustafa b. Şeyh Hasan Efendi, (I) 462
Mustafa Bey, (IV) 127, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 138, 140, 143, 145, 151, 160, 161
Mustafa Çelebi, (III) 246, 250, 293, 294, 483, (IV) 244
Mustafa Dede Çelebi, (III) 107
Mustafâ Efendi b. Nûreddîn Efendi, (V) 312
Mustafa Efendi b. Şa'bân, (IV) 68
Mustafa Efendi b. Üftâde Efendi, (II) 584
Mustafa Efendi İbnu Aydosî İbrâhîm Paşa, (III) 51
Mustafâ Efendi Tekkesi, (V) 310
Mustafa Efendi, (I) XXII, XXIII, XXIV, XXVII, XXVIII, XXIX, XXX, XLI, XLIII, XLIV, 67, 89, 109, 112, 117, 126, 155, 156, 157, 165, 199, 201, 202, 203, 204, 235, 240, 261, 262, 267, 304, 325, 328, 353, 355, 363, 380, 403, 404, 408, 423, 428, 429, 434, 435, 437, 440, 462, 465, 466, 469, 471, 475, 476(II) 60, 63, 67, 72, 81, 82, 103, 111, 118, 128, 129, 217, 226, 227, 256, 260, 261, 264, 266, 271, 282, 299, 309, 310, 317, 356, 374, 504, 584, (III) 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 40, 41, 51, 64, 96, 122, 127, 157, 195, 196, 205, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 250, 253, 257, 269, 277, 278, 285, 291, 296, 302, 344, 394, 416, 417, 430, 438, 460, 461, 463, 464, 482, 483, 485, 487, 497, 499, 504, 526, 528, (IV) 27, 30, 31, 41, 43, 44, 47, 48, 49, 52, 68, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 83, 87, 88, 89, 93, 94, 101, 108, 110, 119, 125, 126, 130, 131, 137, 144, 173, 243, 259, 264, 265, 267, 276, 277, 285, 309, 320, 321, 322, 323, 324, 336, 337, 338, 348, 358, 359, 372, 374, 386, 389, 476, 479, 480, 482, 485, 489, 490
Mustafa el-Bekrî b. Kemâleddîn el-Bekrî, (III) 122, (IV) 31, 171, 172, 173, 174, 176, 177, 181, 183, 204
Mustafa el-Çerkeşî, (IV) 109
Mustafa el-Edirnevî, (IV) 172, 177, 198
Mustafa el-İzzî Efendi, (I) 437
Mustafa el-Kürdî, (II) 303
Mustafâ el-Mevlevî, (V) 271
Mustafa el-Meydânî, (I) 428
Mustafa Emrullâh-ı Bosnavî, (IV) 319, 323
Mustafa en-Nahlâvî, (III) 122, (IV) 204
Mustafa Enver Efendi, (IV) 264, 267, 268, 275
Mustafa Enverî Efendi, (II) 227, (IV) 76, 114, 119, 125, 131
Mustafa es-Sivâsî, (IV) 182
Mustafa Fâzıl Paşa, (II) 483, (III) 429, (V) 80
Mustafa Fedâyî Efendi, (I) 203
Mustafa Fenâî Efendi, (III) 29, 40
Mustafa Fethî Efendi, (IV) 458
Mustafa Fevzî Efendi, (II) 342, (IV) 463, (V) 25
Mustafa Feyzî Efendi, (II) 85, 341
Mustafa Hakkı Efendi, (III) 48
Mustafa Hân, (III) 66, 244, 335, 432, 470
Mustafa Hâşim Efendi, (IV) 72
Mustafa Hâşimî-i Üsküdârî, (III) 32
Mustafa Hilmi Efendi, (III) 249, 250, 251, 252, 266, (IV) 322, 335, 345, 357, (V) 319
Mustafa Hulûsî Efendi, (IV) 101
Mustafa İsmet Efendi, (II) 374, (IV) 218
Mustafa İzzet Efendi, (IV) 374
Mustafa İzzî b. Halîl ed-Demenhûrî el-Mısrî, (I) 434, 437, 440
Mustafa Kabûlî İbnü'l-Ma'nevî, (III) 285
Mustafa Kanber Efendi, (IV) 498
Mustafa Kutbî Efendi, (II) 253
Mustafa Lütfullâh Efendi, (V) 105

Mustafa Ma'nevî Efendi, (IV) 33, 68, 103
Mustafa Muslihuddîn Efendi, (V) 47
Mustafa Muslihuddîn-i Kastamonî, (IV) 25
Mustafa Müştâk-ı Kâdirî, (II) 180
Mustafa Nehcî Efendi, (V) 32
Mustafa Nesîb Efendi, (V) 131, 134
Mustafa Neş'et Bey, (II) 135
Mustafa Nûreddîn-i Çerkesî (II) 394
Mustafa Nûrî Efendi, (III) 462, 463
Mustafa Nûrî İlhâmî Efendi, (III) 461
Mustafa Paşa Câmii, (III) 65
Mustafa Paşa, (III) 65, 203, 324, 355, 367, 368, 429, 521, (IV) 30, 40, 41, 249, 250
Mustafa Peçevî, (IV) 319, 323, 348
Mustafa Resmî Efendi, (II) 527
Mustafa Reşîd Efendi, (V) 157, 161
Mustafa Rızâeddîn en-Nakşıbendî, (II) 163, 164, 178, 373
Mustafa Rif'at Efendi, (III) 223
Mustafa Rûhî Efendi, (II) 129
Mustafa Sabri Efendi, (IV) 463
Mustafa Sâfî Efendi, (I) XXIV, 67, (II) 156, 390, (III) 93, 466, (IV) 316, 335, 342, 344, 349, 356, 357, 359, 361, 363, 415, 447, 489
Mustafa Saf'et Efendi, (III) 463, 466
Mustafa Sâib Efendi, (II) 198
Mustafa Selâmî Nâcî, (II) 300
Mustafa Sîret Efendi, (IV) 92, 93
Mustafa Sirozî, (IV) 319
Mustafa Şânî Efendi, (II) 219
Mustafa Şerîf Efendi, (I) 201, 202, (IV) 213
Mustafa Şevki Efendi, (I) XXVII, 203, 204, 466, 475
Mustafa Şükrü Efendi, (III) 448, 456, 459, (V) 25
Mustafa Vahyî Efendi, (II) 203, 209, 419
Mustafa Vehbî, (I) 475, (II) 106
Mustafa Yûsuf-zâde Mustafa Efendi, (II) 72
Mustafa Zekâî Efendi, (III) 317, 459, (IV) 69, 164, 165, 266, 267, 277
Mustafa Zekî b. Şeyh Mustafa Zekâî el-Üsküdârî, (III) 258, (IV) 167, 267
Mustafa Zevkî Efendi, (III) 294
Mustafa Ziyâeddîn Efendi, (IV) 480
Mustalahât-ı Sûfiyye Tercümesi, (IV) 442
Mustâriyye, (I) 297
Musul, (IV) 154, 163, 175, 488, (V) 236
Musûllu Baba Efendi, (I) 162
Muş, (I) 159, 160, 163
Muşahhasât-ı Suver-ı Kur'âniyye, (II) 267, 269
Mutavvel Hâşiyesi, (III) 61
Mutavvel, (I) 403, (III) 61, 64, 216, 482
Mu'tezile, (I) 44
Muvaffakuddîn el-Makdisî, (I) 70
Muvattâ, (I) 459
Mûytâb-zâde Ahmed Efendi, (V) 193
Muzaffer Çelebi, (V) 189
Muzaffer Dede, (III) 518
Muzaffer Efendi, (II) 584
Muzhiru'l-Acâib, (I) 372
Mü'min Deresi, (II) 111, 407
Mübârek b. Adiy el-Feylânî, (I) 306
Mübârek Şâh-ı Mantıkî, (III) 109
Mübârek, (II) 19, 23, 30, 32, 39, 61, 79, 84, 86, 116, 131, 132, 133, 135, 158, 168, 198, 206, 220, 221, 265, 271, 282, 283, 294, 307, 319, 321, 331, 337, 350, 394, 442, 443, 451, 460, 461, 477, 478, 479, 507, 517, 521, 556, 588
Müberka, (II) 399
Mübeyyineti'l- Esrâr, (III) 326
Mücâhid Veliyyüddîn, (III) 30
Müceddidiyye, (II) 39, 42, 53, 247, 248, 394
Mücerrebât, (II) 453
Mücerredü'l-Ekber, (I) 241
Müderris Baba, (V) 27, 28
Müderris Tekkesi, (III) 347
Müderris Ya'kûb, (II) 455
Müeyyed, (I) 241, 318, 326, (III) 483
Müeyyidüddîn Habendî, (I) 364

Müferricü'l-Kâdirî, (V) 128
Müfid Bey, (II) 133
Müfîd Efendi, (V) 308
Müfîdü'l-l'râb, (III) 505
Müftî Baba, (III) 99
Müftî Medresesi, (I) 174
Müftî Şeyh Ahmed Efendi, (III) 405
Müftî-zâde Ahmed Efendi, (I) 247
Müftü Şeyh Muhammed, (II) 356
Müftüönü, (IV) 126
Mükâşefât-ı Vâkıât, (IV) 61
Mükerreme Hâtûn, (I) 103
Mültekâ, (I) 42, 138
Mülteka'l-Ebhur, (III) 96, 97
Münâcât, (II) 76, 82, 96, 343, 406, 540
Münâcat-ı Esmâ-i Hüsnâ, (IV) 443
Münâcât-ı Hazret-i Mevlânâ Tercümesi, (I) 412
Münâcât-ı Mevlânâ, (V) 282
Münâcât-nâme, (I) 103
Münâdî Hasan Çelebi Mahallesi, (IV) 152
Münâğâtü'l-Kadîm ve Münâcâtü'l-Hakîm, (I) 138
Münâzara-i Tûtî Bâ-zâğ, (III) 336
Münci'l-Melâl ve Mevsılu'l-Kemâl, (III) 225
Münîb Efendi, (V) 306
Münîf Efendi, (II) 259
Münîf Paşa, (II) 411
Münîr İsmetî, (V) 195
Münîre, (II) 210
Münîrî Efendi, (II) 490, (III) 24, 28
Münşeât, (III) 336
Münşeât-ı Şeyh Vasfî, (II) 261
Müntehâ Efendi, (III) 528
Müntehabât-ı Ezhâr-ı İrfân, (I) XXVII, XLI, 96, (IV) 46, (V) 328
Müntehâbât-ı Manzûme, (II) 285
Müntehabât-ı Sâmiye, (IV) 500
Münyetü'l-Ebrâr (II) 458
Münzevî Abdullâh Efendi Dergâhı, (II) 418, (V) 105
Münzevî Muhammed Emîn Efendi, (I) 171, 172
Münzevî Sâdık Efendi, (II) 284
Mürâselât, (III) 257, 261, 267, 295, (IV) 61, 71, 86, (V) 329
Mürg-zâr-ı Şemsî, (V) 107
Mürîd-zâde Muhammed Ağa, (IV) 167
Mürsel Baba Dergâhı, (IV) 498
Mürsiye, (I) 70
Mürşide Hânım, (IV) 335
Mürşidi'z-Züvvâr, (I) 274
Mürşidü'l-Müteehhilîn, (II) 93, 100, 285
Mürşidü'l-Uşşâk, (III) 120
Mürşidü'z-Züvvâr, (III) 155, 165
Mürüvvet, (II) 75, 261, 367, 370, 382, 441, 477, 536, 548
Müsâvât-ı Aded-i Hurufat, (II) 295
Müsebbeât-ı Aşere, (I) 299
Müsellem Efendi, (III) 64, 89, 207, 216, 220, 221, 222, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 246, 269, 272, 279, 280, 283, 284, 285, 297, 298, (IV) 109, 204, 375, 400
Müsellemî Seyyid Osmân, (III) 206
Müsellesât, (IV) 18
Müslim el-Hammâdî, (I) 70
Müstağni'ş-Şürûh, (II) 337
Müstakîm Efendi, (IV) 279
Müstakîm-zâde, (I) XXXVIII, XXXIX, XL, XLI, XLII, XLIII, 6, 26, 64, 73, 93, 98, 99, 112, 122, 429, (IV) 55, 72, 241, 257, 280, 288, 323, 329, (V) 26, 62, 78, 83, 151, 156, 176, 180
Müstebân Çelebi, (V) 189
Müstedâm Efendi, (III) 28
Müşâhede, (IV) 52, 53, 137, 175, 207, 262, 275, 298, 420, 459
Müşâhidü't-Tevhîd, (III) 120
Müşevviku'l-Uşşâk, (I) 108
Müşîr Tevfîk Paşa, (II) 395
Müşkil-güşâ, (I) 178, 262, 360

Müştâk Efendi Dergâhı, (IV) 107
Müştâk Efendi, (III) 54, (IV) 106
Müştâk, (I) XXIII, XXVII, 67, 70, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 174, 268, 269, 274, 409, 499
Müştâk-ı Kâdirî, (II) 180, 283, 470, (IV) 294, (V) 320, 330
Müştâkîler, (I) 163
Müştâkiyye, (I) XXVII, 155, 157, 167, 174
Müştâk-zâde Dergâhı, (III) 333
Müştâk-zâde Şeyh Ahmed Efendi, (IV) 102
Müştâk-zâde Şeyh Cemâl Efendi, (IV) 80
Müteferrikât-ı Sûfiyye, (III) 83
Müzekki'n-Nüfûs, (I) 103
Müzeyyen Hânım, (V) 325
Müzîlü'l-Ahzân, (III) 83
Müzîlü'l-İştibâh, (III) 37
Müzîlü'ş-Şükûk, (I) 353

N

Nablus, (I) 131, (IV) 176
Nâcî Ahmed Dede, (V) 181, 186, 234
Nâci Efendi, (I) 103, (V) 307
Nâcîye, (II) 39
Nâdir Şah, (I) 411, (II) 427
Nâfi, (II) 16, 98, 225, 360, 571
Nâfia Nezâreti, (IV) 147
Nâfiz Efendi, (I) 104, 115, (V) 26
Nâfiz Paşa, (III) 429
Nağamâtü'l-Ezhâr, (I) 137
Nahîfî Süleymân Efendi, (III) 107, 145, (V) 151
Nahil Kalesi, (IV) 30
Nahv-i Osmânî, (II) 261
Nâil Efendi, (III) 278
Nâilî Mustafa Efendi, (II) 524, (III) 35, 195, 196, 208, (V) 232
Nâilî-i Kadîm, (I) 25
Nakdü'l-Hâl, (III) 73, 83
Nakdü'l-Hâtır, (III) 478
Nakkâş Paşa Sarayı, (II) 555
Nakş-ı Fusûs, (II) 139
Nakşıbendî Zâviyesi, (II) 84, 195
Nakşıbendîler, (V) 135
Nakşıdil Vâlide Sultan, (II) 221
Nakşî Tekkesi, (II) 343
Nakşî, (V) 18, 19, 21, 22, 23, 24
Nakşibendî, (I) 34, 37, 66, 127, 131, 132, 171, 183, 306, 404, 438, 445, 476, 483, (II) 15, 18, 27, 28, 30, 32, 39, 40, 41, 42, 51, 54, 57, 63, 64, 66, 71, 72, 84, 88, 100, 102, 105, 106, 117, 118, 119, 127, 128, 131, 134, 135, 153, 154, 164, 166, 174, 178, 179, 183, 185, 186, 187, 190, 193, 194, 195, 198, 202, 208, 214, 217, 218, 221, 243, 246, 259, 260, 266, 267, 269, 277, 278, 280, 282, 283, 285, 292, 303, 304, 305, 306, 308, 331, 333, 334, 347, 349, 358, 360, 362, 363, 376, 377, 380, 394, 396, 397, 405, 414, 417, 418, 419, 420, 573, (III) 121, 184, 191, 204, 316, 418, 419, 420, 421, 450, 470, 498, 507
Nakşî-i Sünbülî, (III) 316, 421, 498
Nakşiyye, (I) 146, 173, 198, 247, 477, (II) 28, 39, 40, 47, 62, 74, 78, 103, 107, 112, 115, 116, 127, 188, 193, 212, 230, 257, 261, 278, 284, 292, 299, 304, 305, 306, 347, 376, 393, 394, 514, (III) 41, 250, 286, 427, 444, 470
Nalçacı Dergâhı, (IV) 76, 121, 130, 131, 133, 134, 145
Nalçacı Halîl Efendi Dergâhı, (I) 176
Nalçacı Halîl Efendi, (IV) 76, 121, 129, 131
Nâlî Efendi, (III) 145
Nallıhan, (IV) 68
Namâzgah, (I) 355
Nâmık Kemâl Bey, (I) 176, (III) 106
Nâmık Paşa, (IV) 116

Narlı Kapı, (III) 414
Narlı, (II) 211, (V) 134
Nâsıh Efendi, (II) 573
Nâsır Abdülbâki Dede, (V) 248, 240
Nâsıriyye, (I) 297, 306, 307, (II) 39, 49, 240, 241
Nâsıruddîn-i Ubeydullâh, (II) 44
Nâsırüddîn b. Hâletî, (III) 293
Nâsırüddîn Ebû Yûsuf-ı Çeştî, (V) 298
Nâsih Efendi, (V) 308
Nâsih u Mensûh, (V) 138
Nasîhat-nâme, (I) 103
Nasîhatü'l-Mülûk, (II) 525
Nasîrüddîn Çerâğ-ı Dehlî, (II) 241
Nasîrüddîn-i Tûsî, (II) 113
Nasreddîn Efendi, (III) 346
Nasreddin Hoca, (II) 165
Nasreddîn-i Tûsî, (I) 364
Nasrullâh Efendi, (IV) 93
Nasrullâh Hasan-ı Sencerî, (I) 490
Nasrullâh-ı Kûbâdî, (II) 272
Nasûh Baba Tekkesi, (III) 256
Nasûh Efendi, (I) 325, (IV) 52, 101, 248, 251, 256
Nasûhî Âsitânesi, (IV) 33, 131, 332
Nasûhî Muhammed b. Seyyid Nasûh, (IV) 51
Nasûhî Türbesi, (IV) 75
Nasûhî Yolu, (IV) 55
Nasûhî, (II) 329, 528, (III) 103, 258, 329, 506
Nasûhî, (IV) 17, 26, 27, 31, 33, 48, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 61, 62, 63, 65, 67, 68, 69, 71, 72, 73, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 86, 89, 92, 106, 119, 123, 129, 130, 131, 133, 164, 165, 256, 332, 431, 441, (V) 14, 32, 34, 60, 63, 113, 131, 133
Nasûhiyye, (III) 122, 131, 250, (IV) 25, 33, 51, 56, 68, 71, 72
Nasûhiyye-i Şa'bâniyye, (III) 122, 250, 506
Nasûhî-zâde Alâeddîn Efendi, (III) 103
Nâşid, (IV) 435
Nâşir Efendi, (II) 103, (IV) 119, 130
Nâyî Osmân Dede, (I) 410, (IV) 72, 432, (V) 175, 181, 248
Nazar-ı İslâm'da Emsâl-i Muhammediyye, (IV) 149
Nazar-ı İslâm'da Fakr, (IV) 149
Nazar-ı İslâm'da San'at, (IV) 149
Nazar-ı İslâm'da Tesâül Yoktur, (IV) 149
Nazar-ı İslâm'da Zenginliğin Mevkii, (IV) 149
Nâzım Bey, (II) 324, 370
Nâzım Paşa Oteli, (V) 205
Nâzım Paşa, (I) 53, 211, 391, (II) 403
Nazîf Ahsen Dede, (V) 188
Nazîf Bey, (IV) 79
Nazîf Efendi, (III) 32, 45, 285, 417, 470, (V) 101, 105, 192, 198, 295
Nazîf-i Mevlevî, (V) 188, 189, 196, 207, 211
Nazîf-i Üsküdârî, (III) 470
Nâzikî-zâde Şeyh Hilmi, (IV) 83
Nâzikî-zâde Şeyh Hüsnü Efendi, (IV) 80
Nazilli, (II) 53, (IV) 337, 444, 447, 450, 452, 453, 454, 457, 458, 463, 484
Nazîm Çelebi, (II) 62
Nazîm, (III) 145, 484
Nâzime Sultân, (I) 410
Nazîrâ Efendi, (III) 192, 221, 225, 226, 239, (IV) 409, 410
Nazîre Hânım, (V) 223
Nazm ve Eşkâl-i Nazm, (I) 411
Nazmî Efendi, (II) 518, (III) 38, 474, 481, 487, 497, 498, 499, 500, 502, 503, 504, 505, 506, 508, (IV) 56, 113, 141, 149, 211, 497, (V) 112, 317
Nazmî-zâde Abdülmecîd Efendi, (III) 508
Nazmu'l-Harîdeti's-Seniyye fi't-Tevhîd ve Şerhuhâ, (IV) 205
Nazmü'l-Kâfiye, (III) 331
Nazmü'l-Kılâde fî-Ma'rifeti Keyfiyeti İclâsi'l-Mürîd ale's-Seccâde, (IV) 177, 178

Nazmü's-Sülûk, (I) 210
Nebîh Efendi, (III) 470
Nebiye Hânım, (IV) 217
Necâhu'l-Kârî, (IV) 241
Necât b. Zâik Efendi, (V) 101
Necât Efendi, (V) 104
Necât-ı Tâm, (III) 85
Necâtî Efendi, (III) 148, 197, 278, 388, 417, 470, 471, 472
Necâtî-i Sünbülî, (IV) 418
Necâtu'l-Gâfilîn, (II) 337
Necâtü'l-Ervâh, (II) 55
Necâtü'l-Garîk fi'l-Cem'i ve't-Tefrîk, (III) 14
Neccâr-zâde Muhammed Sıddık Efendi, (III) 29
Neccâr-zâde Rıza Efendi, (II) 102, 121, 163, 164, 167, 175, 185, 195, 210, 217, 373
Necef, (I) 222, 502, 503, (II) 249
Necîb Çelebi, (V) 230, 254
Necîb Dede, (V) 264
Necîb Efendi Dergâhı, (IV) 96
Necîb Efendi, (I) XXIX, 166, (II) 236, 329, 368, 429, 431, (III) 132, 231, 250, 269, 278, 291, 425, 427, 444, 468,(IV) 93, 95, 96, 97, 98, 101, 111, 495
Necîb Necmeddîn Efendi, (IV) 93
Necîb-i Sühreverdî, (III) 231
Necîb-i Üsküdârî, (IV) 78
Necîbiyye, (I) 286
Necîbüddîn Ali b. Bezgaş-i Şîrâzî, (I) 286, 321, (III) 132
Necîbüddîn Hasan el-Ahsenî, (III) 188, 250
Necîbüddîn-i Sühreverdî, (III) 132
Necmeddîn Abdullâh b. Muhammed el-Isfahânî, (I) 143, 311, 312, 321
Necmeddîn Ârif Bey, (II) 367
Necmeddîn b. Hayreddîn er-Remlî, (IV) 173
Necmeddîn b. Hüseyin b. Muhammed er-Rûmî, (III) 462
Necmeddîn Efendi, (V) 309
Necmeddîn Hasan, (II) 523
Necmeddîn Sinân Efendi, (III) 408
Necmeddîn-i Avârî, (II) 272
Necmeddîn-i Bestâmî, (V) 300
Necmeddîn-i Kübrâ, (I) 336, (II) 50, (IV) 37, 287, 364, (V) 297, 298
Necmeddîn-i Râzî, (I) 336
Necm-i Dâye, (I) 336, 337, (III) 332
Necmü'l-Hüdâ, (III) 474, 479
Necmü's-Sâî, (I) 229
Nedîm, (V)158, 199, 201
Nefahât-ı İlâhîyye 366
Nefahâtu İlâhiyye fî Sülûki't-Tarîkati'l-Muhammediyye, (IV) 205
Nefahâtü'l-Kudsiyye fî Tebrîeti Akâidi's-Sûfîyye, (II) 398
Nefahâtü'l-Üns, (I) XXXIII, XLI, 38, 150, 209, 211, 337, 366, (II) 79, 80, 87, 137, 141, 143, 144, 147, 151, (III) 132, 290, 334
Nefâîsî Şeyh Hüseyin Efendi, (III) 344
Nefâisi'l-Mecâlis, (III) 13
Nefesetü'l-Makdûr, (I) 367
Nefes-zâde İsmâîl Efendi, (V) 176
Nefha, (I) XLI, 99, 188, 220
Nefha-i Rabbâniyye, (I) 99
Nefhatü'l-Miskiyye, (I) 229
Nefhatü'l-Esrâr, (III) 34
Nefhatü'l-Kabûl fi Midhati'r-Rasûl, (I) 135
Nefhatü'r-Riyâzı'l-Âliye fî Beyânı Tarîkati'l-Kâdiriyye, (I) 119
Nefhatü's-Sûr ve Nefcetü'z-Zühûr fî Şerhi Kabzâtı'n-Nûr, (I) 138
Nef'î, (V) 208, 209, 232
Nef'u'l-Eşkâl, (I) 135
Nemîletü'l-Hüseynî, (I) 230
Nesebü'l-Harf, (I) XLI, 73, 93
Nesemât-ı Rûhâniyy, (II) 373
Nesemâtü'l-Esmâr fi Medhı'n-Nebîyyi'l-Muhtâr, (I) 137

Nesîb Bey, (I) 395, (II) 313
Nesîb Yûsuf Dede, (V) 234
Nesîmî Muhammed Efendi, (IV) 386
Nesîmî, (III) 320
Nesîmî-zâde Şeyh Mustafa Efendi, (IV) 44
Neş'et Dîvânı, (II) 191
Neş'et Efendi, (III) 256
Neş'et Süleymân, (II) 186, 189
Neşvet Hanım, (III) 280
Netâyicü'l-Fünûn, (III) 336
Netîcetü'l-Ulûm ve Nasîhatü Ulemâi'r-Rüsûm fî Şerhi Makâlâtı Serhendî el-Ma'lûm, (I) 136
Nev'î'zâde Atâullâh, (III) 34, 334
Nev'î-zâde Atâyî, (II) 592
Nevâdir-i Şermendî, (IV) 144
Nevâdirü's-Savm, (III) 84
Nevâ-yı Uşşâk, (III) 336
Nevha-i Telehhüf, (II) 370
Nevrekop Dergâhı, (IV) 93
Nevrekop, (IV) 91, 92, 93
Nevrûz Efendi, (V) 308
Nevrûz-ı Sultânî, (III) 395, (IV) 264
Nevsâl-i Osmânî, (II) 256, (V) 197
Neylî Ahmed Efendi, (III) 425
Neylü Nübli Vefâ alâ-Salâti Seydî Ali Vefâ, (IV) 180
Ney-zen Azîz Dede, (V) 270
Neyzenbaşı Cemâl Efendi, (I) 408
Nigâr-ı Şemsî, (V) 107
Niğde, (I) 190
Nihâdî, (III) 431
Nihâvendli, (I) 48
Nihâyetü's-Sûl fî Hilyeti'r-Resûl, (I) 133
Nihâyetü'l-Murâd fi Şerhi Hediyyeti İbni'l-Ammâd, (I) 137
Nikâbü'l-Mevlevî fî-İntihâbi'l-Mesnevî, (V) 170
Niksar, (II) 414, (III) 29, 32, 53, (IV) 78
Nil, (I) 311
Ni'metî Şeyh Ahmed Efendi, (V) 102
Ni'metullâh Tefsîri, (II) 255
Ni'metullah-ı Buhârî, (II) 195
Ni'metullâh-ı Mâhânî, (II) 150
Niddü'l-Ahbâb Kahrü'l-Bâb, (III) 483
Nisârî, (II) 524
Nîşâbûr, (I) 371, 372, 489, 490, (II) 48, 78, (V) 302
Nişancı Câmii, (IV) 281
Nişâncı Muhammed Paşa Câmii, (IV) 312
Nişancı Muhammed Paşa Zâviyesi, (III) 499, (IV) 293
Nişânî Muhammed Paşa Zâviyesi, (V) 57
Nişântaşı, (II) 412, (IV) 161
Niyâzî Efendi, (V) 307, 308
Niyâzî-i Mısrî,(I) XXVIII, XXIX, XLIV, 14, 24, 54, 55, 81, 98, 100, 111, 117, 151, 152, 202, 206, 321, 434(II) 75, 89, 98, 183, 184, 185, 206, 274, 417, 420, 516, 579, (III) 33, 41, 79, 85, 92, 112, 124, 126, 129, 176, 178, 190, 196, 206, 225, 250, 268, 271, 349, 383, 482, 483, 499, 505, (IV) 28, 29, 38, 53, 61, 103, 168, 170, 172, 173, 182, 183, 198, 209, 231, 244, 257, 276, 279, 293, 294, 297, 298, 306, 307, 321, 339, 340, 349, 355, 440, 471, 472, 473, 474, 477, 499, (V) 73
Niyyetü'l-Hurûf alâ Cedveli'l-Ma'rûf, (II) 269
Nizâm Ahmed, (IV) 41
Nizâmeddîn Efendi, (III) 102, 103
Nizâmeddîn Sultânü'l-Evliyâ, (II) 240, 241
Nizâmeddîn-i Belhî, (II) 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 244, 245, 248
Nizâmeddîn-i Evliyâ, (II) 427
Nizâmeddîn-i Hâmûş, (II) 136
Nizâmî Efendi, (III) 468
Nizâmî Mustafa Efendi, (IV) 277
Nizâmî, (II) 97
Nizâmiyye Medresesi, (II) 136
Nizâmiyye, (II) 22, 39, 49, 136, 423

Nizâmü'l-Mülk, (V) 302
Nizâm-zâde Seyfullâh Efendi, (IV) 246, 259, 260
Nizip Muhârebesi, (IV) 468
Noktacı Ali Dede, (III) 329
Nûh Efendi Medresesi, (II) 328
Nûh Efendi, (IV) 247, 389, 420, 455
Nûh Kapısı, (II) 373
Nuhbetü'l-Fiker, (II) 86
Nuhbetü'l-Kirâm, (II) 285
Nuhbetü'l-Letâif, (III) 84
Nuhkuyusu, (II) 282
Nu'mân b. Sâbit el-Kûfî, (IV) 187
Nu'mân Bey, (V) 183
Nu'mân Dede, (V) 259
Nu'mân Efendi, (II) 342
Numûne-i Kavâid-i Fârisî, (I) 405
Numûne-i Terakkî Mektebi, (I) 263, 403
Nûr Baba, (II) 548
Nûr el-Halvetî, (III) 132, 133
Nûr Muhammed el-Bedvânî, (II) 267
Nûr Muhammed-i Cihâncihânevî, (II) 232
Nûr-bahş-ı Buhârî, (V) 297
Nûrbahşî, (I) 344, 355
Nûrbahşiyye, (I) 341, (IV) 292
Nûreddîn Abdurrahmân-ı Esferânî, (I) 341
Nûreddîn Abdurrahmân-ı Mısrî, (I) 321
Nûreddîn Abdussamed, (I) 311, 321
Nûreddîn Ali el-Cerrâhî, (I) 474, (III) 307
Nûreddîn Bey, (I) 488
Nûreddîn Efendi, (I) 70, 127, 151, (III) 200, 317, 358, 381, 384, 394, 417, 421, 422, 424, 425, 426, 427, 428, 430, 434, 436, 437, 440, 459, 462, (IV) 41, 76, 269, 275, 299
Nûreddîn Habîbullâh el-Hudeysî, (I) 245
Nûreddîn Mahmûd, (I) 284, 336
Nûreddîn-i Cerrâhî Âsitânesi, (V) 309
Nûreddîn-i Cerrâhî, (III) 182, 422, (IV) 47, 153, 216, (V) 24, 28, 41, 42, 43, 44, 45, 52, 53, 57, 59, 307, 308, 312
Nûreddîn-i Gazâlî, (I) 341
Nûreddîn-i Sünbülî, (III) 417, 423, 462
Nûreddîn-i Şâmî, (I) 139, (III) 463
Nûreddîn-zâde Dergâhı, (II) 535
Nûreddîn-zâde Şeyh Muslihuddin, (III) 112, 116, 343, 344, 345, 346, 349
Nûreddîn-zâde, (II) 516, 535, 543, 547, 558, (V) 54, 96
Nûri Baba, (III) 296, (IV) 495
Nûri Dede, (III) 448
Nûri Efendi, (I) XXIX, 247, 249, 251, 252, 286, 430, 500, (II) 128, 129, 130, 131, 161, 309, 310, 328, 361, (V) 26, 55, 287, 288, 289, 309
Nûri Muhammed Şemsî, (II) 127
Nûri, (III) 192, 252, 253, 255, 256, 278, 281, 283, 293, 296, 343, 448, 479, 494, 495
Nûriyye, (I) 245, 248, 341, (III) 132, 507
Nûru'l-Hüdâ, (II) 269, 454, (III) 47, 479
Nûru'l-Kemâl, (II) 381
Nûru'l-Kulûb, (III) 110
Nûrullâh Efendi, (II) 375, 558, 559, 567, 569, (III) 460, (IV) 256, 322, 328, (V) 309
Nûrullâh-ı Merkezî, (III) 417, 462
Nûruosmâniyye Câmii, (IV) 363
Nûruosmâniyye Kütüphânesi, (I) 373, (II) 525, 526
Nûruosmâniyye, (III) 462
Nûrü'l-Ef'ide fî Şerhi'l-Mürşide, (I) 137
Nushu'l-Hukkâm Sebebü'n-Nizâm, (III) 483
Nusret-i Mübtedî, (II) 94
Nusretiyye, (III) 462
Nûş-ı Cân, (II) 285
Nûşirevân (II) 433
Nutkî Ali Dede, (V) 160
Nümûd-bûd Risâlesi Tercümesi, (II) 120
Nüshatü'l-Evliyâ, (II) 95
Nüshatü'l-Hâlık ale'l-Bahri'r-Râik, (IV) 185
Nüzhet Efendi, (II) 165, 166

Nüzhetü'l-İhvân, (III) 245
Nüzhetü'l-Mecâlis, (I) 229
Nüzhetü'l-Muvahhidîn, (I) XLI, 328
Nüzhetü'l-Vâcid fi's-Salâti alâ'l-Cenâizi fi'l-Mesâcid, (I) 137
Nüzûlî Mustafa Efendi, (IV) 243, 476

O, Ö

Odabaşı Dergâhı, (I) 251, 254, 256, 262
Odabaşı, (III) 32, 43, 316, 444, (V) 36
Of, (II) 321, 334
Oganlı, (V) 188
Oğuz Ata, (III) 151
Oğuz boyları, (I) 490
Ohri, (V) 185
Okçu-zâde Şâhî Muhammed Efendi, (II) 592
Okmeydânı, (II) 451, 541, 545, (III) 53, (IV) 42, 154
Olanlar (Oğlanlar)Dergâhı, (I) 142, 456, (II) 484, (III) 466, (V) 307
Olanlar Şeyhi İbrâhîm Efendi, (II) 472, 483, 485, 487, 546, 547, (III) 18
Orhan Gâzî Câmii, (I) 328
Orman ve Maâdin ve Zirâat Nezâreti, (I) 410
Orta Asya, (I) 490
Orta Câmi, (III) 43, (IV) 17
Orta Soka, (II)k 135
Ortaköy Sarayı, (V) 193
Ortaköy, (II) 121, (III) 462, (V) 192, 193
Oruç Bey, (I) 364
Oskiyan, (I) 257
Osmân Abdülmennân Efendi, (II) 362, 363
Osmân Afîf Efendi, (II) 363
Osmân Ağa, (II) 363, 545
Osmân b. Osmân, (III) 286
Osmân Baba Zâviyesi, (III) 297
Osmân Dede Efendi, (IV) 72, 163, 432, 480, (V) 175, 176, 177, 181, 182, 248
Osmân Efendi, (I) XXI, 166, 181, 247, 304, 403, 464, (II) 61, 63, 69, 72, 284, 310, 326, 365, 376, 379, 417, 418, 419, 478, 483, 485, 516, 533, 534, 536, 545, 547, 563, (III) 27, 28, 29, 31, 32, 43, 44, 53, 54, 58, 65, 93, 96, 190, 204, 221, 224, 249, 255, 256, 286, 429, 430, 431, 451, 483, 497, 501, 528, (IV) 13, 17, 75, 77, 80, 88, 102, 144, 239, 274, 276, 311, 345, 349, 358, 363, 374, 390, 392, 480, 488
Osmân el-Cîlî, (I) 139, (III) 463
Osmân el-Mağribî, (V) 298
Osmân Fazlî-i Celvetî, (I) 366, (II) 68, 69, (III) 31, 55, 56, 58, 60, 64
Osman Hârûnî-i Mekkî, (II) 234
Osmân Hilmi Efendi, (I) 262
Osmân İbn Affân, (II) 227
Osmân Keşfî-i Niksârî, (III) 30
Osmân Nûreddîn-i Şems Efendi, (I) 156
Osmân Nûri Efendi, (III) 252, 253, 255, 256, 281, 283, 293
Osmân Nûrullâh Efendi, (IV) 357
Osmân Rahmî Efendi, (II) 544
Osmân Salâhaddîn Dede Efendi, (I) 403, 446, 452, (II) 320, (V) 188, 193, 240
Osmân Sirâceddîn, (II) 398
Osmân Şems Efendi, (III) 305, (IV) 221, 233, 366
Osmân Şems Nûreddîn Efendi, (I) 70, (V) 199
Osmân Şemsi Efendi, (I) 171
Osman Tal'at, (V) 316
Osmân Vehbî Efendi, (IV) 87
Osmancık, (II) 450, (III) 27
Osmân-ı Fazlî, (III) 54, 62, 63, 64, 65
Osmân-ı Gülşenî-i Kayserî, (III) 286
Osmân-ı Gümülcinevî, (IV) 378
Osmân-ı Hakîkî, (II) 492
Osmân-ı Hârûnî, (II) 47, 244, 249, 423, (V) 298
Osmân-ı Himâyetî Efendi, (I) 246, 247

Osmân-ı Ma'nâ Efendi, (V) 25
Osmân-ı Mağribî, (I) 482
Osmân-ı Rıdvânî, (II) 394
Osmân-ı Rûmî, (II) 434
Osmân-ı Tavîl, (II) 155
Osmân-ı Tebrîzî, (IV) 319
Osmânlı Müellifleri, (I) 323, 353, (II) 62, 101, 176, 193, 260, 320, 414, 579, (III) 34, 42, 72, 105, 112, 125, 129, 176, 195, 334, 335, 397, (V) 46, 97, 282
Otakçılar, (II) 67
Otlakçı Yokuşu, (I) 447
Ödemiş, (I) 471, (II) 306
Ömer Abdürrasûl, (III) 119
Ömer Avnî Efendi, (V) 26
Ömer b. Abdülazîz, (IV) 174, (V) 319
Ömer b. Abdülkâdir es-Sa'dî, (I) 437
Ömer b. Hamza, (I) 327
Ömer b. Saîd el-Fûtî, (IV) 210, 211, 212
Ömer Bey, (III) 520
Ömer Dede Efendi, (IV) 480, (V) 173, 294
Ömer Ebu'l-Ferec-i Fârûsî, (I) 230, 241
Ömer ed-Dirhemî, (V) 300
Ömer Efendi, (II) 72, 106, 118, 120, 177, 225, 259, 271, 272, 273, 309, 310, 358, 508, 533, 547, (III) 27, 30, 31, 32, 285, 345, 497, (IV) 68, 105, 119, 157, 330, 387
Ömer el-Bekrî, (I) 283, 357, (II) 431, (III) 291, (IV) 101
Ömer el-Fârûsî, (I) 229, 312
Ömer el-Fuâdî, (II) 448, (IV) 52, 101, 177
Ömer el-Halvetî, (III) 133, 134, 137, 138, 291, (IV) 101, 199, 377, 382
Ömer el-Hatîbî, (III) 323
Ömer el-Hulûsî el-İskenderânî, (III) 463
Ömer el-Konevî, (V) 234
Ömer el-Vasfî, (I) 203
Ömer en-Nakkâş-ı Tokâdî, (II) 62
Ömer et-Tavîl Efendi, (IV) 77
Ömer et-Telgînî, (II) 64
Ömer Fuâdî-i sânî, (IV) 91, 92
Ömer Gâlib Efendi, (III) 33
Ömer Hayyâm, (II) 407, (V) 218
Ömer Hulûsî Efendi, (IV) 345, 379, 491, 458, 463, 467, 468, 469, 485, 487, 491, (V) 135
Ömer Hüseyin Efendi, (III) 416
Ömer İsmâîl Hilmî, (V) 49
Ömer Karîbî, (III) 205
Ömer Lütfi Efendi, (I) 172, (II) 329
Ömer Nüzhet Efendi, (II) 165
Ömer Paşa, (II) 310
Ömer Şemseddîn Dede, (V) 295
Ömer Şihâbeddîn-i Sühreverdî, (I) 283, 284
Ömer Tevfîk Efendi, (II) 483
Ömer Vecîhüddîn el-Kâdî el-Bekrî, (IV) 199, 377, 382
Ömer Ziyâeddîn Efendi, (II) 338, 341, 345, 394
Ömer-i Bâlî, (I) 308
Ömer-i Bekrî, (II) 429
Ömer-i Karîbî Efendi, (IV) 345, 378, 383, 387, 388
Ömer-i Sühreverdî, (V) 298
Ömerü'l-Fuâdî, (III) 514, 517, 521, 528, (IV) 18, (V) 83
Ömerü'l-Fuâdî-zâde Şeyh Ya'kûb, (IV) 80
Özbekler Tekkesi, (II) 376, (IV) 217, (V) 308
Özkend, (II) 399, 413
Özrü'l-Eimme fi Nushi'l-Ümme, (I) 135

P

Paçacı Halîfe, (I) 324
Papas-zâde Mustafa Çelebi Dergâhı, (I) 428, (IV) 250
Papazoğlu Medresesi, (II) 178
Paris, (II) 152, 376, 412
Parmakkapı, (II) 348

Paşaeli, (III) 281
Paşmakçı Dergahı, (V) 307
Payas, (IV) 311
Pazar Tekkesi, (IV) 46, 249, 255, 263, 264, 267, 268, 269, 274, 276, 280, (V) 229, 314
Pâzâr-ı Şemsî, (V) 107
Pazarköy, (I) 110, (III) 105
Peç, (IV) 348, (V) 235
Peçevî Ahmed Dede, (IV) 348
Peçevî Mustafa Efendi, (IV) 321, 348, (V) 236
Peçevî Târîhi, (II) 120, 471
Pekinli Arnavud Mustafa Efendi, (I) 199
Pencap, (II) 52
Pendârî Ahmed Dede, (V) 234
Pend-i Attâr, (I) XL, 372, 373, 403 (II) 129, (III) 478, (IV) 18, (V) 276
Perçenç, (V) 31
Perîzâd Hanım, (III) 416
Perşembe Dergâhı, (III) 347, (V) 310
Pertev Efendi, (II) 116, 188, 189, 193
Pertev Paşa Kütüphânesi, (I) 64, (II) 28, 221
Pertev Paşa, (V) 84, 264
Pertevî Efendi, (III) 31, 45, 91, 93, 99, 100
Pertev-i Envâr, (V) 137
Pertevniyal Vâlide Sultân, (I) 308
Pervâri, (III) 27
Peşâver, (II) 250
Peşte, (II) 489
Petersburg, (II) 364
Peyâm, (I) XLI, 460
Peyâm-ı Sabâh, (V) 208
Pınarbaşı Câmii, (II) 276, (V) 106
Pınarbaşı Kabristânı, (II) 465, 468, 575, 581, (III) 368, (V) 133
Pınarbaşı, (IV) 470, (V) 106, 121, 126, 133
Pınarderesi, (IV) 213
Pırnârî, (III) 27
Pinti Hasan Mahallesi, (V) 27
Pîr Abdullâh eş-Şettârî, (II) 200
Pîr Âdil Çelebi, (III) 158
Pîr Ahmed Efendi, (III) 393
Pîr Ahmed-i Eyyûbî, (II) 482
Pîr Alî, (II) 471, 482, 487, 534
Pîr Muhammed Dede, (I) 482, (II) 82, 272, 301, (III) 28, 32
Pîr Sadreddîn, (III) 230, 291
Pîr Ümmî Sinân, (I) 121
Pîrî Ağa Mescidi, (III) 502
Pîrî Mehmed Paşa, (III) 313, 314, 316, 344
Pîri Paşa Câmii, (I) 108
Pîrî Paşa Tekkesi, (III) 344
Pîrî Paşa Zâviyesi Câmii, (V) 282
Pîr-i Ser-Tıraş, (II) 520
Pîrinççiler Hanı, (I) 362
Pîrîpaşa Medresesi, (II) 62
Pirizren, (III) 125
Pîş-kadem Muhammed Efendi, (III) 435
Pişmâniyye Dergâhı, (V), (V) 308, (IV) 374
Piyâle Câmii, (IV) 404
Polathâne, (II) 292
Porsuk, (I) 150
Pötürge, (V) 323
Priştineli İbrâhîm Efendi, (I) 196
Public Library, (V) 293
Püster, (II) 45

R

Rabbânî, (III) 43, 120, 138, 141, 193, 463, 473, 511, 513
Râbığ, (IV)112
Râbıta Risâlesi, (II) 304
Râbia bt. es-Seyyid Abdullâh et-Tâhir, (I) 219
Râbia Hâtûn, (V) 283
Râbiatü'l-Adeviyye, (V) 319
Radıyyeddîn Ali b. Saîd-i Lâlâ, (V) 297
Radıyyüddîn İbrâhîm el-Mekkî, (I) 143
Radiyyüddîn Ali b. Saîd Lala, (I) 336,(IV) 287

Radoviş, (III) 93
Râfiu'z-Zulem fî Kulûbi'l-Ümem, (I) 330, (IV) 214
Râfizîler, (II) 433
Râgıp Paşa Kütübhânesi, (III) 34, 335, (V) 324
Râgıp Paşa, (II) 186
Râhetü'r-Rûh, (III) 85
Rahîku'l-Kevser, (I) XLI, 233
Rahmetullâh Efendi, (II) 251
Rahşân, (II) 325, 380, 402
Rahşî, (II) 44
Râif Efendi, (III) 278, (V) 52
Râkım, (III) 90, 424
Rakîmetü'l-Acâib fî Leyleti'r-Regâib, (IV) 443
Ramazân Bey, (I) 355
Ramazân Efendi Dergâhı, (III) 456, (V) 19, 38
Ramazân Efendi, (I) 203, (III) 333, 403, 456, 498, (V) 14, 17, 18, 19, 24, 31, 32, 38, 309
Ramazân Halîfe, (II) 444, 465
Ramazâneddîn el-Mahfî, (IV) 76 ,(V) 13, 14, 15, 17, 24, 29, 31, 34, 37, 39, 41, 71, 141
Ramazâniyye, (III) 131, (V) 13
Râmi Kışlası, (III) 449, 462, (IV) 451
Râmiten, (II) 24, 430
Râmpur, (II) 272
Râmûzu'l-Ehâdîs Şerhi, (II) 337
Rannetü'n-Nesîm ve Gunnetü'r-Rahîm, (I) 135
Râsim Efendi, (II) 82, (III) 146, 278, 427
Ra'sü'l-Efkâr min-Muhtâriu'l-Eş'âr, (IV) 182
Râşid Bey, (II) 135
Râşid Efendi Kütüphânesi, (III) 349
Râşid Efendi, (I) 6, 113, 378, (II) 68, 135, 142, 143, 181, 227, 228, 261, 440, (III) 259, 278, 349, 462, (IV) 103, 160, 161, 255, 256, 275
Râşid Efendi-zâde Ali Efendi, (IV) 255
Raûf Yektâ Bey, (V) 197
Raûfiyye, (III) 131, (V) 59, 62
Ravza-i Edirne, (III) 205, (IV) 389
Ravza-i Mutahhara, (III) 310, 385, 450
Ravza-i Sâdâttan Bir Şemme, (V) 328
Ravzâtu'l-Kemâl, (II) 380
Ravzâtu'l-Ulemâ, (IV) 18
Ravzâtü'l-Behiyye fî-mâ Yeteallaku bi't-Tarîkati's-Sa'diyye, (I) 422, 424, 427
Ravzatü'l-Cinân fî-Esrâri'd-Devrân, (III) 493
Ravzatü'l-l'câz, (V) 176
Ravzâtü'l-Müflihîn, (II) 417, (V) 137
Ravzâtü'l-Vâizîn, (IV) 241
Ravzatü'n-Nûr, (V) 186
Ravzâtü's-Safâ, (I) 485
Ravzâtü't-Tevhîd, (I) 328
Ravzetü'l-Aliyye fi't-Tarîkı'ş-Şâzeliyye, (III) 123
Ravzu'l-Enâm fî Beyânı'l-İcâneti fî'l-Menâm, (I) 134
Râyihatü'l-Cenne fî Şerhi İzâeti'd-Dücne, (I) 133
Râzî Efendi, (II) 17, 18, 94, 113, 442, (III) 323, 324, 359, 394, 417, 419, 438, 439, 440, 447, 457, 458, 459, 462, (IV) 120, 126, 330, (V) 308
Râziye, (IV) 56, 68
Râz-nâme, (II) 285
Rebâb-nâme, (I) 388
Recâî-zâde Ekrem Bey, (V) 157
Receb b. Şehîd Muhammed, (IV) 40
Receb Dede, (III) 221
Receb Efendi, (I) 166, 402, (III) 28, 416, 479, (IV) 39, 43, 312
Receb es-Sivâsî, (III) 474
Receb Vahyî, (IV) 365
Receb-i Kastamonî, (IV) 319
Redd-i Mezheb-i Dehriyye, (II) 413
Reddü'l-Câhil ila's-Savâb fî Cevâzi İzâfeti't-Te'sîr ilâ Esbâb, (I) 137

Reddü'l-Huceci'd-Dâhıza âlâ Asâbeti'l-Feyyi'r-Râfiza, (I) 138
Reddü'l-Metîn alâ Müntakısı'l-Ârif Muhyi'd-dîn, (I) 135
Reddü'l-Muhtâr ale'd-Dürri'l-Muhtâr, (IV) 184, 186
Reddü'l-Müfterî ani't-Ta'ni fi'ş-Şüsterî, (I) 138
Reddü'z-Zenâdika, (V) 138
Redfü't-Ta'nîf ale'l-Müannif ve İsbâtü Cehli Hâza'l-Musannif, (I) 135
Re'fet Efendi, (IV) 152, 153
Refî', (IV) 338
Refîa Hânım, (V) 314
Refîk Bey, (I) 495, 496, (V) 175
Refîüşşân Bahâdır, (II) 427
Ref'u'l-İnâd an Hukmi't-Tefvîz ve'l-İsnâd, (I) 136
Ref'u'l-Enzâr ammâ Evradehû'l-Halebî ale'd-Dürri'l-Muhtâr, (IV) 185
Ref'u'l-İntikâz ve Def'u'l-İ'tirâz, (IV) 185
Ref'u'l-İştibâh an Alemiyyeti İsmi'llâh, (I) 135, (IV) 185, 186
Ref'u'l-Kisâ an İbâreti'l-Beyzâvî fi Sûreti'n-Nisâ, (I) 135
Ref'u'l-Mestûr an Müteallakı'l-Cârr ve'l-Mecrûr, (I) 135
Ref'u'r-Rayb an Hazreti'l-Gayb, (I) 134
Ref'u's-Setr ve'r-Ridâ an-Kavli'l-Ârifi'r-Rûm 179
Ref'u't-Tereddüd, (IV) 186
Ref'u'z-Zarûre an Hacci'z-Zarûre, (I) 136
Regâibiyye, (IV) 72, 432, 441
Rehber-i Talibîn, (II) 274
Reîs Ârif, (I) 475
Reîs Şeyh Mustafa, (I) 475
Remlî Dergâhı, (I) 127, (V) 307
Remzî-nâme, (V) 330
Resâil-i Kâşânî, (II) 114, 115
Resimli Gazete, (I) 410
Resmî Efendi, (III) 443, 448, (V) 39, 40
Resmî-zâde, (V) 305
Reşâd Fuâd Bey, (V) 164
Reşâd Penâhî, (V) 196
Reşâdî Muhammed Efendi, (IV) 33
Reşahât, (I) 483, 485, (II) 32, 37
Reşehâtü'l-Esnâ alâ-Teveccühâti'l-Esmâ, (III) 124
Reşehâtü'l-îkdâm fî Şerhi Kifâyeti'l-Gulâm, (I) 137
Reşfi'l-Gadîr, (III) 124
Reşfü Kanâniyyü's-Safâ fi'l-Keşfi an-Maâni't-Tasavvufi ve'l-Mutasavvıfi ve's-Safâ, (IV) 179
Reşfü'l-Hakîka fî Keşfi'l-Akîka, (II) 93
Reşîd Efendi, (II) 53, 98, 215, (III) 286, (IV) 46, 76, 83, 119, 129, 130
Reşid Kasabası, (I) 311
Reşîd Paşa, (II) 310, 439
Reşîdiyye, (II) 39, 42
Revâyıh, (III) 86
Reyâhîn, (II) 261
Reydetü'l-Esrâr, (III) 326
Rezzâkiyye, (I) 146, (II) 239
Rıdvân Efendi, (III) 191
Rıfkı Efendi, (II) 103, 197, 198, 214, (III) 32, 92, 255
Rısâle fi'l-Bahs ala'l-Cihâd ve'l-İştibâk, (I) 136
Rızâ Efendi, (I) XXIV, 127, 205, 441, (II) 163, 164, 175, 178, 200, 212, 266, 282, 517, 523, (III) 250, 251, 252, 253, 255, 256, 278, 291, 442, 443, 444, 445, 448, 449, 456, 457, 459, (V) 38, 40, 53, 81, 105, 122, 309, 324, 325
Rızâ Paşa, (III) 336, 380, 381
Rızâ Tevfîk Bey, (I) 460, (II) 484, 494
Rızâeddîn Efendi, (I) 126, (III) 317, 394, 440, 448, 449, (V) 39, 53, 315
Ribât-ı Rufâî, (I) 242
Ricâlu'l-Bedr, (II) 95
Ricâlü'l-Gayb, (II) 525, 588

Richard le Gallienne, (II) 146
Rif'at Efendi, (III) 92, 223, 257, 278, 296
Rîha, (I) 246
Rimâhu Hizbi'r-rahîm, (IV) 211
Risâle fî Beyâni Fazîleti Kelimeti't-Tevhîd, (III) 61
Risâle fî Cevâzı Deverânı Sûfiyye, (IV) 32
Risâle fî İhtirâmi'l-Hubz, (I) 136
Risâle fî İlmi'l-Hadîs, (III) 83
Risâle fî Kabûli't-Tevbe, (IV) 88
Risâle fî Kavli Aleyhi's-Selâm, (I) 138
Risâle fî Keyfiyyeti Îmânı Fir'avn, (III) 121
Risâle fî Keyyi'l-Hamsa, (I) 137
Risâle fî Kıssatı Mûsâ bi-Hızr, (III) 478
Risâle fî Merâtibi'l-Vücûd, (II) 526
Risâle fî Müteşâbihâti'l-Kur'ân, (IV) 205
Risâle fî Sırrı'd-Deverân, (I) 103
Risâle fî Tahkîki't-Tasavvuf, (V) 85
Risâle fi'l-Bataleti ve'l-Melâhide, (III) 482
Risâle fi'l-Evliyâ ve fî-Hayâti'l-Hızr ve'l-İlyâs, (III) 493
Risâle fi'l-Maânî ve'l-Beyân, (IV) 205
Risâle fi'l-Mevlidi'ş-Şerîf, (IV) 205
Risâle fi'l-Vücûd, (II) 138
Risâle fi't-Ta'lîm ve't-Teallüm, (III) 483
Risâle fî-Beyân-ı Hakîkat ü Mecâz ü Kinâyet, (III) 121
Risâle fî-Beyân-ı Kazâ vü Kader, (III) 343
Risâle fî-Beyânı Kerâmâti'l-Evliyâ, (III) 121
Risâle fî-Beyânı Sıfâtı Sübûtiyye, (III) 121
Risâle fî-Beyânı Sülûki Şerîat, (III) 121
Risâle fî-Beyâni'l-Merâtib ve'l-Etvâr 325
Risâle fî-Beyâni'l-velâye, (III) 325
Risâle fî-Cevâzi Edâi'n-Nevâfili bi'l-Cemâa, (III) 493
Risâle fî-Etvâri's-Sülûk, (III) 315
Risâle fî-Hakîkati Leyleti'l-Kadr, (III) 493
Risâle fî-Hakkı Devrân, (III) 37
Risâle fî-İlmi'l-Münâzara, (III) 336
Risâle fî-İsbâti'ş-Şuûr li-Ehli'l-Kubûr, (III) 493
Risâle fî-Muhabbeti'l-Abdi li-Rabbihî, (III) 493
Risâle fî-Nef'i Mesâıyyü'l-Ahyâ ve'l-Emvât, (III) 493
Risâle fî-Sübûtı Tayyi'l-Mekâni li-Evliyâi'l-Ümme, (III) 493
Risâle fî-Şerhi İsneyni A'zameyn Rahmân ü Rahîm, (III) 325
Risâle fî-Şurûtı Talebi'l-İlmi'n-Nâfi, (III) 493
Risâle fî-Tevfîkı Muârızı'l-Âyât, (III) 493
Risâle Semmâhâ Tebrîd, (IV) 178
Risâle-i Abdullâh Salâhî, (IV) 440
Risâle-i Âdâbi's-Sâlikîn, (II) 114
Risâle-i Âdâbi's-Sıddîkîn, (II) 114
Risâle-i Ahvâl-i Melâmiyye, (III) 125
Risâle-i Arûz, (II) 138
Risâle-i Asğar, (II) 138
Risâle-i Avhâl-i Ulemâ vü Ümerâ, (II) 114
Risâle-i Bâberiyye, (II) 114, 115
Risâle-i Bahriyye, (III) 84
Risâle-i Bathiyye, (II) 114
Risâle-i Beyân-ı Silsile, (II) 114
Risâle-i Bükâiyye, (II) 114
Risâle-i Cenk-nâme, (III) 326
Risâle-i Cevâhir-i Tâc-ı Hilâfet, (IV) 432, 440
Risâle-i Çehâr-kelime, (II) 114
Risâle-i Devrân, (IV) 18
Risâle-i Devrân-ı Sûfiyye, (III) 345
Risâle-i Devrâniyye, (III) 500
Risâle-i Dürriyye, (IV) 18
Risâle-i Ecel, (I) 448
Risâle-i Ehâdîs-i Erbaîn, (III) 225
Risâle-i Ehâdîs-i Kudsiyye, (III) 225
Risâle-i Erbaîn ale'l-Kelimeteyn, (III) 225
Risâle-i Esmâiyye, (III) 415
Risâle-i Esrâr-ı Nihân Ez Hatm-i Hâcegân, (IV) 440
Risâle-i Esrâr-ı Nikâh, (II) 114
Risâle-i Eşrâtü's-Sâat, (V) 96

Risâle-i Fahriyye fî Tarîkati'l-Ahmediyye, (IV) 61
Risâle-i Fahriyye, (IV) 85
Risâle-i Fakriyye, (III) 326
Risâle-i Feth-nâme, (II) 114
Risâle-i Fir'avn, (III) 482
Risâle-i Gavsıyye, (I) 60
Risâle-i Genc-nâme, (II) 114
Risâle-i Gül-i Nevrûz, (II) 114
Risâle-i Gülşen-âbâd, (III) 478
Risâle-i Hâliyye vü Rûhâniyye, (II) 197
Risâle-i Hall-i Meâkıd, (IV) 440
Risâle-i Halvetiyye, (IV) 206
Risâle-i Hamse, (II) 281
Risâle-i Hasâis-nâme, (I) 205
Risâle-i Havzu'l-Hayât Tercümesi, (IV) 440
Risâle-i Hayriyye, (III) 85, (V) 330
Risâle-i Hazarât-ı Hams, (III) 485
Risâle-i Helâl ü Harâm, (II) 295
Risâle-i Hızriyye, (III) 482, (V) 94, 157
Risâle-i Hüseyniyye 84
Risâle-i İbret-nümâ, (III) 478
Risâle-i İlâhiyyât, (III) 493
Risâle-i İlmiyye, (II) 114, (III) 336
Risâle-i İmâdiyye, (III) 85
Risâle-i İmâm Hâşiyesi, (III) 61
Risâle-i İn-i Şartıyye, (III) 85
Risâle-i İrâde-i Cüz'iyye, (III) 125
Risâle-i İrfâniyye, (III) 60, (IV) 364
Risâle-i İrşâd-ı Avâm, (III) 478
Risâle-i İsbâti'n-Nübüvve, (II) 50
Risâle-i İskender, (II) 95
Risâle-i İsmâîliyye fî-Beyân-ı Sülûki Nakşıbendiyye, (III) 121
Risâle-i Kâfiye, (II) 138
Risâle-i Kebîr, (II) 138
Risâle-i Kelâm-ı Nefsî, (III) 336
Risâle-i Kesb ve Tevekkül, (I) 206
Risâle-i Keyfiyyetü's-Sülûk, (III) 15
Risâle-i Kudsiyye, (I) XLI, 492, (II) 17, 21
Risâle-i Kuşeyriyye, (I) XLI, 46, 443
Risâle-i Lâilâhe illa'llâh, (II) 138
Risâle-i Ma'rifeti'n-Nefs, (II) 281
Risâle-i Mâ-arafnâke, (III) 493
Risâle-i Mahbûb, (II) 281
Risâle-i Mantık, (III) 336
Risâle-i Mebde' ve'l-Meâd, (II) 50, 120, (V) 96
Risâle-i Melâmiyye-i Bayramiyye-i Şettâriyye, (II) 95, (III) 429
Risâle-i Menâsik-i Hac, (III) 478
Risâle-i Menâzil-i Kamer, (IV) 440
Risâle-i Mergûbe, (II) 281
Risâle-i Mevleviyye, (II) 98
Risâle-i Mevlid, (III) 477
Risâle-i Mevlûdu'n-Nebî maa-Mevlûdi Ma'nevî, (III) 478
Risâle-i Mısrî, (V) 96
Risâle-i Mi'râc, (III) 344
Risâle-i Mi'râci'l-Âşıkîn, (II) 114
Risâle-i Miftâhu'l-Vücûd, (IV) 440, 441
Risâle-i Mir'âti'l-Ebrâr, (II) 373
Risâle-i Mir'âti'l-Kevneyn, (II) 285
Risâle-i Mir'âti's-Safâ, (II) 114
Risâle-i Mir'âtü'l-Vücûd ve Mirkâtü'ş-Şuhûd fi'l-Merâtibi'l-Külliyye ve'l-Hadarât, (III) 493
Risâle-i Molla İlâhî, (II) 55
Risâle-i Mufassala fi'l-Ecniha, (III) 482
Risâle-i Mufassala fî's-Salât, (III) 482
Risâle-i Mufassala fî-Hakkı'l-îmân ve'l-İslâm, (III) 482
Risâle-i Muhtasar, (I) 206
Risâle-i Muhyi'l-Beşîri'n-Nezîr, (III) 84
Risâle-i Murâkebe, (II) 129
Risâle-i Mûsikî, (II) 138
Risâle-i Münşeât, (II) 138
Risâle-i Mürşidi's-Sâlikîn, (II) 114
Risâle-i Müştâkiyye, (I) XXVII, 157, (V) 320, 330
Risâle-i Nasîhatü's-Sâlikîn, (II) 114
Risâle-i Nefehâtü's-Sâlikîn, (II) 114

Risâle-i Nehc-i Kavîm, (II) 372
Risâle-i Niyyet, (III) 482
Risâle-i Nuût-ı Şerîfe, (III) 225
Risâle-i Ömeriyye, (III) 84
Risâle-i Regâibiyye, (III) 483
Risâle-i Riyâzü'l-Ezkâr, (III) 493
Risâle-i Rûhiyye, (II) 71
Risâle-i Rüşdiyye fî Tarîkati'l-Muhammediyye, (IV) 61, 65, 77
Risâle-i Sağîr, (II) 138
Risâle-i Salâhiyye, (IV) 429, 431, 432, 437, 440, (V) 330
Risâle-i Sâlihiyye, (III) 121
Risâle-i Savm, (III) 482
Risâle-i Semâiyye, (II) 114
Risâle-i Serâbiyye, (II) 114
Risâle-i Sevâdü'l-Vech fi'd-Dâreyn, (II) 114
Risâle-i Silsileti's-Sıddîkîn, (II) 114
Risâle-i Suâl ü Cevâb-ı Hindistan, (II) 138
Risâle-i Sülûk-i Hakîkat, (III) 121
Risâle-i Sülûkiyye, (IV) 74
Risâle-i Şart-ı İsticâbeti'd-Duâ, (III) 493
Risâle-i Şattâriyye, (II) 488
Risâle-i Şerh-i Ebyât, (II) 114
Risâle-i Şerh-i Erbaîniyyât, (III) 493
Risâle-i Şevkıyye, (V) 330
Risâle-i Şeybiyye, (II) 114
Risâle-i Ta'birât li'ş-Şeyh Muhammed en-Nasûhî, (IV) 61
Risâle-i Tahkîk-ı Mezheb-i Sûfîyye vü Mütekellimîn ü Hukemâ, (II) 138
Risâle-i Tahkîkıyye, (III) 371, 372
Risâle-i Tarîkat-ı Nakşıbendiyye, (II) 94
Risâle-i Tarîk-ı Sûfîyyân, (II) 137
Risâle-i Te'dîbi'l-Mütemerridîn fî-İslâmi'l-Ebeveyn, (III) 493
Risâle-i Tefsîr, (IV) 440
Risâle-i Tehlîliyye, (II) 50
Risâle-i Tenbîhü'l-Ulemâ, (II) 114
Risâle-i Tenbîhü's-Selâtîn, (II) 114
Risâle-i Teşrîhıyye, (III) 326
Risâle-i Tevhîd-i İlâhî, (III) 121, (V) 96
Risâle-i Tevhîdiyye, (II) 355, (IV) 18
Risâle-i Türkiyye li-Hazret-i Sünbül Efendi, (II) 58, (III) 371, (IV) 88
Risâle-i Ubeydiyye-i Nakşıbendiyye, (II) 196, 197
Risâle-i Umdetü'l-Edîb fi't-Taallüm ve't-Te'dîbi fî-Kavâidi'l-Fârisî, (III) 478
Risâle-i Vahdet-i Vücûd, (II) 229, (III) 85, 344, (IV) 440
Risâle-i Vâhidiyye, (III) 122, (V) 96
Risâle-i Velediyye, (IV) 61, 165
Risâle-i Virdiyye, (III) 83, (IV) 18
Risâle-i Vücûdiyye, (II) 114
Risâle-i Yâdigâr-ı İhvân, (I) 206
Risâle-i Zevrâ, (III) 180
Risâle-i Zikr, (II) 95, 114
Risâletü Harfi'd-Dâdi's-Sahîha, (IV) 241
Risâletü'd-Dîn, (II) 93
Risâletü'd-Dürriyye fî-Beyânı Tarîkati'l-Marzıyye, (III) 409
Risâletü'l-Atvâr, (II) 70
Risâletü'l-Ayârâti ve't-Ta'bîr, (V) 138
Risâletü'l-Câmia fî Mesâili'n-Nâfia, (III) 83
Risâletü'l-Cehri ve'l-Ihfâ, (III) 85
Risâletü'l-Cihâd, (V) 138
Risâletü'l-Esmâiyye, (III) 414
Risâletü'l-Etvâr, (III) 372
Risâletü'l-Fürûk, (III) 226
Risâletü'l-Hâdiye, (I) 367
Risâletü'l-Hakîka, (III) 410
Risâletü'l-hâs fî-Menâkıbı Hulefâi Râşidîn, (III) 478
Risâletü'l-Hâs fî-Menâkıbı İmâm A'zam, (III) 478
Risâletü'l-Hayy fî İsâleti'l-Key, (II) 93
Rîsâletü'l-Hırka, (I) 72
Risâletü'l-Hüdâ li-Uli'l-İhtidâ, (III) 345
Risâletü'l-Hüdâ Li-üli'l-ihtidâ, (IV) 105
Risâletü'l-Îmân, (III) 86, 87
Risâletü'l-Ma'lûm ve'l-Mechûl, (II) 260

Risâletü'l-Mantık, (II) 95
Risâletü'l-Mukaddime li-Matâlii Fusûsu'l-Hikem, (III) 120
Risâletü'l-Ubûdiyye âlâ Mütâbeatı's-Sünne, (I) 133
Risâletü'n-Nasâyıh, (III) 86
Risâletü'n-Necât min Şerri's-Sıfât, (I) 327
Risâletü'n-Nevâfil, (III) 85
Risâletü'n-Nûr, (II) 453
Risâletü'r-Rahmâniyye, (III) 61
Risâletü'r-Reşâd, (II) 301
Risâletü's-Sekaleyn, (II) 257
Risâletü's-Sohbe Elletî İntecethâ el-Huzmetü ve'l-Mahabbe, (IV) 179
Risâletü's-Sülûk, (II) 260
Risâletü't-Ta'bîr, (IV) 32
Risâletü't-Tahkîk fî-Sülâleti's-Sıddîk, (III) 414, 415
Risâletü'z-Zelzele, (III) 85
Risâletü'z-Zeyniyye fî-Mesleki'l-Aliyye, (V) 138
Risâletün fı't-Tasavvuf, (II) 337
Risâletün fî Esâmi-i Kütüb-i Şeyh-i Ekber, (I) 96
Risâletün fî Hükmi't-Tes'îr mine'l-Hukkâm ve Takrîbi'l-Kelâm ale'l-İfhâm, (I) 136
Risâletün fi'l-Akâid, (I) 137
Risâletün fi'l-Muhâcere, (II) 337
Risâletün fî-Ravdati'l-Vücûd, (IV) 179
Risâletün fî-Tahkîkı't-Tasavvuf, (IV) 89
Rişte-i Cevâhir, (V) 235
Rîvger, (II) 24
Riyâz-ı Belde-i Edirne, (III) 225
Riyâzu'l-Arûz, (I) 299
Riyâzü'l-Ârifîn, (II) 79, 113, 141, 150
Rize, (II) 272, 334
Rodoli, (II) 249
Rodos, (I) 126, 329, (II) 271, (V) 78
Rub'u'l-İfâdât fi Rub'ı'l-İbâdât, (I) 135
Rubâiyye-i Hûraiyye Şerhinin Tercümesi, (I) 405
Rufâatü'l-Hasan, (I) 239
Rufâî Âsitânesi, (I) 246, 261, (V) 305, 306
Rufâî Emîr Sultân Tekkesi, (I) 193
Rufâîler, (III) 528
Rufâiyye, (I) XXXVI, 50, 226, 242, 246, 253, 256, 263, 267, (III) 122, 124, 250, 295, (IV) 162, 190, 204, 308, 333, 349, 358, 374, 497
Rûhî Dede, (V) 183, 266
Rûhu'l-Ârifîn, (II) 337
Rûhu'l-Beyân, (I) XXII, XXVII, XLII, 7, 148, 149, (II) 294, 369, (III) 74, 80, 82, 83, 113, (IV) 148, (V) 301, 317
Rûhu'l-Hakîka, (II) 494, 496
Rûhu'l-Hikem, (II) 269
Rûhu'l-Kuds, (I) 95, (V) 138
Rûhu'l-Mesnevî, (I) XLII, 149, 285, (III) 83
Rûhu's-Şurûh, (II) 257
Rukkâl, (II) 266
Rukûbü't-Takyîdi bi'l-İz'ân fî Vücûbi't-Taklîdi fi'l-Îmân, (I) 138
Rum İ'dâdîsi, (I) 263
Rûm Mehmed Paşa Câmii, (II) 589, 591
Rum Mehmed Paşa Mahallesi, (V) 259
Rûm, (I) 123, 315, 324, 326, 336, 347, 358, 362, 374, 379, 386, 390, 396, 494
Rumeli Eyâleti, (III) 368
Rumeli Hisârı (II) 473, (III) 182, 183, 462, (IV) 83
Rumeli Hisârı Câmii, (III) 419
Rumeli Yenişehiri, (I) 353
Rumeli, (I) XIII, 118, 129, 130, 280, 353, 364, 385, (II) 39, 188, 278, 312, 318, 334, 353, 473, 567, 589, (III) 64, 111, 127, 182, 183, 277, 368, 397, 411, 419, 462, 511
Rumelikavağı, (IV) 94
Rûmî Hüseyin Efendi, (I) 203, (IV) 76
Rûmî Mehmed Paşa Dergâhı, (III) 53
Rûmî, (III) 51, 53, 66, 137, 158, 180, 236, 250, 329, 349, 462, 486

Rûmiyye, (II) 62
Rumkapısı, (III) 184
Rumûzât-ı Atvâr, (IV) 441
Rumûz-ı Şihâbeddîn-i Sühreverdî, (IV) 136
Rumûzu'l-İşârât, (III) 139
Rus Muhârebesi, (II) 106, 155, 188, 312
Rus, (I) 113, 441
Rus, (III) 271
Ruscuk, (IV) 153, 265
Rusûmü'l-Humûm ve'l-Gumûm fi'r-Rihleti's-Sâniyeti ilâ-Bilâdi'r-Rûm, (IV) 180
Rusya, (III) 101
Rûşen Efendi, (II) 175, 373, (III) 45
Rûşenî Efendi, (III) 29, 45, 47, 48, 50, 51, 99, 102, 137, 138, 141, 142, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 151, 152, 153, 154, 157, 158, 161, 171, 174, 186, 187, 188, 199, 222, 229, 230, 231, 265, 274, 278, 288, 291, 297, 325, 332, 472
Rûşenî, (I) XXXIX, 24, 27, (III) 131, 132, 137
Rûzbehân-ı Baklî, (I) 335, (V) 298
Rükneddîn Âgâh, (I) 371
Rükneddîn Ebû Muhammed Hâilî, (I) 490
Rükneddîn Ebû Muhammed-i Cürcânî, (I) 490
Rükneddîn Ebu'l-Feth, (II) 50, 236
Rükneddîn es-Sincâsî, (I) 358, (IV) 101
Rükneddîn Hüdâyî, (III) 287
Rükneddîn Muhammed Nehhâs, (III) 231, 291, (IV) 199
Rükneddîn-i Kenkûhî, (II) 50
Rükneddîn-i Sincâsî, (II) 429, 432, (III) 132
Rükniyye, (I) 341
Rüstem Paşa, (II) 507, 589, (III) 183
Rüşdi 438
Rüşdî Ahmed Efendi, (III) 498
Rüşdî Ahmed Efendi, (IV) 276
Rüşdî-i Askerî, (IV) 267
Rütbetü'l-Hayât, (II) 23

S

Saâdet, (II) 17, 18, 21, 58, 75, 86, 120, 188, 261, 262, 264, 265, 300, 306, 312, 318, 321, 326, 349, 356, 379, 422, 431, 441, 505, 518, 527, 539, 552, 562, 567, 584
Saâdet-nâme, (I) 354
Sabâh, (II) 57, 122, 141, 228, 273, 293, 301, 324, 365, 406, 410, 422, 456, 532, 535, 589
Sabîh Ahmed Efendi, (II) 72, 380, (III) 138, 428
Sâbir Efendi, (IV) 446
Sâbiriyye, (I) 146, (II) 39, 47, 49, 423, 426
Sâbit Efendi, (III) 278
Sabri Abdurrahmân Efendi, (III) 225
Sabrî b. eş-Şeyh Mustafâ Rûhî, (II) 135
Sabri Bey, (II) 133
Sabrî Efendi, (III) 278, 317
Sabûhî Ahmed Dede, (V) 230, 232, 233
Sabûrî Dede, (III) 29, 30
Saçlı Emîr Muhyiddîn Muhammed b. Abdullâh Efendi, (II) 535, (IV) 46
Saçlı Emîr Zâviyesi, (IV) 40
Saçlı Hüseyin Efendi Dergâhı, (III) 47
Saçlı İbrâhîm Efendi, (I) 166, (III) 28, 30, 34, 35, 41, 58, 283
Saçlı Şeyh Ali, (I) 475
Sâdberk Hanım, (I) 189
Sa'deddîn b. et-Takiyye el-Afîfe, (I) 423
Sa'deddîn Bey, (II) 135
Sa'deddîn Efendi, (I) XLII, 178, 195, 199, 269, 471, 472, 477, (III) 448, (IV) 92
Sa'deddîn el-Cibâvî eş-Şeybânî, (I) 421, 423, 428, 462
Sa'deddîn el-Vefî Efendi, (II) 111
Sa'deddîn Muhammed 49
Sa'deddîn Yûsuf eş-Şâûrî, (I) 427
Sa'deddîn-i Bağdâdî, (II) 434
Sa'deddîn-i Cüveynî, (I) 336, 338, 339

Sa'deddîn-i Fergânî, (III) 132
Sa'deddîn-i Hamevî, (I) 285
Sa'deddîn-i Kâşgarî, (II) 136, 139
Sa'deddîn-i Süheylî Efendi, (I) 198
Sa'deddîn-i Taftazânî, (III) 111
Sadefiyye, (IV) 18
Sadhu Hamâme fî Şurûti'l-İmâme, (I) 135
Sâdık Ali Efendi, (III) 181
Sâdık Baba, (IV) 495
Sâdık Dede, (V) 182, 240, 263, 294
Sâdık Efendi, (I) 110, 247, 269, (II) 60, 106, 271, 278, 280, 281, 282, 283, 284, 316, 418, 419, (III) 184, 204, (IV) 218, 356, 384, 389, 390, 446, 447, (V) 27, 34, 52, 306
Sâdık Efendi-zâde Hâce Ziyâeddîn, (II) 60
Sâdık er-Rûmî el-Uşşâkî, (IV) 385
Sâdık Vicdânî Bey, (II) 473, (III) 133, 404, 414, 511, 517, (I) XXXV, XLIII, 37, 67, 69, 143
Sâdık-ı Debbâğî, (IV) 446
Sâdık-ı Erzincânî, (III) 461
Sâdık-ı Hıttânî, (II) 272
Sa'dî Dergâhı, (I) 431, 465, (II) 111, (V) 106, 166
Sa'dî Efendi, (III) 445
Sa'dî, (I) 133, 205, 285, 287, 288, 289, 290, 411, 427, 431, 433, 434, 437, 438, 440, 446, 447, 451, 459, 462, 463, 465, 466, 474, 476, 479, 480, (II) 75, 107, 111, 145, 146, 437, 459, (III) 311
Sa'dî-i Şîrâzî, (I) 285, 288
Sa'dî-nâme, (II) 107
Sa'diye Hanım, (I) 466
Sa'diyye, (I) XLI, 151, 422, 423, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 438, 452, 459, 462, 463, 465, 477, (II) 39, 42, 106, 111, 246, (III) 254, 296, (IV) 92, 120, 126, 163, 225, 232, 337, 446
Sa'dullâh Efendi, (I) 162, (II) 199, 284
Sa'dullâh Paşa, (II) 258
Sâdiyye, (IV) 182
Sadreddîn Çelebi, (II) 200, 320, (V) 193
Sadreddîn Efendi, (III) 296, (IV) 312
Sadreddîn Muhammed, (II) 50
Sadreddîn Mûsâ Erdebîlî, (II) 429, 432
Sadreddîn Tabîb-i Delhâ, (II) 240
Sadreddîn, (I) 26, 71, 85, 90, 99, 210, 242, 326, 337, 339, 345, 364, 365, 366, 367, 381, 399, 400, 409
Sadreddîn-i Hıyâvî, (III) 137, 138, (IV) 101, 199, 377, 382, (V) 299
Sadreddîn-i Konevî, (I) 71, 99, 210, 326, 337, 339, 345, 409, (II) 56, 156, (III) 51, 60, 66, 132, (V) 138
Sadreddîn-i Ûdhî, (II) 240
Sadr-ı Vücûd, (II) 284
Sadrî Efendi, (V) 134
Safâ Hâtûn, (III) 485
Safaviyye, (II) 432, 433
Safâyihu'n-Nevâyıh, (III) 478
Safevîler, (III) 154
Sâfî Baba, (IV) 495
Sâfî Bey, (I) 185
Sâfî Efendi, (IV) 95, 180, 216, 217, 218, 219, 222, 223, 224, 225, 226, 228, 234, 242, 316, 322, 335, 336, 341, 342, 343, 344, 345, 347, 349, 350, 351, 352, 353, 356, 357, 359, 361, 363, 364, 369, 372, 407, 415, 423, 447, 489, 495, (V) 118, 306, 310, 319, 321, 323, 325
Safiye Hâtûn, (III) 324, 366, 375
Safiyyullâh Mûsâ Dede, (V) 236
Safiyyüddîn-i Erdebîlî, (II) 429, 432, 435
Safiyyüddîn-i Zeynî, (I) 324
Safranbolu, (II) 362, (III) 497, 500
Safvet Bey, (V) 200
Safvet Efendi, (I) 125, 142, 401, 404, 440, (III) 216, 229, 304, 375, 439, 463, 466, 504, 523

Safvet Paşa, (II) 258
Safvetü'l-Asfıyâ fî Beyâni'l-Fazîleti Beyne'l-Enbiyâ, (I) 134
Safvetü'z-Zamîr fî Nusrati'l-Vezîr, (I) 138
Sahaflar Çarşısı, (II) 433, 521, (I) 9
Sâhib Molla Bey, (I) 467
Sâhibu'l-Berâhîn, (I) 226
Sahîh Ahmed Dede, (V) 173, 237
Sahîh-i Müslim, (I) 459
Sahîhu Buhârî Şerhi, (IV) 171
Sahn Medressesi, (IV) 363
Sahratu'llâh, (I) 158
Sahratü Bâbil Gınâü'l-Belâbil, (I) 135
Sahrâ-yı Cedîd Mezâristânı, (II) 112
Sahvî Mustafa Efendi, (V) 52
Sâî, (V) 16, 17, 262
Sâib, (IV) 119, 227, 442
Sâib-i Tebrîzî, (II) 160
Saîd Ağa, (IV) 151
Saîd b. Seyyid Sefer, (II) 266
Saîd Çavuş Tekkesi, (V) 306
Saîd Çelebi, (I) 253
Saîd Efendi, (III) 182, 257, 258, 278, 294, 529, (IV) 49, 50, 78, 79, 105, 183, 186, 187, 198, 241, 338, 399, 418, 419, 440, (V) 26, 52, 172, 173, 307, 309
Saîd el-Hamavî, (IV) 185
Saîd Fakîh Mahallesi, (I) 364
Saîd Mahmûd Efendi, (III) 31
Saîd Mücîb Efendi, (II) 199
Saîd Paşa, (II) 321, 378, 384, (IV) 421
Saîd Süleymân, (IV) 419
Saîde Hâtun bt. Seyyid İbrâhîm, (I) 489
Saîd-i Fergânî, (I) 211
Saîd-i Mısr, (I) 295, 296
Saîd-i Niyâzî, (II) 272
Saîdü'l-Fûtî, (IV) 210
Saîdü'l-Herâtî, (III) 111
Saîdü'l-Karvânî, (I) 293
Sakarya, (I) 150, 496
Sâkıb Dede, (V) 237
Sâkıb Efendi, (III) 471
Sakız, (III) 110
Sakız, (IV) 239, 480
Sakızağacı, (II) 153, 189, 203, (V) 288
Sakızlı Hüseyin Efendi, (II) 485
Sakîfetü'r-Rasâs, (I) 242
Sâkî-i Uşşâkî Türbesi, (IV) 401
Sâkî-i Uşşâkî, (IV) 395, 401
Salacak İskelesi, (V) 59, 70
Salacak, (II) 452
Salâcı-zâde Şeyh Muhammed Salâhî Efendi, (I) 260
Salâhaddîn b. Mübârek el-Buhârî, (II) 33
Salâhaddîn Bey, (I) XXVIII, XXXVIII, XL, XLI, 90, 102, 359, 403, 413, 426, 446, 447, 462, 464, 465
Salâhaddîn-i Boluvî, (II) 450
Salâhaddîn-i Mevlevî, (II) 444
Salâhî, (I) XXIII, XXIV, 93, 150, 211, 260, (II) 212, 213, 216, 221, 227, (III) 32, 144, 203, (IV) 72, 290, 295, 327, 328, 329, 355, 364, 404, 406, 408, 409, 410, 411, 413, 423, 429, 430, 431, 432, 434, 436, 437, 438, 439, 440, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 476, 485, 499
Salâhiyye, (III) 131, (IV) 238, 384, 385, 429, 431, 432, 437, 440, 443
Salât-ı Feyziyye, (I) 404
Salât-ı Kemâliyye, (I) 248
Salât-ı Kübrâ, (I) 95
Salât-ı Meşîşiyye, (IV) 181
Salât-ı Nûr-ı Zâtî, (III) 285
Salât-ı Salâhiyye, (IV) 443
Salât-ı Vüstâ, (I) 95
Salâtü'l-İttihâf bi-Şerhi Salâti's-Sifâf, (III) 124
Salavât-ı Duvâzde İmâm, (II) 93
Salavât-ı Suğrâ, (I) 95
Salavâtu Silsileti'n-Neseb, (II) 93
Salavâtu'l-Hurûf, (II) 93
Salı Tekkesi, (I) 112

Salıpazarı, (III) 416
Sâlih Dede, (V) 125, 180, 181
Sâlih Efendi b. Şeyh Abdülkâdir Efendi, (III) 257
Sâlih Efendi Tekkesi, (V) 306
Sâlih Efendi, (I) XXI, XXII, 104, 251, 254, 434, (II) 72, 102, 264, 271, 292, (IV) 75, (V) 27, 52, 166, 193, 315, 324
Sâlih el-Mekkî, (I) 262
Sâlih Fevzî, (II) 329
Sâlih Hilmî Bey b. Hurşîd, (II) 277
Sâlih Lutfî b. Abdülkâdir, (III) 122
Sâlih Sıdkı Efendi, (IV) 94
Sâliha, (IV) 56, 68, 238
Sâlihiyye, (I) 72, 94, 132, (II) 304
Sâlihli, (I) 151
Sâlik Dede, (V) 294
Sâlim Baba, (IV) 454
Sâlim Efendi, (II) 106
Salkımsöğüt, (I) 191, (II) 348, (IV) 40, (V) 140
Samatya, (II) 106, 356, (III) 250, 363, 417, 439, (IV) 146, 467, 468, 476, 479, 482
Samedî Şeyh Muhammed Hamdî, (IV) 378
Sâmerrâ, (II) 394, (V) 302
Sâmi Efendi, (I) 127, (III) 254, 256, 294, 483, (V) 308
Sâmi Paşa, (II) 312, (V) 193, 207, 211
Sâmî-nâme, (I) 386
Samti, (I) 376
Sancak-dâr Hayreddîn Mahallesi, (II) 330
Sancaktar Dergâhı, (V) 306
Sandıkçı Tekkesi, (V) 305
Sandıklı, (III) 27, 28
Sarac İshâk Mahallesi, (IV) 233
Saraçhâne Medresesi, (IV) 157
Sârbân Tekkesi, (II) 474
Sarf-ı Osmânî, (II) 261
Sarfu'l-Eınne ilâ Akâidi Ehli's-Sünne, (I) 137
Sarfü'l-ınân ilâ Kırâeti Hafs b. Süleymân, (I) 134
Sarhoş Bâlî Efendi, (III) 333, (IV) 107
Sarı Abdullâh Efendi, (I) XLII, 12, 189, (II) 119, 120, 510, 520, 521, 524, 526, 527, (III) 18, 28, 125, 129, 422
Sarı Danişmend Emîr Azîz Efendi, (I) 324
Sarı İsmâîl, (I) 496
Sarıgezer, (III) 369
Sarıköy, (I) 148
Sarımahmûd, (III) 395
Sarıyar, (III) 28
Sarıyer, (IV) 218
Sarı-zâde Konağı, (II) 179
Sarrâc Ahmed Efendi, (I) 256
Sarrâc Doğan Mezâristânı, (III) 344
Sarrâc İshâk Câmii 116
Sarrâc İshâk Dergâhı, (I) 251, 257, (V) 306
Sarrac Mahmûd Efendi, (I) 256
Sarûhan Sancağı, (I) 151
Savaklar Dergâhı, (IV) 414
Savaklar, (III) 470, (IV) 330, 333, 414, 431, 432
Sâviyye, (III) 131, (IV) 206
Sayyâdî-zâdeler, (I) 244
Saz Şâirleri, (II) 414
Sazlı, (II) 310
Seb'u'l-Mesânî, (III) 189, 264, 291, 347, 495
Sebîlü'n-Necâ ve't-Teneccâ fi't-Tevessüli bi-Hurûfi'l-Hecâ 180
Sebîlü'r-Reşâd, (III) 112
Sebistan, (II) 424
Sebsebiyye, (I) 245
Sebte, (I) 294
Secencelü'l-Ervâh, (I) 339
Sefer Dede, (IV) 318, 319
Sefer Efendi, (II) 271
Seferîhisâr, (I) 148, (II) 585, 589, (III) 28, 29
Sefîne-i Nefîse-i Mevleviyye, (I) 363
Sefîne-i Sâfiye, (IV) 217, 218
Sefînetü'n-Nûh, (II) 285
Sefînetü'ş-Şuarâ, (II) 141, 148
Seher Hânım, (V) 325

Sekbânbaşı Câmii, (V) 316
Sekbânbaşı Ya'kub Ağa Mahallesi, (I) 428
Selâmât-ı Üveysâl, (II) 138
Selâmî Ali Efendi, (III) 29, 32, 33, 40, 41, 43, 54, 56, 100
Selâmî Dergâhı, (V) 28, 42, 44
Selâmî Efendi, (I) 159
Selâmî Mustafa Efendi, (II) 299, 300, (III) 41
Selâmî Şeyhi Ahmed Efendi, (III) 32
Selâmiyye, (I) 427, 428
Selâm-nâme-i Makbûli'l-Hazarâtı'l-Kudsiyye, (I) 206
Selâmsız, (III) 41
Selâmsız, (V) 59
Selâmü'l-İcâze, (I) 205
Selânik, (I) XXV, 402, 403, 471, (II) 278, 582, (III) 28, 111, 126, 127, (IV) 280, 337, 363, (V) 27, 28, 89, 90, 199, 200, 285, 318
Selânikli Hacı Hasan Dedebaba, (I) 500
Selanikli Mahmûd Efendi, (IV) 389
Selanikli Şeyh Süleymân Efendi, (IV) 280
Selçuk Hâtûn, (III) 142
Selçuk, (I) 327, (III) 110, 142
Selçûkîler, (I) 488, 490, 495
Selem b. Hüseyin Bârûsî, (V) 300
Selîm Ağa Kütüphânesi, (I) 462, (II) 72, 98, 102, (III) 13, 26, 52, 56, 286, 344, 348, (IV) 242, 319, 323, 348, 386, 399, 430
Selîm b. Süleymân b. Ahmed, (IV) 359
Selîm Baba Dergâhı, (II) 106, 111
Selîm Baba Risâlesi, (I) 202
Selîm Dede, (V) 182
Selîm Efendi, (IV) 43, 480, (V) 40, 173
Selîm Paşa, (III) 278
Selîmiye Câmii, (I) 132, 200, (II) 195, 214
Selîmiye Dergâhı, (II) 128, 195, 198, 199, 211, 212, 214, 221, 227, 301, 373, (III) 258, (IV) 102
Selîmiyye (Pertevpaşa) Tekkesi, (II) 561
Sellü'l-Hüsâmi'l-Hindî, (IV) 185
Selmâ Hanım, (I) 332
Selmân-ı Fârisî, (I) 481, (II) 15, 16, 17, 231, (V) 299, 319
Selva'n-Nedîm ve Tezkiretü'l-Adîm, (I) 137
Semâ'-hâne-i Edeb, (V) 157
Semâ'-zenbaşı Karamanlı Hâlid Dede Efendi, (I) 408
Semâhat Dede, (V) 294
Semâniyye Medresesi, (II) 465, (IV) 25, 182
Semerâtü'l-Fuâd, (II) 525, (III) 134, (IV) 290
Semerci İbrâhîm Efendi, (IV) 108
Semeretü'l-Hads fî Ma'rifeti'n-Nefs, (I) 447
Semerkand, (II) 44, 45, 54, 112, 148, 272, 431
Semerkandlı Şeyh Ali, (II) 471
Semlâle, (I) 298
Senâî Efendi, (III) 31, 97, 98, 207
Senâullâh el-Hindî, (II) 301
Senîh Efendi, (I) 258
Seniyye, (II) 33, 58, 122, 135, 195, 207, 210, 214, 218, 252, 264, 317, 320, 330
Seniyyüddîn Bey, (II) 111
Senûsîler, (I) 317
Senûsiyye, (I) XIV, 137, 138, 317, 318, 404, (II) 218, 251
Serahs, (II) 80
Ser-âmedân-ı Suhan, (II) 141, 144
Serendib, (I) 157
Serhend, (II) 46, 51, 82
Seriyyü's-Sakatî, (I) 23, 37, 43, 47, 48, 217, 271, 279, 283, 291, 292, 335, 357, 421, 424, (II) 47, 233, 236, 242, 245, 429, (III) 132, 231, 291, (IV) 101, 199, 376, 381, (V) 299
Sernûbiyye, (I) 315
Ser-tarîk-zâde Tekkesi, (IV) 415, (V) 48, 50, 51, 309
Sertırâş, (II) 531
Servet Bey, (V) 69
Servet Efendi, (V) 59

Servet Hanım, (I) 172
Ser-zâkir Şa'bân Efendi, (III) 27
Setbaşı, (I) 107, 112, 113, (IV) 126
Setüstü, (I) 352
Sevâbü'l-Müdrik li-Ziyâreti sitti Zeyneb ve'ş-Şeyh Müdrik, (I) 138
Sevâdü'l-Ayneyn, (I) 229
Sevânihu'n-Nevâdir fî-Ma'rifeti'l-Anâsır, (I) 359, (III) 93
Sevâtı, (II) 261
Sevil, (I) 71
Sevindik Şücâeddîn-i Halvetî, (IV) 313
Seyâhat-nâme, (I) XLII, 483, (II) 435
Seydî Abdüssamed er-Rehâvî, (IV) 209
Seydî Ahmed b. Abdullâh-ı Hindî, (IV) 209
Seydî Ahmed et-Tavâş, (IV) 208
Seydî Muhammed b. Abdullâh et-Tizânî, (IV) 208
Seydî Muhammed b. Abdülkerîm, (IV) 210
Seydî Muhammed b. Muhtâr, (IV) 207
Seydişehir, (II) 306, 307, (III) 66
Seydişehrî Hacı Abdullâh Efendi, (II) 309
Seyfeddîn Dede, (V) 295
Seyfeddîn Efendi, (II) 271, 277, (V) 288, 305
Seyfeddîn el-Bâharzî, (I) 336, 482
Seyfeddîn Paşa, (II) 310
Seyfeddîn, (I) 245, 336, 406, 482, (II) 52, 238, 267, 271, 277, 309, 310
Seyfu'llâh Kâsım Efendi, (IV) 257
Seyfullâh Efendi, (II) 199, 405, 483, 492, 503, (III) 246, 249, 269, 279, 306, 307, 310, 312, 313, 367, 399, 407, 436, 466
Seyid Îsâ, (I) 293
Seyrâm, (I) 482
Seyrî Muhammed b. Îsâ el-Miknâsi, (I) 299
Seyru't-Tevhîd, (III) 121
Seyrü'l-Esmâ ve Sırru'l-Müsemmâ fî Şerhi'l-Esmâi'l-İsnâ-aşara er-Rufâiyye, (III) 124
Seyyid Abdulkâdir-i Hasenî el-Hüseynî, (I) 43
Seyyid Abdullâh Efendi, (II) 30, 82, 120, 217, 243, 244, 247, 248, 266, 399
Seyyid Abdullâh el-Esedî, (I) 69
Seyyid Abdullâh el-Hüseynî el-Cürcânî, (I) 145
Seyyid Abdullâh el-Karavânî, (I) 300
Seyyid Abdullâh eş-Şekûr Efendi, (I) 126
Seyyid Abdullâh Rüşdü, (IV) 92
Seyyid Abdulmuhsin Ebu'l-Hasan, (I) 245
Seyyid Abdurrahmân Efendi, (III) 32
Seyyid Abdurrahmân el-Hüseynî, (I) 422
Seyyid Abdurrezzâk el-Hüseynî, (I) 230
Seyyid Abdülazîz b. Mes'ud ed-Debbâğ el-Fâsî, (I) 302, 305
Seyyid Abdülazîz Efendi, (V) 49
Seyyid Abdülhakîm Efendi, (II) 118
Seyyid Abdülhakk-i Mağribî, (II) 238
Seyyid Abdülhâlik Efendi, (III) 467
Seyyid Abdülhalîm Efendi, (III) 431
Seyyid Abdülhamîd Efendi, (II) 361
Seyyid Abdülhay, (II) 238
Seyyid Abdülkâdir Efendi, (I) 60, 101, 117, 139, 143, 145, 155, 201, 204, 302, 365, (II) 399, 401, 406, 419
Seyyid Abdülkâdir-i Ra'sî, (II) 238
Seyyid Abdülkerîm Efendi, (II) 270
Seyyid Abdülvahhâb, (I) 155, 201, (III) 32
Seyyid Abdülvehhâb Abdi Paşa, (II) 47, 72, 238
Seyyid Abdürrahmân el-Ehdel, (I) 306
Seyyid Abdürrezzâk el-Hamavî, (I) 63, 139
Seyyid Abdürrezzâk, (II) 47, 238
Seyyid Abdüsselâm Sa'deddîn, (I) 145
Seyyid Âdem-i Nebûrî, (II) 243, 247, 248
Seyyid Ahmed b. Ebu'l Abbâs es-Samaî, (I) 302
Seyyid Ahmed b. el Hâc, (I) 302
Seyyid Ahmed b. İdrîs, (I) 305, 307, 317
Seyyid Ahmed b. Muhammed Ukeyl el-Mekkî, (I) 146
Seyyid Ahmed b. Mûsâ es-Semlâlî, (I) 302

Seyyid Ahmed b. Seyyid İshâk, (V) 283
Seyyid Ahmed Deresi, (I) 430, (III) 254
Seyyid Ahmed Ebû Bekr, (I) 242
Seyyid Ahmed Efendi, (II) 50, 63, 72, 102, 106, 228, 238, 243, 247, 248, 262, 266, 267, 269, 276, 335, 363, 377, 379, 399, 407
Seyyid Ahmed el Makarrî, (I) 302
Seyyid Ahmed el-Bedevî, (I) 271, 272, 274
Seyyid Ahmed es-Senûsî, (I) 318
Seyyid Ahmed İhsân, (II) 407
Seyyid Ahmed Muslihuddîn Efendi, (III) 403, 404
Seyyid Ahmed Raûfî, (V) 59
Seyyid Ahmed Saîd, (II) 399
Seyyid Ahmed Seyyid-i Yahyâ, (IV) 37
Seyyid Ahmed Şihabeddîn b. Hüsâmeddîn, (I) 101
Seyyid Ahmed Tevfîk Bey, (II) 363
Seyyid Ahmed, (V) 24, 42, 49, 63, 134, 275, 283, 328, 330
Seyyid Ahmed-i A'rec, (II) 399
Seyyid Ahmed-i Bedevî, (I) XIII, 101, 146, 164, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 235, 236, 242, 246, 251, 261, 262, 263, 271, 272, 273, 274, 293, 294, 302, 305, 307, 308, 317, 318, 321, 423, 426, 430, 435, 490
Seyyid Ahmed-i Ciyûnpûrî, (II) 50
Seyyid Ahmed-i Kudsî, (II) 238
Seyyid Ahmed-i Sayyâd, (I) 242
Seyyid Ahmed-i Semerkandî, (III) 319
Seyyid Ahmed-i Tîcânî, (I) 307
Seyyid Alâeddîn b. Hasan el-Yemenî, (III) 462
Seyyid Alâeddîn b. Şihabeddîn, (I) 101
Seyyid Alâeddîn Efendi, (III) 192, 394, 418, 419, 421, 422, 424, 430, (IV) 76, 330, 415
Seyyid Ali b. Osmân, (I) 241
Seyyid Ali Cân, (II) 399
Seyyid Ali Ebu'l-Hasan b. Yahyâ el-Mekkî, (I) 218
Seyyid Ali Efendi, (II) 567, (V) 130, 294, 295, 297
Seyyid Ali el-Hüseynî, (I) 145
Seyyid Ali Emîr Külâl, (I) 345
Seyyid Ali Nûreddîn, (I) 308
Seyyid Ali Rızâ, (II) 266, 270
Seyyid Ali Sırrî, (V) 130
Seyyid Ali Zeynî, (I) 325
Seyyid Ali, (III) 151, 184, 192, 236, 278, 312, 373, 463, (IV) 51, 181, 198, 261, 262, 287
Seyyid Bahâeddîn, (I) 145, (II) 47, 63, 399
Seyyid Bâkır, (I) 155
Seyyid Bâkî, (II) 399
Seyyid Battal Gâzî, (II) 165
Seyyid Burhâneddîn Efendi, (II) 30, 146, 399, 402
Seyyid Burhâneddîn Muhakkik-i Tirmîzî, (I) 358, (V) 277
Seyyid Burhân-ı Belhî, (II) 412
Seyyid Ca'fer el-Hüseynî, (I) 145, (II) 266, 536
Seyyid Celâleddîn Efendi, (III) 31, 93, 137
Seyyid Celâleddîn-i Buhârî, (II) 50, 233, 240, 241, 245, 399
Seyyid Cemâleddîn b. Fazl-ı Hindî-i Burhânbûrî, (I) 245
Seyyid Cemâleddîn, (IV) 287, 329, 330, 379, 384, 409, 415, 431
Seyyid Cemâleddîn-i Ezherî, (II) 399, 413, 429
Seyyid Ebû Hasan-ı Ali, (I) 219
Seyyid Ebû Sâlih, (II) 239
Seyyid Ebu'l-Fazl, (II) 17
Seyyid Ebu'l-Mecd, (I) 311
Seyyid Ebu'l-Mekârim Fâzıl, (II) 240
Seyyid Ebu'l-Vefâ, (I) 474, 495

Seyyid Ebûbekir Efendi, (III) 31, 96, (V) 237
Seyyid el-Hâc Ahmed-i Şerîf, (I) 156
Seyyid el-Hâc Nebîh, (III) 462
Seyyid Fâzıl Muhammed Efendi, (I) 120
Seyyid Fâzıl Paşa, (II) 412
Seyyid Fazlullâh Efendi, (IV) 164
Seyyid Fehîm, (II) 118
Seyyid Fethullâh Efendi, (III) 31, 56, 58
Seyyid Feyzu'llâh, (I) 118
Seyyid Feyzü'l-A'zam, (II) 238
Seyyid Gavs Muhammed, (I) 155
Seyyid Gedâ-yı Rahmân b. Ebi'l-Hasan, (II) 64
Seyyid Gulâmeddîn, (II) 399
Seyyid Hacı İbrâhîm Abdülkerîm Efendi 202
Seyyid Halîl Ağa, (II) 536, (III) 33, 425
Seyyid Halîl Efendi, (II) 72, 102
Seyyid Hamza, (IV) 319
Seyyid Hamza-i Rufâî, (I) 264
Seyyid Hasan b. Ali, (I) 271, 272
Seyyid Hasan Efendi, (III) 192, 306, 347
Seyyid Hasan el-Katnânî, (I) 245
Seyyid Hasan Nûri, (III) 192
Seyyid Hasan Paşa Medresesi, (II) 88
Seyyid Hasan Timurtaş, (I) 277
Seyyid Hasan, (I) 50, 155, 245, 271, 272, 277
Seyyid Hâşim Efendi, (II) 533, (III) 257, 436
Seyyid Hüsâmeddîn Şefik b. Şemseddîn, (I) 101
Seyyid Hüseyin Efendi, (II) 127, (IV) 105
Seyyid Hüseyin el-Hamavî b. Şihabeddîn, (I) 101, 145, 201, 344, 423
Seyyid İbrâhîm Bilâl Dergâhı, (II) 198
Seyyid İbrâhîm Efendi, (II) 262
Seyyid İbrâhîm el-A'zeb, (I) 245
Seyyid İbrâhîm el-Belhî el-Hüseynî, (I) 244
Seyyid İbrâhîm el-Hüseynî, (I) 145
Seyyid İbrâhîm, (II) 198, 262, 266, 294, 399, 536
Seyyid İbrâhîm-i Necâti, (I) 247
Seyyid İhyâ Efendi, (I) 122
Seyyid İlyâs-ı Mahribî, (II) 238
Seyyid İsâ Hân, (II) 412
Seyyid İsâ, (I) 51, 293, 345, (V) 297
Seyyid İshâk, (II) 72
Seyyid İskenderî, (II) 267
Seyyid İsmâîl Efendi, (II) 179, (III) 30, 433
Seyyid İsmet, (II) 270
Seyyid Kadri Dede, (V) 188
Seyyid Kâsım-ı Envâr, (II) 44, 142, 146
Seyyid Kâzım Efendi, (II) 272
Seyyid Kemâl Efendi, (II) 356, (IV) 78
Seyyid Kemâleddîn Efendi, (II) 267, 399, 407, (III) 28
Seyyid Kemâl-i Harîrî, (III) 112
Seyyid Kerâmeddîn Efendi, (III) 394, 415, 418, 462, (IV) 56, 68, 72, 81, 89, 123, 130, 164, 330, 332, 415
Seyyid Kutbeddîn Efendi, (I) 13, (III) 394
Seyyid Mahmûd Celâleddîn Efendi, (III) 312
Seyyid Memicân Efendi, (IV) 345
Seyyid Mes'ûd Çelebi, (III) 30
Seyyid Mevlânâ Mağribî, (II) 238
Seyyid Mîr Dîvâne, (II) 413
Seyyid Muhammed Ağa, (IV) 445
Seyyid Muhammed b. Ahmed b. Ahmed el Müsennâ, (I) 302
Seyyid Muhammed b. Ahmed Müdgarî, (I) 302
Seyyid Muhammed b. es-Seyyid Süleymân el-Cezûlî, (I) 302
Seyyid Muhammed b. İsâ-yı Şâzelî, (I) 307
Seyyid Muhâmmed b. Ziyât el-Kundûsî, (I) 305
Seyyid Muhammed Burhâneddîn-i Belhî, (II) 406
Seyyid Muhammed Çelebi, (V) 125
Seyyid Muhammed Dede, (V) 46, 57, 173, 239, 262, 283, 293, 294, 297, 311, 324
Seyyid Muhammed Efendi, (I) 171, 202, (II) 30, 39, 62, 68, 72, 88, 91, 97, 118,

141, 164, 178, 199, 202, 205, 208, 217, 238, 240, 241, 244, 266, 293, 317, 358, 359, 360, 365, 376, 377, 399, 400, 521, 551, (III) 33, 221, 414, 415, 418, 508, (IV) 262
Seyyid Muhammed el-Mehdî, (I) 317, 318, 344
Seyyid Muhammed Emîn Bursevî, (I) 459
Seyyid Muhammed Enîs b. Seyyid Muhammed Selîm el-Hüseynî, (I) 146
Seyyid Muhammed eş-Şerîf, (I) 317, 318
Seyyid Muhammed et-Tayyib, (I) 308
Seyyid Muhammed Hüseyn el-İzmîrânî, (I) 139
Seyyid Muhammed Nûreddîn, (IV) 212
Seyyid Muhammed Paşa, (V) 262
Seyyid Muhammed Saîd Efendi, (II) 199, 266
Seyyid Muhammed Sâlih Efendi, (II) 118
Seyyid Muhammed Şerefeddîn Efendi, (I) 126
Seyyid Muhammed, (I) XLII, 50, 51, 100, 126, 139, 146, 171, 189, 201, 202, 218, 219, 267, 293, 302, 307, 308, 317, 318, 320, 341, 344, 345, 437, 459, 463
Seyyid Muhammed-i Eyyûbî, (III) 394, 415, 462
Seyyid Muhammed-i Gavs, (II) 238
Seyyid Muhammed-i Ma'rûf, (II) 399
Seyyid Muhammed-i Mes'ûd, (III) 462
Seyyid Muhammed-i Mirzâ, (II) 400
Seyyid Muhammed-i Senûsî, (II) 358
Seyyid Murâd Efendi, (II) 527
Seyyid Murtazâ Efendi, (IV) 159
Seyyid Murtazâ, (III) 188
Seyyid Mûsâ, (I) 50, 219, 242, 423, (II) 113, 238, 244, 245, 266, 293, 399, 407
Seyyid Mustafa Dede, (V) 56
Seyyid Mustafa Efendi, (II) 118, 317, (IV) 41
Seyyid Mustafa Yıldız Efendi, (V) 56
Seyyid Müctebâ Hân, (II) 272
Seyyid Müftü Ebussuûd-zâde, (III) 30
Seyyid Mükerremüddîn Dergâhı, (I) 467
Seyyid Nâsır el-Buhârî, (I) 354, (II) 394, 399
Seyyid Nasûh Bey, (IV) 51
Seyyid Necîb, (I) 164
Seyyid Necmeddîn-i Rufâî, (I) 244
Seyyid Ni'metullâh Efendi, (I) 354
Seyyid Niyâzî, (II) 199
Seyyid Nizâm Dergâhı, (IV) 140, 143, 145, (V) 317
Seyyid Nizâm, (II)492, 530, (IV) 140, 143, 144, 145, 153, 246, 258, 261, 262
Seyyid Nizâmeddîn, (III) 306, (IV) 143, 146, 261, 414
Seyyid Nizâm-zâde, (IV) 246, 262
Seyyid Nûh Efendi, (V) 134
Seyyid Nûreddîn Efendi, (II) 151, 533, 536, (III) 200, 381, 394, 421, 422, 424, 430, 434, (IV) 41
Seyyid Nûreddîn-i Sünbülî b. Seyyid Alâeddîn, (II) 533, (III) 462
Seyyid Osmân Bekir Efendi, (III) 31, 224
Seyyid Osmân Efendi, (I) 247, (III) 32, 190, 204, 221, 224, 286, (IV) 77
Seyyid Osmân-ı Edirnevî, (III) 221, 286
Seyyid Pîr Muhammed Çelebi, (III) 347
Seyyid Rahm Ali Şâh, (II) 238
Seyyid Sa'düddîn-zâde, (I) 101
Seyyid Sâbit b. Hâzim, (I) 219
Seyyid Sadreddîn Ali, (I) 242
Seyyid Sâlih Efendi, (V) 166
Seyyid Sâlih, (I) 155, 201, 226
Seyyid Seyfullâh Efendi Dergâhı, (III) 466
Seyyid Seyfullâh Efendi, (II) 405, 483, 492, 503, (III) 306, 307, 310, 312, 313, 367, 399, 407, 436, 466, (IV) 256, 258, 261, 262, 276
Seyyid Sıddîk Efendi, (II) 119
Seyyid Süleymân Celâleddîn, (II) 266, 399, 400, 401, 406, 407, 411
Seyyid Süleymân Efendi, (IV) 165, 267

Seyyid Şâh Muhammed, (II) 238
Seyyid Şehâbeddîn-i Ahmed, (III) 307
Seyyid Şemseddîn b. Hz. Abdülkâdir, (I) 101, 242
Seyyid Şemseddîn, (II) 47, 64
Seyyid Şerefeddîn, (II) 47, 63
Seyyid Şerîf-i Cürcânî, (III) 109
Seyyid Şeyh Fazlullâh, (I) 121
Seyyid Şuâeddîn, (III) 312
Seyyid Tâhâ, (II) 118
Seyyid Tâhir, (II) 272
Seyyid Tâlib, (II) 399
Seyyid Tursun, (II) 399
Seyyid Ubeydullâh, (II) 399
Seyyid Ukayl, (I) 145, (II) 47, 64, 267
Seyyid Usûl Dergâhı, (I) 101, (IV) 469, 471, 474, 475
Seyyid Usûl el-Buhârî, (I) 354
Seyyid Vefâ b. Seyyid Ebû Bekir, (V) 283
Seyyid Vehbî, (IV) 313, (V) 157
Seyyid Velâyet Dergâhı, (II) 216
Seyyid Velâyet Türbesi, (I) 323
Seyyid Velâyet, (V) 283
Seyyid Yahyâ Efendi, (I) XIII, 50, 218, 219, 423, 465
Seyyid Yahyâ Halife, (II) 62, 72, 238, 244
Seyyid Yahyâ Zâhid, (II) 238, 244
Seyyid Yâsîn Ali el-Kâdirî, (IV) 174
Seyyid Yûsuf Efendi, (II) 85, 91
Seyyid Zeyneddîn, (II) 238
Seyyide Fâtıma Zehra Hânım, (II) 406
Seyyide Fâtıma, (I) 226, 312
Seyyide Hatîce, (I) 226
Seyyide Zeyneb, (I) 226, 245
Sezâî Dîvânı, (IV) 384
Sezâî Türbesi, (III) 185
Sezâî-i Gülşenî, (III) 96, 123, 149, 153, 161, 162, 169, 175, 184, 185, 189, 190, 191, 192, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 203, 204, 205, 206, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 227, 229, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 243, 245, 246, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 256, 260, 261, 262, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 274, 275, 276, 278, 281, 286, 288, 289, 290, 291, 292, 294, 295, 297, 298, 347, 348, 429, (IV) 72, 339, 409, 432, (V) 79, 321
Sezâiyye, (III) 131, 188, 250, 286, 293, (IV) 384, 385, 400
Sıddîk b. Ömer Hân, (IV) 204
Sıddîk Efendi, (II) 119, 165, 175, 176, 178
Sıddîk-ı A'zam, (I) 220, 284, (II) 17, 316, 434
Sıddîk-ı Ekber, (III) 323, 325
Sıddîkiyye, (II) 177, 431, (III) 414, 415
Sıdk el-Evsâlî, (I) 300
Sıdk Emetullâh Hânım, (II) 555
Sıdkı Abdullâh Efendi, (I) 96
Sıdkı Bey, (I) 185
Sıdkı Efendi, (I) 470
Sıdkî Baba, (IV) 495
Sıdkî Efendi, (V) 308, 325
Sıdkî Osmân Efendi, (IV) 345
Sıdkî, (III) 28, 30, 147, 335
Sıdkî-i Bağdâdî, (III) 335
Sıhâh-ı Acemî, (I) 353
Sıhâhu'l-Ahbâr fî Nesebi's-Sâdâti'l-Fâtimiyyeti'l-Ahyâr, (I) 229
Sırât-ı Müstakîm, (III) 201, 234, 343, 383
Sırrı Ali Efendi, (I) 104, 105, 130
Sırr-ı Cânân, (III) 295, 329
Sırr-ı Devrân, (I) 106
Sırr-ı Ehadiyye, (IV) 42
Sırr-ı Ezân-ı Muhammedî, (III) 121
Sırrı Paşa, (II) 72
Sırrî Abdülbâkî Dede, (V) 177, 182
Sırrî Efendi, (I) 120, 124, 195, 197, (II) 156, 439, (III) 398, (IV) 144, 385, (V) 140, 309

Sırrî Seyyid Muhammed Efendi, (III) 508
Sırru'l-Esrâr ve Nûru'l-Envâr, (III) 123
Sırru't-Tevessül fi'z-Zikri ve't-Tebettül, (III) 123
Sıyânet-i Dervîşân, (II) 71
Sicill-i Osmânî, (III) 335, (IV) 76
Siirt, (II) 284, 290
Silâh-dâr Ağa, (II) 452
Silâhdâr Ali Paşa, (V) 33
Silifke, (II) 278
Silistre, (II) 310, (III) 28, 34
Silivri, (II) 532, (III) 316
Silivrikapı, (II) 505, 506, 517, 530, (III) 223, 310, 313, 466, (IV) 143, 144, 258, 261, 262, 269, (V) 62
Silkü'd-Dürer, (II) 560, 565, (III) 490, (IV) 175, 178
Sille, (II) 310
Silsile Risâlesi, (II) 115
Silsile-i Nakşıbendiyye, (II) 95
Silsile-i Nesebiyye, (IV) 259
Silsile-i Ricâl-i Çeştiyye, (II) 373
Silsile-i Tarîkat, (IV) 75, 89, 259, 452
Silsile-nâme, (II) 54, 358, 577, 579, 593, (IV) 18, 289, 360, 487
Silsile-nâme-i Celvetî, (II) 577, 579, 593, (III) 38, 83
Silsile-nâme-i Cerrâhî, (V) 45
Silsile-nâme-i Uşşâkıyye, (IV) 289, 360, 487
Silsiletü'l-Hattâtîn, (II)95
Silsiletü't-Tarâik, (V) 312
Silsiletü'z-Zeheb, (II) 138, 139, 592
Simâtü'l-Mûkınîn fî-Şerhi'l-Elfâzi'l-Arabiyyeti'l-Vâkıati fî-Dîbâceti'l-Mesnevî, (V) 170
Simav, (II) 54, 57, (III) 109, (IV) 164
Simavna, (III) 109
Simkeşbaşı Muhammed Ağa, (III) 405
Simkeş-hâne, (I) 247
Simkeş-zâde Feyzi Hasan Efendi, (III) 405
Simmâniyye, (IV) 204, 212
Simmâsî, (II) 15, 24, 25, 30
Sîmurg-nâme, (III) 165
Sinân Çelebi, (III) 394, 410, 449
Sinân Efendi, (II) 393, 445, (III) 205, 358, 408, 409, 424, 458, 479, 485, (IV) 17
Sinân Paşa Câmii 132, 164, 541, 545
Sinân Paşa Medresesi, (II) 163
Sinân Paşa Mescidi, (V) 59, 62
Sinan Paşa, (I) 333, (V) 59, 62
Sinâneddîn Sünbül, (III) 462
Sinâneddîn-i Mevlevî, (V) 230
Sinân-ı Buhârî, (I) 147
Sinân-ı Erdebîlî, (III) 332
Sinân-ı Uşşâkî, (IV) 388, 389
Sinân-ı Ümmî, (III) 383
Sinânîler, (II) 89, 493
Sinâniyye, (II) 493, (III) 131, (IV) 245
Sinânpaşa Câmii 53
Sincâs, (II) 432
Sîne-çâk Mustafa Vehbî Efendi, (I) 476
Sineklibakkâl, (I) 174, (IV) 111, 152
Sinop, (II) 198
Sipeh-sâlâr, (I) XXXVII, 381, 403
Sirâceddîn el-Mahzûmî, (I) XLII, 229
Sirâceddîn Ömer b. Eş-Şeyh Ekmelüddîn-i Geylânî, (V) 299
Sirâcü'l-Vehhâc fî Leyleti'l-Mi'râc, (I) 55, 57 (II) 255
Sirkeci, (IV) 482
Siroz, (I) XXV, 118, (III) 28, 111, 113, 119, 402, (IV) 68, (V) 318
Sirozlu Ömer Paşa, (II) 310
Sitti Râbia, (I) 226
Sivas, (I) 71, 487, (II) 310, 361, 533, 534, (V) 199, 200
Sivâsî Abdülmecîd Efendi, (II) 508, 520, 521, 547
Sivasî Nûr Ali Baba, (IV) 363
Sivâsî Tekkesi, (II) 467
Sivâsî, (II) 467, 508, 520, 521, 522, 547, 594
Sivâsiyye (III) 132, 479, 507

Sîve, (I) 317, 318
Siverek, (II) 272
Sivrihisâr, (I) 496, (II) 266, 267, 271, 363, 457
Siyâhî Mustafa Dede, (V) 234, 307
Siyâh-nâme, (I) 372
Siyavuş Paşa, (IV) 404, (V) 234
Siyelkûtî'ye Ta'lîkât, (II) 304
Siyer-i Peygamberî, (I) 411, (IV) 312, (V) 261
Siyerü'l-Aktâb, (II) 422
Sofular Dergâhı, (IV) 92
Sofular, (IV) 88, 92, 279
Sofya, (II) 278, 508, (III) 28, 341
Sofyalı Şeyh Bâlî Efendi, (III) 56, 116, 333, 341, (V) 28
Soğanağa Mahallesi, (IV) 152
Soğukçeşme Rüşdiyesi, (IV) 103
Soğukçeşme, (IV) 103, 337
Soğukkuyu Mescidi, (III) 316
Sohbet Risâlesi, (III) 478
Sohbet-nâme, (II) 484, 485, 494, 495, 501
Sohbetnâme-i İbrâhîm Efendi, (IV) 249
Sohbetü'l-Ebkâr, (III) 34
Sokollu Mehmed Paşa Câmii, (IV) 217
Sokollu Mehmed Paşa Dergâhı, (I) 202, (III) 41, 345, (IV) 33, 101, (V) 75
Sokollu Mehmed Paşa, (IV) 101, 103
Sokullu Mehmed Paşa Medresesi, (I) 459
Sola Câmii, (IV) 172
Solakbaşı Mustafa Ağa, (III) 34
Solak-zâde Ahmed Tevfîk Efendi, (II) 294
Solfasol, (II) 434, 439
Somuncu Baba, (II) 433
Son Asır Türk Şairleri, (II) 381
Söğüt, (III) 66
Söğütlüçeşme Caddesi, (I) 262
Suâd, (IV) 344
Suâdiye, (II) 382, (V) 322
Suâl-Cevâb Sıyânet-i Dervîşân, (II) 71
Sucu-zâde Tekkesi, (V) 307
Sudan, (I) 102, 320
Sûfî Muhammed Efendi, (II) 271
Sûfî Muhammed-i Dânişmend, (I) 482
Suhanân-ı Hâce Pârisâ, (II) 137
Sûhâr, (II) 25
Sûk-ı Ukâz, (I) 176
Sultân Abdulhamîd Hân-ı evvel, (I) 430, 462, (II) 483
Sultân Abdülazîz, (I) 125, 308, 407, (II) 128, 312, 374, 400, 411, 412, 459, (III) 278, (IV) 134, (V) 39, 192
Sultan Abdülhamîd-i evvel, (V) 56, 57
Sultân Abdülhamîd-i Sânî, (I) 352, 467, (II) 126, 132, 263, 267, 318, (III) 15, 312, 314, 357, 443, 445, 521 (IV) 98, 135, 138, 161, 187, 296, 362, (V) 33
Sultan Abdülmecîd Hân, (I) 164, 271, 272, 273, 274, 407, (II) 128, 257, 312, 374, 459, 570, 581, (III) 15, 16, 50, 357, 359, 416, 439 (V) 52, 89, 184
Sultân Ahmed Câmii, (I) 202, (II) 590, (III) 45, 480, 483, 486
Sultân Ahmed Hân, (II) 435, 528, 590, 594, (III) 13, 17, 23, 34, 45, 462, 480, 483, 486, 487, (IV) 42, 101, 308, (V) 41, 44
Sultân Ahmed Hân-ı Sâlis, (I) 109, 129, 378, 462, (IV) 42, (V) 41
Sultân Ahmed Medresesi, (II) 209, 211
Sultân Ahmed Meydânı, (I) 261
Sultân Ahmed-i sâlis Kütüphânesi, (IV) 308
Sultân Alâeddîn-i Selçûkî, (III) 109
Sultân b. Taşkın, (V) 302
Sultân Bahâeddîn, (I) 338, 363
Sultan Bâyezîd Hân-ı Velî, (I) 103, 333, 492, (II) 57, 454, 465, (III) 179, 324, 358, (IV) 46, 152, 249, 442
Sultân Bertût, (III) 109
Sultân Burhâneddîn, (II) 413
Sultân Câmii, (IV) 255, 474
Sultân Cem, (III) 368
Sultân Çelebi Mehmed Câmii, (IV) 126

Sultân Çelebi Mehmed, (I) 151, 324, 346, 355, (II) 435, (IV) 199
Sultan Çelebi Mehmed, (III) 110, 111, 235
Sultân Dîvânî, (I) 402, 408, (II) 194
Sultân Ebû Saîd, (III) 180
Sultân el-Müeyyed Câmii, (III) 152
Sultân Ferec, (III) 109
Sultân Gavrî, (III) 155
Sultân Halîl, (I) 48, (III) 181
Sultân III. Mustafa, (II) 533
Sultân İbrâhîm 231, 243, 249, 413, 427, 526
Sultân Lâmika Mahallesi, (III) 183
Sultân Mahmûd Hân-ı Evvel, (I) 109, (II) 186, 290, (III) 423, (V) 56
Sultân Mahmûd Hân-ı Sânî, (I) 125, 129, 268, 494, (II) 103, 126, 186, 194, 195, 198, 231, 262, 290, 423, (III) 353, 417, 470, (IV) 87, 89, 91, 151, 415, 451, 468, 476, (V) 52, 172, 264
Sultân Mahmûd Sebüktekin, (II) 423
Sultân Mehmed Hân, (II) 54, 55, 88, 136, 451, 527, 560
Sultan Mehmed Hân-ı hâmis, (V) 258
Sultân Mehmed Hân-ı râbi, (II) 560, (IV) 29, 54, (V) 77
Sultân Mehmed Hân-ı sâlis, (II) 527, (III) 194, 335, 409, 474, 478, (IV) 282, 288, 292, 386
Sultân Mehmed Reşâd Hân, (II) 275, (IV) 139, (V) 175, 195, 241, 248, 251
Sultân Muhammed-i Hârezmşâh, (I) 337
Sultan Murâd Hân, (V) 16, 230
Sultan Murâd Hân-ı râbî, (I) 365, (II) 518, (III) 335, 410, (V) 186, 230, 235
Sultân Murâd-ı Hüdâvendigâr, (III) 109
Sultan Murâd-ı sâlis, (V) 27
Sultân Murâd-ı sânî, (II) 407, 435, 449, 464, 523, 589, 591
Sultân Mustafa Hân, (III) 66, 244, 432, 470
Sultân Mustafâ Hân-ı sâlis, (III) 436, (IV) 445
Sultân Mustafa Hân-ı sânî, (III) 432
Sultân Orhan, (I) 328, 351, 367, 488, 494, 495 (II) 466
Sultân Osmân Hân-ı sâlis, (V) 61
Sultân Osmân Tekkesi, (V) 306
Sultân Osmân, (II) 91
Sultân Selîm Câmii, (I) 366, (III) 59, 372, 398, (V) 78, 79
Sultân Selîm Hân-ı evvel, (I) 78, 333
Sultân Selîm Medresesi, (IV) 172
Sultân Selîm-i Evvel, (I) 78, (III) 33, 59, 105, 152, 155, 172, 184, 306, 310, 336, 367, 368, 369, 371, 372, 397, 398, 404, 452, 462, 467, 474, 480, (IV) 158, 172, 237, 313
Sultân Selîm-i Sâlis, (I) 247, 347, (II) 117, 175, 179, 189, 195, 452, (V) 160, 188
Sultân Selîm-i sânî Kütüphânesi, (III) 404
Sultân Selîm-i Sânî, (II) 123, 467
Sultân Süleymân Kanunî, (I) 326, 497, (II) 84, 335, 482, (III) 59, 155, 156, 161, 182, 187, 194, 311, 341, 343, 358, 367, 369, 396, 397, 400, 407, 408, 449, (V) 33
Sultân Süleymân Türbesi, (II) 340
Sultân Süleymân-ı sânî, (III) 59
Sultân Şâh Câmii, (II) 489
Sultân Tepesi, (II) 376
Sultân Veled, (I) 373, 375, 386, 389, 394, 395, (III) 158, (V) 189, 254
Sultânahmed Câmii, (I) 118
Sultânahmed, (II) 464
Sultân-ı Basrî, (III) 232
Sultân-ı Dîvânî, (V) 167, 179, 189, 236, 270
Sultânî Ali Efendi, (IV) 109
Sultâniye Medresesi, (I) 364
Sun'u'llâh Efendi, (II) 589, (III) 31, 480, (IV) 47, 53, 77
Sun'u'llâh Efendi, Zâviyesi (IV), 53
Sun'ullâh-ı Gaybî, (II) 485, 496, 502, (III) 393, 405

Sûre-i Fâtiha Tefsîri, (I) 326
Sûre-i Mülk Tefsîri, (III) 336
Sûre-i Rahmân Tefsîri, (II) 360
Sûret-i Tezkire-i Hz. Mevlânâ, (IV) 440
Sûretü'l-Beled Tefsîri, (II) 360
Sûriye, (I) XXV, XXVIII, 77, 78, 211, 294, 308, 362, 452, 490, 491, (II) 39, (III) 269, 278, 511, (IV) 57, 171
Sûriye'de Bir Cevelân, (V) 328, 331
Surûrî, (V) 159, 263
Sûs, (III) 286, 482
Sûs-ı Aksâ, (I) 298
Suûdu'l-Mevlevî, (III) 318
Suûdü'l-Mevlevî, (V) 209
Suyolcu-zâde Eyyûbî Şeyh Necîb Efendi, (III) 417, 426, 427, 430, 462, 468
Suyûtî, (I) 37, 100, 229
Sübhâne'd-Dâim, (I) 299
Sübhatü'l-Ebrâr, (II) 138
Sübhatü'z-Zâkirîn, (II) 209
Süfyân-ı Sevrî, (I) 48, (II) 17
Süheyl Ünver, (I) 505 (II) 152, 561, (V) 293
Sühreverdî, (I) 311, 321, 335, 357, 358, 404
Sühreverdîyye, (I) 283, 286, 311, (II) 47, 50
Sükûnî Muhammed Efendi, (V) 124
Süleymân Ağa Mahallesi, (V) 199
Süleymân b. Hüseyin, (I) 487
Süleymân Bey, (III) 333
Süleymân Çelebi, (I) XXVII, XXVIII, 351, 352, (III) 215, (V) 321, 329
Süleymân Dede, (IV) 498
Süleymân Efendi el-Meczûb, (IV) 278
Süleymân Efendi, (II) 72, 85, 154, 155, 271, 309, 400, 411, 463, (III) 27, 93, 107, 221, 448, 497, (IV) 36, 53, 54, 78, 89, 93, 101, 109, 132, 144, 156, 163, 165, 166, 199, 247, 249, 250, 251, 253, 267, 280, 341, 359, 367, 376, 381, 414, 419, 447, 450, 451, 452, 463, 472, 481, 498, (V) 28, 49, 53, 173, 189, 288, 289, 321
Süleymân er-Rufâî, (I) 262
Süleymân Fethi Bey, (I) 193
Süleymân Hâce, (II) 399
Süleymân Hakîm Ata, (I) 482
Süleymân Hakkı Efendi, (IV) 463
Süleymân Halîfe, (IV) 414, (V) 62
Süleymân Hilmî, (I) 196
Süleymân İzzî, (II) 33
Süleymân Nazîf Bey, (II) 378, 379, (V) 158, 208
Süleymân Neş'et Efendi, (II) 187, 193
Süleymân Paşa Câmii, (IV) 54
Süleymân Paşa, (I) 351, (IV) 53, 54
Süleymân Sa'deddîn, (III) 147
Süleymân Sâkıb Efendi Matbaası, (II) 94
Süleymân Sâmî Bey, (IV) 156
Süleymân Sâmi Efendi, (II) 274
Süleymân Sıdkî Efendi, (I) 434, 436, 437, 440, 441, 443
Süleymân Şâh, (I) 363
Süleymân Veliyyüddîn Efendi, (V) 47, 48, 50
Süleymân Zâtî-i Keşânî, (III) 31, 93, 98
Süleymân-ı Cezûlî, (I) 298
Süleymân-ı İsfahânî, (II) 434
Süleymân-ı İskenderanî, (II) 434
Süleymân-ı Kânunî, (I) 333
Süleymân-ı Kürdî Efendi, (II) 278
Süleymân-ı Necdî, (II) 434
Süleymân-ı Sebsebî, (I) 245
Süleymân-ı Türâbî, (V) 275
Süleymâniye Dârü'ş-şifâsı, (V) 176
Süleymâniye Kütüphânesi, (I) XIV, XXVI, XXXVI, 462, (II) 71, 92, (III) 165
Süleymâniye Medresesi, (II) 119, 155, 251
Süleymâniye, (II) 71, 88, 92, 95, 119, 122, 127, 138, 155, 251, 252, 264, 300, 303, 333, 335, 339, 340, 341, 342, 345, 422, 472, 562, 565, (III) 165, 223, 429, 462
Süleymâniyye Câmii, (II) 129, 264, 333, 335, 565, (III) 489, 500, 518

Süleymân-nâme, (III) 403, 479
Sülûk-i Nakşıbendî, (II) 285
Sülûk-nâme, (III) 509
Sülûku'l-Mülûk, (III) 84
Sümmâniyye, (III) 131
Sümnân, (II)423
Sümûhî, (I) XXIII, 67, 167, 169
Sünbül Âsitânesi (II) 176
Sünbül Efendi Hânkâhı, (II) 206, 297, 517, 533, (III) 317
Sünbül Hanım, (III) 269, 276
Sünbül Sinân, (I) 26, 30, 126, 160, 333, 334, 473, (III) 317, 324, 351, 352, 361, 362, 363, 365, 366, 367, 369, 374, 375, 376, 377, 381, 382, 383, 386, 393, 394, 424, 465, 466, 513, (IV) 39, 112, 224, 233, 441
Sünbülî Dergâhı, (III) 195, 464, (V) 39, 40, 315, 317
Sünbülî, (I) XXII, XXX, XXXIV, XXXIX, 127, 269, (II) 106, 176, 217, 297, 533, (III) 191, 195, 284, 306, 316, 317, 325, 351, 352, 357, 358, 359, 363, 366, 373, 377, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 393, 394, 397, 398, 404, 406, 409, 414, 415, 417, 418, 421, 422, 423, 425, 433, 438, 442, 445, 449, 452, 453, 459, 462, 464, 465, 470, 471, 490, 498
Sünbülîler, (II) 176, (V) 19, 308
Sünbüliyye, (I) XXXVI, 267, (III) 131, 314, 316, 355, 372, 385, 395, 403, 415, 417, 462, 466, 471, 506, (V) 39, 40, 312
Sünnetî Efendi Dergâhı, (III) 517
Sünnetî Efendi, (III) 93, 514, 517
Sünûhât-ı İlâhiyye, (II) 403
Sünûhât-ı Mekkiyye, (II) 53
Sünûhât-ı Salâhî, (IV) 443
Sür'atü'l-İntibâh li-Mes'eleti'l-İştibâh, (I) 136
Süreyyâ Efendi, (III) 53, (V) 307
Süreyyâ Paşa, (II) 376, 534, 547, 548, 549, 550
Sürhâb, (I) 342
Sürûşân, (II) 16
Sütçü Beşîr Ağa, (II) 530, 532
Sütlüce Dergâhı, (II) 207, 227
Sütlüce İbtidâî Mektebi, (I) 459
Sütlüce, (I) 434, 435, 436, 437, 440, 442, 443, 445, 447, 450, 452, 453, 456, 459, 464, (II) 207, 227, 528, (III) 27, 314, 315, 316, 329, (IV) 94, 95, 225, 232, (V) 160, 165, 166, 241, 243
Sütûhiyye, (I) 277
Süveyş, (IV) 49, 155

Ş

Şa'bân Efendi, (I) 266, 267, 269, (III) 27, 54, 483, 512, 513, 514, 517, 518, 528, (IV) 16, 22, 68, 77, 164
Şa'bân-ı Velî Mahallesi, (III) 511
Şa'bân-ı Velî, (II) 577, (III) 135, 331, 511, 513, 514, 515, 516, 517, 520, 521, 522, 523, 525, 527, 528, 529, 530, 531, 532, (IV) 13, 25, 41, 47, 48, 52, 54, 81, 83, 94, 101, 106, 139, 141, 145, 156, 177
Şa'bânî, (I) XXIX, XXX, XLII, 257, 299, 404, (III) 59, 182, 191, 257, 261, 451, 506, 524, 525, 526
Şa'bânîler, (III) 261, 312, 524
Şa'bâniyye, (I) XXII, XXX, XXXVI, 173, 232, 462, (II) 222, 448, (IV) 25, 51, 87, 109, 171
Şâdbâh, (I) 371, 373
Şadırvanlı Dergâh-ı 259
Şâdî er-Rûmî, (II) 434
Şâdiye Kalyonu, (II) 106
Şafiî, (II) 138, 303, 394, 395
Şâfiiyye, (I) 143

Şâfiye Nazmu'l-Kâfiye, (IV) 236
Şâfiye Şerhi, (IV) 442
Şâh Abbâs, (II) 432
Şâh Abdulkuddûs, (II) 234, 238, 239, 244, 425
Şâh Abdülazîz, (II) 243, 247, 248
Şâh Abdülehad el-Kâbilî, (I) 146
Şâh Abdürrahîm, (II) 232, 234, 235, 236, 237, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 247, 248, 250, 426
Şâh Ârif b. Ahmed, (II) 234, 238, 244, 249, 425
Şâh Celâleddîn, (II) 234, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 244, 245, 247, 249, 250, 425
Şâh Dâiya'llâh, (II) 151
Şâh Ebû Saîd, (II) 232, 425
Şâh Fazl-ı Hindî, (I) 145
Şâh Ferîdüddîn, (II) 425
Şâh Fudayl, (II) 47
Şâh Hasan, (II) 399
Şâh Hudâ er-Rahmânv 145
Şâh Hüdâbende, (III) 64
Şâh Hüseyin, (II) 399
Şâh İsmâîl-i Safevî, (II) 432, (III) 152
Şâh Kemâlü'l-Ârif el-Hindî, (I) 145
Şah Kulu Sultân Dergâhı, (I) 500
Şâh Ma'sûm-ı Hindî, (I) 146
Şâh Mahdûm-ı Alâeddîn, (II) 425
Şâh Melik Paşa, (IV) 144
Şâh Muhammed Âfâk, (II) 246
Şâh Muhammed b. Ârif, (II) 234, 238, 244, 249, 425
Şâh Muhammed Feyyâz, (II) 232, 234, 236, 237, 239, 240, 241, 242, 244, 245, 248, 250, 425
Şâh Muhammed Hâmid, (II) 232, 233, 234, 235, 236, 237, 239, 240, 241, 242, 244, 245, 248, 250, 425
Şâh Muhammed Na'tî, (II) 246
Şâh Muhammed Nûr, (II) 229
Şâh Muhammed Saîd, (II) 246
Şâh Muhibbullâh, (II) 232, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 244, 245, 248, 250, 425
Şâh Muhyiddîn, (I) 155, 201
Şâh Mûsâ, (II) 239
Şâh Nizâmeddîn, (II) 234, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 244, 245, 248, 250, 425
Şâh Nûr Muhammed-i Cihencihânevî, (II) 232, 235, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 247, 248
Şâh Nûrî Muhammed, (II) 233
Şâh Sıddîk es-Serhendî, (I) 146
Şah Sultân Mektebi, (I) 446
Şâh Sultân Tekkesi, (III) 148, 470, (V) 309
Şâh Sultân, (III) 148, 397, 399, 467-469, 470
Şâh Şemseddîn, (II) 234, 249, 425
Şâh Tahmasb, (II) 432
Şâh Velî b. Üveys-i Ayıntâbî, (III) 329, 408, (IV) 236
Şâh Veliyyullâh, (II) 243, 247, 248
Şâhidî İbrâhîm Dede, (V) 159, 166
Şâhidî, (III) 31, 93, 96, 98, 109, 501
Şahin Baba, (IV) 498
Şahinkaya Kabristanı, (IV) 102
Şahmelek Zâviyesi, (III) 184, 236
Şâhruh, (I) 342
Şâhsultân Câmii, (II) 489
Şâhsultân Dergâhı, (III) 414, 417, 427, 470
Şakâik Tercümesi, (III) 335
Şakâik-ı Nu'mâniyye, (I) XIV, 284, 296, (II), (II) 57, 450, 455, 472, 482, 545, (III) 28, 34, 109, 138, 183, 335, 398, 404, 405, 429, 523
Şâkir Efendi, (III) 447, 448, 449, (V) 48, 199, 305
Şâkir Muhammed Efendi, (V) 28, 57
Şalcı Ali Efendi, (IV) 415
Şam, (I) XIII, XXIII, XXV, XXVII, XXVIII, XLII, 71, 72, 77, 78, 79, 93, 94, 122, 131, 132, 135, 158, 230, 242, 244,

245, 246, 284, 287, 336, 364, 370, 373, 375, 403, 425, 426, 427, 428, 431, 446, 459, 462, 463, 466, (II) 16, 19, 48, 82, 112, 120, 271, 278, 294, 300, 301, 304, 306, 311, 334, 395, 434, 435, 450, 551, 586, (III) 67, 68, 94, 182, 324, 329, 331, 366, 369, 389, 414, (IV) 15, 25, 95, 111, 112, 125, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 183, 184, 186, 187, 188, 190, 204, 236, 240, 247, 311, 359, 388, 445, (V) 232, 233, 234, 237, 251, 258, 276, 302, 317, 319, 331
Şâm-ı şerîf Askerî İ'dâdîsi, (IV) 199
Şâm-ı Trablus, (V) 276
Şâmî İbrâhîm, (III) 254
Şâmî Muhammed Efendi, (III) 483, (V) 49
Şamlı Hayrî Efendi, (I) 260
Şânî İbrâhîm Efendi, (III) 185, 186, 187, 423
Şap Denizi, (I) 256
Şarköy, (III) 98
Şâzelî 64, 111, 219, 225
Şâzelî Dergâhı, (I) 437, (II) 111, (IV) 151
Şâzelî, (I) 143, 272, 286, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 306, 307, 308, 312, 404, 437, 446, 460
Şâzelîler, (II) 373
Şâzeliyye, (I) 291, 297, 305, (II) 63, 64, 252, 373, (III) 123, 220, 286, (IV) 206, 500, (V) 242
Şebinkarahisâr, (II) 163
Şeceretü'l-Kevn 95
Şeddâd İbn-i Evs, (I) 17
Şefkatî Efendi, (IV) 255
Şehâbeddîn Efendi, (III) 29, 32, 48, 49, 51
Şehâbeddîn Mahallesi, (V) 101, 121
Şehâbeddîn-i Tebrîzî, (III) 132, 231, 291
Şehâdet Câmii, (II) 179
Şehîd Ahmed Paşa, (III) 31
Şehîd Ali Paşa Kütübhânesi (I) 49, 223, (II) 82, 525, (III) 15, 183
Şehîd Muhammed Efendi, (IV) 39
Şehîd Paşa, (III) 93
Şehidlik, (II) 89
Şehirli-zâde Efendi, (III) 504
Şehîtlik, (V) 288
Şehlâ Ahmed Paşa, (III) 103, (V) 259
Şeh-nâme, (V) 293
Şehremini, (I) 168, 204, 205, (II) 312, 483, 570, (IV) 56, 263, 264, 265, 267, 269, 276
Şehrî Ahmed Efendi, (III) 87, 223, 278, 287, 289, 292, 293, 294, 295, (IV) 157, 350,(IV) 144, 216, (V) 240, 242
Şehrî Hâfız Muhammed, (II) 333
Şehrî Hoca Şevket Efendi, (IV) 159
Şeh-süvâr-ı Şemsî, (V) 107
Şehzâde Abdülhamîd Efendi, (I) 308
Şehzâde Ahmed Hân, (III) 368
Şehzâde Câmii, (I) 254, 332, (II) 62, 482, 525, (III) 36, 43, 107, 111, 183, 419, 420, 505, (IV) 151, 481
Şeh-zâde Sultân Mehmed, (III) 314
Şehzâdebaşı, (II) 482, (III) 53, (IV) 164
Şeker Hoca Mahallesi, (V) 77
Şekerci Sokağı, (I) 165, (II) 283, (IV) 358, 484
Şekûrî Efendi Tekkesi, (II) 559
Şem'î Molla, (II) 199
Şem'inûr Kadın Efendi, (III) 102
Şemah, (III) 138
Şemâhî, (II) 360
Şemâil-i Şerîf, (I) 447, 459, (III) 15, (V) 131
Şeml, (III) 154
Şems Mahallesi, (IV) 269
Şems Matbaası, (II) 414
Şems, (III) 24, 58, 91, 92, 146, 263, 473, 475
Şemseddîn Âbid Çelebi, (II) 200
Şemseddîn Ahmed b. Süleymân b. Kemâl Paşa, (III) 179
Şemseddîn Ahmed Efendi, (II) 226
Şemseddîn Ahmed el-Gûrânî, (II) 88

Şemseddîn Ali Haddâd, (II) 233, 239, 245
Şemseddîn b. Muhammed, (II) 50
Şemseddîn Cân-ı Cânân ed-Dehlî, (II) 52, 267, 301, 399
Şemseddîn Çelebi, (III) 158
Şemseddîn Dede, (V) 269, 295
Şemseddîn Efendi, (I) 165, (IV) 71, 74, 78, 79, 83, 119, 130, 236, 237, 238, 294, 297, 306, 349, 471, 472, 473, 474, (V) 76, 84, 89, 97, 101, 104, 105, 106, 110, 111, 121, 182, 269, 271, 294, 306, 323
Şemseddîn Eflah, (II) 245
Şemseddîn el-Mağribî, (I) 272
Şemseddîn Muhammed b. Hamzatü'l-Fenârî, (I) 245
Şemseddîn Muhammed, (II) 141, 142, 145, 149
Şemseddîn Paşa, (IV) 156
Şemseddîn, (I) XXXIX, XLIV, 54, 90, 99, 101, 117, 145, 165, 210, 217, 242, 245, 246, 262, 272, 293, 323, 326, 327, 342, 343, 344, 346, 347, 355, 359, 360, 361, 364, 365, 374, 375, 428, 429, 474
Şemseddîn-i Ârif, (I) 145
Şemseddîn-i Eyukî, (I) 210, 364, 365
Şemseddîn-i Hanhara, (I) 145
Şemseddîn-i Harakânî, (IV) 287, (V) 297
Şemseddîn-i Hayâlî, (III) 188, 250, 309
Şemseddîn-i Keşânî, (III) 31
Şemseddîn-i Muhammed, (I) 117
Şemseddîn-i Muhsin, (I) 117
Şemseddîn-i Mûsâ, (II) 433
Şemseddîn-i Pânîpetî, (II) 234, 238, 244, 249
Şemseddîn-i Rûmî, (III) 329, (IV) 236
Şemseddîn-i Sahrâî, (II) 47, 267
Şemseddîn-i Sivâsî, (III) 91, 92, 263, 473, 475, 476, 477, 479, 485, 509
Şemseddîn-i Türk, (II) 47
Şemsî Ahmed Paşa Zâviyesi, (III) 501, (IV) 17
Şemsi Paşa Câmii, (IV) 17
Şems-i Rahşân, (II) 402
Şems-i Tebrîzî Divânı, (I) 377
Şems-i Tebrîzî, (I) XXXVII, 150, 341, 358, 360, 361, 362, 363, 374, 375, 409
Şemsi-i Mısrî, (I) 55, (II) 185, 420, (IV) 298, 474
Şemsî-i Sîvâsî, (V) 176
Şemsipaşa, (II) 102, (III) 462
Şemsiyye, (II) 91, 470, (III) 132, 180, 479, 485, 489, 499, 507
Şemsü'l-Mağrib, (I) 95
Şemsü's-Sabûhî, (IV) 52, 53, 81
Şemsüddîn Ebul Hayr Muhammed ibni Sâvî el-Mısrî, (I) 81
Şemşîrli Tekke, (V) 310
Şenâviyye, (I) 277
Şerâfeddîn Efendi, (V) 309
Şerbetçi Şeyh Muhammed Efendi, (V) 24, 25, 31
Şerbet-dâr Dergâhı, (I) 262
Şeref, (III) 61, 84, 264, 265, 275
Şerefeddîn Efendi Dergâhı, (III) 295, 296
Şerefeddîn Efendi, (I) XXVII, XLII, 104, 112, 113, 120, 126, (II) 178, 217, 436, 467, (III) 109, 111, 114, 117, 143, 214, 221, 223, 235, 249, 250, 257, 258, 261, 262, 265, 275, 277, 278, 279, 280, 283, 285, 286, 287, 288, 291, 293, 294, 295, 296, 301, 302, 303, 306, 312, 450, 501, 506, (IV) 102, 337, 356, 358, 477, 482, 500, (V) 95, 317, 318, 320
Şerefeddîn el-Fettâl, (I) 145
Şerefeddîn Hamza-i Şâmî, (II) 450
Şerefeddîn-i Gülşenî, (IV) 438
Şerefeddîn-i Kâsım, (I) 117
Şerefeddîn-i Nakşıbendî, (III) 93
Şerefeddîn-i Yahyâ, (I) 117
Şeref-i Siyâdet, (IV) 259
Şerefü'l-Akîde, (II) 93

Şerh alâ Kasîdeti'l- İmâm Ebî Hâmid el-Gazâlî, (IV) 178
Şerh alâ Miftâhi'l-Gayb li'ş-Şeyh Sadreddîn-i Konevî, (II) 56
Şerh alâ-Hizbi'l-İmâm eş-Şa'rânî, (IV) 178
Şerh alâ-Kasîdeti'l-Münferice, (IV) 178
Şerh alâ-Nusûs, (III) 344
Şerh alâ-Risâleti Seydî eş-Şeyh Arslan, (IV) 179
Şerh alâ-Salâti'l-Üstâz eş-Şeyh Muhammed el-Bekrî, (IV) 178
Şerh alâ-Sellâf Şerîkü'ş-Şems, (IV) 178
Şerh alâ-Vâridâti'l-Kübrâ, (III) 344
Şerh alâ-Virdi'l-Vesâil Virdü's-Settâr, (IV) 178
Şerh ale'l-Bürde, (III) 331
Şerh ale'l-Bürde, (IV) 236
Şerh ale'l-Hemziyye, (IV) 178
Şerh Dü-beyt-i Mesnevî, (III) 336
Şerh li-İzzi'l-İslâm, (II) 93
Şerh ve Zeyl alâ-Kasîdeti Meslekü'l-Uşşâk li'ş-Şeyh Sarı Abdullâh Efendi, (II) 120
Şerh-i Ahid-nâme ve Telkîn, (II) 93
Şerh-i Akâid, (II) 261, 304, (III) 121, 180
Şerh-i Ba'z- ez-Miftâhu'l-Gayb, (II) 138
Şerh-i Ba'z-ı Ebyât u Rubâiyyât, (III) 325, 346, (IV) 441
Şerh-i Ba'z-ı Ebyât-ı Mesnevî, (II) 94
Şerh-i Bâdem-i Mısr, (IV) 441
Şerh-i Beyt-i Çend-mesnevî, (II) 137
Şerh-i Beyt-i Evlâd-ı Zeynel, (IV) 441
Şerh-i Beyt-i Hüsrev-i Dehlevî, (II) 137
Şerh-i Beyt-i Mevlânâ Câmî, (III) 123
Şerh-i Bostan, (III) 83
Şerh-i Dîbâce-i Kasîde-i İbn-i Fârız, (III) 85
Şerh-i Dîvân-ı Ali, (III) 423
Şerh-i Dîvân-ı Hâfız, (II) 149
Şerh-i Dîvân-ı Niyâzî-i Mısrî, (III) 126
Şerh-i Dû-beyt-i Molla Câmî, (II) 193
Şerh-i Dû-beyt-i Örfî-i Şîrâzî, (III) 87
Şerh-i Ebyât-ı Aşık Ömer, (IV) 441
Şerh-i Ebyât-ı Buhârî, (IV) 441
Şerh-i Ebyât-ı Eşref-zâde, (IV) 441
Şerh-i Ebyât-ı Hz. Nasûhî, (IV) 441
Şerh-i Ebyât-ı Hz. Sünbül Sinân, (IV) 441
Şerh-i Ebyât-ı İmâm Ali, (IV) 441
Şerh-i Ebyât-ı İsmâîl Hakkı, (IV) 441
Şerh-i Ebyât-ı Letâif, (IV) 441
Şerh-i Ebyât-ı Mevlânâ, (IV) 441
Şerh-i Ebyât-ı Mısrî, (IV) 440
Şerh-i Ebyât-ı Mîr Hüsrev, (IV) 441
Şerh-i Ebyât-ı Pîr-i Herât, (II) 93
Şerh-i Ebyât-ı Sâmî, (IV) 441
Şerh-i Ebyât-ı Sandûka, (I) XLII, 64, (II) 94
Şerh-i Ehâdîs, (V) 170
Şerh-i Elfâzi'l-mensûbe ilâ Muhammed Ga'zâlî, (IV) 440
Şerh-i Esmâ-i Halvetiyye, (III) 123
Şerh-i Esmâ-i Hüsnâ, (I) 367, (V) 96
Şerh-i Esmâ-yı Semâniyye, (III) 139
Şerh-i Evrâd-ı İmâm Süheylî, (II) 93
Şerh-i Ezân-i Muhammedî, (III) 121
Şerh-i Fusûsu'l-Hikem, (III) 61, 329, 343, (IV) 32, (V) 169
Şerh-i Gazel-i Eşref-zâde, (V) 102
Şerh-i Gazel-i Hacı Bayram-ı Velî, (III) 42
Şerh-i Gazel-i Hazret-i Hüdâyî, (III) 42
Şerh-i Gazel-i Mevlânâ, (III) 225
Şerh-i Gazel-i Mısrî-i Niyâzî, (III) 225, (IV) 61, (V) 102
Şerh-i Gazel-i Sezâî, (III) 123
Şerh-i Gazel-i Sultân Murâd-ı Sâlis, (III) 478
Şerh-i Gazel-i Usûlî, (III) 226
Şerh-i Gazel-i Üftâde, (III) 126
Şerh-i Gazel-i Yunus Emre, (III) 84
Şerh-i Gül-deste-i İsmet, (IV) 214
Şerh-i Hadîs-i Ebî Zer-i Ukaylî, (II) 137
Şerh-i Hadîs-i Erbaîn, (I) 367 (II) 301, 434, (III) 83, 87, 97, 315, 325
Şerh-i Hadîs-i Kudsî, (III) 343
Şerh-i Heyâkili'n-Nûr, (V) 169

Şerh-i İcâzet-nâme-i Muhammedü'ş-Şâmî, (III) 86
Şerh-i İcâzet-nâme-i Şeyh Bernâvî, (III) 86
Şerh-i İlâhî-i Etvâr-ı Seb'a, (IV) 319, 348
Şerh-i Kasîde-i Askalânî, (II) 70
Şerh-i Kasîde-i Aşkıyye li'ş-Şeyhi'l-Ekber, (IV) 32
Şerh-i Kasîde-i Hamriyye, (IV) 440
Şerh-i Kasîde-i Hz. Mevlânâ, (IV) 440
Şerh-i Kasîde-i Molla Örfî, (II) 564
Şerh-i Kasîde-i Münferice, (V) 169
Şerh-i Kasîde-i Şümû'-ı Lâmi' fî-Beyân-ı Etvâr-ı Sâbi, (III) 216
Şerh-i Kasîde-i Tâiyye İbn-i Fârız, (IV) 178, (V) 169
Şerh-i Kelâm-ı Isâm, (III) 85, (IV) 171
Şerh-i Kelâm-ı Sıddîk, (II) 97
Şerh-i Kelimât-ı İmâm Ali, (IV) 441
Şerh-i Kelimât-i Kümeyl b. Ziyâd, (III) 478
Şerh-i Kıt'a-i "Aynâni Aynân" , (III) 225
Şerh-i Kıt'a-i Kemâliyye, (V) 331
Şerh-i Manzûme-i Şâhidî, (III) 501
Şerh-i Mesnevî, (I) XLII, 374, (III) 183, 499, (V) 169
Şerh-i Meşârık-ı Şerîf, (III) 346
Şerh-i Metn-i Akâid-i Nesefiyye, (IV) 32
Şerh-i Mevâkıf, (III) 363
Şerh-i Muammâ, (IV) 441
Şerh-i Muhammediyye, (II) 593
Şerh-i Mutavvel-i Mesnevî, (III) 482
Şerh-i Muvâlât-ı Gülşen-i Râz, (III) 139
Şerh-i Müntehâbât-ı Fütûhât, (II) 97
Şerh-i Nasûhî, (III) 329
Şerh-i Nazm-ı Abdî, (III) 85
Şerh-i Nazm-ı Ahmedî, (III) 84
Şerh-i Nazm-ı Hayretî, (III) 83
Şerh-i Nazm-ı Niyâzî-i Mısrî, (III) 85
Şerh-i Nazm-ı Sahtî, (III) 85
Şerh-i Nutk-ı Cenâb-ı Alî el-Murtazâ, (III) 121
Şerh-i Nutk-ı Hazret-i Mısrî, (I) 206
Şerh-i Pend-i Attâr, (III) 83
Şerh-i Risâle-i Kudsiyye, (III) 336
Şerh-i Risâle-i Mevleviyye, (III) 87
Şerh-i Risâle-i Şeyh Arslan-ı Dimeşkî, (III) 121
Şerh-i Rubâiyyât Tercümesi, (I) 412, (II) 137
Şerh-i Sad-kelime-i İmâm Ali, (III) 326
Şerh-i Sad-kelime-i Sıddîk-ı Ekber, (III) 325
Şerh-i Salât-ı Meleveyn, (II) 97
Şerh-i Şâfiye, (III) 125
Şerh-i Şir'a, (III) 373
Şerh-i Şuabi'l-İmân, (III) 83
Şerh-i Târîh-i İbn Kemâl, (III) 87
Şerh-i Tarîkat-ı Muhammediyye, (III) 86
Şerh-i Tecrîd, (III) 180
Şerh-i Tuhfe-i Şâhidî, (II) 257
Şerh-i Tuhfetü'l-Mürsele, (I) 99
Şerh-i Usûl-i Aşera, (III) 85
Şerh-i Vird-i Settâr, (II) 93
Şerhu "Nedir Dervîş, (III) 86
Şerhu Âdâbi'l-Bahs, (IV) 205
Şerhu alâ Vâridâti Kübrâ li'ş-Şeyh Bedreddîn-i Simâvî, (II) 56
Şerhu alâ Virdi'ş-Şeyh Kerîmüddîn el-Halvetî, (IV) 205
Şerhu ale'ş-Şemâil, (IV) 205
Şerhu Beyteyni'd-Dürreteyn min-Ebyâtı Abdülganiyyi Nablusî, (III) 123
Şerhu Beyteyni'ş-Şeyhi'l-Ekber, (III) 325
Şerhu Burhâni's-Sâlikîn, (III) 124
Şerhu Dîvân-ı Hâfız li's-Seyyid Muhammed Vehbî-i Konevî, (II) 141
Şerhu Emâlî Mevhibetü'l-Müteâlî, (IV) 500
Şerhu Evrâdi'l-Usbûıyye, (III) 120
Şerhu Evrâdi'ş-Şeyh Abdi'l-Kâdir el-Geylânî, (I) 137
Şerhu Fıkhı Keydânî, (III) 84
Şerhu Futûr-ı İdrîs-i Muhtefî ve sâire, (IV) 500
Şerhu Gazeli Hz. Bayram-ı Velî, (III) 120
Şerhu Hakâyıkı'l-Eşyâ, (III) 121

Şerhu Heyâkili'n-Nûr, (III) 180
Şerhu Hızbi'l-Bahr, (III) 124
Şerhu Hızbi'l-Kebîri'ş-Şâzelî, (III) 124
Şerhu Hilye-i Nebeviyye, (II) 92
Şerhu Hizbü'l-Hıfz, (II) 93
Şerhu Istılâhâti's-Sûfiyye, (I) 96
Şerhu Kâfîye Hulâsatu'r-Rızâ, (IV) 500
Şerhu Kasîde-i Bürde, (II) 96
Şerhu Lugaz-ı ism-i Celâl, (II) 93
Şerhu Manzûme-i Esmâ-yı Hüsnâ, (IV) 206
Şerhu Mâ-vakaa fî-Kitâbi'l-Mesnevî mine'l-Ebyâti'l-Arabiyye, (V) 170
Şerhu Mektûbi'l-Meşîh, (III) 85
Şerhu Miftâhı's-Salât, (III) 37
Şerhu Miftâhu'l-Gayb, (V) 138
Şerhu Miftâhu'l-Ulûm, (III) 346
Şerhu Muhtasar Halîli Urdufiyye, (IV) 205
Şerhu Mukaddime fî İlmi'n-Nahv, (III) 84
Şerhu Mukaddimeti Nazmı't-Tevhîd li's-Seyyid Muhammed Kemâleddîn el-Bekrî, (IV) 205
Şerhu Mültekâ ile'n-Nısf, (III) 85
Şerhu Mürşidi'l-Uşşâk li'ş-Şeyh Hâce Muhammed Nûru'l-Arabî, (III) 124
Şerhu Nakşi'l-Fusûs, (V) 170
Şerhu Nuhbeti'l-Fiker fî Usûli'l-Hadîs, (III) 84
Şerhu Nutk-ı Nasreddîn Hoca, (IV) 441
Şerhu Risâle-i Gavsiyye, (III) 126
Şerhu Risâle-i Zenbilî Ali Efendi fî Hakkı Devrâni's-Sûfiyye, (IV) 18
Şerhu Risâleti'ş-Şeyhi'l-Arslan, (I) 133
Şerhu Rubâiyyât li-Abdülbâkî, (II) 50
Şerhu Salâtı Meşîşiyye, (III) 84
Şerhu Salâti'l-Ârif eş-Şeyhu'l-Ekber ve'n-Nûru'l-Ezher, (IV) 178
Şerhu Salâti'l-Enveriyye fî-Şerhi Salâti'l-Ekberiyye, (III) 124
Şerhu Salâti's-Seyyid Ahmed el-Bedevî, (IV) 205
Şerhu Salâti'ş-Şâfiî, (III) 85
Şerhu Salâvât-ı Şerîfe, (IV) 206
Şerhu Tarîkati'l-Muhammediyye li'l-Birgivî, (I) 133
Şerhu Tuhfeti'l-Mürsele, (III) 124
Şerhu Vird-i Settâr-ı Halvetiyye, (IV) 18
Şerhu'l-Âdâb, (III) 84
Şerhu'l-İşârât, (I) 403
Şerhu'l-Kâfî fi'l-Arûz ve'l-Kavâfî, (IV) 185
Şerhu'l-Kebâir, (III) 83, 482
Şerhu'l-Makarrî el-Cezerî fî İlmi't-Tecvîd, (III) 86
Şerhu'l-Usûl, (III) 83
Şerhu'l-Uyûn, (III) 87
Şerhu'n-Na'ti'l-Murassa, (II) 96
Şerhu'n-Nebze, (IV) 185
Şerhu'n-Nokta ve'l-Kalem, (III) 260
Şerhu'n-Nûniyye ed-Dürretü'l-Meknûniyye, (IV) 500
Şerhu'ş-Şifâ, (I) 229
Şerîf Abdurrahmân Efendi, (I) 120, 121
Şerîf Abdülmuttalib Efendi, (IV) 233, (V) 137
Şerîf Ahmed Efendi, (I) 120, 124, 125
Şerîf Ahmed Muhyiddîn Efendi, (I) 120
Şerîf Avnürrefîk Paşa, (II) 301
Şerîf Câbir, (IV) 233
Şerîf Efendi, (III) 278, 296, 297, 301, 302
Şerîf ez-Zendenî, (V) 298
Şerîf Hasan, (I) 273
Şerîf Kudsî Efendi, (II) 375
Şerîf Muhammed Efendi, (III) 278
Şerîf Muhammed-i Alevî, (I) 229, 242
Şerîf Mustafa Efendi, (III) 33
Şerîf Şeyh Halîl Efendi, (I) 120
Şerîfe Benhâ bt. Ahmed, (I) 219
Şerîfe Esmâhan, (IV) 262
Şerîfe Fâtıma Hanım, (I) 172, (II) 60, 362, (IV) 72, 262
Şerîfe Hâtûn, (II) 127
Şerîfe Kâmile, (IV) 330, 334
Şerîfe Sâime Hânım, (IV) 74

Şerîfe Sıddîka Hâtûn, (IV) 78
Şerîf-i Rindî, (II) 244
Şerîf-i Zindânî, (II) 47, 234
Şettârî, (II) 194, 200
Şettâriyye, (V) 297, 298, 300
Şetvân Efendi, (I) 403
Şevâhidü Tâci'l-Ârifîn, (I) 95
Şevâhidü'n-Nübüvve, (II) 137, 139
Şevket, (II) 71, 97, 99, (IV) 128, 144, 159, 290, 419, 442
Şevkıyye fî Hakkı'd-Devrâni's-Sûfiyye, (IV) 18
Şevki Efendi, (II) 102, 135, (IV) 96, 113, 119, 127, 299
Şeybânî, (I) 421, 422, 423, 424, 426, 428, 433, 436, 437, 446, 459, 462, 465, 467, 482
Şeybîler, (I) 423
Şeyh Abdullâh, (I) 104, 106, 211, 246, 256, 257, 262, 276, 297, 299, 305, 308, 421, 425, 465, 474, 490
Şeyh Abdulvahhâb, (I) 145
Şeyh Abdurrahmân el-Mevsilî, (I) 156
Şeyh Abdurrahmân, (I) 118, 139, 140, 146, 156, 246, 262, 291, 292, 293, 307, 321, 355, 433, 434, 436, 441, 459, 463, 464, (II) 272, 347
Şeyh Abdülâlî, (I) 246
Şeyh Abdülazîz, (I) 325
Şeyh Abdülbâki, (I) 433, 437
Şeyh Abdülehad, (II) 47, 50, 248, 267, 484, 518
Şeyh Abdülganî, (I) 7, 437
Şeyh Abdülhak, (I) 300
Şeyh Abdülhamîd, (I) 271, 272
Şeyh Abdülkâdir, (I) 70, 104, 118, 144, 202, 262, 308
Şeyh Abdülkerîm, (IV) 180, 210, 345, 378, 390
Şeyh Abdülkerîm-i Kazvînî, (I) 229
Şeyh Abdülkuddûs, (I) 271, (II) 47, 50
Şeyh Abdülmu'tî, (V) 283
Şeyh Abdülvahhâb, (I) 155, 156, 202, (II) 64, 267, 393, (IV) 242
Şeyh Abdürrahîm, (I) 262, 324, (III) 31, 93, 128, 468, 469, 497, 506
Şeyh Abdürrezzâk, (I) 117, 118, 272, (II) 268, 293
Şeyh Abdüsselâm, (I) 107, 276, 291, 292, 293, 294, 321, 428, 429, 432, 436, 459, 462, 467
Şeyh Ahmed Efendi, (II) 267, 358
Şeyh Ahmed, (I) XXXIX, XLI, 56, 104, 105, 107, 110, 113, 115, 117, 126, 128, 130, 139, 140, 155, 201, 202, 203, 230, 243, 246, 262, 270, 272, 279, 291, 292, 300, 306, 307, 308, 323, 325, 328, 341, 355, 358, 422, 428, 440, 450, 462, 463, 464, 475, 476, 484, (II) 46, 50, 51, 61, 62, 63, 64, 86, 102, 139, 225, 231, 236, 239, 243, 246, 248, 253, 266, 267, 272, 301, 309, 333, 345, 358, 375, 377, 394, 405, 414, 434, 469, 474, 483, 493, 553, 584, (III) 27, 30, 37, 54, 93, 96, 100, 107, 120, 154, 188, 191, 196, 220, 221, 224, 237, 240, 243, 250, 254, 257, 278, 280, 283, 285, 286, 306, 313, 319, 329, 347, 385, 393, 394, 403, 404, 405, 414, 459, 461, 462, 463, 469, 470, 483, 497, 500, 506, 509, (IV) 43, 63, 68, 72, 76, 77, 78, 80, 94, 102, 153, 175, 181, 182, 190, 191, 201, 206, 209, 213, 236, 239, 245, 267, 269, 274, 275, 289, 290, 291, 316, 320, 322, 324, 358, 378, 382, 399, 418, 473, 480, 498, 500
Şeyh Âkif Efendi, (I) 205
Şeyh Alemüddîn, (I) 242
Şeyh Ali b. Nuaym, (I) 272, 294
Şeyh Ali Efendi , (I) XXIV, 120, 122, 142, 146, 155, 197, 217, 228, 246, 260, 271, 272, 277, 294, 307, 341, 345,

402, 423, 424, 426, 428, 437, 462, 471, 474, 475, 476, 477, (II) 64, 103, 104, 106, 111, 127, 130, 142, 150, 196, 206, 209, 214, 216, 225, 230, 253, 262, 263, 266, 272, 356, 360, 393, 471, 534, 541, 542, (V) 27, 28, 37, 38, 49, 53, 59, 101, 139, 237, 271, 294, 295, 297, 307, 308, 312, 325
Şeyh Arap Saîd 214
Şeyh Âşık, (II) 200, (V) 297
Şeyh Bahâeddîn, (I) 475, 482, (II) 27, 50, 236, 268, 300, 569
Şeyh Bedr, (I) 220
Şeyh Bedreddîn-i Simavî, (I) XLII, 117, 350, 433, 462, 474, (II) 24, 56, 235, 238, 467, 516, (III) 109, 110, 111, 113, 116, 117, 120, 123, 268, 344, (V) 299, 319
Şeyh Bekâeddîn, (I) 155, 202
Şeyh Bekir Efendi, (II) 271
Şeyh Berekât Efendi, (II) 358
Şeyh Bevvâb Muhammed Bey Mahallesi, (III) 347
Şeyh Burhâneddîn, (III) 463
Şeyh Câmii, (III) 40, 54, (V) 199
Şeyh Celâleddîn, (I) 411, 415, (II) 64, 236
Şeyh Cemâleddîn, (I) 72, 143, 245, 321, 326
Şeyh Cemşâh, (III) 329
Şeyh Cüneyd, (II) 34, 433
Şeyh Çelebi, (II) 469, 472
Şeyh Dâvud, (I) 355, (II) 393, 394, (III) 329
Şeyh Ebû Ali, (I) 218, 279, 291, 292, 421, 424
Şeyh Ebû Saîd el-Mağribî, (I) 280
Şeyh Ebû Ya'zî-dâr, (I) 293
Şeyh Ebu'l-Abbâs, (I) 49, 300, 308
Şeyh Ebu'l-Feth, (I) 276, 312, 321
Şeyh Ebu'l-Hasan, (II) 47, 201, 233, 267, 434
Şeyh Ebûbekir el-Kanberî, (I) 437
Şeyh Ebûbekir es-Sıddîk Necmeddîn Efendi, (I) 198
Şeyh Ebûbekir, (I) 198, 217, 229, 235, 242, 279, 291, 292, 358, 358, 421, 422, 428, 433, 437, 462
Şeyh Ebü'l-Atâyâ, (II) 50
Şeyh Edhem Dergâhı, (V) 307
Şeyh Edhem, (I) 263, 475
Şeyh Ekmeleddîn Dergâhı, (IV) 88
Şeyh Ekmeleddîn, (I) 326
Şeyh el-Hâc Huzûr, (II) 200
Şeyh el-Hâc Şâkir, (II) 272
Şeyh el-Mü'min, (II) 47
Şeyh Emîn Efendi Tekkesi, (IV) 475
Şeyh Es'ad Efendi, (I) 251
Şeyh Fazlî, (IV) 233
Şeyh Felahullâh, (II) 241
Şeyh Ferdî, (I) 258
Şeyh Feyzullâh, (I) 261
Şeyh Fuzayl, (II) 267
Şeyh Gâlib, (I) 429, (III) 223, (IV) 141, 256, 263, 274, 275, 458, (V) 157, 158, 159, 160, 161, 164, 165, 167, 169, 170, 172, 183, 201, 202, 230, 237, 256, 260, 261
Şeyh Gıyâseddîn, (II) 141, 150
Şeyh Hacı Ömer, (I) 257
Şeyh Hâfız İbrâhîm, (I) 261
Şeyh Hakkı Efendi, (II) 292
Şeyh Hâlid, (I) 465
Şeyh Halîl, (I) 120, 434, 475
Şeyh Hamdullah, (II) 82
Şeyh Hâmid, (I) 155, 202, 364
Şeyh Hâmil Tekkesi, (V) 307
Şeyh Hamza, (I) 266, 307, 308, (II) 469, 481, 503, 505, 517, 535, (III) 343, 483
Şeyh Hasan, (I) XLII, 155, 202, 205, 211, 246, 262, 307, 341, 345, 353, 428, 429, 433, 437, 440, 462, (V) 26, 31, 32, 62, 74, 131, 185, 297, 310
Şeyh Hasan-ı Ünsî Risâlesi, (III) 416
Şeyh Hasîb Efendi Dergâhı, (IV) 204
Şeyh Hasîb Efendi, (I) 266

Şeyh Hâşim, (I) XXX, 246
Şeyh Haydar Bey, (I) 261, (II) 433
Şeyh Hızır, (I) 262
Şeyh Hicâbî Tekkesi, (V) 308
Şeyh Hidâyetullâh, (II) 200, 347, (V) 297
Şeyh Hilâl, (I) 437, 446
Şeyh Hüsâmeddîn, (II) 469, 481, 483, 503, 507, 570
Şeyh Hüseyin Efendi Tekkesi, (V) 307
Şeyh Hüseyin Hüsnî Efendi, (IV) 496
Şeyh Hüseyin, (I) 120, 121, 127, 155, 201, 246, 257, 262, 321, 345, 431, 432, 433, (II) 61, 63, 116, 117, 375, 489
Şeyh Hüsnü, (I) 428, 476
Şeyh İbn-i Zerfûn, (I) 71
Şeyh İbrâhîm er-Reşîd, (I) 306
Şeyh İbrâhîm Şerîf Efendi, (II) 282
Şeyh İbrâhîm, (I) XXXIX, XL, 26, 27, 202, 203, 204, 246, 260, 262, 306, 307, 308, 312, 428, 429, 433, 446, 456, 462, 474, 482, (IV) 31, 43, 44, 68, 77, 78, 93, 94, 104, 105, 108, 118, 154, 167, 199, 212, 245, 257, 266, 267, 269, 288, 322, 330, 377, 382, 383, 481, 482
Şeyh İbrâhîm-i Şâmî, (I) 429
Şeyh İhlâs, (III) 331
Şeyh İhsân Efendi, (I) 260, 261
Şeyh İlâhî Sokağı, (II) 56
Şeyh İlyâs, (II) 278
Şeyh Îsâ, (I) 69, (II) 91, 116, 117, 467, (V) 32, 128, 173, 311
Şeyh İshâk, (I) 246
Şeyh İskender, (II) 64
Şeyh İsmâîl, (I) 7, 69, 117, 120, 128, 151, 201, 244, 335, 341, 404, 428, 434, 437, 464, 465, (IV) 25, 101, 175, 177, 199, 212, 357, 385, 401, 418, 419, 472, 481, 482, 498
Şeyh İzzeddîn, (I) XLI, 104, 143, 220, 246, 293
Şeyh Kemâleddîn Efendi, (I) 490, (II) 141, 150
Şeyh Kerâmeddîn, (IV) 52, 58, 61, 68, 72, 75
Şeyh Koruklu, (III) 316
Şeyh Kümmel, (II) 64
Şeyh Lutfullâh-ı sânî, (I) 355
Şeyh Ma'rûfî, (I) 246
Şeyh Mâcid, (II) 334
Şeyh Mahallesi, (I) 193
Şeyh Mahmûd Bedreddîn Efendi Vakfiyyesi, (IV) 333
Şeyh Mahmûd, (II) 46, 104, 412, 434, 510, 592, 593
Şeyh Mansûr, (I) 220, 226, 262
Şeyh Mehdî, (I) 246
Şeyh Memicân, (IV) 319, 345, 378, 387, 419
Şeyh Muhammed Efendi, (I) XXII, XXIV, XXXVIII, XL, 69, 70, 104, 107, 118, 120, 122, 126, 129, 146, 155, 162, 165, 166, 167, 189, 190, 192, 198, 199, 200, 201, 222, 235, 245, 246, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 266, 267, 269, 272, 283, 293, 299, 300, 305, 306, 307, 308, 309, 312, 324, 325, 327, 328, 335, 341, 342, 345, 353, 357, 404, 428, 430, 431, 433, 436, 437, 444, 445, 446, 462, 463, 464, 465, 470, 475, 482, 490 (II) 119, 356, 584, (III) 29, 30, 31, 32, 35, 36, 37, 40, 43, 48, 50, 51, 53, 91, 92, 93, 99, 100, 103, 107, 120, 121, 122, 126, 132, 133, 151, 157, 184, 188, 190, 191, 195, 196, 204, 220, 221, 223, 227, 235, 236, 249, 250, 254, 256, 257, 258, 260, 278, 285, 286, 290, 291, 294, 296, 309, 313, 314, 316, 318, 345, 346, 372, 394, 404, 409, 415, 416, 420, 423, 435, 436, 440, 449, 450, 451, 459, 461, 462, 463, 469, 479, 482, 483, 484, 497, 499, 528, 529, 530
Şeyh Muhyî Efendi Dergâhı, (V) 307

Şeyh Muhyiddîn, (I) 23, 70, 84, 104, 155, 202, 463, 466
Şeyh Murâd Dergâhı, (II) 106, 400, 407
Şeyh Mûsâ, (I) 155, 201, 251, 428
Şeyh Muslihuddîn Dergâhı, (IV) 498
Şeyh Muslihuddîn, (III) 329, 344, 394, 462, 473, 474, 513
Şeyh Mustafa Âhî, (I) 165
Şeyh Mustafa Efendi, (I) XXIX, XXX, 67, 165, 201, 202, 203, 204, 262, 325, 355, 403, 404, 429, 434, 435, 437, 440, 462, 475(II) 81, 82, 103, 135, 178, 180, 203, 209, 219, 227, 303, 335, 338, 372, 374, 390, 419, 504, 584, (V) 47, 49, 57, 105, 134, 242, 321, 324
Şeyh Mustafa, Şeyh Nasrullâh, (I) 262, 490
Şeyh Mühezzibüddevle, (I) 262
Şeyh Nasrullâh, (V) 55
Şeyh Nasûh, (IV) 52, 253, 256
Şeyh Nevrûz Tekkesi, (V) 308
Şeyh Nûreddîn, (I) 139, 245, 311, 321, 341, 474
Şeyh Nûri, (I) XXIX, 49, 249, 251, 252, 257
Şeyh Ṇusret Efendi, (I) 489
Şeyh Ömer Efendi, (II) 225, 358, 508
Şeyh Ömer Efendi, (II) 358
Şeyh Ömer-i Gürânî, (I) 96, 99
Şeyh Ömer-i Rûmî, (III) 137
Şeyh Rahmân, (II) 47
Şeyh Râî, (II) 17
Şeyh Ramazân, (I) 26
Şeyh Râşid Efendi Dergâhı, (V) 28
Şeyh Receb, (I) 246, 262
Şeyh Rıfkı Efendi, (II) 209
Şeyh Rızâ, (I) 257 (II) 18, 169, 175
Şeyh Rızâeddîn Efendi, (I) 126
Şeyh Rummâl Dergâhı, (I) 204
Şeyh Rükneddîn, (II) 50, 236, 248, 429
Şeyh Sa'deddîn, (I) 198, 285, 338, 426, 428, 432, 471, 482
Şeyh Sa'dî'nin Ser-güzeşti, (I) 411
Şeyh Sa'du'llâh, (I) 475, (II) 241
Şeyh Sabrî, (I) 251
Şeyh Sâdık Efendi, (I) 246, 247, 250, 261, (V) 27, 52, 306, 307
Şeyh Sadreddîn, (IV) 37, 377, 382
Şeyh Safvet Efendi, (I) 142
Şeyh Saîd Efendi, (I) 22, 211, 433, (II) 217, 335, (V) 52, 290, 307, 309
Şeyh Salâhaddîn, (I) 359, (III) 329
Şeyh Sâlih Efendi, (I) XXII, 104, 254, (II) 64, 292
Şeyh Selâmî Efendi Dergâhı, (I) 159, (V) 305
Şeyh Senûsî, (II) 276, 277
Şeyh Seyfeddîn, (II) 238, 267, 309
Şeyh Sırrı, (II) 356
Şeyh Sırrî Dergâhı, (V) 307
Şeyh Sinân, (III) 329, 409, 479, 480, 485
Şeyh Süleymân Efendi, (I) 245, 246, 260, 262, 299, 300, 323, 433, 434, 436, 440, 443, (V) 28, 47, 48, 49, 53, 62, 69, 275, 306
Şeyh Şa'bân Efendi, (I) 262, 266, 267, (II) 271, 272
Şeyh Şâkir Efendi, (I) 165
Şeyh Şâmil Efendi, (II) 361, 363
Şeyh Şâmil'ın Gazâvâtı, (I) 411, (II) 364
Şeyh Şemseddîn, (I) 117, 145, 245, 246, 262, 272, 293, 364, (II) 47, 50, 52, 64, 233, 239, 245, 267, 433, 579
Şeyh Şerefeddîn Efendi Dergâhı, (III) 295
Şeyh Şerefeddîn, (II) 156, 268
Şeyh Şihâbeddîn, (I) 117, 211, 272, 285, 287, (II) 17, 46, 50, 236, 429
Şeyh Şuca' Zâviyesi, (I) 328, (II) 466, (III) 190
Şeyh Tâceddîn, (II) 28, 63
Şeyh Tâhâ, (II) 348
Şeyh Tâhir, (I) 155, 201, (II) 335
Şeyh Tâlib, (I) 246
Şeyh Temîmî, (I) 403

Şeyh Tevfîk, (I) 261
Şeyh Ukeyl, (I) 232
Şeyh Ulyâ Mahallesi, (IV) 362
Şeyh Uşşâkî Zâviyesi, (V) 76
Şeyh Üveys, (III) 329
Şeyh Vahdî Efendi, (I) 249, 260
Şeyh Vasfî, (I) XXXV, 128
Şeyh Vefâ Câmii, (III) 59
Şeyh Vefâ, (I) 26, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, (II) 58, 189, (III) 34, 59, 185, 221, 240, 334, 441
Şeyh Ya'kûb, (I) 226, 230, 241, 246
Şeyh Yahyâ, (I) 139, 155, 201, 219, 266, 307, 323, 431
Şeyh Yâsîn, (I) 246, 261, 404
Şeyh Yûsuf, (I) 17, 138, 246, 262, 307, 433, 437, 442, 462, 474, 475, 481, (III) 29, 103, 119, 138, 224, 286, 394, 408, 409, 424, 482, 497, 507
Şeyh Zâhid Efendi, (I) 155, 201, 431
Şeyh Zâhir, (I) 447, 461
Şeyh Zâik, (II) 167, (V) 90
Şeyh Zeyneddîn, (II) 27, 47
Şeyh Ziyâ Efendi, (I) 261, (II) 363
Şeyh Ziyâd, (I) 262
Şeyhler Kabristânı, (II) 412
Şeyhli, (III) 406
Şeyhoğlu Edhem Baba, (II) 444
Şeyhu'l-Hakâyık, (I) XLII, 312
Şeyhü'l-Ânî, (I) 229
Şeyhü'l-İslâm Yahyâ Efendi, (I) 5
Şeyhülislâm Es'ad Efendi Kütüphânesi, (I) 429
Şeyh-zâde Muhammed Efendi, (II) 306
Şîa-yı İsnâ-aşeriyye, (I) 493
Şible Mahallesi, (I) 151
Şiblî, (I) 23, 24, 43, 49, 50, 97, 217, 358
Şifâ-i şerîf, (I) 174, (II) 215, (III) 315
Şifâu's-Sudûr li'n-Nesli'n-Nûr, (II) 92
Şifâu's-Sudûr li-Silsileti'n-Nûr, (II) 99
Şifâü'l-Alîl, (IV) 185
Şifâü'l-Esrâr, (III) 139
Şihâb Efendi, (I) 189, 261, (II) 94, (III) 437, (IV) 78, 337, 479, (V) 306, 310
Şihâbeddîn el-Maktûl, (I) 285
Şihâbeddîn et-Tebrîzî, (II) 429, (IV) 101, 377
Şihâbeddîn İmâmu'l-A'zam, (II) 236
Şihâbeddîn Şâh Gavrî, (II) 424
Şihâbeddîn-i Ahmed, (I) 117
Şihâbeddîn-i Sivasî, (I) 327
Şihâbeddîn-i Sühreverdî, (I) 211, 283, 287, 311, (II) 50, 450
Şihâb-ı Hafâcî, (I) 229
Şîîler, (II) 394
Şikârî-zâde Ahmed Efendi, (III) 385, 440
Şimşât, (I) 491
Şinâviyye, (V) 300
Şinik-zâde Şeyh Muhammed Efendi, (V) 93, 120
Şir'atü'l-İslâm Şerhi, (I) 353 (II) 206
Şîrâz, (I) 288, 289, (II) 142, 144, 145, 147, 148, 149, 151
Şîrâzî, (I) 272, 285, 286, 288, 321, 364
Şîrîn, (III) 19, 271, 336, 339
Şirket-i Hayriyye, (V) 314
Şiroğanî, (III) 305
Şirvân, (I) 48, (II) 360, 361, (III) 137, 138, 324
Şirvânî Şeyh İsmâîl Efendi, (II) 360
Şirvânî-zâde Veli Çelebi, (II) 259, (III) 479
Şirvanlı, (I) 156
Şirveli, (I) 156
Şitvân Efendi, (IV) 159
Şîve-i Tarîkat, (III) 154
Şöyle Böyle, (II) 261
Şu'le, (IV) 216, 217
Şuabu'l-İmân, (IV) 61
Şuâeddîn Efendi, (IV) 140, 143, 144, 145, 146, 258, 259, (III) 312, 466
Şuayb b. Hasan et-Tilemsânî el-Mağribî, (I) 280

Şuayb Şerefeddîn Efendi, (III) 122, 143, 165, 214, 221, 235, 249, 250, 257, 258, 259, 260, 278, 285, 291, 450, (IV) 337, 400, 438 (V) 83
Şuhûdî Şeyh Muhammed Efendi, (III) 408, 409, (V) 42
Şukûfe-i Bahâristân, (I) 411
Şumnu, (IV) 268
Şumûs-ı Envâr, (II) 402
Şumûsu's-Safâ, (II) 345
Şurût-ı Salât Haşiyesi, (II) 360
Şuûnâtu Hak alâ mâ-Cerâ's-sebak, (IV) 214
Şücâeddîn Efendi, (III) 194
Şücâî Baba, (IV) 495
Şücûn u Mescûn, (II) 255
Şükrullâh Efendi, (II) 82, 178
Şükrü Efendi, (II) 135, (III) 33, 278, 444, 448, 458, 459, (V) 25, 314
Şükrü Efendi-zâde Muhammed, (III) 458
Şükür-nâme, (II) 285

T

Tabakât-ı Halvetiyye, (III) 187
Tabakât-ı Şa'râniyye, (I) 272
Tabakâtü'l-Evliyâ, (V) 46, 54
Tabakatü'l-Kübrâ, (I) 295
Taberânî, (I) 36
Tabîbiyye, (II) 39, 49, 241
Ta'bîr-nâme-i Hakkı, (III) 87, (V) 42
Ta'bîr-nâme-i Muhtasar, (II) 95
Tablî-zâde Şeyh Ahmed Efendi, (V) 122
Tabsıratü'l-Mübtedî ve Tezkiretü'l-Müntehî, (I) 366
Tâbût Korusu, (III) 324, 329
Tâc Risâlesi, (II) 64, 94, 174, 578, 592, (III) 351, (IV) 257, 259, 286, 288, 316, 317, 323
Tâceddîn b. Ahmed b. Atâullâh el-İskenderî, (I) 308
Tâceddîn Begüm en-Neccâr, (I) 276
Tâceddîn el-Ebyûrî, (I) 242
Tâceddîn İbrâhîm-i Kâmil, (IV) 382
Tâceddîn İbrâhîm-i Kayserî, (III) 319, (IV) 245, 290, 377
Tâceddîn-i Karamânî, (IV) 319, 321, 323, 348
Tâcî, (IV) 204, 308
Tâcu't-Tevârih, (I) 331
Tâcü'r-Resâil ve Minhâcü'r-resâil, (I) 95
Tadlîlü't-Te'vîl, (III) 410
Tafta, (I) 162
Taftazânî, (III) 111, 403
Tağlibiyye, (I) 427
Tâhâ Efendi, (V) 305
Tâhâ el-Kürdî el-Harîrî, (II) 347
Tâhir Ağa Dergâhı, (I) XXVI, 146, 403, (II) 141, 198, 210, 212, 214, 216, 222, 358, (III) 256, (IV) 140, 163, 413, 422, 432, (V) 28, 119, 310, 320
Tâhir Ağa, (IV) 445
Tâhir b. Hüseyin, (I) 24
Tâhirü'l-Mevlevî, (I) XXIII, XXVI, XXVII, XXIX, XL, XLI, 24, 51, 85, 87, 111, 118, 126, 146, 151, 155, 164, 201, 219, 246, 261, 271, 272, 286, 319, 327, 331, 403, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 415, 416, 417, 418, 419, 453, 455, 473, 490, (II) 144, 370, 473, 490, (IV) 88, 204, 240, 243, 266, 281, 308, 352, 356, (V) 158, 192, 242, 250, 276, 278
Tahkîkâtu Fâikiyye alâ Akâidi'l-İslâmiyye, (III) 126
Tahkîk-i İdrâkât, (IV) 88
Tahkîku Ma'ne'l-Ma'bûd fî Sûreti Külli Ma'bûd, (I) 138
Tahkîku'l-İntisâr fî İttifâkı'l-Eş'arî ve'l-Mâturîdî ala'l-İhtiyâr, (I) 134
Tahkîku'l-Kadıyye fi'l-Farkı Beyne'r-Rişveti ve'l-Hediyye, (I) 136
Tahkîku's-salât, (I) 6, (II) 92

Tahkîku't-Tarîk, (III) 124
Tahkîku't-Teslîm, (II) 93
Tahkîku't-Teslîm, (III) 373
Tahkîku'z-Zevk ve'r-Reşf fî Ma'nâ'l-Muhâlefetı Ehli'l-Keşf, (I) 134
Tahmîs-i Kasîde-i Bürde, (IV) 441
Tahran, (II) 33, 150
Tahrîkü Silsileti'l-Vidâd fî Mes'eleti Halkı Ef'âli'l-İbâd, (I) 134
Tahrîkü'l-Iklîd fi Fethi Bâbi't-Tevhîd, (I) 133
Tahrîru Ayni'l-İsbât fî Takrîri Ayni'l-Esbât, (I) 138
Tahrîru'n-Nukûl, (IV) 186
Tahsîlü'l-Ecr fî Hukmi Ezâni'l-Fecr, (I) 137
Tahsîn Bey, (IV) 142, 146, 147
Tahsîn Efendi, (III) 278, 303, 432, (IV) 83, 119, 134, 481
Tahta Minâre Dergâhı, (I) 254
Tahtakale, (II) 503, 504, (III) 105
Tahtaminâre Mescidi, (II) 91, (V) 306
Takaddümü'l-Hâs Tercümesi, (V) 201
Takıyyüddîn en-Nehrevendî, (I) 294
Takiyyüddîn el-Fakîr, (I) 293
Takiyyüddîn el-Vâsitî el-Ensârı, (I) 221, 228
Takiyyüddîn-i Câmî, (I) 72
Takkeci Câmii, (II) 530, (IV) 68
Takrîz, (II) 97, 381, (III) 86
Takvîmhâne-i Âmire, (II) 199
Takvîm-i Vekâyi', (V) 199
Tal'at Bey, (I) 180, 185, 252, (II) 356, 370, 371
Tal'at Efendi, (III) 35, 213, 272, 274, 278, 279, 280, 282, 283, 295, 296, 303, (IV) 53, 98, (V) 306
Tal'at-ı Gülşenî, (III) 280
Tal'at-ı Mevlevî, (II) 70
Tal'atî Hüseyin Efendi, (II) 484
Tâlebân, (I) 139
Talha Efendi, (III)278
Tâlibî, (IV) 125, 491
Ta'lîkât alâ Avârifi'l-Maârif, (II) 50
Ta'lîkât alâ Şerhi Miftâh, (III) 403
Ta'lîkât Âlâ Şerhi'l-Makâsıd, (I) 327
Ta'lîkât ale'l-Câmi, (III) 403
Ta'lîkât ale'l-Fâtiha li-Tefsîri'l-Kâdî, (III) 83, 501
Ta'lîkât-ı Gazziyye, (V) 128
Tamâmü'l-Feyz, (III) 65, 80, 83
Tanburacı Hanı, (IV) 463
Tanin gazetesi, (II) 452
Tanta, (I) 273, 275, 435, (II) 335, (IV) 174
Tapduk Emre, (I) 147, 148, 149, 151, 152, 496
Tarhu'l-Ma'nâ fî Şerhi'l-Esmâ, (II) 92
Ta'rîfât-ı Seyyid, (III) 125, (IV) 18
Târih Encümeni, (III) 314
Târîh Hulâsaları, (I) 411
Târîhçe-i Aktâb, (V) 255, 282
Târîhçe-i Evkâf ve Terâcim-i Ahvâl-i Nuzzâr, (II) 380
Târîh-i Cebertî, (IV) 171
Târîh-i Cevdet, (V) 262
Târîh-i Ebu'l-Fârûk, (III) 110
Târîh-i Enbiyâ, (I) 411
Târîh-i Enverî, (IV) 432
Târîh-i İslâm Sahâifinden, (I) 411
Târîh-i İzzî, (IV) 396
Tarîh-i Naîmâ, (III) 54, 194
Târîh-i Râşid, (III) 59, 503, 505
Tarîkat Manzûmesi, (III) 225
Tarîkat-ı Muhammediyye, (III) 14, 86, (V) 286, 287
Tarîkat-nâme, (I) 103, 467, (II) 536, 556, (III) 14, 410, (IV) 32, 364
Tarîkat-nâme, (V) 26, 42, 107, 170
Tarîkat-nâme-i Şemsî, (V) 107
Tarîk-ı Hakk-ı Mübîn, (III) 169
Tarîku'l-Hak fi't-Teveccühi'l-Mutlak, (II) 494
Tarsûs Gazetesi, (I) 260, 319
Tarsus Tekkesi, (V) 306
Tasasız Râziye Sultân, (II) 126

Tasavvuf cerîdesi, (III) 466
Tasavvufun Zaferleri, (III) 466
Tasavvurât, (IV) 103
Tasdîkât, (IV) 363
Tashîhât-ı Şemsiyye, (V) 107
Taşkasab, (II) 253, (III) 313, 314
Taşköprü 34, 411, 511, 512
Taşköprü Haşiyesi, (II) 127, 360
Taşköprülü-zâde Ahmed Efendi, (III) 34
Taşköprülü-zâde Kemâl Efendi, (III) 411
Taşlıburun Dergâhı, (IV) 163, (V) 306
Taşlıburun, (I) 431, 432, 434
Taşlıcalı Yahyâ Bey, (I) 5
Taşovalı Muhammed Efendi, (I) 99
Taştekkeler, (I) 162
Taştekneler Tekkesi, (V) 308
Taştekneler, (IV) 374
Tatar Ahmed Efendi, (II) 67, 81, 82
Tatar Han, (III) 205
Tatar Hasan Efendi, (III) 221
Tatar İbrâhîm Efendi, (III) 28, 344
Tatar İsâ Efendi, (III) 344
Tatar Pazarcığı, (IV) 17
Tatar Selîm Efendi, (IV) 43
Tatar Şeyh Ali Efendi, (III) 487
Tatarhan Kabristanı, (IV) 389
Tatavla, (IV) 313
Ta'tîrü'l-Enâm fi Ta'bîri'l-Menâm, (I) 135
Tatyîbü'n-Nüfûs fî Hukmi'l-Makâdimi ve'r-Ruûs, (I) 136
Tavâliu Menâfiu'l-ulûm min Matla'i Mevâki'u'-Nücûm, (IV) 443
Tavâliu't-Tenvîr, (I) 336
Tavas, (IV) 216
Tavâşî Hasan Ağa Câmi'-i 102
Tayfûr b. Îsâ b. Âdem b. Sürûşân, (II) 16, 235
Tayfûr-ı Şâmî, (II) 235, (V) 299
Tayyâr Bey, (IV) 133, 134
Tayyâr Efendi, (IV) 79, 133
Tayyibetü'l-Ezkâr, (III) 440
Tazarru', (IV) 229
Tazarru'-nâme, (I) 333
Tebrîz, (I) 175, 342, 359, 360, 362, 375, 377, 409, (II) 433, (III) 109, 110, 133, 134, 141, 142, 152, 154, 161, 181, 187, 188, 332, (IV) 46
Tebsîretü'l-Mübtedî ve Tezkiretü'l-Müntehî, (V) 282
Tebyînü'l-Kelâm, (III) 37
Tebyînü'l-Merâtibât, (V) 132
Tecelliyât, (I) 27, 95, (III) 38, 61, 69
Tecelliyât-ı Berkıyye,
Tecelliyyât, (II) 69, 150, 194, 300, 491, 550, 589, 591,
Tecelliyyât-ı Hüdâyî, (III) 13
Teceyyürü't-Tahrîr, (IV) 185
Tecrîd, (II) 18, 54, 91, 114, 269
Tecvîd, (II) 285
Tedbîrât-ı İlâhîyye Tenezzülât-ı Mevsıliyye, (I) 95, (IV) 171, 175
Tedbîrü'n-Neş'eteyn, (II) 525
Tedkîk-ı Mesâhif ve Müellefât-ı Şer'iyye Meclisi, (I) 142
Tefâsîru'l-Müntehî, (III) 87
Tefevvühü's-Suver fî Şerh-i Ukûdı'd-Dürer fî-mâ-Yüftâ bih, (I) 136
Tefeyyüz Kütüphânesi, (II) 23
Tefhîmü'l-İhvân fî Tecvîdi'l-Kur'ân, (II) 53
Tefrîhu'l-Havâtır, (I) XLIII, 59, 65, 66
Tefrîku'l-Hümûm ve Tefrîku'l-Gumûm fi'r-Rıhleti ilâ-Bilâdi'r-Rûm, (IV) 180
Tefsîr-i "İnne'llezîne yühâddûne'llâhe ve resûleh, (III) 86
Tefsîr-i "Velekad ehaza'llâhü Mîsâka Benî İsrâîl, (III) 86
Tefsîr-i "Ve-mâ-besse fîhimâ min-dâbbe, (III) 86
Tefsîr-i "Yâ eyyuhe'n-nâsü'budû, (III) 86
Tefsîr-i Âyete'l-Kürsî, (III) 325
Tefsîr-i Beyzâvî, (I) 132, (III) 315, 406, 497
Tefsîr-i Fâtiha ve Sûre-i Duhâ'dan Âhir-i Kur'ân'a Kadar, (III) 325

Tefsîr-i Fâtiha, (I) 326, 365, 366, (II) 92, (III) 120, 129, 344, (V) 96, 169
Tefsîr-i Kebîr, (I) 364, (II) 267, (III) 157, 323, 324
Tefsîr-i Keşşâf, (III) 479
Tefsîr-i Sûre-i Feth, (III) 42
Tefsîr-i Sûre-i Tâhâ 32
Tefsîr-i Sûre-i Yûsuf, (III) 37, (V) 96
Tefsîr-i Sûre-i Zümer, (III) 347
Tefsîr-i Şerîf, (III) 344
Tefsîru "Âmene'r-Rasûlü, (III) 86
Tehâfüt-i Felâsife Hâşiyesi, (III) 336
Tehâfütü Tahâfüti'l-Felâsife li'l-Gazâlî, (V) 303
Tehâne (II) 250
Tehânevî-i Hindî, (II) 229
Tehânîser, (II) 250
Tehzîbü't-Tasavvuf mine'l-İlhâdi ve't-Taassüf, (II) 156
Tekeli Ali Efendi, (II) 310
Tekellüf, (II) 54, 67, 148
Tekirdağ, (I) XXV, 118, 467, (II) 105, 341, 342, (III) 65, 67, 90, 91, 100, 224, 296, 297, 347, 348, 458
Tekirdağ, (IV) 265, 266
Tekirdağlı Şeyh Muslihuddîn Efendi, (IV) 280
Tekke Sokağı, (I) XXIV, 166
Tekke-i Geylânî, (I) 168
Tekke-i İhlâsıyye, (III) 331, (IV) 236
Tekkekapısı, (V) 43
Tekmiletü't-Tarîka Ma'rifetü'l-Hakîka, (V) 282
Tekmîlü'n-Nuût fî Lüzûmi'l-Büyût, (I) 136
Telhîs-ı Şerh-i Fusûsu'l-Hikem, (IV) 32
Telhîsî Abdullâh Ağa, (II) 164
Telhîsû Hasâyisi'n-Nebî, (III) 482
Telhîsu Nevâdiri'l-Usûl, (II) 120
Te'lîf ve Tercüme Encümeni, (I) 263
Telvîh Hâşiyesi, (III) 61
Telvîhât-ı Sübhâniyye, (V) 42
Temenkân, (II) 276
Temhîdül-Makâmât, (V) 138
Temîmî, (IV) 186
Temyîzü'l-İbâd fî Sükni'l-Bilâd, (I) 136
Tenbîhu Men Yelhû an sıhhati'z-Zikr bi'l-İsmi Hû, (I) 136
Tenbîhu zevi'l-İfhâm, (IV) 186
Tenbîhu'l-Gabî fî-Rü'yeti'n-Nebî, (III) 409
Tenbîhü'l-Efhâm âlâ İddeti'l-Hukkâm, (I) 136
Tenbîhü'l-Gâfilîn, (IV) 185
Tenkîh Şerhi, (III) 61
Tennûrîlik, (II) 456
Tennûrî-zâde, (I) XL, 101, 108
Tenşîtu'l-Muhibbîn, (I) XLIII, 444, 448, 459, (II) 207, 208, (V) 75, 241
Tenvîr, (I) 31, 76, 131, 199, 229, 235, 277, 284, 295, 336, 390, 413
Tenvîru'l-Emâne, (II) 92
Tenvîrü's-Sâlikîn, (III) 37
Tepevîrân, (III) 138
Terbene, (I) 245
Terbiye-nâme, (II) 278, 279, 281
Tercemân Yûnus Dıraman Câmii, (III) 509
Tercemân Yûnus Zâviyesi, (III) 501
Terceme-i Esrâr-ı Tevhîd, (V) 201
Tercemetü'l-Cânibi'l-Garbî fî-Halli Müşkilâtı İbni Arabî, (V) 138
Tercemetü'z-Zahîra, (V) 138
Tercümân Şeyhi Ömer Efendi, (II) 508, 547
Tercümân-ı Hakîkat, (II) 161, 261, (V) 208
Tercümanü'l-Eşvâk, (I) 95
Tercüme-i Akâid, (III) 336
Tercüme-i Babu'ş-Şuyûh min Fütûhâti'l-Mekkiyye, (IV) 131
Tercüme-i Câmiu'l-Hikâyât, (III) 226
Tercüme-i el-Munkızü mine'd-Dalâl, (III) 86
Tercüme-i Emânet-i Gazâlî, (II) 71
Tercüme-i Emri'l-Merbûtı'l-Muhkem, (III) 124
Tercüme-i Hadîs-i Erbaîn, (II) 138

Tercüme-i Hakîkatü'l-Yakîn ve Zülfetü't-Temkîn li'ş-Şeyh Abdülkerîm-i Cîlî, (II) 120
Tercüme-i Hâl-i Ricâl-i Çeştî, (II) 197
Tercüme-i Hâlü'l-Fazâil, (III) 37
Tercüme-i Hikem-i Atâyî, (III) 126
Tercüme-i İlâhî-nâme-i Şeyh Attâr, (III) 478
Tercüme-i İnsân-ı Kâmil li'ş-Şeyh Abdülkerîm-i Cîlî, (II) 119
Tercüme-i İnsân-ı Kâmil, (III) 126
Tercüme-i Kasîde-i Dûyekî, (II) 96
Tercüme-i Kasîde-i Münferice, (III) 225
Tercüme-i Kelimât-ı Kümeyl b. Ziyâd, (IV) 131
Tercüme-i Keşfü'l-Kannâ, (III) 37
Tercüme-i Kîmyâ-yı Saâdet li'l-Gazâlî, (II) 120
Tercüme-i Lügât-ı Kânûnı'l-Edeb, (II) 84
Tercüme-i Makâsıdu'n-Neyyirîn, (II) 525
Tercüme-i Maksadu'l-Aksâ, (III) 126
Tercüme-i Menâzilü's-Sâirîn, (III) 344
Tercüme-i Mesnevî, (I) XLIII, 96
Tercüme-i Mi'yâru't-Tarîka, (IV) 18
Tercüme-i Miftâhu's-Salât, (III) 37
Tercüme-i Risâle-i Etvâr-ı Seb'a, (III) 225
Tercüme-i Risâle-i Kudsiyye, (IV) 440
Tercüme-i Risâle-i Reslâniyye, (I) 460
Tercüme-i Şakâyık, (IV) 289
Tercüme-i Şerh-i Delâili'l-Hayrât, (II) 71
Tercüme-i Tecelliyyât, (III) 37
Tercüme-i Tefsîr-i Hüseynî, (I) 411
Tercüme-i Usûl-i Aşere, (IV) 131
Tercüme-i Vâkıât, (III) 37
Tercüme-i Vâridât, (III) 126
Tercümetü'l-Aşk, (II) 193
Tercümetü'r-Risâleti'l-Müteallıka bi-tilke'l-Ma'lûmât, (IV) 87
Tergîbât, (III) 411
Terkim Câmii, (II) 91
Terler Direk, (II) 531
Terlikçi Osmân Efendi, (IV) 358
Tertîb-i Cedîd Coğrafyâ-yı Umûmî, (V) 328
Tertîbü'l-Ulûm, (II) 285
Terzi Baba, (II) 314, 331, 332
Tesbîhçi Ali Dede, (IV) 489
Teselya Yenişehiri, (I) 431, 465
Teshîl, (III)110
Teshîlü'l-Mübtedî, (IV) 430, 443
Tesliyetü'l-Ahzân Tasliyetü'l-Eşcân, (IV) 179
Testereci Hamdî Baba, (IV) 357, 471
Teşhîzü'l-Ezhân fî Tathîri'l-Edhân, (I) 136
Teşnîfü'l-Ezher bi-Ta'rîfi'l-Ahmer, (II) 93
Teşnîfü's-Sem' fî-Tafdîli'l-Basari ale's-Sem', (IV) 182
Teşrîfü't-Teğrîb fî Tenzîhi'l-Kur'ân ani't-Ta'rîb, (I) 138
Teşyîdü'l-Mekâne limen-Hafiza'l-Emâne, (IV) 179
Tevcîhâtu'l-Îmân, (IV) 500
Teveccüh ve Hacegân Risâlesi'nin Tercümesi, (I) 405
Teveccühi'l-Vâfî el-Menhelü's-Sâfî, (IV) 180
Teveccühü'l-Vahdet, (II) 453
Tevessül-i Bâ-Esmâ-i Hünsâ, (IV) 443
Tevfîk Efendi, (I) 251, 252, 253, 255, 444, (II) 135, 226, 271, 294, 483, (III) 31, 32, 254, 255, 278, 448, (IV) 88, 112, 113, 114, 119, 130, 135, 138, 145, 151, 154, 157, 159, 160, 213, 331, 345, 444, 453, 457, 458, 463, 470, 477, 497, 498
Tevfik Fikret Kütübhânesi, (V) 293
Tevfîk Hânî Mustafa Ağa, (II) 72
Tevfîk Refîk Efendi, (IV) 357
Tevfîkât-ı Selâtîn-i Osmâniyye, (II) 525
Tevfîk-i Tevkîf, (II) 92
Tevfîk-nâme, (II) 368, 371, (V) 330
Tevfîku'r-Rütbe fî Tahkîki'l-Hutbe, (I) 134
Tevhîd Efendi, (II) 178
Tevhîd-nâme, (I) 405, (IV) 420
Te'vîl, (III) 113, 114, 116, 194, 325, 410, 478

Te'vilât-ı Necmiyye, (I) 336
Tevrât, (II) 270
Tevsîkıyye, (IV) 18
Tezâkir-i Hüdâyî, (III) 13
Tezkire-i Abdülkâdir, (II) 147
Tezkire-i Fatîn Zeyli, (II) 381
Tezkire-i Fatîn, (I) XLIII, 176, (IV) 313, 328; (V) 254
Tezkire-i Halvetiyye, (III) 410
Tezkire-i Latîfî, (I) XLIII, 351, (III) 320
Tezkire-i Makâmât, (I) XLIII, 489
Tezkire-i Râmiz, (III) 509, (IV) 328, 411
Tezkire-i Rızâ, (III) 335
Tezkire-i Safâî, (IV) 31, (V) 85, 112
Tezkire-i Sâlim, (I) XLIII, 384, (II) 62, 555, 560, 563, (III) 62, 418, 419, (IV) 313, (V) 151, 157
Tezkire-i Seyyid Ya'kûb, (II) 368
Tezkire-i Şuarâ-yı Mevleviyye, (V) 159
Tezkiretü'l-Ahbâb, (II) 285
Tezkiretü'l-Âşıkîn, (II) 422
Tezkiretü'l-Evliyâ, (I) XXXIII, XXXIV, XLII, 38, 373, (II) 17, 18
Tezkiretü'l-Hâss, (IV) 44
Tezkiretü'l-Hattâtîn, (II) 68, 563
Tezkiyetü'l-Müntehî, (I) 365
Tezyînü'l-Makâmât, (V) 132
Tıbbu'l-Kur'ân ve Hubbu'r-Rahmân, (II) 53
Tıbtıb Şâh, (II) 483, 485
Tıbyân, (III) 119, (IV) 212
Tıbyânü't-Tarâik, (IV) 212
Tıflî Efendi, (II) 517
Tımeşvar Tekkesi, (V) 309
Tırâş-nâme, (I) 386
Tırhala, (II) 507, 567, (III) 344, (V) 207
Tırnovalı Hâfız Efendi, (IV) 145
Tibyân-ı Vesâili'l-Hakâyık, (I) 145, (III) 123
Tibyânu's-Selâsil ve't-Tarâık, (IV) 384
Tibyânu't-Tarâik, (II) 422, (III) 250
Ticâniyye (III) 131, (IV) 25, 182, 210
Ticâret Nezâreti, (II) 318
Tikveşli Yûsuf Efendi, (IV) 153
Tilemsan, (IV) 208, 210
Tilkilik, (I) 193
Tillo 284, 290
Timurlenk, (I) 483, (II) 142, 145, 148, 151, 432, (III) 110, 137, 180
Tîran 278
Tire Kütüphânesi, (I) 493
Tire, (II) 271, (III) 333, (V) 263
Tirmid, (I) 358
Tirse, (I) 104
Tiryâkî Feyzullâh Efendi, (V) 81
Tiryâkî-zâde Hasan Paşa, (I) 450, (III) 408
Tiryâku'l-Muhibbîn, (I) XLIII, 221, 223, 228, 234, 241
Tiryeste, (I) 319
Tis'atü Erâcîz fî-Ulûmi't-Tarîkati, (IV) 178
Tokâdî Hâfız Ahmed Efendi, (II) 228, (IV) 144
Tokâdî Şeyh Sinân Efendi, (III) 479
Tokat, (I) 201, 210, 491, (II) 62, 361, (III) 27, 179, 324, 331, 473, 474, (IV) 13, 89, 479
Tokatlı-zâde Ahmed Efendi, (IV) 216
Toklu İbrâhîm Dede, (II) 61
Tomanbay, (III) 187
Tomâr-ı Kâdirî, (I) 145
Tomâr-ı Turuk-ı Aliyye, (I) XLIII, 37, 51, 56, 67, 69, 119, 132, 140, 143, 145, 465, (II) 472, (III)133, 404, 414, 507, 511, 514, 517, (IV) 28, 33, 92, 176, 237, 238, 245
Tomâr-ı Turuk-ı Halvetiyye, (III) 133
Topçular, (V) 45
Tophâne Fabrikası, (II) 548, (V) 289
Tophâne, (I) 108, 118, 123, 125, 127, 246, 451, 465, (III) 27, 195, 222, 416, 459, 462, (IV) 46, 78, 279, 480, 497, (V) 26, 32, 175, 289
Topkapı Câmii, (IV) 275
Topkapı Rüşdîsi, (IV) 162

Topkapı Sarayı, (V) 256
Topkapı, (II) 187, 189, 203, 523, 530, 532, (III) 125, 129, 313, 332, 397, 398, 399, 462, 467, (IV) 162, 165, 240, 241, 249, 251, 255, 264, 269, 275
Toprak Sokağı, (I) 203, 204
Torbalı, (II) 451, 452
Torlak Kemâl, (III) 111
Tortum, (II) 153
Tortumlu-zâde Ali Bedri, (II) 153
Tosya, (I) 118
Toygartepesi, (IV) 51
Trablus, (I) 308, (IV) 156
Trablusgarb, (I) 307, 308, 318, (II) 267, 272, (III) 511, (IV) 171
Trablusşam, (I) XXVIII, 288, (II) 334, 378, (V) 236, 331
Trabzon, (I) 158, (II) 120, 226, 278, 292, 293, 325, 333, 334, (V) 325
Trabzonî Rahmi Efendi, (III) 236
Trabzonî Şeyh Ahmed Kösec, (V) 160
Trabzonlu Muhammed Efendi, (II) 310
Tramvay Caddesi, (I) 410
Tûfân-ı Ma'rifet, (II) 193
Tuhfe-i Atâiyye, (III) 84
Tuhfe-i Gülşeniyye, (III) 225
Tuhfe-i Halîliyye, (III) 84
Tuhfe-i Hasakiyye, (III) 84
Tuhfe-i Hattâtîn, (II) 68, 91, 92, 93, 94, 95, 98, 101, 139, 381, 522, 523, (III) 65, (V) 26, 156, 176
Tuhfe-i İsmâîliyye, (III) 84
Tuhfe-i Nefesi'r-Rahmân, (III) 85
Tuhfe-i Recebiyye, (III) 84
Tuhfe-i Seyfiyye, (IV) 214
Tuhfe-i Şâhidî, (V) 166
Tuhfe-i Şemsiyye, (IV) 214
Tuhfe-i Şeybiyye, (III) 85
Tuhfe-i Vesemiyye, (III) 84
Tuhfetü'l-Ahrâr, (II) 138
Tuhfetü'l-Asrî fî Menâkıbi'l-Mısrî, (V) 97
Tuhfetü'l-Hattâtîn, (I) 99
Tuhfetü'l-İber fî Şerhi Urcûzeti'z-Züver, (II) 96
Tuhfetü'l-İhvân fî Âdâbi Ehli'l-İrfân, (IV) 136, 205
Tuhfetü'l-Kirâm, (II) 285
Tuhfetü'l-Letâif, (III) 225
Tuhfetü'l-Merâm, (II) 94
Tuhfetü'l-Meşkûr, (I) 367
Tuhfetü'l-Mevâhib, (I) 323
Tuhfetü'l-Mısrî, (V) 121
Tuhfetü'l-Muhammediyye, (III) 121
Tuhfetü'l-Mürsele Şerhi, (II) 506, (IV) 364
Tuhfetü'l-Uşşâk, (IV) 440
Tuhfetü'n-Nâsik fî Beyâni'l-Menâsik, (I) 135
Tuhfetü'n-Nâsik fî Ed'ıyyeti'l-Menâsik, (IV) 186
Tuhfetü'r-Râkihı'l-Mesâcid fî Cevâzi'l-İ'tikâfi fî Finâi'l-Mesâcid, (I) 136
Tuhfetü's-Sâimîn, (V) 282
Tuhfetü's-Sâlikîn, (III) 49, 226
Tuhfetü'ş-Şemsiyye, (V) 107, 116
Tuhfetü't-Talebe, (IV) 241
Tuhfetü't-Tullâb, (II) 71
Tuhfetü'z-Zevrâ, (III) 226
Tulûu's-Sabâh âlâ Hutbeti'l-Misbâh, (I) 134
Tuna, (II) 253
Tunus, (I) 294, 308, 459, (II) 269, 272, (III) 511, (IV) 75, 148, 171, 209, 210, 211, (V) 242
Tunuslu Mustafa Efendi, (I) 408
Tûr, (I) 167, 187, 253, 276, 409, 445, 478, (IV) 248
Turerü's-Selâm li-Ahrâri'l-İslâm, (II) 92
Turgutlu, (IV) 467, 468
Tûr-i Sînâ, (III) 329
Turşucu-zâde Ahmed Muhtâr Efendi, (I) 200, (II) 199
Tûs, (II) 113, (V) 302
Tuzcu karyesi, (I) 151
Tuzla, (I) 353, (V) 325

Tuzpazarı, (I) 112, (V) 113
Tüccârbaşı Hacı Mahmûd Efendi, (II) 206
Tüfenkçi Mûsâ, (II) 72
Türâbî Dede Sultân, (I) 497
Türâbî Dergâhı, (V) 307
Türbe-nâme, (IV) 18
Türk Edebiyyâtı Târîhçesi, (I) 411
Türk Edebiyyâtında İlk Mutasavvıflar, (I) XLIII, 154, 482, (II) 23
Türk Târîh Encümeni, (II) 92, 101
Türkistân Seyâhat-nâmesi, (I) 484
Türkistân, (I) 336, 385, 482, 484
Türkistân-ı Afgânî, (II) 413
Türkistân-ı Çinî, (II) 272
Tüster, (I) 47
Tütüncü Köse Emîr Muhammed Ağa, (III) 296

U, Ü

Ubeyd b. Ebu'l-Kâsım, (II) 233, 245
Ubeyd b. İsâ, (II) 233, 240
Ubeyd Efendi, (III) 470, (IV) 415
Ubeydetü'l-Cerrâh, (V) 43, 53
Ubeydullâh Efendi, (II) 116
Ubeydullâh Paşa, (IV) 76
Ubeydullâh-ı A'rec, (III) 308
Ubeydullâh-ı Ahrâr, (I) 99, (II) 44, 45, 54, 57, 63, 115, 136, 138, 202, 231, 267, 399
Ubeydullâh-ı sânî, (III) 308
Ubeyz, (IV) 208
Uhud, (I) 6
Ukûdü'l-Cevâhir, (III) 110
Ulu Ârif Efendi, (I) 389, 396, (III) 158, (V) 189, 254
Ulu Câmi, (V) 130
Uluborlu, (II) 266
Uludağ, (IV) 417
Ulûm-ı Hakâyık, (IV) 364
Ulûmu'l-Maznûn, (IV) 442
Ulûmü'l-Vehb ve İ'lâm bi-İşârâtı Ehli'l-İlhâm, (I) 95
Ulvân-ı Şîrâzî, (II) 446, 449
Ulvâniyye, (I) 246, 277, 281
Umdetü't-Tevârih, (I) 485
Umurbey Câmii, (II) 581
Uncular Sokağı, (III) 127
Unkapanı, (I) 308, 437, 482, (II) 56, 102, 111, 197, 210, 214, (IV) 151
Unvânü'l-Fazâil fî-Telhîsi'ş-Şemâil, (IV) 182
Urbân, (I) 318, (III) 67
Urcûzetü'l-Emsâli'l-Meydâniyye fi'r-Rütbeti'l-Kiyâniyye, (IV) 179
Urfa, (I) 142, 404, (II) 179, 399, (III) 154, 182, 466
Urfalı Muhammed Efendi, (II) 217
Urfalı Şeyh Safvet Efendi, (II) 357
Urfî Efendi, (II) 97, 582
Urvetü'l-İslâm, (II) 285
Urvetü'l-Vüskâ, (II) 50, 412
Uryânî Şeyh Muhammed Efendi, (V) 311
Usturacı Halîl Efendi, (IV) 111
Usturumca, (III) 84, 99, 120, 341
Usûl-i Âdâb-ı Uşşâkıyye, (IV) 440
Usûl-i Aşere, (I) 336
Usûl-i Erbaîn, (IV) 32
Usûl-i Fıkıh'tan Menâr Şerhi, (IV) 442
Usûl-i Hadîs Şerhi, (IV) 442
Usûlî, (III) 176
Uşak, (III) 395, (IV) 251, 282, 287, 288, 292, 293, 480, 498, (V) 76, 77, 318
Uşşâk, (III) 16, 26, 120, 121, 124, 138, 147, 199, 242, 258, 265, 275, 283, 289, 336, 404, 425, 446, 464, 473, 481, 515, 523, 529
Uşşâkıyye, (I) XXXVI, 150, 85, (II) 185, 226, 432, (III) 131, 144, 204, (IV) 238, 243, 284, 286, 288, 289, 290, 294, 312, 316, 318, 319, 321, 331, 333, 347, 348, 357, 359, 360, 363, 364, 367, 368, 372, 374, 384, 385, 386,

390, 391, 399, 400, 404, 415, 416, 417, 419, 420, 421, 423, 440, 444, 447, 453, 466, 467, 470, 471, 472, 473, 474, 481, 482, 487, 488, 492, 497, 498, 499
Uşşâkî Alâeddîn, (III) 329
Uşşâkî Ali Efendi, (II) 215
Uşşâkî Dergâhı, (IV) 329, 347, 348, 351, 397, 415, 470, (V) 310, 324
Uşşâkî Hasan Hüsâmeddîn, (V) 76
Uşşâkî Osmân, (II) 329
Uşşâkîler, (I) 354, (III) 227, (IV) 281
Uşşâkî-zâde İbrâhîm Hasîb Efendi, 1 (IV) 312
Uşşâkî-zâde, (III) 34, 65, 335
Uyûnu't-Tefâsîr, (I) 327
Uyûnü'l-Emsâl el-Adîmetü'l-Misâl, (I) 138
Uzun Çarşı, (IV) 463, (V) 113
Uzun Hasan, (III) 141, 142, 152
Uzunkaldırım, (III) 97
Uzunköprü, (III) 261, 269, 271, 276, 277, 285, 294, 295, 302, (V) 317, 320
Üçkozlar, (IV) 262, 269
Üçkuzular Dergâhı, (II) 468, 575, (IV) 420, 469
Üçler Câmii, (II) 472
Üçler Kabristanı, (IV) 107
Üçmihrâblı Câmii, (I) 308
Üçüncü Hâşim Efendi, (III) 437
Üftâde, (I) XLIII, 23, 173, 187, 490, (II) 458, 468, 567, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 586, 587, 588, 589, 593, (III) 13, 28, 38, 49, 64, 68, 73, 92, 126, 372, (IV) 38, 70, 117, 247, 378, 495, 496, (V) 127, 134, 135, 136
Üftâde-zâde İbrâhîm Efendi, (III) 28
Ülfetü'l-Enâm, (II) 285
Ülgün, (II) 278
Ümmî Ahmed Efendi, (IV) 78, 83, 332
Ümm-i Ken'ân Tekkesi, (V) 306
Ümmî Sinân Hânkâhı, (IV) 165, 255, 264, 268, 275
Ümmî Sinan, (III) 257, 312, (IV) 39, 165, 245, 246, 248, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 263, 264, 265, 266, 268, 269, 275, 276, 277, 278, 280, 287, 288, 289, 290, 291, 300, 316, 319, 378, 383, 385
Ümmü Abîde, (I) 218, 223, 229, 230, 234, 235, 244
Ümmü Ferve bt. Kâsım, (I) 220
Ümmü Ömer, (I) 237
Ümmü Seleme, (I) 44
Ümmü'l-Berâhîn, (I) XLIII, 223, 229
Ümmügülsüm Hânım, (II) 84
Ünsü'l-Hâfir fî Ma'nâ men Kâle, (I) 138
Ünye, (I) 174, (III) 27
Ürcûze-i Cedîde, (V) 237
Ürgüp, (V) 313
Ürgüplü Hoca Kâmil Efendi, (IV) 161
Ürgüplü İbrâhîm Efendi, (V) 288
Üsküb, (III) 65, 69, 70, 87, 119, 125,(IV) 68, 280, 337
Üsküdar Kartal Baba Tekkesi, (V) 308
Üsküdar Mevlevîhânesi, (I) XXVIII, XLIII, 41, (II) 594, (IV) 69, (V) 183, 184, 188, 259, 260, 263, 266, 270, 271, 274, 282, 305
Üsküdar Rüşdî, (II) 106
Üsküdar Sultânîsi, (I) 476
Üsküdar, (I) XXVIII, XLIII, 41, 42, 156, 171, 176, 177, 178, 189, 191, 198, 200, 203, 204, 246, 247, 249, 252, 254, 261, 430, 441, 462, 476, 496, 500, (II) 70, 72, 98, 102, 105, 106, 111, 165, 174, 195, 198, 211, 214, 216, 217, 278, 279, 281, 283, 292, 301, 334, 352, 372, 373, 376, 452, 554, 555, 558, 562, 565, 569, 571, 579, 589, 591, 594, (III) 13, 26, 34, 39, 40, 41, 43, 47, 52, 53, 54, 56, 57, 68, 94,

100, 102, 103, 127, 129, 254, 286, 346, 348, 380, 419, 441, 451, 452, 462, 470, 499, 506, (IV) 17, 26, 27, 28, 30, 33, 39, 42, 51, 52, 53, 55, 56, 58, 59, 69, 72, 79, 80, 81, 83, 92, 102, 108, 121, 128, 129, 130, 145, 146, 147, 148, 161, 162, 164, 172, 175, 242, 293, 312, 319, 323, 332, 348, 349, 374, 386, 388, 401, 431, 488, (V) 28, 36, 42, 43, 51, 59, 62, 183, 184, 188, 199, 256, 259, 260, 262, 263, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 274, 279, 280, 281, 282, 288, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 330
Üsküdârî Ali Halîfe, (IV) 414
Üsküdârî Kâzım Paşa, (V) 175
Üsküdarî Muhammed Şükrü Efendi, (III) 33
Üsküdârî Şâir Talat, (I) 192
Üsküdarî Şeyh Behcet Efendi, (II) 103
Üsküdarlı Berber Nûri Çelebi, (II) 97
Üsküdarlı Süleymân Devvânî, (III) 33
Üsküdarlı Şeyh Mûsâ Efendi, (I) 251
Üsküdarlı Tal'at Bey, (II) 370, (V) 195, 208, 266, 267
Üstüvânî, (III) 56, 132
Üveys-i Karamânî, (III) 329, (IV) 236
Üveys-i Karanî, (II) 234
Üveysî, (II) 15, 123, 142, 143
Üveysîler, (II) 150
Üveysiyye, (I) 179, 189, 192, 200

V

Vâdi'l-Kurâ, (II) 430
Vahdetî Şeyh Osmân Efendi, (III) 93, 96
Vahdet-i Vücûd Risâlesi, (II) 230, (III) 315
Vahdetî, (III) 93, 96, 97, 230, 528, 529
Vahdet-nâme, (II) 457, 458, 489
Vahdî Efendi, (IV) 201, 330, 331, 333, (V) 137, 306
Vahhâb Ümmî, (IV) 129
Vahhâbîler, (II) 262
Vâhibü'l- Mevâhib fî Beyânı Mukeddemât ve'l-Merâtib Tercümesi, (IV) 442
Vahîd Efendi, (III) 145
Vahîd Paşa Kütüphânesi, (III) 14
Vâhide Hânım, (IV) 484
Vahyî Efendi, (III) 129, 436, 454, 455, (V) 105, 309
Vahyî-i Sünbülî, (III) 453
Vâiz Mustafa, (V) 49
Vakâyi-ı Baba Paşa, (V) 138
Vâkıât, (I) XL, XLIII, 149, 274, 490, (II) 44, 182, 185, 571, 577, 579, 588, (IV) 18, 61, 361, (V) 19, 84, 117, 136, 138, 330
Vâkıât-ı Hüdâyî, (III) 13, 46
Vâkıât-ı Mahmûdiyye (II) 588
Vâkıât-ı Üftâde, (I) XLIII, 490
Vâlide Câmii, (I) 174, (II) 395, 558, (III) 52, 439, 449, 462, 481, (IV) 26, 29, 80, 98, 264, 485
Vâlide Rüşdî Mektebi, (IV) 216, (V) 314, 315
Vâlide Sultân Medresesi, (I) 196
Vâlide Tekkesi, (II) 559
Vâlide-i Atîk Câmii, (IV) 17, 29, 30, 146
Vâlide-i Atîk Dergâhı, (IV) 102, 145, 148
Vâlide-i Cedîd, (III) 462
Vâlidiyye, (II) 94
Van, (I) 190
Vânî Efendi, (V) 77, 78
Vânî Tekkesi, (V) 308
Varadin, (II) 527
Vardar Yenicesi, (III) 176
Vardarî Şeyh, (IV) 313
Vâridât Şerhi, (II) 467
Vâridât, (I) XLIV, 96, 99, (II) 197 (III) 66, 68, 74, 75, 103, 110, 112, 113, 114, 120, 123, 126, 127, 128, 196, 341, 343, 349, 493, (IV) 115, 214
Vâridât-ı Ârif-i İlâhî Şeyh-i Kâmil Niyâzî, (V) 96

Vâridât-ı Kübrâ, (V) 84
Varoş, (II) 310
Vasâyâ, (I) 322
Vasfî Bey, (IV) 490
Vasfî Efendi, (II) 261, 262
Vâsıl b. Atâ, (I) 44
Vâsıt, (I) 218, 230, 234, 243
Vâsıtatü'l-Akd, (II) 137
Vâsıtiyye, (I) 245
Vasiyet-nâme, (I) 57, 372, (II) 129, 340, (III) 87
Vecdî Efendi, (IV) 233, (V) 167
Vecîhî, (III) 153
Vecîhüddîn Abdulkâhir, (II) 236
Vecîhüddîn el-Kâdî, (I) 283, 335, 336, 357, (II) 429, 431, (III) 132, (IV) 101, 377, 382
Vedâ'-nâme, (II) 254
Vefâ b. Müsellem, (III) 221
Vefâ Câmii, (III) 334
Vefâ Muhammed Çelebi, (V) 13
Vefâ, (II) 58, 151, 170, 184, 189, 207, 323, 363, 370, 374, 378, 382, 390, 396, 415, 496, 550, 552, 589, (III) 13, 34, 59, 94, 105, 170, 177, 183, 185, 206, 221, 237, 238, 239, 240, 243, 245, 246, 269, 273, 295, 305, 334, 361, 367, 371, 375, 385, 411, 441, 457, 517
Vefâî Yûsuf Ağa, (IV) 74
Vefâiyye (I) 297, 427, 431
Vefâyî Halîfe, (IV) 414
Vefeyât, (II) 89, 174, 188, 453, 467, 555, 558, 565, 571, 572
Vefeyât-ı Ekâbir-i İslâmiyye, (III) 182, 413, (IV) 16
Vefeyât-ı Ervâh-ı Kudsiyye, (V) 130
Vefeyât-nâme, (II) 89, 188, (IV) 33, 40, 58, 108, 241, 245, 251, 256, 263, 278, 279, 323, 327, 386, 420
Vefîk Paşa, (V) 140
Vehbî Efendi, (I) XLII, XLIV, 262, 425, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 475, (II) 329
Vehbî-i Konevî, (II) 141, 149
Vekâlet-nâme, (V) 157
Velâyet-nâme, (I) 488, 489, 493
Veled Çelebi, (I) 150, 363, 378, (V) 159, 160, 162, 174, 184, 209, 230, 254, 255, 256, 257, 271
Veled Habîb, (II) 179
Veled-nâme, (I) 388
Velî b. Üveys el-Antâbî, (IV) 236
Velî Birâder, (II) 164
Velî Dede, (IV) 37
Velî Efendi, (IV) 388
Velî Hâce Emîn Efendi, (IV) 110
Veli Hâfız Efendi, (II) 309
Veli Şemseddîn, (I) 355
Veliahd Reşâd Efendi, (I) 410
Velî-i Sîrozî, (IV) 256
Veliyyüddîn Efendi Kütübhânesi, (II) 198, 579, (III) 28, 31, 33, 36, 87, 89, (IV) 68, 95, 104, 105
Veliyyüddîn-i Filibevî, (III) 30
Veliyyüddîn-i Tophânevî, (III) 103
Velî-zâde Ahmed Efendi, (II) 129
Ve-mâ-besse fîhimâ min-dâbbe, (III) 86
Vesâilü't-Tahkîk fî Risâleti't-Tedkîk, (I) 135
Vesîletü'l-Kübrâ Şerhu Esmâi Hünsâ, (IV) 500
Vesîletü'l-Merâm, (III) 83
Vesîletü'n-Necât, (I) XXVII, 352, 362, (II) 391, (III) 529, (V) 329
Veysel Efendi, (III) 127
Vezân, (IV) 208
Vezneciler, (I) XXIV, 166, (II) 198, (III) 53, 54, (V) 322
Vidâdu'ş-Şâmî, (IV) 236
Vidin, (II) 310, 312, (V) 207
Vildân Efendi, (III) 52
Vird-i Sağîr, (V) 47
Vird-i Seher, (IV) 31, 173

Vird-i Settâr, (III) 138, 140, 215, 409, 524
Vird-i Yahyâ, (III) 139, 140, (IV) 147, 163
Virdü'l-A'zami'l-Kemâliyye, (III) 450
Virdü'l-İhsân fi'r-Rihleti ilâ-Cebeli Lübnân, (IV) 180
Vişne Muhammed Efendi, (II) 558, (IV) 16
Vişne-zâde, (III) 462
Viyana, (I) 319
Vize, (II) 478, 534, 541, 542
Vizeli Bâlî, (II) 545
Voştine, (III) 256
Voyvoda Konağı, (II) 267
Vuraykât, (II) 86
Vuslat-nâme, (II) 285

Y

Yâdigâr-ı Şemsî, (I) XLIV, 103, 105, 107, 111, 130, 197, 346, (II) 179, 579, (III) 91, 263, (V) 106
Yâ eyyuhe'n-nâsü'budû, (III) 86
Yâfiiyye, (I) 69, 143
Yağcı-zâde Konağı, (V) 43
Yağlıkçı-zâde Ahmed Efendi, (V) 193
Yahnikapan Mescidi, (I) 355
Yahşı-zâde Şeyh Ahmed Efendi, (V) 122
Yâhû Baba, (I) 127
Yahudiler Mahallesi, (I) 354
Yahyâ b. es-Seyyid Bahâeddîn-i Şirvânî, (V) 299
Yahyâ b. Mustafa, (I) 353
Yahyâ b. Mükerrem et-Taberî, (II) 225
Yahyâ b. Şa'bân Efendi, (II) 91
Yahyâ b. Yahşî, (I) 353
Yahyâ Bey, (I) 5, 474, (V) 89
Yahyâ Efendi Dergâhı, (II) 119, 126, (V) 185, 330
Yahyâ Efendi Türbesi, (II) 132
Yahyâ Efendi, (I) XIII, XXVII, 5, 50, 72, 117, 118, 155, 201, 214, 218, 219, 266, 267, 268, 269, 272, 307, 323, 353, 423, 431, 465, 466, 467, 471, 474, 478, (II) 62, 72, 88, 95, 104, 119, 120, 121, 122, 123, 126, 127, 128, 130, 132, 133, 573, (III) 28, 35, 93, 187, 442, 497, 502, 528, (V) 25, 44, 47, 49, 185, 330
Yahyâ el-Basrî, (I) 139, (III) 463
Yahyâ el-Mervezî el-İmâdî, (II) 361
Yahyâ eş-Şirvânî, (III) 138, 291, 473, (IV) 199
Yahyâ Gâlib Bey, (IV) 256, 275, (V) 52, 53
Yahyâ Kethüdâ Dergâhı, (IV) 499, (V) 308
Yahyâ Paşa Câmii, (III) 65
Yahyâ Sa'deddîn Efendi, (I) 269
Yahyâ Zâhid, (II) 238, 244
Yahyâ-yı Bâkûyî, (III) 230
Yahyâ-yı Kâdirî, (I) 307
Yahyâ-yı Nazîm, (III) 484
Yahyâ-yı Şirvânî, (IV) 101, 129, 245, 248
Yahyâ-zâde Şeyh Muhammed Emîn Efendi, (II) 91
Yahyâ-zâde Tekkesi, (III) 528, (V) 121, 127
Yaka, (II) 362, 516
Yakacık Tekkesi, (IV) 83
Yakacık, (II) 318, 320, 326, 365, 379, 382, 407
Yakovalı Ali Efendi, (IV) 157
Ya'kûb Ağa, (II) 485
Ya'kûb b. Kürrâz, (I) 230, 232, 238, 241
Ya'kub Dede Zâviyesi, (I) 113
Ya'kûb Efendi, (II) 163
Ya'kûb Efendi, (II) 272, 482, 483, (III) 32, 43, 394, 403, 406, 407, 409, 415, (V) 17
Ya'kûb el-Germiyânî, (III) 462
Ya'kûb Hân, (IV) 86, 114, 119, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 143, 145, 147, 151, 160
Ya'kûb Sıdkı Efendi, (IV) 92
Ya'kûb-ı Afvî, (III) 29, 44,
Ya'kûb-ı Ayıntâbî, (III) 329, (IV) 236

Ya'kûb-ı Çerhî, (II) 42, 43, 44, 63, 202, 232, 237, 243, 309, 399
Ya'kûb-ı Fânî, (V) 25, 31, 34, 37
Ya'kûb-ı Germiyânî, (III) 449
Yaldızlı Tekke, (III) 100, 102
Yalı Köşkü, (III) 156
Yalova, (V) 318
Yan Molla, (IV) 104
Yanbolu, (II) 278
Yanbolu, (III) 27
Yanya, (II) 253, 374
Yanya, (III) 119, 287, 406, 409, 411
Yanyalı Kutbeddîn, (III) 458
Yarımca Baba Tekkesi, (V) 308
Yâsîn Çelebi, (II) 218
Yâsîn ed-Dımeşkî, (II) 64
Yâsîn Efendi, (I) 404, (V) 306
Yâsîn eş-Şâmî, (I) 246
Yâsîn Nâfi' Efendi, (II) 358
Yatağan Câmii, (IV) 332
Yavaşca Muhammed Ağa Zâviyesi, (III) 498, 504, 506
Yâ Vedûd Türbesi, (I) 246, (II) 482
Yavsı Dergâhı, (II) 301
Yavsı Muhyiddîn Muhammed Efendi, (II) 301, 456, 466, 467, (III) 112, 157, 344, 345, 346, 480
Yavsı-zâde İznikli Muhammed, (III) 344, 345
Yaylacık, (I) 353
Yazıcı Hüseyin Efendi, (III) 221
Yazıcı Şeyh Safvet-i Edirnevî, (IV) 399
Yazıcı-zâde Muhammed, (II) 95, 440, 443, 444, 458, 460, 461, 462, 463, 464, (III) 94, (V) 181, 317
Yazıköy, (IV) 91
Yedekçi Mehmed Paşa, (V) 259
Yedikule, (II) 82, 206, (III) 333
Yedikuleli Emîr Efendi, (III) 431
Yeğen Ali Paşa, (V) 259, 260, 262, 263
Yeğen Muhammed Paşa, (II) 72, 102
Yekçeşm Şeyh Hacı Ali Efendi, (III) 257
Yekdest Ahmed Efendi, (II) 61, 62, 63, 64, 67, 78, 82, 164, 174, (III) 191
Yekfûr Tekkesi, (V) 309
Yeksân Efendi, (I) 466
Yektâ Efendi, (II) 145, 148, 170, 187, 268, 280, 298, 348, 352, 356, 360, 386, 503, 518, 585
Yemen, (I) 230, 242, 306, 317, 320, 476, (III) 472, 511, (IV) 36, 106, 171, 498, (V) 59, 324
Yemînüddîn-i Şâmî, (V) 299
Yemişçi Hasan Paşa, (V) 14
Yemliha Hasan Efendi, (II) 85, 91
Yenâbîu'l-Hikem, (II) 401, 402, 403
Yenâbîu'l-Mevedde, (II) 400
Yeni Câmi Kütüphânesi, (I) 326
Yeni Câmi, (I) 205, (III) 462, 498, (IV) 33, (V) 40, 289
Yeni Edirne, (III) 275
Yeni Hamam, (I) 403
Yenibahçe, (III) 462, 498
Yenice-i Vardar, (II) 54
Yeniçeri Ocağı, (IV) 17
Yenikapı Mevlevîhânesi, (I) 402, 403, 407, 446, (II) 321, (III) 125, 372, (IV) 162, 165, 347, 348, (V) 160, 168, 173, 174, 175, 180, 188, 229, 230, 232, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 254, 276, 278, 281, 305
Yeniköy Tekkesi, (V) 309
Yeniköy, (IV) 374, (V) 61, 309
Yeniköylü Hasan, (IV) 103
Yenişehir Feneri, (V) 207
Yenişehir, (I) 465, 466, 467, 471, (II) 324, (IV) 164, 361
Yenişehirli Abdullâh Efendi, (II) 88
Yesârî Ahmed Efendi, (V) 52, 53
Yesrib, (I) 259
Yeşiltulumba Dergâhı, (IV) 374
Yeşiltulumba, (II) 56, 102, (IV) 374, (V) 306
Yevâkît, (I) 99

Yezd, (II) 145
Yezîdîler, (I) 159
Yıldırım Bâyezîd, (I) 326, 345, 346, 351, 352, (II) 433, 435
Yıldız Dede Dergâhı, (V) 55, 56, 57, 309
Yıldız Dede Efendi, (III) 394, 437
Yıldız Sarayı Kütübhânesi, (II) 94, 484, (IV) 308
Yıldız, (I) 102, 297, 309
Yiğitbaşı Ahmed Efendi, (IV) 129, 237, 238, 242, 245, 248, 251, 378, 382
Yoğurtçu Emîn Efendi, (V) 286
Yolağzı, (I) 129
Yorganî Muhammed Emîn Efendi, (II) 72
Yoros Kalesi, (IV) 218
Yozgatlı Mustafa Efendi, (I) 471
Yumurtacılar Kahyası, (I) 261
Yûnus b. Ali, (III) 462
Yûnus b. Ömer es-Sa'lebî, (I) 446
Yûnus Dede, (IV) 471
Yûnus Efendi, (III) 417, 459
Yûnus Emre Dergâhı, (IV) 474
Yûnus Emre Dîvânı, (IV) 343
Yûnus Emre, (I) 146, 147, 148, 150, 151, 152, 153, 154, 167, 496, (II) 49, 160, 183, 332, (III) 320
Yûnus eş-Şeybânî, (I) 421, 422, 424, 437, 465
Yûnus Hilmî Efendi, (II) 217, (III) 417
Yûnus Vehbî Efendi, (II) 412
Yûnus-ı Bahrî Efendi, (V) 27
Yûnus-ı Sünbülî, (III) 471
Yûsuf u Zelîhâ, (V) 166
Yûsuf b. Mustafa, (II) 72
Yûsuf Baba, (II) 457
Yûsuf Efendi, (II) 61, 63, 82, 85, 91, 127, 129, 260, 271, (III) 27, 28, 29, 30, 221, 224, 286, 410, 497, (V) 43, 112, 165, 180, 183, 186, 187, 188
Yûsuf el-Fâsî, (I) 307
Yûsuf el-Gûrânî al-Acemî, (I) 17
Yûsuf el-Konevî, (I) 364
Yûsuf el-Mısrî Efendi, (III) 482
Yûsuf el-Müzenî, (II) 64
Yûsuf es-Sa'dî el-Cibâvî, (I) 433, 462
Yûsuf es-Sa'dî, (I) 433, 462
Yûsuf eş-Şâmî, (I) 474
Yûsuf et-Tarsûsî, (I) 43
Yûsuf Kâmil Paşa, (II) 317, 321, 378, (V) 313
Yûsuf Nizâmeddîn Efendi, (III) 32, 103
Yûsuf Paşa, (II) 400, (V) 193
Yûsuf Rızâ Paşa, (II) 412
Yûsuf Salâhaddîn Efendi, (IV) 92, 93
Yûsuf Sinân Efendi, (II) 393, (III) 394, 409
Yûsuf Sineçâk Dede, (I) 442, (V) 160, 165, 166, 250
Yûsuf Şetvân Bey, (I) 319
Yûsuf u Züleyhâ, (II) 138, 454
Yûsuf Zâhir Efendi, (I) 459
Yûsuf Ziyâ Paşa, (I) 158
Yûsuf Ziyâeddîn, (III) 287, 507
Yûsuf, (IV) 20, 36, 64, 74, 77, 92, 93, 106, 119, 149, 153, 159, 161, 181, 223, 240, 252, 260, 320, 323, 342, 360, 395, 396, 397, 455
Yûsuf-ı Çeştî, (II) 47, 234, 243
Yûsuf-ı Ermiyûnî, (II) 64
Yûsuf-ı Hakîkî, (II) 444, 466
Yûsuf-ı Halvetî, (V) 50
Yûsuf-ı Hemedânî, (I) 481, 482, 484, (II) 15, 22, 41, 231, 237, 242, 246
Yûsuf-ı Ken'ân, (IV) 260
Yûsuf-ı Nakşıbendî, (III) 119
Yûsuf-zâde Abdullâh Efendi, (II) 91
Yüksekkaldırım, (II) 554, 560, 565, 569
Yüksekkaldırım, (III) 313
Yümnî Hasan Efendi, (III) 306, 410

Z

Zabtiye Nezâreti Mektûbî Kalemi, (I) 190
Zâdü'l-Müştâkîn, (II) 55
Za'feranlık Mescidi, (V) 17

Zâfir Efendi, (I) XXXIX, 293, 297, 307, 308, 309
Zağlûl Paşa, (II) 412
Zağra, (III) 28
Zâhid el-Geylânî, (II) 432
Zâhir Efendi, (I) , (I) 456, 460, (V) 306
Zahîrüddîn Îsâ el-Mısrî, (I) 321
Zaîm Ali Ağa, (II) 533
Zâirü'l-Kuds, (V) 138
Zâkir Ahmed Dede Efendi, (V) 35
Zâkir-zâde Abdullâh Efendi, (II) 54, (III) 31, 48, 55, 56, 57, 58
Zamîrî, (III) 147, (IV) 54, 58
Ẓarîf Mustafâ Paşa, (V) 313
Zâtî Süleymân Efendi, (III) 93
Zâtî, (III) 31, 93, 95, 96, 97, 98, 99, 285
Zâviye-i Eşrefîye, (I) 110
Zebîb, (IV) 208
Zebîd, (I) 306
Zebûr, (II) 270
Zehâyirü'l-Mevârîs fî'd-Dilâleti âlâ Mevâzıı'l-Ehâdîs, (I) 133
Zehrâ Hanım, (I) 113, (V) 139
Zehretü'l-Hayâti'd-Dünyâ, (IV) 241
Zehrü'l-Hadîka fi Tercemeti Rıcâli't-Tarîka, (I) 133
Zekâî Efendi, (III) 314, 316, 317, 318, 395, 459, 461, (IV) 61, 69, 70, 162, 164, 165, 166, 167, 266, 267, 268, 277, 319, 374, (V) 193
Zekeriyyâ Bey, (II) 275
Zekeriyyâ Efendi, (III) 497, (IV) 17, (V) 319
Zekeriyyâ Yahyâ Muhyiddîn, (II) 64
Zeki Dede, (II) 318
Zemzeme, (III) 87, 172
Zenbilli Ali Efendi, (I) 333, (II) 120, 121, (III) 324
Zerâfet Çelebi, (III) 28
Zeyd b. Abdullâh et-Gaydâkî el-Hâşimî, (I) 221
Zeyd b. Haris, (II) 38
Zeyd b. Sâbit, (I) 44
Zeyd-i Ebu'l-Kâsım, (III) 307
Zeyd-i Ziyâeddîn-i A'zam, (III) 308
Zeyl-i Atâyî, (III) 109, 132, (IV) 245, 281, 285, 290, 312
Zeyl-i Destân-ı Âl-i Osmân, (II) 95
Zeyl-i Şakâyık, (II) 472, 592, (III) 34, 429
Zeyl-i Vâridât-ı Seferiyye, (IV) 214
Zeyl-i Yâdigâr, (V) 106
Zeyli'l-Hafâ, (II) 257
Zeylü Hamîleti'l-Küberâ, (II) 95
Zeylü Tahkîkı't-Teslîm, (II) 93
Zeylü Târîhi'l-Murâdî, (IV) 185
Zeylü'l-Hıtâb Bi-Ahseni'l-Hıtâb, (IV) 440
Zeylü'l-Zeyl-i Şeyhî, (IV) 245
Zeyneb Hânım, (II) 318, (III) 220, 354
Zeyneddîn Abdülcelîl, (I) 271, 272
Zeyneddîn b. Ahmed Efendi, (V) 101, 102
Zeyneddîn et-Taberî, (II) 225
Zeyneddîn-i Abdülbâsıt, (I) 117
Zeyneddîn-i Hâfî, (II) 32, 142, 143, 151, 450
Zeynelâbidîn Çelebi, (I) 43, 51, 219, 292, 293, 311, 344, 345, 357, 424, 490 (III), 423, (V) 230
Zeynep Hanım Efendi, (I) 476, (V) 313
Zeyn-i A'yâd, (V) 102
Zeyn-i Saâdet Dergâhı, (III) 507
Zeynî, (II) 300, 454, 455
Zeynîler Tekkesi, (I) 322
Zeynîler, (I) 321, (II) 113, 455
Zeyniyye, (I) 284, 286, 321, 323, 325, 327, 328
Zeynülarab, (IV) 249
Zeyrek Câmii, (II) 68, 228, (III) 39, 54, 59
Zeyrek Medresesi, (II) 54
Zeyrek Mektebi, (IV) 160
Zeyrek, (I) 108, 333, (II) 54, 56, 62, 68, 69, 228, 444, 453, 465, (III) 39, 54, 56, 59, 67, 314, 316
Zıyâi'l-Bedr, (III) 124
Zıyâu'l-Kulûb Tercümesi, (I) 405

Zigetvar, (III) 343, 344
Zihnî Efendi, (IV) 96, 97
Zihnî Sâlih Dede, (V) 180
Zihnî, (II) 461
Zile, (I) 489, (III) 474, 479, 480, (IV) 48
Zincîrli Servi, (III) 355
Zincirlikuyu, (V) 27
Zindânkapısı, (II) 60
Zînet Hâtûn Mahallesi, (II) 206
Zînetü'ş-Şeybiyye fî Hazîneti'l-Gaybiyye, (II) 93
Zîver Ahmed Efendi, (III) 316
Ziyâ Bey, (V) 173, 197, 229, 240
Ziyâ Efendi, (II) 132, 363
Ziyâ Paşa, (I) 77, 158, 176, (II) 146, (III) 332, (IV) 145
Ziyâdetü'l-Basta fî Beyâni'l-İlmi Nokta, (I) 137
Ziyâeddîn Abdurrahmân Hâlis et-Talebânî el-Kerkûkî, (I) 70, 139, (III) 463
Ziyâeddîn Abdülkâdir es-Sühreverdî, (IV) 101, 377, 382
Ziyâeddîn Ebu'n-Necîb, (I) 284, (II) 236
Ziyâeddîn Efendi, (IV) 286, 417, 443, 447, 480
Ziyâeddîn Mevlânâ Hâlid, (II) 53, 347, 361, 307
Ziyâeddîn Yûsuf el-Mahzûmî, (III) 473
Ziyâi'l-Kulûb, (II) 229
Ziyâ-yı Ma'nevî, (III) 85
Zor, (II) 208, 303, 529
Zora Dergâhı, (IV) 77
Zoravî Muhammed Efendi, (IV) 53
Zuhûrât-ı Mekkiyye, (II) 165, 168
Zuhûrî Dede, (V) 195, 196
Zuhûrî Efendi, (I) 108
Zuhûrî-i Uşşâkî, (IV) 416
Zübdetü'd-Dakâyık, (II) 556
Zübdetü'l-Ahbâr, (III) 37
Zübdetü'l-Beyân, (I) 110, (V) 137
Zübdetü'l-Buhârî, (II) 342
Zübdetü'l-Esrâr fî-Şerhi Muhtasari'l-Menâr, (III) 478
Zübdetü'l-Fâide fi'l-Cevâb ani'l-Ebyâtı'l-Vâride, (I) 134
Zübdetü'l-Makâl fi'l-Kevni ve'l-Hayâl, (II) 269
Zübdetü'l-Merâtib, (II) 269
Zübdetü'n-Nazar fî Reddi Ehli'l-Fiker, (II) 398
Zübdetü's-Sukûk, (II) 120
Zübdetü't-Dakâik, (IV) 364
Zühdî Bey, (V) 247
Zührî Ahmed Efendi, (II) 16, (IV) 280
Züleyhâ Hanım, (I) 104
Zülfeleyân Hocası Muhammed Efendi, (II) 91
Zülkadiroğulları, (III) 154
Zürûkıyye, (I) 297, 306

Tasavvuf düşüncesi, geçmişten günümüze kadar olan süreçte, Türk ve İslâm dünyasında bütün yönleriyle hayatı biçimlendirmede önemli bir fonksiyon icra etmiştir. Tek bir amaç doğrultusundaki bu fonksiyonunu tabiatı gereği çeşitli tarikatlar kanalıyla gerçekleştiren tasavvuf düşüncesi özellikle önde gelen şahsiyetleriyle sosyal hayatımızda derin izler bırakmıştır. Tarikat ehlinin hayatı toplumun ilgisini çekmiş, her kesimden insanlar için merak unsuru olmuştur. Tarih boyunca kurucular başta olmak üzere tarikat mensuplarının hayat hikâyelerinin, tercümeihâllerinin ele alındığı pek çok eser yazılmıştır. Bunlar arasında en geniş hacme sahip Türkçe eser Osmânzâde Hüseyin Vassâf'ın *Sefîne-i Evliyâ*'sıdır.

Sefîne-i Evliyâ'da 2000 dolayındaki şahsiyetin hayatı ve eserlerinden parçalar yer almaktadır. Ele alınan şahsiyetlerin tamamına yakını Osmanlı coğrafyasında yaşamış kişiler olup hayatları ve eserleri hakkında başka kaynaklardan bilgi elde etmek zordur. Bu bakımdan eser geniş çaplı bir sufiler ansiklopedisi niteliğindedir. Eserin bir diğer özelliği de yazarın bizzat görüştüğü son dönem tasavvuf ehli hakkında birinci elden bilgiler vermesidir. Bütünüyle ilk defa yeni harflere aktarılan eser bu alandaki büyük bir boşluğu doldurmaktadır.

ISBN 975-6403-97-7

9 789756 403976

12462